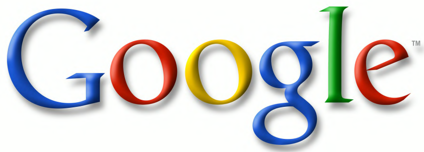

NIEUWE NEDERLANDSCHE JAARBOEKEN, van het koningrijk der nederlanden

OF VERVOLG DER

MERKWAARDIGSTE GESCHIEDENISSEN,

DIE VOORGEVALLEN ZYN IN DE

VEREENIGDE PROVINCIEN,

DE

GENERALITEITS LANDEN,

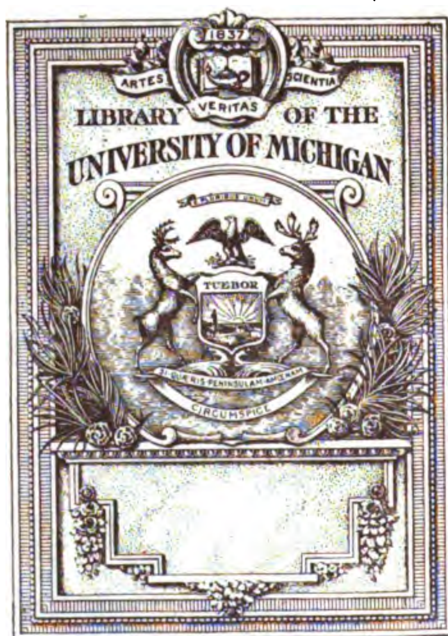
EN DE

VOLKPLANTINGEN VAN DEN STAAT.

TWEE-EN-TWINTIGSTE DEELS DERDE STUK.

M D C C L X X X V I I.

Te LEIDEN,
By P. VAN DER EYK en D. VYGH.
Te AMSTELDAM,
By J. VAN DER BURGH en ZOON.

1837
ARTES
VERITAS
SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

GEL-DER-LAND.

Algemeene aanmerk. omtrend de gebeurten. in Gelderl. in Juny en July 1787.

in de Hollandsche Dag- en Weekpapieren op een nooit gehoorde wyze, dagelyks woedde, en al mede in Holland veroorloofd wierdt, en tot een hulpmiddel gebruikt, om alle tegenstand van eerlyke Regenten, tegen de ontworpene Plans, ware het dus mogelyk, uit den weg te ruimen. Te meer waren de Staten hier over verontwaardigd, daar zy zagen, hoe dat de Prins Erfstadhouder, hoe dat dagelyks, byzonder in de remotie van Regenten te Amsteldam en Rotterdam, en in de plunderingen te Amsteldam, braave, kunnige en eerlyke Regenten de onschuldige slagtoffers van de godloze lasterzucht waren geworden. Het gevaar van dusdanige handelwyze heeft den Volkvriend ROUSSEAU *sur l'Orig. de l'Inegal. parmi les homm.* in de Opdragt p. XI. reeds aangewezen, wanneer hy de Regeerders van zyn Vaderland aldus aanspreekt: *Gardez vous surtout*, zegt Hy, *d'ecouter jamais des interpretations sinistres & des discours envenimès*, DONT LES MOTIFS SECRETS *sont souvent plus dangereux que les actions qui en sont l'objet.* Zy geheugden, hoe men hun gezag omtrend de steden Hattem en Elburg in September 1786 hadt aangerand; zy spiegelden zig aan de Provincie Utrecht, alwaar reeds eenige Staatsleden, aan het Nieuwerwetsche Patriottismus toegedaan, zig voor de waare en eenige Staten, den eenigen Souverein hadden opgeworpen, en de Staten zelven, voor onwettige, voor usurpateurs hadden verklaard, en getragt uit de Regeering te bonzen. Zy meenden te voorzien, dat zodanig onweder ook al in Friesland broeide, en Hun wel haast het zelfde lot dreigde, daar de Nieuwe Patriotten door het verjaagen der Oude, en opwerpen van Nieuwe Staten, hun ontwerpdagten door te zetten; dat daar toe de middelen met kragt wierden by de hand genomen, en meer en meer voor de Staten van Gelderland hachelyk wierden, nadien zy reeds byna met een gedeelte der Provincie van Utrecht, die met Hun eensgezind

zend was, in openbare oorlog waren met de Provincie Holland, en met dat gedeelte van Utrecht, 't welk door Holland was overgehaald en met geld en gewapende manschap ondersteund wierdt, als mede met de Provincie Overyssel, alwaar het Nieuwerwetsch Patriottismus by de Hoofdsteden en veele Leden der Ridderschap de overhand hadt, en met Hollandsch geld en den sterken arm tegen andersdenkende Staatsleden en Ingezetenen wierdt staande gehouden. De Staten van Gelderland hadden van verscheidene kanten, geweldige aanvallen te vreezen, welken, indien zy ondersteund wierden door die geenen hunner Ingezetenen, die ook met de schoonschynende denkbeelden van Volksregeering zyn vooringenomen, misleid en verblind, welligt eene geheele omkeering in hunne Provincie zouden kunnen te wege brengen. In dezen toestand van zaken wilden de Staten van Gelderland het gedreigd onweder by tyds voorkomen, eer het uitbarstte, en den toegebragte slag onherstelbaar zoude zyn, (*).

GELDERLAND. *Algemeene aanmerk. omtrend de gebeurten. in Gelderl in Juny en July* 1787.

Daar moest dan ook eene stap ondernomen worden, niet, om, gelyk in Holland, het een gedeelte der Burgers en Ingezetenen te wapenen, en het ander gedeelte te ontwapenen; maar om de geheele Burgeryen in de Steden en ten platten Lande te ontwapenen; en dus te verhoeden, dat de eene den anderen niet onderdrukten, en voor te komen, dat niet die Ingezetenen, die met de denkbeelden van hervorming besmet, en door het schynschoon van het Nieuwe Patriottismus verleid waren, met de invallers van buiten zouden kunnen samenspannen, en hun helpen, om ook hier

(*) *Omne malum nascens facile opprimitur; inveteratum fit plerumque robustius*. CICER. V. Philipp, c. 11. in fine. „ Dat is, Alle kwaad wordt ligt „ in zyn geboorte gesmoord: maar verouderd zynde, „ wordt hoe langer hoe sterker."

GEL-
DER-
LAND.

Algemeene aanmerk. omtrend de gebeurten. in Gelderl. in Juny en July 1787.

hier de nieuwe. Plans met geweld door te dringen. Zy meenden te gelyk, door die algemeene ontwapening, den steen des aanstoots en het zaad van tweedragt weg te nemen, om zo in staat te zyn, van de Provincie te blyven bestieren volgens die grondwetten, die nu wederom meer dan eene derde van eene eeuw hadden stand gegrepen, en dus niet ligt moesten verworpen worden, maar veel eer geëerbiedigd, volgens den les van den boven aangehaalde ROUSSEAU, die nimmer het despotismus is toegedaan geweest, en nogthans in zyne gem. Opdragt p. X. aldus schryft; *C'est sur tout la grande antiquité des loix, qui les rend saintes & venerables; le peuple meprise bientôt celles, qu'ils voit changer tous les jours: & en s'accoutumant à negliger les anciens usages,* SOUS PRETEXTE DE FAIRE MIEUX ON INTRODUIT SOUVENT DE GRANDS MAUX, POUR EN CORRIGER LES MOINDRES."

Maar het geen bedaarde en doorzigtige Vaderlanders voorzien, gevreesd, voorspeld hadden, zulks heeft de ondervinding helaas bevestigd. De tweedragt gestookt tusschen Burgers en Burgers, en tusschen Burgers en Kryglieden, borst eerlang uit in de beklaaglykste geweldaadigheden. Het ontwapenen hier en daar van Krygsvolk in Holland, zo door Krygsvolk als ook door Burgers, vooral onlangs te Woerden; het zingen van triumph deswege in de dagpapieren; het verlaagen van den Krygsstand, door in de Couranten de Krygslieden *loontrekkers, bezoldigden* en wat dies meer is, als met veragting te noemen, en het aftescheтzen van hen als zodanigen, die geen eer, geen liefde voor het Vaderland, maar slegts voor het loon hadden; het uitmaaken van alle die geenen, die niet oordeelden, dat zy in gemoede den eed aan de Generaliteit gedaan, mogten verzaaken, voor wegloopers, deserteurs, trouwlozen, meineedigers; het afschilderen van dezelven als laffe lieden, die

voor

voor de wapens van een klein getal Burgers de Gelvlugt namen, zo als men wegens het voorgevallene in 's Hertogenbosch valschelyk geschreven hadt, enz. dit al hadt niet alleen het Krygsvolk ten hoogsten verbitterd, maar ook aan veele Ingezetenen in deze Provincie eenen haat tegen het Krygsvolk, en aan het Krygsvolk tegen de Nieuw-Patriottische Burgers ingeboezemd, die reeds tot veele daadelykheden was uitgebroken, en nog voor de schroomlykste gevolgen deedt dugten.

GELDERLAND.

Algemeene aanmerk. omtrend de gebeurten. in Gelderl. in Juny en July 1787.

Dat haatlyk afschilderen van het Krygsvolk was zelfs zeer nadeelig voor de Nieuw-Patriottische party. Getuigen zy hier van het verloopen van verre het grootste gedeelte van 't Krygsvolk uit het Hollandsch Cordon naar Amersfoort en Gelderland. Het zig toeeigenen van Krygsvolk, op dien grond, dat hetzelve door deze of geene Provincie betaald wierdt; het ontslaan van het zelven uit den eed van den Staat, of ook onder bevelen te stellen, strydig tegen die van de Algemeene Staten en den Raad van Staten; het afzetten van eene menigte Officieren, en buiten soldy zetten van Soldaten, die in gemoede zig bezwaard oordeelden, van hunnen eed, aan de Republiek gedaan, ontslagen te worden, en op het grondgebied van eene andere Souvereine Provincie te trekken zonder verlof van deszelfs Souverein; het smaade en lasteren van de Krygshoofden als verraaders, en het stellen zelfs van pryzen op hunne hoofden, zo als omtrend den Major BALNEAVIS geschied was; het lokken van het Krygsvolk om tot zig over te komen, door hooge belooningen en soldyen, enz. dit een en ander hadt het Krygsvolk niet alleen ten hoogsten verbitterd, maar ook daarenboven de Krygstugt, eene zo teedere, gewigtige en moeilyke zaak, ten eenemale verzwakt. Het stondt dan met het Krygsvolk zo geschapen, dat, by de minste gebeurtenissen, de gedugtste ongeregeldheden en geweld stonden uit te barsten, die

niet

GELDERLAND.

Algemeene aanmerk. omtrend de gebeurten. in Gelderl. in Juny en July 1787.

niet ligt voor te komen, of, eens uitgeborsten, niet te beteugelen zouden zyn. En dit is het waare dagligt, waar in de gebeurtenissen, ook het inslaan van glazen, en andere ongeregeldheden, die alle weldenkende lieden, van welke party ook, zeer gesmert hebben, in deze Provincie in Juny en July 1787 voorgevallen, moeten beschouw worden: dit zyn de eenige, de waare oorzaaken, waarom die geweldadigheden, die hier en daar zyn uitgebrooken, niet hebben kunnen verhoed worden. Onderwyl is het verre van daar, dat zy in week- en dagpapieren of naar waarheid verhaald, of onzydig beoordeeld zyn. Men heeft ze onbedagt, (om niet meer te zeggen) ten laste en op reekening gebragt van de Regeerders in deze Provincie, daar dezelve in die oorzaaken moeten gezogt worden, welken wy zo even hebben aangewezen, in die verdeeldheden, in die tweespalt, in die opstooking en verhitting der gemoederen, uit welke doorzigtige en bedaarde Vaderlanders reeds te voren de uitbarsting van zo heftige rampen met smert voorzien en met zekerheid voorspeld hadden. Ik oordeelde deze aanmerkingen, dit ligt van de voorvallen in Juny en July in deze Provincie, aan myne Mede Vaderlanders, aan de weldenkende Regeerders, aan de nakomelingschap, ja aan de waarheid zelve verschuldigd te zyn. En men vergelyke nu hier mede die naayver, die verbittering, die vervolg zucht, welke in de verhaalen dier gebeurtenissen in deze Provincie, in de dagelyks uitkomende geschriften, zig op iedere bladzyde vertoonen: en dan durft men gerustelyk ieder doorzigtig en welmeenend Vaderlander het oordeel zelve te laaten uitspreken.

NYMEGEN.

Haare Koninglyke Hoogheid, die met alle tekenen van blydschap van haar verhinderde reize in deze Stad te rug is gekomen, is door de Regeering van Cleef by eene

aan-

aanspraak van den President *de Foerder* begroet, en geluk gewenscht wegens hare gelukkige terugkomst. Nymegen.

Ons is ter plaatsinge toegezonden het navolgend Verhaal van 't geen met het Jagt of Boeijer van deze Provincie te Gorinchem en Loevestein is voorgevallen.

'S Nagts tusschen den 27 en 28 Juny, laatst leden zyn de Heer Reekenmeesters *Heecke-ren tot Zuyderas*, en de Heer *Plegcher*, Raadsecretaris der stad Zutphen, met den Provincialen Boeijer van Nymegen afgevaaren. Die Heeren zyn daarmede tot Delft naar beneden gereisd zonder eenige verhindering. Dan by hun terugkeer op den 1 July is het gebeurd, dat zy 's namiddags met evengemelden Boeijer voor Gorinchem, tusschen vier of vyf scheepen gekomen zynde, aldaar wierd geroepen om aan te leggen. Die van den Boeijer in vooronderstelling, dat dit roepen alleen de met hun vaarende scheepen aanging, voeren met den Boeijer door, maar voorby de scheepen gekomen zynde, wierd er van het Veer, alwaar zig een wacht bevondt, op hun met Canon geschoten: hierop draaide men den Boeijer by, en er kwam aan boord van denzelven een Burger Officier, by zig hebbende vier gewapende Burgers, die den Boeijer visiteerden, en het scheepsvolk noodzaakten de kasten te openen, welke ook zo wel als het beddegoed en voorts alles wierden gevisiteert; wanneer zy onder anderen in een kast vonden *een Vlag zynde verciert met Oranje linten*. De Officier verzogt aan het scheepsvolk om een end van deze linten, het welk hem gegeven wierd, waar op deze Officier met zyne manschap vertrok, na toegestaan te hebben, dat de Boeijer zyne reize konde vervolgen. *Voorval met het Geldersch Jagt.*

Dan

NYMEGEN. *Voorval met het Geldersch Jagt.*

Dan de Boeijer nu buiten verhindering verder voortgevaren zynde, tot voor het Fort LOEVESTEIN, wierd weder van daar toegeroepen, om aan te leggen; dit wierdt weder gedaan, wanneer zich een Burger Officier met twee mannen met blanke Zabels in de hand aan boord begaven, terwyl drie of vier voor de gang met geweer bleven schilderen, en inmiddels die Officier en twee mannen het Jacht overal visiteerden. De Officier vroeg het volk van den Boeijer, of zy ook een Cassette met Brieven aan boord hadden, het geen door hun met neen wierdt beantwoord: toen van boord gegaan zynde en rapport gedaan hebbende aan een Militair Officier, die buiten het Fort by den Boeijer stondt, welke Militair Officier na het zeggen van den Bakenmeester, de Overste van Pabst zoude geweest zyn, kwam deze Officier met zyne twee mannen wederom aan boord, en vervoegde zig by een van de Schippers knegts, die zig onder in den Boeijer bevondt, hem vragende, of hy ook een kelder onder het Jacht hadde, waar op dezelve knegt als toen een plank uit den bodem van het Jacht brak en dien Officier in het water liet zien; deze hierop weder naar de wal gegaan zynde, om zo hy zeide, raport te doen, terwyl hy hun verbood weg te vaaren; kwam vervolgens nog eens te rug, om te zeggen, dat de Boeijer kon heen vaaren, zoo als toen geschiedde.

Den 26 July des nachts, kwam de Prins Erfstadhouder met een klein gevolg, van Amersfoort herwaards, Zyne Hoogheid hadt zyn rytuig aan de overzyde van de Waal te Lent laten staan, en kwam te voet in de Stad. Den 28 July vertrok de Prins wederom van hier naar Amersfoort.

THIEL.

De Ingezetenen dezer plaatse, die aan de Oude Staatsgesteldheid, en aan het Huis van Oranje gehegt zyn, hadden niet weinig misnoegen opgevat wegens het aanhouden van H. Koninglyke Hoogheid in Holland en de stuiting Haarer reize. Dit gevoel wakkerde op, wanneer Haare Hoogheid den 30 Juny, op Haare te rugreize naar Nymegen, in deze Stad vertoefde. Eene menigte der geringe Ingezetenen verzamelde zig des Sondags den 1 July, omtrend 7 uuren in den avond, en begaf zig naar het huis van de zogenaamde Burgersocieteit, alwaar de glazen wierden ingeslagen. Het geweld nam hand over hand toe; zy gooiden, in verscheidene huizen dier geenen, die voor Nieuwstaatsgezinden, en byzonder voor Leden van de Burgersocieteit bekend stonden, de glazen in, of plunderden dezelven. Uit zommige huizen, byzonder uit het Burgersocieteits huis, verdeedigde men zig, en schoot op de menigte, het welk de woede aanblies, zo dat het Societeits huis geheel uitgeplunderd wierdt. De Zwitsers, hier in Krygsbezetting liggende, deeden rondens; de Regeering was den ganschen nacht door vergaderd, en liet 's Maandags morgens ten agt uuren eene Publicatie afkondigen tegen alle geweld en oproer. Veele van de Hoofden der Nieuwstaatsgezinden hebben zig uit de Stad naar Utrecht en elders begeven, waar onder ook de Stads Secretaris *Lidt de Jeude*, om de ge-

THIEL. gevolgen der verbittering te ontgaan. Onder de beschadigde huizen telt men die van *G. J. van Versendaal*, van den Brouwer *J. van Biesten*, den Heer *Gerrit de Roever*, den Predikant *A. Koeverding*, den Heer *Franken*, Secretaris van Ysendoorn en Procureur, en den Houtkoper *Riemsdyk*. Men heeft van geen ongelukken aan personen vernomen, dan alleen, dat de Voerman *Dingeman*, zynde van de zyde der Nieuwstaatsgezinden, met een steen aan het hoofd gekwetst is. Dog van de verbitterde meenigte zyn eenigen door het schieten gewond, en ook eenigen gesneuveld; zo als zommige berigten melden; dog zulks is ons niet volkomen zeker gebleken. By bovengem. Publicatie wierden alle Ingezetenen gelast hunne geweeren en wapenen, op zekere boete, ten half tien uuren voor den middag op het Stadhuis te brengen: het welk geschiedde. Waarna de Regeering met Oranjelinten op de straat verscheen, gelyk ook de Officieren van de Krygsbezetting, en weldra was deze dragt algemeen, ook wierden Oranjevlaggens hier en daar uitgestoken. Dingsdag wierdt by eene Publicatie afgelezen, *dat alle Burgerbyeenkomsten, onder de benaming van Burgersocieteiten of gewapende Genootschappen, ofte van eenig gezelschap, ten strengsten verboden wierden.* Woensdag kwam hier een gedeelte van de Ruitery van *van Stokkum* in, en wierdt by de Regeering besloten, om Donderdags den 5 July de Oranjevlag op den Toren te zetten; 't welk ge-

geschiedde, wanneer ook het kanon van Thiel. Stads Wallen gelost, de Klokken geluid en door de Stad Eerebogen opgerigt wierden, ook byzonder voor het Stadhuis: des avonds was de gansche Stad met kaarssen verligt. Wy hebben ons in het verslag tot voorgem. gebeurtenissen, die eenvouwig en zeker zyn bepaald. Hoe zeer men in de dagpapieren het voorgevallene in een hatelyk ligt, en met verdichtzels heeft voorgedragen, kan blyken uit het navolgend stuk, in de *Opregte Nederlandsche Courant van D. Schuurman N.* 95. door den Courantier zelven geplaatst en van dezen inhoud:

Door het navolgende Advertissement te plaatsen, toonen Wy Onze Bereidwilligheid, en onzydigheid; maar men zal Ons dan ook niet kwalyk nemen, dat, wanneer Wy een contra Advertentie op *deze* bekomen, Wy dezelve letterlyk zullen plaats geven, en zulk eene Advertencie verwachten Wy zeer zeker.

DE HEEREN VAN DE MAGISTRAAT DER STAD THIEL, met verontwaarding gelezen hebbende, een Naamlozen Brief, gedateerd *Thiel den* 14 *July* 1787, in de *Nederlandsche Courant* No. 90, en *Dingsdag den* 24 *July* daar aan volgende door DIRK SCHUURMAN te Amsterdam uitgegeeven, geinsereerd, behelzende eene aaneenschakeling van de Gerrovendste Lasteringen, grofste Onwaarheden en valsche Insimulatien, zo ten opzigte van Hun Ed. en Achtb. en eenige andere Burgeren en Ingezetenen, als van de daar by verhaalde Gebeurtenissen, hebben Hun Wel Ed. en Achtb. goedgevonden een Præmie van HONDERD GOUDEN DUCAATEN (door de thans in de Stad ze-

 gens

THIEL. genswoordig zynde Heeren Leden van welgemelden Magistraat privativelyk te betalen) te beloven aan den geenen, welke aan Hun Wel Ed en Achtb. den Schryver van gemelden Brief zal opgeven, zo dat hem zulks na Rechten genoegzaam zal kunnen worden bewezen, zullende des Aangeevers naam, by aldien hy zulks begeeren zal, worden gesecreteerd.

Actum Thiel den 27 July 1787.

(*onder stond*)

In kennisse van my.

(*was geteekend*)

A. D. VAN OMPHAL, *Secretaris.*

ZALT-BOMMEL.

De Princes, verhinderd zynde om haare voorgenomen reize naar 's Hage te doen, was genoodzaakt, om de te rug reize naar Nymegen aan te nemen. Intusschen verspreidde zig het gerugt, dat de Hussaren en Cuirassiers van den Rhyngrave *van Salm* den 29 Juny uit Utrecht getrokken waren, om haare Kon. Hoogheid op Derzelver te rug reize op te ligten. De Baron *van Patkull*, Bevelhebber van de Krygsbezetting alhier, nam op dit gerugt de voorzorg, om alle posten langs de Lingenstroom te doen bezetten, en de Ruitery tot eene genoegzaam geleide te doen opzitten. De Princes te Leerdam komende, en hier van verwittigd, bedankte voor de voorzorg, en de aan-

aanbieding van het geleide, en zettede de reis over Thiel naar Nymegen voort. ZALT-BOMMEL.

Gelyk te Thiel, zo smeulden ook hier de vonken van gestookte tweedragt onder den asch. Deze vonken gloeiden door versche gebeurtenissen, en een gedeelte der Ingezetenen, misnoegd over het aanhouden van de Princes van Oranje, en het ongelyk, welk zy daar door meende aan hunne party te zyn aangedaan, wierden tot wraak vervoerd, en begonden, tusschen Saturdag den laatsten Juny en Sondags den 1 July 's nachts, hier en daar by hen, die voor Nieuwstaatsgezinden bekend waren, de glazen in te slaan, welke geweldadigheden des Sondags sterk toe namen. Dog de Krygsbezetting, onder bevel van den Baron *van Patkull*, in de wapenen gebragt, stuitte den verderen voortgang van het kwaad. De Nieuwstaatsgezinde, over het prompt stuiten van het geweld voldaan, vervoegden zig tot de Regeering, en leidden by dezelve edelmoediglyk (*) eene Verklaring af, van alle hunne vermogens mede te zullen in het werk stellen, om de tegenwoordige Staatsgesteldheid, zo veel in hun was, te handhaven en te bewaaren, met verzoek, dat zulks mogte gepubliceerd wor-

(*) „ Ingratus est injustusque civis, qui armorum „ periculo liberatus animum tamen retinet armatum." Dit is: *Hy is een ondankbaar en onrechtvaardig Burger, die van het gevaar der wapenen bevryd, nog een gewapend gemoed behoudt*, Cicero pro Marcell. cap. 10.

ZALT-BOMMEL. worden. De Regeering was vaardig om daar in te bewilligen, en vermaande ernstig tot herstel der zo hoog noodige eensgezindheid. Dit gaf het uiterst genoegen, zo dat de vreugde allenzints uitblonk. Voor de huizen van de Regeeringsleden en den Bevelhebber van 't Krygsvolk, als mede van andere aanzienlyke Ingezetenen, wierden Eerepoorten opgerigt, en door eenen iegelyk zo Regeerders als Burgers een Oranjestrik gedragen; gelyk ook de Vlag van Oranje, wit en blaauw op den Toren gezet, en van het Stadhuis wierdt uitgestoken. Den 1 July 1787 wierdt deze Publicatie afgekondigd:

Burgemeesteren, Scheepenen, en Raaden der stad Zalt Boemel, met het innigst leedwezen vernemende de verregaande disordres, die in de afgelopen en vorige nagt alhier ter Stede hebben plaats gehad, en deswegens klachten te vooren gekomen zynde, specialyk over het inslaan en ingooyen van glaazen aan de huizen der Ingezetenen alhier, hebben tot voorkominge van alle verdere confusie en oneenigheden in deze Stad, alle Burgers en Ingezetenen alhier op het ernstigste willen gerecommandeert en gewaarschouwt hebben om zig te onthouden van al wat gelegentheid tot deeze en zoortgelyke rustverstoorende bewegingen zoude konnen geven, en in het byzonder zig te menageeren van alle attroupementen, het schreeuwen en roepen langs de straaten, het doen van insultes aan de huisen van de Burgers en Ingezetenen alhier, vooral met het inslaan van glaasen, en diergelyke schandelyke misdryven; recommandeerende aan alle en een ieder, die het aangaan mag, zig tranquil en vreedzaam te gedragen, hunne Mede Burgers en Ingezetenen, met aflegging

van alle partyschap als Vrinden te behandelen, en tog alles toe te brengen, wat tot herstelling der rust en vreede in deze Stad dienen kan: En zo deeze Hun Wel Ed. en Achtb. Waarschouwinge en aanmaninge naar behooren niet mogte worden in acht genoomen, zo word by deezen tot eens ieders naricht bekent gemaakt, dat heden avond met verdubbelde patrouilles, alle met scherp gelaaden, en met de strictste ordres voorzien, tegens alle de voorsz. misdryven zal worden gevigileert, zo dat by overtredinge dezer Publicatie de Contraventeurs zullen worden geapprehendeert, en á la rigeur tegens dezelve arbitralyk geprocedeerd.

ZATL-BOMMEL.

Publ. tegen geweld enz.

En, daar het ongenoegen en de verdeeltheid onder de Burgery alhier voornamentlyk deszelfs oorsprong schynt verschuldigt te zyn aan de oprichting van zekere Societeit alhier ter Steede, door sommige kwalykgezinde geërigeert buiten voorkennisse van Hun Wel Ed. en Achtb. en welke Societeit aan het grootste gedeelte der Burgery alhier, lange geobsteert heeft, als of die in navolging van het geen in andere Steeden dezer Republicq zedert eenige tyd is voorgevallen, was aangelegt tot ondermyning van de Regeringe, en bezwoore Constitutie alhier, hebben Hun Wel en Achtb. na rype deliberatie goedgevonden en verstaan, de voorsz. Societeit te vernietigen, met verbod aan alle en een ieder, die Leden van deze Societeit zyn, dezelve te frequenteeren, of eenige Societeiten alhier zonder voorgaande permissie van de Magistraat op te rigten, zo als ook niemant van de Burgers of Ingezetenen en Herbergiers alhier, aan alzulke Societeiten kamers of huizen zal mogen verhuuren, op pœne van arbitraire straffe by de overtreders dezer te verbeuren.

Actum in Curia 1 July 1787.

Ter Ordonnantie van dezelve.

P. A. D. ROOCK.

ZALT-BOMMEL. Na het bedaaren der onstuimigheden, zo door het toeverzigt der Regeering als de waakzaamheid van den Bevelhebber over de Krygsbezetting, wierdt den 4 July 1787 het navolgende afgekondigd.

Nadere Public. tot rust enz.

Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der stad Zalt-Boemel met genoegen vernomen hebbende, dat in den afgelopen nacht geene publiecque desordres alhier hebben plaats gehad, zo dat geen schade aan de Huisen der Burgers en Ingezetenen is aangedaan, hebben na deliberatie goedgevonden en verstaan by deezen te declareeren, dat aan Hun Wel Ed. Achtb. niets aangenamer zyn zal als te vernemen, dat de inwendige rust en eensgezindheid onder de goede Burgery en Ingezetenen deezer Stad meer en meer herstelt mag worden, zo dat geen blyken van Partyschappen meer existeeren mogen, vergeten en vergeven mag worden het geen in voorige dagen gebeurd is, en voortaan ieder gerust en zeeker omtrent deszelfs Persoon of Goederen zyn.

En, daar elk Lid der Burgery hierby ten sterksten geintresseerd is, zal de bloei en welvaart binnen deeze Stad herleeven, zo is ook ieder verpligt hiertoe zyn uiterste best te doen, inzonderheid met tegen te gaan alle verkeerde desseinen, waardoor het volk aan den drank gehouden en daar door belet word in de exercitie van hunne dagelyksche bezigheden, en waartoe zeer ongeschikt is het ophalen van Geld tot aankoop van Wyn, Bier of Sterkendrank, waardoor de gemoederen, in plaats van te bedaren, verhit en opgezet worden.

En om deze Haar Wel Ed. en Achtb. aanmaninge te beter van effect te doen zyn, zo wordt by dezen onder inhæsie van voorige Publicatien, waarby alle attroupeering van volk &c. verboden is, op pæne van arbitraire straffe aan elk, dien het aangaat, verboden om iemand der Burgers en Inge-

gezetenen alhier te vraagen om geld tot aankoop van wyn, bier of sterke drank, tot welke eindens ook, mogende geene Collectens van penningen buiten consent van Hun Wel Ed Achtb. geschieden, gelyk ook op pœne als vooren verboden wordt geld, bier, wyn of sterke drank te geven aan volks vergaderingen buiten consent van Hun Wel Ed. en Achtb., zoo als ook niemand, Her bergiers of een particulier Burger en Inwoonder alhier, deszelfs huis of kamer hiertoe zal mogen verleenen, dewyl uit zodaane vergaderingen niet anders als ongeregeldheden voorkomen en veele door den drank tot pleegen van disordres verleid worden, 't welk Hun Wel Ed. en Agtb. op de beste en geschikste wyze willende tegengaan, van alle braave en welgeïntentioneerde Burgers verwagten, dat dezelve hierin met Hun Wel Ed. en Agtb. zullen medewerken, als wanneer onder bestiering van de Goddelyke goedheid de rust en eensgezindheid ten eenenmaale hersteld, en een ieder gerust van zyne bezittingen alhier zyn zal.

ZALT-BOMMEL.

Nadere Public. tegen geweld enz.

Eindelyk hebben Hun Wel Ed. en Agtb. goedgevonden en verstaan tot voorkomen van alle verkeerde inductien die door sommige periodicque geschriften aan deze en geene worden ingeboezemd, by dezen te verbieden het inbrengen en debiteeren, alhier ter Stede, van de Post van den Neder Rhyn, Politicque Kruyer, en soortgelyke schotschriften, op pœne van 50 Gls. voor de eerste reis, en voor 100 Gls. voor de volgende reizen te verbeuren by ieder Boekverkoper of andere persoonen, die deeze verboden papieren alhier inbrengen, verkopen en daarmeede rondloopen, dezelve in Herbergen ter leezing zouden leggen, enz.

CUILENBURG.

Den 2 July kwam hier in de Herberg *Den*

CUILENBORG. *Doelen*, de Notaris *van Hall* van Vianen, voor en yverig Nieuwstaatsgezinde bekend. Terstond vergaderde eene menigte, die verbitterd op hem was, voor de Herberg, en wilde hem daar uit hebben. De Heer *Belaerts van Wieldrecht* reddede hem nog met zyn rytuig, egter niet zonder dat de menigte het rytuig ophieldt en naar *van Hall* met stokken sloeg. Hier op is den 6 July, als mede in het Graafschap Buuren, Leerdam, en de Baronyen van Ysselstein en Acquoy, van wegens Zyne Hoogheid, den Heer Prins Erfstadhouder, eene Publicatie gedaan „ tegen allerhande tumultueuse be-„ wegingen, het onderneemen van feitelyk-„ heden, en het plegen van geweld, moet-„ wil en overlast, op pœne van de hoogste „ indignatie, en na bevind van zaken te „ zullen gestraft worden."

ZUTPHEN.

Den 24 Juny was in eene Herberg, genaamd *De Laatste Stuiver*, vry wat oneenigheid en gevegt, tusschen Nieuwstaatsgezinde Burgers en eenige Krygslieden voorgevallen. De Officieren, voor de gevolgen bedugt, gingen naar de woonplaatsen van het Krygsvolk om hun tot rust en stilte aan te maanen, en de Opperbevelhebber liet 's nachts geduurige rondens door de Stad doen. Een Corporaal van de patrouilles wierdt in de Laarstraat van de stoep van zekeren Kuiper in zyn kuit geschoten, en een ander door een tweede schot met een spyker in

In zyn arm gekwetst: het welk voor dien nacht wel geen gevolg hadt, maar den volgende dag, zynde 's Maandags den 25 Juny, rugtbaar geworden zynde, zeer veel verbittering onder het Krygsvolk veroorzaakte. Men zag de Soldaten by 10, 20, 30, en 50 hier en daar op de straaten zig vereenigen, met Oranjekokardes op de hoeden door de Stad loopen, en zig vry ongestuimig gedragen; slaande by verscheidene Ingezetenen, voor Nieuwstaatsgezinden bekend, de glazen in. ZUTPHEN.

De Regeering deedt terstond alle zaamenrotting en geweld by eene Publicatie verbieden. Dog zeker Schoenmakersbaas, woonende in de Nieuwstad, schoot uit zyn venster op een Ruiter, zo dat hy ogenblikkelyk dood ter aarde viel. Dit maakte het Krygsvolk verwoed. Eenige Officieren, van dit voorval verwittigd, vlogen van de hoofdwagt naar het huis van den Schoenmaker, om voor te komen, dat hy door de verwoede Soldaten niet verscheurd wierde. Het geheel blokhuizen van de wooning van den Schoenmaker wierdt terstond voor en agter door Ruitery en Voetvolk bezet en ingesloten. Zyn huis wierdt ras open gestampt in bywezen van eenen Stadsboden, en vier Officieren gingen alleen daar in om het zelven te doorzo eken, terwyl andere Officieren met bloot zydgeweer zelven de wagt voor het huis hielden, om het indringen van Soldaten te beletten, welkers woede niet zou zyn te beteugelen geweest. Men vondt daar niet,

 als

Zutphen. als zyne vrouw, welke men naderhand, om haar voor alle mishandeling te beveiligen, door eenig gewapend Krygsvolk naar het Stadhuis liet brengen, en aan de Stads Regeering overgeven. Alle de huizen wierden doorzogt, en de wapens in bewaaring genomen, vooral de geweeren, die meestal met zwaare wolfhagel geladen waren, afgetrokken, en op de hoofdwagt gebragt. Een verscholen Kleermakers baas wierdt in een der huizen gevonden en by vergissing voor den daader gehouden: de woedende Soldaten wilden op hem aanvallen en hem verscheuren; het welk de Officiers beletteden, en zelfs niet anders konden beletten, dan op het lichaam van dien man te leggen, zo dat zy hem niet konden kwetsen, zonder de Officieren zelven te wonden. Hy kon egter alle klappen en stompen niet ontgaan, en wierdt eindelyk op verzekering, dat hy de man niet was, die geschoten hadt, naar zyn huis gebragt, alwaar de Officieren terstond den Heelmeester van de Comp. Artill. *Wilderick* zonden, om hem te verbinden en te geneezen.

Het Krygsvolk verbitterd, dat zy den daader niet vonden, koelde vast hunne grimmigheid met aan verscheidene huizen van zogenaamde Patriotten de glazen in te slaan, 't welk egter wederom door de Officieren gestuit wierdt.

Eindelyk vondt men den daader in een schuur van een hoekhuis, zynde een herberg, onder het hooi op de zolder verbor-

borgen. Hy wierdt daadelyk erkend, en ZUTPHEN. de Officieren hadden alle moeite om de woede van 't Krygsvolk te beteugelen, en hen te beduiden, dat een moordenaar niet door eerlyke handen, maar door den beul op last van den Magistraat moest sterven. Zy bevolen de Soldaten uit de schuur te gaan, die terstond door gewapend Krygsvolk en Officieren bezet wierdt. Vier Officieren met bloote degens beschermden hem, hielden hem vast en bragten hem onder het geleide van al het vergaard Krygsvolk naar het Stadhuis, bragten hem binnen, en leverden hem aan de aldaar vergaderde Magistraat over, verzogten zyne gevangenis te mogen weten, en daar voor dubbele schildwagten te mogen zetten; 't welk wierdt toegestaan, en de gevangen alzo naar zyn gevangenis gebragt. De opschuddingen hielden niet daadelyk op; men sloeg nog aan verscheidene huizen de glazen in. De Officieren waakten daar tegen met onvermoeide vlyt, namen verscheidene Soldaten in arrest; en de rondens gingen geduurig door de stad: het een en ander hadt zodanige vrees verwekt, dat alle en iegelyk terstond Oranje strikken droegen, geen zwarte kokardes meer gezien wierden, en de huizen zelfs, vooral die van de Nieuwstaatsgezinden, met Oranje papier beplakt wierden. 's Avonds waren ook zeer veele huizen met kaarsen verligt. Den volgende dingsdag ging een Tamboer van de Krygsbezetting met twee Soldaten en een kar de stad door, om by de Nieuwstaatsgezinden trom-

ZUTPHEN. trommels, vaandels enz, op te haalen, met aanzegging, dat zy voortaan zouden vry zyn van den last der wapenoeffening. Ook moesten de Burgerofficieren hunne sjerpen, ringkraag, deegen en spontons afgeven: 't welk al naar de Hoofdwagt en vervolgens naar het Stadhuis gebragt wierdt: gelyk ook de kisten met patroonen, grenadiers mutzen enz. De Magistraat heeft verders alle geweeren en wapens van de Burgers door eenen Bode doen ophalen, by eene Publicatie de Ingezetenen op het allerernstigste tot rust vermaand, alle Genootschappen verboden, en de Oranje vlag op de Toren en het Stadhuis gezet. Den 28 Juny zyn ook de geweeren der Burgers van Lochem hier binnen op het Stadhuis gebragt. Den 29 Juny wierdt de doodgeschoten ruiter met alle krygseer ter aarde besteld, bestaande de lykstaatzy uit alle de Officieren, en meer dan duizend Gemeene Krygslieden, allen met Oranje strikken vercierd.

In verscheidene naburige dorpen zyn ook by de boeren de geweeren opgehaald. De Heer *Cappellen* tot den Marsch, bekend als een Hoofd der Nieuwstaatsgezinden, is met zyne Vrouw en Kinderen naar Deventer vertrokken. Voor zyn vertrek heeft hy alle zyne Goederen gerechtelyk laten *inventariseeren*, en, met overzending van een lyst dier goederen, aan de bescherming van het Hof van Gelderland aanbevolen, welke hem ook is toegestaan.

Wy hebben wederom het verhaal van het

voor-

voorgevallene uit de egtste berigten opgemaakt. Hoe veel daaromtrent in de dagpapieren vergroot is, en hoe veel onwaarheden opgegeven, blykt uit het navolgend berigt, in de meeste Couranten geplaatst. ZUTPHEN.

Wy hebben, met zoo veel verachting als verontwaardiging, in de *Zuid Hollandsche* Courant van den 29 der vorige maand gelezen, dat ten tyde der hier plaats gehad hebbende revolutien, de Lieut. Collonel *Bentinck* voorkoomt, als de voornaamste Instigateur en Voorganger der desordres; door welke schandelyke laster wy niet van ons hebben kunnen verkrygen, het Publiek te laten misleiden, maar vinden ons integendeel verplicht, by dezen te declareeren, dat gemelde Lieut. Collonel alles gedaan heeft, wat mogelyk was, om de woede te stuiten, en tegen te gaan, en het aan de vigilantie van denzelven voornamenlyk is toeteschryven, dat zich de geheele revolutie het meest bepaalt heeft tot het inslaan der glazen van een groot aantal huizen: En offschoon zich gemelde Lieut. Collonel *Bentinck* aan eenigen van ons verklaart heeft, dat zoortgelyke onwaarheden te veel meprifeerde, om te begeren, dezelve tegengesproken wierden, maar alleen verzoekende onze Vrienden en Kennisfen in *Overysfel* er van te willen verwittigen, ten einde niet zomwylen een oude Moeder aan de wrakende woede wiert blootgestelt, zoo hebben wy echter gemeent, uit liefde voor de waarheid, die Declaratoir te moeten doen.

Actum Zutphen den 7 July 1787.

(*was getekend*)

A. de Neufville, *P. de Grient Dreux*, *R. J. Willinck*, *A. W. Willinck*, *Antoni Boon*, *J. Egeling*, *J. P. de Veye*, *Hendrik Eggink*, *H. Tellering*, *N. van Hamel*, *A. Helderman*, *J. L. Bruggink*.

Twee

ZUTPHEN. Twee Officieren, zynde *Plettenberg* en *Rappert*, hebben aan het Veerhuis veele ongeregeldheden gepleegd, en zyn deswege in arrest genomen.

Den 4 July is de Heer *Crookceus*, die op den 5 Mei 1785 door Zyne D. Hoogheid tot Gemeensman was aangesteld, en door de Staten den 18 November 1786 nader bevestigd was, maar nog geen zitting hadt kunnen verkrygen, op voorstel van den Voorzitter der Vergadering eenparig als Gemeensman erkend en aangenomen.

Gelyk by deze omwenteling eenige Burgers van hier naar Deventer zyn gevlugt, zo hebben ook verscheidenen van Deventer zig herwaarts begeven.

DOESBURG.

Daar ter oorzake van de gewoone Jaarmarkt of Kermis alhier, door de verdeeldheid, die thans in de gemoederen van Burgeren en Krygslieden plaats heeft, ligtelyk onaangename voorvallen te vreezen waren, (blykens een levendig voorbeeld uit het na buurige *Zutphen*, alwaar een Ruiter door een Burger is dood geschoten) zo heeft de Magistraat dezer Stad goedgevonden, alle de Schutters dezer Stad te ontwapenen, het welk egter niet zo is toegegaan, of daar zyn aan eenige huizen door Krygslieden de glazen ingeslagen.

De

De Oranjevlag is op de Toren gezet, en het bekend Deuntje van *Wilhelmus* wierdt op de Klokken gespeeld: Regeerders, Burgers en Krygslieden dragen allen Oranjestrikken: ook de Landlieden ten platte Lande. Daar wierdt eene Publicatie den 27 Juny 1787 afgekondigd ter ontwapening van de Burgers, welke Publicatie wy reeds in ons voorgaand stukje hebben medegedeeld. DOESBURG.

Voorsz. Publicatie is by de aanwezende Heeren Burgemeesters *Lindenberg* en *Wilbrenmink* genomen. De andere Heeren waren of afwezig, of door onpasselykheid belet. Eenen *Haarman*, en de Advocaat *B. J. J. te Lintelo*, Secretaris van het gewezen Genootschap van Wapenhandel, en eenige anderen hebben de Stad verlaten.

Te Deutichem, Lochem en Groenlo zyn de gewapende Genootschappen vernietigd en verders de Burgeryen ook ontwapend, de Oranjevlag op Torens en Stadhuis geplant, en niemant verschynt zonder Oranjestrik of Lint in het openbaar. Het zelfde heeft op de meeste Dorpen plaats, hebbende veele Boeren hunne geweeren op karren geladen en naar hunnen Rigter of Schout gebragt.

ARNHEM.

Den 29 Juny laatstleden borsten hier ook de gevolgen der gestookte tweedragt uit. De Krygslieden begonden Oranje te dragen, het welk door die Ingezatenen, die der Ou-

de

ARNHEM. de Staatsgesteldheid waren toegedaan, gevolgd wierdt. Maar gelyk reeds lang groote verbittering tusschen de Krygslieden en de Nieuwstaatsgezinde Burgers hadt plaats gehad, en de zarringen en tergingen wederzyds heevig waren geweest, zo sloegen de Krygslieden eindelyk tot geweldadigheden over, begonden ten een uuren na den middag de glazen hier en daar in te smyten, en eindelyk de huizen te plunderen van die geenen, die byzonderlyk voor Nieuwstaatsgezinden te boek stonden. Hier en daar, alwaar zy wederstand vonden, was het geweld heftig. Men schoot ook uit de huizen op het Krygsvolk.

Ten 4 uuren des namiddags wierdt alarm geslagen, waarop al het Krygsvolk onder de wapenen kwam op de markt; alwaar te gelyk een stuk kanon geplaatst wierdt. Eenige Burgers kwamen gewapend op het Stadhuis, en schoten van daar, gelyk ook uit eenige huizen, op het Krygsvolk, onder de wapenen staande, het welk eene algemeene losbranding op het Stadhuis deedt: waarop de Burgers alle de wapenen neder leidden. Onderwyl hadt men nog de razerny van uit het Koffyhuis van *van Leeuwen* op de markt handgranaten onder de Krygslieden te werpen, 't welk hen zo verwoed maakte, dat het zelve huis in een ogenblik uitgeplunderd wierdt. Dog de yver van den Bevelhebber den Generaal *Verschuur* en de verdere Officieren beletteden nog gelukkiglyk den verderen voortgang der woede. De *Nederl.*

derl. Cour. van *Verlem*, welke in dit geval niet partydig kan gehouden worden, schryft 'er zelven dus van. „ Tot lof der Com„ mandant van 't Guarnizoen, den Gene„ raal Major *Verschuur*, en der overige Of„ ficieren, kan men zeggen, dat zedert het „ slaan van alarm, en 't vergaderen der Mi„ litairen, zeer goede orders gesteld zyn, „ en welke men door eenige Officieren, dog „ wier namen, om niet te particularizee„ ren, best gezwegen worden, op het ac„ curaatste en vigilantste heeft zien uitvoe„ ren, ofschoon zulks niet verhinderde, dat „ nog verscheide huizen geruïneerd wierden, „ waar by men onmogelyk zo spoedig schynt „ niet te hebben kunnen komen." AARNHEM.

Van de Krygslieden zyn 4 of 5 gekwetst, ook eenigen van de Burgers.

De Regeering deedt eene Publicatie afkondigen ter ontwapening van de Burgery: de geweeren wierden opgehaald en op het Stadhuis gebragt: ook de Vaandels, Spontons en Trommen.

Den 30 Juny des 's morgens vroeg begonden de opschuddingen weder op nieuws. *Hendrik Schievelberg Bekking* Advocaat en Gemeensman, als mede Contrarolleur van de Convoyen en Licenten, een man, die een hoofdrol in de pogingen der Nieuwstaatsgezinden hier gespeeld heeft, heeft veel geleden: zyn huis is geheel uitgeplunderd. Het huis van het Burger Genootschap is deerlyk gehavend. Een groote menigte goederen

AARNHEM. zyn met karren naar het Stadhuis gebragt. De Officieren bragten alles toe tot bedaaring, het welk eindelyk gelukte. Een Detachement van 60 Ruiters wierdt den zelfden voormiddag naar het platte Land gezonden, om ook aldaar de geweeren op te haalen. De gemelde Advocaat *Bekking* en verscheidene anderen, die zig byzonderlyk hadden laten zien, konde het wegens de verbittering op hen in deze Stad niet langer houden, en zyn naar elders geweken.

Zie hier een Lyst van 14 geplunderden en 12 minder beschadigde huizen.

De Heer *Bekking*, Controlleur der Generaliteit.
De Wed. *van Leeuwe*, Koffyhuis.
Van den Berg, Zilversmit.
Pieters, Slager.
De Kemp, Bakker.
Kniest, Burger Lieutenant.
De Wed. *de Ronde*, Tabakswinkel.
Naberman, Tabakskoper.
A. Boonzaayer, Mr. Verwer.
Merkelbag, Kruidenier.
Huybers, Kleermaker.
Van Leyden, Kaarsemaker.
Henne, Geweermaker.
Van Duuré, Herbergier.
Wed. *Buying*, Kruydenierswinkel.
Mes, Snuifkoper.
Wed. *Courou*, Katoen- en Chitswinkel.
G ter Hoeve, Koopman in Manufactuuren.
Luit. *Lenting*, Lakenkoper.
Ponse, Zilversmit.
Aartse, Kruidenierswinkel.

Van

Van der Kluys, Slager.
Van Embde, Herbergier.
Schoute, Mandemaker.
Heerlig, Kleerkoper.
Harteveld, Bakker.

AARNHEM.

De Krygslieden hebben verklaaringen doen opstellen, dat zy niet de eerste aanvallers in de opschuddingen en plunderingen geweest waren.

Den 6 July is by het Hof, namens de Heeren Staten des Furstendom Gelre en Graafschap Zutphen, deze Publicatie afgekondigd en verzonden.

Wy ERFSTADHOUDER EN RAADEN, in naame van de Ed. Mog. Heeren Staaten des Furstendoms *Gelre* en Graafschaps *Zutphen*, doen te weeten: Alzo wy niet zonder de hoogste bevreemding en verontwaardiging uit eene Missive van de Heeren Staaten van den Lande van *Utrecht* binnen *Amersfoort* vergadert, vernomen hebben, dat verscheide Ingezetenen deezer Provincie zig zouden hebben onderstaan om zig na de stad *Utrecht* te begeeven, en aldaar in dienst te treeden, met oogmerk om onder den schyn van bescherminge dier Stad, dog in der daad om onrust aan te kweeken, en de verwarringen te doen continueeren, zig tegen Hooggedagte Heeren Staaten als Auxiliairen te laten gebruiken; daar het nogtans aan niemand, wie hy zy, uit deezen Furstendom of Graafschap geoorloofd kan zyn om zig, buiten expresse wil en toestemminge van de Heeren Staaten, in zodanige omstandigheden van tyden in andere Landen, Quartieren en Provincien aan Hun Ed. Mog. niet subject weezende, ten Oorloge of in Krygsraad te begeeven.

ARN-HEM.

Publ. tegen 't uittrekken naar Utrecht enz.

ZOO IS 'T dat wy, zodane in zig zelfs verbodene en strafbaarste handelingen van de verste en gevaarlykste uitzigten aanmerkende, en daar tegens door alle mogelyke wegen en middelen willende voorzien, uit kragt van 's Landschaps auctorisatie, vervat by de Resolutie van den 17 Juny jongstleeden, hier mede, in naame als boven, op het ernstigste verbieden en interdiceeren, dat niemand van de Ingezetenen of Onderzaten van deeze Furstendom of Graafschap zig zal hebben te verstouten om uit deeze Provincie te trekken, en zig, onder wat prætext ook, ten Oorloge, of in Krygsdienst te begeeven voor de stad *Utrecht* of in 't generaal voor wien het ook zyn moge, zonder expres verlof en consent van de Heeren Staaten deezes Furstendoms en Graafschaps; by pæne dat de Overtreeders van dit ons verbod deswegens na exigentie van zaaken arbitralyk op het rigoureuste zullen worden gestraft.

Ordonneerende en beveelende voorts alle de gene, die zig reeds binnen de stad *Utrecht* ten einde voorsz. mogten hebben begeeven, of zig aldaar in den dienst, of als Auxiliairen mogten hebben laaten engageeren, dezelve dadelyk te verlaaten, op pœne als vooren, boven en behalven zodane straffe, welke zy reeds wegens 't gunt voorsz. zouden mogen hebben geincurreert, mitsgaders onverminderd alle zodane straffen, penaliteiten en correctiën, waar aan zy zig wegens andere feiten of delicten zouden mogen hebben onderhevig gemaakt.

Lastende dienvolgens den Momber en S. Momber deezer Landschap, voorts alle Drosfaarden, Regteren, Amptluiden, Officieren en Magistraten om zig exactelyk na die geene, welke tegen dit ons verbod aangegaan of gehandelt zouden mogen hebben, te informeeren en tegens de schuldige datelyk, in conformité van 't gunt voorsz., te procedeeren, zonder eenige gunst, conniventie of dissimulatie.

Al-

Alles mede onverminderd zodane voorzieningen of dispofitien, welke alreeds ten opzigte voorfz. door eenige Officieren of Magiftraaten mogten zyn gemaakt.

ARNHEM. Publ. tegen 't uittrekken naar Utrecht enz.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie hebbe voor te wenden, zal deeze allomme in deezen Furftendom en Graaffchap, ter plaatze, al waar men zulks gewoonlyk is, worden gepubliceert en geaffigeert.

Dies te oirconde is des opgemelden Furftendoms en Graaffchaps fecreet Zegel op het fpatium dezes gedrukt en door den Griffier ondergeteekend geworden.

Gegeeven te Arnhem den 6 July 1787.

(*onder ftond*)

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*was getekend*)

F. W. VAN DEN STEEN.

Een Bataillon Mariniers van *van Salm*, welke van 't Hollandsch grondgebied naar Gelderland getrokken en in deze Stad was gekomen, is naar het Loo gegaan, om dat Lusthuis van Zyne Hoogheid tegen het Declaratoir en de bedreigingen van de Burgercorpfen te beveiligen.

E E D E.

Ook hier zyn by den Schout *Ammon* en eenige andere Nieuwftaatsgezinden de glazen ingeflagen. Thans ftaan hier omtrend

30 Eerebogen opgerigt, ook vóór de huizen van den Schout, en anderen.

HARDERWYK.

HARDERWYK Saturdag den 7 dezer maand July kwam hier patent, dat het Regiment Mariniers van *van Salm* in deze Stad Krygsbezetting zoude houden. De Raad vergaderde derhalve des avonds, en besloot eene Commissie desaangaande aan *Z.* H. te Amersfoort te zenden, welke terstond daar na vertrok. De Heeren van den Academischen Senaat vervoegden zig insgelyks met eenen brief daaromtrend aan *Z.* H. Het oogmerk van dien dubbelen stap was, om het Guarnisoen voor te komen, of, zo zulks niet kon zyn, voor de goede rust en orde op het sterkst te zorgen. Het gevolg was, dat in plaats van twee, slegts één Battaillon patent kreeg, om herwaards te trekken. Middelerwyl besloot de Krygsraad en een groot gedeelte der Schuttery, haare vaandels, trommels en geweeren op het Stadhuis in bewaaring te brengen, terwyl een ander gedeelte verkoos met hunne wapens naar Amsteldam, en vervolgens naar elders te trekken; gelyk ook eenige andere Lieden hunne beste goederen naar de gemelde Stad verzonden, en insgelyks zelve vertrokken. Het voorschreeven Battaillon, omtrend 250 man sterk, kwam den 8 dezer maand 's middags om één uur aan. Voor de Stad werdt het door den Magistraat in den eed genomen, en ook, den Magistraat den ge-

gedaan gewoonen eeregroet hebbende, vervolgens in orde binnen. HARDERWYK

Daar in gansch Gelderland met het begin van July het draagen van Oranjelint of strikken genoegzaam algemeen was geworden; drongen de Krygslieden alhier by de Regeering den 27 July aan, dat zulks ook in deze Stad zoude plaats hebben. Eenige Nieuwstaatsgezinden daar toe niet willende verstaan, schynt zulks gelegenheid te hebben gegeven aan twist en wrok tusschen de Nieuwstaatsgezinde, en Oudstaatsgezinde Ingezetenen, by welke laatste zig de Krygslieden voegden. Althands de beklaaglyke wrok en 't geweld is uitgeborsten, en verscheidene huizen zyn de glazen ingeslagen, en ook eenigen geplunderd.

HATTEM.

Ook hier is het dragen van Oranjelint of strikken doorgedrongen, niet zonder eennige moeilykheid tegen die geënen, die voor het Nieuwstaatsgestel zyn, of tegen het dragen van Oranje zig wilden verzetten.

Gelyk alom in Gelderland, zo is ook alhier den 13 July des middags ten twaalf uuren, na voorafgaande klokkenlui, van wege de Staten afgekondigd de Publicatie, welke wy hier te voren bl. 1621 en volg. hebben medegedeeld.

HATTEM. Den 15 July zag men een aantal Militairen met ſlaande trom deze Stad naderen, komende den weg van Zalk. Aanſtonds wierdt hun een Detachement van onze Krygsbezetting te gemoet gezonden, en men bevondt, dat hun de Soldaten van *d'Envie* waren, die een langen tyd in Hasſelt gelegen hebbende, nu zonder hunnen Officier, en zonder *patent* van daar waren vertrokken. Zy werden op bevel van onzen Commandant ontwapend, en moeſten buiten de Stad blyven.

Den 29 July borſten wederom de oneenigheden uit, en zyn meest door het Krygsvolk by verſcheidene lieden de glazen ingeſlagen, als by Mevrouw *Daendels*, den Burger Hopman *van Laar*; 't welk egter door de Officieren ſpoedig geſtuit wierdt, die het volk met bloote degens in de vuist tegenſtonden en ieder naar hunne kwartieren joegen, en ſterke rondens deeden gaan. Twee Soldaten zitten thands in hegtenis onder het Stadhuis, en nog vier in de hoofdwagt in arrest.

HOL-

HOLLAND.

DORDRECHT.

Eene nieuwe verdeeling der Burger Compagnien, reeds zo lange op het tapyt geweest, ſtaat nu eindelyk tot ſtand gebragt te worden, en men zal Maandag den 2 July beginnen om de nieuwe Compagnie No.... op te roepen, en zo vervolgens alle dagen één, ten einde daar in vier Opperofficieren te verkiezen. DORDRECHT.

Alle de nu afgaande Officieren, zyn op nieuw verkiesbaar in die rang of hooger, als ze thans bekleeden.

In Oud Beijerland en elders, rondsom deze Stad, wilden de Boeren nog niet in de nuttigheid van het Nieuwſtaatsgeſtel geloven: in tegendeel men tekende veel al Requesten, dat men met de tegenswoordige Regeering, zo als die zederd ruim 30 jaren hadt plaats gehad, wel te vrede was. Waar tegen zig de Nieuwſtaatsgezinden verzetteden, byzonder het Genootſchap van Wapenhandel. Dog de Oudſtaatsgezinden beweerden, dat hun zo wel, als de andere party, het ontwerpen, teekenen en indienen van Requesten aan de Staten vry ſtondt, een ieder na zyn ligt en inzien, dat dit de egte vryheid was enz. Hier uit ontſtonden opſchuddingen, en de Oudſtaatsgezinden, zig van hunne Medeburgeren de wet niet willende laten voorſchryven, handhaafden hun

DORDRECHT. recht zo goed zy konden, en ontwapenden het Genootſchap. By welke ſchermutzelingen, gelyk het gaat, vry wat verbittering, wrok en geweldadigheden ontſtonden.

Vrydag avond den 13 July kwam hier deswege tyding in. De Krygsraad van de drie Schutteryen begreep niet, dat zulks eene *domeſtique zaak* te Oud Beijerland was; maar meende zulks voor oproer te mogen houden, en wel zodanig, waar toe zy bevoegd waren, om het zelven te dempen. Waarop dan wel dra, met kennis van den voorzittende Burgemeeſter en het Defenſiewezen, 60 man uit de 3 Schutteryen, met de nodige Officieren, onder bevel van den Kaptein *Dekker*, 's nachts ten half een uuren, voorzien van twee veldſtukken drieponders, zig begaven eerst naar 's Gravendeel, werwaards de Bailluw *van Stryen* was vooraf gereeden. Op dat Dorp vondt men ruim 100 Schutters in de wapenen, alles was ſtil, en men zou, als daar iets van buiten kwam, 't wel in orde houden. Van daar begaf gem. 60 man zig naar Oud Beijerland. Hier waren eenige huizen de glazen ingeſlagen; het Genootſchap van 30 man was ontwapend en op de vlugt. De Oud Beijerlanders ſtelden zig te weer tegen de Schutters van Dordrecht: dog dezen ſchooten zo verwoed op hen, door de ſtukken geſchut onderſteund, dat zy het in twee uuren tyds meeſter wierden: vyf of ſes Oud Beijerlanders wierden dood geſchoten, een aantal gekwetst en nog veel grooter getal gevangen, waar van 'er den 14 July

July reeds 11, en den 15 July 15 zyn op het Stadhuis gebragt, en nog eenige volgen zullen. Zo, dra onze Schutters aan den slag waren: kwamen de Leden van het Genootschap ook ten voorschyn, om de Schutters te helpen. Toen het vegten gedaan was, kwamen nog 10 Ruiters en een Wagtmeester van *Hessen Philipsthall*. De Schutters zyn den 14 July 's avonds ten 11 uuren, als 't ware, in triumf binnen gekomen: zy hadden nog een Oudstaatsgezinden onderwege gevangen genomen, dien zy, aan het geschut gebonden, binnen bragten. Wat maakt tog de partyschappen de menschen wreed en gevoelloos! Een Schutter is gekwetst met een kogel door de schouderbladen. DORDRECHT.

Alle de veroverde goederen, bestaande in snaphanen, sabels, pistolen, messen, pieken, vorken, vlaggen, wimpels, papieren, geld en andere goederen, van de Oudstaatsgezinden, zyn plegtig van de Waale Vest, uit eene groote Tent, by het Hoofdpiket staande, naar het Raadhuis gebragt.

De Heer *J. van Dongen*, Thesaurier dezer Stad, hadt tot gemelde vervoering een wagen in gereedheid doen brengen, met een hooge zoldering omringt van een soort van hek, waar op en waar tegens de Snaphaanen en verdere veroverde goederen, geplaatst waren: voor af stondt op een wagen een groote zuil, waar tegens de Speer en Hoed van Vryheid geplaatst was op een voetstuk, waar op eenig Krygs- en Wapentuig lag, en waar tegen het volgende vaers stondt:

Door

DORD-RECHT.

Door Deugd en Heldendaên by steun op de oppermagt,
Zy 't Vaderland wel baast in stille rust gebragt.
't Is DEKKER *met zyn* VOLK, *die 't heerlykst voorbeeld geven.*
Dat ieder dus bezield, de Vreê kan doen herleeven.

A. L.

Ter zyde van den zuil hing het Vaandel en de Trom van het Genootschap te Oud-Beyerland, welke door de opschuddingen aldaar zeer gehavend was; de klederen van den Schutter *Dubber*, welke gekwetst was, lagen op het Kanon; Schout en Gerechte van Oud Beyerland, waren by deze plegtige vervoering aanwezig, ook alle de Officieren der drie Schutteryen en Burger Compagnien; de Commandant *J. Dekker*, was voor af te paard, terwyl den Heer *A. der Moeyen*, als Adjudant agter opsloot, de straten stonden gevuld met menschen.

Voor het Raadhuis genadert zynde, zeide de Heer *Webbers* een Vaars op, het welk gevolgd wierdt door een van den jongen Heer *Heulen*, welke beide met een algemeen Hoezée, wierden beantwoord.

Ruim 30 gevangenen zyn gebonden in een Schip naar Dordrecht opgezonden, schoon Oud Beyerland zyn eigen recht heeft, op voorgeven, dat aldaar eene Regeeringloosheid plaats hadde. Naderhand zyn door den Ge-

Gerechtsdienaar van Oud-Beyerland nog zeven opgebragt naar deze Stad; te Oud-Beyerland is een Detachement Ruytery gebleven. By de terugkomst was op Maasdam een Oranje man gevat, wierdt aan het Kanon gebonden, en zo mede naar Dordrecht vervoerd. DORDRECHT.

In de Zuidhollandsche Courant wierdt uit Dordrecht geschreven: „ Dit is het vast „ systhema thands van de Dordsche Schut„ teryen, dat zy op den kreet van hunne „ Mede menschen, *na alle pogingen* by Schout „ en Bailluw te hebben aangewend, tot voor„ koming van onheilen, zullen toeschieten."

In de Opregte Nederl. Courant No. 88 schreef men van dit verrigte der Schuttery aldus:

DORDRECHT, *den* 16 *July*. In 't laatst der afgelopene week is het hier in den omtrek der Stad mede vry vrolyk toegegaan. Eenige honderde Boeren zetten zich in het hoofd, zekerlyk verhit door geld, dat zy van welbekende Voorstanders van zekere party ontfangen hadden, en door het drinken van *Oranje Genever* tevens, om heen en weêr *Dordrecht* te komen plunderen; dat is het handwerk dryven van den welbekenden Oranje Aanhang, die den Baas weder op den winkel helpen moet, door moord, oproer en plundering, die dan altyd gevolgd word met, in de verwarring de verschrikte Burgers te doen tekenen, dat zy *wel met* Myn Heer de Prins te vrede zyn, en dat Hy weer hebben moet, wat Hem ontnomen is; maar dat wilde hier zo wel niet gelukken, als in *Zeeland*. De Gewapende Burgers zaten 'er hier terstond met twee Veldstukken achter, en na tweemaal onder de vrolyke gasten te hebben losgebrand, raakte de boel in de vlugt; hebben de

DORDRECHT. de deze Oranje Vrienden, eenige der hunnen; als rampzalige misleide slagtoffers van WILLEMS Godloozen aanhang, het leven daar by gelaten: eenige zyn zwaar gekwetst, en een menigte is hier gevangen opgebragt. Wy twyffelen hier geen ogenblik aan de Vigilantie der Justitie om deeze knapen haar Proces op te maken. Elendige WILLEM V! Hoe veel rampzalige offers moet Gy noch vruchteloos doen slagten door Uw' alom verspreiden helsche aanhang! ô Vorst! hebt Gy dan geen ooren, geen oogen, en geen Geweten?

Het getal der dooden onder de Beyerlanders wordt door genoegzaam alle de Nieuwstaatsgezinde Courantiers op 15, door anderen op veel minder bepaald: de gekwetsten worden ook verschillende begroot. Het gevlugte Genootschap wierdt daar hersteld. Te Beyerland zyn in de geweldige opschuddingen eenige huizen, waaronder dat van den Schout, geplunderd. Veertig Ingezetenen, zo Boeren als Boerinnen van Oud Beyerland, zyn hier gevangen gebragt, en meer dan honderd der overwonnenen van daar gevlugt. De Dagpapieren hebben de omstandigheden van dezen togt met de aller onwaarste en aller onwaarschynlykste zaken voorgedragen, van welken zy veelen zelven hebben moeten herroepen.

Den 15 July kwam eene *Jan Roest*, Scheepen van Overschie, te Oud Beyerland, met twee zyner bekende van diezelfde plaats. Hy te Oud Beyerland door eenige Lieden, die gewapend aldaar gekomen waren, om de rust (zo men zeide) te herstellen, erkend wordende, moest Hy eerst veel scheldens uitstaan, alzo men

men hem voor een *Oranjeman* hieldt; vervolgens ging men van woorden tot daaden, en de verbittering tegens hem was zo groot, dat hy naauwlyks door den Bevelhebber van het Krygsvolk gered is geworden. Den 24 July wierdt wederom een Boer door vier Ruiters van het Detachement, het welk te Oud-Beyerland in bezetting is gelegd, herwaards op gebragt en in het gevangenhuis gesloten. De Oud-Beyerlanders klaagen wegens onderdrukking, geweld en overheersching. Gemelde vier Ruiters, hunnen gevangen te Dordrecht afgeleverd hebbende, lieten zig aan de Rietdyk overbrengen op Papendrecht, alwaar zy veel geweld tegen de Oranjelieden hebben gepleegd, glazen ingeslagen, menschen aangerand, enz. DORDRECHT.

Woensdag den 25 July 1787, des avonds ten 10 uuren, vertrok van hier wederom een Detachement van honderd man uit de drie Schutteryen, wel gewapend, onder het bevel van den Heer *A. Pompe van Meerdervoort*, Kaptein Lieutenant, *F. van Olivier* de Lieutenants *van der Werf* en *J. D. Haan Pz.* en een Lid van het Defensiewezen. Het begaf zig naar Weikendam, en aldaar in den vroegen morgen des Donderdags ten huize van den Geneesheer *van Wyk*, ligte dien heer van zyn bedde, bragt hem hier te Dordrecht binnen, en zettede hem gevangen in de St. Joris Doelen. De Nederlandsche Courant van *Verlem* heeft onder het Artikel van *Dordrecht den 28 July* het verhaal van deze ver-

rig,

DORDRECHT. rigting met eenige geestige trekken willen verfraaijen.

De drie Schutteryen hebben gestadig 90 Schutters en Kanonniers te Loevestein. Den 30 July ontvongen zy van de Commissie der Burgercorpsen te Woerden een verzoek, om, zo spoedig mogelyk, honderd Schutters naar Gorinchem aftezenden: waarop dan den 31 July, des namiddags ten twee uuren, van hier, onder bevel van den Heer *J. Dekker Jr.*, de Kapteinen *Abr. Pompe van Meerdervoort*, *S. de Jong* Heere van Raamsdonk, Lieutenants *Cornelis Kuipers*, *J. de Haan*, *H. Mauritz*, en als Adjudant *A. der Moeyen*, honderd Schutters derwaards zyn uitgetrokken; welken, na hunnen bepaalden tyd te Gorinchem geweest te zyn, naar Loevestein vertrokken, ter aflossing van die zig thans zederd veertien dagen daar bevinden onder bevel van den Kapteins *S. Rucb* en *G. Rees.*

Ook zou er nog een Detachement van 300 à 400 Man derwaards tot versterking trekken, uit Rotterdam, Delft en Leyden.

Alhier is de navolgende Publicatie afgekondigd.

MYNE EDELE HEEREN VAN DEN GERECHTE DER STAD DORDRECHT, met leedwezen en teffens met de uiterste verontwaardiging vernomen hebbende de oproerige bewegingen, die, zelfs tot geweldadige aanvallen op Personen en plunderingen en beroovingen van Huizen en Goederen overgeslagen, niet alleen

leen in de Provincien van Gelderland en Zeeland, van tyd tot tyd hebben plaats gehad, maar ook zo binnen deze Provincie, en nog onlangs ten platten Lande in de Nabuurschap van deze Stad, zyn gepleegd, waar van de schroomelyke gevolgen voor de Uitvoerders, die veeltyds onkundig zyn en door de listige aanslagen van kwaadwilligen verleid worden, niet ver genoeg worden ingezien, waar door dezelve dan ook veeltyds de ongelukkige Slagtoffers worden van de verfoeilyke inzigten van die genen, die zich niet hebben ontzien hun door beloften, geschenken of bedreigingen, daar toe te verleiden en op te wekken: En dat, offschoon Hun Ed. Groot Achtb de goede Burgery dezer Stad, over het geheel genomen, veel te verligt en te weldenkend erkennen, om zig aan het plegen van zoodanige schandlyke en afschuwlyke daden van Oproer en Geweld schuldig te maken, het egter zoude kunnen gebeuren, dat min doorzigtige Ingezetenen door kwade voorbeelden en instigatie van Kwaadwilligen, zich onbedagtzaam tot het bedryven van soortgelyke verwoestende geweldadigheden zouden kunnen laten vervoeren; ZOO HEBBEN Hun Ed. Gr. Achtb., uit eene vaderlyke voorzorge voor het welzyn van de goede Burgery en Ingezetenen dezer Stad, en tot voorkominge van derzelver totaal verderf, het welk een onvermydelyk gevolg is van het aanrigten van diergelyke toneelen van verwoestinge, een yder, by dezen openbaren klokkegeslag, op het ernstigste wel willen vermanen en waarschouwen, om zich zorgvuldig te wagten zodanige kwade voorbeelden te volgen, of aan eenige kwade inblazingen en aanhitzingen tot het bedryven van gewelddadigheden aan de Personen, Huizen of Goederen van eenige der Ingezetenen dezer Stad of Jurisdictie van dien, eenig gehoor te geven; en dat mitsdien een yder zich zal hebben te onthouden van eenige bedreigingen te doen, veel min dezelve door daden van ge-

DORDRECHT.

Publ. tegen geweld, oproer enz.

DORD-RECHT. geweld, op eenigerhande wyze, ter uitvoer te brengen; naardien die geenen, welke zich aan zoodanige euveldaden zouden komen schuldig te maken, ten rigoureusten zullen worden gestraft, volgens de Wetten en Plakaten van den Lande van tyd tot tyd en nog onlangs op nieuws geëmaneerd.

Publ. tegen geweld, op voer enz.

Terwyl Hun Ed. Groot Achtb ter waarschouwing van een yder, nog ten overvloeden verklaren, dat de Burgeren en Ingezetenen van deeze Stad en Jurisdictie, ingevallen derzelver Huizen of Goederen met geweld, plundering of berooving zouden mogen worden aangevallen, volkomene vryheid hebben om gebruik te maken van het recht van zelfsverdediging, by de natuurlyke en burgerlyke wetten verleend, en dus om geweld met geweld te keer te gaan, zoodanig, dat indien by gelegenheid van het pleegen van diergelyke geweldige plundering of beroovinge van iemands Huis of Goederen, een of meer der Geweldenaars, door de voorengemelde geoorloofde zelfsverdeediging, gekwetst of van het leven ter dood gebragt mogten worden, daar aan niets zal zyn verbeurd.

Authoriserende Hun Ed. Groot Achtb: wyders by dezen de Officieren der respective Burger Compagnien en Schutteryen binnen deze Stad, om, by gelegenheid van onverhoopte oproerigheden, plunderingen of geweld aan Persoonen, Huizen of Goederen van eenige Ingezetenen dezer Stad of Jurisdictie van hen, gepleegd wordende, daar tegen met derzelver onderhoorige Manschappen te vigileren, dezelve krägtdadig tegen te gaan, en, des noods, met geweld te verhinderen; en ingevalle dezelve Officieren en Manschappen wagt doende, het zy by Compagnien, Divisiën, Piketten, Rondens of Schildwagten, eenig molest mogte worden aangedaan, de Daders in verzekeringe te nemen en daar van kennisse te geven aan de Heeren Hoofd-Officier en President Burgemee-

meester dezer Stad in der tyd, ten ware het aangedane geweld mogte komen te geschieden by overrompeling of troepsgewyze, en dus was van die natuur, dat de nood ter behoorlyke zelfsverdeding vereischte, het zelve daadlyk en immédiaat met geweld te keer te gaan, als wanneer dezelve Officieren of Commandanten, in zoodanig geval, mede by dezen worden geauthoriseerd en verklaard worden, naar vereisch van omstandigheden daar toe volkomen bevoegd te zyn, zonder daar voor als dan eenigsints aanspraaklyk te zullen zyn, of daar aan iets verbeurd te wezen, al ware het, dat by zoo eene gelegenheit den een of andere wierd gekwetst of gedood. — Alles nogtans overminderd de speciale orders by eenige Reglementen nopens het waarnemen der Wagten binnen deze Stad gesteld of nog te arresteren.

DORDRECHT.

Publ. tegen geweld, oproer enz.

Van wege den Krygsraad der drie Schutteryen, las men in de dagpapieren dit berigt:

De Gecombineerde Krygsraad der drie SCHUTTERYEN BINNEN DORDRECHT, wel ontfangen hebbende de Missive waar in zekere Propositie word opgegeeven, verzoekt den braaven, doch onbekenden Schryver, zich in Persoon gelieve te vervoegen by een der *Leden* van gemelden Krygsraad, ten einden onder de diepste geheimhouding over de middelen ter executie van voornoemde Propositie nader te confereeren.

In naame van den gecombineerden Krygsraad.

Dord den 8 July 1787.

(*was geteekend*)

A. LAMME.

OVERFLAKKEE.

OVERFLAKKEE. Ook op de Dorpen van dit Eiland zyn veele Op- en Ingezetenen, die beleiden, het heil der Nieuwe Staatsgesteldheid nog niet te kunnen doorzien, en waanen regt te hebben, om ook hunne denkbeelden te doen gelden, en daar toe Requesten voor de Oude Constitutie, zo als zy dat noemen, te teekenen, en in te leveren, zo wel als de Nieuwstaatsgezinden; die zig egter hier tegens kragtig verzetten. Waar uit dan veele opschuddingen en geweld ontstaan; byzonder ook in de Willemstad, de Klundert, in de Fynard, enz. zo dat de Schutters van Dordrecht handen vol werks zouden vinden om alle die beweegingen te stuiten. Te Dirksland ontstonden ter gelegenheid der tiende verpagting eenige bewegingen, in welken de Aanklevers van de Oude Staatsgesteldheid de overhand hadden, tegen de Nieuwstaatsgezinden en drie derzelver Hoofden *Leendert Lodder*, voorzittend Scheepen, *Smits*, en *Simon Post*, en eenige anderen. De overwinnaars zyn door geen gewapende Schutters en drie stukken geschut, zo als te Oud Beijerland, te onder gebragt. Beklaaglyk is de wrok en verbittering, en het daar uit ontstaand geweld; zynde eenige huizen der Nieuwstaatsgezinden door de andere party geplunderd.

HAAR-

HAARLEM.

Wy hebben in ons voorgaand ſtukje vermeld, hoe de Penſionaris *van Zeebergen* niet geheel afkeerig was van eene ſchikking of *Conciliatoir*, door den Raad van State geopperd, en deswege een raport hadt opgeſteld en met de andere Gecommitteerdens uitgebragt, het welk geenzints naar den ſmaak was van de Burgerſocieteiten en derzelver hoofden en aanvoerders, die alles met geweld wilden doordringen, alles, (zo als het ſpreekwoord zegt) op haaren en ſnaaren ſtellen. Zie beneden bl. 1659. Wy hebben 'er te gelyk uit opgemerkt, hoe moeilyk het is aan zo veele lieden, die allen het Land willen beſtieren, en allen zig verbeelden die kunst te bezitten (*) te voldoen; daar de meeſte lieden onkundig zyn, en de onkundigen, onbezonnen te werk gaan, hoe moeilyk het dan is voor een Staatsman, die omzigtigheid en dat beleid te bewaaren, waar van alleen eene goede uitſlag te wagten is; en hoe veel moeilyker nog, dat beleid door de groote meenigte te doen goedkeuren. HAARLEM.

„ (*) Daar in de geringſte konſten en handwerken „ niemant iets kan of vermag, ten zy hy die konſten „ of handwerken geleerd hebbe; zo heeft de wyze So„ CRATES dan met regt die voor onwys verklaard, „ die zig inbeelden, dat de kennis van 's Lands beſtier „ en Staatsbeleid den Burgeren van zelfs zoude aan„ waaijen." Dit zyn de woorden van den Hoogleeraar OTTO *ad Pufend. de Offic. Hom. & Civ. L. II. c.* 11. §. 6.

HAAR-LEM. ren. De Heer Pensionaris *van Zeebergh* raakte dan mede op zyn beurt in de haat, wierdt voor een draaijer en verrader der goede zaak in dag- en weekpapieren uitgekreten; en ondervondt dus, dat het geen hy ten opzigte van zo veele andere Regenten, in de dag- en weekpapieren, zedert geruimen tyd gezien hadt uitoeffenen, hy zelve zulks geenzints kon ontwyken. Maar hoe het zy, een Staatsman, die de bewustheid heeft van volgens zyn ligt en geweten gehandeld te hebben, kan en zal altyd in dat geweten zyn verschooning, troost en genoegen vinden; en hy behoort dan ook weinig zig te bekommeren, of hy zynen post zal behouden of niet: vooral behoort hy standvastig genoeg te zyn, om althands van zyn gevoelen, 't welk hy als een eerlyk man omhelscht heeft, niet af te gaan, vooral niet om heethoofdigen, die de allergevaarlykste lieden voor alle Burgerstaten zyn, te believen (*non civium ardor prava jubentium*), welker drift, en gevaarlyke overyling hy daarom veel eer verpligt is manmoedig tegen te gaan, dan door zwakke, weeke en laffe toegevenheid die drift, die alles, de allerbeste raadslagen bederft, aan te wakkeren.

Hoe de Pensionaris *van Zeebergh* te moede was, en in dezen tegenspoed zig heeft gedragen, kan het best en egtst worden opgemaakt, uit het geen hy zelve in deze maand July, ter Vergaderinge van de Vroedschap dezer Stad heeft voorgedragen, namenlyk:

Dat,

Dat, zoo dra zyn Ed. en de mede Heeren Gecommitteerden tot het perſoneel beſoigne, hunne attentie hadden gevestigd op de Propoſitie, tot het entameeren der Negotiatie tot Mediatie der thans ſubſiſteerende differenten, *Hun Ed.* tot een baſis van hun te doene onderzoek hadden begreepen te moeten daar ſtellen, *het reeds zoo menigmaal en op differente manieren voor het oog van de geheele Natie voorgeſteld Systema van* MODERATIE *van Haar Ed. Groot Mog.*, en dat Hoogstdezelve niet als *door den hoogſten nood* gedwongen waren geworden, tot het neemen van meer *rigoureuſe maatregelen* te hebben moeten beſluiten, dat *Hun Ed.* als *Conſiliarii Principis*, zich verpligt rekenden van dit eens aangenomen Systema zich *niet te moogen* verwyderen, zoo lang 'er mogelykheid waare, om met *eenige hoope van ſucces* daar in te kunnen voortgaan.

Dat *Hun Ed.* daar toe des te meerder melineerden, ten einde door *ſpreekende daaden* tegen te gaan alle die vague en loſſe beſchuldigingen, door de Staaten van *Gelderland* en *Amersfoort* te meermaalen *Hun Ed. Groot Mog.* aangewreeven, *even als of alle proteſtatien van moderatie niet anders, als ijdele klanken waaren*, agter welk een geheim Plan van OVERHEERSCHING verborgen gehouden wierd, daar het uitbrengen van een Rapport tot eene geclaueſuleerde Mediatie deeze valſche voorgevingen geheel deeden vervallen. —

Dat het eene bekende zaak was, dat *Haar Ed. Groot Mog.* nimmer zich in de noodzaakelykheid gevonden zouden hebben, *om ter voldoening aan* DE BELOOFDE *proteStie aan de Stad* UTRECHT, haare Troepes order te geeven het *Utrechts* Grondgebied in te trekken, waare het niet veroorzaakt door *de Vyandelyke aanval door het Regiment van van Efferen*, ZOO VERRADELYK op *Utrechts* Borgery gedaan, waar door HAAR ED. GROOT MOG. wilden dezelve aan haare beloofte getrouw blyven, zich in de indispenſabelſte verpligting bevonden,

HAARLEM.

Verdediging van den Penſion. van Leeberg.

HAARLEM. tot het neemen van zodaanige *efficacieuse* Maatregelen, als voldoende gerekend konden worden, deeze daad van Overheersching en geweld tegen te gaan en de Stad voor verdere aanvallen te beschermen. ——

Verdediging van den Pension. van Zeeberg.

Dat het dierhalven in de eerste plaats hun Gecommitteerdens voorkwam *noodzaakelyk* te zyn, zoude de te entameeren Negotiätien tot Mediätie eenige hoope van succes hebben, *dat alles weder wierd hersteld, het geen als een gevolg van die attaque* by JUTPHAAS en VREESWYK *van beide partyen was verrigt geworden*, oordeelende zy Heeren Gecommitteerdens, dat, wanneer dit verrigt waare, 'er mogelykheid zoude zyn, hier in eenigzins werkzaam te kunnen weezen. Dat dierhalven daar toe vereïscht wierd, dat de wederzydsche Troepes, die by deeze gelegenheid ofte tot dat oogmerk binnen de Provintie van *Utrecht* waaren ingericht, en die men om een ruime tyd te neemen, bepaalde op de binnen 2 maanden ingetrokken *Militie*, *dadelyk verwydert* en buiten de Provintie gebragt wierden, en daar aan voldaan wordende, zulks eene voldoende zekerheid opleverde.

Dat, wat aangaat de Auxiliairen, zich binnen *Utrecht* bevindende, zy Heeren Gecommitteerdens hadden begreepen zich op dit stuk by hun rapport niet stelling te kunnen expliceeren, maar het te laaten by de generaale termen, van de *Stad* UTRECHT te solliciteeren, dezelve op eene convenable voet te willen te rug zenden, en wel vooreerst, om dat zy Heeren Gecommitteerden begreepen, dat zelve *Haar Ed. Groot Mog.* over deeze Auxiliaire Troepes geene bestelling hadden ofte eenig aandrang konden gebruiken, alzo dezelve niet enkel en alleen bestaan uit Burgers uit de Steden en Landen van *Holland* en *West-Friesland*, maar zelve veele uit andere Provintien en Steden, als die van OVERYSSEL, *Hattem* en *Eiburg* en anderen, over welkers bestier het zeer gehazardeerd zoude zyn, dat zy Heeren Gecommitteerden *Hun Ed. Groot*

Mog. adviseerden eenige dispositien te willen acccepteeren. —— HAARLEM.

Ten anderen, dat het Hun Heeren Gecommitteerden was voorgekoomen, dat de Stad UTRECHT om veele gewigtige redenen zoude kunnen oordeelen te moeten difficulteeren in de afzending der ter hunnen bystand ingetrokken Auxiliairen, het welk zy Heeren Gecommitteerden in alle hunne gevolgen zeer wel hebben gepondereert, en dierhalven zich in het uitgebragte Rapport *zeer zorgvuldig* hebben gewagt, deeze Conditie, als een absoluut præliminair te kunnen erkennen, maar zulks alleen hebben aangenoomen, als een accessoir point, waar toe *Haar Ed. Groot Mog.* de nodige instantien, des goedvindende, zouden kunnen doen. ——

Verdeeding van den Pension. van Zeeberg.

Dat zy Heeren Gecommitteerden op deeze gelegde gronden, *na rype en bedaarde deliberatie* en *zonder eenige overhaasting* zullende overgaan tot het formeeren van hun nu uitgebragt Rapport, in consideratie hebben genomen, *alle de akelige gevolgen van eenen Burger Kryg*, *en de gesteldheid van zaaken*, BYZONDER HET MILITAIRE *betreffende*, het welk aan hun door de Commissie van 6. October op dezelve personeel gedefereert, in alle zyne uitgestrektheid *volkoomen* bekend was, zy zich in gemoede verpligt hebben gevonden, en ook *Unaniem* voor hun Advies hebben uitgebragt, deeze Propositie tot Mediätie door *Hun Hoog Mog.* voorgeslagen, *niet te kunnen*, *noch te moogen verwerpen*, maar dezelve te considereeren, als een TOETSTEEN, *waar aan men de waare sentimenten der thans zoo discreperende Bondgenooten zoude kunnen en moeten toetsen*, en dus standvastig aan het door *Hun Ed. Groot Mog.* steeds aangenomen Systema van moderatie, daar voor ook oordeelden te moeten adviseeren, —— dan dat zy te gelyker tyd by dit hun Advis hadden tragten te toonen, niet genegen te zyn ter contemplatie van een Collegie, die zoo geruimen tyd het ge-

HAARLEM.

Verdediging van den Pension. van Zeeberg.

weldig Systema van Overheersching, over deeze Provintie had gemanifesteerd, in een point, de Hoogheid van een gelædeert Souverein betreffende, zoo als *de ongehoorzaamheid der Officieren* in der daad beschouwd moet worden, eenige toegevenheid te moeten gebruiken, maar in tegendeel by hun uit te brengen Rapport *Haar Ed. Groot Mog.* moesten voorstellen dit Artikel der geproponeerde Mediatie te moeten rejecteeren, als involverende eene voor *Haar Ed. Groot Mog.* hoonende voorslag. ——

Dat op die gronden het Rapport gesteld zynde, aan alle de Heeren Gecommitteerdens ter examen was ter hand gesteld, en de Heer DE GYZELAAR door indispositie verhinderd zynde by de laatste gehoudene besoigne en by het uitbrengen van het Rapport te adsisteeren, het zelve echter door zyn Ed. was geëxamineerd en *ten vollen* geapprobeerd, en men dus konde verzekeren, het zelve met Unanieme stemmen der Leden van het personeel besoigne was uitgebragt. —

Dat zyn *Wel. Ed.* wel wilde erkennen, deeze sentimenten van Moderatie, en, waare het doenlyk geweest, van ASSOPIATIE, die hun hadden bewogen tot het uitbrengen van dat Rapport, door de *des anderen daags gehoudene extraordinaire Vergaderinge van Hun* Hoog *Mog. en die alle vorige geweldige Resolutien nog verre overtreffende*, toen ten tyde genoomen, zyn Ed. geheel van gedagten heeft doen veränderen, in zoo verre zelfs, dat by het inzenden der Notulen van het gepasseerde ter Vergadering van haar *Ed. Gr. Mog.* aan den Heer *Pensionaris* VAN DE CASTEELE 'er byvoegde, „ *dat na deeze daaden van geweld en attentaat op de Souvereiniteit van Haar Ed. Groot Mog.* zyn *Ed. het geheel ongeraden oordeelde, om het uitgebragte Rapport by de Vroedschap in deliberatie te brengen, maar het zelve, althans* BY PROVISIE *moest blyven liggen.*

Dat na dit exposé van zaaken, dezelve aan de

Vroed.

Vroedschap overliet, om te oordeelen, hoe *smertelyk* het hem vallen moest op eene dusdaanige wyze over dit Rapport te worden aangevallen, en dat wel te meerder, daar deeze aanval geschiede door Leden deezer Maatschappy, welke met hem in sentimenten van Vaderlandsliefde en Vryheid volkoomen instemden; daar zyn Ed. voor EEN ALWETEND GOD betuigde, *Goed en Bloed ter verdediging onzer duurgekogte Vryheid veil te hebben*, en met al zyn vermoogen, zelfs ten kosten zyner gezondheid, niets anders te beoogen, als ons Vaderland getrouw te dienen: — dat, waare hy aangevallen geworden door de tegenparty, hy zulks met bedaardheid zoude hebben aangezien, maar *verdagt* te worden door zodaanige, tot welker dienst hy bereid was, zich zelven op te offeren, trof hem tot in de ziel, 'er byvoegende, „ En deeze aandoening, die my zelfs voor een gedeelte buiten staat steld, om het my opgelegde werk te kunnen verrigten, zoude my, wanneer ik het vertrouwen van *U Ed. Achtb.* (*waar mede ik my zoo lange vereerd hebbe gevonden*) moest derven, tot het waarneemen van myne post geheel onbekwaam maaken. Is het eene waarheid, waar aan geene de minste twyffeling is, dat een Lid der Vroedschap, wanneer hy het vertrouwen der Burgery verlooren heeft, niet meer bekwaam is, deezen zynen gewigten post te bekleeden, des te minder, *Ed. Achtb. Heeren!* zoude ik, indien ik het ongeluk had, dat ik het vertrouwen van *U Ed. Achtb.* van onze goede Burgery, ja van alle weldenkenden van de Natie moest derven, my in staat bevinden, om de zwaarwigtige post, my opgedragen, te kunnen volvoeren." —

HAARLEM.

Verdediging van den Pension. van Zeeberg.

Ik erkenne, als een der merktekenen van WAARE VRYHEID, *dat men openlyk over iemands woorden en daaden, als dezelve de algemeene welvaart betreffen, mag oordeelen*; —— ook zoude ik, wanneer ik *overtuigd* wierd gedwaald te hebben,

my-

HAARLEM. myne dwaaling willen erkennen, maar *het is 'er in deezen verre af*; — myne mede Gecommiteerden, zoo wel als ik, verklaaren *eenstemmig*, DAT WY ALS NOG VERHEUGD ZYN HET RAPPORT UITGEBRAGT TE HEBBEN, *zoo als het is.* —— Heeft de Meerderheid van *Hun Hoog Mog.* door nadere en nog geweldiger genomen Resolutien onze heilzaame pogingen veriedelt, en worden wy daar door *gedwongen* van onze kant aan *Haar Ed. Groot Mog. efficacieuser Propositien* te doen, ja, al waare net, dat het tot het uitterste gebragt wierd, *welke ongelukken daar van ook de gevolgen moogen zyn*, WY hebben, ten minsten voor de geheele Natie en voor de gansche Waereld bewyzen gegeven, dat zelfs, *na vyandelyke aanvallen* der *Geldersche* en *Utrechtsche* Staaten, wy den weg van *bemiddeling nog wilden voorslaan*, en *dien voor openbaar geweld verkiezen.* —

Verdeediging van den Pension. van Zeeberg.

Zoo na deeze verdediging van myne sentimenten U *Wel Ed. Achtb.* als nog eenige verdenking tegen my mogten behouden, ik ben volkoomen bereid om zelfs van dien korten tyd, welke als nog tot vervulling van myn contract open blyft, af te zien, my getroostende, dat, kan ik niet langer als Minister Stad en Land van dienst weezen, ik tot de classis van Burger te rug gebragt, alle myne pogingen zal aanwenden tot conservatie onzer Vryheid. Niet *Ed. Achtb. Heeren!* dat ik voornemens zoude zyn, in dit haglyk tydstip myn post te verlaaten, dit zy verre; maar ik stelle dezelve geheel en al ter dispositie van *U Ed. Achtb.* —— *Ik verzoek, nochte verlange niet, dat op deeze myne voordragt thans eenige deliberatien van U Wel Ed. Achtb. gehouden worden*, dewyl zulks geschiedende, ik my, om dit des te vryer te kunnen doen, uit deeze Vergadering zoude absenteeren, dan het zal my voldoende zyn, zoo onder de hand onderrigt mag worden, welke sentimenten *U Wel Ed. Achtb.*, na myne defensie, waar toe ik

ik my met veele aandoeningen genoodzaakt hebbe gevonden, gehoord te hebben, deswegens voeden, en ben bereid my volkoomen, en gewillig daar aan te onderwerpen." HAARLEM.

Welke uitwerking deze zelfsverdeediging van den Pensionaris *van Zeebergh* by onzydige beoordeelaars heeft gehad; kunnen wy zo bepaaldelyk niet opgeven; welke uitwerking zy moest hebben op die geenen, die door de oogen van Dag- en Weekschryvers zagen, (welke verre de grootste hoop is) kan uit dezen brief, in *de Polit. Kruijer* N. 466. bl. 721 en volg. geplaats, worden opgemaakt (*):

WAARDE VRIEND!

In Nommer 457. van uw geächt Weekblad, een brief op de naam van WAARMOND VAN HAARLEM, over *de Apologie* van onzen *Pensionaris* VAN ZEEBERG, in *de Hollandsche Historische Courant* van den 16. Juny jongstleden geplaatst, met zeer veel genoegen geleezen hebbende, om dat myn Stadgenoot daar door toond als een VRY BURGER zonder aanzien des Persoons, het geen hem min bevorderlyk voor de waare Burgerlyke Vryheid voorkomt, te willen aanwyzen, heb ik zedert vernomen, dat het by die fraaije Apologie niet gebleven is, maar dat de Heer *Pensionaris* ZEEBERGH, zich in den Raad deezer Stad zodanig nader heeft verandwoord, en zyne gehouden conduite tragten te verdeedigen, als U uit het bygaande stuk, op welks egtheid Gy aan kunt, zal blyken. — Daar nu eenmaal een Apologie onder het oog der Natie gebragt is, zou het jammer zyn, dat dit stuk haar onthouden wierd. — Het cierlyk opstel is der moeite overwaardig, om ge-

(*) Vergelyk het Voorstel van het Delftsch Genootschap bl. 1658 en 1659.

HAARLEM. geleezen te worden; —— of het ten opzigte der zaak zelve, waar omtrent men met reden in het byzonder op den *Pensionaris* VAN ZEEBERGH meende onvergenoegd te moeten zyn, iets ter justificatie afdoet, hier over zal ik my voor het tegenwoordige niet uitlaaten, even zoo min als ik U kan melden, of deeze Justificatie als voldoende by den Ed. Achtb. Raad onzer Stad is aangenomen: — dit alleen is zeker, dat, daar men meende, dat de *Pensionaris* VAN ZEEBERGH zoude geappelleerd worden, en de Heer CASTEELE in zyn plaats ter Vergadering van Holland zoude gaan, zulks tot heden toe niet geschied is. —— Wat daar toe tusschen beiden gekomen is, is een dier raadzelen, welke met 'er tyd, even als zoo veele andere wonderlyke dingen, welke thans tot verbaazing der Natie voorvallen, wel eens haare juiste oplossing zullen vinden; — zyne verdeediging kan daar toe geen oorzaak gegeeven hebben, als zyn Mediatie-Systhema zich daar in te klaar doet zien, om 'er niet uit op te maken, hoedanig hy over het applaneeren onzer goede zaak als toen dagt; —— een tydstip, waar in het braave Volk, even zoo min als immer in eenige Mediatie zal bewilligen, welke niet met de Wapenen in de vuist en na zich op zyne geweldhebbers gewroken te hebben, tot eer van de Volks party daar gesteld word, en daar toe is het beste gedeelte des Volks alleen van oordeel, dat de goede offices van het Hof van Frankryk byzonderlyk moeten mede werken. — HET VOLK IS REEDS LANG ALLE MODERATIE MOEDE, —— beschouwt die met den grootsten weerzin, —— wil zich wel degelyk redden door de Wapenen, te meer, daar de Landverdervende party, zoo Oranje als het Aristokraatendom toegedaan, alle redelyke voorstellen met geweldadige middelen heeft beandwoord; —— en wat FRANKRYK ook naar myne gedagten ten goede tragt te bewerken, onze tegenparty zal haare pogingen, even als die van het braave

Brief over de verdeed. van den Pension. van Zeeberg.

Volk,

Volk, in 't einde veriedelen, gemerkt de denkwyze der verschillende partyen over den staat van zaaken en het herstel der waare Burgerlyke Vryheid te zeer uit een loopen, dan dat men zich als nog eenigzins kan verlaaten op een vleiend voor uitzicht van eene favorable afdoening, zoo als het Volk moet en behoord te hebben, zal het waarlyk vry kunnen heeten en by vervolg in staat zyn zulke euveldaaden, als thans gebeuren, naar vereisch te beteugelen; — dan dit poinct by de naaste gelegenheid eens breeder hoopende te verhandelen, na dat ik, indien het ongenoegen over de directie van Zaaken, in verscheide opzigten ziende plaats hebben, my de lust daar toe niet beneemd, U myne Consideratien over deeze verantwoording van onzen *Pensionaris* zal mede gedeeld hebben, blyvende in verwagting van eene spoedige plaatzing.

HAARLEM. *Brief over de verdeed. van den Pens. van Zeeberg.*

Uw Leezer

Haarlem den July 1787.

ANTI ARISTOCRAAT.

Deze voorgem. brief wierdt in de dagpapieren by het volgend berigt aangekondigd, strekkende teffens tot een staaltje van de onderwerpen en derzelver behandeling in dat Weekblad:

Brief van ANTI-ARISTOCRAAT uit HAARLEM, over en ten geleide van eene VERDEEDIGING, door den Heer *Pensionaris* VAN ZEEBERG, *in de Vroedschap dier Stad ingebragt, omtrent zyn gehouden gedrag in het uitbrengen van het befaamde Rappert, betrekkelyk eene te vooren geproponeerde Mediatie van Hun Hoog Mog. de* STAATEN GENERAAL, enz. Brief van J. S., *over de slaphartigheid en niet genoegzaame werkzaamheid, welke 'er by zommigen, die aan de Patriottische zyde*

HAARLEM.

Aankondiging van de Polit. Kruyer.

de in het bewind van Zaaken zyn, plaats hebben, in tegenstelling van de geduurige voortvarendheid eener geweldadige ORANJE *en* ARISTOCRATISCHE *Cabaale en de schadelyke gevolgen daar van: en* ANTWOORD *op dezelven.* — Brief van EEN DORTSCH BURGER, over *het laag gedrag van zekeren Cornelis Krol, enz.:* en ANTWOORD *op denzelven, waar in aangetoond word, dat de vertraaging der goede zaak, niet weinig aan de Stillen in den Lande, de Schyn Patriotten en Eigen Belangzoekers te wyten is.* Brief van MISOCOLAX uit LEEUWARDEN, over *de* LAAGHARTIGE *sollicitatie van den Rector* NODELL te AMERSFOORT, *ter vervulling van de vacante Hoogleeraars Plaatzen aan Frieslands Hooge Schoole:* en ANTWOORD *op denzelven.* — Brief van J. U. uit UTRECHT, over en ten geleide van een intresfant ADRES van EEN WELMENEND SCHUTTER, aan de *Ed. Gr. Achtb. Heeren* BURGEMEESTEREN en VROEDSCHAP der stad UTRECHT, *tot eene kloekmoedige doorzetting der goede zaak* — en *over de* ATERLINGEN, *die zich in het midden der goede Burgery bevinden enz.* en ANTWOORD *op denzelven* — Dit alles is te vinden in de POLITIEKE KRUYER No. 466 en 467. Werd Heden a 2 Stuivers uitgegeven te Amst. by *J. VERLEM,* en allomme in de Buitensteden.

Den 6 July vertrok wederom een Detachement uit het Bataillon onzer Schuttery *Pro Aris & Focis*, onder bevel van den Heer Mr. *C. A. van Sypesteyn*, en verdere Officieren, van hier naar de Nieuwersluis, om het aldaar zynde Detachement af te lossen.

Men las verders in de dagpapieren wederom deze bekendmaking:

Daar

Daar de nood des Vaderlands, hoe langer hoe hooger klimt, en het uittrekken der welge zinde Schutteryen een pligt is geworden, vertrouwt men, dat die geenen, welken in persoon hier toe buiten staat zyn, gaarne het hunne zullen toebrengen, om door hunne milde giften deeze lofwaaadige poogingen te ondersteunen. Ten dien einde wordt nog dagelyks in het Logement *de Oude Goude Leeuw*, alsmede op het *Prinsenhof* te Haarlem, gevaceerd. HAARLEM.

Ook geschiedde nog uit naam van de Gequalificeerde der Schutteryen en Geconstitueerden der ongewapende Burgery deze bekendmaking:

Daar de Heeren Leden van het Besoigne uit de Vroedschap der stad Haarlem, nopens de behoorlyken invloed der Burgery op haare Regenten voor zo verre deeze Stad aangaat, aan de Ed. Achtb. Vroedschap te kennen hadden gegeeven, dat Hun Ed. Achtb. niet verder konden gaan, zonder ruggespraak te houden met de Burgery deezer Stad en met dezelve in onderhandeling te treeden over het Regeerings Reglement, zyn door de Schuttery ten dien einde, en ter behandeling van zodanige zaaken, als in deezen critiquen tyd, noodzaaklyk zullen geoordeeld worden, GEQUALIFICEERD de Heeren Mr. *J. Enschedé*, *J. H. Fröichen*, *I. C. Sterck*, *C. H. van Heimenburg Reuvens*, *P. Kops Goedschalkfz.*, Dr. *W. Brouwer Bosch*, *B. Weevering* en *J. de Wit*, en door een notabel aantal der ongewapende Burgery ten zelven einde, tot hunne GECONSTITUEERDEN aangesteld de Heeren *P. van Linder*, *P. Klaarenbeek*, *D. Huttemans*, Dr. *B. Tersier*, *A. Vis Jacobusz.*, *J. P. Kuenen* en *A. Loosjes Pz.*; terwyl de Heeren Gequalificeerden der Schutteryen en Geconstitueerden der ongewapende Burgery geza-

 mens

HAARLEM. menlyk één Collegie uitmaaken, zynde reeds uit hun midden tot *Secretarisſen* aangeſteld *C. H. van Heimenberg Reuvens* en *A. Loosjes Pz.*

Uit naam van Gequalificeerden der Schuttery en Geconſtitueerden der ongewapende Burgery.

Haarlem den 13 July

A. LOOSJES Pz., Secretaris.

De Acte van QUALIFICATIE *voor het* ONGEWAPENDE *gedeelte der Burgery* der ſtad Haarlem, ligt ter Tekening in het Logement de Oude Goude Leeuw van 12 tot 2 uuren.

Vervolgens las men nog in de Haarlemſche Courant, onder 't Artykel van Haarlem den 15 July, dit berigt:

HAARLEM *den* 15 *July*. Door onze Schutterye zyn uit haar midden, tot het houden der Conferentien met de Leden van het Beſogne uit de Vroedſchap over het nieuwe Regeerings Reglement, en het behandelen van 't geen verder in deeze critiquen tyd; noodzaaklyk is, GEQUALIFICEERDEN aangeſteld, te weeten: de Heeren, Mr. *J. Enſchedé*, *J. H. Fröichen*, *T. C. Sterck*, *C. H. van Heimenberg Reuvens*, *P. Kops Goedſchalksz.*, Dr. *W. Brouwer Bosch*, *B. Weevering*, en *J. de Wit*.

Ten zelfden einde zyn, door een notabel aantal der ongewapende Burgerye, tot haare GECONSTITUEERDEN aangeſteld, de Heeren: *P. van Liender*, *P. Klaarenbeek*, *D. Huttemans*, Dr. *B. Terſier*, *A. Vos Jacobusz.*, *J. P. Kuenen*, en *A. Loosjes Pz.*

Voorts is goedgevonden, dat voorn. Heeren Gequalificeerden en Geconſtitueerden gezamentlyk een Collegie zullen uitmaaken.

Den

Den 11 July is de tiende jaarlykſche Algemeene Vergadering des Oeconomiſchen Taks van de Hollandſche Maatſchappy der Weetenſchappen alhier gehouden, en derzelver raadplegingen zyn tot op den laten avond van den 16 July voortgezet, en zyn verſcheiden Reſolutien genomen. Dan vermits ſommige gewigtigen beletzelen, veroorzaakt door de droevige omſtandigheden, waar in het Vaderland is gedompeld, de Vergadering buiten ſtaat hebben geſteld, om over verſcheiden ſtukken behoorlyk te kunnen oordeelen, is dezelve op reces tot Woensdag den 19 September eerstkomende geſcheiden, ten einde op dien dag, des voormiddags ten negen uuren, haare raadplegingen te hervatten en het nu onbeſlist geblevene af te doen. De Reſolutien van dezelve Vergadering zullen na dien tyd als naar gewoonte gedrukt worden uitgegeven. HAARLEM.

Den 20 July des namiddags is wederom een Detachement der Schuttery, uit de Bataillons der Cluveniers en St. Joris, onder bevel van den Heer Kollonel *J. J. Cambier*, naar de Nieuwerſluis vertrokken, tot afloſſing van het Detachement, het welk zedert 14 dagen aldaar bezetting heeft gehouden.

Men las wederom by herhaaling in de dagpapieren deze aanmaning:

HAARLEM.

Aanman. tot giften.

Daar de tegenwoordige toestand des Vaderlands het uittrekken van gewapende Burgers, tot bewaaring van de Frontier-plaatzen deezer Provincie, om dezelve tegen allen overval in zekerheid te stellen, als een plicht vordert, en daar de Haarlemsche Schuttery zich hierin zo notabel distingueert, worden alle welmeenende liefhebbers des Vaderlands ten allersterksten aangemaand, deeze zo loflyke pogingen hunner Medeburgers door hunne rykelyke giften te ondersteunen; en schoon men reeds eene aanzienlyke somme heeft ontvangen, maakt echter de aanhoudende noodzaaklykheid deezer uittrekkingen, en de verplichting om inmiddels de Vrouwen en Kinderen deezer braave Manschappen van eene nodige ondersteuning te voorzien, het onvermydlyk, om nogmaals de Ingezetenen der stad Haarlem te adverteeren, dat nog dagelyks ter inzameling van Penningen ten deezen einde gevaceerd word, zo op het Prinsenhof als in het Logement De Oude Gouden Leeuw.

DELFT.

Den 22 Juny was een gedeelte van het gewapend Genootschap: *Tot Herstel der Delfsche Schuttery voor Vryheid en Vaderland*, met slaande trom en vliegend vaandel uitgetrokken, van het Societeitshuis af, langs het Oude Delft, tot buiten de Haagpoort, om van daar naar Woerden te reizen. Toen hadt men het eerste de Grenadier Compagnie onder Kaptein *Adam van de Goorberge*, met Grenadiers mutzen zien pryken. Gemelde uitgetrokkene Genootschappers kwamen den 6 July te rug. De t'huis geblevenen trokken naar het Exercitieveld aan de Haagweg,

om

om te t'huiskomende daar af te wagten en te ontvangen. Intusschen komt een Corps gewapende manschappen van het Haagsche Genootschap, van Gorinchem voor de Rotterdamsche poort. De Regeering liet die poort sluiten, vindende het zorgelyk, twee gewapende Corpsen van weders kanten te gelyk te laaten in de Stad trekken: het zelve trok dan buiten om de Stad, naar den Haag. Het Delftsche Genootschap trok des avonds om agt uuren met slaande trom en vliegend vaandel, onder eene groote toevloed van menschen, in de Stad. DELFT.

Men heeft den 10 July en de volgende dagen deze Acte van Qualificatie ter tekening gelegd:

Vermits wy Ondergetekenden alle Burgers en Inwoonders der stad *Delft*, en de Jurisdictie van dien, in aanmerking neemende de veele drukkende bezwaaren en ingeslopen misbruiken, ten nadeele van de onbetwistbaare rechten en weezenlyke belangen der goede Burgerye, byzonderlyk van deeze Stad, verpligt vinden alles wat in ons vermogen is ter verbetering en herstelling toetebrengen, en om daar in met orde, bedaardheid, en op ééne geregelde wyze werkzaam te zyn, verklaaren wy Ondergetekenden zo lange wy zulks noodig zullen oordeelen, te Constitueeren en Qualificeren, gelyk wy Constitueeren en Qualificeeren by deezen, de Heeren *Reyer van den Bosch*, *Jan Willem Ravesteyn*, Dr. *Theodorus Hoogeveen*. Mr. *Willem Buys*, *Gerardus Visbeek*, *Aarnoud Willem van Haeften*, *Joost Vrydag*, *Fredrik Cornelis Zwaansholt*, *Hendrik Snep*, *Wybe Fynje* en *Willem Noods*, *A. Z.* Omme uit den naam

DELFT. naam en van wegen ons Ondergetekenden alle zodanige middelen ter bereikinge dier heilzame oogmerken aantewenden, als zy, na hun wys beraad, en overeenkomstig de belangen van ons Constituanten, en onze Mede Inwoonderen, zo nu als voor 't vervolg, zullen oordeelen te behooren, als mede om in onze Naamen te Compareeren voor alle zodanige hooge en mindere Collegien van Staat en Stad, als overeenkomende de gesteldheid der zaake, welke zy zouden komen voortedragen, zullen vereisschen, mits in alle gevallen verantwoording schuldig blyvende, aan ons Committenten.

Acte van Qualificatie.

Beloovende wy Constituanten in deeze, in alles wat uit kragte deezes door voorn. Geconstitueerdens zal werden verrigt, te houden van zodanige waarde, even als of hetzelve by ons in eigener persoon was verrigt, onder belofte de voorsz. Geconstitueerdens niet alleen in alles te zullen Ratificeeren en van waarde houden, maar ook hun in alles, wat zy op deeze wys zullen hebben verrigt, te Indemneeren; en hunne Persoonen en Goederen tegen alle geweld en overlast ter zaake voorsz. met alle onze vermogens te zullen beveiligen en beschermen, even als of zulks ons in eigen lyflyke Persoonen wierd aangedaan. Waar toe wy ons by deeze Handteekening op het plegtigste verbinden.

Actum Delft den 10 July 1787 en volgende dagen.

Voorgem. Acte van Qualificatie ligt voor alle Ingezeetenen zonder onderscheid, die de behartiging hunner Burger-belangen aan de daarin genoemde Heeren willen toevertrouwen, ter teekening by den Boekverkooper, G. *Verbeek*, alhier.

Den 13 July des namiddags trok binnen deze Stad, gantsch onverwagt, ter bezetting, een Detachement Gardes te paard, bestaande

de uit 1 Officier, 1 Wagtmeester, 1 Trompetter, en 20 Gemeenen, op verzoek van de Heeren Burgemeesteren aan het Collegie van Heeren Gecommitteerde Raaden. DELFT.

Deze Ruitery, onder bevel van den Graaf *van Bentinck*, wierdt op de Groote Markt door de Regeering in den eed genomen. Zy, die de wapenen hadden opgevat, om daar mede hunne gevoelens en wil te doen gelden, en dus niet gaarne tegenstand van andere wapens ontmoetteden, zagen dit ongaarn; men sprak en schreef 'er dus ook dubbelzinnig van in de dagpapieren, en men keurde het af, en schreef het vorderen van dat Krygsvolk niet aan de Regeering, maar slegts aan derzelver meerderheid toe. In zommige geschriften is verhaald, dat de Regeering dit Krygsvolk gevorderd hadt, om dat zy het voornemen zouden ontdekt hebben van de Vrycorporisten, om zig van het Magazyn en Tuighuis meester te maken. Wat hier van zy, het Krygsvolk wierdt in de Stads Doelen geinkwartierd, en hieldt in de Waag de hoofdwagt.

Het gewapend Genootschap in deze Stad wierdt ook door Burger-Ruitery gesterkt, en haakte zeer, om van geschut voorzien te worden, en oeffende zig niet slegts 's maandags, maar verscheidene dagen in de week, in den Wapenhandel, ook byzonder met handgranaten.

By Woerden was een Legertje van Burgercorpsen te velde getrokken, en in tenten

DELFT. gelegerd, voorzien van geschut, legerwagens, en wat meer tot een veldtogt noodig is, onder het opperbevel van *A. G. Mappa*, Burger dezer Stad. Naar dit Legertje trokken steeds van alle kanten uit Steden en Dorpen van Holland veele Genootschappers, die wederom door volgende wierden afgelost.

De gewapende Genootschappen oeffenden zig niet alleen in de wapenen, maar maakten ook tot hunne voornaamste werkzaamheid het Landsbestier, moetende hunne wapenen voornamenlyk dienen om hunne denkbeelden van Staatsbestier kragt by te zetten en door te dringen. Zy hielden dan gewoone en buitengewoone Vergaderingen, en op eene buitengewoone Vergadering, te Leyden in deze maand gehouden, is van wegens de Afgevaardigden van het Delftsche Genootschap, den 17 July 1787, dit voorstel gedaan:

Voorstel door Gecommitteerden van het Delfsche Genootschap ter Extraordinaire Provinciaale Vergadering, gedaan den 17 July 1787.

WEL EDELE MANHAFTE HEEREN!

Het Genootschap van *Delft* heeft zyne Gecommitteerden gelast om ter dezer Vergadering voortestellen, dat vermits de zaaken in ons gefolterd Vaderland zints eenigen tyd meer agter uit dan voorwaards zyn gegaan, zo door het aanrigten van geweldige oproeren, zo in de nabuurige als in onze Provincie, als ook door de slappe maatregelen,, zedert eenigen tyd ter Staats-

ver-

vergadering van Holland genomen en gevolgd, en de daar uit voortvloeijende algemeene werkeloosheid, of het niet volstrekt noodzakelyk zy, dat 'er uit deze Vergadering eene Commissie benoemd worde, om zich te vervoegen by de voornaamste Staats Ministers in 's Hage, ten einde daar mede te confereeren, en gemelde Staatsleeden stellig af te vraagen, de reden van de zints eenigen tyd genoomen, en gevolgde maatregelen en verdere opening van alzulke Plans, betreklyk het tegenwoordig bestuur der algemeene zaaken, als de gewapende Burger Corpsen, volstrekt ter hunner eigene veiligheid behooren te weeten, dewyl het onmogelyk en gevaarlyk is vol te houden, voor de goede Burgery, wanneer de zaaken niet sterker, en op een meer beslissende wyze, dan tot nog toe geschied is, worden voortgezet, en men tot sterker stappen besluit, en verder te declareeren, dat de weldenkende Burger Corpsen als nog ten sterksten gezind zyn, om alle kragten in te spannen, en met alle vermogens mede te werken, indien men van de zyde der Staatsvergadering slegts ernstige maatregelen wil neemen, en gecombineerd met de gewapende Burgermagt bewerkstelligen, om dat het te bezien staat, dat zonder sterker werkzaamheid de goede zaak niet behouden kan worden, en de bloem der Burgers eindelyk afgemat en uitgeput, de Slagtoffers onzer wraakgierige Vyanden staan te worden.

DELFT. *Voorstel van 't Delftsch Genootschap van Wapenh.*

Deze Commissie zou dadelyk benoemd dienen te worden, en nog heden naar 's *Hage* te vertrekken, ten einde gemelde Commissie op morgen Rapport van haare verrigtingen ter dezer Vergadering kan geeven, die als dan zodanige Resolutien zou kunnen neemen, als de hooge nood en de gevaarlyke omstandigheden des Vaderlands vereischen.

Tot voorgemelde Commissie proponeeren wy de benoeming van vier Heeren uit en door deze

DELFT. Vergadering, geadjungeerd door twee presente Heeren van de Woerdsche Commissie ter expeditie der Burger Militaire zaaken.

Op dit voorstel wierdt door de Vergadering der Burgercorpsen den zelfden 17 July 1787 dit rapport gedaan:

Rapport van Gecommitteerden ter Examinatie van de bovenstaande Propositie van Delft, gedaan in bovengenoemde Provinciaale Vergadering, gedaan den 17 July 1787.

De Commissie oordeelt, dat geene Politiecque middelen voldoende zyn, ten zy gepaard met eene dadelyke werkzaamheid.

Dat 'er twee Hoofdpointen zyn, waar omtrent het redres zig behoorde te bepalen, voor eerst tot de Defensie tegen Buitenlandsche aanvallen, ten tweede tot Maintien der rust van binnen.

Dat met betrekking tot het eerste de Commissie zig buiten staat bevind te adviseeren, ten zy alvorens met kundige en eerlyke Militaire te hebben geraadpleegt.

Dat met betrekking tot het tweede de Commissie van gedagten is, dat ten allerspoedigste een of twee Observations Corpsen uit de gewapende Burgeryen dienen zaam te trekken, binnen de Provincie, voorzien van een convenabele trein Artillery en eenige Manschap te paard.

Dat de Commissie van *Woerden* behoorde belast te worden, met het geen tot het in staat brengen van het zelven, nodig is, en alle Corpsen verzogt aan dezelven onderwyl op te geeven, hoe veel Manschappen elk Corps, tot het formeeren van dit Observations Legertje, kan fourneeren, als mede hoe veel Kanon, met het aantal Kanonniers, en hoe veel Manschappen te paard,

paard, het zy zonder, het zy met paarden, het zy eindelyk Paarden alleen. DELFT.

Dat de Vergadering gelyktydig, dat het Corps by een trekt, een Declaratoir by den Souverain moest doen, behelzende, dat zy het Declaratoir van de uitgetrokke Detachementen aannemende en het haare makende om het zelve ter Executie te leggen, had goedgevonden een Oberservations Corps saam te trekken, doch geneegen was niet alleen gepleegd geweld, op eene regtvaardige wyze *te wreeken*; maar ook zo veel mogelyk het zelve te voorkomen, dat het uit de euvelmoed die de Orange party deed blyken, en uit het onwrikbaar voornemen der goede Burgerye, om deeze te beteugelen, geschapen stond, dat een Bloedbad onvermydelyk was ten zy de Souverein het zelve voorkwam door eene kragtdadige Administratie der Justitie, dat men deeze dus met nadruk vorderde, en dat men, zo wanneer de gewoone weegen daar toe ongeschikt waren, insteerde, dat de Souverain daar toe *buitengewoone middelen* (*) bezigde, zelfs al was het daar toe expresselyk decerneeren van een Staats Commissie, bestaande uit zodanige Persoonen waar op de Natie vertrouwen had, *met aanbod dat het saamgetrokken Corps dienen zoude om de Justitie in haare werkzaamheid kragt by te zetten*; terwyl men by te leurstelling bepaald was, door te tasten, en de totaale gevolgen, in dit geval liet voor reekening van hun, die hunne regtmatige vordering hadden verydeld. Voorts zoude dit Declaratoir pointen moeten bevatten, welke men geinformeerd was, noodzakelyk te zyn, tot defensie der Provincie tegen aanvallen van buiten, welker daarstelling met den zelven nadruk zouden moeten gevorderd worden.

Rapport op voorstel van 't Delfsch Genootschap.

Dat

(*) Vergelyk wegens het gebruik van *buitengewoone middelen* hier voren bl. 524-528.

DELFT. *Rapport op Voorstel van Delftsch Genootschap.*

Dat de Commissie ziende, dat tot het bewerkstellingen van een en ander eenig tydverloop onvermydelyk was, voorstelde, dat deze Vergadering op reces scheidde; dog op een termyn zo kort eenigzints mogelyk, en dat de tusschentyd besteed worde door de respective Gedeputeerden, om op dit zeer intresfant point de sentimenten hunner Committenten in te neemen, en aan de Commissie te *Woerden*, het by dit Rapport gerequireerde op te geven; door de Commissie van *Woerden*, om zich in staat te stellen, van het van haar gevorderde als dan te rapporteeren. — En door deze Commissie om inmiddels het Declaratoir op te stellen; ten einde in de naastvolgende byeenkomst finaal te concludeeren, en het geresolveerde dadelyk ter Executie te leggen.

Zie daar een voorstel en rapport, waar uit de twee Burger Legertjes zyn voortgesproten, van welken wy by vervolg zullen moeten spreken. Men ziet in dit *Rapport*, dat zy, die voorgaven de voornaamste Voorstanders van de Vryheid, 's Lands Rechten, en der Ingezetenen Privilegien te zyn, een voorstel doen ter oprigting van *eenen buitengewoonen Rechtbank*, en dus geen zwaarigheid maaken, zelven de grootste inbreuk te doen op het allergewigtigst Privilegie *de non evocando*, dat is, het onschatbaar voorregt, *om van zyn dagelykschen en bevoegden Rechter niet te zullen of te mogen afgetrokken worden*; een Privilegie, door onze Voorvaderen wettig verkregen, met de wapenen in de vuist tegens eenen *Philips* en *Duc d'Alba* behouden, en met hun bloed verzegeld; een Privilegie, welke steeds geagt

agt is de eenigste steunpilaar van onze Vryheid te zyn, en welke weggenomen zynde, alle vryheid ogenblikkelyk in duigen valt; een Privilegie eindelyk, welks verbreking men in het geval van *Oldenbarneveld*, *de Groot* en *Hogerbeets* duizendmalen als eene schennis en inbreuk op de Vryheid heeft aangehaald. Men vrage dan alle onzydigen, wat van zulke stappen te wagten, wat van der zodanigen voorgevens van Voorstanders der Vryheid te zyn, te denken is? Is het vorderen van zulk eene inconstitutioneele Rechtbank, en van *Gedelegeerde Rechters* dan geene omkeering van 's Lands Staatswezen en verbreking van de heiligste Privilegien? En is het ondersteunen of kragtbyzetten aan zodanigen onwettigen gedelegeerden Rechtbank, door de wapenen, dan geen geweld en overheersching? of kan het eenig onderscheid maken, of een *Duc d'Alba*, eene *Philips*, dan wel de Staten zelven, op verzoek van Genootschappen, van een gedeelte gewapende Burgers, de Privilegien vertrappen? Want te regt heeft de schrandere LOCKE *over het Staatsbestier*, Hoofd. 17. §. 3. beweerd, dat het 'er niets toe doet, van wien de overheersching kome, en dat zo wel een Volk, als eene Vergadering van Aanzienlyken, en als een Vorst, geweldenaars kunnen worden. Zyn de Staten niet zo wel, als eertyds de Graven, in wiens stappen zy getreden zyn, aan de Privilegien, zyn niet alle wettige Souvereinen aan 's Lands Grondwetten gebonden? En is 'er eeni-

DELFT.

DELFT. eenige Grondwet, eenig Privilegie heiliger, dan dat *van voor niemant dan voor zyne dagelykschen en bevoegden Rechter te regt te staan*? Men vergeve ons deze aanmerking. Waarheid en Recht; Onwaarheid en Onrecht, is en blyft eeuwig en onveranderlyk de zelfde, waar of men die ook vinde of aantreffe; en de yver van een iegelyk braaf Burger moet ontbranden, wanneer hy de gewigtigste, de dierbaarste panden van onze Vryheid ziet aangerand, of in gevaar gesteld, vooral door die geenen, die voorgeven handhavers van die panden te zyn, en daar voor hun goed en bloed te willen veil hebben, en te zullen opofferen. Moeten zy, die voor de Privilegien en Rechten des Volks, die voor de Vryheid zeggen op te komen; moeten die niet voor al zig wagten, dat op hen niet kan toegepast worden het zeggen van den uitmuntenden Geschiedschryver TACITUS *II°. Ann.* 25. *Falso libertatis vocabulum ostenditur ab iis, qui privatim degeneres, in publicum exitiosi, nihil spei, nisi per discordias, habent.* „ De naam van Vry„ heid wordt valschelyk voorgewend van „ die geenen, die in hunne eigene zaken „ ontaard, voor de gemeene zaak verderve„ lyk, geen hoop hebben dan alleen in de „ tweedragt." Nog eens, men vergeve ons deze aanmerkingen. Niet wy, maar de daaden zelven veroordeelen hier de schuldigen.

Den 31 July is door Geconstitueerden van een aantal Burgeren en Ingezetenen dezer

Stad

Stad en Scheependom derzelver aan de Vroedschap plegtig kennis gegeven van hun aanwezen. Voorsz, Geconstitueerden deeden in de dagpapieren terstond deze bekendmaking: DELFT.

Bekendmaking van Geconstit.

Geconstitueerden van een notabel aantal Burgers en Ingezeetenen der stad Delft en derzelver Jurisdictie, wel byzonderlyk gequalificeerd, tot handhaaving van de rechten en de belangen van deeze hunne Constituanten, in voorn. qualiteit; en ten dien einde, onder anderen, om met behoorlyke kennis van zaaken te werk te gaan, zig reeds voorzien hebbende, en nog verder zullende tragten te voorzien, van zodaanige echte stukken deezer Stads Regeering, Burgery en Schuttery concerneerende, waar van zy Visie of Possessie kunnen bekomen, nodigen by deeze elk Medeburger en Landgenoot op het ernstigst uit, om, ter medewerking tot zulk een heilzaam doelwit, alle zodaanige stukken, die zy in handen mogten hebben, aan voorn. Collegie van Geconstitueerden te suppediteeren, onder het adres van den Secretaris *Wybo Fynje*; zullende daar van een behoorlyk, nuttig en dankbaar gebruik maaken.

Veel is te doen geweest omtrend het begeven van het Bailluwschap van 's Gravenhage, door den dood van Jr. *van der Does* van Noordwyk opengevallen. De Delftsche Courantier *Wybo Fynje* schreef 'er in zyne Courant onder het Artykel van *Delft den 27 July* aldus van.

DELFT *den* 27 *July*. Onze weldenkende Ingezeetenen hebben, met een gemengd gevoel

van

DELFT. van blydschap en droefheid, vernoomen, dat onze waardige Vroedschap, de Wel Ed. Geb. Heer en Mr. *W. H. Teding van Berkhout* wylen den Heer van Noordwyk in den gewigtigen Post van BAILLIUW van *'s Gravenhage* staat op te volgen. Zy verblyden zig over het uitgebreider en weezenlyker nut, dat zyne beproefde Vaderlandsliefde in dien Post zal kunnen uitwerken, maar zy bedroeven zig over het verlies van een kundig, cordaat en eerlyk Regent; een verlies, 't welk naauwlyks *kan*, en hier *zeeker* niet *zal* vergoed worden.

Daar zullen 'er weinigen zyn, die deze taal van den Courantier niet voor al te stellig, en zyne prophetie of voorzegging voor al te ongunstig zullen aanzien. Zyne byzondere personeele betrekking maakt het onnoodig, hieromtrend meerder aan te merken.

'S GRAVENHAGE.

Wy hebben in ons voorgaand stukje voor Juny 1787 gewag gemaakt van de verhinderde reis van Mevrouwe de Princesse van Oranje van Nymegen naar 's Hage. Deze verhindering van gemelde reize is zo gewigtig, dat zy altyd een aanmerkelyk tydperk in 's Lands geschiedenissen zal maken. Zy dient derhalven aangetekend, maar vooral naauwkeurig aangetekend, het welk niet beter nog onzydiger kan geschieden, dan met het mededeelen van de egte stukken en bescheiden zelven.

Zie hier dan voor eerst eenen brief van Hare Koninglyke Hoogheid, aan den voorzittende Heer der Gedeputeerde Staten in 't Kwartier van Nymegen, van den 28 Juny 1787.

EDELE MOG. HEER!

Ik heb niet willen nalaaten UEM. kennis te geeven van myn vertrek naar 's Gravenhage, waar ik denk weinig dagen te verblyven. ('s GRAVENHAGE.)

Een en 't zelfde belang hebbende met den Prins myn Gemaal, die om bekende reedenen niet in den Haag kan verschynen, heb ik geoordeeld, dat myn præsentie aldaar misschien iets konde bybrengen tot redding van 't Vaderland, en bevestiging der Constitutie; dit heilzaam oogmerk alleen doet my de reize onderneemen; God geeve dat zy niet geheel zonder vrugt mag zyn! Ik ben met de verschuldigde agting

EDELE MOG. HEER!

Nymegen den 28 Juny 1787.

Uwe Dienstwillige Dienaresse.

was geteekend

WILHELMINE.

Het opschrift was

EDELE MOG. HEER!

Den Heere Presideerende des Quartiers (*) van Nymegen.

De missive, waar van (nevens het adres) Copie hier booven staat, ontfangen by my eerste regeerende Borgemeester der stad Nymegen, op Donderdag den 28ste Juny 1700 seven en tagtig, op den middag.

(*was getekend*)

J. JOSSELET.

Ten tweeden, eenen brief van Mevrouwe de

(*) Men heeft het *Quartier* by vergissing genoemd in plaats van *Gedeputeerden*, en daar door is deze brief niet gekomen in die handen, voor welke dezelve geschikt was.

'S GRAVENHAGE. de Princesse van Oranje aan den voorzittende Burgemeester der stad Nymegen:

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

Waare zugt voor het Vaderland en voor de belangens van myn Huis, onafscheidbaar van die van den Staat, doen my de reize naar 's Gravenhage onderneemen, voor weinige daagen, Ik heb niet willen nalaaten UWEG. daar van te informeeren, en blyve met agting

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

Nymegen den 28 Juny 1787.

Uwe Dienstwillige Dienaresse.

(*was geteekend*)

WILHELMINE.

Voorstaande missive is aan my ondergef. behandigt in Nymen den 28 Juny 1787.

(*was getekend*)

J. VAN LEEUWEN.

Het adres was:

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

Den Heer van Leeuwen Burgemeester der stad Nymegen.

In de derde plaats eenen brief van Hare Koninglyke Hoogheid aan den Raadpensionaris van Holland:

Schoon-

Schoonhoven, den 29 Juny 1787. des 's morgens om 3 uuren. 's GRAVENHAGE.

WEL EDELE GESTRENGE HEER!

De vuurigste wensch van myn hart in dit hachelyk ogenblik, waarin zich de Republiek bevind, om, daar de Prins Erfstadhouder verhinderd is zelf in Holland te komen, door myne tusschenkomst, zo mogelyk, mede te werken ter verhoeding van eenen dreigenden burger oorlog en ter vereffening der geschillen, op gronden van de wel gevestigde Constitutie; zyn de eenigste redenen geweest van myn reis naar 's Gravenhage, de welke ik my hadde geflatteerd geheim zoude zyn gebleeven tot na myne aankomst op de Orange zaal, van waar ik daadelyk myn oogmerk in deezen zoude gecommuniceert hebben aan H. E. Gr. M., als mede aan de Staaten Generaal. Nimmer had ik gedagt dit heilzaam oogmerk eenigzins te zien verydelen, voor dat ik in staat was gesteld daar toe alle myne pogingen aan te wenden. Het is UWEGestr. bekend, dat ik belet worde myne reis verder voor te zetten: ik hoop evenwel, dat dit uitstel de zaak niet zal uit haar geheel brengen, maar ik heb noodig geoordeeld aan UWEGestr. kenis te geeven van de waare redenen myner aankomst in Holland, met verzoek dezelve onder het oog van H. E. G. M. te willen brengen, en blyve met verschuldigde agting

WEL EDELE GESTRENGE HEER,

UWel Ed. Gestr. Dienaresse.

(*getekend*)

WILHELMINE.

'S GRAVENHAGE. Ten vierden eenen brief aan den Griffier van H. H. Mogende, den Heere *Fagel*:

Schoonhoven den 29 Juny 1787 des morgens ten 3 uuren.

WEL EDELE GESERENGE HEER!

Het singulier geval, dat my van daag gebeurt, heeft my doen schryven nevensgaande brief aan den Heer Raadpensionaris van Holland, inhoudende de redenen van myne aankomst, hem verzoekende, dezelven onder het oog van H. Ed. G. M. te willen brengen; Ik heb het te gelyk van myn plicht gereekend UWE. Gestr. daar van kennis te geeven, om denzelven in staat te stellen H. H. M. daar van te verwittigen, het zy in de besogne, of in de Vergadering, zoo als UWE Gestr. het geschikst zal oordeelen. Ik zal my niet inlaaten in eenige reflectien omtrent het gebeurde: Ieder een, die my kent, zal ligtelyk begrypen, hoe diep ik moet getroffen zyn over eene gebeurtenisse, zoo weinig overeenkomstig met myne gevoelens en oogmerken; hopende in korte in staat gesteld te zyn, de laatste te vervolgen, met allen den yver en getrouwheid, die de waare belangen van 't dierbaar Vaderland en van myn Huis, de bevestiging van de Constitutie, en 't herstel van rust en vreede van my verlangen. Het is in die gevoelens dat ik altyd verblyve met waare agting,

WEL EDELE GESTR. HEER,

UWel Ed. Gest. Dienaresse

(*getekend*)

WILHELMINE.

Ten

Ten vyfden een Antwoord van de Staten van Holland aan Haare Koninglyke Hoogheid: 's GRAVENHAGE.

DOORLUCHTIGSTE, KONINGLYKE PRINSESSE, EN VROUWE!

Ter Onzer kennisse en deliberatie gebragt zynde de missive, door Uwe Koninglyke Hoogheid den 28 dezer uit Schoonhoven aan den Heere Raadpensionaris geschreven, concerneerende de opgehouden reize van Uwe Koninglyke Hoogheid naar herwaards, — hebben Wy goedgevonden, in antwoord op Hoogstderzelver voorgemelde missive, door deeze aan Uwe Koninglyke Hoogheid, te rescribeeren: Dat de meerderheid der Leden van Onze Vergadering noodzaaklyk heeft geoordeeld dezelve over te neemen, en ter deliberatie van de Heeren Hunne Principaalen te moeten brengen, om zich daar op ten spoedigsten te expliceeren; waar door op Hoogstderzelver voorgemelde missive voor als nog geen conclusie heeft kunnen vallen. Waar mede,

Doorluchtigste, Koninglyke Princesse en Vrouwe! zullen Wy God bidden, dat Hy Uwe Koninglyke Hoogheid believe te houden in Zyne genadige bescherminge.

Geschreven in den Haage den 29 Juny 1787.

Uwe Koninglyke Hoogheids Dienstwillige goede Vrinden.

De Staaten van Holland en Westfriesland.

Ter Ordonnantie van dezelven

(*was getekend*)

J. CLOTERBOOKE.

'S GRAVENHAGE. Ten sesden eenen brief van Heeren Gecommitteerden der Staten van Holland ter verdeediging dezer Provincie en de stad Utrecht, aan Haare Koninglyke Hoogheid.

DOORLUCHTIGE VORSTIN!

Daar Wy Ons verplicht hadden, om aan Uwe Koninglyke Hoogheid dadelyk kennisse te zullen geven van de Resolutie van de Ed. Gr. Mog. Heeren Saaaten van Holland en Westfriesland, onze hooge Committenten, over ons verrichtte, op eergister, omtrent de reize van Uwe Koningl. Hoogh. naa de Orange Zaal, en, schoon geene legale kennisse bekoomen hebbende, van Hoogstderzelver Resolutie op dat sujet, echter van ter zyde zyn geïnformeerd, dat de Leden der Vergadering van Hun Ed. Gr. Mog., de missive deswegens door ons aan Hoogstdezelven gedepêcheerd, als mede van Uwe Koninglyke Hoogh. aan den Heere Raadpensionaris van deeze Provintie, en aan den Heer Griffier Fagel gezonden, hebben overgenomen, om deeze delicatie materie ter kennisse van hunne Principalen te brengen, en dat Onze gehoudene Conduites zyn geapprobeerd; hebben Wy gemeend, niet te mogen afzyn, om Uwe Koninglyke Hoogheid ten spoedigste daar van Communicatie te geeven.

Waar mede Wy, na Uwe Koninglyke Hoogh. in de bescherming des Allerhoogsten bevolen te hebben, de Eer hebben met alle respect te zyn,

DOORLUCHTIGE VORSTIN!

Uwer Koningl. Hoogh. byzondere goede Vrienden

De Gecommitteerdens van de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van Holland en West-Fries-

Friesland ter defensie van deeze Provintie en de stad Utrecht.

's GRAVENHAGE.

Woerden den 30 Juny 1787.

Ter Ord. van dezelve

(*was getekend*)

H. COSTERUS *Secret.*

Ten zevenden: Antwoord van den Heere Griffier *Fagel* aan Mevrouwe de Princesse van Oranje, uit het Fransch vertaald:

MEVROUWE!

Dezen morgen my vereerd gevonden hebbende met eenen Brief van Uwe K. H., gedagteekend te Schoonhoven den 28 dezer, waar by een afschrift gevoegd was, van Hoogstderzelver brief aan den Heer Raadpensionaris, wegens het zoo onverwagt als byzonder geval, het welk Uwe Kon. Hoogh. gebeurd was, heb ik het van myn plicht geöordeeld, dezelve mede te deelen aan de Vergadering van H. H. M., by wien het besluit genomen is, om deswegens aanstonds aan de Heeren Staaten van Holland te schryven, en Hen te verzoeken van, zoo ras mogelyk, te zorgen, dat men Uwe K. H Haare reize zonder eenige verhindering laate vervolgen, om aan de heilzame oogmerken, welke Hoogstdezelve by deze reize gehad heeft, te kunnen voldoen; gelyk Uwe K. H. zien zal uit het afschrift van den brief van H. H. M. aan de Staaten van Holland (*)

De Staten Generaal dezen avond ten zeven uren op nieuws vergaderd zynde, om den uitslag te vernemen der Raadplegingen in Holland, hebben de

(*) Ziet het volgende Stuk, bl. 1675 en volg.

'S GRAVENHAGE. de Heeren van Holland verklaard, dat zy, de brieven van H. K. H.' overgenomen, en zich de vrye raadplegingen hunner Principalen voor behouden hebbende, daar over dezen morgen hadden geraadpleegd, maar dat, dewyl sommige Leden den last hunner Steden moesten vragen, men niet gereed zou kunnen zyn voor Dingsdag.

Waar op H. H. M besloten hebben op nieuw een brief aan de Provincie van Holland te schryven, gelyk Uwe K. H. zien zal uit het afschrift, dat hier nevens gaat.

Ik bidde Uwe K. H. gunstig te willen aannemen de verzekering van den diepen eerbied en het volkome *devouement*, met welke ik de eer heb te zyn

MEVROUWE!

Van UWe K. H. de zeer ootmoedige en zeer gehoorzame Dienaar.

's Hage
den 29. Juny
1787.

(*Was geteekend*)

't avonds ten tien uren.

H. FAGEL.

Ten agtsten: Besluit van de Algemeene Staten der Vereenigde Nederlanden:

Veneris den 29 *Juny* 1787.

De Griffier Fagel, heeft ter vergaderinge gecommuniceert, een missive van Haare Koningl. Hoogheid, gedateert uit Schoonhoven den 28 deezer, met een Expresse aan hem deeze morgen toegekomen, hebbende tot Bylage een missive van Hoogst dezelve, aan den Heer Raadpensionaris van Holland en Westvriesland geaddresseert over een singulier geval, dien dag aan Hoogst-

de-

dezelve gebeurt, volgende de voorsz. Missive en Bylage hier na geinsereert. 's GRAVENHAGE.

(*Fiat. Insertio*)

Res. der Stat. Gen nopens de aanhouding van de Princes van Oranje.

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, dat in afwagting van nadere informatien, nopens dit zoo onverwagt als singulier geval, waar over Haar Hoog Mog. hunne uiterste aandoening betuigen, Copye van de voorsz. Missive en Bylage nog staande Vergaderinge gezonden zal worden aan de Heeren Staten van de Provincie van Holland en Westvriesland, en Hoogstdezelve daar benevens verzogt, om ten spoedigste, en zonder eenig verwyl, de noodige ordres te willen stellen, ten einde Hoogstgedagte Haare Koningl. Hoogheid, in desselvs voorgenome reize geen verder oponthoud ontmoete, en dat alle verhinderingen, die daar omtrent plaats hebben, aanstonds worden geremoveert; op dat aldus de heilzame pogingen in de meergemelde Missive van Haare Koningl. Hoogheid vermeld, ten effecte mogen werden gesteld, waar van Haar Hoog Mog. verzoeken ten allereersten door Haar Ed. Mogende geinformeert te mogen worden.

Accordeert met voorsz. Register.

Ten negende: Brief van de Algemeene Staten aan de Staten van Holland en Westfriesland, gedagtekend den 29 Juny 1787.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Deezen morgen is door onzen Griffier aan Ons gecommuniceert een Missive van Haare Koningl. Hoogheid, gedateert uit Schoonhoven den 28 deezer, met een expresse aan hem toegekomen, hebbende tot Bylaag een Missive van Hoogst-

'S GRAVENHAGE.

Brief van de Stat. Gen. aan Holland.

Hoogstdezelve, aan den Heer Raadpensionaris van Holland en Westvriesland geaddresseert, over een fingulier geval dien dag aan Hoogstdezelve gebeurd: In afwagting van nadere informatien, nopens dit zoo onverwagt, als fingulier geval, waar over wy onze uiterste aandoening betuigen, vinden wy ons verpligt, nog staande onze Vergadering, Copye van de voorsz. Missive en Bylaage aan UEdele Mogende toe te zenden, en UEdele Mogende daar beneevens te verzoeken, om ten spoedigste en zonder eenig verwyl, de nodige ordres te willen stellen, ten einde Hoogstgedagte Haare Koningl. Hoogheid in desselvs voorgenoome Reys geen verder oponthoud ontmoete, en dat alle verhinderinge, die daar omtrent plaats mogte hebben, aanstonds worde geremoveert; op dat aldus de heilzame pogingen in de meergemelde missive van Haare Koninglyke Hoogheid vermeld, ten effecte mogen worden gestelt, waar van wy verzoeken ten allereersten door UEd. Mog. geinformeert te mogen worden, waar toe ons verlaatende &c.

Ten tiende: een nader besluit van de Algemeene Staten nopens de aanhouding van de Princes van Oranje.

Veneris den 29 Juny 1787.

des avonds om zeven uur.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en West-vriesland, gepresseerd zynde, om antwoord op de missive, door Haar Hoog Mog. aan de Heeren Staaten hunne Principaalen geschreeven, hebben gedeclareerd, als nog te persisteeren by hun advis, deezen morgen gegeeven, waar by de Missive van Haare Koningl. Hoogheid hebben overgenoomen, en ge-

gereserveerd de vrye deliberatie van de Heeren Staaten, hunne Principaalen, waar van verschei de Leeden aangenoomen hadden de intentie van hunne Steeden ten spoedigsten te zullen inneemen.

'sGRAVENHAGE.

Nader besl. van H. H. Mog.

Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, dat aan de Heeren Staaten van Holland en West-Vriesland by nadere missive zal worden te kennen gegeeven, dat Haar Hoog Mog. zonder zig in eeniger maniere te willen mengen in de Rechten, aan gedagte Heeren Staaten, als Territoriale Overigheid, competeerende, egter met vernieuwinge van de instantien, op heeden reeds gedaan, dezelve op 't vriendelykst verzoeken, serieuse reflexie te willen slaan op de gevaarlyke gevolgen, welke de gedaane demarche, betrekkelyk het verhinderen van de reize van Haare Koningl. Hoogheid na 's Hage, buitenslands ten nadeele van de Republicq, zal konnen veroorzaaken; en dat Haar Hoog Mog., in gevalle de Heeren Staaten van Holland in deezen niet voldoen aan de instantien van Haar Hoog Mog., de gevolgen van 't geen uit dien hoofde de Republicq zal konnen overkoomen, laaten voor reekening van Holland.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en West-vriesland hebben blyven inhæreeren hun gedaan Declaratoir.

De Heeren Gedeputeerden van de zes andere Provincien hebben Copyelyk overgenoomen al het geen deezen morgen en deezen avond hier omtrent is voorgekoomen en gepasseerd.

Accordeert met voorsz. Register.

Ten elfden: Tweede brief van Mevrouwe de Princesse van Oranje aan de Staten van Holland:

Ny-

'sGRAVENHAGE.

Nymegen den 1 July 1787.

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

Tweede brief van H. K. Hoogh. aan Holland.

Hoe groot ook Onze bevreemding was, toen Wy op donderdag den 28 laatstleden op order van Gecommitteerden van Uw Ed. Gr. Mog. ter defensie van derzelver Provincie en van de Stad Utrecht, zyn aangehouden, en door dezelve zyn verhinderd geworden op onze reize naar de Orange zaal; en zulks, niettegenstaande Wy gemelde Gecommitteerden op het nadrukkelykst en naar waarheid verzekerd hadden, dat dezelve onze reize geene andere, dan rust en vreedelievende bedoelingen had, en zelfs, ter voorkoming van alle opschudding, voor af, zoo veel mogelyk, geheim gehouden was, kunnen Wy evenwel aan Uwe Gr. Mog. niet ontveinzen, dat Wy nog veel meer getroffen zyn over de wyze, op welke deeze vreemde stap by Uwe Ed. Gr. Mog. opgenomen en verder behandeld is. —— Toen Wy, van de plaats, daar men Ons eerst had opgehouden, tot binnen Schoonhoven te rug gekeerd zynde, aan Uwe Ed. Gr. Mog. gelyk ook aan Hunne Hoog Mog. kennis gaven van die zonderlinge gebeurtenis, en te gelyk op de zachtste wyze vertoonden, hoe weinig dergelyke behandeling met onze gevoelens en oogmerken overeenkomstig was, en hoe zeer Wy verlangden als nog, door het voortzetten van Onze reis, aan dezelve te kunnen voldoen; toen vleiden Wy ons in der daad, uit hoofde van die attentie, welke Wy meenen van Uw Ed. Groot Mog. te mogen verwachten, dat Uw Ed. Gr. Mog. het gedrag, door Hunne Gecommitteerden in deezen gehouden, nimmer goedgekeurd, althans op het bericht daar van, door eenige verbaasing hunner Vergadering, allen mogelyken spoed zouden gemaakt hebben, om Ons nog in staat te stellen, van Onze goede oogmerken ten nutte van den Lande, door het

voort-

voortzetten Onzer reize, te kunnen bevorderen; En het heeft Ons daarom te meer bevreemd, dat Uwe Ed. Gr. Mog. Ons niet alleen tot Zaturdag 's morgens den 30 dezer, te Schoonhoven naar derzelver antwoord hebben doen wachten, maar Ons daar en boven, by dat antwoord niet anders gemeld hebben, dan dat op Onze missive, voor als noch geene conclusie had kunnen vallen, terwyl Wy, boven dien, door eene Missive van derzelver voornoemde Gecommitt. bericht ontfangen hebben, dat hunne gehoudene Conduites door Uw Ed. Gr. Mog. zyn *geapprobeerd*. Deeze approbatie, Ed. Gr. Mog. Heeren, van Onze ophouding, en de zwarigheid, die, niet tegenstaande Onze mondelinge en schriftelykn opening van Onze bedoelingen, en niet tegenstaande de nadrukelyke instantien van de Heeren Staaten Generaal, evenwel by de meerderheid Uwer Vergadering, door derzelver overneming, gemaakt is, om Ons den doortocht naar de Orange Zaal vry te laaten, hebben Wy niet anders kunnen opneemen, *dan voor eenen openlyken blyk van mistrouwen op Ons Vorstelyk woord en verklaarde oogmerken, en te gelyk voor eene beraadene en geweldige belemmering in die vryheid, welke aan Ons, in Onze betrekking vooral tot deze Republiek in 't algemeen, en tot Uwer Ed. Gr. Mog. Provincie in 't byzonder, niet kan geweigerd worden.* Wy hebben daarom ook niet gealarzeld, Ed. Gr. Mog. Heeren, om, op het ontvangen dier berichten, uit Uwe Provincie te rug, en weder herwaards te keeren, en na dat Uwe Ed. Gr. Mog. Onze goede en vreedzame oogmerken, door deeze Hunne handelwys, hebben doen mislukken, vinden Wy Ons niet alleen aan ons zelven verplicht, om op het ernstigst eene openbaare en genoegzaame reparatie te vorderen wegens den hoon, welke Ons daar door is aangedaan, maar ook om op het nadrukkelykst te protesteeren, *dat Wy van nu af aan, alle gevreesde gevolgen der tegenwoordige ver-*

's Gravenhage.

Tweede brief van H. K. Hoogh. aan Holland.

deeld

'S GRAVENHAGE.

deeldheden, een dreigenden Burger Oorlog zelfs; dien Wy door Onze tusschenkomst hadden trachten te verhoeden, *alleenlyk laten voor rekeninge en ter verantwoording van die geenen, welke die geweldige belemmering onzer pogingen, door hunnen invloed hebben doorgedrengen*; terwyl Wy evenwel nimmer zullen ophouden met allen yver de waare belangens te helpen bevorderen van eene Natie, van welke Wy, zelfs in 't midden van haare verbystering en van de beledigingen Ons door Uw Ed. Gr. Mog. aangedaan, over het algemeen, meer blyken van eerbied en liefde hebben ontfangen, dan men na zulke vernederende besluiten en handelingen van Uwe Ed. Gr. Mog., zoude hebben mogen verwachten.

Tweede brief van H. K. Hoogh. aan Holland.

Waar mede

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

Wy Uwe Ed. Gr. Mog. beveelen in Gods heilige protectie,

Uwer Ed. Gr. Mog. Dienstwillige Dienaresse.

(*getekend*)

WILHELMINE.

Ten twaalfden: Tweede brief van de Princes aan den Griffier *Fagel:*

WEL EDELE GESTR. HEER.

Na dat ik te Schoonhoven tot Saturdag 's morgens ten drie uuren na eenig antwoord van de Heeren Staaten van Holland gewacht hadde, zyn my, zoo van Hun Ed. Gr. Mog., als van derzelver Heeren Gecommitteerden succesivelyk de Missives ter hand gekomen, welke ik copiëlyk

hier

hier nevens voege, en hebbe ik vervolgens herwarwaards te rug gekeerd zynde, de missive van Hun Ed. Gr. Mog. gemeend op zodanigen voet te moeten beantwoorden, als UWEG. zal kunnen zien in de Copie, welke insgelyks hier nevens gaat. 's GRAVENHAGE.

Ik verzoek UWEG. van het een en ander communicatie te geven aan H. H. M., het zy in het besogne, het zy in de Vergaaderinge, zoo als UWEG. het voegstlyk zal oordeelen, en Hoogstdezelve te gelyk te verzekeren, ik my ten sterkste verplicht voele aan den ernst en nadruk, met welke Hunne H. H. M. getoond hebben, zich deeze zake aan te trekken.

Waar mede blyve met agting.

WEL EDELE GESTR. HEER.

U Wel Ed. Gest. Dienaresse.

Nymegen den 1 July 1787.

(*was getekend*)

WILHELMINE.

Ten dertiende: Eenen brief van Haare Koninglyke Hoogheid, aan de Heeren Staten der overige zes Provincien en het Landschap Drenthe:

Nymegen den 2 July 1787.

EDELE MOG. HEEREN.

Het vuurig verlangen om door onze tusschenkomst de onheilen van eenen Burger Oorlog voor te komen, en eenig middel te vinden tot het stillen der tegenwoordige beroerten, had Ons het besluit doen neemen, om Ons naar 's Hage te begeeven, en te gelyk, tot voorkooming van

's GRAVENHAGE.

alle beweeging en opschudding, welke de vreugd over Onze aankomst mogt kunnen veroorzaken, Ons voornemen vooraf, zoo veel mogelyk, geheim te houden.

Brief van H. K. Hoogh. aan de andere Provincien.

Met dit oogmerk laatstleden donderdag den 28 Juny van hier vertrokken zynde, hebben Wy onbelemmerd, gelyk wy verwachteden, kunnen doorreizen tot aan geene zyde van Schoonhoven; maar omtrent twee uuren verder gekoomen zynde, wierden onze rytuigen door verscheiden detachementen van gewapende Vry-Corporisten omringt en gedwongen stapsvoets te ryden; 't getal daarvan vermeerderde naar mate wy voortreeden, tot dat eindelyk een detachement Cavallerie Ons te kennen gaf order te hebben van niemand door te laten. Wy vertoonden aan den commandeerenden Officier, dat die order Ons niet kon betreffen, maar alles, wat Wy verkrygen konden, was alleen, dat hy Ons brengen zoude naar de naaste plaats, daar Wy in eenig huis het antwoord konden afwachten van een Expresse, dien hy naar Woerden zond om nieuwe ordres te vragen: Daar men Ons weigerde een der Heeren van Ons gevolg te laaten medegaan, om kennis van 't gebeurde te geeven, schoot ons niet anders over, dan met den Expressen een open billet aan den Commandant van Woerden te zenden, om onze bevreemding te kennen te geven over het gebeurde, en de verbeelding die Wy hadden, dat het een misverstand zyn zoude. Na dat Wy vervolgens aan een huis gebracht en daar in gegaan waaren, plaatste men Schildwachten voor en achter 't zelve, die niemand lieten uitgaan, terwyl de Officier het vertrek niet verliet, in 't welk Wy ons bevonden; eenige uuren daar na, ontvongen Wy de visite van de Commissie der Staaten van Holland, die te Woerden resideert, doch ook deeze konden, na een lang onderhoud, niet bewoogen worden om Ons onze reis te laten voortzetten, maar gaven voor, eerst antwoord te moeten

ten afwachten op een Expressen, welke Zy aan de Staaten om verdere orders hadden afgevaardigt, en lieten Ons, die voorsloegen den nacht te Gouda te gaan doorbrengen, alleen de keuze tusschen Schoonhoven en Woerden. Wy neigden meer tot Leerdam, en wierden, met oogmerk om derwaards te keeren, door twee Heeren der Commissie, tot Schoonhooven begeleid; alwaar Wy, met geene Paarden tot het doorzetten der reize, kunnende gediend worden, te eerder verkoozen te vertoeven, om dat Ons door de Heeren der Commissie verzeekering gegeven was van de goede order aldaar. Intusschen gaven Wy van daar aan de Heeren Staaten van Holland, door eenen brief aan de Heere Raadpensionaris, en aan Hunne Hoog Mogende door eenen brief aan den Heer Griffier, kennis van de belemmering, die Wy ontmoetten en van 't verlangen, dat Wy hadden om als nog door te reizen; maar Wy waren verplicht tot Zaturdag 's morgens den 30 te wachten, eer Wy 't antwoord van de Heeren Staaten ontvongen, 't welk eenvoudig het bericht inhield, dat op Onze missive, door de overneming van de meerderheid, geene conclusie hadde kunnen vallen; terwyl Ons naderhand ook een brief is geworden van de meergemelde Commissie van Woerden, houdende dat hunne Conduites door de Staaten waren *geapprobeerd*. Op die wyze verhinderd in onzen doortocht, hebben Wy gemeend herwaards te moeten te rug keeren, en van hier aan de Heeren Staaten van Holland nader te moeten schryven, om eene openbare en genoegzame reparatie te erlangen wegens den hoon, welke Ons door deeze *ophouding* en de *wyze* van dien, is aangedaan geworden; En gelyk Hunne Hoog Mogende zich van den beginne niet onttrokken hebben, om, ten opzichte dezer zake, de sterkste instantien te doen by de Heeren Staaten van Holland, zoo vertrouwen Wy dat ook Uwe Edele Mogende niet weigeren zullen met

's GRAVENHAGE.

Brief van H. K. Hoogh. aan de andere Provincien.

'sGRAVENHAGE.

Brief van H. K. Hoogh. aan de andere Provincien.

Hoogstdezelve ten dien einde meede te werken. Het is met dit inzicht, dat Wy aan Uwe Edele Mogende hier neevens copyëlyk doen toekomen, de missives, door Ons uit Schoonhoven aan den Raad Pensionaris van Holland en den Griffier van Hunne Hoog Mogende, als meede uit Nymegen, aan de Staaten van Holland zelve geschreven, zoo als ook van die brieven, welke Wy van gem. Staaten uit 's Hage, en van Hunne Gecommitteerden uit Woerden ontvangen hebben; welke bescheiden Wy ons vleiën dat genoegzaam zullen zyn, om Uwe Edele Mogende de noodige opening te geeven omtrent den loop en 't gewicht deezer zake.

Waar meede

EDELE MOGENDE HEEREN

Wy Uw Edele Mogende beveelen in Gods heilige Protectie

Uwer Edele Mogende Dienstwillige Dienaresse

(*geteekend*)

WILHELMINE.

Ten veertienden: Eenen brief van den Prince Erfstadhouder aan de Algemeene Staten:

HOOG MOGENDE HEEREN!

Zoo op het ogenblik worden Wy in het zeekere onderrigt, dat Haare Koningl. Hoogheid, Onze dierbaare Gemalinne, op Haare reize van Nymegen naar 's Hage, by en omtrent de Stad Schoonhoven, door eene party gewapende Burgers en Militairen is opgehouden, en dat vervolgens

Hoogst-

Hoogstdezelve uit naam van Heeren Staaten van Holland wordt opgehouden en bewaard. Wy behoeven U Hoog Mog. niet onder het oog te brengen, hoe zeer Wy getroffen en gevoelig zyn aangedaan over een zoo geweldige daad tegen eene Doorlugtige Persoon, en die Ons zoo dierbaar is, geattenteerd; U Hoog Mog. begrypen ligtelyk, dat Wy Ons niet ongevoelig kunnen tooneu aan een flettrisfure Ons en Ons Huis en aan de Persoon van eene Koninglyke Princesse aangedaan, en Wy verwachten dus met eene volkome fiducie, dat U Hoog Mogende zodanige maatregulen wel zullen willen neemen, dat Haare Koningl. Hoogheid, zoo spoedig doenlyk, uit Haare detentie ontslagen worde. Wy verwagten ook dat U Hoog Mogende, als niet onverschillig kunnende zyn in de belangens en in de eer van Ons, van Onze dierbaare Gemalinne, en van Onze Kinderen, wel zullen willen mede werken, dat de flettrisfure, aan de Persoon van Onze Gemalinne aangedaan, ten spoedigsten gerepareed worde, terwyl Wy ook niet kunnen verwagten, dat de Koninglyke Huizen, aan dewelke Onze Gemalinne en Wy zoo na geparenteerd zyn, onverschillig kunnen zyn aan eene zoo geweldadige handelwyze.

'S GRAVENHAGE.

Brief van Z. H. aan de Stat. Gen.

Waar meede &c.

HOOG MOG. HEEREN &c.

Amersfoort den 29 Juny 1787.

(*geteekend*)

W. Pr. v. ORANGE.

Ten vyftiende: Eene Resolutie van de Algemeene Staten op voorgem. brief van Z. D. Hoogheid:

Dominica den 1 July 1787.

'sGRAVENHAGE.

Ref. van de Stat. Gen. op den Brief van Z. H.

Ontfangen een Misſive van Zyne Doorlugtige Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nasſau, geſchreven te Amersfoort den 29 der voorleeden maand, zig ten hoogſten bezwarende over een attentaat op den Perſoon van Haare Koningl. Hoogheid, Hoogstdeszelfs Gemalinne op derzelver reize na 's Hage gepleegt, volgende de voorſz. Misſive hier na geinſereert.

Fiat inſertio.

Waar op gedelibereerd zynde is goedgevonden en verſtaan, dat de inſtantien door Haar Hoog Mogende op eergisteren, by de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, nogmaals byeene nadere Misſive, met allen aandrang en beſcheidendheid zullen worden gereïtereert, ten einde het leed, Haare Kon. Hoogheid onderweegs overkomen, op eene alleſints billyke wyze gerepareert, en Hoogstdezelven niet alleen onverlet, maar op de convenabelſte wyze verzogt worde, Hoogstderzelver aangevangen reize herwaards, voort te zetten, om aan het door Haare Kon. Hoogheid zelver gemanifesteert oogmerk te konnen en al noch te willen voldoen.

Met nadrukkelyke verklaaringe dat Haar Hoog Mogende aan de eene kant zulks beſchouwen, als een zeer bekwaam en gepast middel, waar door, onder Gods zeegen, de zoo verre gaande oneenigheden en verdeeldheden, met de akeligſte gevolgen, die dezelve reeds gehad hebben, en by voortduuring derzelver, nog verder te duchten ſtaan, en waar door de Republiek zig op den rand van haar verderf gebragt ziet, nog voorgekomen, en voor deszelfs anderſints gewisſen ondergang zoude kunnen bewaard blyven; daar Haar Hoog Mog. aan den anderen kant ten ſterkſten apprehendeeren, de rampſaligſte gevolgen, die uit

uit eene langere verwyling, of verhindering van Haare Kon. Hoogheid op Hoogstdeszelfs reize en loflyk oogmerk, voor de Republiek zoude konnen ontstaan, en waar aan zy nogmaals moeten herhaalen geen het minste aandeel te willen hebben of neemen, maar by eenig verder dilay of verweigering, om aan de billyke en kragtige instantien van deeze Hooge Vergadering een gepast gehoor te verleenen, dezelve alleen zullen moeten overlaten voor reekening en ter verantwoording van Hooggemelde Heeren Staaten, die hier door, daar toe oorsake zouden komen te geeven.

's GRAVENHAGE.

Ref. van de Stat. Gen. op den Brief van Z. H.

Dat voorts aan Zyn Doorl. Hoogheid zal worden gerescribeert en te kennen gegeeven, de gevoelige en diepe impressien, die dit zoo onverwagt evenement, op de gemoederen der Leeden deezer Hooge Vergaderinge gemaakt heeft; en de demarches door Haar Hoog Mog., by de Heeren Staten van Holland op eergisteren reeds gedaan, en huyden morgen al nog te doen; en dat zy, tot nog toe het genoegen niet gehad hebbende, om dezelve met dat gewenscht succes bekroond te zien, als zy vermeend hadden met reeden te mogen verwagten, zy niet sullen discontinueeren, door alle *gepaste middelen* overeenkomstig met derselver *bevoegdheid*, den *aart der zaake*, de *digniteit* van Haare Kon. Hoogheid en het aanbelang, welk zy, zoo voor *Haare Persoonen*, als met *betrekking tot de Republick*, in Hoogstderzelver Persoonen en Huis stellen, werkzaam te blyven; ten einde de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland alsnog te beweegen om met allen spoed, aan de zoo billyke instantien van deeze Hooge Vergadering, gelyk ook aan die van Zyne Doorl. Hoogheid, te willen voldoen.

En dat voorts door de Heeren Gedeputeerdens van de respective Provincien van dit voorval aan Heeren Principaalen reeds kennis ge-

'sGRAVENHAGE. geeven fynde, Haar Hoog Mog. niet twyfelen, of fullen defelve met Hoogstdezelve ten voorfz. einde wel op het kragtigst tragten meede te werken.

Ref. van de Stat. Gen. op den Brief van Z. H. En word den Griffier Fagel, mits deezen geauthoriſeerd, om aan Haare Koningl. Hoogheid insgelyks kennis te geeven van al 't geen, deeze zaken aangaande, by Haar Hoog Mog. verrigt en werkſtellig gemaakt is.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincien van Holland en Westfriesland, Overysſel en Stad en Lande, hebben de voorfz. Misſive van Zyn Hoogheid copiëlyk overgenomen, om in den haaren breeder gecommuniceert te worden.

Accordeert met voorf. Register.

Ten Sestiende: Eenen brief van den Griffier *Fagel* aan de Princesſe van Oranje.

DOORLUCHTIGSTE, KONINGLYKE PRINCESSE, en VROUWE!

Gisteren avond laat heb ik de eer gehad te ontfangen U Koninglyke Hoogheids Misſive, geſchreeven te Nymegen den 1. deeſer, waar by U Koninglyke Hoogheid aan my toezend Copie der Misſiven, zoo van Hun Ed. Gr. Mog. als van derzelver Heeren Gecommitteerden ſucceſſivelyk aan U Koninglyke Hoogheid ter hand gekomen, te gelyk met een Copye van de Misſive door Uwe Koninglyke Hoogheid aan de Heeren Staten van Holland en Westfriesland ter beantwoording van dezelve geſchreeven, ten einde ik daar van aan Haar Hoog Mogende communicatie ſoude geeven.

Ik heb dienvolgens U Koninglyke Hoogheids voorſz. Misſive, met de bygevoegde ſtukken, aan de Vergadering van Haar Hoog Mogende deeze morgen gecommuniceert. Waar op gede-

gedelibereerd synde hebben de Heeren Gedeputeerden van de respective Provincien de voorsz. Missive en Bylagen copyëlyk overgenomen om in den haaren breeder gecommuniçeert te worden, zynde Haar Hoog Mogende in die billyke en vaste verwagting, dat de Heeren Staten van Holland en Westfriesland aan de instantien van Haare Hooge Vergaderinge, in drie onderscheidene Missives reeds gedaan, zoo als ook aan die van U Koninglyke Hoogheid in Hoogstderzelver Missive vervat, een gepast gehoor zullen verleenen, ten einde alle gevreesde onheilen nog in tyds mogten voorgekomen worden. Ik vinde my geauthoriseert van deeze Conclusie behoorlyk kennis te geeven, en heb de eer met het allerdiepste respect te zyn.

'sGRAVENHAGE.

Brief van den Griffier aan H. K. H.

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINCESSE EN VROUWE!

's Hage den 3 July 1787.

U Koninglyke Hoogheids zeer onderdanige en zeer gehoorsame Dienaar.

(*was getekend*)

H. FAGEL.

Ten Seventiende: Eene Resolutie van de Algemeene Staten:

Martis den 3 *July* 1787.

De Griffier Fagel heeft ter Vergaderinge gecommuniceert eene Missive van Haare Koninglyke Hoogheid, geschreven te Nymeegen den 1 dezer met eenige bylagen, gisteren laat by hem ontfangen, volgende de voorsz. Missive en bylagen hier na geinsereert.

'sGRAVENHAGE.

Ref. van de Stat. Gen.

Fiat insertio.

Waar op gedelibereerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de respective Provincien de voorsz. Missive en bylagen copiëlyk overgenoomen om in den haaren breeder gecommuniceert te worden, zynde Haar Hoog Mog in die billyke en vaste verwagting, dat de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland aan de instantien door deeze hooge Vergadering in drie onderscheidene Missiven reeds gedaan, zoo als ook aan die van Haare Koningl. Hoogheid in Hoogstderzelver Missive vervat, een gepast gehoor zullen verleenen, ten einde alle gevreesde onheilen nog in tyds mogten voorgekomen worden.

En werd den Griffier Fagel hier meede geauthoriseert, van de hier op genoomen Conclusie aan Haare Koningl. Hoogheid behoorlyk kennis te geeven.

En is deeze Conclusie geformeerd door den Heer van Welderen, als hebbende de Provincie van Gelderland in de voorleede week gepræsideerr.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en Westfriesland, hebben tot het neemen van de voorrsz. Conclusie niet geconcurreert.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Overysfel hebben daar op gereserveert de vrye deliberatie van de Heeren Staaten hunne Principalen.

Accordeert met voorsz. Register.

Ten agtienden: Eenen brief van de Staten 's Lands van Utrecht, thans te Amersfoort zynde vergaderd:

DOOR-

DOORLUCHTIGSTE HOOGEBOORE FURSTINNE EN VROUWE!

's GRAVENHAGE.

Brief van de Stat. van Utr. aan H. K. H.

Wy hebben wel ontvangen en in onze Vergadering van heden in serieuse deliberatie genomen Uwe Koninglyke Hoogheids Missive, geschreven te Nymegen den 2den dezer loopende maand, daar by aan ons kennisse gevende van de heilzaame oogmerken, waar toe Uwe Koninglyke Hoogheid de reize naar 's Hage op den 28 Juny hadde aangenomen, van de beledigende ontmoetingen, welke Uwe Koninglyke Hoogheid op dezelve waren aangedaan, door een party gewapende Burgers en Militairen, van het oponthoud, het welk door Heeren Gecommitteerden van de Heeren Staaten van Holland in Hoogstderzelver reize was toegebragt, van de wyze op welke de meerderheid der Vergaderinge van Holland de conduites hunner Gecommitteerdens hadden goedgevonden te approberen, en van de Missives door Uwe Koninglyke Hoogheid uit Schoonhoven, zoo aan den Raadpensionaris van Holland, aan den Griffier van Hun Hoog Mog. deswegens geschreven, als ook van die, welke Uwe Koninglyke Hoogheid uit Nymegen aan de Heeren Staaten van Holland hadde afgezonden.

Wanneer de Heeren onze ordinaris Gedeputeerden by onze absentie door de Missive van Zyne Doorl. Hoogheid van deze feitelyke en ongehoorde ondernemingen geïnformeerd waren, hebben dezelve op den 30 der jongst afgelopene maand, onze Gecommitteerden ter Generaliteit aanstonds aangeschreven, ter Vergaderinge van H. H. Mog. met de Gecommitteerden der andere Provincien te concurreren en te overleggen, de beste middelen, dat Uwe Koninglyke Hoogheid ten spoedigste in volkome vryheid en veiligheid werde gesteld, alle de beletselen en hindernissen in Hoogstderzelver reize werden weggenomen, en de gepleeg-

'S GRAVENHAGE.

pleegde feitelykheden en de toegebragte fletrisfure volkomen werden geheeld en verbeterd.

Brief van de Stat. van Utr. aan H.K.H.

Welke verrigte van de Heeren onze Ordinaris Gedeputeerden by ons op heden is geapprobeerd, waaruit Uwe Koninglyke Hoogheid al aanstonds zal gelieven afteneemen de afkeuringe niet alleen, waar mede wy deeze onbehoorlyke en wederrechtelyke demarche hebben beschouwt, maar ook onze bereidwilligheid om mede te werken, dat wegens den hoon, Uwe Koninglyke Hoogheid aangedaan, eene volledige reparatie en satisfactie aan Hoogstdezelve mogte worden gegeven; Wy behoeven deeze onze gevoelens niet in 't breede alhier te repeteren, alzoo wy dezen aangaande op heden genomen hebben eene ampele resolutie, om ter vergaderinge van H. H. Mog. openteleggen onze sentimenten over eene demarche, die wy met leedwezen en met het grootste misnoegen hebben vernomen, en waar van wy de gevolgen, die dezelve, zonder volledige en spoedige reparatie onverhooptelyk mogte hebben, laten voor rekening van die geenen, welke daar van de oorzaken en bewerkers zyn geweest, van welke onze Resolutie wy hier nevens copie voegen, ten einde Uwe Koninglyke Hoogheid van onze ware intentie volledig te informeren.

Intusschen smert het ons, dat Uwe Koningl. Hoogheid door dit wederregtelyk oponthoud, als nog niet heeft kunnen voldoen aan die verheven beginselen en heilzame doeleindens, waar toe Hoogstdezelve deeze reize naar 's Hage hadde ondernomen, welke vaderlandlievende oogmerken wy vierig wenschen, dat niet te min door Uwe Koninglyke Hoogheids hooge medewerking eerlang zullen kunnen worden bereikt, op dat het vuur van verderfelyke tweedracht eenmaal ophouden, en het dierbaar Vaderland voor desselfs totalen ondergang nog in tyds werde bewaard.

Hier mede,

Door-

Doorluchtigste Hooggebore Furstinne en Vrouwe, bevelen Wy Uwe Koninglyke Hoogheid in de protectie van den Almagtigen God, dien wy bidden dezelve te behouden in lang zalige Furstelyke welstand. 'sGRAVENHAGE.

Geschreven t' Amersfoort den 4 July 1787.

(*was geparapheert*)

W. E. DE PERPONCHER vt.

Uwe Koninglyke Hodgheids zeer goede Vrienden,

De Staten van den Lande van Utrecht.

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*getekend*)

Abs. Secr.

PH. RAM.

Ten negentiende: Eene Resolutie van de Staten 's Lands van Utrecht, te Amersfoort vergaderd:

Mercurii den 4 July 1787.

Ter Vergaderinge voorgebracht en gelezen zynde eene Missive van Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Erfstadhouder, geschreven alhier te Amersfoort den 29 der afgelope maand Juny, houdende kennisgeving, dat Haare Koninglyke Hoogheid Hoogstdeszelfs Gemalinne op haare reize van Nymegen naar 's Gravenhage, by en omtrend de stad Schoonhoven door een party gewapende Burgers en Militairen was opgehouden en vervolgens binnen de gemelde Stad

's GRAVENHAGE.

Ref. der Stat. van Utr. wegens voorsz. zaak.

te rug gebracht, alwaar Hoogstdezelve uit naam van Heeren Gecommitteerden der Heeren Staten van Holland wierd opgehouden en bewaard; met byvoeging dat met volkomen fiducie verwagtende was, dat Haare Koninglyke Hoogheid zo spoedig doenlyk uit hare detentie ontslagen en in vryheid gesteld worde, als ook, dat H. Ed. Mog. niet onverschillig kunnende zyn in de belangen en in de eere van Hoogstdenzelven, van Haare Koninglyke Hoogheid en Vorstelyke Kinderen, wel zouden willen medewerken, dat de fletrisure aan de Persoon van Hare Koninglyke Hoogheid aangedaan ten spoedigste gerepareerd werde.

Gelyk mede gelezen zynde eene Missive van Hare Koninglyke Hoogheid, geschreven te Nymegen den 2 dezer lopende maand, houdende opening van het heilzaam oogmerk van Hoogstderzelver voorgenomen reize van Nymegen naar 's Hage. van de beledigende ontmoetingen, welke Hoogstdezelve op die reize hadde ondergaan, van de verhinderingen in den verderen doortocht aan Hoogstdezelve toegebracht, en de redenen, waarom Hoogstdezelve gemeend had naar Nymegen te moeten te rug keeren; hebbende tot bylagen de Missive door Hare Koninglyke Hoogheid uit Nymegen aan de Heeren Staten van Holland geschreven, ten einde eene openbare en genoegzame reparatie te erlangen, wegens den hoon, welke door deze *ophoudinge en de wyze* van dien, aan Hoogstdezelve was aangedaan; gelyk ook Copiën der Missives door Hoogstdezelve aan den Raad Pensionaris van Holland, en den Griffier van H. Hoog Mog. uit Schoonhoven geschreven; zo als ook van de brieven van de Staten van Holland uit 's Hage en van hunne Gecommitteerden uit Woerden ontvangen met verdere instantien, dat Hun Ed. Mog. tot openbare en genoegzame reparatie van den geleden hoon met H. Hoog Mog. geliefden medetewerken: En daar op ry-

pe-

pelyk gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan ter Vergaderinge van H. Hoog Mog. te declareren, dat Hun Ed. Mog. in overweging nemende: hoe een der eerste en wezenlykste rechten van alle Ingezetenen eener vryë Republick in het algemeen en dezer Landen in het byzonder hier in bestaat, dat niemand hunner in zyne Vryheid mag worden belemmerd anders, dan door de algemeene wetten, of door de gerechtelyke uitspraak van zynen dagelykschen en wettigen rechter, moeten betuigen reeds uit dit algemeen oogpunt, niet dan met de uiterste bevreemding te hebben kunnen zien, het oponthoud aan Hare Koninglyke Hoogheid, op derzelver reize naar de Orange-zaal, toegebracht.

's Gravenhage. Res. der Stat. van Utr. wegens voorsz. zaak.

Dat deze bevreemding nog merkelyk is vermeerderd, wanneer Hun Ed. Mog. daar by considereerden, dat de regten dus aan elk vry Ingezeten toekomende, nu geschonden zyn in de Persoon van eene Vorstin, door Hare betrekkingen in deze Republicq, aan alle de Provinciën even sterk verbonden, door hare geboorte aan een der magtigste Vorsten van Europa, een Vriend en Nabuur van dit Gemeenebest, zo naauw verknogt, en door hare personeele hoedanigheden tot geheel andere bejegeningen geregtigd.

Dat Hun Ed. Mog. al verder in aanmerking nemende, hoe deze demarche is geschied, door eene commissie van weinige Heeren; en zulks vergelykende met het geen zedert eenigen tyd, van dien zelven kant, tegen de Souverainiteit dezer Provincie is ondernomen, uit dit een en ander voor de vryheid der Ingezeten, voor de onafhankelykheid der Bondgenooten, ja voor de veiligheid van het gansche Gemeenebest, niet dan de allergevaarlykste en schroomelykste gevolgen kunnen te gemoet zien.

Dat Hun Ed. Mog. zich ondertusschen hadden gevleid, dat deze stap ter kennis van Hun Ed. Gr. Mog. gekomen zynde, en tevens de heilzame oog-

's GRAVENHAGE.

Ref. der Stat. van Utr. wegens voorsz. zaak.

oogmerken der reize van Hare Koninglyke Hoogheid aan Hoogstdezelve zynde opengelegd, Hun Ed. Gr. Mog. ten minsten, in overweging daar van, den gedanen stap zouden hebben gedisapprobeerd, de aan Hare Koninglyke Hoogheid toegebragte belemmering, onder behoorlyke reparatie, uit den weg geruimd en de ondernome reize benevens derzelver heilzame doeleindens op allerley wyzen gefaciliteerd.

Dan dat Hun Ed. Mog. nu in tegendeel moetende vernemen, dat Hun Ed. Gr. Mog., althans de meerderheid van derzelver Vergadering, den gedanen stap hebben geapprobeerd, de Missive van Hare Koninglyke Hoogheid zonder voldoende of beslissend antwoord gelaten, en dus het heilzaam oogmerk harer reize geheel en al verydeld, ten sterksten moeten insteren, ten einde H. Hoog Mog. by continuatie alle mogelyke instantie by de Provincie van Holland aanwenden, dat als nog aan Hare Koninglyke Hoogheid werde gegeven volkomen reparatie en satisfactie, wegens de hoon Hoogstdezelve aangedaan, mitsgaders de belemmering aan Hoogstderzelven Vryheid toegebracht met declaratoir, dat Hun Ed. Mog. in dezen, met de by Hun Hoog Mog. reeds genome Resolutien volkomen instemmende, alle de gevolgen, welke dit Gemeenebest, wegens de hoon in het zelve aan de naaste Bloedverwante eenes magtigen Monarchs aangedaan mochten dreigen of onverhooptelyk overkomen, geheel en alleen voor rekening en verandwoording van H. Ed. Gr. Mog. of de meerderheid van derzelver Vergadering overlaten.

Ja dat ook Hun Ed. Mog. zelf, wegens de betrekking, waar in Zyne Doorl. Hoogheid en Hare Kon. Hoogheid met deze Provincie, even gelyk met de overige Provincien staan; dezen stap met geene onverschillige oogen kunnen aanzien, maar ten allersterkste op reparatie deszelven moeten aandringen. De gevolgen, welke uit eene weige-

ring

king van dien, door de verdere verwydering en 's GRAVENHAGE.
verbittering der gemoederen in dit ongelukkig
tydstip, ook binnen 's Lands mogten ontstaan,
almede voor rekening en verantwoording der
meerderheid van Hun Ed. Gr. Mog. Vergadering
overlatende.

En zal Extract dezer by Missive worden toegezonden aan de Gecommitteerden wegens deze Provincie ter Generaliteit, om ter Vergadering van H. Hoog Mog. over te brengen.

Accordeert met voorschr. Resolutien

Abs. Secr. PH. RAM.

Ten twintigsten: Eenen brief van de Staten van Overyssel aan Hare Koninglyke Hoogheid:

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINCES EN VROUW!

Hoe zeer het ons ten allen tyde aangenaam zyn zoude Uwe Koninglyke Hoogheid in derzelver begeerten en oogmerken te kunnen secondeeren, hoopen wy, dat Uwe Koninglyke Hoogheid by nader overweeginge, ten aanzien van derzelver verhinderde reise naar 's Hage, wel zal gelieven te begrypen, dat het zelve op het Souverain Territoir van eene andere Provincie zynde voorgevallen, wy ons onbevoegd moeten agten daar omtrent eenige kennisneeming te doen, veel meer om ons daar in op eenigerhande wyze verder te immisceeren: — Alleen zullen wy op het narré van dat voorval in Uwe Koninglyke Hoogheids Missive van den 2den deezer vervat, maar remarqueeren, dat wy oordeelen ons te zeer overtuigd te mogen houden van de egards der Heeren Staaten van Holland voor Uwe Koning-

'sGRAVENHAGE.

Brief van Overysfel aan H. K. H.

lyke Hoogheids perfoon, en eminenten rang, dan dat wy zouden kunnen onderftellen, dat eenige de geringfte intentie by Haar Edele Groot Mogende of derzelver Gecommitteerden zoude gehuisvest hebben om iets hoonends voor Uwe Koninglyke Hoogheid te onderneemen, en dat wy alles liever denken te moeten toefchryven aan eene verfchillende manier van befchouwen van de waare gefchapenheid van zaaken in de Provincie van Holland, welke de Heeren Staaten zullen geoordeeld hebben van die natuur te zyn, dat eene onverwagte apparitie van Uwe Koninglyke Hoogheid niet zo wel, als Uwe Koninglyke Hoogheid ons te kennen geeft te meenen, aan het oogmerk om de tegenwoordige beroerten te ftillen, beantwoord zoude hebben.

Voor het overige betuigen wy onze hartgrondige wenfchen, dat Uwe Koninglyke Hoogheids by derzelver Misfive opgegeeven verlangen, om door derzelver tusfchenkomst de onheilen van eenen Burgeroorlog voor te koomen, met een gewenscht fucces moge worden bekroond, en dat Uwe Koninglyke Hoogheid, ook ter plaatfe van derzelver tegenwoordige refidentie, daar toe de nodige middelen zal weeten te vinden en in 't werk te ftellen, op dat alzo deze Landen en by confequentie Uwe Koninglyke Hoogheids Doorlugtig huis voor eene totale ruine bewaard blyven, waar toe Uwe Koninglyke Hoogheid ons ten allen tyde bereid zal vinden, met al ons vermogen mede te werken.

Waar mede

DOORLUCHTIGSTE KONINGLYKE PRINCES EN VROUW!

Wy Uwe Koninglyke Hoogheid beveelen in Godes heilige Protectie.

Campen den 7 July 1787.

Uwe

Uwe Koninglyke Hoogheids byzondere goede Vrienden. 's GRAVENHAGE.

Ridderschap en Steden de Staaten van Overyssel.

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*was getekend*)

DERK DUMBAR.

Ten een en twintigste: Eene Resolutie van de Staten van Holland:

Saturdag den 7 July 1787.

In deliberatie gelegd zynde de successive ingekomen Stukken, den 29 en 30 der laatstleden maand en 3 dezer, concernerende de gestaakte reize van Hare Koninglyke Hoogheid naar *'s Gravenhage*, en speciaal de Missive van gemelde Hare Koninglyke Hoogheid, daar omtrent aan Hun Ed. Groot Mog. en door de Heeren van de Ridderschap, uit kragte hunner reserve, en zich daarop nader te zullen expliceeren, ter Vergadering opening gegeven zynde van derzelver schriftelyk Advys, hebben gemelde Heeren van de Ridderschap het zelve geëxhibeert, om in de Notulen van Hun Ed. Groot Mog. te worden geïnsereert.

Nopens de Missive van Hare Koninglyke Hoogheid, in dato *Nymegen* den 1 July, en de verdere Stukken, tot die materie behoorende, en waar omtrent de Ridderschap en Edelen hebben aangenomen zich nader te zullen verklaren; — vinden zich dezelve verpligt, uit hoofde van de aangelegenheid der zaak, het gewigt der gevolgen en het verre uitzigt derzelven, aan Hun Ed. Gr. Mog. onbewimpeld voor te dragen, dat zy niet:

'sGRAVENHAGE. geven tot het vorderen eener volledige reparatie, vergezeld van zoodanige ernstige Verklaringen, die den ongelukkigen toestand van deze wel eer zo bloeyende Provincie, zoo mogelyk, noch zullen moeten verergeren; de droevige tweespalt en bittere verwarring vermeerderen, de geobæreerde Finantien onherstelbaar maken, — en de kwynende, ja zieltogende Negotie, de eenigste bron van ons bestaan, den laatsten doodsteek toebrengen.

Ref. van Holland van 7 July.

Om alle welke redenen de Ridderschap, als nog hunne Advyzen en aanteekeningen van den 29 en 30 Juny, ten sterksten inhærerende, als nog van Advys is, om op de beleefdste en dringendste wyze Haare Koninglyke Hoogheid te verzoeken, Hoogstderzelver reis naar den *Haag* te willen hervatten, en Hare pogingen, tot herstelling der rust, wel te willen aanwenden; wyders te verklaren het overyld en onvoorzigtig gedrag van de Commissie, zich noemende ter Defensie van deze Provinsie en van de stad *Utrecht*, te disapproberen en te disavoueeren; voorts Heeren Gecommitteerde Raden te gelasten by Hoogstdezelve te vernemen, of Hare Koninglyke Hoogheid Hare reize te Water op de Rivieren, of wel te Lande, zal verkiezen te doen, en naar die keuze de noodige orders alom te geeven tot Hoogstderzelver veiligheid en alom decente receptie; als mede om voor de conservatie en de rust en stille onder de Ingezetenen te zorgen, zoo door het emaneren van scherpe Publicatien tegens de Stoorders derzelve, als door het ontbieden van genoegzame Escortes, om dezulken, zonder aanzien van Persoon, binnen de palen van behoorlyke stilte en goede orde te houden.

Betuigende, laatstlyk, de Heeren van de Ridderschap dit hun Advys in gemoede, en naar hun beste weten te beschouwen, als het geschikste middel, om het dreigend gevaar af te wenden; houden zich voor God en alle de Ingezetenen

nen van *Holland* onverantwoordelyk en onschuldig aan alle de gevolgen, welke het pousseeren van een tegenovergesteld Systhema onvermydelyk naa zig zullen slepen, en waar van zich het schriklyk Tafereel aan kundigen oogen niet kan verbergen, maar blyven zal voor rekening van die geenen, welke deeze Provintie en alle deszelfs goede Ingezetenen, zonder onderscheid van derzelver denkwyze, — zullen dompelen in een grondelooze poel van alle die rampen, die aan een Binnenlandsche Burger stryd, en aan het zig roekeloos op de hals halen van Buitelandsche Vyanden, altoos verknogt zyn.

'sGRAVENHAGE.

Res. van Holland van 7 July.

Verzoekende de Ridderschap, ter hunner decharge, insertie van dit hun Advys in de Notulen.

De Heeren Gedeputeerden der stad Amsterdam, vernemende, dat de Heeren van de Ridderschap kunnen goedvinden, derzelver Advys op de bovengenoemde stukken, concerneerende de voorgenomen reis van Hare Hoogheid Mevrouwe de Princesse van Orange en Nassau, naar 's Hage, in de Registers van Hun Ed. Groot Mogenden te doen insereeren, hebben van hunne indispensabelen pligt geoordeeld, onder reserve van nadere aanteekening, die de Heeren hunne Principalen nodig zullen mogen oordeelen, tegen de zoo zeer bedenkelyke inhoud van het voorschreeven Advys van de Ridderschap op 's Lands gewigtigste belangen, by provisie, zoo veel in hun vermogen is, voor te komen en tegen te gaan, het geen door hen Heeren Gedeputeerden, ingevolgen den last van welgemelde Heeren hunne Principalen, op de voorschreven materie ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mog. ten zelven dage geadviseert is geworden, insgelyks in gemelde Registers te doen insereeren, volgens de insertie hier na volgende:

Dat naamlyk de Achtbare Raad de bovengemelde stukken, (uitgezondert de laatst ingekome-

'S GRAVENHAGE. Missive van bovengemelde Hare Hoogheid) mitsgaders nog een Request van de Gecommitteerden uit den Grooten Krygsraad en van de Geconstitueerden van de Burgery der stad Amsterdam, verzoekende, dat de Achtbare Raad de overkomst van 't Hare Koningiyke Hoogheid gelieve te declineren, met aanzegging, om zich by provisie van het Territoir dezer Provincie te verwyderen, hebbende geëxamineert, had begrepen: Dat zy zonder te treden in eenig onderzoek omtrent de motiven van de Reize van Hare Koninglyke Hoogheid of zonder eenige remaaques te maken op de wyze, waar op de dezelve is ondernomen, alleenlyk het oog moest vestigen op de gevolgen, welke daar uit meer dan waarschynlyk en volgens den aart der zaken zouden hebben moeten spruiten, en welke de Heeren Gecommitteerdens van het Defensiewezen zeer wel hebben gepenetreert, wanneer zy hebben begrepen, dat het woest gemeen van de zuivere oogmerken van Hare Hoogheid niet overtuigd zynde, op zoodanige onverwagte aankomst ligtelyk den Oproerkreet zoude hebben kunnen aanheffen en tot gevaarlyke uiterstens overslaan.

Ref. van Holland van 7 July.

Dat het den Achtbaren Raad zelve is toegeschenen, dat, al waare Hun Ed. Groot Mog. van die komst verwittigd geweest, en daar door in staat gesteld om alle mooglyke precautien te nemen, zulks nog geene genoegzame zekerheid zoude hebben kunnen geven, dat het Gemeen, by het welk het zaad van Oproer, sedert een geruimen tyd gekoesterd, al vry diepe wortelen heeft geschoten, door een evenement van dien aart nieuw voedsel onfangende, door de wyste en voorzigtigste maatregelen, van welke niet altoos een even gelukkig succes kan verwagt worden, te beteugelen zoude geweest zyn, of nog zoude wezen, en dat om die reden de komst van Hare Koninglyke Hoogheid by provisie niet anders dan allerzorglykst voor de rust dezer Provincie zoude kunnen

nen zyn, en dus uitwerksels hebben, direct strydig met de oogmerken door Haar Kon. Hoogheid by Haare Missive gemanifesteert.

'S GRAVENHAGE.

Dat, met opzigt tot die oogmerken, de Achtbare Raad had bevonden, dat Hare Koninglyke Hoogheid kennis geeft, die Reize te hebben ondernomen om zoo mooglyk eene dreigende Burger Oorlog voor te komen en de subsisteerende geschillen te vereffenen.

Res. van Holland van 7 July.

Dat gelyk yder Ingezeten van de Republyk, wien het behoud van het Vaderland ter harte gaat, in zyn kring verpligt is om daar toe mede te werken, het dan ook aan den Achtb, Raad zeer aangenaam is geweest, zoodanige dispositie by Hare Koninglyke Hoogheid te hebben mogen bespeuren, vertrouwende, dat de pogingen, welke zy daar toe zouden willen aanwenden, gegrond zullen wezen op de veiligheid dezer Provincie, luister van Hun Ed. Groot Mogenden Vergadering, Vryheid en Rechten der Ingezetenen, en dat zy dan ook niet twyffeld, of Hun Edel Groot Mog. zullen die pogingen gaarne seconderen: Doch dat de Achtbare Raad niet kan zien, dat daar toe eene personeele verschyning van Hare Koninglyke Hoogheid in 's Hage, welke om de reeds gemelde redenenen gevaarlyk gehouden word, noodig is, daar Haare Hoogheid op eene andere wyze de gevoelens van Haar hart en de middelen, welke Zy tot vooorschreven eindens dienstig zoude rekenen, aan Hun Edel Groot Mogenden zoude kunnen open leggen.

Op alle welke gronden de Achtbare Raad het verrigte van de Heeren dezer Stads Gedeputeerden ter Dagvaart in het approbeeren der conduites van de Heeren van het Defensiewezen laudeert en op gemelde Heeren Gedeputeerden verders gelast, om van wegens deze Stad te adviseren, dat aan Hare Koninglyke Hoogheit, van wegen Hun Ed. Groot Mog., in de ernstigste en nadruklykste termen zoude behooren te worden onder het oog

'sGRAVENHAGE.

Ref. van Holland van 7 July.

gebragt, dat hun Edel Groot Mogenden niet kunnen verbergen, dat Hoogstdezelven de clandestine wyze en route, zoo wel als de verdere omstandigheden, dewelke de onverwagte Reize van Hare Koninglyke Hoogheit verzeld hebben, niet kunnen compasseren met het gedeclareerde van Hare Koningl. Hoogheit, van gekomen te zyn met intentie om de rust in deze Provincie te willen herstellen en den gevreesden Burger-Oorlog voor te komen.

Dat Hun Edel Groot Mogenden liever zouden gezien hebben, dat Hare Koninglyke Hoogheit tot een incontestabel bewys van derzelver opregte gevoelens, om tot zoodanige heilzame eindens mede te werken al Haar vermogen had gelieven aan te wenden, om Haren Doorluchtigen Gemaal te dehorteren van de geweldadige en hostile dispositien, waar mede Hy, zoo wel tegens deze Provincie, als die van Utrecht en vooral de Stad Utrecht onophoudelyk werkzaam is en special ook dat Hare Koninglyke Hoogheit zich beyverd hadde, om in die Provincie, waar in Hoogstdezelve nu sedert zoo een geruimen tyd Haar verblyf gehouden heeft, door Haar veel vermogenden invloed het openbaar geweld te doen ophouden, de despotieke maatregelen van sommige Regenten te doen beteugelen en de verdrukte Burgers in hunne Rechten te doen herstellen, en daar door de eerste en boven al noodzaaklyken hoeksteen te leggen, waar op de rust in het lieve Vaderland, tevens met ware Vryheit voortaan gevestigd kan worden, en dat Hun Edel Groot Mogende om die reden vertrouwen en insteren, dat Hare Koninglyke Hoogheid by provisie en tot nader goedvinden van Hun Ed. Groot Mog. dan ook die reize zal staken, als geenzints kunnende strekken ter bereiking van de oogmerken, dewelke Hare Koninglyke Hoogheid in Hare Missive aan den Heere Raad Pensionaris heeft voorgesteld.

Ad.

Advys der Stad Schoonhoven, op de Missive van Hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Prinsesse van Oranje, in dato den 28 Juny dezes Jaars, en door Gedeputeerden der gemelde Stad ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mog. uitgebragt op den 7 dezer.

'sGRAVENHAGE. *Ref. van Holland van 7 July.*

Dat de Regeering der ftad Schoonhoven, rypelyk gelet hebbende op den inhoud der Missive van Hare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Prinsesse van Oranje, geschreven te Schoonhoven den 28 Juny dezes Jaars, van oordeel is, dat de Mediatie van gemelde Hare Koninglyke Hoogheid, omme het billyk ongenoegen van Hun Ed. Groot Mog. op den Stadhouder uit den weg te ruimen, volftrekt niet kan worden geadmitteerd, nadien de geschillen thans van dien aart zyn, dat daar omtrent geene bemiddeling tusschen den Souverein en zyn Stadhouder, of eeerste Staats-Amptenaar, kan worden aanvaard: daar boven dien, welgemelde Hare Koninglyke Hooggheid, by gelegenheid der Conferentien gehouden tusschen den Grave van Goerts en den Heer de Raineval, Hare byzondere betrekking op Haar Gemaal *Willem den Vyfden* al te fterk heeft doen doorftralen, dan om Haar jegenwoordig van partydigheid, nopens de inlandsche geschillen, te kunnen inculperen, en mitsdien toelaten om de differenten, tusschen den Provincialen Souverein doorgebroken te bemiddelen: terwyl al verder de Regeering dezer Stad de komst van Hare Koninglyke Hoogheid binnen deze Provincie (schoon al met een heilzaam oogmerk) thans geenzins bedagt en als een gepast middel oordeelen, om in het generaal een einde te maken van de ontftane onlusten, maar in tegendeel het zelve aanmerken als zeer dangereus voor de tranquiliteit, rust en veiligheid der Ingezetenen, gemerkt het blind en oproerig Ge-

meen

's GRAVENHAGE. Res. van Holland van 7 July.

meen (*) opgehitst door omgekogte Huurlingen, met herinnering van de denkwyze van den Stadhouder in vorige en later tyden, al ligtelyk zoude doen overslaan om de stem der reden te keer te gaan en zich schuldig te maken aan de allergevoeligste excessen, ten ruïne der Bezittingen, en ten kosten van het bloed der deugdzame en brave Burgers, quasi ter eere van den Stadhouder.

Weshalven de Regeering dezer Stad het noodzakelyk acht, dat Hare Koninglyke Hoogheid, gedurende de tegenswoordige troubles, zich buiten deze Provincie houde, latende intusschen aan Hare Koninglyke Hoogheid onverlet, om indien iets aan Hun Ed. Groot Mog. hadde voor te dragen, zulks by Adres te kunnen doen.

Accordeert met voorsz. Resolutien.

Ten twee en twintigste: *Een Omstandig en Echt Relaas van het geen, zo by 't aanhouden van Haare Koninglyke Hoogheid Mevrou-*

(*) De Heeren van Schoonhoven dringen dan ook hunne redenen aan om de Princes op het grondgebied van Holland niet toetelaten. Wy willen over de zedelykheid van die reden niet beslissen; maar liever opmerken, dat de Staatkundige redenen (welken *Bynekershoek* ergens *rationes status* noemt, en voor een *monstrum horrendum informe in gens* houdt) veeltyds bedekt worden, en omzwagteld met eenige voorwendzels, vooral van opschuddingen, beroertens enz. en hier in is het Menschdom, zo als in veele andere zaken, zig steeds gelyk. *Cæsar* wilde *Cato* en *L. Marcellus* niet gaarne te Romen hebben; en schreef deswege aan *Antonius*, *id sibi non placere*, *ne qui motus ex eo fierent*: „ op dat 'er geen opschuddingen daar uit zouden ontstaan." CIC. *ad Attic. XI.* 7. Wy hebben deze reden ook in veele Adresfen van Krygsraden en Burgersocieteiten zien aandringen.

vrouwe de Princesse van Oranje en Nassau, op derzelver Reis aan de Vlist tusschen Schoonhoven en Haastrecht, als by derzelver Arrivement aan de Goejanverwelle-Sluis, en verblyf aldaar, is voorgevallen, op Donderdag den 28 Juny 1787. Dit verhaal is getekend aan Goejanverwellen-Sluis den 15 July 1787, door den Bevelhebber en nog vier andere Officieren van de Burgercorpsen. 'S GRAVENHAGE.

Tusschen Woensdag en Donderdag den 28 in de Nacht tegen half een uur, bekwam den Commandant van 't Genootschap van *Gouda*, 't welk aan de *Goejanverwelle-Sluize* bezetting houd, bericht van twee zeer geloofwaardige Leden van 't Genootschap van *Haastrecht*, dat een voornaam Personagie daags daar aan des Namiddags ten twee uuren te *Schoonhoven* en vervolgens te *Haastrecht* zoude passeren, en dat tot relais voor zyne equipage in de Nieuwpoort by *Leendert Verwey*, en te *Haastrecht* in de Herberg de Zwaan by *Theunis den Hartog*, 15 Paarden tot voorspan waren besteld, welke op beide gem. Plaatsen door den Stalhouder van *Stolwyker-Sluis* by *Gouda*, *Claas Zwanenburg* genaamd, zyn bezorgd. *Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.*

De geruchten hadden eenige dagen te voren reeds in deeze streek gelopen onder de Orange party, dat eerstdaags de Stadhouder weder in de Provintie zoude zyn, en die party binnen korten tyd zoude triumpheren.

De bewegingen onder dezelve te *Gouda*, *Haastrecht* en in deze omtrek, de menigvuldige en heimelyke Reizen van de Hoofden van die Party, en der Orange-Societeit in *Gouda*, gaven aanleiding om te vermoeden, dat 'er iets by dezelve op til was, en bewogen den Commandant om op dit alles een waakend oog te houden, en deden hem begrypen, terwyl de bestelling van dit voorspan

'sGRAVENHAGE.

span nog door andere lieden bevestigd wierd, daar deze Reis zo naby zyn Post te *Goejanverwellen-Sluize* zoude geschieden, in dezen niet te mogen stilzitten, maar ten minste eenige Manschap op kondschap te moeten uitzenden, om te vernemen, wat 'er van de zaak was, en wie daar wilde passeren, ten einde daar van aan Zyn Exellentie den Generaal *van Rysfel*, en aan Hun Edele Mogender te *Woerden* rapport te kunnen doen; het leed ook geen twyffel, of het zelve Relais moest dienen voor den Stadhouder of zyne Familie, of voor een Buitenlandsch Vorst, daar geen particulieren en zelfs de grootste Heeren in de Republicq met zulk een Train reizen.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

De hoop, welke men van tyd tot tyd de Orange party heeft zien voeden, dat, wanneer de Stadhouder in de Provintie kwam, dan alles in den vorigen stand van onderwerping en overheersching zoude worden gebracht, en de Regenten en Ministers, die thans het bestuur der Provintie regelen, van hunne posten zoude worden verlaten; de vyandelyke en verfoeilyke aanslagen en oproerige ondernemingen tegen en in verscheide Steden, en waar van de zaden in *Gouda* gelegt, van tyd tot tyd meer en meer uitbotteden, hebben den Commandant toegeschenen, zulke geduchte voorboden te zyn, dat, wanneer den Stadhouder of zyne Familie heimelyk of op 't onverwachtst in de Provintie mocht komen; dat de aangelegde plans tot een generaal oproer in 't werk zouden worden gesteld, en ingevolge de oproeping van den Stadhouder by zyn manifest aan die genen, die zyn party aankleven, gedaan, hy van zoodanige menigte zoude zyn gevolgd en omringd geworden, dat, wanneer men zyne komst niet in 't begin verhinderde, dezelve by verdere indrang in de Provintie niet wel gestuit zoude hebben kunnen worden, en de ysselykste gevolgen van Moord en Plundering, waar mede die per-

party zich overal tracht te souteneren (*), met zig zouden hebben omgevoerd. 's GRAVENHAGE.

De tyd tot het aanleggen van eene expeditie van dien aart om zodanige train te stuiten, en die reis vruchteloos te maken, op zulk een wys, dat die party dezelve niet konde ontdekken, noch daar tegen eenige middelen in 't werk stellen, niet te lang zynde, oordeelde de Commandant zich verplicht met den meesten spoed, wegens de groote gevolgen, die zodanig een onderneming na zich konde slepen, zyn voornemen ter kennis van Hun Ed. Mog. de Heeren Hun Ed. Groot Mog. Gedeputeerden te Velde te moeten brengen, en haastede zich om ten spoedigste een Expresse, die denzelven Nacht te drie uuren vertrok, aan den Generaal *van Rysel* af te zenden, met verzoek dat zyn Excell. deze voorgenomene expeditie met eenige Ruiters wilde laten souteneren, terwyl hy den Expresse gelaste om zoo spoedig mogelyk te rug te komen, ten einde Hun Ed. Mog. gelegenheid te geven, om ingevalle men de expeditie ondienstig of nadelig oordeelde, dezelve te kunnen contramanderen. *Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.*

De Commandant ontbood daar op eenige zyner digts by de hand zynde Officieren om dezelve zyn Plan te communiceren, en te onderstaan, wie van hun zich tot zodanige expeditie wilde laten gebruiken, waar toe zich terstond de Heeren Capitein *van Leeuwen* en de Grenadier Lieutenant *Jaques Brotier*, als aan de tour leggende Officieren om op expeditien uit te gaan, aanboden.

Donderdag 's morgens den 28 geen antwoord met de Expresse zynde gearriveerd, moest of de expeditie worden gestaakt of gewaagd, en besloot den Commandant, daar vermeende, dat dezelve door

(*) Het verdient oplettenheid en aandagt, door welke party de plunderingen te Amsteldam het eerst zyn aangevangen.

's GRAVENHAGE.

door 't een of ander beletzel opgehouden zoude zyn, dezelve te laten voortgaan, maar zelf terstond na *Woerden* te ryden, om na de Expresse en de versterking van Ruiters te vernemen.

Verhaal van de aanhouding van de Prins van Oranje.

Ten 11 uuren vertrokken dan van *Goejanverwellen-Sluis* de Heer Capitein *van Leeuwen* en de Lieutenant *Brotier*, met een Sergeant en sestien Schutters van 't Genootschap van *Gouda*, na de tot de hinderlaag bestemde plaats de *Glybaan* aan de Vliet by *Bon Repas* gelegen, met order om zich aldaar zeer heimelyk op te houden, en toe te zien op het passeren van eene Equipage en Gevolg van een groot Heer, en ingevalle ontdekken mochten, dat dezelven van een by den Souverain voor Vyand of suspect verklaard Persoon mogten zyn, denzelven op de bescheidenste wyze herwaards te transporteren, en hunne Manschappen in behoorlyke tucht te houden, en te maken dat geene disorders aan Boeren of omtrent by zynde Gevolg van voorn. Persoon of Equipagie wierden gepleegd.

Even na 't vertrek van het Detachement vertrok den Commandant te Paard na *Woerden*, en ontmoete aan het Schoolhuis in *Papekoop* den Heer Lieuten. *van Marle* van *Hessen Philipsthal*, met 20 Ruiters gezonden van den Gener. *van Rysel*, om na de *Vlist* te marcheren, en daar het Detachement van 't Genootschap van *Gouda* te adsisteren, die den Commandant opening van zyn last gaf en door denzelven wierd verzocht zyn marsch te verhaasten.

De Commandant nu duidelyk ziende, dat Zyn Excell. de Generaal *van Rysel*, en Hun Ed. Mog. medewerkten, om Zyn Expeditie te doen gelukken, reed hy verder naar *Woerden*, om nadere opening van Zyne beweegredenen tot die expeditie te geven, en kwam in den Namiddag te rug; rydende onder weg den Wachtmeester van den Heer Lieut. *van Marle* tegen, die de tyding bracht, dat Haare Kon. Hoogh. Mevrouwe de Princes van *Oranje* en *Nassau*, Gemalin van den Stadhouder door 't Detachement van 't Goudsche Genootschap aan de *Vlist* was gearresteerd, waarop de Commandant te rug keerde, den Wachtmeester vergezelde en de tyding mede aan den Generaal en Hun Ed. Mog. bragt, die terstond besloten zich met een Escorte van twintig Man Ruiters derwaards te begeven; en den Commandant verzochten hen derwaards te geleiden; —— Aan *Goejanverwelle-Sluis* gekomen zynde, vonden Hun Ed. Mog. aldaar Mevrouw de Princes, die aldaar door het gemelde Detachement van Burgers en Ruiters reeds was gebragt in 't huis van den Landman *Adriaan Leeuwenhoek*, alwaar de Commandant geinquartierd was, vergezeld door de Freule van *Wassenaar Starrenburg*, den Kamerheer *van Randwyk*, den Quartiermeester Generaal *Bentinck*, en de Graaf *Stamfort* en eenige Kamerdienaars, Lacqyen en verder Hofgevolg, hebbende by zich twee zwaar geladen Koetzen, met zes Paarden bespannen, een Lacqye te paard, en drie Cap Chaisen; in welke laatste Chais een Heer met een groene rok heeft gezeten, die verzocht aan de *Vlist* om voorby te ryden, zeggende, dat na *Rotterdam* moest, en niet by 't Gevolg te behoren welke Chais naderhand ledig van *Goejanverwelle-Sluis* de train van de Princes evenwel na *Haastrecht* heeft nagevolgd, ook is noch een Chais, die op de Haastrechtsche Dyk leeg agter op kwam ryden, als suspect opgebracht, welke in den *Haag* in de Wage-

's GRAVENHAGE.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje

Vvvvv straat

'sGRA-VENHAGE. straat by de Verhuurder *Gevers* door eenen *van Driest* was gehuurd, zoo als de Knecht, die dezelve reed, heeft gezegd.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje Het Detachement op eene stille wyze aan de *Vlist* aangekomen zynde, heeft zich zodanig geposteerd gehad op de Zandweg aan de Glybaen, en even voorby de Slangeweg onder Bon Repas op de Klyweg, dat de Equipagien, op welke zy wachteden, hen niet konden ontslippen, en het geluk gehad, dat ten half vier uuren de Stoet van Hare Koningl. Hoogh. Mevrouw de Princes van *Oranje* en *Nassau* aldaar arriveerde, de Chais die vooruit reed, waar in gezeten waren de Heer Quartiermeester Generaal en noch een Heer, zo men meend de Graaf *Stamfort*, wierd door den Sergeant *Adam Schouten* en twee Schutters, schoon de Voerman derzelver met harder te ryden zulks wilde verydelen, tegen gehouden, waar op de Heer *Bentinck* zeide, wat moet gy hebben? en de Sergeant antwoorde, dat moest weten wie zy waren, en wie in de andere Rytuigen zaten. De Heer *Bentinck* noemde daar op eenige Namen, welke de Sergeant niet wel verstond, waar onder de Princes van *Pruissen*, maar geen Princes van *Orange*, 't welk de Sergeant hem deed vragen, om de Namen schriftelyk op te mogen nemen.

De Heer *van Bentinck* zeide toen: laat u Officier by my koomen, 't welk de Sergeant beantwoorde met te zeggen, dat die dit niet zoude doen, dat zyn Rytuig konde laten staan, en, als dan daar uit wilden treden, hem by zyn Officier zoude brengen: by wien komende, vroeg de Heer Kapitein *van Leeuwen*, wie hy en zyn gevolg waren? waarop hy zeide: vier Dames: zeggende de Heer *van Leeuwen*, Mynheer is 'er ook by, wie is Mynheer dan, en hy weder, *Bentinck* de Quartiermeester Generaal: voorts gevraagd zynde, waar van daan kwam, en waar na toe moest, zeide hy van *Schoonhoven*, na den *Haag*; en tegen de Heer *Brotier*, die hy aanzag, je kend my im-

mers

mers wel; die antwoordde: ik meen Mynheer wel in *Gouda* gezien te hebben; waarop hy weder repliceerde met heel veel drift, dat hy die *Bentinck* niet was, dien Hy meende, en zeide: ik zou u myn Papieren kunnen tonen, halende met veel ontsteltenis zyn Portefeuille uit zyn zakken en eenige Papiertjes, waar onder een visite-kaartje, 't welk de Heer *van Leeuwen* remarqueerde geen bewys te zyn; de Heer *Brotier*, mede hem 't zelve vragende, wie Hy was, en waar na toe moest, zeide hy, *Bentinck* was, in den *Haag* woonde, men hem niet moest ophouden, dat men hem op zyn woord van Eer moest geloven, hy de Quartiermeester Generaal *Bentinck* was, en verzocht hem te laten passeren: de Heer *Brotier* zeide tegen hem, dat niet twyffelen wilde, dat hy een Man van Eer was, maar dat hy moest vertrouwen, dat zy even zo veel Eer stelden in het betrachten van hunne plicht als Officieren en in hunne Ordres te observeren: waar op hy vroeg; mag ik dan niet passeren, en ten antwoord bekwam; ja; dat passeren kon, maar dat niet kwalyk moest nemen, dat zy hem zouden escorteren, hy vroeg tot waar, en verzocht, dat men dan spoed zoude maken, want dat 'er de Princes van *Pruissen* by was: er wierd geantwoord: tot een zekere distantie, en dat evenwel stapvoets zouden moeten ryden, om dat de Manschap niet tegen de Paarden kon oplopen. De Heer *Bentinck* ging daarop na zyn Chais met de Sergeant *Schouten*, en de twee Heeren Officieren zonden terstond de twee voorgem. Leden van 't Haastrechtse Genootschap, die aan de Glybaan met een Chais stonden te wachten, met de tyding dat de Heer *Bentinck* en zyn gevolg was gearresteerd aan *Goejanverwelle Sluise*. De Heer *van Leeuwen* ging voor de rytuigen uit, met vier Man; de Heer *Brotier*, de Princes met Gepresenteerd Geweer door de twee Gelederen hebbende laten ryden, verdeelde zyne Manschappen by de rytuigen, by iede-

'sGRAVENHAGE.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

'sGRAVENHAGE. Ieder Koets twee Man en by ieder Chais één, en dekte met de overige den train. Wanneer men dus tien minuten ver had gemarcheerd, verzocht de Heer *Bentinck* de Heer *van Leeuwen* te spreken, komende van zyn Chais af, en gaf hem te kennen, dat het te langzaam ging, dat Mevrouw de Princes van *Orange* 'er zich by bevond, en niet gewoon was zo langzaam te ryden, waar op hy ten antwoord kreeg, dat zy zoo hard zouden marcheeren, als hun mogelyk was, vervolgens noch ruim een quartier uurs gemarcheerd hebbende, zag de Heer *van Leeuwen* van verre Ruiters naderen: by de Ruiters zynde gekomen, vroeg de Heer *van Leeuwen* aan de Officier van de Ruiters wie hy was, en waar van daan kwam, en welke Ordres had, die zeide de Lieutenant *van Marle* te zyn, van Hun Ed. Mog. van *Woerden* te zyn afgezonden, en Ordre te hebben, om alles aan de *Visit* te moeten aanhouden en Rapport te doen.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

De Heer *Bentinck* sprong uit zyn Chais en vervoegde zich by de Heer *van Marle*, zeggende: Mynheer ik ben hier gearresteerd van die Auxiliairen, ik verzoek, dat Mynheer my daar van ontslaat, dat wy onze weg vervorderen: de Heer *van Marle* vroeg, wie die Heer was, en wierd geantwoord *Bentinck* de Quartiermeester Generaal, waarop de Heer *van Marle* zyn schouders ophaalde, 't welk die Heer wederom deed op 't zeggen, dat Mevrouw de Princes van *Orange* 'er ook by was, zeggende, ik heb ordres om alles aan te houden: toen verzocht de Heer *Bentinck*, dat hy zich by de Koets van Mevrouw de Princes wilde begeven, alwaar de Heer *Bentinck* tegen Mevrouw de Princes sprak, die vroeg, wie hy was, en na zyne ordres, welke hy opgaf, en die zich naderhand liet ontvallen, *pourquoi nous arrête-t'on, nous ne sommes pas des gens Armés.* *Bentinck* zeide, dat 't hier de plaats niet was, om te arresteeren, dat zulks op de Grenzen moest zyn

ge-

geschied: de Kapitein *van Leeuwen* antwoorde, dat daar hy gepasseerd was, men mogelyk geen order had gehad, of zyn plicht niet had betracht.

'sGRAVENHAGE.

Daarop schreef hy een Briefje aan de Ed. Mog. Heeren der Commissie te *Woerden*, 't welk mede gaf aan den Wachtmeester, die de Heer *van Marle*, als expresse afzond om rapport te brengen, en zeide, dat zy niet op weg konden blyven staan, waarop *van Leeuwen* antwoorde: wy zullen ons na 't by gelegen Dorp *Haastrecht* begeven; doch gaf in 't voort marcheren aan de Heer *van Marle* in bedenking, dat, daar 't Dorp van *Haastrecht* zeer oproerig was, en aldaar niet meer als tien of twaalf Patriotten waren, of het niet veiliger zoude zyn, dat men zich na de weg van *Oudewater* begaf, ten einde voor te komen, dat de Princes niet door Oproeren zoude verschrikt worden, of in gevaar geraken, 't welk de Heer *van Marle* goedkeurde.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

Vervolgens aan 't einde van de Zydeweg aan de Oprei of Stoep op de Haastrechtse Dyk gekomen zynde, wilde de Heer *Bentinck*, zo dra de Ruiters regtsom gereden waren, linksom naar *Haastrecht* ryden, maar offschoon de Dyk vol stond met Menschen, om de Princes te gemoet te gaan, en het Volk schreeuwde: hier heen deze Weg! wierden de Paarden rechtsom geleid, en hun de Passage naar *Haastrecht* belet door de Heer Capitein *Verzyl*, die op 't vernemen van de tyding, dat de Princes was aangehouden, van *Goejanverwelle Sluis* terstond met tien Man naar *Haastrecht* was gemarcheerd, om 't Detachement te versterken, en de Stoep te bezetten; de Heer *van Marle* detacheerde, zo dra op den Dyk gekomen was, op bekomen informatie van de oproerige toestand in dat Dorp, daar heen acht Ruiters om den Capitein *Verzyl* en zyn Manschap te souteneren tegen den aandrang van 't Volk; die, na dat het daar weder rustig geworden was, noch 's avonds herwaards is geretourneerd,

'sGRAVENHAGE. neerd, zynde de Ruiters aldaar tot des anderen daags gebleven.

Op deze wyze is Mevrouw de Princes met haar gevolg gebracht aan 't Veer te *Goejanyerwelle Sluis* en wierd daar gerecipieerd door den Lieutenant van de Goudsche Artilleristen *Daniel van Genderen* met een Detachement van zes Man, 't welk de Pont bewaarde, en waar mede hy Haar Koninglyke Hoogheid en gevolg, die hy op een beleefde wyze behandelde, overvoerde, en in 't huis van *Adriaan Leeuwenhoek* bracht, terwyl de Schildwachten, die den toegang affetteden, hun Geweer presenteerden, voorts zorg dragende, dat de Rytuigen wierden overgevoerd: terwyl de Heer *van Genderen* Haare Koninglyke Hoogheid na het huis van gemelde *Leeuwenhoek* leide, vroeg de Heer *Bentinck* of het hier de manier was, dat men met blanke Zwaard iemand opwachte? waar op de Heer *van Genderen* antwoorde, dat wel wist, wanneer zyn Sabel moest trekken of opsteken. — In huis met Mevrouw de Princes gekomen zynde, en terstond zyn Sabel hebbende opgestoken, zyde hy tegen de Heer *Bentinck*, dat de reflexie vreemd vond om de Sabel, die als Artillerist Officier droeg, een Zwaard te noemen, waarop *Bentinck* antwoorde, het op die manier niet had gemeend.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

Vervolgens presenteerde de Heer *van Genderen* die verversching, die op de plaats te bekomen waren, doch Haare Koninglyke Hoogh. daar voor bedankende, en uit Haar Koets eenig eeten en drank latende komen, liet hy 't nodige Tafelgoed aanbrengen.

Hare Koninglyke Hoogh. in de Kamer, waar in gebragt was, met de Heeren *Bentinck*, *Randwyk*, *Stamfort* en de Freule *van Wassenaar*, omtrent een half uur hebbende gesprooken, terwyl de Heer *van Genderen* in de Kamer bleef, begon Hare Koninglyke Hoogheid met *van Genderen* te spreken, en vroeg Hem, of de Officier van de

Ca-

Cavallerie ordre had gehad om haar te arresteren; hy antwoorde zyne Orders niet te weten; maar geloofde dezelfde Ordres als zy te hebben gehad: Hare Koningl. Hoogh. beklaagde zich over de manier, waar op zy was gearresteerd, dat zulks gewapenderband geschied was, dat de Heer *Bentinck* geweigerd was om met zyn Chais met een der Officieren na de Commissie te *Woerden* te ryden, om van 't aanhouden kennis te geven, waar van de Heer *van Leeuwen* en *Brotier* verklaarden niets te hebben gehoord. Wyders vroeg Hare Koninglyke Hoogheid, wat daar te *Goejanverwellen Sluis* wierd gewerkt of gemaakt, na de sterkte van de bezetting en der Manschappen der Burger Corpsen. Gedurende 't verblyf van de Princes te *Goejanverwelle Sluise*, kreeg de Heer *van Genderen* tyding, dat 'er elders sterk geschoten wierd, 't welk hem bewoog Hare Koninglyke Hoogh. te vragen, of 'er noch meer Gevolg te wagten was, dat dan daar tegen maatregulen zoude moeten nemen, waar op Hare Koningl. Hoogh zeide, op Haar woord, dat 'er geen Gevolg meer was te wachten.

'S GRAVENHAGE.

Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

Eindelyk kwamen Hun Ed. Mog, de Heeren Gedeputeerden te Velde van *Woerden* aan, die zich by Hare Koningl. Hoogh vervoegden, en na de reden van zulk een heimelyke en onverwachte komst vroegen, aan Hare Koninglyke Hoogheid te kennen gaven, dat, zonder bewilliging der Staten, Hare Reis niet konde laten vervorderen, en daarom proponeerden, dat Hare Koningl. Hoogh. zich na *Woerden* zoude begeven, alwaar 't Casteel voor Hare Koningl. Hoogh. zouden inruimen, doch Zy prefereerde en stond 'er op, om over *Gouda* Haar Reis te vervorderen, en nam ook aan daar te blyven. Hun Ed. Mog. voorziende, dat dit veel onrustigheden aldaar zoude veroorzaken, alwaar 't Gemeen reeds op de been was, moesten dit declineren, waar op Hare Koninglyke Hoogheid dan verkoos, na *Schoonhoven* te zullen retourneren.

'S GRAVENHAGE. Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.

De Rytuigen wierden dus weder over 't Veer gevoerd, en Hare Koninglyke Hoogheid door den Commandant, en de Ed. Mog. Heeren *Blok* en *Camerling* in de Pond geleid, vergezeld van de Heeren *Randwyk*, *Bentinck*, *Standfort*, de Freulle *van Wassenaar* en 't overig gevolg —— Het water laag zynde, liet den Commandant eenige Planken en Luiken van Schepen aanbrengen, om hare Koninglyke Hoogheid daar over gemakkelyk en zonder zich vuil te maken, in de Pont te kunnen brengen, en heeft Hare Koninglyke Hoogheid weder by de hand uit de Pont tot de Koets geleid; wanneer Hare Koningl. Hoogheid een behouden reis en langdurige welstand heeft toegewenscht, en haar Lot beklaagd; waar op de Heeren *Blok* en *Randwyk* Hare Koninglyke Hoogheid in de Koets hebben geholpen: — vervolgens, terwyl 't overige gevolg in de Rytuigen ftapte, vroeg de Heer *Randwyk* en de Freulle aan den Commandant, wie de Ruiters waren, en wie de Officier was, en wilde de Koetzier van de Koets van de Princes en de Heer *Bentinck*, die in de voorste Chais zat, vooruit ryden, en den weg op *Haastrecht* nemen, doch een Detachement Ruiters, gevolgt van een Commissie van Hun Ed. Mog. de Heeren Gedeputeerden te Velde, bestaande in de Heeren *de Wit* en *van Toulon*, in een Chais gezeten, reden vooraf, om Hare Koninglyke Hoogheid na *Schoonhoven* te geleiden, waar heen even te voren een Expresse om præparatien tot de receptie te maken, gezonden was. —— By de Stoep van de Zydeweg na de *Vlist* komende, wilde voorgem. Heer *Bentinck* de weg na *Haastrecht* weder op, doch wierd beduid, dat de reis na *Schoonhoven* lag.

Gedurende 't verblyf van Hare Koninglyke Hoogheid te *Goejanverwelle-Sluis*, waren alle de toegangen tot 't gehucht wel bezet, zoo met Schutters als met Canon, en 't Huis, waar in Hare Koninglyke Hoogheid zich bevond, met een ge-

genoegzaam aantal Schildwachten omringd, en alle Vreemdelingen en Attroupementen geweerd, om voor te komen, dat 'er gene baldadigheden wierden gepleegd, en op dat H. Kon. Hoogh. voor schrikken en onrustige bewegingen mocht worden bewaard.

De Hoofdwacht stond uit, versterkt met 't Piquet onder Commando van den Heere Lieut. *Linkers*, en de Heer Lieut. *Brotier* had de Post op de Approches van *Gouda* met een Veldstuk en een genoegzaam Detachement bezet, terwyl de Barriere gesloten was, en bezet door een wacht, onder de Heer *Verzyl*, en de Post was verzekerd. De Ruiters onder de Heer *van Marle*, stonden beneden op 't Plein voor de Herberg over de Hoofdwacht geschaard.

'sGRAVENHAGE. *Verhaal van de aanhouding van de Princes van Oranje.*

Voor 't overige is 'er niets aanmerkenswaardig voorgevallen, ter gelegenheid van deze gebeurtenis; zo verre aan de Officieren, zo die de aanhouding hebben gedirigeerd, als by 't vervolg daar van geadsisteert hebben, is bekend; en is het geen by dit relaas is verhaald en vermeld, zo ver ieder van hen heeft kunnen nagaan, in allen deelen met de waarheid overeenkomstig te zyn bevonden, waarom geene zwarigheid maaken het zelve met hunne ondertekening te bekrachtigen.

Op Goejanverwellen-Sluis den 15 July 1787.

(*was getekend*)

P. de Langen van Wyngaarden, Commandant; *Cornelis van Leeuwen*, *Jacques Brotier*, *D van Genderen*, *Martinus Versyl*, *Jansz.*

Wy hebben ses stuks verklaaringen, door de personen, die Haare Koninglyke Hoogheid op de reize verzelden, gegeven, moeten

'S GRAVENHAGE.

ten agter laten: gebrek aan plaats noopt ons die tot eene andere gelegenheid uit te stellen.

In de Haagsche Courant van den 7 July 1787 las men nog dit berigt:

Tot narigt van het publiek dient, dat de Haarlemsche Couranticr in zyn dagblad van den 30sten Juny laatstleeden, uit den Haag melderde, *dat 'er sints eenige dagen voor dato van het verspreide gerugt, dat Mevr. de Princes van Oranje alhier verwagt wierd, meer toebereidselen in het Huis in 't Bosch waren gemaakt; de Vleeshouwer van den Prins Vlees in gereedheid moest houden; de Oranje Societeiten waren vergadert, en dat door den jongen Heer Bentink op een plaatsje boven Haastrecht 15 Paarden besproken waren,* dit vuilaardig oogmerk heeft gehad, om de infaamste leugens voor waarheid in de hand te stoppen, en daar door het publiek in een denkbeeld te brengen, dat de oprechte Vaderlandsche Societeiten alhier combustie of oproer hadden getragt te veroorzaaken, maar dit is het dagelyks werk van Schotschryvers.

De gem. Societeiten zyn op het voorgem. gerugt niet vergadert geweest, zelfs waren 'er toen des avonds ten 10 à half 11 uuren niet meer dan 6 a 7 Heeren Leeden in de Goude Leeuw op het Buitenhof present, en met alle omzigtigheid en beleid heeft men al het geen eenige de minste aanleidinge tot oproerige bewegingen kon veroorzaaken, zoeken voor te komen, door de goede Burgers en Ingezetenen tot stilte en ruste aan te raden.

Ook las men nog in een ander dagpapier deze bekendmaking:

De

De Gezaamentlyke OFFICIEREN van 't Regiment Cavallerie van den LIEUT. GENERAAL LAND-GRAVE van *Hessen-Philipsthall*, Guarnisoen houdende te *Doesburg*; uit verschei de Nieuwspapieren, en andere Publicque geruchten vernoomen hebbende, dat HAARE KONINGLYKE HOOGHEID by *Schoonhoven* zoude zyn gearresteerd geweest, door een Detachement van voornoemde Regiment, vinden zig verpligt, tot Conservatie van hun Eer en goede naam, het Publicq te adverteeren; dat 't geenzints zyn geweest Officieren of Manschappen tot gemelde Regiment behoorende, die zig daar toe hebben laaten employeeren, maar alleen eenige Deserteurs, die op Marsch hunne Standaarden verlaaten hebben; aan 't Hoofd hebbende een overgeloope Lieutenant, genaamd P. O. VAN MARLE. 's GRAVENHAGE.

Zy vertrouwen dierhalven, dat 't æquitabel *Publicq*, eene zoo *atroce* als *lache* Daad, welke zy betuigen van harten te verfoeyen, geenzints op rekening zal stellen van een Regiment, 't welke nimmer eenige andere principes gemanifesteerd heeft, als van zuivere Eer, en van attachement aan de oude gevestigde Constitutie, en aan 't Doorlugtige Huis van Oranje.

Uit naam van alle de presente Officieren.

A. P. C. VAN SPAEN Lieut. Collonel, *thans Commandeerende voorn. Regiment.*

Doesburg den 4 July 1787.

Veele dagpapieren maken gewag van opmerkelyke stappen, en zelfs van het ontzetten van den Prinse Erfstadhouder van alle deszelfs waardigheden: daar en tegen maaken zig anderen bekommerd, hoedanig wel het gebeur-

'sGRAVENHAGE. beurde met de Princes van Oranje, door den Koning van Pruisſen, Hoogstderzelver Broeder, zoude opgenomen worden.

De Griffier *Fagel* heeft van Zyne Doorluchtige Hoogheid, den Prince Erfſtadhouder eenen brief ontvangen, gedagtekend uit Amersfoort den 28 Juny 1757 houdende:

„ Dat zig verpligt had geagt, als Admiraal Generaal aan Haar Hoog Mog. kennisſe te geeven, dat 'er zig een Vaartuig bevond met een Wimpel, Vlag en Geus van den Staat, het welk het inkoomen van de Rivier de *Eem*, aan Schepen, beladen met Haver, Hooi of Ammunitie, was belettende, zynde Zyn Hoogheid onbewust, of het zelve verdere aanvoer kwam te beletten.

„ Dat Hooggem. Zyn Hoogheid hoorde, dat het gemelde Vaartuig gecommandeerd wierd door den Zee-Kapitein *Van Pelt*, dog dat haast niet konde denken, dat denzelven zoo een Commisſie buiten Hoogstdeszelfs kennisſe zoude hebben aangenoomen.

„ Wyders, dat twee dagen te vooren het kleine Jagt van de Admiraliteit op de Maaſe, welke naar *Amersfoort* bragt de Heer *Van Wasſenaar tot Catwyk*, genoodzaakt was geworden by te draaijen door een ſchot met ſcherp door het gemelde Vaartuig gedaan, het welk niet anders konde worden geconſidereerd, dan als een inſulte aan 's Lands Vlag gedaan.

„ Dat

'S GRAVENHAGE.

„ Dat Zyne Hoogheid tot Hoogstdeszelfs
„ decharge nodig geagt hadde zulks te mel-
„ den, met verzoek aan gem. Griffier *Fa-*
„ *gel* om daar van aan H. H. Mog. opening
„ te doen; dat Hoogstdezelve het voorn.
„ Vaartuig met geene Commissie hadde
„ voorzien, en dat niet wist op wiens last
„ den gemelde Kapitein van het gemelde
„ Vaartuig diergelyke zaaken deed op de
„ Kusten der Provincie van Utrecht."

De Baron van *Wulkenitz*, Gezant van Hessen-Kassel, en insgelyks met de stem van Nassau Oranje voorzien, heeft in het laatst van Juny aan de Afgevaardigden op den Ryksdag te Regensburg, de *Declaratie* van Zyne Doorlugtige Hoogheid, den Prins van Oranje en Nassau, van den 26 Mei laatstleden uit Nymegen uitgevaardigd, en te voren door ons medegedeeld, in de Fransche taal overgezet, ter hand gesteld.

By Hunne Hoog Mog. is eene brief ingekomen van de Regeering te Hasselt, houdende, dat zy voor eene overrompeling bevreesd zynde, bystand van Hunne Hoog Mog. verzochten. Intusschen is, door eene vergissing, een brief in dezen brief ingesloten geweest van den Secretaris van Hasselt, aan zeker Kwartiermeester te Elburg. Hierop is by de Algemeene Staten aldus besloten.

Ex-

'sGRAVENHAGE.

Extract uit het Register der Resolutien van de Hoog Mog Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Ref. der Stat. Gener. op een brief der Reger. van Hasselt.

Ontfangen een Missive van Burgemeesteren, Scheepenen en Raaden, neevens de gezwoore Meenthe der Stad *Hasselt*, geschreeven aldaar den 30 der voorleeden maand, houdende, dat de tegenswoordige criticque omstandigheden van tyden het overvallen en overweldigen van de *Ommerschans* en *Bourtanger* Fort, en 't werklyk neemen van alle Artillerie en Ammunitie uit gem. Forten, en voorts in het generaal het werkelyk amoveeren van menigvuldige buitenspoorige zaaken, waaraan derzelver voorzaaten nooit gedagt zouden hebben, alle te bekent om H. H. M. speciaal gedetailleert te worden, hen met reeden hadden doen schroomen, dat ook de gem. hunne Stad, die niets anders buteerde dan de volkomen conservatie der wettig gevestigde Constitutie, hoofdzakelyk om de gem. reedenen meede een droevig slagtoffer deezer ongelukkige tyden zouden worden, waar omtrent zy dan ook in het zeekere geinformeert waaren, dat voorn. Magistraat om de voorn. reedenen niet nagelaaten hadde alles in het werk te stellen, wat tot defensie van de voorn. hunne Stad, en van het aldaar zynde 's Lands Magazyn, van dienst konde zyn, dan dat het Haar Hoog Mog. ten vollen bekend was, dat hun geheel Guarnisoen bestond in een Detachement van 21 man Infanterie van het Regiment van den Generaal Grave *d'Envie*, en een Bombardier, en zes Kanonniers van de Compagnie van den Capitein *Becker*, waar uit H. H. M. zeer ligt zouden gelieven af te neemen, dat de bewaaring en bewaaking der voorn. Stad, die ten allen tyden voor een aanval bloot legt, hoofdzaakelyk door hunne Burgerye moest geschieden, welke daar meede zeer belast wierd; bestaande

hun-

hunne geheele Artillerie in een metale twaalf ponder en drie yzere zes ponders, alle reeds afgekeurd, en dus een Artillerie van weinig of geen consideratie, 's GRAVENHAGE.

Dat zy van tyd tot tyd overal en byzonder by den Raad van Staten herhaalde instantien hadden gedaan, dat de Fortificatien der gem. Stad, die hoe langer zo meer vervielen, mogte worden hersteld, dat de nodige Artillerie en Ammunitie van Oorlog aldaar wierden bezorgt, en dat een genoegzaam Guarnisoen tot dekking van de voorn. Stad daar by gevoegd wierd. *Res. der Stat. Gener. op een brief der Regeer. van Hasselt.*

Dat zy ter geleegentheid van de onlusten met zyne Keizerlyke Majesteit, wanneer zy zagen, dat alle Nabuurige Plaatsen van al het nodige meer dan genoeg voorzien wierden, daartoe nadrukkelyke instantien gedaan en dezelve herhaald hadden, dan dat tot hun leedweezen hadden moeten ondervinden, dat alle hunne pogingen vrugteloos geweest waren, en dat zy eeven als of zy onder het Bondgenootschap niet behoorden, als 't ware geheel en al aan hun zelve overgelaaten waaren, en al nog overgelaten wierden, en dagelyks bloot moesten blyven gesteld voor alle facheuse gevolgen, die geweld en regeeringloosheid na zig sleepen, geevende wyders aan H. H. Mog. op het allernadrukkelykste in overweeging, hoe hard en bitter het hun en hunne Burgerye, die 't hunne bekentlyk tot support van de gemeene Lande lasten opbragten moet vallen, alzo behandelt en in gevaar van overheersching gebragt te worden, verzoekende dezelve op het nadrukkelykste, dat H. H. Mog. op het allerspoedigste die voorzieningen gelieven te beramen, dat uit de nabuurige daar toe best geschiktste plaatsen de nodige versterking van Guarnizoen, en de nodige Artillerie en Ammunitie van Oorlog tot dekking van gem. Stad en van 's Lands Magazyn, zonder eenig tyd verzuim en eer het te laat zoude zyn, in deeze dringende nood derwaards

'sGRAVENHAGE.

Ref. der Stat. Gen. op een brief der Regeer. te Hasselt.

waards verzorgd wierden; stellende zy te veel vertrouwen in Hun Hoog Mog. dan dat zy zouden durven vermoeden, dat H. H. M. hen in de droevige noodzakelykheid zouden laaten, van zig te moeten beklaagen over verwaarloozing van hunne Stad, maar dat veel meer vertrouden, dat Haar H. Mog. aan gem. hun regtmatig en gegrond verzoek zouden voldoen; zynde by de voorsz, Missive meede gevoegd een Missive geteekend A. Exalto d'Almaras geschreeven te Hasselt den 30 Juny laatstleeden, en geaddresseert aan den Heer *Coulbout* Quartiermeester, Guarnisoen houdende te *Elburg*, en houdende zo als woordelyk hier volgt:

WEL EDELE HEER.

Deeze alleen dienende om U Ed. te communiceeren, dat aan de mond van het Vaarwater na deze Stad een Schip met twee Stukken, en eenige Manschappen kruist: ook is van *Vollenhoven* eenig Volk gekoomen aan de Sluis, die aldaar Batteryen opwerpen: dus is die route thans hier meer veilig: over Blokzyl, dat thans nog goed is, zoude nog kunnen lukken,

Waar meede met alle waare agting verblyve,

WEL EDELE HEER,

U Ed. Ootmoedigen Dienaar,

(*was getekend*)

A. EXALTO D' ALMARAS.

Waar op gedelibeerd zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van *Overyssel* de voorsz. Missive en Bylage copielyk overgenomen, met verzoek de origineele bylage te mogen hebben,

ben, om in den haaren breder gecommuniceerd te worden, het geen aan gem. Heeren Gedeputeerden is geaccordeerd, mits het voorsz. origigineele Stuk alhier te rug leeverende. 's Generaliteits Gedeputeerden verantwoording.

En is dien onverminderd goedgevonden en verstaan, dat Copye van de voorsz. Missive gesteld zal worden in handen van de Heeren van Wilderen en andere Haar Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Militaire zaaken, om met en neevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raad van Staaten by Haar Ed. zelfs te nomineeren, te visiteeren en te examineeren, en van alles alhier ter Vergadering Rapport te doen.

By de Staten van Holland en Westfriesland is ingekomen een *Declaratoir der gewapende Burger Corpsen tot Bescherming van het Vaderland en de Vryheid uitgetrokken.* Het zelven is aan alle Courantiers ter plaatsing gezonden by dezen brief, uit Woerden den 3 July 1787.

MYN HEER!

Wy hebben de eer U Ed. het inleggend DECLARATOIR toe te zenden, 't welk op morgen Woensdag, door ons word gebragt ter kennisse van Hun Ed. Groot Mog. de Heeren Staaten dezer Provincie. Het zelve is reets door veele Commandanten in naam van hun en hunne Manschap onderteekent, en word successivelyk door anderen vervolgt. Wy twyffelen niet, of U Ed. zal den inhoud van het zelve van dien aart vinden, dat U Ed. niet zal afzyn, het zelve op ons verzoek in het eerste uitkomend nummer van Uw Courant een plaats te geeven. In deze verwagting hebben wy de eer te zyn.

U Eds. D. W. Dienaars

's Gravenhage.

De Commissie van gewapende Burger Corps ter expeditie der Militaire zaaken, en uit derzelver naam.

PIETER VREEDE, *Secretaris*.

Woerden, den 3 July 1787.

Wy zullen dit opmerkelyk Declaratoir hier na onder 't Artykel van WOERDEN plaatsen.

De Afgevaardigden van Rotterdam hebben ter Vergadering van Hunne Ed. Gr. Mog. een voorstel gedaan, om eene Publicatie vast te stellen tegen alles wat tot oproer aanleiding zou kunnen geeven, als het zingen van Oranje Liedjes, enz. en byzonder ten platten Landen, op straffe van de *plano* gestraft te worden, zelfs met de koord. Eenige Steden hebben daadlyk hier in toegestemd, terwyl andere zig by de *extentie* zouden verklaaren.

Hier op is den 4 July 1787 deze Publicatie beraamd, en vervolgens aangeplakt en verzonden:

DE STATEN VAN HOLLAND en WESTFRIESLAND, allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, *Salut:* alzo Wy in het zekere zyn onderricht, dat niet tegenstaande Onze vorige reeds geëmaneerde Placaaten en Publicatien, eenige kwaadwillige en onrustige Persoonen zig echter niet ontzien hun werk te maken om de Inwoonders en Opgezetenen, zo in de Steden als op het platte Land, binnen deeze Provincie te onrusten, en door veelerlei slinksche wegen

gen af te trekken van de gehoorzaamheid en ontzach, welke dezelve aan de Staaten deezer Provincie, als de Hoogste en Wettige Overheid van den Lande, verschuldigd zyn, en dezelve Inwoonders en Opgezetenen aan te hitsen, en te verleiden tot het plegen van ongeregelden en zaaken, waar uit niet anders te verwagten is dan de grootste Tweespalt, Muitery en Oproer, mitsgaders het aanmerkelykst nadeel en verderf voor den Landen, en in het byzonder voor Onze goede Ingezetenen, welke langs dien weg, niet alleen zig zelven, maar speciaal ook hunne Vrouw en Kinderen, in het noodlottige onheil zouden storten.

'sGRAVENHAGE.

Publ. tegen oproerige beweegingen, enz.

Zo is 't, dat Wy daar tegen op het serieuste willende voorzien, hebben goedgevonden, alle de In- en Opgezetenen deezer Provincie, zo in de Steden als op het platte Land, Militaire en andere Persoonen, van welken Staat of Conditie dezelve zouden mogen zyn, ernstelyk te vermanen en te gelasten, om zig in alle stilheid te gedragen, en, voor zo veel in hun is, mede te werken tot bevordering van de Algemeene Rust, en zig wel serieuselyk te wachten van het plegen van alles, het geen eenige aanleiding zoude kunnen geven tot commotie of oproerigheid, of tot kleinachting of kwetzing van schuldige eerbied en gehoorzaamheid aan de Heeren Staaten, als de Hoogste en Wettige Overheid deezer Provincie.

Verbiedende mitsdien by deezen wel expresselyk het aanrichten van eenige Tumultueuse bewegingen, het schreeuwen van Oranje boven, het zingen, speelen of blaazen van zogenaamde Prinse Deuntjes en *anderen, strekkende tot oneer en kleinachting van de Staten van den Lande*, of aansporing tot commotien, het *rondlopen met*, en het dwingen tot het tekenen van zogenaamde Requesten, *direct strydende tegen de gemanifesteerde wil van Hun Edele Groot Mogende*; als mede het strooijen of distribuceren van alle oproerige

'S GRAVENHAGE, Publ. tegen oproerige bewegingen, enz.

Blaadjes, Boekjes, Liedjes of *Couranten*, onder welke benaming zulks ook zoude mogen zyn; op pœne, dat de geene, welke zig daar aan schuldig zoude mogen maken, rigoureuselyk aan den Lyve met geesseling, en zelfs, na bevind van zaken, met de Koorde, dat er de Dood na volgt, zullen worden gestraft; hoedanige Strafoeffeningen zullen geschieden *de Plano, en buiten figuur van Proces*, ten aanzien van deszulken, die op de daad zelve betrapt mogten worden.

Alles onverminderd Onze reeds bevoorens geëmaneerde Plakaaten en Publikatien tegens het draagen van Leuzen, Complotteeringen en Aanrichten van Oproerige Bewegingen, welke by deeze alle worden gelaaten in hun geheel en volle kracht.

Ordonneeren voorts wel expresselyk aan Onzen Prokureur Generaal, mitsgaders aan Onzen Advokaat Fiskaal en alle anderen, Onze Officieren en Justicieren, om deeze Publikatie met alle rigeur te doen nakomen en executeeren, en zig daar na zonder eenige de minste conniventie, stiptelyk en precieselyk te reguleeren, op pœne niet alleenlyk van privatie van hunlieder Officie, maar ook nog boven dien, na exigentie van zaaken gecorrigeerd of gestraft te worden, by aldien zy bevonden mogen worden by verzuim of anderzints aan hunne pligt niet te hebben voldaan.

Want Wy zulks bevonden hebben, alzo ten diensten van den Lande te behooren.

En op dat niemand hier van ignorantie pretendeere, begeeren Wy, dat deeze alom zal worden gepubliceerd en geaffigeerd, daar, en zo zulks behoord, en te geschieden gebruikelyk is.

Gedaan in den Hage onder het Klein Zegel van Lande den 4den July 1787.

(onder stond)

Ter Ordonnantie van de Staten.

(was geteekend)

C. CLOTTERBOOKE.

Men

Men ziet, dat op voorstel van de nieuw veranderde Regeering van Rotterdam, by de Staten in deze Publicatie wordt verboden onder anderen *het zingen, speelen* of *blaazen van zogenaamde Prince Deuntjes* en NB. het zingen, speelen of blazen van *andere* Deuntjes, *strekkende tot oneer, kleinachting van de Staten van den Lande, of aanspooring tot commotiën*; ook *het rondlopen met en het dwingen tot het teekenen van zogenaamde Requesten, direct* STRYDENDE TEGEN DE GEMANIFESTEERDE WIL VAN *Hun Ed. Gr. Mog.* als mede *het strooyen, of distribueeren van alle* OPROERIGE *Blaadjes, Boekjes, Liedjes of Couranten* enz. En dat de straf is *geesseling* en zelfs DE KOORDE, DAT 'ER DE DOOD NAVOLGT; en wel ten aanzien van zulken, die op de daad zelve betrapt zullen worden, dat is, op het zingen, speelen, of blazen van Prince- of NB. *andere* deuntjes, strekkende tot oneer of kleinagting der Staten, of op het rondlopen met Requesten, direct strydende tegen de gemanifesteerde wil van Hun Ed. Gr. Mog.; of op het strooijen of distribueeren van oproerige Blaadjes, Boekjes, Liedjes of Couranten (dus ook die oproerige Couranten mogt rondbrengen), DE PLANO EN BUITEN FIGUUR VAN PROCES, dat is, zonder het gewoon verhoor, zonder verdeediging van den betrapten, zonder het gewoon en naauwkeurig onderzoek, of het gezongen deuntje is een *Prince deuntje* of niet; en of een *ander deuntje, strekt tot oneer of minagting van de* 's GRAVENHAGE.

'sGRAVENHAGE. *Staten* of niet; of een Request, met welk is rondgelopen, *strydt tegen de gemanifesteerde wil van Hun Ed. Gr. Mog. of niet*; of men dadelyk tot het teekenen van zodanig Request een ander *gedwongen heeft* of niet; of het gestrooid of gedistribueerd Blaadje, Boekje, Liedje of rondgebragte Courant is *oproerig* of niet, enz.

Daar 'er in de ommestreeken van Heusden Geldersche troupes wierden geinkwartierd, heeft de Magistraat dier Stad verzogt dezelve weder in de nodige staat van verdeediging te stellen, welk verzoek aan Gecommitteerde Raaden om berigt is gezonden.

Den 5 July is bovengemeld Declaratoir van de gewapende Burgercorpsen (zie bl. 1729. En hier na onder Woerden) by de Staten van Holland goedgekeurd, hebbende de Ridderschap en eenige Steden zig daar tegen verzet.

De Fransche Gezant *De Verac* zendt en ontvangt van zyn Hof geduurig postbodens.

De drie-maandelyksche Lysten van verscheide Regimenten zyn den 5 July by H. Ed. Gr. Mog. ingekomen en aan Gecommitteerde Raaden gezonden.

De Provincie van Overyssel derzelver Artillery gevorderd hebbende, is dit door vier Provincien by Hun Hoog Mog. goedgekeurd.

De

De Heeren Staaten van Holland en West-friesland hebben den 3 July een besluit genomen, om, ten einde beteren dienst van het Genootschap te trekken, het zelve, met behoudenis van het Burgerrecht, uit den Schutterlyken eed te ontslaan, by geval van alarm of oproer een Loopplaats aan te wyzen, en het wagtwoord te doen geven. De Ridderschap heeft hier tegen ten sterksten zig verzet, hebbende daar by doen insereeren eene ampele aantekening, laatende de gevolgen, die daar uit zouden voortspruiten, voor rekening der Leden, die daar toe hebben geconcurreerd. Dordrecht en overige Steden protesteerden tegen deze aanteekening, en hebben in de Notulen doen insereeren, geenzints ten oogmerk te hebben, om in dat Genootschap alleen het behoud der rust te stellen, maar slegts de veiligheid meer en meer te verzekeren. 's GRAVENHAGE.

Daar was een gerugt verspreid (en in tyd van tweespald en algemeen wantrouwen, zyn helaas! dusdanige gerugten, waar of valsch, niet zeldzaam) dat het gewapend Genootschap binnen trekkende, de Schutters dezer Hofplaatse wilde ontwapenen. Dit zal mogelyk ook gelegenheid gegeven hebben tot raadslagen van den Krygsraad om hier tegen te voorzien, en dit wederom aanleiding tot vermoedens en gerugten, wegens het beletten van den intocht van het Genootschap, waar van wy zo aanstonds zullen spreeken. Althands de Krygsraad besloot, om al het

'sGRAVENHAGE. geweer met de patroonen uit den Doelen te haalen, en op het Stadhuis in bewaarderhand te doen stellen; gelyk dan ook dit besluit zoude worden werkstellig gemaakt: dan zulks aan Gecommitteerde Raden berigt zynde, en daar by gevoegd, dat op de geweerkamer van de Haagsche Schuttery een aantal van scherpe Patroonen in gereedheid waren, zonden Hun Ed. Mog. de Bodens *Polver* en *Roldeet*, om die geweeren in beslag te nemen. De Magistraat hier van verwittigd, zondt eene Deputatie aan Gecomm. Raden. Waarop het beslag is opgeheven; en toegestaan, dat al het geweer met de patroonen mogt worden uit den Doelen gehaald, en op het Stadhuis in bewaring gebragt, zoo als zulks dan ook op den 4 July nadenmiddag is geschied; namentlyk 200 geweeren, en 20000 patroonen en al het goud en zilverwerk enz.

Welgemelde Krygsraad, bedugt zynde omtrend het bovengem. verspreide gerugt, ten aanzien van de ontwapening der Schuttery, hebben de 6 Heeren Kapteins een Request door henlieden getekend, aan den Heer Raadpensionaris ter hand gesteld, houdende: „ een verzoek aan de Heeren Staten om te mogen weeten binnen den tyd van 24 eerstkomende uuren, of ingeval de Vrycorporisten eens onverhooptelyk mogten ondernemen om de Haagsche Schuttery met geweld te willen ontwapenen, zulks zoude geschieden overeenkomstig met den wil, en intentie van Hun Ed. Groot Mog. ja, dan neen."

Daar

Daar waren ook gerugten verspreid, dat de Haagsche Schuttery aan het Haagsch Genootschap van Wapenhandel, het welk van Gorinchem te rug verwagt wierdt, den plegtigen inkomst wilde betwisten. Dus is door de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden van H. Ed. Gr. Mog. het gantsche Guarnisoen den 6 July om half 5 uur in de wapenen gebragt; aan alle Compagnien ieder in 't byzonder, wierdt eerst eene waarschouwing van H. G. R. voorgeleezen, houdende, „ dat men de Militie hadt zoeken diets te maken, dat de intentie van den Souverain was om dezelve te ontwapenen, of naar andere plaatsen by gedeelten weg te stuuren, en dat daar toe Auxiliairen derzelver plaatsen zouden vervullen; declareerende derhalven H. Ed. Mog. dat zulks nimmer de intentie van Hun Ed. Gr. Mog., nog van Hun Ed. Mog. geweest was, als te veel fiducie in de verpligtende trouw hunner Militairen stellende." Het Genootschap kwam vervolgens om half agt uur binnen, geleid wordende door den Hofmajoor TINNEN, en een Detachement Guardes te paard, onder bevel van den Lt. *Lannoy*. Het Genootschap trok met vliegend vaandel en slaande trommen en Turks muziek, onder een groote toevloed van menschen, schier den gantschen Haag, tot hunne loopplaats toe, door, alwaar vervolgens wierdt afgedankt. 's GRAVENHAGE.

Aan deze Vrycorporisten is de doortogt door de stad Delft geweigerd geworden. Zie boven onder DELFT.

Aan

'S GRAVENHAGE. Aan de Heeren Officieren van de alhier liggende Krygsbezetting, is ter tekening aangeboden het naarvolgende.

„ Ik Ondergetekende verklare by dezen „ op den eed aan den Lande gedaan te per„ fisteeren by myn reeds gedeclareerd voor„ nemen, om ten allen tyden te zullen obe„ dieeren aan alle de ordres, die door de Ed. „ Groot Mog. Heeren Staten van Holland „ en Westfriesland myne Betaalsheeren of „ van wegens Hun Edel Mogende aan my „ gegeven zullen worden, zoo op het Terri„ toir van deeze Provincie, *als op eenig an„ der Territoir*, en bekenne ontvangen te „ hebben eene somma van *f* . . . . . . we„ gens den eersten termyn van het dedoma„ gement door de Ed. Mog. Heeren Ge„ committeerdens van de bovengem. Staten „ van Holland en Westfriesland ter defensie „ van deze Provincie, en de stad Utrecht „ by derzelver Resolutie van den 20 Juny „ 1787 geaccordeert."

„ Sa. *f* . . . . . . Actum den &c."

Dit stuk is reeds door verscheide Officieren onderteekend. De Lieutenant Collonel Baron *van der Duin*, Kaptein onder Hunne Ed. Groot Mog. Gardes te voet, heeft zyn ontslag verzogt en bekomen.

Eenige Officieren van de linker vleugel van het Cordon, geweigerd hebbende den gevorderden eed aan Hun Ed. Groot Mog. af te leggen, zyn door de Commissie te Woerden niet alleen *gecasseerd*, maar *geinjungeerd*

zig

zig binnen tweemaal 24 uuren van de refpective Compagnien en uit die Guarnizoensplaatfen te verwyderen, (zie ons voorgaand ftukje van Juny onder DOESBURG). Hun Edele Groot Mog. hebben goedgekeurd de handelwyze by dezen door de Commisfie gehouden, en eerlang ftaan deze opene posten reeds vervuld te worden, ten welken einde de lyst der Officieren, welke als dan zullen bevorderd worden, uit Woerden voor dien tyd gevraagd is. 's GRAVENHAGE.

Met dat al klaagde men nog, dat de Staten van Holland niet yverig genoeg, nog werkzaam waren: men riep fteeds van *inactiviteit*. De Zuidhollandfche Courant fchreef in eene extraordinaire Courant van den 5 July 1787 aldus:

„ Uit *'s Hage* word gemeld, dat ter Vergadering van Hunne Ed. Groot Mog. *wederom niets van gewigt* is uitgevoerd. Het groote poinct was overgenomen, en zulks op een nadere Misfive van den Prins."

In andere dag- en weekpapieren fchreef men op den zelfden toon, of ook wel hooger: onderwyl hebben Heeren Gecommitteerde Raden aan H. Ed. Gr. Mog. den 5 July 1787 gerapporteerd, „ dat zy den Courantier alhier, *Gosfe*, (die bekend ftondt voor toegedaan te zyn aan de belangens van het Huis van Oranje) zeer fterk hadden onderhouden, en hem eene pasfage uit de Nacourant van gisteren doen ligten, en verboden, dien Courant niet uit te geeven, zoo als hy eerst geweest was, en zyne Nacourant van eergisteren in handen van den Fiscaal

caal

'sGRAVENHAGE. caal *Luyken* gesteld.* Dit gedrag van Gecommitteerde Raden is by H. Ed. Gr. Mog. goedgekeurd, en by Meerderheid Gecommitteerden Raaden verzogt en geauthoriseerd, om gemelde *Gosse*, zo hy weder zig te buiten gaat, als dan het verder uitgeven van zyn Courant te verbieden. Men vergelyke hier mede het geen wy elders wegens de drukpersse hebben aangemerkt. b. v. bl. 206-210. en elders.

De dagpapieren gewagen van sterke maatregelen, die in til zouden zyn, ter verzekering en beveiliging van deze Plaats, de Zetel van de Souveraine Vergadering dezer Provincie.

Den 6 July is by de Staten van Holland met meerderheid van 12 Steden het inroepen der bemiddeling van Frankryk besloten, en den Franschen Gezant daar-van kennis gegeven.

De Ridderschap en de Steden Amsteldam en Schoonhoven, hebben zig den 6 July verklaard nopens de overkomst der Princes van Oranje. De Ridders hebben zeer sterk aangedrongen om de Princes te noodigen van de reize herwaarts te doen; dog Amsteldam en Schoonhoven hebben beide alle drangredenen gebruikt om die overkomst te beletten.

De Ritmeester en tevens Bevelhebber van 't Detachement Ruitery van *Hessen Philipsthall*, alhier in bezetting liggende, genaamd *Timmermans* wierdt den 6 July in arrest gebragt; naar

naar de geweldige Provoost, en is den 6 July van daar, door een Deurwaarder, en den Drossaard van Gecomm. Raaden, *crimineel* naar de Gevangenpoort gebragt. Zyne papieren wierden reeds daags te voren in verzeekering genomen. Men legt hem ten laste, van zyn onderhebbende manschappen te hebben tragten te verleiden. Tegens den avond is hy reeds door Commissarissen van Heeren Gecomm. Raden verhoord. 's GRAVENHAGE.

Gecommitteerde Raden hebben nodig geoordeeld aan de Krygsbezetting dezer Plaatze den 6 July deze waarschouwing te doen voorlezen, van welken wy bl. 1737 gewaagd hebben, dog die wy thans woordelyk mededeelen,

Nadien eenige onrustige en kwaadwillige Lieden zig niet ontzien hebben, om van tyd tot tyd alhier in den Hage te spargeeren, dat er eenig voorneemen zoude wezen, om de Troupes alhier Garnisoen hebbende eerlang, het zy geheel, het zy by gedeeltens, van hier te doen vertrekken, en door eenige gewaapende Corpsen van elders te ontbieden, te doen remplaceeren, als meede, dat men bedagt zoude weezen, dezelve Troupes door zodanige Corpsen te doen ontwapenen; hebben de Gecommitteerde Raaden, noodig geoordeelt, de Generaal Major van Kretschmar by deeze te gelasten, om aan alle de voorsz. Trouppes, zo Officieren als Gemeenen uit naam van hun Ed. Mog. op het plegtigste te declareeren en te doen voorleezen, dat alle de voorsz. gerugten ten eenemaale zyn valsch en bezyden de waarheid, en dat, nog hun Ed. Groot Mog. nog Hun Ed. Mog. de minste reedenen hebbende, om aan de getrouwheid en het verschuldigd aankleeven van

de.

'sGRAVENHAGE. denzelve Troupes te twyffelen, in teegendeel bereid zullen worden gevonden, om van het vertrouwen dat Hoogstdezelve te recht in haaren dienst stellen, by alle geleegenheeden te doen blyken.

Gedaan in den Haage den 6 July 1787.

(*onder stond*)

Ter Ordonnantie van de Gecommitteerde Raaden,

(*was getekend*)

A. J. ROYER.

De Heeren Staten van Holland en Westfriesland, die den 6 July besloten hebben, om de mediatie of bemiddeling van Frankryk in te roepen, hebben den 7 July by *H. H.* Mogende de Heeren Staten Generaal dit Hun Ed. Groot Mogende besluit laaten inbrengen, door Hoogstderzelver Gedeputeerdens: om welke reden H. H. Mog. vergaderd zyn geweest. Door de andere Provincien is dit overgenomen. Deze voorslag van Holland wegens de bemiddeling van Frankryk is aldus geschied.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland hebben ter Vergadering van Hun Hoog Mog. voorgedragen dat de verdeeldheden onder de respective Bondgenooten thans tot die hoogte waren gereezen, dat tusschen dezelve, zonder de vriendelyke tusschenkomst van iemand, die een Bondgenoot van alle dezelve is, de heilzaame Eendragt niet zal kunnen worden hersteld; maar dat in het teegen overgestelde geval, door een verwydering der gemoedeten, het te dugten

was,

was, dat mogelyk wel binnen korten tyd de wederzydsche verschillen zo al niet een geheele scheuring der Unie ten gevolgen zullen hebben, ten minsten dezelve niet anders dan ten kosten van stroomen bloed vereffend zullen kunnen worden, terwyl men door een inroeping van de Mediatie Zyner Allerchristelykste Majesteit, als Bondgenoot der Republiek, onder den zeegen van God Almagtig met grond de heilzaamste gevolgen voor dit Gemeenebest kan verwagten, daar hoogstgedagte Zyne Majesteit in den jongsten Oorlog met Engeland, zoo wel als in de geschillen met Zyne Keizerlyke Majesteit Zyne welmeenendheid voor deeze Republiek met uitnemende bewyzen heeft gemanifesteert (*), en dierhalven ook van een bemiddeling van Zyne Allerchristelykste Majesteit, de eenigste Bondgenoot van de geheele Republiek, de Continuatie van de zoo zeer gewenschte Unie mag verwagt worden, te meer daar de Bondgenootschappelyke betrekking, tusschen meergemelde Vorst en dit Gemeenebest volstrekt vordert, dat de wederzydsche partyen van die zoo gelukkige Alliantie over en weder elkanders belang, bloei en welvaart op alle mogelyke wyze tragten te bevorderen en voor te staan; en dat zy Heeren hunne principaalen gelast waren aan Hun Hoog Mog. voorteslaan, om ter bemiddeling der plaats hebbende geschillen tusschen de Respective Provincien van deeze Republiek, de Mediatie van Zyne Allerchistelykste Majesteit als Bondgenoot van het geheele Gemeenebest, Staatsgewyze in te roepen, en hoogstdezelve te verzoeken, dat het Zyne Majesteit mogte behaagen zyne goede diensten te willen aanwenden, om de geschillen door hoogstdeszelfs bemiddeling by te leggen, tot herstel van de zo zeer gewenste eendragt, en instandhouding van de voor alle de Provincien zoo belangryke Unie; insteerende welgem. Heeren Gedeputeerden, ten einde by H. H. Mog. dien con-

Voorst. van Holl. wegens Mediatie van Frankryk.

(*) Deeze periode verdient eenige opmerking.

'S GRAVENHAGE. conform hoe eer hoe beter, en zo dra mogelyk moge worden geresolveert.

Den 7 July is de Baron *van Thulemeyer*, *Extraordinaris Envoyé* des Konings van Pruissen, naar Nymegen vertrokken.

Den zelfden 7 July ontvingen H. Ed. Gr. Mog. berigt van de Commissie te Woerden, dat zy, om verzekerd te zyn van de gevoelens der Officieren van den linker vleugel van 't Kordon, een togt door 't zelve, en hoofd voor hoofd afvraging gedaan hebbende, nu eene lyst zonden van de gehoorzame en ongehoorzame Officieren: waarop besloten wierdt, de plaatsen der laatstgemelden den 11 July te vervullen.

Door de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde de Raden van Hun Ed. Gr. Mog. Heeren Staten van Holland en Westfriesland, is gedaan de volgende waarschouwing:

Nadien onrustige en kwaadwillige Lieden zig niet ontzien hebben, om zedert eenigen tyd te spargeeren, dat er een voorneemen zoude wezen, alhier gewapende Corpsen of Leden van Exercitie Genootschappen van elders te doen komen, met oogmerk om de goede en getrouwe Schuttery deezer plaatse te ontwaapenen, en dat het te vrezen is, dat de sinistre voorneemens, welke met zoortgelyke uitstrooisels worden gebuteert, niet weinig kragt zoude kunnen worden bygezet door zeker articul, in de *Zuidhollandsche Courant* van gisteren geinsereerd, onder de tydingen van 's Hage in dato den 4 dezer, en wyders voorkomt in de *Hollandsche Historische Courant* van heden, met betrekking tot het geene alhier in een gehouden Burger Krygsraad zoude weezen voorgevallen; hebben de Gecommitteerde Raaden noodig geoordeeld, den Collonel van welgemel-

melde Schuttery by deze te verzoeken en te authoriseeren, om de Schuttery, zo Officieren, Onder-Officieren en Rotsgezellen uit naam van Hun Ed. Mog. als van dit derzelver gedeclaareerde, de onwrikbaarste verzekeringen bekomen hebbende, op de plegtigste wyze te doen declareeren, dat 'er geen voorneemen, hoe genaamd, exteerd, om eenige gewapende Corpsen, of Leden van Exercitie Genootschappen van elders herwaards te ontbieden, veel min, om dezelve Schuttery, door middel van zodanige Corpsen of Leden te ontwapenen, maar dat alle de gerugten, daar omtrent verspreid, zyn geheel valsch en onwaar; dat Hun Ed. Mog. op fundament van zeer goede informatien voorts overtuigd zynde, dat het geene in de gemelde articulen van de *Zuidhollandsche* en *Historische Couranten*, als in een Burger Krygsraad alhier voorgevallen, is verhaald, geheel is *verdicht en bezyden de waarheid*, het zelve aanzien, als een dier middelen, door welken getragt word, meer en meer oneenigheid en wantrouwen tusschen de Ingezetenen dezer Plaats ter bereiking van byzondere oogmerken, aan te kweeken en te doen ontstaan, en niet zullen ophouden om in de goede Schuttery deezer Plaatse een wel verdiend vertrouwen te stellen, altoos bereid zynde, daar van aan dezelve Schuttery by voorkomende gelegendheden te doen blyken. 'sGRAVENHAGE. *Waarschouw. van Gecomm. Raden.*

Gedaan in den Hage den 7 July 1787.

(*onder stond*)

Ter Ordonnantie van de Gecommitteerde Raaden.

(*was geteekend*)

A. J. ROYER.

'sGRAVENHAGE. Den 9 July is de Commissie, die van Gecommitteerde Raden na Hellevoetsluis was gegaan, om politiek onderzoek te doen wegens de daar voorgevallene beweegingen en oproer, te rug gekeerd. Dien zelfden 9 July hebben de Dienders van Gecommitteerde Raden, zoo als ook die van den Magistraat dezer Stede, reeds een aanvang gemaakt om verscheidene letteren W van de hoeden af te doen nemen, als mede de Oranjebloemen en andere Leuzen te verbieden; zoo dat verscheide bloemglazen en potten, waar mede men voor de glazen gepronkt hadt, moesten weg genomen worden. Ook hebben de Dienders van Gecommitteerde Raden van de straat opgeligt een persoon, welke de beeltenissen van de Prins en Princes van Oranje te koop aanboodt.

Gecommitteerde Raden hebben verscheidene Ruiters van *Hessen Philipstball* verhoord, wegens de zaak van hunnen Commandant, den Ritmeester *Timmermans*, die op de Gevangenpoort zit, welke wederom een geruimen tyd in 't verhoor is geweest. Het Hof heeft den gemelde Ritmeester *Timmermans gereclameerd*.

De Baron *van Thulemeyer*, buitengewoon Gezant des Konings van Pruissen, die in 't laatst van de voorledene week naar Nymegen was vertrokken, is den 9 July wederom gekomen, en heeft te gelyk een Majoor van den Koning zynen Meester als *Courier* gekregen;

gen; en is vervolgens met den Griffier *Fagel* in gesprek geweest. 'sGRAVENHAGE.

De Resolutie, omtrend de aanhouding van de Princesse van Oranje, Aanteekening der Ridderschap, en Tegen-Aanteekening van Amsteldam, hebben wy hier voren reeds mede gedeeld.

De Ridderschap en de steden Amsteldam, Gorinchem en Schoonhoven, hebben by de *extensie* hun advys nopens de overkomst van de Princes (wordende dezelve door deze drie Steden afgewezen) in de *Notulen* doen *insereeren*. Vervolgens hebben zig op dit groote poinct verklaard, de steden Haarlem, Leiden, Schiedam, Alkmaar, Monnikendam en Purmerende, dewelke van het zelfde gevoelen als Amsteldam waren. Dog Dordrecht heeft nog verklaard, dat de brieven van den Prins en Princes, op zulk een hoogen toon ten aanzien van den Souverain ingerigt waren, dat men zig deswegens niet konde uitten, zynde dus gelast om zig op die brieven voor als nog ongereed te houden. Gouda en Rotterdam hadden nog geen naderen last.

Op dit zelfde tydstip heeft de Raadpensionaris deze Memorie van den Pruissischen Gezant aan de Staten van Holland ter tafel van Hun Ed. Groot Mog. gebragt.

's GRAVENHAGE.

Memorie van den Kon. van Pruissen aan Holland.

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

De Koning heeft niet dan met eene sterke gevoeligheid het gepleegd attentaat naby Schoonhoven tegen de persoon Zyner Koninglyke Zuster, welke de heilzaamste oogmerken tot de reis naar den Haag noopten, vernomen. Haare Koninglyke Hoogheid op haaren weg verhinderd wordende, zag zig door Wagten omringd, zelfs heeft men gewapende lieden in Haar Vertrek geplaatst.

Het is op uitdruklyken last van Zyne Pruissische Majesteit, dat de Ondergetekende Hoogstdeszelfs buitengewoone Gezant, de eer heeft, zig tot Uw Ed. Gr. Mog. te wenden, om op de spoedigste en sterkste wyze aantedringen op eene eclatante voldoening wegens die belediging en strafoefening over de daders van dezelve. —— Hy zal zig haasten om den Koning zynen Meester te onderrigten van de uitwerking, welken de Vertoogen van zynen Minister in de Souveraine Vergadering van Holland zullen gehad hebben.

Zyne Majesteit zal uit den uitslag van Uwer Ed. Gr. Mog. deliberatien in dezen den prys afmeten, welken zy op zyne vriendschap en genegenheid stellen.

Gedaan in 's Hage, den 10 July.

(*getekend*)

THULEMEYER, enz.

Ten zelfden tyde heeft de Koning van Pruissen aan de Algemeene Staten deze Memorie door zynen Gezant doen overhandigen:

HOOG

HOOG MOG. HEEREN!

'sGRAVENHAGE. *Memorie van Pruissen aan de Stat. Gen.*

Uw Hoog Mog, hebben door hoogstderzelver wysheid reeds voorzien de verbaasdheid en groote smert, waar van Zyne Pruissische Majesteit moest aangedaan wezen, als Zyne Majesteit vernam, dat de ontworpen reis van Hoogstdeszelfs Koninglyke Zuster naar de Haag, met de heilzaamste oogmerken ondernomen, naby de stad Schoonhoven door gewapende lieden is belet geworden. De Koning is van het wys gevoelen der meerderheid ter vergadering van U Hoog Mog. ten aanzien van dit onverwagt en verfoeilyk bestaan, zo wel als van de daar uit voortgevloeide besluiten onderrigt, en zullen dezelven gewislyk Hoogstdeszelfs genoegen wegdragen.

Het is op uitdruklyken last van Zyne Pruissische Majesteit, dat de Ondergetekende aan Hun Ed. Gr. Mog. de Staaten van Holland de Memorie heeft ingeleverd, van welke het afschrift hier nevens gaat, en by welke Z. M. op eene openlyke voldoening, zo wel, als de straf der bewerkers van den gepleegden hoon aandringt. Uw H. Mog. zullen ongetwyffeld mede werken met al dien vuurigen yver, welken de Ondergetekende in meer dan ééne gelegenheid het geluk gehad heeft te ondervinden, Uw Hoog Mog. te bezielen voor de onderhouding der vriendschap en goede genegenheid, welke tot hier toe tusschen de beide Staten hebben plaats gehad.

Gedaan in 's Hage, den 10 July 1787.

(*getekend*)

THULEMEYER, &c.

's GRAVENHAGE. Deze Memorie wierdt door ſes Provincien overgenomen, en beſloten, een afſchrift daar van aan de Staten van Holland te zenden met een brief tot aandrang.

Op de Memorie aan de Staten van Holland ſloeg de Ridderſchap aldaar terſtond voor, om *conciliatoire* middelen by de hand te nemen. Dog de Memorie wierdt commisſoriaal gemaakt aan het groot beſogne.

Verders zyn nog by Hun Hoog Mog. twee brieven van den Gezant van den Staat, Baron *van Reede*, van Berlyn ingekomen, meldende, dat het Pruisſisch Hof zeer getroffen was over de aanhouding van de Princes; dat zulks aldaar veel indruk maakte, als mede dat 'er aan den Gezant *Thulemeyer* bevel gegeven was, om deswegens vertoogen te doen, gelyk ook de Pruisſiſche Minister *Goërts* aan 't Franſche Hof bevelen hadt ontvangen wegens deze zaak.

Onderwyl maakten deze twee Memorien zodanigen indruk by het Publiek, welke de Nieuwſtaatsgezinden vreesden, en dus op veelerlye wyze zogten te verzwakken.

De Zuidhollandſche Courant ſchreef 'er onder het Artikel van *'s Gravenhage den* 10 *July* aldus over:

Deze zoo veel gerugtmakende Memorie by het onnozele Volk, wiens inhoud niets dreigende in zich bevattede, en alleenlyk melding maakte van de gebeurtenis aan des Konings Zuster, ſcheen door de Ridderſchap zelfs beſchouwt te worden als een zaak zonder gevolgen; want Zy zelfs pro-

proponeerde Corciliatoire middelen te gebruiken; daar men gerust kan ſtaat maken, dat, zoo dezelve anders door die Edelen beſchouwt was geworden, zy zig wel op een hoger toon zouden hebben laten horen. 's GRAVENHAGE.

De Vaderlandſche Courant N. 86 ſchreef aldus:

Uit den inhoud deezer Memorie zelve, ſchynt te blyken, dat de Heer Extraordinair Gezant de vryheid gehad heeft, om dezelve zodanig op te ſtellen, dat ze best ſtrookte met den inhoud der Brieven van de Princes van *Oranje*, die bekend zyn, en welken buiten twyffel berekend zyn naar dien, welke Zy aan haaren Doorluchtigen Broeder geſchreeven heeft. Deeze dringende Memorie is Commisſoriaal gemaakt aan het Groot Beſogne. Het antwoord zal niet moeijelyk optemaken zyn: Z. *Pruisſiſche* Maj. door de STAATEN van *Holland* zelven onderricht van alle de openbaare en verborgene omſtandigheden, die zich tegenſtelden, en nog tegenſtellen tegen de komſte van Mevr. de Prinſesſe in den *Haag*, zal buiten twyfel aan zynen Minister ordonneeren, afteſtaan van de ſtrengheid zyner eisſchen ten voordeele van Mevrouw de Prinſes van *Oranje*. Een Rapport in 't eerſte oogenblik van eene verhoogde gevoeligheid gedaan, zondigt gemeenlyk in eenige wezendlyke punten; het zoude derhalven niet te verwonderen zyn, dat H. K. H. ter goeder trouwe geloofd hadt, dat men eenen *Aanval* op haar Perſoon gedaan hadt, door haar te verzoeken van wegens eene Commisſie, die den Territorialen Souvrain repreſenteert, en die voorzien is met alle de Magt der Souvrainiteit, om niet verder voort te gaan, tot dat H. ED. GR. MOG. de STAATEN van *Holland* en *Westfriesland* onderricht zouden zyn van de Reize Haarer

'sGRA-VENHAGE. Koninglyke Hoogheid, en van de beweegredenen, die zy zeide Haar te hebben bewogen, om dezelve te onderneemen, zonder daar van kennis te geeven aan de STAATEN van *Holland*: Deeze reize was geen geheim in den *Haag* dan voor de STAATEN zelven.

De Leidsche Courantier liet 'er zig aldus over uit:

EXTRACT *uit een* BRIEF *van* 's HAGE den 9 July. De Pruissische Envoyé, Baron van Thulemeyer, een keer na Nymeegen gedaan hebbende, is van daar terug en heeft een Officier der Pruissische Gardes als Courier van Berlyn ontvangen. Men zegt, dat het Hof van Versailles aan dat van Berlyn, zo wel als aan dat van Londen, by private Memorie heeft geïnsinueerd een vast en gedecideerd besluit genomen te hebben, zig niet met Hollands onlusten te bemoeijen, uitgenomen wanneer Frankryk of alleen of met andere Mogendheden als Mediateurs wierd ingeroepen, maar wanneer de eene of andere Mogendheid van Europa, de Wapenen, 't zy voor of tegen de Republiek mogt opneemen, zig niet langer aan deze Declaratie verbonden te achten, maar rekenen zal vryheid te hebben om naar bevind van zaaken te handelen.

Daar men nu weet, dat reeds na Brest, Rochefort en Toulon, ordres zyn gezonden om 25 Schepen van Linie te equipeeren, bekommerd men zich zeer weinig over de gezindheid van den Koning van Engeland, om, in weerwil van het Advys van den Heer Pitt en zyn meeste Staatsdienaars, de zaak des Stadhouders kragtdadig te helpen; gelyk men zig even min bekommerd over den moed, welke de aankomst van den bovengemelde Pruissische Officier onder de Orange-Klanten heeft verspreid, aangezien er buiten het Corps

van

van 12000 Man Trouppes op de Maas, er nog een Campement by Duinkerken staat geformeerd te worden; alles om te werken na maate het Kabinet van St. James en de Engelschgezinde Party in Holland zig gedragen zal; ondertusschen vertrouwd' men dat Holland baaren Stadhouder eerlang toonen zal, dat zy Souvereinen zyn; ten minsten men zegt, dat de Heeren Staaten sterk worden aangedrongen om haare Souverainiteit jegens denzelven te handhaven. 'sGRAVENHAGE.

In de *Opregte Nederlandsche Courant*, wordende uitgegeven by *D. Schuurman*, las men het volgende:

's HAGE, den 12 July. Na alle apparentie zal de Grave van *Goertz*, van wegens den Koning van *Pruissen* na *Versailles* vertrekken, met een Ministeriaale Commissie van zyn Meester, om de Mediatie voor te stellen in de zaak des Stadhouders. Men verneemd ook, dat 'er ten dien einde een Minister uit *Engeland* derwaarts zal vertrekken, vermits het Parlement nimmer in het Systhema des Konings zal vallen, om over die zaak in het Harnas te treden: nogthans weet men niet, op wat wyze deeze Bemiddeling by het Fransche Hof te pas zal kunnen komen, vermits het zelve met niemand anders als met deeze Republiek alleen wil te doen hebben, en nimmer zal gedogen, dat haare waardigheid gecompromitteerd word met hun eerste Staatsdienaar.

Op deze wyze redenkavelden de Courantiers, of liever die geenen, die aan dezelven dat geen opgaven, 't welk in hun Plan te pas kwam.

Nog moeten wy dit volgende melden voorkomende in de Vaderlandsche Courant N. 87.

Maar,

'sGRAVENHAGE.

Maar, zal men zeggen, de wraak des Konings van *Pruisfen*....! Deeze wraak is zoo ontzaglyk niet, als men denkt. *Voor eerst*, zoo heeft de Koning van *Pruisfen* wel eenige gevoelens van recht en billykheid, en dit is reeds veel, om te gelooven, dat Z. M. wel zal onderzoeken, eer iets te onderneemen; *ten tweede*, het zal *Holland* aan geene magtige hulpe ontbreeken, die in staat zy het zelve te beschermen tegen eene onrechtvaardige gevoeligheid.

De *Fransche* Armée is thans gecampeert tusschen *Givet* en *Maastricht*, gereed om op *Gelderland* in te vallen op de minste verdachte beweeging. De Generaal Officiers, die dezelve commandeeren, zyn de Heer Graaf *de Rochambeau*, de Heer Graaf van *Esterhasi*, en de Heer Hertog *de Laval*. Deeze naamen alleen zyn genoeg om aan te duiden wat men van zodanige Generaals te wagten heeft. Daarenboven zal eene ontzaglyke Vloot in Zee moeten gaan om zich te kanten tegen de poogingen, welke *Engeland* zou mogen onderneemen ten voordeele des *Stadhouders*.

Wy melden die plaatsen, omdat, hoe zeer de gevoelens of het geschryf van Couranticrs van zo groot belang niet zou kunnen schynen, dit wel degelyk van belang is in deze tyden, daar de groote menigte thans mede deel heeft in 's Lands bestier, in Burgersocieteiten, gewapende Genootschappen enz. en dewyl die menigte uit die geschriften, uit week- en dagbladen, hunne meeste kennis haalen moeten; en men dus de geest en gevoelens van het groote gros daar uit kan ontdekken. Ook hebben die geenen, die de hoofden, de leiders en bestuurders van

het

het volk zyn, door middel van de dag- en weekpapieren niet weinig invloed op deszelfs begrippen, om die te kunnen leiden, voor innemen enz.

's GRAVENHAGE.

Onderwyl gaven andere Courantiers berigten, die zo gerust ftellende niet waren. De Rotterdamfche Courantier gaf dit verflag, het welk ook in den zelfden zin in het Amfteldamsch dagpapier herhaald is.

Extract uit een Brief van WESEL, *in dato den* 10 *July*.

Saturdag den 7 dezer ontfing de Generaal *van Goudi* alhier een Courier van Berlyn, die om 9 uhren aankwam. Terftond hier op moesten 2 Officiers in hunne volle Montering als Couriers voort. De Heer Luitenant *van Hamelberg* naar Parys en de Heer Kaptein en Infpections Adjudant *van Elsfman* naar de Haag. Voorts wierd er nog een ander Courier afgezonden naar Kleef aan den Præfident van de Regering aldaar, waar op alle Collegien in die Stad vergaderden en vervolgens een order aan de Boeren wierd uitgegegeven, om Paarden en Pakknegts te leveren. Om 11 uuren wierd by het parool aan alle de Officieren order gegeeven om hunne Veld Equipagie gereed te maaken om ten eerften te kunnen marcheren. Zondag wierd het Kanon uit het Tuighuis gehaald en gereed gemaakt. Heden is men bezig met fcherpe Patroonen te vervaardigen en aan alle de Regimenten te Harm, Bielefeld, Herford, Minden en Embden zyn Couriers afgezonden om orders tot den marsch te brengen: ook worden heden twee Legersplaatfen afgeftoken als een te Goch en een te Emmerik, en men zegt, dat reeds 4 Regimenten Kavalery herwaart in marsch zyn. Geweldig is ondertusfchen

al-

'sGRAVENHAGE. alhier de beweging, zoo door het pakken en loopen als door het aantal Brood- en Kruitwagens; in 24 uuren zyn er 19 Couriers van hier afgegaan. Alle de Hollandsche Schepen, die hier leggen, zyn in beslag genomen, om tot het vervoeren van de Krygs-Ammunitie gebruikt te worden. Heden is door het geheele Land alle voorraad van Rogge, Tarw, Gerst, Haver, Hooi en Stroo opgenomen geworden.

Extract uit een Brief van KLEEF, *in dato den* 11 *July.*

Zyne Majesteit heeft order uitgevaad tot den march van 40 Battaillons en 30 Esquadrons, benevens een gedeelte der Husfaren van Zhieren en der Dragonders, te zamen uitmakende een Corps van 50 à 60000 mannen. De Regering, de Krygsraad en de Kamer der Finantien zyn alle buitengewoon vergaderd geweest en alles word gereed gemaakt voor de Troupen, die alhier staan aan te komen: aan de Landlieden is bereids order gezonden om alle hunne Paarden herwaart te brengen, ten einde daar uit de Paarden voor de vervoering der Artilery te kiezen.

Eenige Officieren van de bezetting hebben geweigerd de gunst of *gratificatie*, waar van hier voren gemeld is bl. 1738, aan te nemen, met namen *Tumal*, Commandant van een Bataillon van *van Pabst*, als mede *Wautier*, van de Dragonders van *van Byland*, en *Timmerman*, van 't Regiment van *van Hessen Philipsthall*, thans op de Gevangenpoort in hegtenis zittende, en *Brand*, van de Dragonders van *van Hessen Kassel*. Dezen hebben van deze hunne weigering kennis gegeven aan den Raad van State, welke zulks

ter

ter kennisse van H. H. Mog. gebragt heeft. 's GRAVENHAGE.
Den 9 July hebben Hun Hoog Mog. het gedrag van die Officieren goedgekeurd en dezelven in Hunne bescherming genomen, en zulks tegen protest van Holland; terwyl Overysfel en Stad en Lande zulks overnamen. Dit ter kennis van Gecommitteerde Raden gekomen zynde, hebben Dezelve dezen morgen aan die Officieren aangezegd, om de bekomene ordres van H. Hoog Mog. niet aan derzelver manschappen voortelee-zen; en voorts is by Hun Ed. Gr. Mog. het geen verder in deze zaak zou moeten gedaan worden, commissoriaal gemaakt.

Wyders hebben H. H. Mog. nog gelast, de drie maandelyksche lysten der Regimenten aan den Raad van Staten te te zenden.

By Hun Ed. Gr. Mog. zyn de opengevallene Officiersplaatsen der weigerende Officieren, by *Onderwater*, *Stuart* en *Dundas* begeven.

De Ridder *de Ternant*, Oppergebieder van het Cordon in Overysfel, is alhier aangekomen.

Den 10 July heeft het Genootschap van Wapenhandel weder zyne wapenoeffeningen in de Koekamp verrigt, en met slaande trom en vliegend vaandel getrokken, zonder eenige beletzelen of hindernis. De Markgraaf *De Verac*, als mede zyn Schoonzoon *De la Coste*, en zyne Gemalinne, en de geheele huis-

'sGRAVENHAGE. huishouding van dien Gezant was daar by tegenwoordig.

Op het gevaar, het welk de ſtad Heusden oordeelde voor haar te ontſtaan, uit het ronddeelen van geweeren aan de Ingezetenen van de omliggende Plaatzen, door de Gelderſchen, is by Hunne Ed. Groot Mog. beſloten, aan het verzoek van Heusden om Ammunitie, te voldoen, en zyn Gecommitteerde Raden gemagtigd, daaromtrend te bevelen. „ Dog (ſchreef de Zuidhollandſche Courant) het doen van den eed der Militie aan de Regeering dier Stad, ſcheen van te groten aanbelang te zyn, om daar zoo ſchielyk op door te ſlaan. Dus is hetzelve commisſoriaal gemaakt met het groot beſoigne."

By Hun Ed. Gr. Mog. is ingekomen een brief van den Drosſaard van Heusden, houdende, dat aldaar een man was aangehouden, met een pak papieren voor den *geſuspendeerde* Officier *Duran*, en dat hetzelve pak verzegeld was; dit is aan Gecommitteerde Raden gezonden. Dog bevonden van geen belang hoe genaamd te zyn.

By Hun Ed. Gr. Mog. is ingekomen eenen brief van Gecommitteerde tot het Defenſiewezen dezer Provincie en der ſtad Utrecht, houdende, „ Dat 'er verregaande ongeregeldheden te Leerdam en Schoonderwoerd hadden plaats gehad, met het laaten waayen

van

van Oranje vlaggen van de torens; dat zy de Magistraat te Leerdam 'er wel over aangeschreven hadden, dog nog geen antwoord bekomen, waar door zy zig genoodzaakt gevonden hebben gehad, een Detachement uit Vianen, bestaande uit Leden van het Genootschap en Militairen, 'er na toe te zenden, dewelke ook de vlaggen van de torens hebben afgenomen, en de voornaamste van die party te Leerdam, te weten den Burgemeester *Knyf* en Schepen *de Man*, op vermoeden gevat en naar Vianen overgebragt hadden, als mede drie man te Schoonderwoerd in hegtenis doen nemen. Verders melden Heeren Gecommitteerden, dat te Ysselsteinook eenige beweegingen waren ontstaan; dat zy den Magistraat bevolen hadden, de sleutels der Stad in handen van den Commandant te stellen. Dog dat de Magistraat aldaar zulks weigerde, zonder uitdrukkelyken last van den Prins als Heer en Baron van Ysselsteyn: verzoekende dus Heeren Gecommitteerden in beide deze zaken Hun Ed. Gr. Mog. voorziening." Hier op is by Hun Ed. Gr. Mog. besloten, „dit in afwagting van het nadere berigt in advys te houden, en den Magistraat te Ysselsteyn aan te schryven, de sleutels aan den Commandant over te geven. De Heeren van de Ridderschap wilden de Commissie aangeschreven hebben, om binnen 24 uuren de berigten, op *wat auctoriteit zy dat gedaan hadden*." Wy zullen van deze zaken hier na onder Ysselsteyn en Leerdam nader melding doen.

's GRAVENHAGE.

Zzzzz Nog

'sGRAVENHAGE. Nog is by Hun Ed. Gr. Mog. ingekomen eenen brief van Hun Hoog Mog. over het Declaratoir, dat aan de Officieren gevergd wordt te teekenen om van de *Gratificatie* te kunnen *jouisseeren*, als mede over het niet zenden van de drie maandelyksche lysten aan den Raad van Staten, aandringende op intrekking van die Resolutie. Het zelve is commissoriaal gemaakt met het groot en personeel besoigne.

Gecommitteerde Raden hebben Hun Ed. Gr. Mog. gecommuniceerd, „ dat zy de Commandanten van de Detachementen alhier hebben doen voorhouden, dat zy geene Resolutien van Hun Hoog Mog. of van den Raad van Staten mogen obedieeren, of aan hunne manschappen mogen communiceren, zonder permissie van welgemelde Gecommitteerde Raden:" 't welk Hun Ed. Gr. Mog. zig hebben laten welgevallen.

Verders is ter Vergadering van Holland ingekomen een Request van *P. C. van Leyden*, als Bailluw van Vlaardingen, om afdoening van zyn verzoek, om in de oproerige beweegingen, ten kosten van den Lande te mogen *procedeeren*. Dit is handen der Leden gesteld.

Wyders is ingekomen een Request van de Burgers te Moordrecht, om goedkeuring van een Reglement voor een opterigten Schutterye. Dit is aan Gecommitteerde Raden om berigt gezonden.

By

By Hun Ed. Gr. Mog. is ingekomen eenen brief van de Staten van Utrecht, te Amersfoort vergaderd, dat zy zig van Wyk te Duurstede, tot afweering der onderwaterzetting, verzekerd hadden, en om de orde daar te herstellen; dat zy alles in het vriendelyke wilden vereffenen. Dog de Meerderheid van de Staten van Holland vondt goed, dien brief te *seponeeren*. 'sGRAVENHAGE.

By Hunne Hoog Mogende, de Algemeene Staten is den 12 July dit besluit genomen.

Extract uit het Register der Resolutien van de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

Is gehoord het Rapport van de Heeren van Heekeren van Khell, en andere Hun Hoog Mog. Gedeputeerden tot de Militaire zaken, ingevolgen en tot voldoeninge van derzelver Resolutie Commissoriaal van den 3 deezer loopende maand, met en nevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raad van Staate, hebbende geëxamineerd een Missive van de Collonel G. van der Poel, geschreeven te Vreeswyk aan de Vaart, den 28 der voorleedene Maand houdende, dat ter voldoening aan Hun Hoog Mog. Resolutie, in dato 19 Juny 1787, om uiterlyk binnen agt dagen te berigten op gedane klagten, wegens het voorgevallene te Vreeswyk aan de Vaart, met het visiteeren van het Jagt van de Heeren Staaten van Gelderland, hy de Eer hadde, Hun Hoog Mog. te informeeren, dat in deeze buiten staat was gesteld, [illegible] orders te [illegible], wor-

'sGRAVENHAGE. gens de speciaale en bepaalde orders, door de Heeren Staaten van Holland als Betaalsheeren gegeven, en dienvolgens de ontfangene stukken ter kennisse van dezelven gebragt hadde.

Res. van de Stat. Gen. nopens het Geldersch Jagt. Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, den Raad van Staate mits deezen te verzoeken om Copie van gemelde Missive, als mede van Hun Hoog Mog. voorschreven Resolutie van 19 Juny laatstleeden, te stellen in handen van den Advocaat Fiscaal van de Generaliteit, met last om dien aangaande te dienen van deszelfs Consideratien en Advis.

En is voorts by deeze geleegenheid nog goedgevonden en verstaan, den Raad van Staate te verzoeken, om insgelyks te requireeren de Consideratien en Advis van voornoemde Advocaat Fiscaal met opzigt tot alle die Officieren van den Staat, welke met overtreeding van den Eed aan de Generaliteit gedaan, en in weerwil der aanschryving van den Raad van Staate, van den 28 April en 8 Mey laatstleeden, met hunne onderhebbende Manschappen op het Territoir der Provincie van Utrecht reeds dadelyk zyn gemarcheerd, of verklaard hebben bereid te zyn, om zulks te doen.

De Heeren Gedeputeerde van de Provincien van Holland en Westfriesland, van Overyssel en van Stad en Lande, hebben het voorschreeve gerapporteerde Copielyk overgenomen, om in den haaren breeder gecommuniceerd te worden; en ziende, dat met de Conclusie is voortgegaan, hebben daar tegen wel uitdrukkelyk geprotesteerd, als zynde informeel.

Den 13 July 1787 zyn hevige verdeeldheden ter Vergaderinge van de Algemeene Staten voorgevallen, omtrend de nieuwe Afgevaardigden der Staten van Utrecht, te Utrecht vergaderd. De Staten van Friesland

land hebben *gedesapprobeerd* en *gedesavoueerd* het gedrag hunner Gedeputeerden, aangaande de *admissie* van die Heeren Gedeputeerden, en verklaard, nimmer die Staten te zullen erkennen. Elke Provincie beriep zig vervolgens op derzelver vorige uitgebragte Advysen. De Gedeputeerden van Gelderland wilden den Gedeputeerden der Staten van Utrecht, te Utrecht vergaderd, de Vergadering ontzegd hebben; dog dezelve *reclameerden* het zelfde regt, het geen in het jaar 1654 aan de Provincie van Overyssel was wedervaren. Hier op zyn zy evenwel nog ter Vergadering gebleven.

'sGRAVENHAGE.

By Hun Ed. Gr. Mog. is ingekomen eenen brief van H. Ed. Mog. Heeren Gecommitteerden ter defensie dezer Provincie en der stad Utrecht, houdende, „ dat zy verzogt hebben aan Gecommitteerde Raden in 't N. Kwartier, om de Officieren te Hoorn hun gevoelen af te vragen, en dat de Ritmeester *van der Duin*, twee Lieutenants en een Vaandrig, geweigerd hadden te gehoorzaamen; waarom dezelve ook *gedimitteerd* waren; verzoekende, dat die plaatsen hoe eer zo beter vervuld mogen worden, gelyk ook die in *Hardenbroek*, *Byland* en *Grenier*, als ook onder *Pallardy*, in plaatse van *Villates* en *Bourssen*; communiceerende wyders, dat de meeste goederen van *Hessen Philipsthall* te Breda zyn, welke de Magistraat aldaar geweigerd had aftegeven; dat zy dezelven daarom hadden doen arresteeren,

'sGRAVENHAGE. ren, verzoekende daar in voorziening, als ook, dat de vier Compagnien van *Waldek* te Woudrichem, geen zwarigheid meer gemaakt hebben om de *Patenten* van den Generaal van *Rysfel* te gehoorzamen, welke dezelve ook *provisioneel* bekomen hebben; verzoekende daar op ordres te stellen, als mede aan alle de Regimenten die gehoorzaam zyn geweest; zendende verders eenen brief over van den Kaptein *Nicolson*, over het gedrag van den Lieutenant Collonel *Tengnagel*, die de ontvangene vyf weeken tractement te rug geischt, en zig van al het geld meester gemaakt heeft, zo dat 'er nu geen geld by dat Battaillon is." Hier op is by Hun Ed. Gr. Mog. besloten, eerstdaags, die openstaande posten te begeven; de zaak van den Lt. Collonel *Tengnagel* is aan Gecommitteerde Raden gezonden om te voorzien, en voorts omtrend de goederen van *Hessen Philipsthall* ordres te stellen, ten meesten diensten van den Lande, en ook op de betaling van *Waldek*.

Den 13 July is een aanzienlyke somme gelds naar de Commissie van Hun Ed. Gr. Mog. te Woerden, ter betaling van 't Krygsvolk verzonden.

De Heer *de Liancourt*, Collonel in Franschen dienst, die eenigen tyd hier is geweest, is naar Utrecht vertrokken.

De Magistraat der stad Heusden heeft

by

by eenen brief aan de Staten van Holland te kennen gegeven, dat zy vermeenen, dat de begeeving van het Drossaarts- en Schouts-Ampt aan de Burgery toekomt; dus verzoeken zy, dat geene Nominatie daar toe aan Z. H. mag gezonden worden, en willen die post in een driejarige bediening veranderen, en daar toe de *Nominatie* door de Burgery gemaakt, aan Hun Ed. Gr. Mog. ter verkiezing zenden: dit is commissoriaal gemaakt met het groot besoigne. 'sGRAVENHAGE.

Verders is met betrekking tot Heusden, uit hoofde der gelegenheid van die Stad en de daar in zynde magazynen, by Hun Ed. Gr. Mog. besloten, aldaar Krygsbezetting in te leggen, en derhalven *Patent* aan de vier Compagnien van *Waldek* gezonden, om van Woudrichem naar Heusden te trekken, en die te gelasten den eed aan de Regeering der stad Heusden te doen.

In raadpleging gebragt zynde het poinct wegens de Gedeputeerden dezer Provincie ter Generaliteit, vervat in het voorstel van Rotterdam, van den 23 Juny laatstleden, is by de Staten van Holland besloten, voornoemde Gedeputeerden te gelasten niet hun byzonder gevoelen, maar dat der Provincie te volgen.

Gecommitteerden ter defensie dezer Provincie en der stad Utrecht, hebben aan Hun Ed. Gr. Mog. geschreeven over het gebrek aan tenten, indien men somwylen moest te velde

'sGRAVENHAGE. trekken; zy hebben daar toe Gecommitteerde Raden verzogt, en die hadden wel voorziening gedaan, maar niet genoegzaam; dus verzoeken zy, dat de Commandanten van de troepen, die niet aan het Cordon zyn, mogen aangeschreven worden hunne tenten te Woerden in het magazyn te brengen, *ex plenitudine potestatis*, om dat dezelve aan het Regiment in eigendom behoren. Dit is aan Gecommitteerde Raden om berigt gezonden.

Op eenen naderen brief van de Commissie tot het Defensiewezen, is dezelve nader verzogt, om over het gebeurde te Leerdam en Ysselsteyn verdere berigten in te winnen.

De Heer Raadpensionaris heeft Hun Ed. Gr. Mog. kennis gegeven, dat de Agent van den Furst van *Waldek*, namens denzelven, eene Memorie aan hem overgegeven en verzogt hadt, dat de vier Compagnien van zyn tweede Regiment uit het Cordon getrokken en elders ten dienste gesteld moggen worden.

Ook is bepaald, om de soldyen van de vier Compagnien van *Waldek*, te Woudrichem in Guarnisoen leggende, als mede aan de verdere thans gehoorzaam zynde Regimenten, weder op de gewoone wyze te voldoen.

By Hun Ed. Groot Mog. is ook ingekomen een Request van Schout en Geregte te Maas-

Maasfluis, houdende klagten over de werke- 's GRAVENHAGE.
loosheid der Justitie van Delfland, en over
de beweegingen, die aldaar plaats hebben,
en door vier persoonen wierden aangevoerd,
verzoekende hier in eene spoedige en krachtdadige voorziening. Gecommitteerde Raden zyn hier op verzogt, met het Hof te raadplegen over de handhaving van de laatste Publicatie, om de Officieren tot hun pligt te houden, en de nalatigen naar verdienste te straffen.

Burgemeesteren van Delft hebben den 12 July verzogt 50 man Ruitery, tot handhaving der rust in hunne Stad. Heeren Gecommitteerde Raden hebben daar op 24 man derwaards gezonden, tot beveiliging der magazynen.

Men ziet hier thans niemand der Vrycorporisten meer gewapend langs de straat gaan, zynde aan 't Guarnisoen bevelen gegeven, om alle gewapende Vrycorporisten hun geweer af te nemen, gelyk zulks reeds dadelyk is geschied aan zeker Lid van 't gewapend Genootschap, welke deswege zyn beklag ging doen, dog zonder goeden uitslag.

Het Genootschap heeft zig by Request aan de Staten van Holland vervoegd.

Voor eenige dagen kwam alhier van wegens de Commissie van Defensie te Woerden een Staten Bode, met *Patent* voor de Kanonniers, welke hier Guarnisoen hielden, om te trekken naar Ysselsteyn; dan, den

'sGRAVENHAGE.

Officier van dit Detachement, zynde den Lieutenant *van Houte*, zig daar op by Heeren Gecommitteerde Raden vervoegende, ontving hy van Hoogstdezelven bevel van te blyven. Maar niet te min is het zelve Detachement bestaande uit 14 man, en een Bombardier, zonder den Officier van hier uitgetrokken, met agterlaating van hunne geweeren, en vyf sabels, benevens al hunne uitrusting: men gist naar Gelderland, vermits zy tot de Compagnie van den Heer *l'Hombach* behooren; welke onlangs uit 't Cordon naar Nymegen is getrokken. Den voorsz. Lieutenant is kort daar na van hier vertrokken, om was 't mogelyk haar op te spooren. Ook is niet verzuimd aan Heeren Gecommitteerde Raden van het vertrek dezer manschappen kennisse te geven.

Wy hebben hier voren de Memorie van den Gezant van den Koning van Pruissen aan de Staten van Holland medegedeeld. Den 14 July 1787 is by Hun Ed. Groot Mog. een zeer beleefd antwoord vast gesteld, houdende redenen, waarom H. Ed. Groot Mog. de reize van H. Kon. Hoogheid herwaards hadden schroomlyk geoordeeld. De tyd zal leeren, of de Koning met deze beleefdheid zal genoegen nemen. Dit antwoord is aan den Pruisschen Gezant ter hand gesteld, en ook een afschrift daar van naar het Hof van Frankryk gezonden.

Zie hier dat antwoord zelve, 't welk, hoe uitgebreid ook, egter te gewigtig is, om niet geheel geplaatst te worden.

Ex-

Extract uit de Resolutien van de Heeren Staten van Holland en West-friesland, in Hun Ed. Groot Mog. Vergadering genomen op Saturdag den 14 July 1787. 's GRAVENHAGE.

Ref. en antwoord aan den Koning van Pruissen

De Raad Pensionaris heeft ter Vergadering gerapporteerd de Consideratien en het Advis van de Heeren van de Ridderschap en verdere Hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden tot het Groot Besoigne, hebbende, ingevolge en tot voldoening aan Hun Ed. Gr. Mog. Resolutie Commissoriaal van den 10 dezer, geëxamineerd de Memorie, ten zelven dage door den Heer *van Thulemeyer*, Extraordinair Envoyé van Zyne Majesteit den Koning van Pruissen, aan Hun Ed. Gr. Mog. gepresenteerd, raakende het geen onlangs aan Hare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Prinsesse van Orange en Nassau was overgekomen.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, dat aan den Heer *van Thulemeyer*, Extraordinaires Envoyé van Zyne Majesteit den Koning van Pruissen, tot antwoord op deszelfs voorschreeve Memorie zal worden toegevoegd:

Dat Hun Ed. Groot Mog. te veel Egards hebben voor Zyne Pruissische Majesteit en Hoogstdeszelfs Illuster Huis, dan dat zy zouden kunnen dulden, dat, zoo als Hy Heer Extraordinaris Envoyé zich heeft uitgedrukt, eenig attentaat tegen de Persoon van Zyne Majesteits Zuster, Mevrouw de Prinses van Orange en Nassau, hier te Lande zoude worden geoommitteerd: dan dat Hun Ed. Groot Mog. daarentegen ook niet kunnen twyffelen, of Zyne Pruissische Majesteit zal voor hen ook wel dezelfde Egards willen plaats geven, die Souveraine Mogenheden aan elkanderen verschuldigd zyn; en vervolgens van Zyner Majesteits billyke denkwyze niet kunnen verwagten, dat Hoogstdezelve de verrichtingen van Hun Ed.

'sGRAVENHAGE. . .

Ref. en antwoord van den Koning van Pruisfen

Ed. Groot Mog., als zynde den eenigen Souverein dezer Provincie, en welke verrichtingen niet anders dan de conservatie der rust van 's Lands Ingezetenen en het welzyn van den Lande tot voorwerp hebben, zoude beschouwen als attentaaten tegen welgedagte Hare Koninglyke Hoogheid, eeniglyk en alleen, om dat Hare Hoogheid in 't geval is geconcerneerd geweest; dat Hun Ed. Groot Mog. wel gewenscht hadden, dat Zyne Pruisfische Majesteit door eene echte opgave der omstandigheden, die het bedoelde geval verzeld hebben, vooraf volledig was geïnformeerd geworden; alzoo zy met reden moeten twyffelen, of dan niet de overgegeve Memorie van hem Heer Extraordinaris Envoyé *van Thulemeyer* zoude zyn geprævenieerd; dat toch Hun Ed. Groot Mog. van Zyner Pruisfische Majesteit verheven denkwyze niet kunnen verwagten, dat Hoogstdezelve Hare Koninglyke Hoogheid boven den Souverein dezer Provincie zelven zoude willen verheffen; en op dien grond alle belemmering, die Hare Hoogheid in Hare Reize naar 's Hage zouden mogen ontmoeten, welke belangen van den Staat daar tegen ook zouden mogen stryden, desonaangezien, als een Attentaat tegen Haar Persoon, of als een injurie, zoude gelieven aan te zien.

Dat ondertusschen; wat de voorgevallen gebeurtenis zelve betreft, Hun Ed. Groot Mog. tot een openlyk bewys van den hoogen prys, waar op zy de vriendschap en welwillendheid van welgedagte Zyne Majesteit schatten, geen zwarigheid maken, om van hunne zyde openlyk te declareren, dat dezelve gebeurtenis Hen ook ten sterkste had getroffen, en dat zy niets yveriger wenschten, dan dat dezelve hadde kunnen worden geprævenieerd: dat hier toe meer dan waarschynelyk ook gelegenheid geweest zoude zyn, indien Hare Koninglyke Hoogheid, in plaats van op het onverwagst, na een afwezen van byna twee Jaren, het Territoir van deze Provincie we-

weder in te treeden, van Haar verlangen om na de Oranjezaal te komen, en van de oogmerken, door Haar daar mede bedoeld, Hun Ed. Groot Mog. op eene convenable wyze had gepræadverteerd; nadien Hun Ed. Gr. Mog. dan in de mogelykheid gesteld zouden zyn geweest, om niet alleen dat een en ander vooraf te beoordeelen, maar teffens aan welgemelde Prinses de bedenkingen voor te stellen, die deswegens natuurlyk by Hen moesten ontstaan: immers dat Hun Ed. Groot Mog. in dat geval aan Hare Koninglyke Hoogheid zouden hebben kunnen en moeten herinneren de wyze, waar op de Heer Prins Erfstadhouder reeds in de maand September van het Jaar 1785 met Zyn Huis en Famillie deze Provincie heeft verlaten; — deszelfs by herhaling gemanifesteerd misnoegen tegen de Hollandsche Souverein, gepaart met een aantal demarches, zigtbaar ingerigt, om deze Provincie de uitwerkzelen van dat ongenoegen gevoelig te doen ondervinden, en daar toe zelfs al de magt der Republyk, die onder zyn bereik was, te employeren; — den zoo veel indruk gemaakt hebbende inhoud van het Declaratoir, door den gemelden Prins op den 26 Mey laatstleden uitgegeven, in het welk alle denkbeelden van erkentenis eener onafhanglyke Souvereiniteit in deze Provincie worden uit het oog verlooren, en waar door alle relatie tusschen Hun Ed. Groot Mog. en hunnen tegenwoordigen Stadhouder geheel onzeker en fluctuaerend is geworden; en eindelyk, de verregaande verdeeldheid in de gemoederen der Natie, waar van het voornaamste en aanzienlykste gedeelte, by het reclameren zyner Vryheden, door de veruitziende bedoelingen van den Heer Stadhouder, ten hoogsten tegen denzelven word ingenomen; terwyl een ander gedeelte een tegengesteld gevoelen omhelst, en het misleid en onzinnig gemeen onder hetzelve reeds hier en daar den naam van Orange op de schan-

'sGRAVENHAGE.

Ref. en antwoord van den Koning van Pruissen.

'sGRAVENHAGE.

Ref. en antwoord aan den Koning van Pruissen

schandelykste wyze misbruikt tot een Leuze of Teeken, om daar onder de schroomlykste Tooneelen van Oproer en verwoesting aan te rigten; dat, behalven deeze zo belangryke en op de rust dezer Provincie zoo veel invloed hebbende Consideratien, ook nog aan Haar Koninglyke Hoogheid, met betrekking tot het oogmerk Harer komst alhier, zou hebben kunnen worden onder het oog gebragt, dat, voor zoo verre daar mede bedoeld mogt worden, om door Hare tusschenkomst, of wel door het entameren van Onderhandelingen met den Souverein, de gerezen verschillen en oneenigheden weg te ruimen, dit oogmerk, hoe lofwaardig en pryslyk ook in zyne generale beginselen, egter nooit de voorgestelde vrugt zoude kunnen produceren, aangezien het gebrek aan de noodige onzydigheid, het welk, na al het gebeurde, notoirlyk door de geheele Natie in Hare Koninglyke Hoogheid moest verondersteld worden, by welgemelde Prinses het eerste vereischte in eene Mediatrice zou doen ontbreken; terwyl de gebuteerde Onderhandelingen (gesteld al daar toe in het afgetrokkene, tusschen den Souverein en zynen Stadhouder, of de Persoon, die deszelfs plaats daar by vervangen mogt, voegzame termen waren,) ten minsten nimmer plaats konden hebben, zoo lang de Prins Erfstadhouder, zynde van dien kant de principale Persoon, by zyne tegen den Souverein dezer Provincie gemanifesteerde denk- en handelwyze mogt volharden.

Dat Hun Ed. Groot Mog. vervolgens niet zouden hebben kunnen nalaten, om uit alle deze bedenkingen af te leiden, eensdeels de onmooglykheid om, de zaken aldus staande, de komst van Hare Koninglyke Hoogheid in deze Provincie te doen dienen tot bereiking harer rustlievende oogmerken, en anderdeels, dat, gelyk het tot dier komste daar door ongelukkiglyk verviel, de gemelde komste zelve, tot bevordering van de by Hare

Hare Hoogheid bedoelde rust in deze Provincie, best voor als nog zoude worden uitgesteld, zoo om de nieuwe agitatie, die dit in de verschillend denkende gemoederen zoude verwekken, als uit hoofde van de aanleiding, die meer dan waarschynlyk (en de ondervinding van het gebeurde in meer dan ééne Provincie, alwaar juist op dienzelfden dag de vreeslykste oproeren, plunderingen en mishandelingen zyn aanrigt, bevestigd dit maar te ongelukkig) daar uit by een doldriftig Gemeen ontleend zoude zyn, onder den schyn van vreugdbedryven en in den schuldigen waan van daar mede het Huis van Orange te vereeren; de by hen smeulende en nog schandelyk aangestockt wordende begeerte tot oproer en beweging den ruimen teugel te vieren, en zich in veelerlei spoorloosheden, ten nadeele van den Lande en van de beste Ingezetenen, te buiten te gaan.

'sGRAVENHAGE.

Ref in antwoord aan den Koning van Pruissen.

Dat Hun Ed. Gr. Mog. gerustlyk vertrouwen, dat deze reflexien, gepaard met dien aandrang, welken het gewigt der zaak vorderde, door hen onder het oog van Hare Koninglyke Hoogheid gebragt zynde, Hoogstdezelve gereedelyk zouden hebben overtuigd, hoe raadzaam en convenabel het was, om hare voorgestelde komst herwaart uit te stellen, en dus niet alleen met Hun Ed. Gr. Mog. mede te werken tot bevordering van 's Lands rust en welzyn, maar ook voor te komen, dat hare heilzame en vredelievende bedoelingen, tegen hare intentie aan, niet wierden misbruikt, om ze tot een verkeerd prætext van tumult en plundering te doen dienen; een vertrouwen, dat te levendiger by Hun Ed. Groot Mog. plaats vind, naar mate zy zich meer geperfuadeert willen houden, dat Hare Koninglyke Hoogheid volkomen bereid zoude zyn geweest om hare als nu gedeclareerde pryslyke gevoelens ook door daden te realiseeren.

Dat ondertusschen de onverwagte komst van Hare Koninglyke Hoogheid herwaart, welke niemand,

's GRAVENHAGE.

mand, die de gesteldheid van zaken hier kend, eenigzints vermoeden kon, alle gelegenheid voor Hun Ed. Groot Mog., om hunne voorschreven bedenkingen aan welgedagte Prinses te doen voorhouden, hebbende afgesneden; hier in alleen dus de oorzaak van de gebeurdtenis, by de Memorie van gemelde Heer Extraordinaris Envoyé bedoeld, en die zoo wel by Hun Ed. Groot Mog., als by Zyne Majesteit den Koning van Pruissen, eene gevoelige sentatie verwekt heeft, moet worden toegeschreven.

Res. en antwoord aan den Koning van Pruissen

Dat toch, met betrekking tot die onverwagte komst van Hare Koninglyke Hoogheid, waar omtrent Hun Ed. Gr Mog. als daar van ten eenemaal onkundig zynde, geenerhande orders hadden kunnen stellen, geenzints vreemd moet voorkomen, zoodanig beletsel in de voortzetting van de reize als heeft plaats gehad; naardien, gelyk Hun Ed. Gr. Mog. vervolgens vernomen hebben, de Heeren hunne Gecommitteerden tot het Defensiewezen dezer Provincie, aan welken byzonder ook geïnjungeerd was om alles, wat de Provincie zoude kunnen benadeelen, tegen te gaan en te verydelen, uit kragte van deze hunne verpligting, een generale last gegeven hadden om alle Personen aan te houden en te ondervragen, en zoo er iemand passeeren mogt, wiens komst in de Provincie voor derzelver rust nadeelig zou de kunnen zyn, denzelven, zonder aanzien, op te houden en zoo lang te bewaren tot dat, dien aangaande, by Heeren Gecommitteerden nadere orders gegeven zouden zyn; en dat, ingevolge dit algemeen bevel, by het geven waar van, zoo als men geïnformeerd is, in genen deele op eene komst van Hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Prinses van Orange, gedagt was, welgemelde Prinses dadelyk in haare reize opgehouden is;

gelyk het ook even weinig vreemd kan voorkomen, dat de gezegde Heeren Gecommitteerden, spoedig van die ophouding onderrigt, zwarigheid gemaakt hebben om de voortzetting van Hare Koninglyke Hoogheid voorgenomen reize, daar hun de intentie van Hun Ed. Groot Mog. dien aangaande ten eenemaal onbekend was, by provisie te laten plaats hebben; vooral daar die Heeren Gecommitteerden uit de bekende gesteldheid van zaken en uit de beweging, die de komst van gemelde Prinses reeds begonnen had te veroorzaken, genoeg konden opmaken, hoe zeer uit deze komste aanleiding zoude genomen worden tot zoodanige verstoring der algemeene rust als hier voren reeds is aangestipt; en zy derhalven, daar het bedekte van dusdanige reize en derzelver zorgvuldige geheimhouding, ten minsten voor Hun Ed. Groot Mog. het mooglyk uitwerksel daar van te bedenklyker maakte, niet gezegd kunnen worden de palen eener noodzaaklyke voorzigtigheid te buiten te zyn gegaan, wanneer zy, om de vry zeker te verwagten nadeelige gevolgen niet voor hunne rekening te hebben, Hare Koninglyke Hoogheid hebben geperfuadeerd om hare reize te staken, tot dat zy orders van Hun Ed. Groot Mog. zouden bekomen hebben en er tyd geweest zoude zyn om voor de publyke rust te zorgen.

's GRAVENHAGE.

Res. en antwoord aan de Koning van Pruissen

Dat dit alles, zoo ver Hun Ed. Groot Mog. geinformeerd zyn, zich op eene zeer decente wyze heeft toegedragen, zoodanig, dat eenige van welgemelde Heeren Gecommitteerde, zelfs Hare Koninglyke Hoogheid op Hare begeerte, en ter beveiliging van Haar Persoon, met een Escorte van Ruiters naar Schoonhoven verzeld hebben; dat mede Hare Hoogheid, aldaar zynde gearriveert, en iets langer dan éénen dag vertoefd hebbende, na het vernemen van Hun Ed. Groot Mog. provisionele deliberatien over deze zaak, goedgevonden heeft, weder naar Nymegen te re-

'sGRAVENHAGE.

Ref. en antwoord aan den Koning van Pruissen.

tourneeren, waar in Hoogstdezelve, ten bewyze, dat men Haar niets van Hare vryheid benomen had, geene verhindering, hoe genaamd, heeft ontmoet: terwyl ook aan Hun Ed. Groot Mog., noch uit de Missives van Hare Koninglyke Hoogheid, noch van elders, eenige klagten zyn voorgekomen, het zy over het gedrag door welgemelde Heeren Gecommitteerde, ten aanzien van Hare Hoogheid by die gelegenheid gehouden, het zy over iets, dat naar eene onbetamelyke of injurieuse behandeling of gebrek aan behoorlyke egards voor Hare illustre Persoon in het allerminst zwemen zoude, waar door Hun Ed. Groot Mog. zich eenigzints bevoegd of gerechtigd zouden kunnen rekenen, om tegen de meergemelde Heeren Hunne Gecommitteerden, wier demarche meer dan waarschynlyk een oploop voorgekomen heeft, eenige straf of correctie te decerneeren.

Dat Hun Ed. Groot Mog. billyk vertrouwen, dat Zyne Pruissische Majesteit dit verhaal van zaken ontfangende, zich wel zal willen overtuigd houden, dat Hoogstdezelven, met betrekking tot het geval in de Memorie van hem Heer Extraordinaris-Envoyé *van Thulemeyer* bedoeld, te voren niet met de vereischte onzydigheid is geïnformeerd geweest.

En dat hy Heer *van Thulemeyer* verder nog verzogt word, Zyne Majesteit den Koning van Pruissen te verzekeren, dat Hun Ed. Groot Mog. de vriendschap van Zyne Majesteit ten hoogsten waarderende, daar van by alle gelegenheden de ontwyffelbaarste preuves wenschen te geven, en ook byzonder van hunne hoogachting en egards voor de Persoon van Hare Koninglyke Hoogheid Mevrouwe de Prinses van Orange en Nassau, maar dat Hun Ed. Groot Mog. ook teffens van de billykheid van Zyne Majesteit meenen te kunnen verwagten, dat Hoogstdezelve nimmer van Hun zal vergen, dat zy eenigzints verzuimen zouden alle zoodanige noodzaaklyke maatregelen

te nemen; waar toe elk Souverein, tot conser- vatie der rust en welvaart van de Ingezetenen, aan Zyne zorge toevertrouwd, indispensabel ge- houden en verpligt is.

Ref. en antwoord aan den Koning van Pruissen.

Terwyl Hun Ed. Groot Mog. eindlyk nog aan Zyne Pruisfische Majesteit volkomen zekerheid kunnen geven, dat zy in hunne verdere Delibe- ratien over deze zaak door geene andere motiven, dan die het voorschreven salutair oogmerk bedoe- len, bewogen zullen worden.

Dat wyders, gelyk Zyne Pruisfische Majesteit, volgens de gegeven informatien door den Heer Envoyé *van Rheede*, zich over deze zaak ook heeft geadresseerd aan het Hof van Frankryk, de Heer Raadpensionaris zal worden verzogt, gelyk denzelven verzogt word by deze, om van deze Resolutie kennisse te geven aan den Heer Mar- quis *de Verac*, Ambassadeur van Zyne Allerchristè- lykste Majesteit by dezen Staat, met verzoek, om daar van zyn Hof de noodige informatien te suppediteren.

En zal laastlyk van deze Resolutie by Missive ook Copie worden gezonden aan de Heeren Sta- ten van de andere Provincien.

De Heeren van de Ridderschap en Edelen heb- ben geinhæreert hun Aantekening en insertien on- der de Notulen van den 9 en 10 dezer geinse- reert, en daar by gepersisteert.

De Heeren Gedeputeerden der steden *Delft*, *Brielle*, *Edam* en *Medenblik*, hebben geinhæreert hun Declaratoir den 10 dezer gedaan.

De Heeren Gedeputeerden der steden *Hoorn* en *Enkhuyzen*, hebben geinhæreert hunne Aante- kening den 10 dezer gedaan.

Accordeert met voorf. Resolutien.

De Fransche Gezant *De Verac* ontvong en

 zondt

'sGRA-VENHAGE. zondt dagelyks postbodens naar zyn Hof, en ook naar Amsteldam.

Inmiddels namen de geruchten wegens het nemen van maatregelen door zyne Pruisfche Majesteit, om zig zelve de gevraagde *satisfactie*, in geval van weigering, te bezorgen, als ook wegens de oplettendheid en werkzaamheid van het Engelsche Hof, dagelyks toe: welken van dezen gesterkt, van anderen verzwakt wierden en voor een niets gehouden. In een onzer dagpapieren las men deze tyding uit Engeland:

LONDEN den 13 July. Voorleden dingsdag morgen ten 11 uuren vergaderde het Ministery in het Kantoor van den Marquis van Carmarthen en bleef aldaar tot des namiddags ten 2 uuren by een. Vervolgens vergaderde het op nieuws aan het huis van den Cancelier, alwaar de raadpleging tot middernagt duurde, waar na er een Kabinet Courier wierd afgevaardigd aan den Hertog van Dorset, 's Konings Ambassadeur in Frankryk.

Woensdag wierden er in het Kantoor van den Marquis de Carmarthen eenige Depeches gezegeld, welke met allen spoed naar Berlyn moesten overgebragt worden, weshalven de Courier, welke met dezelven naar Harwich gezonden wierd, order kreeg om zich, indien er geen Paketbooten waren, te bedienen van een Kotter of ander snelzeilend Vaartuig.

In een ander dagpapier namelyk het Rotterdamsche, schreef men aldus:

CO-

COPY *van een* BRIEF *uit* WEEZEL *den* 10 July. Tegenwoordig is hier alles in beweeging. Zaturdag avond kwamen twee Couriers van Berlyn; aanstonds daar op wierden van hier twee Officiers als Couriers afgevaardigd, de een naar Parys, en de andere over Nymegen naar den Haag. De eerste kreeg order om deze keer niet gelyk voorheen de Oostenrykſche Nederlanden te myden; maar regt toe regt aan over Brussel te ryden. Zondag morgen om 10 uuren wierden alle Staf-Officieren by zyn Excellentie den Generaal Inspecteur van het Westphaalsche Corps, den Heer Generaal van Gaudi ontboden, en hun geopenbaard, dat zyne Majesteit den Koning 40 Bataillons Infantery en 30 Esquadrons Kavallery zoude marcheeren laten, om de van de Hollanders aan de Princesse van Orange gepleegde moetwille te wreeken. Men zoude zig dus aanstonds in eenen marschvaardigen staat stellen; voorts daarop wierden alle Kanonnen uit het Arsenaal gebragt, ende aangezegt om scherpe Patroonen te maaken; de Pak- en Wagen Knegten worden reeds aangenoomen, en de Paarden zyn ook besteld; den 16 dezer word de Levering voor de Armée den minst aanneemende te Kleeff voor de Krygs en Domeine Kamer aanbesteed, ook zullen met de Schippers wegens het Transport te Water onderhandelingen aangegaan worden. 's GRAVENHAGE.

Zoo men vernoomen heeft, zal de Armee in twee Colommen marcheeren: de eene gaat by Duisberg over den Rhyn en de andere over Weezel. Heden zyn hier reeds alle de Stallen en Schuuren opgenoomen om te zien hoe veel Paarden dat er kunnen gestald worden.

EXTRACT *uit een* BRIEF *uit* DUISBERG den 10 July. Ik heb de eer, UE hier nevens te berigten, dat gister zeven Couriers van Berlyn hier door gepasseerd zyn na het geheele Kleefsche Land, om alle Voerlieden op te haalen, benevens Artillery en Wagen Knegten, die met alle mogelyken spoed klaar

'sGRAVENHAGE. klaar moeten zyn: 'er zyn reeds 30 Batallions Infantery en 20 Esquadrons Kavallery, benevens de zwarte Husaaren op weg, om binnen 5 à 6 dagen hier te zyn, om verder na de Nederlanden te marcheeren: alles is in alarm &c.

Daar en tegen schreef men op eenen gansch andere wyze in andere dagpapieren, b. v. in de Haarlemsche Courant N. 85. aldus:

Verder kan ik U Wel Ed. Geb. verzekeren, dat het gerucht van het byeen trekken der Pruisfische Troepen hier louter olie in het vuur is. — Ik voor my kan niet gelooven, dat Pruissen vyandelyke voorneemens zou voeden, en houde dat byeen trekken, alleen op het voorbeeld van Frankryk te geschieden, — Maar gesteld, dat de Geldersche en Utrechtsche Aristokraaten, met den Prins aan het hoofd, eens eenige Pruissische Regimenten inriepen, dan zie ik iets vreeslyks in Holland te gemoet.

In de *Leydsche Courant* N. 85 wierdt het volgende vermeld:

De directe Brieven van BERLIN, maaken even weinig melding van den aanmarsch der Pruissische Trouppes, als de Memorien van Thulemeyer; en men gelooft dat alles daar op zal nederkomen, om, even als Vrankryk een Observations Corps te maaken; ook misschien om de Mediatie, die men wil dat te Parys zal begonnen worden, te appuieeren &c.

En nog in eene andere Leydsche Courant.

Dat

'S GRAVENHAGE.

Dat ook een Pruisch Courier tyding heeft gebragt „ dat tot hier toe de Koning geen „ ordre heeft gegeeven om eenige Troupes na „ de Grenzen te doen marcheeren, als mede „ dat de laatst aangekomen Courier uit Vrank„ ryk berigt gebragt heeft, dat Zyne Allerchris„ telykste Majesteit niet approbeerd de onvoor„ zigtige Stap van Mevrouw de Princes om op „ die wyze in den Haag te willen komen."

In de Courant, die by *Verlem* wordt uitgegeven, en *de Nederlandsche Courant* wordt genaamd, van den 17 July, wierdt aldus geredenkaveld.

De Oranje Factie is wonder in haaren schik met de nouvelles van *Cleve*, nopens de aankomst van Pruissische Troupen, waar van de befaamde *Manzon*, Schryver van *le Courier du Bas Rhin*, eene zo groote opgave doet, die waarschynlyk door hem verzonnen is, om de Patriotten vreeze aan te jaagen, vermits de jongste Brieven van *Berlyn* 'er geen het minste gewag van maaken. Wat 'er ook van zy, zo het waar mogt zyn, dat 'er Pruissische Troupen in aanmarsch waren, zou men dit zekerlyk moeten attribueeren aan eene verwisseling van Garnizoen; ook zou in 't *Cleefsche* wel een Camp geformeerd kunnen worden, om, zo het mogelyk is, de onderhandelingen van den Stadhouder te apuyeeren. De standvastige houding der gewapende Burgeryen, om zonder aarzelen post te vatten, waar het noodig is, kan alle deeze hoop der Oranjeparty in rook doen verdwynen. Schoon het zeker is, dat de Graaf van *Goertz* naar *Versailles* gaat, en *Engeland* insgelyks een Minister derwaarts zal zenden, om de zaak van den Prins by dat Hof te verdeedigen, is het echter niet minder zeker, dat de Koning van *Frankryk* naar hunne voorslagen niet zal luiste-

's GRAVENHAGE. teren, noch dulden, dat een vrye Natie, als *Holland*, zich zoude vernederen, om met haaren Staatsdienaar in Onderhandeling te treeden. Voorts daar dezelve zich aan 't hoofd der *Geldersche* en *Amersfoortsche* Benden gesteld heeft, om tegens de Geprotegeerdens van zyne Meesters de Heeren Staaten van *Holland*, te oorlogen, kan men hem niet anders beschouwen, dan als een rebelleerende Staatsdienaar, die het goede vergeet, dat hy van *Hollands* Ingezeetenen genoten heeft, en nog geniet.

Nog in eene andere Courant by *Verlem* uitgegeven N. 87.

's HAGE *den* 18 *July*. Men verzekert, dat het Fransche Hof de Mediatie aangenomen heeft, die Holland ten aanzien van de Respective Provincien der Vereenigde Nederlanden heeft voorgesteld. De Marquis *de Verac*, Ambasfadadeur des Konings van Frankryk, heeft Heden met den Baron van *Brantzenburg*, wegens de *Amersfoortsche* Staaten in Hunne Hoog Mog. Vergadering præsideerende, geconfereerd. Men verzekert, dat gemelde Heer Ambassadeur de Raadpensionaris van Holland gecommuniceerd zou hebben, dat zyn Hooge Principaal ten vollen approbeert, dat Hunne Ed. Gr. Mog. niet goedgevonden hebben, de Princes van Oranje in het tegenwoordig hachlyk tydgewricht in hunne Provincie te ontfangen, en reeds hierop aan het Hof van *Berlyn* de noodige Remonstrantie heeft laten doen, naamelyk dat de Princes van Oranje in den tegenwoordigen tyd niet op Hollands Grondgebied kan geduld worden, en dat, zo Zyne Pruissische Majesteit mogt goedvinden de Provincie Holland om die reden aan te vallen, Hoogstgemelde in zodanig geval die Provincie met alle zyne magt zal by staan. Dit alles is door den Heer

Raadpensionaris heden aan Hunne Ed. Gr. Mog. gecommuniceerd. 'sGRAVENHAGE.

„ De Baron van *Rheede*, Extraordinaris Envoyé der Staaten Generaal aan het Hof van *Berlyn*, meldt in eene Missive aan Hunne Hoog Mog., dat 'er geen den minsten schyn van waarheid was, dat de Koning van *Pruissen* order gegeeven had om zyne Troupen te doen marcheeren."

In de *Oprechte Nederlandsche Courant* redeneerde men in dezer voege:

Het is, onzes bedunkens, ten hoogsten ongerymd te denken, dat de Koning van *Pruissen* eenen inval in *Holland* zou willen doen; een zodanige stap zou ten uitersten gevaarlyk voor het Huis van *Oranje* zyn, en deszelfs geheel verderf kunnen na zich sleepen. Alle de berichten, als het bovenstaande en het eerstgemelde uit *Lipstad*, komen ons niet geheel onwaarschynlyk voor; dan men kan 'er echter eerder uit besluiten, wat die Schryvers hartelyk wenschen, als de intentie van den Koning van *Pruissen*, in het doen marcheeren van die Troupen, nagaan. Waarschynlyk zyn alle die beweegingen tot niets anders ingericht, als om de weldenkende Patriotten, door hun met schrik en vreeze te vervullen, den moed te beneemen, en den Prins eenen vryen loop aan zyne geweldaadigheden te verschaffen.

In de Hollandsche Historische Courant te Delft, wordende geschreven door *Wybo Fynje*, N. 85.

PARYS *den* 9 *July*. Het gerugt is algemeen, dat hier binnen kort een Congres staat gehouden te worden, ter bevreediging der jammerlyke

be-

'sGRAVENHAGE. beroertens in de VII. Provincien. Intusschen worden de toerustingen, om eene aanzienlyke Zee- en Landmagt in gereedheid te brengen, voortgezet. Te *Brest* is men druk beezig met het uitrusten van een Esquader, en de Graaf *d'Esterhazy* is reeds gelast met de nodige schikkingen tot het formeeren van eene Observations-Armée te *Givet*, welke uit 12 Regimenten zal bestaan, en door de byvoeging van eenige Jagers, Husfaaren en Artilleristen in het geheel tot een getal van 15000 Man gebragt zal worden. De naamen deezer Regimenten zyn: *Auvergne*, *la Couronne*, *Condé*, *Poitou*, *Vigier*, (Zwitzers,) *Royal-Comtois*, *Boulonnois*, *Dillon*, *Suédois*, *Chartres*, *Auxerrois*, *Rovergne*, elk van 2 Battaillons; waar by komen de Husfaaren van *Esterhazy*, de Jagers *des Alpes*, en eene Brigade Artillery. De hoofdverzamelplaats is te *Givet*, en de overige plaatsen van het Cantonnement zyn: *Maubeuge*, *Philippeville*, *Rocroy*, *Fumay* en *Bevins*.

En nog N. 87.

De Heer Raad-Pensionaris heeft ter Vergadering eene Missive geproduceerd van den Baron van Rheede, Envoyé van onzen Staat aan het Pruissische Hof, behelzende onder anderen: *Dat er geene de minste schyn van waarheid was, dat de Koning van Pruissen ordre tot het marscheeren van Troepen zou gegeeven hebben* (*).

Eindelyk in de *Zuidhollandsche Courant* N. 88.

Parys *den* 15 *July*. Het Observations Leger, onder bevel van den Graaf *de Rochambeau*, 't welk te *Maubeuge*, *Givet*, *Philippeville*, *Rocroy*, *Fumay*, en *St. Bevain*, zal cantonneeren, zal bestaan uit de volgende Regimenten, te weten, *Au-*

verg-

(*) Men kan zig niet genoeg verwonderen, hoe en wie zulke openbaaren logen aan de goede Ingezetenen heeft durven opdringen.

vergne, *la Couronne*, *Condé*, *Poitou*, *Vigier*, *Royal Comtois*, *Boulonnois*, *Dillon*, *Royal Suedois*, *Chartres*, *Auxerrois*, *Rouerge*, de Jagers *des Alpes*, de Husfaaren van *Esterhazy*, en een Brigade Artillerye. Deze Regimenten zyn thands alle op marsch naar de plaatzen hunner destinatie. 'S GRAVENHAGE.

In de *Vaderlandsche Courant* N. 86.

AMSTERDAM *den* 16 *July*. De geruchten van aanmarsch van *Pruisfische* Troupen naa onze Grenzen zyn zoo buitenspoorig, dat men 'er geen het minste geloof aan geeven kan. Men weet, dat 'er in 't Land van *Cleef* 4 a 5000 Man Troupen waren; dat Z. *Pruisfische* Majesteit een zeker getal daar van naa *Magdenburg* heeft doen trekken, die door anderen van daar moeten vervangen worden; dus eene verandering van Guarnizoen van maar weinige Troupen, waar van men eene Armée gemaakt heeft van 50 a 60 duizend Man; op zyn hoogst zou het kunnen zyn, dat Z. *Pruisfische* Maj. een klein Observations Legertje in *Cleefsland* liet faamentrekken, om dat *Vrankryk* 'er een by *Givet* heeft. In alle gevallen kunnen even zoo spoedig 100 duizend *Franschen* komen om de Republiek te beschermen, als 50 a 60 duizend Pruisfen om *Holland* aan te vallen.

Wy melden alle deze verhaalen, om de gebeurtenisfen dezer tyden naar waarheid te kenfchetzen. Niet al wat kleinigheden schynen, zyn het daarom in der daad. De groote gevolgen spruiten niet altyd uit groote oorzaken. Een verstandig Staat- en Geschiedkundige moet in staat gesteld worden, om alle omstandigheden te kennen, die te kunnen zaamenvoegen, en daar uit besluiten

op

'sGRAVENHAGE.

op te maken. Hy zal dus zien, dat men het dreigend gevaar met alle ingespannen kragten heeft willen verkleinen in het oog van de Ingezetenen, en zal by zig zelven opmaken, of men daar in beraaden, en voorzigtig heeft te werk gegaan of niet: vooral indien men zig herinnert dat geen, 't welk zeker is, namelyk, dat de dagpapieren niet zonder invloed van eenige Hoofden geschreven wierden.

De Heer Baron *van Sternbach* heeft aangenomen, zyn Corps voor Holland, 600 man sterk, binnen twee maanden in het Luiksche volledig te leveren. Ook heeft de Heer Collonel *Mattha* een voorstel aan Hun Ed. Groot Mog. gedaan, om in Luik een Regiment van 800 man te bezorgen. Daar wordt in die Landen voor Hun Ed. Groot Mog. Regimenten sterk geworven door de Officiers, welke ten dien einde derwaards vertrokken zyn.

In zommige dagpapieren is gemeld, dat de knegt van den Vaandrig *van der Hoop* (zie bl. 232. en volg. en 399 en volg.), die de galg op het vaandel hadt geschilderd, te Vlissingen in Zeeland gevangen was, en thands in 's Hage in hegtenis zit.

De Pruissische Gezant Baron *van Thulemeyer*, heeft den 16 July weder een gesprek gehouden met den Heer *van Brantsenburg*, wegens de Provincie Utrecht, voorzittende ter Vergadering van Hunne Hoog Mog.

Daar

Daar zyn 24 Ruiters van hier naar Oud-Beyerland getrokken. 's GRAVENHAGE.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Utrecht hebben ter Vergadering van H. H. Mog. voorgedragen, „ Dat vernomen hebbende, dat by eene Resolutie van de Heeren Staten van Friesland de stem van de Heeren Gedeputeerden dier Provincie, welken mede hebben gestemd tot de provisioneele admissie van de Heeren *Taats van Amerongen*, *d'Averhoult* en *Strik van Linschoten* ter Vergadering van H. H. Mog. wordt ingetrokken, en de Staten van Utrecht te Amersfoort vergaderd vóor wettig erkend worden, zynde het dus alleen de Heeren van Holland en Overysfel, welken bovengemelde Heeren voor wettig houden, hebbende de Heeren van Stad en Lande de geheele zaak overgenomen; zy zig verpligt vonden, nogmaals onder het oog van H. H. Mog. te brengen, dat, daar de Vergadering van den Staat van Utrecht, die zedert de maand Augustus des voorleden jaars te Amersfoort heeft moeten gehouden worden, door al de Bondgenooten altyd is gehouden voor de Souvereine Vergadering van die Provincie, en daar voor alleen, zonder tegenspraak, erkend; dat dus de stem van de Gedeputeerden uit die Vergadering nooit in twyffel zynde getrokken, dezelve ook alhier alleen moet gelden, zy Heeren Gedeputeerden, gemerkt de Meerderheid met hun instemt, op het ernstigste en nadrukkelykste

moe-

'sGRAVENHAGE. moeten insteeren, dat de Resolutie, op den 14 Juny, allezints onwettig, en met overhaasting genomen zynde, dadelyk mag worden buiten effect gesteld, en dat diensvolgens aan gemelde Heeren *Taats van Amerongen*, *d'Averhoult* en *Strik van Linschooten*, geen verdere sessie in deze Vergadering mag worden verleend, en aan dezelven verzogt, niet verder te compareeren, en dat deze Resolutie zonder resumtie mag worden geconcludeerd en geëffectueerd.

Na deliberatien hier op, is de aanwezende Heer Gedeputeerde van de Provincie van Stad en Lande verzogt, de Resolutie van de Heeren Staten zyne Principalen daar op ten spoedigste uit te werken."

Het gedrag der Gedeputeerden van Zeeland, ter Vergadering van Hunne Hoog Mog. gehouden, aangaande het weigeren van zitting aan de Afgevaardigden uit Utrecht, is door de Staten van Zeeland volkomen goedgekeurd. Hier op hebben de Afgevaardigden van Zeeland voorgesteld; eenen dag te stellen, om die zaak af te doen, namenlyk, om den Afgevaardigden uit Utrecht geen zitting in de Vergadering van Hunne Hoog Mog. toe te staan. Holland heeft zig daar tegen verzet. Zeeland verklaarde verder genegen te zyn, zig aan de Unie te houden, maar tegen de inconstitutioneele handelingen zig te zullen verzetten.

Verders hebben die zelfde Afgevaardigden van Zeeland voorgeslagen, om de Verga-

gadering van Hunne Hoog Mog. op eene veilige plaats te verleggen, en daar de Generaliteits Landen thans van het Krygsvolk bykans ontbloot zyn, met den Raad van Staten te overleggen, wat te doen met de Generaliteits magazynen en de weinige aldaar zynde troepen. 'sGRAVENHAGE.

Hunne Ed. Groot Mog. hebben, op het verzoek van het vereenigd Genootschap te Langeraar, Korteraar en Aarlanderveen, het zelve in Hoogstderzelver bescherming genomen.

Het Genootschap te Roelofaartjensveen heeft by requeste Hunne Ed. Groot Mog. verzogt, om mede begrepen te zyn in Hoogstderzelver Resolutie van 6 September 1786; als mede om geweeren en patroontassen, van het Land te mogen hebben. Het eerste punt van dit verzoek is in handen der Leden gesteld, en het tweede aan Gecommitteerde Raden gezonden, om daaromtrend te bevelen.

De Afgevaardigden der stad Rotterdam hebben ter Vergadering van Hunne Ed. Groot Mog. voorgesteld, om de drie Hollandsche Admiraliteits Collegien aan te schryven, geene Schepen door den Admiraal-Generaal te laten gebruiken, dan alleen tot bescherming van de Zeevaart buiten 's Lands; de Officieren, die hier in anders handelen, niet meerder te betalen; en de goederen der hier in weigerende Admiraliteiten in be-

'sGRAVENHAGE. slag te neemen. Dit is in handen van het personeel besoigne gesteld.

De brieven van de Staten van Friesland, over het doen bydraijen van het Jagt van Gecommitteerden van Friesland tot het Defensiewezen en *Quota's*, door de Uitleggers op het Y geposteerd, als mede over het aanhouden van de Princes, waar door zy meenen, dat het vereffenen der geschillen onmogelyk wordt, by Hun Ed. Gr. Mog. ingekomen zynde, is den 16 July de eerste in handen gesteld om berigt, en de tweede voor *Notificatie* aangenomen.

By Hun Ed. Gr. Mog. is ingekomen en Commissoriaal gemaakt met het groot besoigne, een brief van Gecommitteerden tot het Defensiewezen dezer Provincie en der stad Utrecht, houdende, „Dat zy van alle kanten ontvangen hadden de blyken van den yver van het *beste* gedeelte der Natie, om het Vaderland te beschermen en Hun Ed. Groot Mog. getrouw te zyn; dat zy niet hebben nagelaten dien yver op te wekken; dat zy voorts gehad hebben eene Deputatie der gewapende Corpsen en Schutteryen van de aanzienlykste Steden in Holland, die hun te kennen gaven, dat hun aangenaamste belooning zoude zyn, dat 'er van wegens H. Ed. Gr. Mog. eene plegtige goedkeuring van het verrigte der Genootschappen en Schutteryen, als mede eene belofte van schadeloosstelling, zo voor de Weduwen der gesneuvel-

velden, als voor de verminkten in dienst van den Lande, geschiedde, met verklaaring, dat Hun Ed. Gr. Mog. gezind waren, om na het eindigen der troebles, den invloed der Burgeryen op de Regeering, en zulks op een billyke voet, daar te stellen; dat zy Heeren Gecommitteerden dien conform aan Hun Ed. Gr. Mog. adviseeren, en verder imploreeren, dat ook aan de Militairen, die getrouw aan Hun Ed. Gr. Mog. blyvende, in Hoogstderzelver dienst sneuvelen of verminkt worden, een dedomagement voor hunne Weduwen, of voor hun zelven, toegelegd moge worden, leggende gemelde Commissie daar toe over een Plan van schadeloosstelling." 'sGRAVENHAGE.

Op eenen anderen brief van gemelde Heeren Gecommitteerde tot het Defensiewezen, is goedgevonden te verklaren, „ dat aan de gemelde Commissie behoord gegeven te worden, eene lyst van den staat der magazynen: voorts dat door de Militie in het Cordon de ordres van den Generaal *van Rysfel* geobedieerd moeten worden, en is Saturdag bepaald om de plaatsen der desobediente Officieren van *Hessen-Kassel* te vervullen, als ook de vacante plaatsen onder *Suljard*."

Verders wierdt by H. H. Mog. goedgekeurd het bevel van Gecommitteerde Raden aan den Krygsbevelhebber van Goedereede, om de Justitie by te staan in het dempen der oproeren, en geweld met geweld te keeren.

'sGRAVENHAGE. Den 17 July wierdt by H. H. Mog. tegen de overneming van Holland, Overysſel en Groningen, beſloten, „ om den Fiscaal van de Generaliteit te gelasten, om te dienen van Advys aan den Raad van State over 't weigeren van berigt van den Lieutenant Collonel *van de Poll*, commandeerende aan de Vaart, wegens 't gebeurde aan 't Gelderſche Jagt; als mede om te adviſeeren, wat te doen met de Officieren die ongehoorzaam zyn aan de bevelen der Algemeene Staten."

Ook is beſloten, wegens den weerlozen ſtaat der bezettingen in de Generaliteits Landen, rondgaande brieven aan de Provincien af te zenden.

Verder is een rapport uitgebragt, om Holland by eenen brief aan te moedigen tot betaaling van het Krygsvolk, het welk op bevel van den Raad van State, uit het Cordon, van Hollands grondgebied, is getrokken, en op derzelver *repartitie* ſtaande.

Ter buitengewone Provinciale Vergadering der gewapende Burgercorpſen, te Leyden in deze maand gehouden, is door de Afgevaardigden van 't Haagsch Wapencorps, den 17 July 1787 dit onberaden (om niet meer te zeggen) voorſtel gedaan, 't welk toont, hoe de drift al meer en meer klimt, en eindelyk geheel het ſpoor byſter wordt.

Voorstel door Gecommitteerden van 't Haagsche Wapen Corps, voor 't Vaderland, ter Extraordinaire Provinciale Vergadering, gedaan den 17 July 1787.

sGRAVENHAGE.

Te bewerken, dat Willem van Orange, als een gedeclareerde Vyand dezer Republiek, en de eerste aanstoker van Burgermoord en Oproer in dit vry Gemeenbest, schuldig verklaart worde aan gekwetste Majesteit, rebellie en hoog verraad; dat hy ten eeuwige dage van alle zyne Waardigheden en Eerampten met de daar toe staande Tractementen ontzet, en voor altoos uit het grondgebied dezer Provincie gebannen worde, en de schade door den verderfelyken Burger Oorlog geleden, en nog te lyden zo veel mogelyk op zyne Goederen en Bezittingen worde verhaald; dat ook Zyne Gemalinne, welke in deze hachelyke omstandigheden het oproer in de verblyfplaats van Hollands Staaten door haare tegenwoordigheid heeft getragt aan te stooken, en dus aanleiding tot een verschriklyk Bloedbad in de Hofplaats te geeven; deeze Provintie werde ontzegt, en nimmer by successie als Gouvernante werde toegelaaten, als mede dien volgens derzelve Kinderen, welken boven dien van Kindsbeen af het Dispotismus hebben ingezogen, en reeds blyken toonen de verderflyke Principes van heerschzugt en geweld te zyn toegedaan, van het Erfstadhouderschap, als reeds door hunne Ouderen verbeurt zynde, vervallen werden verklaard. Tot bereiking van dit heilzaam oogmerk dringt het Vry Corps van *'s Hage* aan, dat in de stemhebbende Steden de Geconstitueerdens in die geene, welke reeds het geluk hebben dezelve te bezitten, of anderzints de Vaderlandsche Schutteryen, Genootschappen en Societeiten by hunne Vroedschappen aandringen om derzelver Gedeputeerdens ter Vergadering van Staat zo spoedig doenlyk met bovengemelden last te voorzien, en dat ter gelyker tyd

Voorstel van 't Haagsch gewapend Corps.

'S GRAVENHAGE. de Vaderlanders in de kleine Steden en t
Lande ten zelve einde nadrukkelyke Adr
Vergadering inleveren, om dus in een ty
geduchte stem van alle braave Nederlande
fens ter Vergadering te doen horen, en dezelve eindelyk eens van effect te doen zyn.

Op dit voorstel, welk een staaltje oplevert, wat van de volksinvloed van zodanig een gewapend Corps te wagten was, wierdt den 18 dit gerapporteerd:

Rapport van Gecommitteerden ter Examinatie van het bovenstaande Voorstel van het Genootschap in 's Hage, gedaan ter Extraord. Provinc. Vergadering den 18 July 1787.

De Commissie, gechargeerd met het onderzoek der gewichtige Propositie door het Vry-Corps van *'s Hage* ter deezer Vergadering gedaan, heeft de eer by dezen te rapporteeren, dat zy na eene aandachtige beschouwing van den tegenwoordigen Staat der zaken, en serieuse overweging van het geen den Lande in dezen meest oorbaar zoude zyn, best zoude oordeelen zich in deze provisioneel te bepaalen, en door de kragtigste instantie van wege deze Vergadering by Hun Ed. Gr. Mog. daar op aan te dringen, dat Willem de V., als de oorzaak van alle de ons drukkende rampen, dadelyk worde gesuspendeert in alle die hooge qualiteiten, welke hy by deze Provintie bekleed, met verlies van de Emolumenten en Tractamenten daar aan verknogt, en dat voorts aan hem Willem de V., en alle den Zynen het Territoir dezer Provintie provisioneel worde ontzegt.

En voorts, daar ten opzigte der suspensie by een vroeger Adres door deze Vergadering reeds eenige instantien zyn gedaan, zou de Commissie van Advies zyn, dat dit vernieuwde Voorstel te gelyk met de ontzegging van het Territoir behoort

te

te worden gemaakt tot een Ingredient van dit Declaratoir, waar van op gisteren, door de Commissie, op de Propositie van *Delft* gedecerneert, het Voorstel gedaan is, terwyl de Commissie ter bevordering van deeze gewichtige zaak die middelen aanptyst, welke by de Propositie zyn opgegeven. 'sGRAVENHAGE.

Gemelde Vergadering van Burgercorpsen is vervolgens gescheiden op *reces*.

Op weigering der Regeering van Ysselsteyn, om de sleutels der Stad, zonder bevel van den Prins als Heer van Ysselstein, over te geven, is aan dezelve nogmaals het zelve door de Staten van Holland, onder bedreiging van strenge maatregulen, geboden.

Het personeel besoigne den 18 July reeds een rapport uitgebragt hebbende nopens het voorstel van Rotterdam van daags te voren, is overeenkomstig van het zelve by Hunne Ed. Groot Mog. besloten, en zyn de Admiraliteits Collegien in Holland gelast, geene hunner Schepen of andere Vaartuigen anders te laten gebruiken, als tot beveiliging van de Vaart en Koophandel der Ingezetenen naar buiten, en tot dat einde, waar toe zy uitgerust zyn en betaald worden, het zy de Admiraal Generaal, of wie het ook zy, anders mogte komen te bevelen, op straffe van geene betaling meer te zullen genieten. En verders zyn de Admiraliteiten te Amsteldam en in het Noorder Kwartier gelast, om te zorgen, dat hunne Schepen,

 die

'sGRAVENHAGE. die bestemd waren om uit te zeilen, derzelver bestemming ten spoedigsten vervolgen, en Gecommitteerde Raden verders gelast, om op dit alles een wakend oog te houden.

Den Ritmeester *van der Duyn* van *Hessen Philipsthall*, is op zyn verzoek verschoond, en besloten, hem zynen rang en Compagnie te laten behouden.

De Genootschappen te Durgerdam en Bleiswyk zyn in de bescherming van Hunne Ed. Groot Mog. genomen.

De Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, hebben aan Hunne Hoog Mogende, den 18 July, geschreeven deezen brief.

HOOG MOGENDE HEEREN!

By onze Missive van den 10 dezer hadden wy de eer aan U Hoog Mog. te berigten, dat wy, alzo het antwoord van den Kaptein *van Pelt* niet detailleerde de gevallen in Uwer Hoog Mog. Resolutie van den 5 July laatstleden en Bylagen vermeld, hem nader daar over zouden onderhouden, om den uitslag daar van ten spoedigste ter kennis van U Hoog Mog. te brengen. En wy hebben dienvolgens te gelyk eene aanschryving aan den Kaptein *van Pelt* gedaan, ten einde zich voor deze Vergadering te sisteren, zoo als wy de vryheid nemen, uit de overgeleverde Copy Missive, te doen consteren; dan de gemelde Officier absent blyvende, hebben wy andermaal aan denzelven geschreven eene Mis-

Missive, met invoeging van de Poincten, waar op wy oordeelden van hem, op het Præ-Advys van den Heer Raad en Advokaat Fiscaal, antwoord te moeten requireren, ten einde in staat te wezen U Hoog Mog. daar na direct ons volledig berigt te kunnen doen toekomen.

Doch op heden ontfangen wy eene Missive van gemelden Kaptein, welkers inhoud ons buiten staat stelt, eenige omstandige informatie aan U Hoog Mog. van de gevallen, in Hoogsderzelver meergemelde Resolutie van den 5 dezer en de daar by gevoegde Bylagen, te kunnen geven; des wy ons aan dezelven moeten refereren en eerbiediglyk de vryheid nemen Copy daar van aan U Hoog Mog. te presenteren.

'sGRAVENHAGE. *Brief van de Admiral. aan H.H.M.*

De aanschryving, door Heeren Gecommitteerde Raden ter Admiraliteit te Amsteldam, den 10 July, aan den Kaptein *van Pelt* gedaan, is van dezen inhoud:

Alzoo wy noodig oordeelen U Ed. nog over het een en ander te moeten onderhouden, hebben wy goedgevonden U aan te schryven van, zoo dra U Ed. in deze Stad mogt zyn gearriveert, zich ten huize van den Heer Secretaris van dit Collegie aan te melden, of zoo U Ed., gedurende de sessie van den Raad, des voormiddags tusschen elf en één uuren konde komen, zal U Ed. zich voor ons moeten sisteren.

De tweede aanschryving, in dato den 14 July, luidt dus:

Wy hadden voor U Ed. de inleggende Missive aan deszelfs Logement gezonden, om aan U Ed. te worden ter hand gesteld, dan daar toe,

's GRAVENHAGE. volgens het rapport van den Kastelein, geen gelegenheid geweest zynde, hebben wy geoordeeld U Ed. nader te moeten schryven de redenen waarom wy U Ed. voor ons gerequireerd hebben en wel om ons de volgende vragen mondeling te beantwoorden: *Hoe veel Vaartuigen U Ed. onder uw Commando heeft? —— Waar dezelven geposteerd zyn? —— Op welke wyze de gevallen, vervat in de Resolutie van Hunne Hoog Mogende, van den 5 dezer, en Bylagen, welke wy U Ed. hebben ter hand doen stellen, zich hebben toegedragen?* Waar op wy nu, vermits Uwe absentie, hoe eerder hoe beter deszelfs schriftelyk antwoord zullen verwagten.

Op beide aanschryvingen heeft de Kaptein *van Pelt*, den 16 July, aan Hunne Edel Mogende het volgend antwoord doen toekomen:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Uwer Edel Mog. geëerde order van dato den 14 July, is door my wel ontfangen, en den inhoud daar van (onder reverentie gezegt) zeer wel begrepen, maar Ed. Mog. Heeren! gelieft te begrypen, dat ik tans (en wel met permisfie van U Edel Mogende) in dienst ben van deze Stad, en verder onder de orders van Hunne Ed. Groot Mog. de Heeren Staten van Holland en Westfriesland, en vervolgens verpligt, om aan de Edele Achtb. Gecommitteerdens tot het Defensiewezen, residerende te Woerden, myne verantwoording te doen: dus zullen U Edel Mog. my gelieven te excuseren, dat ik my niet inlate omtrent eenige overture van myne Commisfie, maar ik moet de vryheid gebruiken, om U Edel Mog. te renvoyeren aan myne Heeren en Meesters de Edele Achtb. Heeren Gecommitteerdens

van

van het Defensiewezen. Waar mede vermeene aan de orders van U Edel Mog. te hebben voldaan; my verders in de attentie van U Ed. Mog. te hebben gerecommandeert, zoo ben ik met alle verschuldigde hoogachting &c. 's GRAVENHAGE.

De Commissie ter defensie dezer Provincie en der stad Utrecht, heeft zig, by eenen brief, over de Heeren Gecommitteerde Raden beklaagd, verzoekende meerder magts, doende opgave van de noodige Oorlogsbehoeften, en verzoekende om de Officiersplaatzen onder *Suljard* en *Hessen-Kassel*, ten spoedigsten te begeven: omtrent 't laatste is besloten, de gemelde posten eerlang te vervullen.

De Meerderheid der Gorinchemsche Regeering heeft eenen sterken brief, ter beantwoording van de onlangs door den druk gemeen gemaakte brief der Minderheid aldaar, aan Hun Ed. Gr. Mog. gezonden.

Heeren Gecommitteerde Raden hebben aan het Genootschap van Maassluis twee veldstukjes toegestaan, en *van Diepenbrugge* te Gorinchem, als Commis van 's Lands magazyn aldaar, gesuspendeerd.

Gecommitteerde Raden hebben ook hun advis ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mog. uitgebragt, nopens het voorstel van Heeren Gecommitteerden ter defensie dezer Provincie en der stad Utrecht, aangaande de tenten der Regimenten, en

zeg-

'S GRAVENHAGE. zeggen, „ dat de tenten een eigendom zyn der Regimenten, waar over dus Hun Ed. Gr. Mog. niet te bevelen hebben; dat dierhalven welgemelde Heeren Gecommitteerden ter defensie behoorden gelast te worden, om de nodige tenten ten minste koste te laaten maaken."

De Fransche Gezant, de Markgraaf *De Verac*, heeft den 18 July aan de Algemeene Staten deze Memorie wegens de bemiddeling overgegeven:

HOOG MOG. HEEREN!

De Koning is onderricht, dat de STAATEN der Provintie *Holland*, den 7den deezer maand, aan U H. MOG. hadden voorgesteld, om tot zyne Bemiddeling toevlugt te neemen, tot bevrediging der Verschillen, welke de Republiek verdeelen. Z. Maj. is zeer gevoelig over dit blyk van vertrouwen, en Dezelve heeft aan den Ondergeteekenden, zynen Ambassadeur, gelast, aan U H. MOG. te verklaaren, dat dezelve niet alleen geneegen is, om daar aan te beantwoorden, maar ook dat Dezelve zich haast om mede te werken, zoo veel als van Hem zal kunnen afhangen, tot Herstel der Rust in de Republiek, en tot de goede Eensgezindheid tusschen de verscheidene Leden der UNIE.

De Koning neemt deeze geleegenheid greetig waar, om aan U H. MOG. de levendige smerte uittedrukken, welke de Troubelen, die de *Vereenigde Provincien* beroeren, hem veroorzaaken, en om hunne oplettenheid te bepaalen tot de Rampen, welke de gevolgen daar van zyn zouden, indien ze niet ras gestuit wierden.

Z.

Z. M. denkt, dat, om dit heilzaam einde te bereiken, het oogenblik daar is, dat U H. MOG. de spoedigste en kragtigtigste Maatregelen neemen, om van nu af aan de Vyandlyke Maatregelen, waar aan men zich in verscheidene Provintien overgeeft, te stuiten. U H. MOG. zullen dus den Burgerlyken Oorlog voorkomen, en het goed gevolg der Bevrediging, welke zoo wenschelyk is, gemakkelyk maaken om uitte werken. Deeze Aanmaaning van wegen den Koning, is hem ingegeven door de Vriendschap, welke hy der Republiek toedraagt, en door het Belang, dat hy neemt in derzelver Behoud en derzelver Voorspoed, en door de byzondere geneegenheid, welke hy heeft voor elk der Leden, die dezelve uitmaaken."

'S GRAVENHAGE. *Mem. van Frankryk wegens de Mediatie*

Ook is by de Staten van Holland ingekomen eenen brief van den zelfden Franschen Gezant, houdende:

„ Dat de Koning, zyn Meester, de me„ diatie heeft aangenomen, en dat Zyn *Al„ lerchristelykste Majesteit* een *Remonstran„ tie* aan 't Hof van *Berlyn* gezonden heeft; „ te kennen gevende, dat Mevrouw de „ Princesse van *Oranje* thans by geene mo„ gelykheid op 't *Hollandsche Territoir* kan „ geduld worden; en, zo onverhoopt die „ Provincie mogt overvallen worden, zig „ ten hoogsten daar aan gelegen zal laaten „ liggen; zullende zulks met zyn GANTSCHE „ MAGT tegen gaan en dezelve beschermen."

De Algemeene Staten hebben de Staten van Holland by eenen naderen brief wederom aangespoord, om tog alles betreklyk het geval

'S GRAVENHAGE. val van de Princes te herstellen: dan dit is slegts voor *Notificatie* aangenomen.

De gerugten omtrend de oplettendheid en de werkzaamheid der Groot Brittannische en Pruisfische Hoven bleven nog aanhouden. Men las in een dagpapier het navolgende:

AMSTERDAM *den* 20 *July*. De *Engelsche Brieven* van den 17 July, heden morgen aangekomen, spreken van eene den 12 deezer te Londen geslotene *Offensive* en *Defensive* Alliantie, tusschen de Hoven van *Berlin* en *Londen*. Voorts melden zy, dat de beide genoemde Hoven, met dat van *Versailles*, ernstig bedacht zouden zyn, ten einde de geschillen, in deeze Republyk plaats hebbende, zo mogelyk, op eene minnelyke wyze te vereffenen.

In de Utrechtsche Courant, meldde men uit 's Hage den 18 July.

De Envoyé *Rheede* te *Berlyn* heeft by Missive, in dato 10 deezer aan H. H. M. kennis gegeeven, dat aldaar eenige ordres aan de Troupes waren gegeeven, om zich marschvaardig te houden.

Men vergelyke met dit uittrekzel bl. 1784. In de Brielsche Courant N. 88. aldus:

De Ridder Harris heeft (zoo men verzeekerd) tyding ontvangen, dat by het Engelsch Ministerie was doorgegaan, om zyn Hoogheid te maintineeren in alle zyn rechten en waardigheden; en, men heeft met brieven van den 17 deezer *uit Londen* berigt bekoomen, als dat 'er tusschen den Koning van Groot Brittanje en de Ko-

Koning van Pruissen een Of- en Defensive Alliantie is aangegaan, en dat de Depêches met alle mogelyke spoed naar Berlin moesten overgebracht worden, hebbende de Courier, welke met de Depêches over Harwich zou vertrekken, ordre gekreegen, om, zo 'er geen Pacquet Booten waaren, als dan een Kotter of een ander snelzeilend Vaartuig te moeten neemen. 's GRAVENHAGE.

Van wegen Zyne Keizerlyke Majesteit en den Koning van Pruissen, is volgens echte berichten aan den Keurvorst van Keulen den doortocht zyner Troupes door het Munstersche verzocht, en de Keizerlyke Troupes zullen te Givet in 't Luiksche, circa 4 uuren van Maastricht geleegen een Campement formeeren. —— Voorts zyn de Hessische, Brunswyksche, en Hanoversche Troupes mede in aanmarsch.

Men las in de Fransche Courant, in het nabuurig Cleef wordende geschreven, onder den tytel van *Courier du Bas-Rhin*:

Niemand als een Verrader van zyn Vaderland heeft kunnen uitstrooijen, dat de Koning van Pruissen geene orders tot het marcheeren van zyn Troupes heeft gegeeven, maar vroeg of laat zullen die Verraders daar voor loon naar werken erlangen. Ondertusschen zyn wy in 't zeekere geinformeerd, dat de Baron van Rheede een tweede Memorie uit naam van den Koning van Pruissen, om aan Haar Hoog Mog. te overhandigen, heeft afgezonden, waarby Zyne Majesteit allernadrukkelykst voor de tweede en laatste reize, een prompte en eclatante satisfactie eischt wegens het attentaat aan Zyne Koninglyke Zuster aangedaan, met expresse wil, dat de Aucteurs daar van geregtelyk moeten gestraft worden, of dat by weigering van dien Zyne Majesteit zich zelfs satisfactie zal bezorgen. De tyd zal leeren

of

'sGRAVENHAGE. of Haare Koninglyke Hoogheid kan worden gehouden voor een Onderdaan van eene Factie, welke de besten en talrykften van hunne Natie zoekt te ondertebrengen.

Wy beoordeelen die berigten niet: wy verhaalen dezelven eenvouwiglyk.

Nog las men in de Haagfche Courant:

EXTRACT *uit een Brief van* WESEL, *van den* 18 *July*. Het geen ik den 10 dezer gefchreven heb, is en blyft zoo; alle de Ambachten zyn onophoudelyk bezig met het noodige voor de Veld Equipagie gereed te maken: Yder Officier krygt een Ry- en een Pakpaard, benevens een Pakknegt, en de Kapteins hebben 10 Paarden voor de Tenten; deze Paarden en Knegts zyn bereids in het Land opgefchreven en gifteren zyn te Kleef de Magazynen geaccordeert; de Proviant Bakkers en Chirurgyns voor de Hospitalen; want de Veld Chirurgyns blyven altyd by hunne Compagnien, worden aangenomen; ook zyn de Legers by Emmerik en Goch afgeftoken, doch de nadere order tot den marsch is er, zo veel men weet, nog niet; voorts is de Courier, welke den 7 dezer naar Parys gezonden is, nog niet terug: ons Garnifoen beftaat tans uit 480 man, in Goch en in Gelder leggen te famen 1200 man.

Integendeel beyverde men zig, om deze berigten in andere Dagpapieren vlak tegentefpreken: by voorbeeld in de Zuidhollandfche Courant van den 20 July:

DE Baron *Rheede*, Envoyé van dezen Staat aan het Hof van *Berlyn*, heeft aan Hunne Hoog Mog. gefchreven, dat het gerugt der gegevene Or-

Ordres van den Koning van *Pruisſen*, om Troepes naar de *Nederlanden* te zenden, GEHEEL ONWAAR is, en dat er in 't geheel geene ordres gegeven zyn, die daar gelykenis na hebben. 's GRAVENHAGE.

Een ieder zal zig verwonderen moeten over den toon, met welke men de goede Ingezeten misleidde, als ook over het oogmerk, welk men daarmede voor hadt.

In de Haarlemſche van den zelfden dagtekening ſchreef men:

Men meent op zeer goede gronden te kunnen verzekeren, dat alle ſchrikbaarende geruchten, nopens den aanmarsch van Pruisſiſche Troepen, van alle grond ontbloot is.

De Marquis de la Coſte, Schoonzoon van den Marquis de Verac, Ambasſadeur van Frankryk, is gisteren naar Amſterdam vertrokken. Ook is ten zelven dage vertrokken de Chevalier de Bourgoin, Legatiesſekretaris van den Hertog de la Vauguyon, thans Ambasſadeur des Konings van Frankryk te Madrid, medeneemende gewigtige Depeches naar Verſailles, en van waar die Ridder binnen 2 à 3 weeken hier terug gewacht wordt.

Den 15 July was de Vrouw van *Johannes Olivier*, woonende te Zalt-Bommel, en Schryver van de Gelderſche Hiſtoriſche Courant, te Rotterdam aangehouden met haare Couranten. Waar op de Heeren van de Weth te Rotterdam deswege ſchreven aan Gecommitteerde Raden; welk Collegie hier van kennis gaf aan de Staten van Holland. By Dezen wierdt het verkopen en verſpreiden van de Gelderſche Courant in deze Provincie verboden (*). Dus is door Gecom-

(*) Vergelyk hier voren bl. 206-209.

'S GRAVENHAGE. committeerde Raden aan de Bailluwen, Hoofdofficieren en Schouten in deze Provincie den 18 July deze aanschryving gedaan:

EERZAAME, VROME, DISCRETE, GOEDE VRIENDEN!

Aansch. en verbod der Geld. Cour. Op het geene door ons ter Vergadering van Hun Ed. Groot Mog. in consideratie is gegeven, aangaande het debiteren van de zoogenaamde *Geldersche Historische Courant* binnen deze Provincie, hebben Hun Ed. Groot Mog., by Resolutie van den 18 dezer, goedgevonden den Prokureur Generaal, mitsgaders den Advocaat Fiscaal by ons Collegie, en voorts alle de verdere Graaflykheids Officieren binnen deze Provincie by aanschryving te gelasten, om al het verder debiet van de voorgemelde zoogenaamde *Geldersche Historische Courant*, welke tans door *Johannes Olivier* te Zalt-Bommel, gedrukt wordt, op de efficacieuste wyze doenlyk, binnen deze Provincie te beletten, onder welke Tytel of Benaming dezelve naderhand zoude uitkomen of gedebiteerd worden; mitsgaders en tegen de Distributeurs van alle zoodanige Gelderfche Couranten het recht van de Hooge Overheid, met alle diligentie waar te neemen en te vervolgen; alles onverminderd de Procedures, welke tegens den voornoemden *J. Olivier* zelven, byaldien dezelve zich binnen deze Provincie vertoonen mogte, ter zake voorschreven zoude mogen geëntameerd worden: waar van wy, ingevolge van de Qualificatie door Hun Ed. Groot Mog daar toe op ons verleent, aan ul. by dezen kennisse geven, met adhortatie van wegens Hoogstdezelve om aan den Bailliuw van ul. District in de Executie van 't gunt voorschreven is, op alle mogelyke wyze behulpzaam te zyn.

Ook

Ook wierdt in deze Hofplaats, en elders in de Steden by de Boekverkopers, dit briefje rondgebragt: 's GRAVENHAGE.

Ingevolge de ordre van Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staten van Holland en Westfriesland, word een iegelyk op het rigoureust verboden, het uitgeeven en verkopen van de zogenaamde GELDERSCHE HISTORISCHE COURANT, welke thans door *Johannes Olivier* te Zalt-Bommel gedrukt word.

Hage 18 July 1787.

Gem. Courantier gaf in een volgende Courant N. 87. van den 19 July 1787. dit verhaal op van de gebeurtenis, die aanleiding tot het verbod van zyne Courant in Holland gegeven hadt:

Relaas van het wedervaren van de Huisvrouw van den Uitgever des bovenstaande Declaratoirs, zoo te Rotterdam, betrekkelyk tot de gastvryheid en de beschikking over haren wettigen eigendom, als op hare reis naar Zalt Bommel, wegens de Patriottische maatregels eener vrye Republikainse overheersching.

Vrydag avond den 13 July 1787 om agt uuren kwamen zes pakken met de bovenstaande Declaratoiren (*) en eenige Gelderfche Couranten met een Wagen uit Zalt Boemel te Rotterdam. Myn Nigtje, die met dit Rytuig was gekomen om my af te halen, hadt alle moeite gedaan om de papieren droog te houden, dan door de geweldigen regen waren zeer nat geworden. Wy resolveerden dus om ze schielyk los te maken en te verpakken. Myn Vader was ons zeer behulpzaam in het aanbrengen van kardoespapier en touw en

(*) Zie hier na bl. 1818.

'sGRAVENHAGE. presenteerde ons te helpen pakken, dan hiervoor bedankten wy. Duizend Exemplaaren waren aan de Boekverkoper Agé in 's Hage geadresseerd, 600 aan Arents te Amsterdam, 300 aan Perk te Leiden, 100 aan Poelman te Delft, 400 aan Hake te Rotterdam, 25 aan Poolman te Schiedam, 12 aan Dekker te Overschie en 12 aan Monté te Middelharnas. In het Amsterdamsche pak voegden wy het ordinair getal van 350 dagelyke Couranten, benevens 75 diverse Nummers die ontboden waren. In het Leidsche pak wierden ook 55 losse Couranten ingesloten.

Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.

Terwyl myn Nigtje en ik bezig waren deze pakken weer gereed te maken, hadt myn Vader een Exemplaar der Declaratoiren genomen om het te leezen. Wy kwamen vervolgens by elkander aan tafel, hadden een vriendelyk gesprek het geen als naar gewoonte schielyk over de tegenwoordige tydsomstandigheden begon te rouleeren, zonder dat egter nu of N.B. naderhand een woord over de Declaratoiren gesproken wierd. Dit gesprek duurde eenigen tyd, wanneer ik begon te bemerken, dat myn Vader driftig en moeilyk wierdt; iets het geen Zyn Ed. wel eens meer by zulke gelegenheden gebeurt, uit hoofde van zekere, hem eigene onbestendigheid, waardoor hy zomtyds vry wat in gevoelen varieert, en mede voor het patriottismus wil yveren. Ik zogt het gesprek op een ander onderwerp te brengen, dan dit mislukkende, rees ik na den eeten op, wenschte de familie wel te rusten en ging boven op myn kamer. — Omtrent een half uur daar vertoefd hebbende, hoorde ik eenige beweging beneden, en merkte, dat myn Vader uit wilde gaan, maar door myn Moeder hierin wierdt terug gehouden. Weinig tyd daarnaa wierdt de huisdeur vry onzagt toegetrokken. Ik verbeelde my, dat myn Vader nog bepaaldelyk uit moest gaan, schoon ik naderhand gewaar wierd, dat het omtrent elf uuren was, en begaf my te bed, dan ik had niet

niet lang in rust geweest, of ik hoorde, dat de meid aan myn moeder zeide (welke door doofheid zelf niet had kunnen hooren), Mynheer wil naar den Officier, hy wil die pakken uit den huis hebben, hy zeit dat het landverraad is, dat de Gelderſche tooneelen hier zouden geopend worden, het land in een bloedbad en wat al meer. — Ik beraade my niet lang, maar ſtond op, riep myn Nigtje en myn Dienstmeid op; en deedt alle de pakken uit het beneden vertrek naar boven brengen, om nergens mede verrast te worden, ſloot myn kamer en ging weer te bed. Dan op dat zelfde moment hoorde ik myn Vader t'huiskomen, verzeld van eenige perſoonen, die ik aan de ſtem niet kende. Ik luisterde zeer ſcherp en hoorde Vader zeggen, ja heeren, ze zyn weg, daar hebben ze gelegen, maar ze zullen den huize uit wezen, 's is te laat. Ik dagt, dat geldt de pakken, verheugde my, dat ik ze had laten wegneemen, om dat ze anders denkelyk buiten myn weeten my zouden zyn ontroofd geworden. Nieuwsgierig zynde, wat ſoort van lieden myn Vader eigentlyk by zig hadt, deedt ik myn kamerdeur open en zag van de trap af beneden drie of vier gewapende Burgers ſtaan. Ik ſloot myn deur weer en wagtte gerust af, wat er van zou worden. Naa een half uur toevens gingen de Burgers heen en Vader begaf zig te bed. Toen begon ik my te verbeelden, dat de historie geëindigt was, maar een oogenblik daarnaa wierd er geſcheld. De Meid van myne Ouders vroeg my, moest openen. Ik antwoordde ja; intusſchen wierd er voor de tweedemaal zeer hard geſcheld. De deur open gedaan zynde, hoorde ik, dat 'er na my gevraagd wierdt, en ik ging na beneden. Daar zag ik iemand zonder monteering, die my onbekend was, verzeld van eenige Burgers in hun uniform, dog zonder geweer en een Stadsbode. In het voorhuis en op de ſtoep ſtonden eenige gewapende Grenadiers. Myn Vader was in-

's GRAVENHAGE.

Verhaal wegens de Geld. Hiſt. Courant.

'sGRAVENHAGE.

Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.

intusschen ook weer opgeroepen en sprak stil met dien voor my onbekenden persoon, die in geen uniform gekleed was. Deze wendde zig vervolgens tot my en vroeg, of ik hier eenige pakken had ontfangen. Ik verzogt te mogen weeten, met wien ik sprak. Ik ben den Hoofd-Officier, was het antwoord. Dezelfde vraag aangaande de pakken wierdt herhaald, die ik met ja beantwoordde. Waar zyn die pakken, was toen de vraag. Boven op myn kamer, was toen myn antwoord. Wat is er in die pakken? Gedrukte Papieren. Mag ik ze zien? Ja wel Mynheer. Wilje ze dan wel eens afhalen? Zy zouden my te zwaar zyn, maar believe Mynheer boven te komen. Neen, maar de Schutters zullen ze afhalen. — Myn Nigtje ging meê om die luiden den weg te wyzen. — Intusschen vroeg my de Hoofd Officier, hoe zyn die pakken hier gekomen? Met een Wagen. Zynze van Bommel gekomen? Ja. Is er iemand mee gekomen. Ja, myn Nigtje. Hoe oud is dat meisje? 19 Jaar. Is die hier gelogeerd? Ja. Zoo, dan moet ik die Juffrouw ook eens spreeken. — De Schutters kwamen met de pakken af, en leidden ze op tafel. Ik nam het woord en zeide tegen den Hoofd-Officier: Mynheer ziet wel, dat ze verzegeld en geadresseerd zyn. Ja wel, zei hy, en vroeg my, of ik ze wilde openen. Ik antwoordde, daar weet ik geen reden voor, Mynheer. — Er was toevallig egter een paket, 't geen niet verzegeld was, bestaande uit eenige na gissing 300 Exemplaaren: die boven de voor de Boekverkopers geschikte getallen gezonden waren, eigentlyk om de uitvoering van nieuwe orders te Rotterdam te laten doen, dog 't geen vergeeten was my te melden, waarom ik dezelve los in een papier had gebonden, met oogmerk om ze weer mee naar huis te neemen. De Hoofd-Officier liet dat pak losmaken, nam er een uit en vroeg my, of de overige paketten van denzelfden inhoud waren? Ik antwoordde ja. Zynze allemaal het zelfde?

de? ja Mynheer. — Hy reeds op en ging by myn Nigtje, vroeg haar, of zy met de pakken was meegekomen? Ja, was haar antwoord. Of zy ze van Bommel had gebragt? Ja, antwoorde zy. My vervolgens weer aanspreekende, zeide hy: ik heb met Burgemeesteren gesproken, en ik zal de pakken meê nemen. Ik antwoordde: *Mynheer moet handelen zoo als hy meent verpligt te zyn, maar ik protesteer tegen alle kosten en schade, die er door het ontvoeren van iets, 't geen my in eigendom toekomt, voor my op zouden kunnen vallen.* — Ik verzogt den Bode, die met papier en potloot in de hand stond, *dat hy dat wilde noteeren.* — De Officier vroeg my toen, hoe lang ik in de Stad geweest was? Omtrent 14 dagen. En wanneer wouje weer vertrekken? Morgenogtend om 8 uuren. Dat zal je niet kunnen doen, je zult dienen te wagten tot 12 uuren. Mynheer, myn huishoudelyke omstandigheden permitteeren niet, dat ik langer als tot morgen uitblyf: als ik ten 12 uuren afry, kan ik 's avonds niet in Bommel weezen. Ja, ja, het is in 't langst van de dagen, dan moet de voerman wat meer doorryden. Mynheer, ik ben in geen situatie, dat ik zoo per post kan reizen, en ik insteer dus zeer dat er geen vertraaging aan myn vertrek worde toegebragt. Nu, ik zal er de Heeren over spreken: ik denk wel, dat gy voor uw persoon zult kunnen vertrekken, maar of uw nigtje meê zal gaan, dat weet ik niet. Ik verzoek dat dan wat spoedig te mogen weeten. Nu, wagt tot morgen ogtend om 10 uuren, en dan zul je bescheid hebben, of je kunt gaan en of je Nigtje ook mee kan gaan. — Toen wierdt my weder gevraagd, waar de voerman stalde? Dat kan ik niet zeggen, was myn antwoord. Men vroeg het zelfde aan myn Nigtje, maar die wist het even weinig als ik: wy hadden den voerman slegts belast 's morgens om 8 uuren by ons te komen, en hadden niet noodig gevonden te onderzoeken, waar hy zig dien nagt

'S GRAVENHAGE.

Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.

'S GRAVENHAGE. *Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.*

zou ophouden. Ondertusschen was my door een der Schutters gevraagd, of ik het niet was, die hy voor een paar dagen in een Fargon had zien ryden met den voerman Klaas Vervloet. Ik antwoordde, dat kan wel wezen, maar ik ken den naam niet van dien voerman — Wel hy hadt een Oranje kamisool aan. O ja zeide ik, dan hebje wel gezien: met dien man heb ik verscheide maalen gereeden.

Men was nu gereed om te vertrekken. De Hoofd-Officier stondt op, toen ik juist bedagt, dat er in sommige paketten ook Couranten gesloten waren: ik zeide dit aan den Hoofd-Officier, met byvoeging, dat de verzending daar van geene vertraaging kon lyden. Wel men zou dan de pakken openen en de Couranten er uit nemen. Dit wierdt door de Schutters verrigt. De Officier nam een Courant en begon dezelve intezien. Myn vader, die geduurende den gantschen tyd den Hoofd-Officier hadt getragt op te zetten, en aan te stoken, zei toen ook: wel ik zou de Couranten en al den donder maar meenemen. — Dit hadt ingang, en de Officier zeide, ik zal de Couranten en alles aan de Heeren laten zien, en maken die geen zwaarigheid, zoo zullen wy ze verzenden. De pakken toen geopend zynde, nam ik uit een derzelve een Commissie briefje, en zeide aan den Officier: *zie daar Mynheer, met zoodanig briefje, 't geen door myn man geteekend is, en waar op de prys is gesteld, worden de papieren verzonden: Mynheer zal dus wel gelieven optemerken, dat het geen stuk is, dat in 't geheim zou tragten verspreid te worden.* — Hierop wierdt my niets geantwoord, maar de pakken wierden toegebonden — men weigerde my zelfs op myne begeerte het paket te laten, 't geen ik van zins was geweest weder mede te nemen — men riep twee gewapende Grenadiers en een gerigts dienaar boven — deze namen de pakken op en het gezelschap vertrok — de Schutters bleven rondsom

het

het huis zweeven, dan eens op de stoep, dan eens in een straatje aan de overzy, dan eens ee nige huizen verder; maar zoo veel ik heb kunnen gewaar worden, waren ze niet gewapend. 's GRAVENHAGE.

Ik moest toen met geduld afwagten, wat boodschap ik ten 10 uuren krygen zou. Om half tien had ik nog niets vernomen, ook niet van den voerman: dus begreep ik, dat men dien ook had opgezogt — ik zond iemand uit om denzelven uittevorschen en hem vindende te zeggen, dat hy tegen 10 uuren zou inspannen. Hy liet my zeggen, dat hy 's nagts om twee uuren ook een bezoek had gehad van eenige gewapende manschappen, en dat die hem hadden aangezegd vcor tien uuren geen hand aan paarden of wagen te slaan. Er kwam quartier voor 10 uuren een Stadsbode by my, en kwam my zeggen uit naam van Heeren Schepenen en van de Weth, dat ik myn reis kon voortzetten zonder verhindering; en dat de Heeren met de papieren zouden handelen, zoo als zy zouden vermeenen te behooren. De boodschap tot de vryheid van te vertrekken wierdt mede aan den voerman gedaan, en voor half elf reed ik de Stad uit. Ik meende toen, volgens de opgemelde boodschap, dat ik *zonder verhindering* myn reis kon voortzetten, met allen spoed naar Bommel te ryden, dan op het Veer aan den Ysfel komende, wierdt aan den voerman ordre gegeven om uittespannen; terwyl aan myn Nigtje, die daags te vooren dat Veer ook gepasseerd hadt, gezegd wierdt, eens boven by den Commandant te moeten komen. Ik liet myn Nigtje afstappen, en zeide den Voerman nog niet uittespannen, in 't begrip zynde, dat als myn Nigtje met den Commandant had gesproken en hem de zaak verteld, wy wel permissie zouden krygen om te passeeren: maar neen — my wierd gezegd, wy moesten daar blyven, de paarden uitgespannen worden, en wy boven by den Commandant komen, en daar vertoeven, tot dat er een Expresse om raport *Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.*

'sGRAVENHAGE. naar Rotterdam was gezonden. Wy gingen boven, en de Heer *Bicker* vertrok op een hitje. Deze behandeling kon ik niet overeenbrengen met de boodschap my door den Bode gebragt, maar dat kon niet helpen: wy moesten met geduld de terugkomst van den Expresse afwagten. Twee Schildwagten wierden by ons rytuig gesteld, en ik hoorde spreeken van visiteeren van goederen: — daar ik nog al veel bagage by my hadt, verzogt ik den Commandant om intusschen de visitatie te laten doen, om geen ophouding meer te hebben, wanneer de Expresse tyding van ons ontslag zou brengen. Maar die antwoordde my: als ik u mag laten passeeren, dan zal de visitatie denkelyk niet nodig wezen.

Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.

Men liet ons nooit alleen in het vertrek — als de Commandant eens beneden wilde gaan, riep hy eerst een ander Schutter boven. Schoon de tyd my wel lang viel, diverteerde ik my nog al met het leven van die luiden daar eens te beschouwen. — Nu verweet den een den ander, dat hy te veel in de Jenever slobberde, of dat hy van zyn koek gestolen hadt, die ze dan malkander uit de borst rukten enz. dan riep er een tegen een ander, die de wagt had en eens van zyn post afliep, „ loop voor den Blixem na je post en neem je geweer, wat doe je hier anders." Dog dit ging allemaal in vriendschap en uit de grap door. ——— Eens kwam 'er een boven, die, zoo als ik aan zyne houding meende te bespeuren, de nagtwagt gehadt hadt, de Commandant vroeg hem, allez vous au lit? — au lit, antwoordde hy, wel verdomd dat zou schande wezen. — Op een tafel in het vertrek lag een groote papieren zak, waaruit ik nu en dan den een en anderen wat zag uithalen en opeeten: op 't laatst kwam zekere *van El*, Zoon van een Pondgaarder, die vondt de zak ledig. De Commandant vroeg, is 't geremoveerd? ja tog al den Blixem geremoveerd, antwoorde deze. — Eens kwam er een

Scheep-

Scheepje met hoepels verby zeilen. De Commandant riep uit het venster, waar moet die hoepelman naar toe? — een Schildwagt liep er heen en riep den man toe, waar hy van daan kwam en waar hy naar toe wilde? —— van Giessendam — naar Amsterdam, waren de antwoorden: een der Schutters, die ook beneden was, riep aan dien, welke den Schipper had aangesprooken „ jylui roept Goddome verkeerd an, je moet anroepen, als ze van beneden naa boven gaan, en je roept an als ze van boven af komen. — Of hy niet gehoord hadt, dat de Commandant ordre tot het aanroepen gegeven hadt, zou ik niet kunnen zeggen. —— Deze zelfde Commandant hoorde ik nog een order geven aan iemand, die in den naamiddag naar de Stad zou gaan —— „ je moet zeggen aan Kreet dat hy my geld moet stuuren — wanneer zei de andere, — hoe eer hoe liever, maar vast voor en Dingsdag; en zeg hem dat hy eens zoo veel moet stuuren als de leste keer. . .

's GRAVENHAGE. *Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.*

Om één uur nu, kwam de Expresse met zyn klein bitje weer aangeloppeeren, en sprak met den Commandant, kwam vervolgens by my, en zei dat ik kon vertrekken, maar dat alvorens de goederen moesten gevisiteerd worden. — Ik verzogt alleen wat spoed te maken —— men haalde den koffer, een fluitmandje, mutzedoos enz. van den wagen af, en bragt het in de Officiers-kamer. Ik opende het alles, en de Schutters namen alles stuk voor stuk er uit, ontvouwden en bezagen alles binnen en buiten, maar vonden niets, waar op zy iets hadden aantemerken. Dit verricht zynde, wierd het goed weer op geladen, en de Commandant gaf een briefje om aan den Commanderenden Officier van het volgende Veer te vertoonen, wanneer ik daar zonder eenig verlet zoude kunnen doorpasseeren. — Dit briefje was ten naasten by van dezen inhoud:

„ WEL

's Gravenhage. Verhaal wegens de Geld. Hist. Courant.

„ WEL ED. MANHAFTE HEER!

Een dezer Dames is die, waar van wy bericht gekreegen hebben, dat te Rotterdam iets mee is voorgevallen. Ik heb derhalven een' Expresse naar Rotterdam gezonden, om raport, en ordre bekomen deze Dames te laten passeeren, na visitatie der goederen Dit alles in order bevonden zynde, dient deze tot narigt om geen verdere vertraging in de reize te weeg te brengen.

(*geteekend*)

D. DROST.

Commandant van het Detachement aan den Ysfel.

Verzoeke naa lectuur dit Relief te bewaaren en by occasie my te rug te zenden.

De naam van de eene Dame is *Schilperoort*, Huisvrouw van *J. Olivier*."

Aan het andere Veer komende, verzogt ik den Commandant te spreeken, dan deze niet by der hand zynde, kwam de Sergeant, die naa lectuure van dit briefje my vryheid gaf te passeeren. Dan de Pont juist aan de overkant zynde, moesten wy wagten. Ondertusschen was de Commandant Major LA RIGNERE opgestaan, en kwam half gekleed voor den dag. De Sergeant gaf hem het briefje, —— hy las het, —— kwam naar het Rytuig en zeide —— „dat briefje zegt niets." — Zegt dat briefje niets vroeg ik, dan versta ik geen Hollands. —— Hy las het toen nog eens, mompelde wat met de anderen, die hem omringden en hielpen leezen, —— kwam weer aan het Rytuig en vroeg my, waarom ik gisteren een andere naam had opgegeeven? —— Ik ben gisteren hier niet gepasseerd, was myn ant-

antwoord. ——— De andere Schutters hielpen hem uit den droom, en zeiden, dat het de andere Juffrouw was, die gisteren was gepasseerd. Hy vroeg toen myn Nigtje, wat naam zy had opgegeeven, —— myn eigen naam, antwoordde zy. Toen zich tot my wendende, zeide hy, zoo, dan heb ik kwalyk Dame, ik verzoek je wel excuus. Gy kunt passeeren. ——— De Pont aan de wal gekomen zynde, vervolgden wy onze reis tot *Gorcum*. By het inkomen der Poort wierd ons weder door een troep Schutters gevraagd, waar wy van daan kwamen, en waar wy naar toe gingen: hier op geantwoord hebbende, wierdt de Voerman gelast naar de Hooftwagt te ryden, en ons een Schildwagt meegegeeven. ——— Ik verbeeldde my, dat 'er altans wel weder eene visitatie zou volgen: maar neen, 'er wierdt alleen gevraagd, hoe de naam was, waar wy van daan kwamen, en waar wy naar toe gingen? —— Op dit alles geantwoord hebbende, wierdt ons gezegd te passeeren; en wy reedden, met behulp van een Jongetje, dat wy namen om den weg van de Hoofdwagt naar de poort te wyzen, de Stad uit. ——— Ik verheugde my toen ik te *Dalem* kwam, en dagt ——— hier kan men weer vry adem halen.

'sGRAVENHAGE.

Verhaal wegens de Geld. Hist Courant.

Hier kwam een Militair Officier aan het Rytuig (van het Detachement dat; zoo als ik naderhand hoorde, juist dien namiddag aldaar post had gevat) vragende naar myn naam, en waar de reis naar toe was. Hier aan voldaan zynde, gaf hy direct ordre te laten passeeren, en zoo kwamen wy 's nagts om half 12 uuren voor de poort te *Boemel*, welke ik verzogt te doen openen, het geen op het melden van myn naam wierdt toegestaan.

Het boven gerelateerde, dus woordelyk door my gesteld, verklaar ik niets als eenvoudige waarheid te zyn.

MARIA ELIZABETH OLIVIER,
Geb. SCHILPEROORT.

Het

'sGRAVENHAGE. Het *Declaratoir*, welks verspreiding in deze Provincie aanleiding tot deze gebeurtenis en verbod der Gelderſche Hiſtoriſche Courant heeft gegeven, wierdt ook in gemelde Courant N. 87. geplaatst, en was van dezen woordelyken inhoud:

(*Concept*) *Declaratoir der Ingezetenen van Holland en West-Friesland, zoo in de Steeden als ten platte Lande, tot Herſtelling van Zyn Doorluchtige Hoogheid* WILLEM DEN VYFDEN, *Prince van Orange en Nasſau, Erfſtadhouder, Erfcapitein Generaal en Admiraal der Vereenigde Nederlanden, enz. enz. enz.*

Wy alle Burgers en Ingezetenen van Holland en Westfriesland, *geeven hier mede opentlyk te kennen.*

Dat wy *reets lange tot onze innige ſmerte hebben moeten ondervinden:* — Dat een landbedervende Cabaal, door eenige weinige hun eigen belang zoekende perſoonen beſtierd, derzelver ingewortelde haat tegens het Doorluchtig Huis van Orange, en den Heere Erfſtadhouder, zoo verre den teugel gevierd heeft, dat zy alleen als de *eenige oorzaak* kan en moet beſchouwd worden van die ongelukkige beroertens, die ons lieve Vaderland op den oever van deszelfs verderf gebragt hebben. Dat wy overtuigt zyn, dat de bewerkers van deeze onheilen, zich zoodanig aan den invloed van eene vreemde Mogenheid overgegeeven en verkogt hebben, dat zy niet alleen hoogstgemelden Heere Erfſtadhouder in de uitoeffening van een aanzienlyk gedeelte, der aan hem by geboorterecht opgekomen, en dus wettiglyk toebehoorende waardigheden en voorrechten hebben weeten te doen ſchortſen, maar ook oogſchynelyk de razende hoop koesteren, om hoogstdenzelven daar

van

van geheel te ontzetten, en dus de gevestigde en gezegende Constitutie der Republiek het onderste boven te keeren. Dat wy alle, als waare Liefhebbers van ons Vaderland, en uit dien hoofde met de gevoelens van de oprechtste liefde, dankbaarheid en aankleeving voor dat Huis, waar aan het zelve zyn opkomst en behoud te danken heeft, bezield, *tot hier toe met een stille gelatenheid en verachting* de roekelooze poogingen van dit landberoerend Eedgespan hebben aangezien; in die verwachting, dat hetzelve eenmaal door schaamte en wroeging hunner gewetens terug keeren en tot herstelling van die ophooping van rampen, welk aan hun alleen toeteschryven zyn, toetreeden zouden: eene omwenteling, waar mede wy ons te meerder durfden vleien, naar mate wy ons verbeelden, dat men zelf gevoelen zou, dat by het grootste en beste gedeelte der Natie de zucht tot het Huis van Orange, niet dan met derzelver laatsten adem vergaan zal, en dat, zoo men door kunstige begoocheling, in een gedeelte van dezelve dat attachement voor zekeren tyd weet te smooren, het zelve naderhand met nieuwe levendigheid ontbrandt, gelyk de Jaaren 1672 en 1747 daar van onder anderen de spreekendste bewyzen opleveren. – Dan dat wy met de gevoeligste aandoening thans bevinden, dat men onder de schoonschynende voorwendsels van *Vryheidsliefde* en het invoeren van een *grondwettige herstelling*, niets minder beoogt — dan door de omkeering van de geheele Constitutie en vernietiging van het Stadhouderlyk gezag, het welk daar van een noodzakelyk, onontbeerlyk en onafscheidelyk gedeelte uitmaakt, de Regeeringsform deezer Landen geheel te vernietigen —, den band der Unie te schenden —, den zuiveren Godsdienst door het inlaten van andere gezindheden te ondermynen —, de Privilegien, Rechten en Vryheden der Burgers, en dus de eenige waarborg voor de veiligheid van hunne perso-

'sGRAVENHAGE.

Concept Declaratoir enz.

nen

'sGRAVENHAGE. nen en bezittingen den bodem in te slaan —, de Vryheid door onze Voorouders zoo duur gekogt te doen bukken onder het slaafsche juk der onverdraagelykste overheersching van muitzieke dwingelanden —, daar *de eerlooze drift eener onbegrensde heerszucht deezer verderfelyke Cabaal* zoo verre gaat, dat men zich niet ontziet, *den Burger tegens de beste en getrouwste Regenten en hunne Medeburgers in de wapenen te brengen*, en de wettige Regenten feitelyk uit hunne plaatsen te stooten —, en men eindelyk durft onderstaan die vloekwaardig en Landbedervende voornemens open te leggen in een CONCEPT DECLARATOIR, het welk ieder, welke gevoelens hy ook toegedaan zy, niet dan met afgryzen, verfoeijing en verontwaardigindg leezen kan, en waaromtrent wy billyk vertrouwen, dat de Justitie derzelver gewoone waakzaamheid in het naspooren van de schryvers en verspreiders van zoodanig schand schrift werkzaam zal doen zyn; hebbben wy nodig geoordeeld tot kwyting van ons eigen geweten, voor het oog van een alziend Opperweezen, voor dat van onzen geëerbiedigden Souverein, en dat van de geheele Natie openlyk te betuigen:

Concept Declaratoir enz.

Dat wy naar onze beste inzigten overtuigd zyn, dat de Stadhouderlyke waardigheid zodanig, als die aan Z. D. H. is opgekomen, moet aangemerkt worden, als een onafscheidbaar gedeelte van 's Lands gevestigde Constitutie, zonder de welke dezelve niet bestaan kan; dat daarop uit hoofde van de in den jaare 1747. genomene Staats Resolutien by Z. D. H. en hoogstdeszelfs Successeuren is verkreegen zodanig recht, dat aan het zelve generlei inbeuk kan worden toegebragt, zonder schending van die beginselen van het gemeene recht zelfs, waar door de Reehten van ieder Ingezeten eener vrye en volgens wetten bestierde Republicq beveiligt worden. Dat overzulks niemand die wettig verkregen en bezetene rechten kan te niet doen, verminderen

of tegen derzelver natuurlyke uitgestrektheid bepaalen, of hy moet tevens aangemerkt worden de Constitutie der Republicq zelve, welker onschendbaare bewaaring by ieder Regent bezwooren wordt, aanteranden, en te willen vernietigen.

Dat wy overtuigd zyn, dat de voor onze Commercie zo nadeelig geweest zynde jongste Oorlog met Engeland, alleen veroorzaakt is, door eenige weinige roervinken, die om hunne eigen belangens te bevorderen, en aan een reeds lang gesmeed ontwerp tot verkleining van de Stadhouderlyke waardigheid strekkende, het eerste leeven te geeven, op de aanhitzingen wellicht door omkooping van een vreemd Hof, het welzyn van hun Vaderland en Medeburgers aan hunne byzondere inzichten opgeofferd hebben, en tegens den welmeenenden raad van Z. D. H. het commerceerend gedeelte der Natie door dien onberaden stap millioenen schadens doende lyden, door een lompe kunstgreep naderhand de oorzaaken van dit verlies op de schouders van Z. D. H. hebben geladen.

Dat wy geenzins verzekerd zyn, dat aan Z. Doorl. Hoogh., maar alleen aan de steeds in de Republicq zweevende geest van een tegengestelde factie moet toegeschreeven worden, de min voordeelige staat, waar in zich by het ontblaaken van dien ongelukkigen, en door eenige Franschgezinde huizen van Negotie alleen berokkenden Oorlog, onze Zee- en Landmacht bevondt, en dat zulks zoodanig overtuigend door Z. Doorluchtige Hoogheid by Hoogstdenzelven in het licht gegeevene Memorien, is beweezen geworden, dat men nooit ondernoomen heeft dezelve op eene regelmatige wyze tegen te spreeken.

Dat Z. Doorl. Hoogheid, hoe zeer hoogstdezelve niet dan met weerzin heeft kunnen en moeten zien, dat de Republicq zich om aan de eigenzinnigheid en het belang van eenige weinige

'S GRAVENHAGE. Concept Declaratoir enz.

'S GRAVENHAGE. persoonen te voldoen, in een Oorlog inwikkelde, welke nooit anders dan een nadeelige uitkomst hebben moest, echter daar in alle die activiteit heeft getoond, welke de gesteldheid der zaken toeliet. Dat het niet dan vuile lastertaal is, wanneer men hoogstdenzelven durft te lasten leggen, dat hy *immer de beveelen van den Souverain zoude hebben gecontradiceerd of tegengewerkt* — en dat voor zo verre men daarmede bedoelt het niet voortgaan der beruchte Expeditie na Brest, een ordre, welke alleen scheen ingericht om een gevaarlyke valstrik voor 's Lands Zee Officieren te leggen, Z. D. H. daar omtrent reets lang compleetelyk is gejustifieerd voor de tot het onderzoek van dezelve zaak by hun Ed. Groot Mog. gestelde Heeren Gecommitteerden, Heeren die zekerlyk niet van *te veel partydigheid* voor Z. D. H. zullen kunnen verdacht worden. Dat het ook geensins aan Zyne Doorl. Hoogh. maar aan een Franschgezinde Cabaale te wyten is, dat men van Engeland niet oneindig voordeeliger vreede, en schadeloosstelling van onze zoo veel gesouffreerd hebbende Commercie heeft bedongen, dan men nu gesloten heeft.

Concept Declaratoir enz.

Dat het naar ons begrip de verregaandste en ongerymdste laster is, Z. D. H. te beschuldigen, van eene onbepaalde *heerszucht* of eenig voorneemen om *tot den Graavelyke zetel te komen*, daar hoogstderzelver onwaardige Tegenpartyders buiten staat zyn om eenig voorbeeld by te brengen, waarin Z. D. H. het gebruik van de aan hem betrouwde macht overschreeden, of iets gedaan zou hebben, het welk tot zodanig een denkbeeld aanleiding zoude kunnen geeven, en in tegendeel, van achteren, veel eer te beklaagen is, dat de natuurlyke goedheid van dien Vorst hem belet hebbe, om zig tegens de beginselen van deeze helsche machinatien te verzetten, en dat hy maar al te veel die deugd, groote zielen eigen, om zyne Vyanden goed te doen, beoeffend heeft.

Dat

Dat wy, en met ons alle onbevooroordeelde Ingezetenen deezer Republicq, begrypen, dat welke invloed men ook aan de ſtemme des volks, op eene regelmatige wyze verkreegen, en op een bedaarde wyze uitgebragt, geeven moge, men echter altoos de gevestigde Regeeringsform van een Land in het oog moet houden, welke niet dan met het uiterſte gevaar veranderd en ondermynd wordt. Dat het er ook zeer verre van daan is, dat tot goedmaaking van een eenige inconſtitutioneele demarche, zoodanige Volkſtem zoude plaats gehad hebben: Dat de tumultueuſe adresſen, die men met hulp van een gewapende bende binnen Amſterdam heeft gemaakt, naar het eigen voorgeeven van hun, die ze gedaan hebben, uit name van 16000 perſonen geſchied zynde, dus verre na, (veronderſteld al eens dat onder die 16000 — niet waaren een groot getal ongequalificeerde perſoonen — Straatloopers — Jongens en zeer geringe arbeidslieden, die op ordre van hunnen Meester hebben moeten teekenen, WAAR OMTRENT NIET EENS HET MINSTE ONDERZOEK GESCHIED IS,) niet uitmaakt het achtſte gedeelte van de Inwooners dier volkryke Stad. Dat de ondertekeningen tot herſtelling der goede zaak gedaan, noch *afgeperst* noch *gehuurd* geweest zyn: dat onder die Tekenaaas zich bevonden een aantal aanzienlyke en gediſtingueerde perſoonen, en die Volkſtem zeer ſchielyk zou overtroffen hebben die van de andere party, zoo men geen Patriottisch huismiddel hadde weeten te gebruiken, om dezelve, ten minſten voor eenige tyd, te doen zwygen.

Dat ons buiten alle zweem van bedenkelykheid voorkomt, dat het ontzetten van Regenten van hunne posten, buiten authoriſatie van den Souverein en door een opgeworpen hoop muitemakers gedaan, is een daad van de uiterſte wederrechtelykheid, en de gevaarlykſte uitzichten; dat daardoor de geheiligſte Privilegien en Voorrechten

's GRAVENHAGE.

Concept Declaratoir enz.

 der

'sGRAVENHAGE. der Steeden en met deeze de Vryheid en veiligheid der Ingezetenen van dien, geheel en al worden vertrapt en vernietigd; Dat zo ieder party, welke het in deeze rampzalige tyden van verdeeldheid, gelukken mogte de bovenhand te krygen, dit voorbeeld volgt, niet dan de gevaarlykste wanordre en compleete regeeringloosheid daar uit geboren wordt, te meerder, daar even zeker, als de gedaane remotien onbestaanbaar, dus ook de nieuwe aanstellingen onwettig zyn. Dat zoo in het uitbrengen van Stads of Staatsbesluiten op geene meerderheid geattendeerd, of de welmeenende meerderheid door geweld verdreeven of door dwang genoodzaakt werdt in te stemmen tegens het geen hun Eer, plicht en geweeten hun dicteeren, de geheele klem der Regeering uit handen der wettige Regenten in die van een hoop opgeraapte, heethoofdige, onkundige of ondeugende schepsels, die een Burger Societeit uitmaken, overgaar. Dat het ons ook zodanig is voorgekomen, dat Hun Ed. Gr. Mog, door te verklaren, dat dezelve remotien waren zaken *mere domesticq*, daar door in geenen deele dezelve onbehoorlykheden gewettigd, maar alleen begreepen hebben, dat zulks minder een object van Hoogstderzelver deliberatien, dan van de ordinaire Justitie behoorde uitteleeveren.

Concept Declaratoir enz.

Dat wy vertrouwen, dat, voor zoo verre aan de eene zyde, onder een zoo lang getergde meenigte. zich deeze en geene aan eenige excessen hebben schuldig gemaakt, men echter aan de andere zyde oneindig strafwaardiger daaden gepleegd heeft, en nog dagelyks pleegt, dog waaromtrent het schynt, dat men zich op eene straffeloosheid zonder voorbeeld verlaat. Dat inzonderheid ons is toegescheenen, en meer dan waarschynelyk voorkomt, dat het openbaar tumult en de verregaande oproerigheden binnen Amsterdam plaats gehad hebbende, geenzins is geweest het werk van *Regenten*, die voor 's Lands Constitutie yveren, maar wel

wel het verfoeilyk gewrocht van de geenen, die om de bezadigde ſtem van vrye Mede Burgers te ſmooren, en hunne doemwaarde oogmerken voort te zetten, als andere middelen ontbreeken, oproer, moord en plunderzucht tot hunne werktuigen gebruiken.

'sGRAVENHAGE.

Concept Declaratoir enz.

Dat wy eindelyk in den allerſterkſten zin overtuigd zyn, dat, zoo deeze ongelukkige verdeeldheden nog langer duuren; zoo men voortgaat om ter bevordering van de thans byna wanhoopige inzigten van eenige weinige perſoonen, de rust van het Gemeenebest te verſtooren, en door loontrekkende benden, op ſoldy van byzondere Provincien ſtaande, gewapende Vrycorporisten en gehuurde Waardgelders, de welmeenende Ingezetenen te dwingen, daar uit niets anders te verwachten is, dan de totale ondergang van de Republicq, Vryheid en Godsdienst — de ſcheuring van de gezegende Unie — de Omkeering van 's Lands Regeeringsform — het onherſtelbaar verval van koophandel, zeevaart, publicq credit, fabriquen, en neeringen — een bloedige Burger Oorlog, waar van de akelige beginſelen zich reeds vertoonen — eene compleete vernietiging van alle de geheiligde Voorrechten en Privilegien, zoo duur door onze Voorvaderen ten kosten van hun bloed gekogt en beſchermd — en eene overheerſching van een hoop kleine geweldenaars, die deeze vrye en eertyds gelukkige Natie een juk willen doen ondergaan, ondragelyker dan ooit PHILIPS of ALBA op hunne ſchoonderen trachtten te drukken.

Om alle deeze hoogwigtige redenen zouden wy vermeenen te kort te doen aan onzen eed en pligt, welke ons als Burgers tot handhaaving van 's Lands Conſtitutie, Vryheid, Godsdienst en Voorrechten, verpligt te yveren, indien wy op het ernstigſte onze Mede-Burgers en Mede Ingezetenen niet aanſpoorden, om eenmaal uit hunnen ſlaap te ontwaaken, en dezen afgrond van onheilen en verderf te zien, die de beſtookers van deeze Anticonſtitutioneele par-

'sGRAVENHAGE.

Concept Declaratoir enz.

ty onder hun voeten geopend hebben, en waarin wy oogenblikkelyk staan ter neder te storten, zoo niet een bedaard en mannelyk besluit van het beste gedeelte der Ingezetenen deezer Republicq zich zamen paare, om het geweld en de overheersching van deeze opgeworpene Dwingelanden, die eerst werktuigen waren in de handen eener kwalykdenkende Aristocratische party, en nu hunne meesters zelve den voet op de nek zetten, tegen te staan, 's Lands wankelende Constitutie te ondersteunen; de voornaame aanbitzers van deeze ongelukkige tweedracht te verwyderen, en, het geen de eerste stap moet zyn, Zyne Doorl. Hoogheid wederom te doen herstellen in de exercitie van die rechten, die aan zyne hooge waardigheden en prærogativen behooren, en zonder welke de aanwezendheid van derzelver eminente digniteit een bloote schaduw zonder lichaam zyn zoude, en onze Republicq van derzelver altoos gezegende uitwerkselen voor altoos zoude zyn ontzet.

En om hierin te gelukkiger te mogen slagen, moeten wy onzen wettigen Souverain, de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van Holland en West-Vriesland op het ernstigste verzoeken, tot bereiking van deeze heilzaame oogmerken, oprechtelyk en efficacieuselyk mede te werken, en by de braave Regenten der Steden, die Souveraine Vergadering uitmaakende, te insteeren, dat zy met terzyde stelling van alle andere byzondere inzichten, tot dit groot hoofdeinde, waarvan het vallen of staan der Republicq afhangt, al het hunne toebrengen. Het belang van den Staat, de wensch van het Volk, hunne eigen veiligheid (dewyl zy anders op hun beurt, zoo het geweld eens meester wordt, wel schielyk mede de slagtoffers van geweldenaars zyn zouden) vorderen het; en hun Eed, hun plicht verbinden hun daartoe. Teevens moeten wy imploreeren de hulp en adsistentie van H. H. Mog.: hoe zeer hoogstde-

zel.

zelve in het huishoudelyk bestier van byzondere Provincien, in ordinaire gevallen, zich niet inmengen, geldt het hier het behoud van de geheele Republicq, de bewaaring van den band der Unie, waar toe H. H. Mog. specialyk gequalificeerd zyn, en de Constitutie van de Republicq zelve, die door het uiterste gevaar gedreigd wordt; en eindelyk moeten wy nog op het ernstigste aanhouden, dat Z. D. H. als beschermer van de Unie zelve, en scheidsman der oneenigheden, die tusschen de hooge Bondgenooten ontstaan, tot herstelling der gemeene rust, en behoud van het gefolterd Vaderland, zyne poogingen aanwendde. Zoo zyne verhevene Ziel vergeeven en vergeeten kan de snoodste beledigingen, deszelfs persoon aangedaan, en zich te verre boven de kruipende zielen van zyne laage tegenpartyen verheft, om wraak of straf te begeeren; Hy denke echter altoos, dat Hy als Mensch, als Prins, grootmoedig kan zyn, maar dat Hem in die waardigheden, die Hy bekleedt, nog andere verplichtingen opgelegd zyn. Als Stadhouder van de Unie is Hy met de bewaaring en bescherming van dien onbreekbaaren band belast, en, als die van ieder Provincie, is Hem de Conservatie der rust en veiligheid van deeze toebetrouwd. Het zinkend Vaderland, mishandelde Regenten, en eene onder het gruwzaam juk van muitzucht en overheersching zuchtende meenigte welmeenende Ingezetenen, verwachten van zyn hand de medewerking tot hun behoud, herstel en bescherming, en zy bezweeren hun steeds geliefden Vorst, by al wat heilig, by al wat dierbaar is, by de gedachtenisse van zyne Doorluchtige Voorzaten, die meer dan eens dezen Staat op den oever van zyn bederf gered hebben, hun luisterryk voorbeeld te volgen, en door deszelfs efficacieuse medewerking, de waare Vryheid eens wederom adem te doen haalen.

's GRAVENHAGE. *Concept Declaratoir enz.*

'sGRAVENHAGE.

Wy mogen zulke ſtukken, die in den tyd onder het oog van de Natie gebragt zyn, en tot beſluiten der Staten oorzaak hebben gegeven, niet agter houden.

De Couräntier *Johannes Olivier* heeft zig in gem. zyne Courant N. 87. aldus verdeedigd, dat voorſz. Declaratoir was ingerigt tegen een ander Declaratoir. Hy laat zig deswege in die genoemde Courant aldus uit:

Uittrekzel uit de Geld. Hiſt. Cour.

Hét verfoeilyk ſtuk, waar van wy boven geſproken hebben, waar tegen eigenlyk het by ons gedrukt Declaratoir antidotaal is ingerigt, is in de Provincie van Holland uitgegeeven en in *Hollandſche Couranten geannonceerd* — *niet enkel als een Declaratoir zonder mentie van den inhoud, maar in de onderſtaande form*:

„ By alle de Boekverkoopers zo in de Steden
„ als ten Platte Landen van Holland, wordt
„ uitgegeeven: (*Concept*) DECLARATOIR
„ *van alle de Ingezetenen van* HOLLAND,
„ *zo in de* STEDEN *als ten* PLATTEN
„ LANDE, tegens WILLEM DE VYF-
„ DE, ter bewerking van zyne GEHEELE
„ ONTZETTING VAN ALLE ZYNE
„ WAARDIGHEDEN — *doen misſen*
„ *van* ALLE VOORDEELEN, *hoe ook ge-*
„ *naamt*, —— CONFISCATIE *en* VER-
„ BEURDVERKLAARING *van* ALLE
„ ZYNE GOEDEREN, *zo hier als elders*
„ *in de Provincien leggende*, ten einde daar
„ uit vergoed worden ALLE DE SCHA-
„ DENS, DOOR HEM AAN DEN LANDE
„ EN DESZELFS INGEZETENEN
„ VEROORZAAKT. In Folio, à 2 Stui-
„ vers."

Schoon de uitgave dus overal ſchynt publiek ge-

gefchied te zyn, en wy ons Exemplaar ook te Rotterdam voor een dubbeltje hebben laten koopen, zouden wy er egter niet voor willen inftaan, dat de verzending van dat gruwelftuk gefchied zy met *onderteekende Commisfiebriefjes, behelzende den eigen naam van den Uitgever.*

'sGRAVENHAGE. *Uittreksel uit de Geld. Hist. Cour.*

Mogelyk zouden geene van onze leezers geduld hebben, dit fchotfchrift te leezen, en tog zouden wy, indien ons beftek het toeliet, hetzelve hier in zyn geheel laten volgen. Dan, terwyl de geene, die het niet gezien hebben, zoo binnen als buiten de Provincie Holland, zig gaarne zullen overtuigen, dat het geheele ftuk niets anders ademt als denzelfden leugengeest en Patriotfche kwaadaartigheid, welke doorgaans de ziel der middelen is by de kwaade Party, zullen wy enkel het begin en het flot voordragen aan de Redelyken in den Lande ter beoordeeling.

DECLARATOIR.

Wy alle Mannen, Burgers en Ingezetenen der Steden van Holland. — Door Gods genade tot jaaren van onderfcheid gekoomen en met verftand en oordeel begaafd, en dus verpligt zynde voor het belang van Stad en Vaderland te helpen waaken. — Allen, die dezen zullen zien of hooren leezen. ——

Word hier mede openlyk te kennen gegeeven, hoe dat wy reeds lange tot onze innige fmerte hebben moeten ondervinden. —— Dat eenen ondankbaaren, ontrouwe en thans langer ondraaglyk geworden eerften Dienaar van Staat, zig noemende Prinfe van Orange en Nasfau, in zyne aanzienlyke posten als *Erf. Stadhouder, Kapitein Generaal* en *Admiraal*: tegen zynen Eer en Eed aan den Landen, en byzonder aan die van Holland gedaan, zig zo gedragen heeft, dat niet alleen de liefde der Natie tegen hem en zyn Huis in eene regtmaatige haat verandert is . . . . .

's GRAVENHAGE.

Uittrekzel uit de Geld. Hist. Cour.

te doen zien hoe noodzaaklyk het is, dat het hoofd der Oproerkraaijers, den aanhitzer der Muitemakers, geheel onwaardig, langer in eenige posten gedoogd te worden, of dat aan hem en zyn Geslagt, eenige de minste gunste meer beweezen worden; maar dat hy integendeel, ontzet van alle zyne waardigheden, moet aangemerkt worden als een verrader van zyn Vaderland, een schender van zyne gedaane Eed, en overtreeder van de wettige beveelen zyner Heeren Meesters, moet ontstooken worden, van alle voordeelen hoe ook genaamd, en dat de schade, door hem aan den Landen veroorzaakt, moet geboed en gebeterd worden, met Confiscatie en verbeurdverklaring zyner goederen, zoo hier als elders in de Provincien liggende, en dat, zo wanneer hy zig langer als een tweede Alba gedraagt, hy moet worden Vogelvry verklaart, en in handen van den Souverain geleverd, op dat hy loon naar werke moge ontfangen.

En op dat wy hier in, door vereenigde krachten, te gelukkiger mogen slagen, willen wy de Heeren Staaten van Holland en Westvriesland, als onze eenige en waare Souveraine Representanten, midsgaders de braave Regenten, zo van deze Stad als andere Steden, en ook die ten platten Landen, midsgaders de goede Burgerye, In- en Opgezetenen dezer Provintie Holland, niets slegts by dezen dringende nood, op het ernstigst tot eene vaardige medewerking, elk naar zyne betrekking, uitnodigen, maar te gelyk ter nadere verklaringe onzer inzigten, op het plegtigst verzekeren, dat onzen Eed en pligt vordert, de cassatie van den ondankbaaren trouwloozen Geweldenaar WILLEM DE Vde, op die wyze als vooren gezegd is, hoe eerder hoe beeter te helpen bevorderen, op dat het lieve Vaderland uit de klaauwe van dien bastaard Nederlander gered, en ieder Burger weder rustig en vredig tot zyne wooninge moge te rug keeren, en den kwynende Koophandel en Fa-

brie-

brieken moge helpe herstellen, als in voorige dagen, waar toe wy van harte wenschen, dat de Algoede Voorzienigheid, die tot hier den Dwinggeland heeft paal en perk gesteld, gunstig zal wille medewerken. 'sGRAVENHAGE.

Alom in de meeste Steeden van Holland, a : St.

Wat hier van zy, dat alle banden van wetten en betamelykheid door onstuimige drift en vervoering wierden los gerukt en verworpen, blykt uit dit stuk, in de *Nederlandsche Courant*, die by VERLEM te Amsteldam wordt uitgegeven, van den 20 July N. 87. voorgedragen: welke Courant wy niet weeten, dat, even als de Historische Geldersche Courant, is verboden geworden.

WAARDE BROEDERS, GEAGTE MEDEDINGERS, der VADERLANDSCHE ONSCHADBAARE VRYHEID! op welke gy nevens alle weldenkende een onwaardeerbaare prys schynt te stellen, welke door uwe blakende Yverzugt tot Vryheid in uwe groote byeenkomen (alhoewel bedaard) den weldenkenden Aanschouwer tot een aandoenlyk genoegen strekken; dan myn Vrienden, het Kaf dat onder ons heene zweeft is menigvuldig, welke door hunne Conspiratien ons allerschadelykste Bloemen zyn, die door een aangenaam voorkomen hun vergift verborgen houden, ten einde zy hun zaad van tweedragt zo allengskens onder Volken komen rond te spreiden; en wyl uit hoofde onzer gewigtige zamenkomste een opregt harmonieel vertrouwen vereischt werd, zo zy my ter verwondering, dat de Leeden sich elkanderen by onze Bestierderen niet onderling tot eene openbaare *Eed- verbindtenis* komen aan te dringen, waar door men de Schuilhoe-

'sGRAVENHAGE.

Aanspr. in de Nederl. Courant.

hoeken der ondeugd zoude komen te ontdekken; en dus ons van die nuttelooze zoude kunnen ontdoen; wyl thans Myne Heeren! het zo hachelyk tydstip, waarin ons Vaderland zich bevind, alle dadelyke trouw vereischt; naardien *Willem de Verderver* van ons Nederland, door omkoping zyne booze geesten alomme zend, om den Volke daar door te misleiden.

Uwe nyverheid, ô Broeders! ter Wapenoeffening! blyft ieder die 't Vaderland mind, op 't nadruklykst beschouwen. By eene aandoenlyke overdenking, den Burger dus gewapend moet worden, tegen eenen STAATSDIENAAR, welke de bezoldigde Krygsknegten der Burgeren, die hem ter onzer bewaaring zyn aanvertrouwd, aanvoerd, onder een aanzetting van Roof en Moord, vry op de Burger te mogen uitoeffenen, en zulks, van Stad tot Stad gaande, beloofd word, naardien hy als hoofd deezer Bende, zyn Throon op de Puinhoopen der Burgeren zocht te vestigen.

Gylieden dan myne Broeders, die in Holland en in uwe gewaande Sterktens woonen! Vleijen zich heimelyk minder nood te zulken hebben, dan uwe thans vermeesterde *Wyksa*. Broederen, welke met gulde letters ter zinspreuke voerden: DOOD OF VRY, welke veele schynbaar deeze letteren als in hunne harten gegraveert hadden, dan, hoe zyn Zylieden gevaren? zyn hunne bestierderen niet als in een punt des tyds veranderd geworden? was het Volk niet tot het laatste ogenblik ter Wapening gereed? ô verschrikkelyke tyden! men vond niet raadzaam den Vyand te keeren, om dat zyne Vrienden veele waren.

Wy letten op onszelven Broederen, of na eene altoos lange beradinge, niet alles door den aandrang des Volks nog is geworden: mogelyk zouden wy de zo hoognodige removeering der Raaden nog niet gehad hebben; nevens het vervullen dier plaatsen en Officieren enz. Ach myne broede-

deren! hoe nodig zouden wy andermaal eene removeering hebben? ziet dan met uwe Broederen zelfs raar uw heil uit! het zy immers niet genoeg, dat wy onze Wapenen als ter schoole bezigen? het zal immers niet bestendig zyn, dat men den Burger na buiten ter Campeering leid, naardien door het verloop zyner zaken, deszelfs inwendig verderf staat geboren te worden? dit onze Vyanden zeer wel weetende, zal ons tot ons verderf defensif trachten op te houden.

'S GRAVENHAGE.

Aanspr. in de Nederl. Courant.

Het is nog even tyd, myne Vrienden, eer onze buiten Broederen als Moedeloos hun geweer ter neder smyten, wyl Zylieden uit het midden hunner verdrukkingen ons als nog toeroepen: roept ons, wy zullen tot uw komen; helpt ons, en wy zullen door eene magtigen arm verlossen; verbind uw dan by eene korte beradinge te zamen ten einde gy zult komen te bewerken, zo by geschriften als andere Papieren, uwe Broederen van buiten en binnen op te roepen, alhier in de *groote Stad van Holland*, op dat zy nevens ons Duizenden onder de bloote Hemel alhier hem opentlyk komen af te Zweeren, en zo *Unaniem* hem, die ons aller verderf zoekt, te gemoed te trekken. Daar zyn Duizende, die midden uit het Ryk des Dwingelands zullen opstaan — hunne Bezittingen verlaten, en tot ons zullen komen, en wy kunnen, na een ryp overleg, door weinige bedaarde Manschappen zeer gemakkelyk de Steeden bewaren, en dus met een Legioen van meer als 80,000 Man, den Dwingeland uit zyn gewaande Heerlykheid verdryven; dit is de waarachtige weg om tot een schielyk einde te komen, welke (zo dezelve door onze Hoofd Zuilen in Waarheid en Trouw wierd ondersteund,) heel spoedig een allergewenschte uitslag zoude hebben, wyl alle die kleine getallen van Manschappen, hoe wel gemoed, onze *Nederlandsche* NERO geen genoegzaame afbreuk kunnen doen.

'sGRAVENHAGE.

Aansp. in de Nederl. Courant.

Naardien dan de toeroepingen, O BROEDEREN! tot alle deeze veelen zyn geweest, laat uwe beradingen dan eens weinige zyn, en deeze laatste Bazuinen tot uw en ons aller Nakomelingen Heil, onder de Banjere van GOD, optrekken, door wiens *rechtvaardige Arm* wy ondersteund ten stryde zullen gaan, en ons zekerlyk van 't juk eens Dwingelands, nevens zyne Aanhangeren, zal komen te verlossen.

Langs deeze weg dan, door al wat de Wapenen kan voeren, hem te gemoed trekkende, ja, waar door wy zelfs gedugt, by de buiten Mogendheden zouden worden beschouwd; kond gy eene *Grondwettige Herstelling, en een nieuw Leeven! eene nieuwe Wet!* voor U en Uwe Regenten bekomen; In welke de Aristocratie haare paalen moet vinden.

En Vrienden! wyl de zaaken dan zo aanhoudend door hem uit zyn geheel zyn gebragt, nevens zyn ontworpen Plans, met zyne zo Rustzoekende *Prinses*, welke niet dan alle Verwoestinge insluit, dus alle de Papieren, welke een Verdrag met hem door eene *Mediatie* bedoelen, zyn verblindingen voor het VOLK, tydrekkende hinderlaagen om ons te verderven, naardien onze zo veelvuldige genoemde *Grondwettige Herstelling*, daar door zoude ontzwagteld worden, met scheinbaarhedens, die het VOLK door eene finesse alweder zouden komen te kluisteren.

Wyl dan de Wapenen, welke ons eenigste Plegt-Anker blyven, met dat van uwe Buiten Broederen, welke door uwe aandrang tot een oproeping komen, zo zullen de Wapenen, allomme werden opgevat, *naardien Duizenden gezworen hebben te overwinnen, of de Republiek te verlaten*; en ik stelle het zelf apparent, (zo het niet *zeker* is,) dat by een onderzoek, Broederen! ik zegge by eene Onderzoek! zal blyken, dat reeds by onze *Geconstitueerdens* een Commissie van *Zwol* deswegens zoude zyn geweest, dat by aldien

dien de door my genoemde Oproeping niet geschied, wy onfeilbaar verlooren zyn. 's GRAVENHAGE.

Wy hebben hier voren gemeld, wat omtrend de toelating van de drie Afgevaardigden uit de stad Utrecht ter Vergaderinge van de Algemeene Staten is voorgevallen. In Holland heeft het groot besoigne een raport uitgebragt, het welk terstond zonder resumtie by de Staten is besloten: „ De Gedeputeerden van Holland ter Vergadering „ van Hunne Hoog Mogende te gelasten, „ om te declareren, dat Hunne Ed. Groot „ Mogenden, de Heeren Gedeputeerden, „ wegens de Staten van Utrecht by Hunne „ Hoog Mogenden sessie hebbende, zouden „ erkennen en houden als wettige Gedepu„ teerden niet alleen, maar ook als zooda„ nigen zouden protegeren en maintineren, „ en indien men dezelven wilden weren uit „ de Vergadering van Hunne Hoog Mogen„ den, men daar tegen rigoreuse maatrege„ len zoude nemen, en de Amersfoortsche „ Staatsleden zelfs het Hollandsch Territoir „ ontzeggen."

By Hunne Ed. Groot Mog. is ook ingekomen een brief van Gecommitteerde Raden in het Noorderkwartier, houdende, „ Dat zy van eenige tumultueuse bewegingen aan de Helder geïnformeerd zynde geworden, eene Commissie uit hun midden, met een Detachement Ruitery, derwaards hadden gezonden, en by het nemen der infor-

'sGRAVENHAGE. formatien gebleken was, dat de Kapteins *Dekker*, commandeerende 's Lands Schip MEDEMBLIK, en *Tulleken*, bevelvoerende over de Kotter *de Salamander*, van hunne Schepen aan de Wal gekomen zynde, zich hadden schuldig gemaakt aan oproerige gesprekken, zoodanig dat zy, tot handhaaving van de rust, noodig geoordeeld hadden voornoemde Officieren in verzekerde bewaring te nemen. De Lieutenant *van Braam* hebben zy ook in bewaring laten nemen, doordien hy op eene zeer brutaale wys *Satisfactie* over de bewaring dier twee Heeren gevraagd hadt; verders melden Gecommitteerde Raden, dat den Heer *Dekker* door *Gobius* gevraagd zynde, of hy zig op ordre van H. H. Mog. of den Admiraal Generaal zoude laten gebruiken, om *van Pelt* te verjaagen, of in den grond te boren, geantwoord hadt: *ja*. Verders verzoeken Hun Ed. Mog. om van Hunner Ed. Gr. Mog. goedkeuring in deze te worden kennis gegeven." waar op by Hunne Ed. Groot Mog. na het gehoorde raport van het gehouden Besoigne, den 21 July wierdt besloten: „ die Zee Of„ ficieren, niet alleen te houden in gevan„ genis, maar dezelven ook doen te recht „ staan voor Heeren Gecommitteerde Raden „ in het Noorder Kwartier, het bevel van „ die Schepen onder andere Officieren te „ stellen, en dezelven zoo dra mooglyk naar „ Zee te doen gaan."

Gecommitteerde Raden hebben te kennen gegeven, dat zy met het Hof geraadpleegd hadden over het ſtipt handhaven van de Publicatie van den 4 dezer; zy hebben aan het Hof opening gegeven van de ſtukken, *relatief* tot de zaken te Maasſluis. Het Hof begreep, „ dat in de allereerſte plaats, de *licentie* van de Courantiers behoorde beteugeld te worden, waar door het Hof oordeelt dat de verbittering zoude verminderen; ook zou nader bepaald dienen te worden in gemeld Placaat van den 4 dezer, wat men verſtaat door *de Plano en zonder figuur van Proces* regt te doen; de Bailluwen zouden den eerſten Maandag in ieder maand aan het Hof kennis moeten geeven. en verdere voorzieningen: dit is *commisſoriaal* gemaakt met Gecommitteerde Raden en het Hof. 'sGRAVENHAGE.

H. H. Mog. hebben aan H. Ed. Gr. Mog. geſchreven om voorziening tot verſterking van de Steden en Plaatzen van de Generaliteit met Guarniſoen. Dit is *commisſoriaal* gemaakt met het grooit beſoigne.

De Magiſtraat van 's Hage heeft op een Adres aan H. Ed. Groot Mog. omtrent de Regeeringsbeſtelling, berigt, dat die geſchillen reeds door een uitſpraak van Z. H. zyn afgedaan. Dit is *commisſoriaal* gemaakt met het groot beſoigne.

'sGRAVENHAGE. Het Hof van Justitie heeft nog eenen brief aan H. Ed. Gr. Mog. gezonden, over het regt doen *de plano en zonder figuur van Proces*, waar omtrend zy nadere verklaaring vragen, om zulks aan alle Officieren nader te kunnen uitleggen. Dit is *commissoriaal* gemaakt met Haarlem, Gecommitteerde Raden en gemeld Hof.

De Staten van Holland hebben de Commissie te Woerden gemagtigd, om de benodigde tenten te laaten maken; en op eenen brief van de Heusdensche Regeering, waar by dezelve weigert de vier Compagnien van *Waldeck* in te nemen, uit hoofde, dat men daar niet genoegzaam op vertrouwde, is besloten, het beslissen van deze zaak met de stad Heusden over te laten aan gem. Gecommitteerden ter defensie dezer Provincie en der stad Utrecht.

Den 20 July is by de Algemeene Staten, omtrend de vyandlykheden, door Kaptein *Pelt* met een Tweemastschip op de Zuiderzee gepleegd, waar over geklaagd is, besloten de Regeering van Amsteldam te verzoeken, het gemelde Schip in te haalen, en de Admiraliteit aangeschreeven om *van Pelt* te verbieden, langer bevel over 't zelve te voeren. De Afgevaardigden van Holland hebben zig hier tegen verzet.

Ook is by H. Ed. Gr. Mog. eenen brief ingekomen van het Hof van Justitie, over

over het geval van zekeren *Pieter Wilting*, gewezen knegt van den Pensionaris van Schiedam, die hadt moeten gegeesseld worden, dog onder het uitspreken van de sententie zodanige sterke toevallen kreeg, dat de Arts zeide, dat hy onmooglyk de over hem uitgesprokene Straf ondergaan kon, en in gevaar van zyn Leven was; in bedenking geevende, om het Hof te magtigen, die lyfstraffe in eene anderen te veranderen. Het welk by Hun Ed. Groot Mog. toegestaan is. 'sGRAVENHAGE.

Afgevaardigden van Gorinchem hebben ter Vergadering der Staten van Holland verklaard, dat de verschillende denkbeelden, welke tusschen de Meerderheid en Minderheid hadden plaats gehad, naar wederzydsche genoegen waren vereffend.

De Gecommitteerden ter Defensie dezer Provincie en der stad Utrecht hebben aan Hun Ed. Gr. Mog. geschreven, „ Dat zy het van de uiterste noodzaaklykheid oordeelden, te Vianen een Retranchement aanteleggen tot dekking van de Vaart, waar van de kosten door Gecommitteerden op *f* 7000-:- begroot waren; verzoekende wyders, dat een dag mogt bepaald worden tot begeving der Miliaire Posten onder de Marieners van *van Salm*."

Het Genootschap van Westmaas is op deszelfs verzoek in de bescherming van Hun Ed. Gr. Mog. genomen.

'sGRAVENHAGE. De Veertigen der stad Leyden hebben de Naamlyst van Scheepenen aan Hun Ed. Gr. Mog. overgezonden, met verzoek uit dezelve te verkiezen, vermits de Stadhouder door de Leydsche Vroedschap was opgeschort: waar uit dan ook by Hun Ed. Gr. Mog. verkoren zyn de Heeren *Cunæus*, *Douw*, *van Leyden*, *Romswinkel*, *Vromans*, *van Hoogstraaten*, *van Lelyveld* en *Harting*; zynde de Zes laatsten tot Scheepenen Commissarissen benoemd.

De Bailluw van Zuid Holland is op deszelfs verzoek gemagtigd, om een Premie van 700 gl. te beloven aan die de daaders weet aantewyzen van 't besmeeren der Publicatie van den 4 July te Ridderkerk.

Tegen de toelating van de Prinses op Hollands grondgebied hebben Gouda en Rotterdam zig verklaard, by welke gelegenheid Gouda aandrong, om van de Commissie ter Defensie naauwkeurig berigt van de ware toedragt van dat geval, te vraagen. Dordrecht kon zig nog niet verklaaren: dus is hierop geen besluit gevallen.

By Hun Hoog Mog. is een brief van den Gezant Baron *van Rheede* te Berlyn ingekomen, meldende, dat aldaar gerugten liepen, dat de Koning voornemens was 40000 man naar Westphalen te laten trekken, en dat Zyne Majesteit op *satisfactie* bleef aandringen: De Vaderlandsche en Zuydhollandsche Couranten laten hier op volgen deze woorden:

Dog

Dog op dien tyd kon de Koning 't antwoord op de Memorie van den Heer Thulemeyer *nog niet hebben.* 'sGRAVENHAGE.

Den 21 July heeft de Magistraat dezer Plaatse met Hunne Ed. Mog. de Heeren Gecommitteerde Raden geraadpleegd, en aan Hunne Ed. Mog. kennis gegeven, dat die van de Oranje Corpsen te Loosduinen verzogt hebben, dat aan het Wapen Corps *Voor 't Vaderland* aldaar het Wapenoeffenen mogt verboden worden, vermits zulks aan hun verbooden was. Dog dit verzoek is van de hand gewezen.

Den zelfden 21 July des namiddags is door de Dienders van gemelde Magistraat opgebragt, en gevangen gezet de bekende *Oranje Meid*, uit Rotterdam gebannen, uit hoofde dat haar den Hagg ontzegd was, en zy dog evenwel hier is gekomen.

Op Voorstel der stad Amsteldam is den 23 July 1787 ter Vergadering van de Algemeene Staten de *denunciatie* door Holland gedaan, om namenlyk: „ den Amersfoorsche Afgevaardigden het grondgebied te ontzeggen, indien men de Utrechtsche Afgevaardigden by meerderheid uit de Vergadering van H. H. Mog. wilde weeren." Hiero ver heeft Zeeland zig sterk uitgelaten; dan egter wierdt dit by alle de de Provincien overgenomen.

'sGRAVENHAGE. De Heeren Gecommitteerden ter Defensie dezer Provincie en der stad Utrecht, hebben de Declaratoiren en kondschappen, betrekkelyk de twee gevangenen van Leerdam, aan Hun Ed. Gr. Mog. gezonden, en verdere bevelen verzogt; zy gaven ook kennis, dat het Geldersche Krygsvolk te Dalem, naby Gorinchem, niet alleen de Voorbygangers zoude hebben aangehouden, maar zelfs op een Schuit geschoten, 't welk de Regeering te Dordrecht zeer hoog opnam. Het verrigte van Gecomitteerden is by Hun Ed.Gr. Mog. goedgekeurd, en op derzelver verzoek een dag bepaald, om twee openstande plaatsen onder *Byland* Dragonders te vervullen.

Een Engelsche Postbode, komende van Londen, is hierdoor naar Berlyn gereist. Een Pruissische Postbode, komende van Berlyn of Wezel, is by de Baron *van Thulemeyer*, buitengewoon Gezant van den Koning van Pruissen, den 13 July aangekomen, en den 23 July weder afgevaardigd, zynde intusschen die Gezant by den Heer *Haersma*, Voorzitter van Hun Hoog Mog. en den Heer Raadpensionaris in gesprek geweest.

De Magistraat van 's Hage heeft eenen brief van beklag aan Hun Ed. Gr. Mog. geschreven over zekere rondgaande brieven, door het Haagsche Genootschap aan de Schutteryen en Genootschappen der stemhebbende Steden, waarin gem Magistraat zeggen, dat den Krygsraad der Haagsche Schuttery

zee

zeer beledigd was, en zelfs hevige uitdrukkingen in gem. brieven voorkomen tegen het Collegie van Gecommitteerde Raden wegens de waarschouwing van Hun Ed. Mog.; verzoekende daar van *reparatie* en *satisfactie*; deze stukken zyn gesteld in handen van Gecommitteerde Raden om advys. 's GRAVENHAGE.

Den 23 July (dus schreef men in de dag papieren) heeft den Raad van Staten, op bevel van Hun Hoog Mog., aan de Admiraliteit te Amsteldam, en naar Tessel bevelen afgevaardigd, om twee Oorlog Schepen te zenden naar de Zuider Zee, om voorziening tegen het Amsteldams gewapend Schip of (zo als de meeste Dagpapieren zig uitdrukten) om dat Schip *in den grond te boren.*

Omtrend het evengemeld aanschryven van den Raad van State, is opmerkelyk dit stuk in de *Opregte Nederlandsche Courant* wordende uitgegeven by *D. Schuurman* N. 91 van dezen inhoud:

Gisteren heeft de Raad van Staaten op bevel van Hun Hoog Mog., of liever de pretense Meerderheid van Gedeputeerdens ter dier Vergadering, aan de Admiraliteit te *Amsterdam* en naar Texel orders afgevaardigt, om twee Oorlogschepen te zenden naar de *Zuiderzee*, om het AMSTERDAMSCH *gewapend Schip in de grond te boren*; en daar is ook tyding naar *Friesland* afgevaardigt. Ziet daar nu BRAVE LANDGENOTEN! volkomen bevestigd het geen de verdienstelyke Schryver Aan het VOLK VAN NEDERLAND, byna op het einde van zynen zo uitmuntende en zo veel heil te weeg gebragt hebbende Brief zegt: „ DE PRINS *is volkomen meester in* „ *onze geheele Republiek*: DE STAATEN *van ver-*

'sGRAVENHAGE.

„ *re de meeste Provincien*, DE VERGADERING „ VAN HUN HOOG MOGENDE IN DEN „ HAAG, van DEN RAAD VAN STAATEN „ en van DE ADMIRALITEITEN, *hangen* „ *volkomen van hem af*."

Opregte Nederl. Courant N. 91.

Want hoe weinig dagen is het geleden, dat men hoorde, dat de Admiraal Generaal, die order had ingetrokken; dan nu doet hy die door een besluit van eene Meerderheid zyner geweldige Afhangelingen volvoeren; zult Gy ô WAARDIG VOLK! nu noch niet U met alle Magt kragtdadig tegen het Geweld verzetten en handelen, zo als die edele Schryver zegt, even voor de aangehaalde passage namelyk:

„ De Voorstellen van AMSTERDAM (en an„ dere cordate Steden) zyn zeer goed, verdie„ nen onzer aller dankbaarheid en erkentenis; „ maar zullen allen in rook verdwynen: de Prins „ (versta hier thans ook onder de Aristocraten „ met WILHELMINA aan 't hoofd) zal ze alle „ vrugteloos maken, gelyk Hy reeds gedaan „ heeft, ten zy DE NATIE ZELVE, TEN „ ZY HET VOLK VAN NEDERLAND, „ ten zy Gy lieden zelve, alle die heilzaame voor„ stellen ten uitvoer brengt."

Men las in de Utrechtsche Courant het navolgende:

De stad *Rotterdam* heeft voorgeslagen, dewyl de Vroedschap geinformeerd was, dat de Admiraal Generaal had kunnen goedvinden, aan den Kapitein van 't Fregat *Medemblik* ordres te zenden, om de Vaartuigen, die ter beveiling van deeze Provincie op de *Zuider Zee* kruisten, in den grond te booren, om aan de *Hollandsche* Collegien ter Admiraliteit aantescbryven, van niet te gedoogen, dat de Schepen, onder hun ressorterende, anders als tot protectie der Commer-

mercie geëmployeerd wierden, op pœne van niet te zullen betaalen aan Officieren, die aan diergelyke ordres van Z. H. obedieeren &c. Deeze Propositie is gesteld in handen van 't Personeel Besugne, om bericht. 's GRAVENHAGE.

Dit zelfde wierdt in menigte andere dagpapieren herhaald. Dog de Raad van State schreef aan de Staten van Holland en Westfriesland den 25 July deswege dezen brief.

EDELE MOG. HEEREN.

Hoe zeer wy gewoon worden aan de *onwaarheden, die dagelyks, ook ten deezen opzichte, in de Nieuwspapieren van UEd. Mog. Provincie* worden gedebiteerd, meenen wy egter, UEd. Mogende ditmaal te mogen doen reflecteeren, dat op heden in verscheide Couranten aan het publick is mede gedeeld, dat door den Raad van Staate op den 23 dezer maand aan de Admiraliteit te *Amsterdam* Orde of Resolutie zoude zyn gezonden van de *Staaten Generaal*, met *de bekende drie en een halve stem genomen*, om *twee hunner Schepen te zenden naa de* Zuider Zee, *om het Schip, dat daar van* Amsterdam *kruist, in den grond te boren*, en wel in sommige met hatelyke exhortatien, en in andere met byvoeging, *dat men niet twyfelde, of 'er zoude dus alle die violentien welpaal en perk worden gesteld.*

Wy verkiezen juist niet stil te staan by de zaak zelve, nadien UEd. Mog., en alle die eenige kennis van zaken hebben, overvloedig weeten, dat Haar Hoog Mog. orders aan Collegien ter Admiraliteit nimmer door ons worden gezonden; dat ook niets deze of zoortgelyke zaken concerneerende, ter onzer deliberatie gebragt is, of immer gewoon is gebragt te worden, jaa dat de voorgewende ordre geheel is gefingeerd, en nooit heeft geëxteerd en dat Haar Hoog Mogende ge-

'sGRAVENHAGE.

Brief van den Raad van Staate aan Holland.

gene zodanige maar veel eer eene geheel tegenstrydige Resolutie, met concurrentie van Heeren Gedeputeerden uit *zes* Provintien, is genomen; maar wy meenen alleen aan de serieuse overweeging van UEd. Mog. te moeten overlaten, wat 'er worden moet van een Land, waarin op zoodanige wyze de leugen en laster zyn zetel vestigt, en de Nieuwspapieren, genoegzaam met publicque authoriteit bekragtigt, dienen, om Persoonen en Collegien by de Natie, en het onkundige dog respectabel Publiek, suspect en gehaat te maken.

EDELE MOGENDE HEEREN

Wy bevelen UE. Mog. in Gods heilige protectie.

In den Hage den 25 July 1787.

(*onder stond*)

UEd. Mog. goede Vrienden,

De Raad van Staate der Vereenigde Nederlanden.

(*was geparapheert*)

F. C. VAN AERSSEN, vt.

(*lager stond*)

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*was getekend*)

J. H. MOLERUS.

De

De Regeering van Heusden heeft by eenen brief aan de Staten wederom geëischt, zitting en stem ter Staatsvergadering van Holland en Westfriesland, en gaf te kennen, zeer verwonderd te zyn, dat ze de poincten van Beschryving voor de gewoone Vergadering, die den 25 July 1787 moest beginnen, niet ontvangen hadt. 'S GRAVENHAGE.

De Provincie Friesland heeft ter Vergadering van Hun Hoog Mog. een besluit ingebragt, omtrent de bemiddeling van Frankryk „ Dat het om bygebragte redenen (na „ inzien van Hun Ed. Mog.) niet buiten „ alle bedenking is, of het wel raadzaam „ zoude zyn, ingevalle men tot inroeping „ van Buitenlandsche Mogendheden over„ ging, zig in dat aanzoek alleen tot Zyne „ Allerchristelykste Maj. met uitsluiting van „ alle andere Nabuurige Mogenheden, te „ bepalen. Dat deze en meer andere ge„ wigtige Consideratien hen verhinderen, „ om zig voor als nog voor een Mediatie „ van buiten 's Lands te declareeren, zon„ der vooraf te beproeven, of 'er nog geen „ middelen inwendig en meer gegrond op „ de Constitutie van de Republiek voor„ handen zyn, door welken dezelve onder „ den zegen van God Almagtig nog zoude „ kunnen worden gered."

„ Waar toe dan in aanmerking konde ko„ men, het benoemen van een klein getal „ van de geaccrediteerdste Persoonen uit de „ Hooge Bondgenooten, met genoegzame

„ au-

'sGRAVENHAGE.

„ authoriteit en vertrouwen voorzien; „ om in de eerste plaats by onderlinge „ schikking zo na mogelyk te reguleeren de „ geschillen tusschen de Provincien ontree„ zen, en verder die zaken, waar over men „ niet zal convenieeren, te submitteeren aan „ een arbitrage van Persoonen, wederzyds „ te benoemen; en om in de tweede plaats, „ 't zy by onderlinge inschikkinge en tus„ spraak, of wel by Submissie aan arbitrage „ te bepaalen, de geschikste wegen en mid„ delen om de oneenigheden in de Provin„ cien inwendig, waar en tusschen wien „ ook ontstaan, te assopiëeren en by te leg„ gen."

„ Zynde Hun Ed. Mog. van meening, dat „ ook de Naburige Mogentheden, welke „ door derzelver aanbod van Mediatie, als „ anderfins, blyken hebben gegeven van der„ zelver belang in de herstelling der rust „ binnen de Republiek, zouden behoren te „ worden verzogt om den invloed en 't ver„ trouwen, dat dezelven op deze of gene „ der Bondgenooten, of Notabele Persoo„ nen in de Republiek mogten hebben, te „ willen in 't werk stellen, om dezelve te „ disponeeren tot onderlinge toegeevend„ heid, en om af te zien van alle zodanige „ gedragingen, als geschikt zouden zyn om „ de gemoederen meer en meer te verwyde„ ren, en alle middelen van verzoeningen „ onvrugtbaar te maken."

Dog de Heeren Afgevaardigden van Overysfel hebben verklaard: „ op de propositie den

den 7 dezer, ter hooggemelde Vergadering, door de Heeren Staten van Holland en West-Friesland gedaan, houdende om, tot bemiddeling der plaats hebbende geschillen tusschen de respective Provincien van deze Republyk, de Mediatie van Zyne Aller Christelykste Majesteit, als Bondgenoot van het geheele Gemeenebest, Staatsgewyze in te roepen en Hoogstdezelve te verzoeken: dat het Zyner Majt. mogt behagen zyne goede diensten te willen aanwenden en interponeren, om de geschillen, tusschen de respective Bondgenooten subsisterende, door Hoogstdeszelfs bemiddeling by te leggen, tot herstel van de zo zeer gewenschte eendragt en in standhouding van de voor alle de Provincien zo belangryke Unie: „dat Ridderschap „ en Steden, zo wel als de Heeren Staten „ van Holland en West-Friesland, ten vollen penetreren, dat de verschillen, welke „ tusschen sommige Provincien van het Bondgenootschap subsisteren, niet wel anders „ dan door tusschenkomst van eene Mogenheid, die een Geallieerde van het gantsche Bondgenootschap is, en zo zeer deszelfs goede intentie omtrent hetzelve heeft „ gemanifesteerd, kunnen worden getermineert, en derhalven, hoe zeer ook voor „ zig zelven het geluk hebben van in die „ droevige dissentiën niet te participeeren, „ geen zwarigheid maken met de Propositie „ van welgemelde Heeren Staten van Holland en West-Friesland zich te conformeren."

'S GRAVENHAGE.

Ook

'sGRAVENHAGE. Ook is een Rapport by Hun Hoog Mog. uitgebragt om de Genootſchappen van Wapenhandel in de Meiery van 's Bosch te vernietigen.

By Holland is eene Misſive ingekomen van Hun Hoog Mog., verzoekende, dat het Vaartuig, 't welk op de *Zuiderzee* kruist, om alle verwydering voor te komen, mogt ingetrokken worden, en dat den Kapt. *Pelt* mogt worden gelast, om aan de Admiraliteit te Amſteldam opening te geven enz.

De Admiraliteit van de Maas heeft aan Hun Ed. Groot Mog. geſchreven, dat derzelver Schepen reeds uitgezeild waren, en die van 't Noorder Kwartier, dat ze zouden voldoen aan de bevelen van Holland, en dienvolgende het Schip MEDEMBLIK aan den Kapt. *Bloys van Treslong* begeven hadden, in plaats van den gearreſteerden Kaptein *Dekker*. Deze beide brieven zyn voor *Notificatie* aangenomen.

Gecommitt. Raden hebben een berigt, op de klagten van de Commisſie te Woerden, onlangs gedaan over het niet laten volgen door Gecommitteerde Raden van de opontboden Kanonniers uit den Briel enz., aan Hun Ed. Groot Mog. overgezonden.

Ook hebben Gecommitteerde Raden voorgeſlagen, om de openſtaande plaatſen van de Gemeenen onder de Guardes du Corps niet te vervullen. Dit is Commisſoriaal gemaakt, en intusſchen zyn Gecommitteerde Raden gelast, om den Overſten van dezelven aan te zeggen, van hangende de raadplegingen van Hun Ed.

Groot

Groot Mog. over deze zaak, geen volk aan te nemen. 's GRAVENHAGE.

De Regenten van de Hooge Heerlykheid van Spyk, hebben om *Auxiliairen* of Burgercorpsen verzogt, uit hoofde van de verstandhouding, welke aldaar met de Geldersche plaats heeft: welk verzoek aan de Commissie te Woerden gezonden is, om daar omtrent de nodige voorziening te doen.

By de Algemeene Staten is dit besluit genomen:

Is gehoort het rapport van de Heeren van Heekeren van Khell en andere H. H. Mog. Gedeputeerden tot de Militaire zaaken, hebbende in gevolge en tot voldoening van derzelver Resolutie Commissoriaal van den 9 deezer, met en nevens eenige Heeren Gecommitteerden uit den Raad van Staate, geëxamineert derzelver Missive, geschreven alhier in den Hage den 6 daar te vooren, houdende, dat zy geene gelegenheden hebben laten voorby gaan, om onder het oog van H. H. Mog. en van de Hooge Bondgenoopten te brengen den zwakken staat der bezettingen in de Steden en Plaatsen van de Generaliteit en alle de nadeelen en inconvenienten, welke daar door, zo voor de securiteit van buiten als voor het bestaan en den welvaart dier Steden en Plaatsen zelve veroorzaakt wierden. *Res. van H.H.M. wegens den staat van Defensie enz.*

Dat hunne instantien dieswegen gedaan, ten einde hier in door gepaste schikkingen mogte worden voorzien tot nog toe geen vrugt gedaan hadden.

Dat de Generaliteit was en bleef ontbloot van een zelfs matige bezetting, dat dit zelfs nog van tyd tot tyd verergerde, en de gemelde bezetting

'sGRAVENHAGE. meer en meer verzwakte, zo dat al het geen tot de algemeene defensie en securiteit van het Bondgenootschap behoorde, geheel uit het oog scheen verlooren te worden.

Ref. van H.H.M. wegens den staat van Defensie enz. Dat gemelde Raad van Staate, hier omtrent niet anders konde doen, dan representatien en waarschouwingen wegens het gevaar, waar in de Republiek op die wyze zoude kunnen worden gebragt, en dat, gelyk zy niet mogten nog wilden nalaaten in hunne pogingen voor het algemeen behoud voort te varen, de voornoemde Missive dan ook nogmaals diende, om dit poinct van de zwakheid der Guarnisoenen in de Generaliteitsplaatsen aan de attentie van H. H. Mog. aan te beveelen.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan dat de voorschreeve herhaalde instantien van den Raad van Staate by Missive zullen worden gebragt onder het oog van de Heeren Staaten der respective Provincien met byvoeging, dat hoe zeer H. H. M., en den Raad van Staate uit hoofde van de menigvuldige reeds gedane representatien onverantwoordelyk zyn voor de gevolgen, welke uit het ontblooten der Generaliteits-Frontieren, en den volstrekt weerloozen staat, waar in dezelve zig thans bevinden, zouden kunnen resulteeren, hoogstdezelve egter niet willen nalaaten nogmaals de Hoge Bondgenooten, daar voor te waarschouwen, en ten kragtigsten te adhorteeren, dat tog eenmaal dit zo belangryk poinct in seriëuse overweeging werde genoomen en by tyds schikkingen beraamd, dat een gedeelte der Militie, welke zig thans in de respective Provincien bevind, byzonder uit die geene, welke met een veel grooter aantal dan na gewoonte voorzien zyn, tot versterking der Generaliteitsplaatsen werden afgezonden.

Ver-

Vervolgens is nog by de Algemeene Staten besloten: 'sGRAVENHAGE.

Hun Hoog Mog. ingenomen hebbende de Consideratien en het Advis van de Heeren Gecommitteerde uit de respective Collegien ter Admiraliteit dezer Landen, op de verscheiden rapporten der Admiraliteiten, omtrent de gepleegde hostiliteiten door Kanonneer-Booten op de Zuider-Zee, en daar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, dat, ten einde dadelyk, en zo veel mogelyk te stuiten, en vervolgens voor te komen de ongeregeldheden, welken door die gewapende Vaartuigen zyn gepleegd, daar dezelven alleenlyk door het Collegie ter Admiraliteit te *Amsterdam* waren verleend, om te worden gebruikt tot beveiliging van hunne Werf, en van de Stad hunner residentie, en dus niet konden worden gecenseerd tot eenig ander en verder einde, het Collegie ter Admiraliteit te *Amsterdam* zal worden aangeschreeven en gelast, om dadelyk en zonder tydverzuim die twee Kanonneer Boten van de Heeren, uitmakende het Defensiewezen der Stad *Amsterdam*, te rug te verzoeken, en stellen onder de orders van het voorsz. Collegie en dezelve alzo, is het nood, te doen dienen tot beveiliging, zo van de bezittingen van voorsz. Collegie, als voor die van de Stad van hunne Residentie, en by faute van dien, den Kapt. *van Pelt*, en den Lieut. *Molenaar*, direct aan te schryven, en te gelasten, van zig met die Kanonneer-Booten dadelyk te vervoegen naar *Amsterdam*, en zig te stellen onder de orders van voorsz. Collegie.

Res. nopens Kanonneer-booten.

En dat aangezien door het stellen van bovenstaande orders alle gronden, welken Zyne Hoogheid bewogen hebben, om de door Hoogstdezelve geordonneerde destinatie van de 's Lands Schepen *Medemblik*, *de Pallas* en *de Salamander*, Provisioneel te staken, van zelve komen te vervallen;

'S GRAVENHAGE. len; de commandeerende Officieren van voorsz. Schepen zal worden aangeschreven en gelast, om met hunne onderhebbende Scheepen ten spoedigsten naar Zee te gaan, en derzelver geordonneerde destinatien te vervorderen, en dat mede tot bereiking van het zelfde einde Extract van deze H. H. M. Resolutie zal worden gezonden aan Zyne Hoogheid als Admiraal Generaal van de Unie, met verzoek om tot de uitzeiling van de gemelde Schepen de nodige orders te doen stellen.

Ter Staten-Vergadering van Holland zyn heftige geschillen gevoerd, omtrend het begeven van de openstaande Bailluwplaats van 's Hage, in plaatse van den overleden Jonkheer *van der Does*, Heer van Noordwyk. Veelen yverden voor den Heere *Tedingh van Berckhout*, Raad in de Vroedschap te Delft. Zie hier boven onder Delft.

Zyne D. Hoogheid, heeft als Admiraal Generaal aan de Algemeene Staten te kennen gegeven, het gevangen nemen van den Kaptein van het Fregat van Oorlog, MEDEMBLIK; en dus de zwarigheid, hoe het zelve naar Zee te zenden.

Hunne Ed. Groot Mog. hebben goedgekeurd het weigeren der Kanonneerbooten op de Zuider Zee, door Heeren Gecommitteerden ter defensie aan de Admiraliteit te Amsteldam.

De

De Amnestie voor de Deserteurs is nog eene maand verlengd, en na dien tyd de straffe des doods op hun gesteld. 's GRAVENHAGE.

De Magistraat te Ysselsteyn heeft eindelyk de sleutels aan den Commandant van de bezetting dier Stad overgegeven. Dit beschouwden zy als eene hardigheid, te meer, daar de Krygsbezetting te Heusden zelfs gelast was, aan den Magistraat dier Stad den Eed te doen.

Volgens 't voorstel der stad Amsteldam, is by Hunne Ed. Groot Mog. besloten, „Om den Heer *Tulling*, Fiscaal ter Generaliteit, te inderdiceeren, niets op het Souverain Territoir van deze Provincie te ondernemen, tegens de aan Holland getrouw gebleven zynde Officieren; op pœne van zulks als een *attentaat* tegens deze Provincie, aan hem in zyn persoon, en die hy daar toe employeert, te straffen; en is Copie van dit besluit met een aantal Exemplaren aan den Generaal *van Rysfel* gezonden, om dezelve aan de Commandanten der Regimenten te geven, zynde verders dezelve Officieren nader in Hunne Ed. Groot Mog. bescherming genomen."

De Heer *van Thulemeyer*, buitengewoon Gezant van Zyne Pruisfische Majesteit, heeft den 23 July wederom een Courier van zyn Hof ontvangen, en is vervolgens met ver-

'sGRAVENHAGE. scheidene Hollandsche Staats- en Stads Regeerings-Leden in gesprek geweest.

Ook hebben de Algemeene Staten eenen brief van den Gezant van den Staat, aan 't Hof van Berlyn, Baron *van Rheede*, ontvangen, behelzende, „ dat de Koning voornemens bleef, om een Leger in Westphalen by den anderen te trekken: dat het Hof van Engeland deszelfs genoegen aan 't Pruissische Hof hadt doen betuigen over de handelwys, die by 't zelve aangewend wierdt ot bekoming van *satisfactie* over het gebeurde met de Princes, en dat Engeland een Eskader in Zee zou brengen."

Men schreef ook in de Geldersche Historische Courant:

Extract uit een particuliere Brief van Londen.

Ik kan UEd. omtrent dit Hof en dezelfs dispositie niets gewichtiger mededeelen, dan de klaare en stellige verklaaring, die ons Ministerie aan den Franschen Ambassadeur alhier, en door deszelfs Ambassadeur aan het Fransche Hof, aangaande de zaken van de Holl. Republiecq gedaan heeft. Het Hof van Engeland heeft zig daaromtrent eindelyk duidelyk geëxpliceerd, en verklaard, dat zy noch kan, nog wilde toelaten eenige verandering in de Constitutie der Republiek, zoodanig als die in den jaare 1748 was gevestigd.

Zoo ras men hier de tyding bekomen had, dat er ordres gesteld waren om een Observations Armée

mée te Givet te formeeren, en dat het scheen, dat de Fransche Troupen de Provincie van Holland zouden willen appuieeren, heeft men met zeer veel nadruk by den Franschen Ambassadeur alhier, dezelve verklaaring herhaald, met de uitdruklyke byvoeging, dat zoo de Armée geformeerd en byeen getrokken werd, Engeland direct een observations Esquader van 35 Oorlogsschepen in Zee zenden zou. 'sGRAVENHAGE.

En nog een ander berigt in die zelfde Courant:

Extract uit een particuliere Brief van Berlin.

Zyn Kon. Majesteit heeft de ordres getekend, om niet slechts 42000 maar 60000 man te laten marcheeren om de Provincie van Holland tot reden te brengen en de goede ordre in Overyssel te herstellen. In acht dagen tyd kunnen alle deeze Troepen met hunne Artillerie te Weezel zyn. —— den 14 dezer heeft zyn Majesteit een Courier van Weenen ontfangen met verzekering van wegens Zyne Keizerlyke Majesteit, dat Hoogstdezelve zich met de domestique zaken van de Provincie van Holland niet zal inlaten, maar dezelve aan Zyne Pruissische Majesteit overlaat. Ondertusschen zullen de preparatien, die men in Pruissen maakt, meer dan twee millioen guldens kosten, die toch naderhand ten kosten van ons ongelukkig land, zoo het zich niet schielyk van het Pensionarisaal juk ontslaat, zullen moeten worden gerembourseerd.

En in de Haagsche Courant N. 122.

's GRAVENHAGE.

Berigt der Haagsche Courant.

CLEEF, *den* 25 *July*. Eergister middag te één uur is alhier een extraordinaar Courier aangekomen, welke aan de Krygs Domein en Financie Kamer van den Koning eene onmiddelyke ordre, door Zyne Majesteit getekend, heeft gebragt, om alles gereed te maken tot de ontvangst van een corps troupes in deze Landen. De geheimraad der finantien, de Heer *Flesch*, door den Koning tot Commissaris Generaal der levensmiddelen benoemd, moet op dit oogenblik te *Wezel* gearriveerd zyn.

De Troupen van Magdenburg en derzelver Artillery zyn reeds op marsch; en de Regimenten welken zig moeten verzamelen, hebben bevel, om zig gereed te bevinden, om den 30 deezer maand te kunnen marscheeren.

Dog in een ander dagblad schreef men aldus:

Met de jongste Brieven uit Parys van den 20 deezer heeft men tyding ontfangen, dat men aldaar van het Hof van Engeland waarschynlyk goede tyding moet ontvangen hebben, vermits 'er te Brest niet meer, dan zes Oorlogschepen uitgerust worden, en men een groot gedeelte der Werklieden heeft laaten gaan. Ook was aan het Evolutie Eskader order gezonden, om in Zee te blyven.

De Provincie Friesland heeft besloten, aan den Heer *van Thulemeyer* te antwoorden, dat Hunne Hoog Mog. herhaalde verzoeken by Holland, dog vrugteloos, gedaan hebben, en dus de gevolgen voor rekening van Holland laten. Dit is met Gelderland, Zeeland, Utrecht en Friesland ter Vergadering der Algemeene Staten besloten.

Zie

Zie hier het besluit van de Staten te Utrecht, thands nog te Amersfoort vergaderd, zelve. sGRAVENHAGE.

Extract uit de Resolutien van Hun Hoog Mog. de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden.

De Heeren Gedeputeerden van de Provintie van *Utrecht*, hebben ter Vergadering voorgedragen; dat de Heeren Staaten hunne Principalen ontfangen hebbende de Memorie door den Heer *Thulemeyer*, op last van Zyne Pruissische Majesteit, met relatie tot de arresteeringe van Mevrouwe de Princesse van Orange en Nassauw op deszelfs reize na *'s Hage* overgekoomen, ter Generaliteit ingediend, en hebbende tot Bylage een Memorie aan de Heeren Staten van Holland, insteerende om behoorlyke voldoening des aangaande, Haar Heeren Gedeputeerden hadden gelast om nog nader ter Vergaderinge instantien te helpen doen, dat een zo zeer irreguliere handelwyze ten spoedigsten werde gerepareerd, en aan Zyne Pruissische Majesteit deswegens de gevraagde Satisfactie gegeven, terwyl Haar Ed. Mog. onder inhæsie van derzelver Resolutie, bereids op dit subject ingebragt, als nog geheel en al willen onverantwoordelyk blyven aan de gevolgen, welke noodwendig by weigering van voldoenig hier uit moeten profineeren, dezelve alle latende voor rekening van de Provincie van Holland en Westfriesland. Waar op enz. *Besl. van de Stat. van Utr. wegens Pruissen.*

Gecommitteerde Raden hebben door eenen brief aan Hun Ed. Gr. Mog kennis gegeven, dat de Commissie van het Defensiewezen, eene *Capitulatie* met den Collonel *Suljard* hadt aangegaan, en dat zy de nodi-

ge ordres tot betaling van het zelve gegeven hadden: dat zy van gemelde Commissie tyding gekreegen hadden, nopens de aan te wervene Regimenten van *Stuart* en *Salms* Mariniers, en van eene *Capitulatie* tot vermeerdering van het Legioen van *van Salm*, verzoekende deswegens bevelen van Hun Ed. Groot Mog.: welke brief is Commissoriaal gemaakt met het groot besoigne en Gecommitteerde Raden, en is inmiddels, de bepaalde begeving der Officieren van *van Salm* opgeschort, alzo 'er bedenkingen op die *Capitulatie* waren.

Door de Admiraliteit te Amsteldam is het Schip de SALAMANDER onder 't gebied gesteld van den Lieutenant *van Hamel*, in plaats van den Kaptein *Talleken*, en gelast aanstonds in Zee te gaan.

Aan de Roomsche Armen aan den Leydschen Dam is door Hun Ed. Groot Mog. een Octroi toegestaan, omtrend de erffenis van hunne Armen.

Gecommitteerde Raden in 't Noorder Kwartier hebben den Heer *Vitringa*, geweezen Secretaris der stad Elburg, uit Gelderland voorvlugtig, aldaar ingedaagd en *sub reatu*, tot Fiscaal aangesteld in de zaak van de *gearresteerde* Zee-Officieren *Talleken*, *Dekker* en *van Braam*.

Te Heusden is eene Vergadering van eenige

nige nabuurige Burger Corpsen gehouden, by welke besloten is, „ om, daar de Militaire magt thans elders geroepen wordt, op het eerste sein van alarm, zig zelfs, en de een den anderen kragtdadige bystand te geven." 's GRAVENHAGE.

De Heer *Harris*, buitengewoon Gezant van Groot-Brittanje, is met eenige Heeren van de Regeering in gesprek geweest.

Den 25 July is eene Staten Bode uit Friesland alhier aangekomen, met een brief van de Heeren Staten dier Provincie, aan de Heeren Staten van Holland, houdende zeer sterke Vertogen tegen de gewelddadige handelingen van eenige Hollandsche gewapende Vaartuigen in de Zuider Zee.

Ter Vergaderinge van Hun Ed. Groot Mog. is heden ingekomen eenen brief van Zeeland, aannemende den bepaalden tyd van den 12 September, om een Commissie herwaards te zenden, ten einde een drietal persoonen te benoemen, om daar uit één tot Voorzitter in den Hoogen Raad te verkiezen.

Het is ons niet bewust, dat in eenig ander Nieuwspapier, dan alleen in dat van Utrecht, gemeld is, het welk in het volgend uittrekzel is vervat, en hoe zeer van waarschynlykheid verstoken, egter dient gemeld te worden:

Men verstaat, dat by de onlangs voorgevallene Plunderigen en excessen, door de Militie, in

'sGRAVENHAGE. Uittreksel uit de Utr. Cour. in *Gelderland* gepleegd, zyne Excellentie de Marquis *de Verac*, geinformeerd zynde geworden van de mishandelingen, waar mede de Heer Baron CAPELLEN VAN RYSSELT, Burgem. van *Zutphen*, en deszelfs Heer Broeder CAPELLEN VAN DE MARSCH, toen in de nabuurschap van *Zutphen*, op deszelfs Landgoed *den Engelenburg*, zig bevindende, bedreigd wierden, en van de ysfelykste vervloekingen, daaglyks door de losbandige Militairen tegen dit edel Broederpaar uitgebraakt; dieswegens, in persoon, aan den *Pruisfische* Envoyé van *Thulemeyer* de ernstigste vertoogen heeft gedaan, en verklaard, dat Zyne Allerchristelykste Majesteit meermaalen aan die Heeren Hoogstdeszelfs hooge protectie had toegezegd, en niet ongevoelig konde blyven aan de behandeling, met welke die Heeren gedreigd wierden; hoedanige bedreigingen van Militairen niet zonder de onderhandsche toelasting van den Kapt. Generaal konden vermoed worden te geschieden; en dat de Koning zyn Meester die protectie ten kragtigsten zoude handhaaven, ook tegens die geenen, welken als Auteurs van die geweldenaryen bekend waaren. De Baron *van Thulemeyer* heeft hierop, na eenige woordenwisseling, aangenomen, dit Declaratoir ter kennisse van den Heer *de Larrey* of van Mevrouw de Princes, te zullen brengen.

De Heeren *Fagel*, Griffier van Haar Hoog Mog. en *van Bleiswyk*, Raadpensionaris van Holland, hebben ieder den 27 July 1787 des morgens vroeg van den Heer Baron van *Rheede*, buitengewoon Gezant aan het Hof van Berlyn, een afzonderlyken brief ontfangen, door denzelven Heer Gezant geschreven, den eenen aan Haar Hoog Mog. en den anderen aan de Heeren Staten van Holland en Westfriesland, en zakelyk inhoudende: „ Dat het

het Zyne Koninklyke Majesteit van Pruissen over het antwoord van gem. Heeren Staten, wegens Zyne Majesteits geëischte prompte en eclatante satisfactie ter zake van het gepleegd attentaat aan Hoogstdeszelfs Koninklyke Zuster, Mevrouwe de Princes van Oranje, en strafoeffening van de auteurs van hetzelve attentaat, zeer sterk is geirriteert geworden, en een resolutie genomen hadt, om zig zelfs door kragtdadige middelen de behoorlyke satisfactie nopens de atroce en verregaande hoon door dit attentaat aan Hoogstgemelde Koninklyke Zuster aangedaan, te doen erlangen; dat tot dat einde en oogmerk deszelfs troupes reeds eenige dagen geleeden uit Maagdeburg in sterke aanmarsch waren, en met die in den Westphaalsche Kreitz zouden vereenigen, voorts gezamentlyk verders opmarcheren, en binnen weinige eerstkomende dagen ter plaatse van derzelver destinatie wezen zouden." 's GRAVENHAGE.

Intusschen is op den 26 dezer maand ter Vergadering van Haar Hoog Mog. by 4 Provincien genomen een besluit, om aan Hoogstgemelde Zyne Majesteit te schryven eenen brief, en daar by te kennen te geven, „Dat Haar Hoog Mog. alle mogelyke aandrang by de Heeren Staten van Holland en Westfriesland hebben gedaan, om Hoogstdezelve te schikken tot het geven van de geeischte *satisfactie* aan Zyne Koninglyke Majesteit, en alle gevolgen, welke uit hoofde van het ongunstig of onvoldoende antwoord van wel-

ge-

'sGRAVENHAGE.

gemelde Heeren Staten te wagten waren, gelaten voor derzelver rekening."

De Raad van State heeft een raport uitgebragt, om de wapenoeffening in de Generaliteit te verbieden, en de *licentie* der Predicanten en Pastooren te beteugelen, over welke de raadpleging is uitgesteld tot in het einde van de volgende week.

Den 27 July by Hun Ed. Groot Mog. de gestelde dag zynde tot de begeving van de Bailluwagien van Rhynland, 's Hage, Heusden, St. Maarten en Valkoog; hebben de Meerderheid der Staten, de Steden Dordrecht. Haarlem, Leyden, Amsteldam, Rotterdam, Schiedam, Schoonhoven, Alkmaar, Monnikendam en Purmerende, begrepen, dat geen Naamlyst gemaakt en aan Z. Hoogheid ter verkiezinge moest gezonden, maar die verkiezing door Hun Ed. Groot Mog. zelven moest gedaan worden. De Ridderschap ende met haar gevoelen de Steden oordeelden, dat hier een voorstel van moest gemaakt worden, en dat zy die overnamen. De Raadpensionaris bragt daar op in overweging, of de Resolutie van 1589, welke van wegen de Ridderschap persoonlyk wierdt bygebragt, op Mauritz zag, dan of het eene blyvende wet was. De Afgevaardigden van Dordrecht begreepen, dat dezelve Resolutie alleen persoonlyk op Mauritz zag, dog na herhaalde omvragen, is dit punt door de Ridderschap en andere Steden overgenomen, en de begeving uitgesteld. Dit wierdt euvel

op-

opgenomen, alzo men den Heer *W Tedingh van Berkhout*, Raad in de Vroedschap te Delft, voor Bailluw van 's Gravenhage, en den Heer *van der Meer*, Vroedschap te Leyden, tot Bailluw en Dykgraaf van Rhynland bestemd hadt. Gouda was 't wel met de Ridderschap eens, om de stemlyst aan den Prins te zenden, dog heeft het geadviseerde der 10 Steden niet overgenomen, en de Gedeputeerden van Gorinchem hebben verklaard, gaarn het goedvinden van hunne Principalen daar op te willen verstaan, dog tevens betuigd, indien men voortging, de conclusie te zullen aanzien. Vervolgens hebben de tien Steden op de *extensie* eene aantekening gedaan, tegen 't ophouden der begeving van die posten, zich grondende op een Resolutie van 't Jaar 1670, waarby bepaald was, dat op den derden dag van de gewoone Vergadering de begeving der opengevalle Ampten zou geschieden, welke zwarigheid daar ook tegen zou mogen gemaakt worden; als mede op het Vde Artikel van de Instructie van den Raadpensionaris.

'S GRAVENHAGE.

De Schryver van de Utrechtsche Courant schreef in zyn Dagblad van den 30 July 1787, hieromtrend dit volgende:

Men verneemt ten dezen opzichte nog, dat de Heer *van Wassenaar Starrenburg* (na aanmerkelyke sommen van den Lande genoten te hebben), zich by die gelegenheid verscheide haatelykheden tegens de brave Staatsleden heeft laten ontvallen, zekerlyk uit wraak, dat hy, na alle

aan-

's GRAVENHAGE. aangewende moeitens waarschynlyk niet een van die vette brokjes zal kunnen magtig worden: met de tyden veranderen de menschen!

En in de Leydsche Courant No. 91. las men aldus:

De Vergaderingen van Hun Ed. Groot Mog. hebben in deze week algemeen zeer kort geduurd, en men hoord niet, dat 'er veel gewigtigs of decisiefs is afgedaan; zelfs niet, dat er eenig politiek employ of ampt is begeeven; ook zyn de vaceerende Militaire Charges onder Salm nog niet vervuld, en zal zulks eerst in de volgende week geschieden.

Het is dus nog onzeker, of de Heer *Tedingh van Berkhout*, Raad in de Vroedschap te Delft, Baillauw van 's Hage zal worden; zyn Wel-Ed. had Vrydag, toen er over die aanstelling wierd gedelibereerd, 10 stemmen, doch de Ridderschap, met deszelfs navolgers, verzette 'er zich sterk tegen; zich, zo als men verhaald, beroepende op eene Resolutie van den Jaare 1589, ten tyde van Maurits genomen, volgens welke de Nominatie aan den Stadhouder moet afgezonden worden. Hoe zeer dan eene meerderheid van stemmen plaats greep, wierd dit stuk door overneeming tot nadere deliberatie uitgesteld.

Het bleek dan, dat men zeer geneigd was, om het Bailluage van 's Hage aan den Heer *van Berkhout* op te dragen.

Gecommitteerden ter defensie van de Provincie en de stad Utrecht, hebben, by eenen brief, Hunne Ed. Groot Mog. kennis gegeven, dat zy den Luit. Collonel *d'Oercly*,

van

van de Waardgelders van Amsteldam, die den Majoor *van Helden* geweldadig aangevallen heeft gehad, in Bewaring hadden doen nemen, en aan 't Geregt te Amsteldam geschreven, hem over te nemen; dog dat hetzelve Geregt meent, dat hy een vreemdeling zynde, niet door hetzelve kon te regt gesteld worden. Dus verzoeken Heeren Gecommitteerden aan Hunne Ed. Groot Mog. om voorziening hieromtrent te doen. Waarop Hunne Ed. Groot Mog. by resolutie hebben goedgevonden, dit aan het Hof van Justitie alhier om berigt te zenden. 's GRAVENHAGE.

Nog hebben welgem. Heeren Gecommitteerden kennis gegeven, dat zy den Luitenant *Fricke*, Cornet *Ruël* van *Hessen Philipsthàl* en den Luitenant *van der Put* van *Hessen Cassel*, buiten dienst hadden gesteld, dewyl die weigerden, aan Hun Ed. Groot Mog. resolutie van den 10 May te voldoen. Waarop besloten is, die posten te vervullen.

De Generaal *van Rysel* heeft aan Hunne Ed. Groot Mog. by eenen brief kennis gegeven, dat alle zyne goederen op 't Fort St. Andries, door het Hof van Gelderland in beslag genomen zyn: vorderende ten dien einde de aan Hem door Hunne Ed. Groot Mog. beloofde bescherming. — Hetzelve is in handen van 't Personeel Besoigne gesteld.

Het Generaliteits rapport, om alle Genootschappen van Wapenhandel in de Generaliteit te verbieden, is Commissoriaal gemaakt met het Groot Besoigne.

 Aan

'S GRAVENHAGE. Aan zyne Hoogheid is door Hunne Hoog Mog. verzogt geworden, om als Kaptein Generaal de Militie te bevelen, niet anders te dragen, dan hunne gewoone Veldtekenen, en alle anderen te verbieden.

De Heer *Daniël Hoofd*, van Vreeland is, op voordragt der Stad Amsteldam, tot Raad ter Admiraliteit in 't Noorder Kwartier aangesteld, in plaats van den Heere Mr. *W. Backer*, welke wel Raad in de Admiraliteit was, maar te Amsteldam, in de plaats van den geremoveerden Burgemeester Mr. *W. G. Dedel Salomonsz.*, tot Burgemeester is aangesteld. Zie hier na onder AMSTELDAM.

Heeren Gecommitteerde Raden hebben bevel gegeven, dat een van de Kamerbewaarders van H. Ed. Groot Mog. zig zou vervoegen ten huize van den Heere *J. C. Bentink*, een der Geconstitueerden van het Oranje request alhier in 's Hage, en denzelven insinueeren, het *origineele Request*, met derzelver Ondertekenaars, daar zy *Copie* van gegeven hebben, binnen agt dagen op de Secretary van Holland te bezorgen, en deszelfs wedervaren in schrift over te brengen.

Men is hier thans bezig met het oprigten van een tweede Vaderlandsche Societeit, op den voet, als te Rotterdam, voor min vermogende lieden.

By de Algemeene Staten is den 29 July dit besluit genomen:

By

By resumtie gedelibereerd zynde op eene Memorie van den Heere *van Thulemeyer*, Extr. Envoyé van Zyne Majesteit, den Koning van Pruisfen, den 11 deezer lopende maand aan Hun Hoog Mog. gepresenteerd, tot Bylage hebbende een Memorie aan de Heeren Staaten van de Provincie van Holland en Westfriesland overgegeeven, rakende het geen onlangs aan Haare Koninkl. Hoogheid is overgekomen, breeder in de Nouvellen van den 10 deezer geinsereert. 'sGRAVENHAGE. *Ref. van de Stat. Gen. nopens Pruisfen.*

Is goedgevonden en verstaan, dat aan gem. Heere *van Thulemeyer*, tot antwoord op zyn voorsz. Memorie zal worden toegevoegd, dat H. H. Mog. by iterative Missives de sterkste instantien aan de Heeren Staaten van Holland op dit Subject hebben gedaan, in hoop van een gewenscht succes, dan daar zulks tot leedweezen van Hun Hoog Mog. nog niet is gereusseert, mitsdien de gevolgen, welke uit dit geval kunnen proflueeren, geheel laten voor rekening van de Heeren Staaten van Holland en West-Friesland, en daar door geenzints verantwoordelyk willen zyn.

En zal Extract van deze H. H. Mog. Resolutie door den Agent *Sticher*, aan gem. Heere *van Thulemeyer* worden ter hand gesteld.

En zal gelyk Extract gezonden worden aan den Heere *van Rheede*, H. H. Mog. Extr. Envoyé en Plenipotentiaris aan het Hof van Zyne Majesteit den Koning van Pruisfen, om te strekken tot zyne narigtinge.

De Heer Raadpensionaris van Holland heeft ook ter tafel van Hunne Ed. Groot Mog. berigt ingebragt, dat de buitengewoone Gezant van Pruisfen hem gezegd hadt, „ dat Zyne Majesteit van Pruisfen niet voldaan was, en op *satisfactie* bleef aanhouden, diensvolgens halven hy Gezant eerstdaags nog eene Me-

'sGRAVENHAGE. morie ter Vergaderinge van Holland zoude inleveren."

Hoe zeer dus zo wel de tyd naderde, als de zekerheid van eene gewigtige gebeurtenis toenam, zo wierden egter in de meeste Nieuwspapieren, de bekommernis deswege, en dus ook alle vooruitzigt en voorzorg, onder veelerlye voorwendzels en uitvlugten, verzwakt; welke voorwendzels, hoe zeer ook tegen de aart der zaken aanlopende, geloofd wierden, en de waarheid vondt by weinigen ingang.

In de Zuidhollandsche Courant, schreef men onder het Artykel van 's Hage den 31 July, aldus:

De Baron *Rheede*, Envoyé van dezen Staat te *Berlyn*, heeft weder een brief geschreven, die geheel contrariëert aan de gezegdens van den Heer *van Thulemeyer* aan den Raadpensionaris, gelyk hy in zyne vorige missives, ook altyd in de eene Missive de andere zelfs tegen gesprcken heeft, zoo dat er op dien Heer zyn schryven, alhoewel hy Envoyé is, in 't minst geen staat kan gemaakt worden.

Zie hier ook een uittrekzel uit de Vaderlandsche Courant N. 94.

Hier is alles nog stil, maar het aankomen en afzenden van Couriers houdt nog niet op. Het is ondertusschen zeer waarschynelyk, dat de Koning, tot nog toe, geen ander oogmerk heeft, dan om eene Observations Armée te vormen, in gelykheid met die van *Frankryk*; en indien de Keizer

zer eene Armée naa de *Nederlanden* zendt, zal de onze zoo veel te sterker zyn. De Kabinetten van *Versailles* en *Berlyn* zyn het zekerlyk in alle punten eens, en 'er is geen schyn van eene breuke tusschen deeze twee Hoven; en hunne naauwe vereeniging en hun goed verstand onderling, kunnen alleen een teugel leggen aan de heerschzucht der Mogendheden, die groote ontwerpen smeeden. Nooit hadt het Hoofd der *Duitsche* Verbintenis grooter belang, dan nu, om 'er niet van af te gaan, en om te zoeken dezelve hoe langer hoe achtbaarder te maaken, door zich sterk aan het Hof van *Frankryk* te hechten; en dit heeft, van zyne kant, geen minder belang, om die zelfde Verbindtenis te onderhouden, en ze met alle zyne magt te begunstigen.

'S GRAVENHAGE. *Uittrekz. uit de Vaderl. Courant.*

De zaaken der Republiek van *Holland* zyn van geen groot belang genoeg voor onzen Monarch, om hem te doen besluiten, zich bloot te stellen, de vriendschap van *Frankryk* te verliezen; en dit zal zich van zynen kant voegen tot alle schikkingen der *Vereenigde Provincien*, die bestaanbaar zyn met derzelver Souverainiteit en met de Rechten der Vryheid van het Volk van *Holland*, om eenig gewigt te geeven aan de tusschenkomst van 't Hof van *Berlyn*, ten voordeele van 't Huis van *Oranje*. Verstandige Lieden denken niet, dat de zaaken der Republiek in zulk een staat zyn, dat ze *Pruissen* met *Frankryk* in twist zullen brengen.

En nog die zelfde Courantier N. 96.

Het aanmarcheeren van *Pruissische* Troupen kan niet anders dan van onnoozele Lieden geloofd worden; want de minste stap van geweld op 't Grondgebied van de Republiek, zoude *Frankryk* voor een Oorlogs-Declaratie aanzien; doch de verbintenisse tusschen deeze twee Hoven is van al te veel aanbelang, om die hier over te breeken,

AGGRAVATIE. ken, het is hierom, dat de Heer *Thulemeyer* alles aanwendt, om 't tot een Mediatie te krygen.

Men verneemt, dat 't *Fransche* Hof zeer vergenoegd is, over het laatste antwoord van H. Ed. Gr. Mog. op de Memorie van den Heer *Thulemeyer* gegeeven.

Men voege hier by een uittrekzel uit de Nederlandsche Courant, by *Verlem* wordende uitgegeven, N. 91.

Van zeer goede hand verneemt men, dat de Fransche Troupen, welke gedestineerd zyn, om in cas van nood, volgens Tractaat, deeze Republiek ten dienste te staan, voornaamelyk als eenige vreemde Mogendheid de magtige Provincie *Holland* onder bedwang wilde stellen, in de naast by deeze Republiek gelegene Landen van die Mogendheid, zodanig verdeeld zyn, dat dezelve in 5 minuten op de been kunnen komen; by dezelve wordt dikwils alarm geslagen, om hun te exerceeren. *Valenciennes* ligt vol Troupen.

Dus wierden de goede Ingezetenen in slaap gewiegd, door onkundige Nieuwschryvers, of kundiger bestierders derzelver.

De Magistraat te Geertruydenberg heeft aan Gecommitteerde Raden eenen Brief geschreven, welken dezelven ter tafel van Hunne Ed. Gr. Mog. gebragt hebben, namenlyk, „Dat de Collonel *van Sterrenbach*, op ordre van Heeren Gecommitteerden tot het Defensiewezen *dezer Provintie* en der *Stad Utrecht*, een Corps oprigtte, bestaande uit een Re-

gi-

giment Infantery, eenige Dragonders, en 's Lands Artilleristen, en daar toe *Geertruidenberg* tot eene verzamelplaats zoude houden, verzoekende welgemelde Heeren Gecommitteerde Raden te mogen weten, hoe zy zig hier in gedragen moeten, zoo hun om betaling daar voor gevraagd wordt." De Ridderschap wilde hier op de Commissie ter defensie aangeschreven hebben, om hangende de deliberatien hier niet mede voort te gaan; dog de Meerderheid der Vergadering verstondt, dat aan de Commissie ampele magt gegeven was, en zy door het verlopen van het Krygsvolk, zorge moest dragen tot middelen, haar ten besten nutte voor den Lande voorkomende; dat uit dien hoofde Gecommitteerde Raden dienden gemagtigd te worden, om der Regeeringe te Geertruydenberg aan te schryven, om de bevelen der Commissie van Hunne Ed. Groot Mog. te gehoorzamen: dus hebben de Ridderschap en de met hun instemmende Leden dien brief overgenomen. 's GRAVENHAGE.

Het Hof heeft deszelfs gevorderd advys, nopens den Lieutenant Collonel *Ocroly*, ter Vergadering van Holland ingezonden, behelzende, „ om denzelven voor het Hof of Scheepensbank te Vianen, alwaar het *delict* voorgevallen is, te regt te doen stellen." Dit is *commissoriaal* gemaakt aan het besoigne van de Justitie.

Ter Vergadering van Hunne Ed. Groot Mog. is de tyding ingekomen, dat het eer-

'sGRAVENHAGE. steBattaillon van het tweede Regiment van *Waldeck*, zonder één eenig Officier, uit de Willemstad vertrokken is, hebbende de vaandels mede genomen, en een Vaandrig, die zig tegen hun verzet heeft, om het vaandel over te geven, twee vingers afgeschoten. Dit is by Hunne Ed. Groot Mog. in advys gehouden, om af te wagten, wat de Kaptein Generaal en Raad van Staten in dit geval doen zullen, alzo de Willemstad een Generaliteits plaats is

Ook is in advis gehouden, den brief van de Regeering van Zeevenbergen, kennis gevende van de verregaande baldadigheden, door dat Battaillon aldaar gepleegd.

Den 12 September aanstaande wordt eene Deputatie van de Staten van Zeeland hier gewagt, om benevens de Staaten van Holland, eenen President te verkiezen in den Hoogen Raade, in plaats van wylen den Heer *Pauw*.

Omtrend de Afgevaardigden ter Vergadering der Algemeene Staten uit Utrecht, is nog dit voorgevallen.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland, hebben ter Vergadering voorgedraagen, dat zy op den 16 dezer by het inbrengen der Resolutie van de Heeren Staten hunne Principalen van den 9 daar te vooren, tendeerende tot remotie der pretense Heeren Gedeputeerden wegens Utrecht, wel hadden willen concurreeren tot het geresolveerde van Dingsdag om na-

namentlyk in de volgende week een afeinde deezer zaak te maaken. *'sGRAVENHAGE.*

Dat nu den laatsten dag, waarop H. H. Mog. gewoon zyn wekelyks te vergaderen, daar zynde, zy Heeren Gedeputeerden zig verpligt vonden, om ter voldoeninge aan den last der Heeren Staaten hunne Principaalen, de sterkste instantien te doen, tot de Conclusie van het gem. poinct, agtervolgens den bepaalden wil van de meerderheid der Bondgenoten ter dezer vergadering, wettig gemanifesteerd in H. H. Mog. voorsz. Resolutie van den 16 dezer. Declareerende gem. Heeren wyders, dat indien de Heeren Staaten van Holland onverhooptelyk mogten goedvinden om op grond van den voordragt, wegens die Provincie op den 28 dezer ter Generaliteit gedaan, iets feitelyks te onderneemen tegens de Heeren, die volgens het eenparig sentiment van alle de Bondgenooten (Holland niet uitgezonderd) de Provincie van Utrecht wettig representeeren, ofte in 't werk stellen eenige andere daaden van geweld, zy Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland niet zullen kunnen nalaten, om benevens de Heeren Gedeputeerden van de andere Provincien, die by de Unie zullen blyven, zulks ten sterkste tegen te gaan op den voet als aan hun by de meergem. Resolutie van den 9 dezer is geinjungeert geworden, en voorts door zodanige andere middelen, als de digniteit van H. H. Mog. Vergadering, en het geen verder de Generaliteit aangaat, mitsgaders de vryheid en veiligheid van de persoonen daar toe wettige betrekkingen hebbende, met het geen daar van dependeert, zal komen te vereisschen. *Ref. van Zeeland nopens de Gedeput. van Utr.*

Waarop gedelibereert zynde, hebben de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Gelderland en van Friesland geinhereerd de Resolutien van de Heeren Staaten hunne Principaalen op het voorsz. subject alhier ingebragt, en verklaard te zullen afwagten de Resolutien van de Heeren

 Staa-

'sGRAVENHAGE. Staaten hunne Principaalen op het Declaratoir, dien aangaande den 23 deezer door de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en West-Friesland, op expresse last van de Heeren Staaten hunne Principaalen, gedaan.

Res. van Zeeland nopens de Gedeput. van Utr. De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Utrecht hebben verklaart, dat op Maandag hebbende overgenomen de violente Resolutie met ongehoorde dreigementen van de Heeren Staaten van Holland, waar by zy zig aanmatigen de magt om deze Vergadering lam te maken, en dat hetzelve van veel verder uitzigt is, als de momenteele apparitie van de drie Heeren van Utrecht alhier, zy om die reedenen zullen afwagten de Resolutie van de Heeren Staaten hunne Principaalen.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en West-Friesland hebben wel expresselyk geinhereerd het bovengem. Declaratoir, en al 't geen uit hetzelve zouden kunnen resulteeren.

De Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Zeeland, hebben geinhereerd hunne bovengem. Propositie.

En worden de Heeren Gedeputeerden van de Provincien van Overyssel en van Stad en Lande, mits dezen verzogt, de Resolutien van de Heeren Staaten hunne Principaalen, daar op ten spoedigsten te willen uitwerken en alhier ter Vergadering inbrengen.

Ook heeft de Advocaat Fiscaal van Brabant eene Memorie aan de Algemeene Staten ingeleverd; welks inhoud blykt uit het navolgend

Extract uit de Resolutien van Hun Hoog Mog. de Heeren Staaten Generaal.

Is ter Vergadering geleezen een Memorie van Mr. *Hendrik Justus van Oldenbarneveld*, genaamd *Wit-*

Witte Tulling, Advocaat Fiscaal van Braband, houdende, dat zedert zyne Memorie aan H. H. Mog. op den 8 der voorleden maand gepresenteert, raakende de Exercitie-Genootschappen in de Meyerye van 's Bosch, en zyne Considerati:n op het voorsz. subject, ingevolge H. H. Mog. Resolutie van den 12 dezer lopende maand gesuppediteert, by hem een en andere Missiven waren ontvangen, waar by van hem Advocaat Fiscaal word verzogt informatien, of dezelve Exercitie-Genootschappen ongemerkt gepasseert moesten worden, en hoedanig de Drossaarden dier plaatzen zig daar omtrent zouden behooren te gedraagen, terwyl ook by eene van die Missives aan hem Advocaat Fiscaal wierd gemeld:

'S GRAVENHAGE.

Mem. van den Fiscaal van Brab. en Res.

„ De Partyschappen in de Meyery worden van „ dag tot dag grooter, zo dat vreeze, dat de rust „ aldaar niet lang zal geconserveert blyven."

Dat hy Advocaat Fiscaal zig in verlegenheid bevind, wat hy, hangende de Deliberatien van H. H. Mog. over zyne laatst gepresenteerde Memorie, dien aangaande aan dezelve Drossaarden zoude mogen en behooren te rescribeeren.

Dat de aart der zaake eene prompte voorziening scheen te vereisschen, en Hun H. Mog. ook zelve zulks alzo scheenen te hebben begrepen, wanneer Hoogstdezelve hadden gelieven goed te vinden hem Advocaat Fiscaal by gemelde Resolutie den 12 dezer maand July te gelasten, om ten spoedigsten aan H. H. Mog. op te geeven, wat naar zyne gedagten, aangaande de voorsz. zaak, en by Hun H. Mog. zoude behooren te worden gesolveert en in het werk gesteld; verzoekende hy Advocaat Fiscaal derhalven, dat het H. H. Mog. zoude gelieven te behaagen, om by Resolutie hem te doen verneemen Hoogstderzelver intentie, ten aanzien van het geen door hem Advocaat Fiscaal betrekkelyk de gedooging dier gewapende Exercitie-Genootschappen, en het uittrekken van dezelve buiten het Territoir van de

Ge-

'S GRAVENHAGE. Generaliteit aan dezelve Drossaarden zoude behooren te worden gerescribeert.

Mem. van den Fiscaal van Brab. en Ref. Waar op gedelibereert zynde, is goedgevonden en verstaan, mits deezen te verzoeken de Heeren Gedeputeerden van de Provincien van Holland en West-Friesland, van Overyssel en van Stad en Lande, om op het Rapport op het voorsz. subject den 25 deezer alhier ter Vergaderinge uitgebragt, de Resolutien van de Heeren Staaten hunne Principaalen ten spoedigsten, en zo doenlyk in de aanstaande week te willen uitwerken, en alhier ter Vergaderinge inbrengen.

De Provincie Zeeland heeft zwarigheid gemaakt, voor als nog, tot de inroeping der Mediatie of bemiddeling van Frankryk, en oordeelde, zo men Frankryk inroepen moest, ook den Keizer en Koningen van Pruisfen en Engeland, mede te moeten inroepen.

Nog stelde Zeeland voor, ter versterking der Guarnisoenen in de Generaliteits Landen, de Provincien uit te nodigen, om Troepen te missen, en de Genootschappen te doen ophouden.

De Meerderheid van de regeering te Enkhuizen heeft aan de Staten van Holland berigt op het Adres van den Burgemeester *Duyvens*, en Vroedschappen *Ebbenhout* en *Ruurdsen*, over de verzogte bescherming van het Genootschap van Wapenhandel aldaar. Dit is Commissoriaal gemaakt met het Groot Besoigne.

Het Genootschap te Ouderkerk aan den

Am-

Amſtel is op deszelfs verzoek in Hunne Ed. Groot Mog. beſcherming genomen. sGRAVENHAGE.

Den 31 July is de Heer *Thulemeyer*, Gezant van den Koning van Pruisſen, wederom in geſprek geweest met den Raadpenſionaris van Holland, en heeft herhaald, dat de Koning zyn Meester niet voldaan was, maar bleef aandringen op Satisfactie, en dat hy eerstdaags eene tweede Memorie zoude inleveren. Dezelfde Gezant is ook met andere Leden van Regering dagelyks in geſprek, en heeft lange raadplegingen met den Afgezant van Frankryk.

Ook is wederom den 31 July ter Staatsvergadering van Holland ingebragt eenen brief van den Gezant van den Staat, den Baron *van Rheede*, by Hun Hoog Mog. ingekomen, waar by gemeld word, dat de Koning geen genoegen neemt met het antwoord van de Staten van Holland, en dat de Pruisſiſche Troepen naar de Grenzen van de Republiek trekken.

De Postbodens naar Londen en Berlyn zyn ook menigvuldig.

SCHEVENINGEN.

Een gezelſchap van Heeren en Vrouwen van zeker aanzien, kwam den 15 July herwaards reiden, zynde veelen van het zelven met bloemen, ook geele, goudsbloemen en afri-

ca-

SCHE-VENINGEN. canen vercierd. Aan het ſtrand wandelende hebben de Dienaars der Juſtitie van 's Hage, als mede de Dorp-Dienaar dat gezelſchap die bloemen afgenomen, als zynde leuzen, en derzelver dragt inlopende tegen de Publicatie van de Staten van Holland en Westfriesland van den 4 July 1787. Dit gaf eenige beweeging voor de Herberg *het Jagertje*, by den Herbergier *James Betting*, alwaar het gezelſchap zyn intrek hadt genomen. Eenig volk vergaderde aldaar, dog het welk door de Krygsronden van het Regiment van *van Pabst* en *Bylandt* verdreven wierdt.

VOORBURG.

Nopens dit Dorp is ook in de Couranten dit berigt geplaatst:

Heden is in de Societeit-Kamer van 't Genootſchap: *RUST EN VRYHEID BESCHERMEN WY*, ten Huyze van *Dirk Brans*, in de Swaan, te VOORBURG, geplaatst een Bosch, waar in een ieder Vaderlander, welke iets begeert te contribueeren, ten behoeve der Huisgezinnen van de Leden van 't Wapen-Genoodſchap, het welk van hier naar Woerden, of elders, waar de nood hun vordert, uitgetrokken zyn, zyne Gifte bedekt kan doen, en die geene, die zulks aldaar niet mogte goedvinden te geeven, kan zich daaglyks adresſeeren ten Huize van Monſieur *M. Deering* te VOORBURG voornoemt.

LEYDEN.

Terstond als zig hier ook de maare verspreidde van het aanhouden van Haare Koninglyke Hoogheid, zag men in 't begin dezer maand July reeds een Request van wegen Geconstitueerden van een aantal Burgers, aan de Ed. Achtb. Vroedschap dezer Stad, strekkende om Hun Ed. Achtb. te verzoeken, ter Staats-Vergaderinge te helpen besluiten, „ dat H. K. H. op de allerserieuste wyze werde geëxhorteerd, om zig ten spoedigsten buiten het Territoir van deze Provincie te begeeven, en Haar Vorstelyk woord te verpanden, van daar niet weder te verschynen, voor en al eer aan haar op eene legaale wyze van de Resolutie van H. Ed. Groot Mog. zal consteeren, waar by H. Ed. Groot Mog. declareeren, dat de apparitie van een der Persoonen uit het Huis van Orange niet meer schadelyk zy voor de rust en veiligheid dezer Provincie, of wel anderzints, dat H. Ed. Groot Mog. zullen zorgen, dat H. K. H. thans niet verder in de Provincie kome, of, daar uit vertrokken zynde, binnen dezelve niet wederkeere, dan na zodanige vorenstaande Resolutie." LEYDEN.

Ook is genoegzaam overeenkomstig aan dit verzoek by de Vroedschap besloten, en den Gedeputeerden ter Staatsvergaderinge van Holland deswegen last gegeven, by de raadplegingen over den Brief van Mevrouw de Princes van Orange, overeenkomstig het beslotene te adviseeren.

Ook

LEYDEN. Ook hebben eenige Ingezetenen vermeend, te mogen en te moeten aangaan eene zekére verbintenis, welke zy ontworpen, door de Leydsche Courant N. 82. en andere dagpapieren bekend maakten, en ten huize van den Kastelein *Degenbart*, in het Logement *de Paauw*, op den Nieuwen Rhyn ter teekening leidden. Die Verbintenis luidt aldus:

Acte van Verbintenis. Wy ondergetekende alle Burgers en Inwoonders der Stad Leyden, in aanmerking nemende, de critique omstandigheden, waar in het Lieve Vaderland zig bevind, en hoe veele van onze brave en weldenkende Landgenooten reeds het voorwerp geworden zyn van de wraak van een opgeruid en oproerig gemeen, en zo in haare Perzoonen als bezittingen de slachtöffers zyn geworden, en geheel of gedeeltelyk zyn geruineerd, hebben by dezen ons zelve openlyk verbonden, zo als wy ons verbinden by dezen, elkander op alle wyze en by alle voorkomende gelegenheden te beschermen ende te verdedigen, tegen alle zodanigen en tegen elk en eenen ygelyk, welke ons ofte eenen van ons ondergetekende, zo in onze Persoonen, Vrouwen, Kinderen ofte bezittingen zoude willen benadeelen, ja daar voor ons goed en bloed te zullen opöfferen, zullende wy op de eerste beginselen van eenigen feitelyken aanval, elkanderen tot den laatsten man helpen verdedigen, zonder dat wy daar toe van iemand hy zy wie hy zy, eenige beveelen zullen afwagten; ter bevestiging van het bovenstaande, hebben wy deze met onze naamen ondertekend, en houden het van die waarde, als of wy hetzelve voor het oog van een alwetend God met Eede hadden bekragtigd, ende op dat een ieder van deze onze gevoelens en openlyke verbintenis zoude kennis

dragen, zullen wy deze door de publieke Nieuwspapieren bekend maken. LEYDEN.

Actum binnen LEYDEN *den 6 July 1787 en volgende dagen.*

Niets veroorzaakt meer bitterheid, wreedheid en vervolgzucht, dan de Burgeroorlogen. Men pryst nog de pogingen van een buitenlands vyand tot zyn nut, roemt en eerbiedigt zyne dapperheid en Krygsbeleid. Maar in Burgertwisten ziet, helaas! de eene party door drift vervoerd, den andere voor verraaders aan, beschouwt alle hunne poogingen, als zo veele doodsteken aan het Vaderland toegebragt, en meent zig vaak alles tegen zyne andersdenkende Medeburgers geoorloofd. Men kreet het Declaratoir van den Prinse Stadhouder, van den 26 Mei 1787, de Requesten van een groot aantal Ingezetenen voor de Oude Staatsgesteldheid, de reize van Hare Koninglyke Hoogheid, de geweldadigheden in Gelderland en Zeeland uit de gestookte tweedragt ontvlamd, als zo veele snoode euveldaden, en leide de schuld van het niet tegengaan dier gewelddadigheden op den Stadhouder en deszelfs Gemalinne, en agtte zig daar door bevoegd, om alle gemeenschap met zyne andersdenkende Medeburgers te mogen afsnyden (het welk niet weinig moest toebrengen tot het vermeerderen van de tweedragt, en het verbitteren van de gemoederen), en weigerde in de Burger-Compagnien te dienen met zodanige Burgers, die de Requesten voor

LEYDEN. de Oude Staatsgesteldheid getekend hadden. Het teekenen van Requesten by de eene party werdt dan voor eene deugd, het teekenen by de andere party, voor een schelmstuk gehouden.

Zie hier wat in de Leydsche Courant N. 83. vermeld is:

Uittreksel uit de Leydsche Courant. LEYDEN den 10 July. Daar het berugte Declaratoir van den Stadhouder, op den 26 Mey getekend, en het onmiddelyk volgen van een menigte Requesten, op denzelven leest geschoeid; daar de zo onverwagte als geheime komst der Princesse van Orange, met de daar op onmiddelyk gevolgde moord- en plunderto. neelen in Gelderland en Zeeland, zonder dat noch Staaten van Gelderland, noch van Zeeland, noch Stadhouder, noch zyne Gemaalin, een enkel blyk van ongenoegen toonen over deze schandelyke werktuigen van boosheid, is het geenzins te verwonderen, dat al wat wel denkt, weigert eenige gemeenschappelyke diensten te doen met zulken, welke door haare handtekeningen doen zien, dat wel verre van geweldenaars of geweld te verfoeijen, denzelven voorstaan; het is dus niet te verwonderen, dat de braaven onder de Schuttery alhier volstrekt weigerden dienst te doen met de Tekenaars van Orange-Requesten, die zy als gevaarlyke Medgezellen beschouwen, en als lieden, in wiens handen geen Wapenen ter defensie eener Vaderlandlievende Stad konden vertrouwd worden; de Krygsraad der Schuttery zulks gegrond oordeelende, heeft derhalven de nodige instantie by de loffelyke Regeering gedaan, om de demissie van zodanige Leden der Schuttery, als getekend hadden, welk verzoek ook is geaccordeerd, en is dus aan ruim

200 Leden der Schuttery, door de Stads Bodens LEY-
aangezegd, om binnen tweemaal 24 uuren hunne DEN.
Wapenen terug te geeven.

Deze ontschuttering of ontwapening van ruim 200 Schutters is aldus toegegaan. Den 9 July wierdt het Genootschap van Wapenhandel alhier, als mede 14 man uit elke Compagnie van de Schuttery dezer Stad, opontboden, tegen 11 uuren 's morgens, op de Schutters Doelen alhier. Deze manschappen gewapend verschenen zynde, wierdt 'er eene *Deputatie* van den Krygsraad naar het Stadhuis afgezonden, om aan de Ed. Achtb. Vroedschap te verzoeken, dat de 260 Schutters, die het Oranje Request getekend hadden, en aangemerkt moesten worden, als gevaarlyke metgezellen, in wier handen geene wapenen tot verdeediging dezer Stad konden vertrouwd worden, en met welken geen eerlyk Schutter dienst kon doen, mogten worden ontwapend. Hier op by de Vroedschap geraadpleegd zynde, wierdt 'er besloten, om door den Wagtmeester, vergezeld door een Stads Bode, aan de huizen van die 260 Schutters te laaten aanzeggen, dat zy binnen den tyd van tweemaal 24 uuren hunne geweeren zouden hebben te brengen op de Schutters Doelen. De gemelde *Deputatie*, op den Doelen terug gekeerd zynde, deedt verslag van haare Commissie. Na eenige raadplegingen, hebben de gewapende Leden met dit besluit der Ed. Achtb. Vroedschap genoegen genomen;

LEYDEN. men; waar op aanstonds Stads poorten gesloten, en met gewapende Burgers of Genootschaps Leden bezet wierden, tot zo lange door de voorgemelde Schutters de wapenen waren afgegeven. Men heeft ook de Actens der Kasteleinen van de Oranje Societeiten, het Hof van Holland, en die der Studenten, ingetrokken, en deze beide Societeitshuizen gesloten. Geduurende den tyd dat men dit verrigtte, waren 100 Schutters, en 300 Leden van het gewapend Genootschap *Voor Vryheid en Vaderland*, benevens het Genootschap dienst doende te paard, in de wapenen.

't Is geenzints te verwonderen, dat zulks onder de Lieden van die party, welke aanklevers van de Oude Staatsgesteldheid zyn, veel verslagenheid heeft veroorzaakt. Zy meenden allerduidelykst te zien, dat hunne Regeering, althands derzelver groote meerderheid, hunne tegenparty ondersteunden, en zy dus de zwakste waren. Men zag ook wel dra in de dagpapieren eenige berigten van bevreesde Lieden, die verklaarden, dat zy nooit de Requesten voor de Oude Staatsgesteldheid, of Oranje Requesten getekend hadden: als van *Willem Koster*, Timmermans knegt; *Pieter van den Brande*, Mr. Verwer en Glazemaker; *Pieter Boesetyn*, Twynder; *Hokse Hoekstra*. *Jan Kruyk*, Mr. Kleermaker; *Pieter Webber*, Turfdrager; *Jan Kerkhooven*, *J. z.* en anderen.

Den 17 July 1787 is alhier een buitengewo-

wone Provinciale Vergadering van gewapende Burgercorpsen gehouden. Wy hebben reeds te voren onder het Artykel van 's Hage een voorstel vermeld van de Afgevaardigden van het Haagsch Genootschap op deze Vergadering bl. 1793. De Nieuwspapieren melden, dat op dezelve gewigtige besluiten zyn genomen. In het Leydsche Nieuwspapier N. 87. gaf men van die Vergadering, als ook van de waarschynlykheid van aannadering van Pruisch Krygsvolk, dit volgend kort berigt: LEYDEN.

LEYDEN den 19 July. Gister is de Extraordinaire Vergadering van de Gewapende Corpsen voor agt dagen op reces gescheiden, dus men van derzelver verrigtingen niet anders weet, dan dat deze Vergadering, die uit twee en veertig Departementen heeft bestaan, in de beste eensgezindheid is gehouden; het geen men wenscht, dat gestadig op die wyze moge voortgaan, om dus met meerdere kragt de Verstoorders van onze Vryheid paal en perk te kunnen stellen, als welker slinksche oogmerken nog tot hier geheel en al verydeld zyn; zo als weder hunne verspreiding van den aanmarsch der Pruisische Trouppes, omtrent welke in een Brief van *Cleef*, in dato 14 July, gezegt word, dat in *Wezel*, in Pruisisch *Gelder*, in *Calcar*, *Senten*, *Goch*, het Graafschap *Mark*, de stad *Ham*, in *Ravensberg*, *Lingen*, *Hervort* en *Minden*, in het geheel niet meer legt dan 13150 Man, leggende de andere veel te diep in Duitschland en Silesien, om zo maar in eens 50.000 Man op stel en sprong herwaards te doen komen: ook zyn, zegt gemelden Brief, van Berlyn in het geheel geen orders tot aanmarsch of aanval ontfangen.

LEYDEN. *Berigt der Leydsche Courant.*

In een Brief van ARNHEM word in dato 15 July gezegd: „ Albier heeft men de zekere tyding bekomen, dat het omkoopen van Voerage „ in de Cleefsche Landen wederom gestaakt is, „ en de Pruisisfche Trouppes niet marcheeren „ zullen."

En of deze byzondere berigten nog door die Schreeuwers om Pruisfische Trouppes niet geloofd mogten worden, (schoon het intusschen waar is, dat derzelver komst in dit Land voor niemand gevaarlyker dan voor 't Huis van Orange zelve kan zyn) word ons in een Brief uit 's Hage van gisteren dit gemeld: „ De Raadpensionaris heeft „ ter Vergadering gecommuniceerd eene Missive van den Baron van Rheede, onze Envoyé aan 't Hof van Berlyn, waar in dezelve meld, „ *dat er geen de minste schyn van waarheid was, dat* „ *de Koning van Pruisfen ordre tot het marcheeren* „ *van Trouppes had gegeeven.*"

De Veertigen in Rade dezer Stad hebben by eenen brief eene Nominatie van Scheepenen aan H. Ed. Gr. Mog. overgezonden, dewyl de Vroedschap reeds tot de *suspensie* van den Stadhouder besloten heeft, en dus die Nominatie niet naar gewoonte aan Z. H. konde gezonden worden: Ook hadt de Burgery hun verzogt zulks niet te doen. Dus verzoeken de Veertigen Hun Ed. Gr. Mog., dat zy het genot van hun Octroi mogen hebben, door welkers kragt de Scheepenen door Burgemeesteren kunnen verkoren worden, of anders dat, hangende de raadplegingen hier over, de verkiezing van Scheepenen door Hun Ed. Gr. Mog. geschiede. Hier op zyn uit die Nominatie tot Scheepenen door de Staten verkoren de Heeren *Cunæus*, *Douw*, *van Ley-*

den, *Romswinkel*, *Vroomans*, *van Hoog-straaten*, *Lelyveld* en *Harting*; zynde de zes laatsten tot Scheepenen Commissarissen benoemd, en het verdere *commissoriaal* gemaakt. LEYDEN.

Hieromtrend las men in de Geldersche Historische Courant N.94. deze aanmerkingen.

Men gaat voort met Zyne Doorl. Hoogheid den Heere Prince Erfstadhouder te ontzetten van die voorrechten en prerogativen, welke Hoogst-dezelve in die qualiteit ontegenzeggelyk competeeren: hebbende de Steden Leiden en nu ook Monnickendam, hoe zeer volgens hunne Privilegien niemand de electie van Scheepenen in die Steden heeft, dan Z. D. H. kunnen goedvinden de nominatien aan Hun Ed. Groot Mog. te zenden, die dezelve ook *sans façon* hebben aangesteld — en dit zyn de lieden, die voor onze Privilegien en Vryheden den armen Burger het harnas doen aangespen. Hoe zeer men nu met zekerheid weet, dat de Heer Hertog van Brunswyk het aangeboden opperbevel over het leger, dat na Cleve marcheert, heeft aangenomen, dat te Wezel alles in beweeging is tot het vervaardigen der nodige Artillerie, en dat reets de kryeskas met een aanzienelyke som van 10 of 12 millioenen kroonen aldaar is gearriveert; gaat echter het onverstand in Holland nog zoo verre, dat men openlyk in de Couranten durft te laten schryven, dat het uitgestrooide gerucht van een aanmarsch van Troepen, louter ongerymdheid, onmogelykheid en bedrog is. Waarlyk de verblindheid van deeze menschen gaat alle begrip te boven, zoo wel als de kunstenary, waar door men de Nat e weet te doen inslapen op het aannaderend ge- *Uittreksel uit de Geld. Hist. Courant.*

LEYDEN. vaar; en het is niet zonder reden, dat de schryver van den Courier du Bas Rhin op onze ongelukkige Mede Ingezetenen de woorden van Ezechiel VII. Hoofdstuk toepast

Uittrekzel uit de Geld. Hist. Courant.

Daarna geschiedde het woord des HEEREN tot my, zeggende: — het einde is er, het einde is gekomen over de vier hoeken des Lands — Ik zal u richten naar uwe wegen, en Ik zal op u brengen alle uwe grouwelen — Haar Zilver en Goud zal haar niet kunnen uithelpen ten dage der verbolgenheid —— en Ik zal het in den hand der vreemden overgeeven ten rove —— Ik zal hen doen na haaren weg, en met haare rechten zal ik ze rechten. en zy zullen weeten, dat Ik de HEERE ben. God geeve, dat deze applicatie door de uitkomst niet bewaarheid worde!

Omtrend de waarschynlykheid of onwaarschynlykheid, dat Buitenlandsche Mogendheden zich met de verdeeldheden in de Republiek zouden bemoeijen, las men onder anderen in het Leydsche Dagpapier N. 80. dit kort berigt:

Men heeft hier de zekere tyding, dat de Koning van Vrankryk 15000 man zyner Troepen last gegeeven heeft, om naar *Givet*, in de nabuurschap van *Maastricht*, te marcheeren, en aldaar een Observations Camp te formeeren.

En vervolgens N. 90. het naarvolgend:

EXTRACT *uit een* BRIEF *van* VERSAILLES den 19 July. ,, Men heeft allen grond van hoop, dat de beweegingen, by verscheide Hoven ontstaan, door de Onlusten, die de vereenigde Provincien verdeelen, nog bedaard zullen worden, zonder dien algemeenen vlam te veroorzaaken, waar voor men bedugt was. Men meent, dat

dat Engeland ons eene geruststellende ophelde- ring heeft gegeeven, vermits 'er thans niet meer, dan zes Schepen te Brest zullen toegerust worden en een groot getal Arbeids-Lieden naar huis is ge- zonden. Teffens heeft ons Evolutie Esquader ordre om in Zee te blyven: Wy zyn dus veilig aan den Zeekant. Wat de bekommeringen be- treft aan de Landzyde, die zyn veel minder ge- grond, byzonder na de voldoende verklaaringen, die aan het Berlyner Hof zyn gedaan, ten opzig- te der beletzelen, aan de reize van Mevrouw de Princesse van Orange naar 's Hage toegebragt. Dat Hof is al te verlicht, dan dat dusdanig ge- ring voorval, dat ook louter personeel is, het- zelve zou noopen tot het neemen van zulke scherpe maatregelen, om namelyk Troepen te doen marcheeren na de Republiek."

LEYDEN. *Berigt der Leydsche Cour.*

En in N. 91. aldus.

Ten opzigte der gesteldheid van zaken tusschen Berlyn en Ons, lekt ook genoegzaam niets uit. Men weet niet anders, dan dat de Baron van Thulemeyer voorleden Maandag, na eene Confe- rentie met den Heer Haarsma, President der Staa- ten Generaal, wegens Friesland, en den Heer Raad Pensionaris van Holland, een Expresse terug zond, welke daags te vooren met Depeches van Berlyn was aangekomen. Zonder in 't geheim der Onderhandelingen te dringen, meent men evenwel te kunnen gissen, dat het Hof van Ber- lyn zig op nieuws heeft verklaard op eene wyze, welke kan dienen om deszelfs vreedelievende en vriendschappelyke gevoelens aan te duiden, wel- ke hetzelve jegens de Republiek heeft, en waar van het geenzints de ruïne, maar de rust en wel- vaard verlangt.

Teffens is de hoop der Engelschgezinde party ter neder geslagen, en heeft dezelve weinig grond

LEYDEN. zig te vleijen in onze huislyke geschillen eene Mogendheid te lokken, die ons met eenen onregtvaardigen Oorlog, welke de eerste oorsprong van alle onze rampen is, aangevallen heeft.

En nog in N. 92.

Derde Berigt der Leydsche Cour. LONDEN den 27 July. Men verzekerd nog gestadig, dat eerlang te Parys een Congres zal gehouden worden, om de zaaken van Holland te vereffenen; en men houd staande, dat het Cabinet van St. James volstrekt besloten heeft, niet anders in de Hollandsche zaaken te komen, dan om die te bemiddelen, hebbende de Cancelier Pitt, mitsgaders andere Leden van den Staatsraad, deswegens de volgende Vraag opgeworpen:

„ Door welk recht steeken wy ons in de Wet„ geevende zaaken der Republiek, en waarom „ zullen wy gevaar loopen met Vrankryk tot een „ Vreedebreuk te komen, en het Oorlogsvuur in „ Europa weder te doen ontvlammen, door de „ bloote beweeg-oorzaak van het aankleeven „ der belangens van den Stadhouder, wiens ge„ zag en magt door des Lands Wetten zelfs be„ paald zyn?"

Deze vraag weergalmt door de geheele Natie, en dezelve zou met weerzin zien, dat de rust en welvaard gestoord wierd om een twist, die doodelyke gevolgen voor onzen Koophandel en belangen kan hebben, zonder eenig wezenlyk Voordeel, of nu of in 't vervolg te kunnen aanbrengen. Hoe het ook zy, men is hier algemeen van gedachten, dat de rust van Europa thans afhange van de wil des Franschen Monarchs.

Het geen in de meeste Dagpapieren omtrend de gevoelens van den Engelschen Staatsman *Pitt*, tegen het deel nemen van het

Groot-

Groot-Brittannisch Ryk in de geschillen LEYDEN.
der Republiek, geschreven is, is geheel
verdigt bevonden. Voor het overige zyn
wy genootzaakt en verpligt, deze uittrekzels uit de Nieuwspapieren, welken genoegzaam de denkwyze van een groot getal Ingezetenen bestieren, aantekenen, op dat den Lezeren, byzonder der Nakomelingschap, de oorzaak blyke van eene anders onbegrypelyke zorgeloosheid, gebrek aan vooruitzigt en ongelovigheid, nopens de voornemens van de Groot-Brittannische en Pruisfische Hoven, welke de gemoederen overmeesteren van die Ingezetenen, die het meest deswege moesten bekommerd zyn; en dit, niettegenstaande zy, door de Nieuwspapieren van hunne tegenparty zelve, allernadrukkelykst wierden gewaarschouwd: als by v. b. door de Geldersche Historische Courant N. 91. aldus:

Volgens de zeer geloofwaardige Leidsche Courant, zou het Campement, dat Frankryk te Givet byeen trekt, evenredig zyn in getal aan de Pruisfische Troepen, die aanmarcheeren, schoon men verzekerd is, dat zoodanig een Campement aldaar geen ander bestaan heeft dan in de ontstelde hersenen van de Patriotten.

Maar vooringenomenheid wil alles verdagt houden, wat van de tegenparty komt, en in tegenoverstelling alles geloven of waarschynlyk agten, 't welk door hare party gezegd wordt, of daar voor gunstig zou kunnen zyn. Daar nu de Geschiedenisfen zo

in

LEYDEN. in 't algemeen der Volken, als ook byzonder van het menschelyk hart, deze aanmerking ten vollen bevestigen; beslisse men dan hier uit, of eene groote menigte ooit geschikt kan zyn tot dat beleid, dat schrander doorzicht en die behoedzaamheid, zonder welke het Staatsbestier den Staat noodwendig ten gronde helpt.

Men stelde de enkele bemiddeling van Frankryk alleen, hoe onwaarschynlyk ook, als hebbende dat Hof zig openlyk voor de eene party verklaard, (om niet te zeggen die geholpen), egter zo zeer naderende, dat men al de raad gaf, om tog vooral braave mannen naar Parys te zenden, en de Hoofd Artykelen van de bemiddeling bepaalde, in de Leydsche Courant N. 90.

Voorts verlangt men sterk naar het besluit der Provincien ten opzigte der Mediatie van Frankryk, waaromtrent de gerugten zeggen, dat Friesland en Overysscl dezelve reeds hebben geaccepteerd; men vind er zelfs die niet twyffelen, of Gelderland en Amersfoort zullen het ook doen, geevende daarom den raad van vooral braave Mannen naar Parys te zenden; terwyl als Hoofd Artykelen, om by die Mediatie in aanmerking te neemen, worden opgegeeven:

„ Dat het eerste Hoofdpunt der Onderhande-„ lingen van Mediatie daar in diende te bestaan"

„ Dat de Geschillen tusschen de Souveraine „ Provincien op zodanige wyze moeten vereffend „ worden, dat dezelve de voortduuring der Al-„ liantie met Vrankryk ten zekeren gevolge kan „ hebben." Wyders

„ Dat alle zodanige oude en nieuwe gebreken „ en oorzaaken van verwarring uit de Republiek

„ in

„ in 't algemeen, en uit de Staats Gesteldheid van elke Provincie in 't byzonder, moeten weg genomen worden, als die zo menigmaal grond gegeeven hebben en verder geeven zullen, dat het Staats Systema der Regenten zo wankelbaar en zo veele veranderingen onderworpen zal zyn, als zy het voor hun personeel of tydelyk belang nodig oordeelen." LEYDEN. *Hoofd-Artykelen der Mediatie.*

„ Dat het Staats Systema der Republiek in 't algemeen en der respective Provincien in 't byzonder, geenzins moet afhangen van de willekeur der Regenten, wier personeel belang, uit duizenderlei Oorzaaken onophoudelyk aan Veranderingen, en dus ook aan grilligheden, of wederzydsche Piquanterien, of onafhanglykheden, onderhevig is; —— maar er moet een geheel anderen grond tot onveranderlykheid van ons Staats Systema worden gelegt, en wel allereenvoudigst, namelyk HET BELANG en WELVAART DES VOLKS ZELVE."

„ En dat, aangezien, zonder eenen *behoorlyken invloed des Volks op de Regenten*, uit kragt van welken het belang der Regenten en des Volks, op het allernaauwste met malkander *vereenigt*, in malkander *gegrondvest*, en tot *een wezenlyk geheel* gemaakt word, er geen vasten grond aan ons Staats Systema kan verzorgt worden, men dan ook in den gantschen beloope der aanstaande Mediatie allerzorgvuldigst diend bedagt te zyn, dat by de vereffening der Geschillen tusschen de Provincien niets werde vastgesteld, hetwelk aan het Patriots Staats-Plan eenigzins kan hinderen, en allenthalve door de geheele Republiek een behoorlyken invloed der Burgeryen op hunne respective Regeeringen diend tot stand gebragt te worden, dat van veel belang voor Vrankryk is."

LEYD-

LEYDSCHENDAM.

LEYDSCHENDAM. Omtrend het Genootschap van Wapenhandel, alhier ook opgeregt, las men het navolgend berigt in de dagpapieren.

Bekendmak. van 't gewap. Genootschap. Word geadverteerd aan alle Honoraire Leden, Donateurs Donatrices van het Genootschap van Wapenhandel, onder de Spreuk, GETROUW AAN LAND EN OVERHEID, opgerigt aan de Zuiderzyde van de Leydsendam, dat de Jaarlykse Rekening van 't Genootschap zal gedaan worden, op Maandag den 16 dezer, om 3 uuren des middags, in deszelfs Societeits Kamer *in de Zwaan*; als mede dat in gem. Societeits Kamer een Busse tot den ontvangst van Liefde Gaven is gesteld voor die hunne mildadigheid willen betoonen aan de Huisgezinnen der Mannen, die ter defensie van 't lieve Vaderland reeds zyn uitgetrokken en nog zullen uittrekken.

Ook word verzogt, dat de Honoraire Leden, Donateurs en Donatrices, die hun Ed. Diploma's nog niet voor den Jaare 1787 hebben laten bekragtigen; dezelve daar toe gelieven over te zenden met de toelaagen.

Actum ter Societeits Kamer aan den Leydsendam den tweeden van July 1787.

(*was getekend*)

J. MOES, *Secretaris.*

AMSTELDAM.

Den eersten dezer maand July wierden voor Amsteldam opgebragt 7 Schepen met Hooy en Stroo, welke de Rivier de Eem wil-

wilden opvaren, en denkelyk bestemd waren naar Amersfoort, zynde door de van Amsteldam daar omtrend kruissende Vaartuigen aangehouden. AMSTELDAM.

Den 2 July was hier eenige opschudding voor en in het huis van den Kastelein *Kuitenbrouwer*, op 't Bikkers Eiland. Een Compagnie Burgers Wyk 39 trok daar naar toe, onder gebied van den Kaptein *Wouter Smit*. op bevel van het Defensiewezen, en maakte een einde aan de twisten en oneenigheden.

Den 2 July was alhier Vroedschaps Vergadering, in welke door eene *Deputatie* van den Krygsraad en Geconstitueerdens een Naamlyst ingeleverd wierdt, ter vervulling van de twee Burgemeestersplaatsen, opengevallen door de afzetting van Burgemeesteren *Dedel* en *Beels* in de afgelopene maand. Op deze Nominatie stonden de Heeren Mr. *Willem Backer*, Mr. *Joan Geelvinck*, Vryheer van Backum, Heer van Castricum, *Adriaan Pompeus van Leyden*, en Mr. *Willem Boreel*.

In dit Adres geven de vertooners te kennen, „ dat zy gesamentlyk op het nauwkeu„ rigste onderzogt en overwogen hebben, „ *eensdeels* of 'er éenig duidelyk Privilegie „ thans vigeert (in kragt is), volgens welk „ bepaald is, op welke wyze in een extraor„ dinair geval van Remotie, door tusschen„ komst van de Burgery zelve, als *oorspron-*

„ ge-

AM-STEL-DAM.

„ *gelyke Principaal*, gedaan, de vervulling
„ van de alzo opengevallene Burgemeesters-
„ plaatsen zoude moeten geschieden; *ander-*
„ *deels*, welke, byaldien geen zodanige
„ Privilegie of Octroi vigeert, dan altyd de
„ wettigste, natuurlykste, oorbaarste en der
„ Burgery waardigste wyze van vervulling
„ zoude zyn; Ten aanzien van het *eerste*
„ *punt*, poogen zy te bewyzen, dat 'er
„ geen Privilegie of Octroi in wezen is, dat
„ op dit geval kan worden toegepast; en
„ ten aanzien van het *tweede*, dat altyd, en
„ inzonderheid in zodanig een extraordinair
„ geval van aanstelling van Burgemeesteren,
„ het geen ten eenemaal *buiten de termen*
„ *van een vigeerend Privilegie of Octrooi is*,
„ aan de *gantsche Burgery* (*die de Raad zel-*
„ *ve als Principaal erkend heeft*) het on-
„ vervreembaar recht toekomt, des aan-
„ gaande zelve te disponeeren of schikkin-
„ gen te maaken;

„ En dat zy Vertooners, als Gequalifi-
„ ceerden van Schuttery en Burgery, nu
„ verder by rype overweeging van het *twee-*
„ *de punt*, namelyk, welke in het aanwee-
„ zige extraordinaire, en buiten de termen
„ van alle vigeerende Octrooyen of Privi-
„ legien vallende geval, de beste wyze van
„ die Posten te vervullen zoude zyn, in de
„ vaste mening zouden staan, dat zulks
„ thans door den Ed. Achtb Raad dezer
„ Stad, als den Hoogen Representant der
„ gantsche Burgery, op de spoedigste, wet-
„ tigste, geregeldste, en alzo gevoeglykste
„ wyze kan geschieden.

„ Om alle welke redenen de Vertoo- AM-
„ ners zig keeren tot dezen Ed. Achtb. STEL-
„ Raad, met ernstig verzoek en instan- DAM.
„ tie, „ dat H. Ed. Achtb. in plaats
„ „ van de voorn. Heeren Mr. *Willem*
„ „ *Gerrit Dedel Salomonsz*, en Mr.
„ „ *Marten Adriaan Beels*, tot Burgemee-
„ „ steren gelieven te verkiezen en aan te
„ „ stellen, twee andere Heeren, by de
„ „ Burgery vertrouwde en aangename Per-
„ „ soonen, en in dezelve verkiezing en
„ „ aanstelling eene byzondere reflectie te
„ „ slaan op het ten dezen opgegeven dub-
„ „ bel getal der na te meldene Heeren,
„ „ te weeten: Mr. *Willem Bakker*, Mr.
„ „ *Joan Geelvink*, *Adriaan Pompejus van*
„ „ *Leyden* en Mr. *Willem Boreel*; alles
„ „ nogthans onverminderd de Privilegien
„ „ dezer Stad, ofte het Recht der Burge-
„ „ ry in het toekomende.""

Na het eindigen van den Raad wierdt vernomen, dat daar op geen *conclusie* genomen maar deze zaak commissoriaal gemaakt was, om aanstaande Donderdag nader te dienen.

Het was niet naar genoegen van de Burgersocieteit, dat op die overgeleverde Nominatie niet ogenblikkelyk verkiezing en aanstelling was gevallen: en men was nu gesteld, om op zyn wenk zyn zin te erlangen. Men las dan in eenen brief van een Lid der Burgersocieteit te Amsteldam aan zynen Vriend te Purmerende, gedagtekend den 2 July, en

AMSTELDAM. geplaatst in de Nederlandsche Courant dit volgende.

Na het scheiden der Vroedschap was een ieder verwonderd, dat 'er geen verkiezing gedaan was, maar dat, zo men zegt, dezelve tot aanstaande Donderdag was uitgesteld; niet tegenstaande men ons in de Societeit hadt verzekerd, dat de verkiezing ontwyffelbaar plaats zoude gehad hebben. — De redenen van dit uitstel zyn nog niet bekend, schoon 'er sterk gemurmureerd wordt, hoe de zaak zo lang dralende wordt gehouden. Oordeelde men, dat de Nominatie niet wettig gemaakt was, of dat de Persoonen tot het Burgemeesters Ampt niet geschikt waren, hadt men met reden antwoord verwacht; doch tot nu toe weet men daar van niets; hetgeen gantsch niet naar den smaak der goede Burgery is.

Men las in de Opregte Nederl. Courant, by *D. Schuurman* wordende uitgegeven, N. 82. dit artykel.

UTRECHT, *den* 3 *July*. Niets dan tydingen, die het gruwelykst Oproer en Plundering aankondigen, werden hier vernomen. Van uur tot uur komen hier Burgers van ZUTPHEN, ARNHEM, THIEL, BOMMEL, en andere Plaatsen van het platte Land van *Gelderland* haare toevlugt neemen, en derzelver verhalen zyn allerysselykst, die zy naar waarheid aan de muitzucht van het Oranje gepeupel, door *Willem den Vyfden* zyn toedoen en de *Geldersche Tyrannen* aangezet, geven. De wraak moet het koelste bloed in vuur veranderen, wanneer men de gruwelen aanhoort, en de geweldige *Willem den Vyfden* en zyne Medestanders zyn des doods schuldig, als

de

de oorzaken van dit alles. Zy behooren daarom VOGELVRY verklaard, en die moeds genoeg had, dit Gemeenebest van zulke geesfels te ontslaan, behoorde eene treffelyke belooning openlyk toegezegd te worden. NATUUR, GODSDIENST, REDEN, EED en PLICHT dulden niet, dat men die Deugenieten, die niets dan geweld, moord en roof ademen, langer spaare of het leven gunne, zy moeten uitgeroeid worden.

AMSTELDAM. *Artyk. in de Opr. Ned. Cour.*

De brave Burgers in de Steden thans ontwapend zynde, is men op het platte Land in *Gelderland* bezig de Verwoesting ter eere van *Oranje* door te zetten. Uit GELDERMALSEM is de brave *Domine* VAN VLIERDEN, reeds herwaards komen vlugten, agterlatende zyn Vrouw, die pas drie dagen oud kraams is, en den tederen Zuigeling: de Plaats van den Heer SLUITER is reeds totaal geplunderd.

Dit alles geschied, terwyl Mevrouw de Princes nog herstel van *rust* en *vrede* zoekt te preeken, dan dat elk brave zyn ooren sluite over die listige *Sirenen Zang*, en dat het Volk zich zonder verwyl van zyne Tyrannen allomme ontdoe, door de Wapenen; gelyk onze Voorvaderen ten tyde van *Philips* gedaan hebben; dat HOLLAND, daar toe hoe eer zo beter besluite, of de Republiek is verloren, en men zal wel dra aldaar niet alleen dezelfde verwoesting zien aangeregt, maar van UTRECHT en GELDERLAND noch het verdienstlyk verwyt moeten ondergaan, dat men toen men alles voor konde komen, niet gedurfd of niet gewild heeft; dat dan efficacieuse middelen dit verwyt uit den weg ruimen, en HOLLANDS STATEN met alle magt ter redding toeschieten, eer het te laat is, want elk ogenblik is een dag verzuim; onze tegenpartyen werken onophoudelyk, en versterken zich op eene onbegrypelyke wyze. Gisteren avond is de *Amersfoortsche* Armée weder met een Regiment versterkt, en 'er volgen noch meer.

AMSTELDAM. Artyk, in de Opr. Ned. Cour.

Vier Stukken Vier en Twintig Ponders, zyn gister by het *Lexisch Veer* getransporteerd, en noch 20 van onderscheiden Caliber worden uit *Gelderland* aangevoerd, en wel dra zullen ook alle de *Geldersche Troepen* byeen trekken, en hier of daar met of zonder een gedeelte der *Amersfoortsche* Armée een inval doen, want het Plan der Dwingelanden is hier violenst, en zy verharden daarin, naar mate zy onze toegeeffelykheid zien, waar van zy goed gebruik maken, en met alle Defensie den spot dryven.

Daarom o VOLK VAN NEDERLAND, laat U niet langer ophouden: eischt, dat men alles doet zamentrekken, en de Dwingelanden te onder brengen. Verzuimt hier mede geen ogenblik. Gy zyt in grooter gevaar, dan gy zelve mogelyk gevoelt, en gy moet U fluks redden, of gy zyt Slaven: duld niet dat men den tyd langer vrugteloos verspille met kleinigheden, en de voornaamste Maatregelen niet dan schoorvoetende omhelze, in hope van door zagter middelen zyn party tot reden te zullen brengen: een vooruitzigt dat allerbedrieglykst is, en niet te verwagten is, zal 'er een wezentlyk herstel der waare BURGERLYKE VRYHEID komen. Redt u dan VOLK VAN NEDERLAND of getroost U der Overheersching, die naby is, als gy 'er niet doorslaat, maar langer het draalen en talmen toegaeft.

Den zelfden 2 July is by den Raad nog ingediend dit Adres, tot verweidering van H Kon. Hoogheid van het grondgebied dezer Provincie:

dan

Aan de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesteren en Zes en-dertig Raden der stad Amsterdam. AMSTELDAM.

Adres ter verwydering van de Princes.

Vertoonen zeer respectueuselyk de Gecommitteerdens uit den grooten Krygsraad, mitsgaders de Geconstitueerdens uit de Burgerye dezer Stad.

Dat, wanneer zy Vertooners onlangs zagen te voorschyn komen zeker Declaratoir, door den Heere Stadhouder, in dato 26 May deezes Jaars, op de Furstendoms Burg te *Nymeegen* getekend, en wyders door de Republiek verspreid, zy den inhoud van hetzelve niet alleen hoonend voor de geheele Natie, en læsief voor den Souverain bevonden, maar ook het zelve als een voorbode van allerkommerlykste aanslagen beschouwden, immers, maar al te klaar, daar in ontdekten een onverzettelyk voorneemen, om in het eenmaal aangenomen Landverdervend Systhema te blyven volharden, en hetzelve, ten kosten van den welvaart en bloei van dat Volk, waar aan hy al zyn grootheid verschuldigd is, op de geweldigste wyze door te dryven.

Dat de Vertooners in deeze hunne gedagten, te meer versterkt zyn geworden, door de gebeurtenissen, welke al ras het gedagte Declaratoir zyn opgevolgd, en waar onder het verraderlyk onttrekken van *Hollandsch* Militie aan de gehoorzaamheid van haaren Souverain, de ontwapening van de Burgeryen in *Gelderland*, om aan het Militair geweld en plundering den vryen teugel te laaten, en in 't algemeen de zo tastbaare aanmoediging tot oproer en geweldenaryen, meer dan genoeg zyn, om alle liefhebbers van Vryheid en Vaderland voor de gruuwlykste onderneemingen te doen bedugt zyn, zo wel als om by de Nakomelingschap de gedachtenis dier ontwerpers tot een afgryzen, en hunne naamen tot schande te maken.

AMSTELDAM.

Adres ter verwydering van de Princes.

Dat de Vertooners, den tegenwoordigen Staat der zaaken als zodanig beschouwende, hunne verwondering niet vermogen te verbergen, dat haar Koninglyke Hoogheid, des Stadhouders Gemalinne, na eene langduurige absentie, op een tydstip, waar op de onrustige situatie dezer Provintie hoogstdezelve zulks als zeer onraadzaam moest doen voorkomen, goedvind, op 't onverwagtste, op deszelfs territoir te verschynen, met oogmerk om zich naar *'s Hage* ofte in de nabyheid van dien te begeeven.

Dat, hoe zeer hun Vertooners wel ter ooren gekomen is, dat gedachte Haare Koninglyke Hoogheid, door tusschenkomst en op order van Hun Ed. Gr. Mog. Heeren Gecommitteerden tot het Defensie Weezen, in de voortzetting van Haare reize verwyld zynde, daarop by Missive aan Hun Ed. Gr Mog., tot motief voor deeze zo onverwagte overkomst geallegueerd heeft het oogmerk *om, overeenkomstig de waare belangen van den Staat, aan het herstel van de rust te werken*; zy Vertooners echter volkomen overtuigd zyn, dat hoogstderzelver onverwagte verschyning binnen deeze Provintie, veel min eene nadering van *'s Hage*, niet alleen aan dit geallegueerde oogmerk niet zoude beantwoorden, *maar veel eer eene tegenovergestelde uitwerking maaken*; vermits ongelukkiglyk de misleide Voorstanders van de schynbelangen van den Prinse haaren Gemaal, door deszelfs Vleiers, en wezentlyke Vyanden geleerd zyn, om hunne verkleefdheid voor deszelfs Huis, en al wat tot het zelve eenige betrekking heeft, door 't veroorzaaken van beweegingen, verwarringen en buitensporigheden aan den dag te leggen.

Dat ook zy Vertooners, daarboven, zich te minder eenige mogelykheid, tot bereiking van het geallegueerde vredelievend oogmerk van H. K. Hoogh. kunnen voorstellen, wanneer zy considereren, dat het hun toeschynt, dat Hoogstdezelve

van

van de denkwyze van verre het notabelste gedeelte van Hollands Ingezetenen niet wel onderricht, ja volstrekt onkundig moet zyn; vermits het de Vertoners als eene zekere waarheid voorkoomt, dat Hoogstdezelve, na luid der opgemelde Missive, overkomende met oogmerk tot het herstel der rust, en dus natuurlyk *het meeste vertrouwen der Natie daartoe nodig hebbende*, alsdan tot haare Verzellers in deezen niet zoude hebben kunnen kiezen zodanige Heeren, die geheel en al van alle crediet by het beste gedeelte der Ingezetenen verstoken zyn, en dus noodwendig in alle ontwerpen, welke tot herstelling eener wenschelyke rust strekken, hinderlyk moeten zyn.

AMSTELDAM.

Adres ter verwydering van de Princes.

Dat behalven de hinderpaal, welke noodwendig, door de keuze van de Verzellers van Haare Koninglyke Hoogheid, aan alle vrede- en rustlievende oogmerken moest toegebragt worden, zy Vertooners daarenboven niet willen verbergen, dat zo wel de buitengewone wyze, op welke die reize stond volbragt te worden, als de diepe geheimhouding van Hoogstdeszelfs overkomst, en van het oogmerk by gedagte Missive vervat, almede dat, tot een soortgelyke onderneeming zo onmisbaar vertrouwen, geenzins vermeerdert heeft; en welke geheimhouding de zaak welligt zeer spoedig uit haar geheel zoude hebben kunnen brengen, en, tegen het by de Missive uitgedrukte oogmerk van Haar Koningl. Hoogheid, de onrust en verwarring binnen deze Provintie kunnen vergrooten, aangezien 'er, door die geheimhouding, geen middel overbleef, tot het neemen van maatregulen, om die bewegingen en ongeregeldheden voor te komen, welke welligt door een misleid Gemeen, (tot welks kennis echter de voorgenomen reis van Haare Hoogheid eerder dan tot die der braafste Regenten schynt gekomen te zyn,) tegen Haare Koningl. Hoogheids intentie, by gelegendheid van Hoogstdeszelfs verschyning, zouden kunnen veroorzaakt zyn geworden.

AMSTELDAM.

Adres ter verwydering van de Princes.

Dat by de boven geallegueerde redenen, welke voor de Vertooners reeds voldoende zouden zyn om hun te overtuigen, dat de bedoeling door Haare Koningl. Hoogheid, by gedagte Missive aan Hun Ed. Gr. Mog. uitgedrukt, door Hoogstderzelver nadering van *'s Hage* geenzins zoude bereikt worden, nog deeze reden bykomt, dat zy Vertooners in Haare Koningl. Hoogheid geene eigentlyke qualiteit kunnen penetreeren, welke Hoogstdezelve tot eene behandeling van Staatszaken mogte kunnen geschikt maaken, te meer daar 'er, tot bemiddeling der geschillen tusschen de respective Provintien, door UEd. Gr. Achtb. jongste Propositie, reeds een ander middel ter Deliberatie van Hun Ed. Gr. Mog. gebragt is; terwyl ook het mistrouwen van den Souverain dezer Provintie tegen den Stadhouder, van dien aard is, dat hetzelve eeniglyk door eene onverwylde en totaale aflegging van 's Prinsen aangenomene politieke grondbeginselen, en alzo door eene daadelyke medewerking tot het by de Natie verlangde redres der Constitutie, (waartoe de goede Ingezetenen met dankbaarheid den invloed van Haar Koningl. Hoogheid op den Prinse haare Gemaal zouden gebezigd zien,) maar geenzins door eenige tusschenkomst ofte schikking, kan weggenomen worden.

Dat alzo zy Vertooners, op voorzegde gronden, de overkomst van Haare Koningl. Hoogheid voor het oogmerk, by dikwyls gedagte Missive uitgedrukt, geheel en al niet alleen ongeschikt, maar zelfs schadelyk rekenende, integendeel ten vollen overtuigd zyn, dat voor als nog het verblyven van Haare Koningl. Hoogheid buiten deeze Provintie tot die bedoelde rust veel meer geschikt zal zyn: te meer, daar het deerlyk verdrukte *Gelderland*, en een gedeelte der Provintie *Utrecht*, toneelen van dwingelandy en geweld opleveren, welke zo zeer geschikt waren, om een Vorstelyke ziel te roeren; en welke aan die onge-

gelukkige Ingezetenen zo veel recht gegeeven hebben om te verwagten, dat Haare Koninglyke Hoogheid hoogstderzelver invloed op haar Gemaal, van wiens wenk het afhing, om de onderdrukten in die Provintie te redden, zodanig zou gebruikt hebben, dat zy in de dankbaare traanen van vry-geworden Ingezetenen eene beloning zoude gevonden hebben, welke eene edelmoedige ziele waardig is.

AMSTELDAM. *Adres ter verwydering van de Princes.*

Waaromme zich de Vertooners keeren tot UEd. Gr. Achtb. eerbiedigly verzoekende, dat het UEd. Gr. Achtb. behagen moge, om, wanneer de meergemelde Misfive van Haar Koningl. Hoogh. by UEd. Gr. Achtb. een poinct van deliberatie zal uitmaken, daar op deezer Stads Gedeputeerdens ter Staatsvergadering te gelasten, om, wegens deeze Stad te declareeren, dat UEd. Gr. Achtb. de overkomst van Haar Koningl. Hoogheid, onder welke voorgeving zulks ook zyn mochte, tot het oogmerk by gedagte Misfive uitgedrukt, geenzins geschikt oordeelen, en van opinie zyn, dat H. Ed. Gr. Mog. opgenoemde Propofitie van Hoogstdezelve behooren te declineeren, met communicatie van deze Refolutie aan Hoogstdezelve, en verdere aanzegging, om, tot conservatie van die rust, welke Haar Koningl. Hoogh. zegt te bedoelen, zich van het territoir dezer Provintie te verwyderen, en, voor als nog, buiten dezelve te vertoeven.

't Welk doende &c.

Men schreef in de bovengem. Opregte Nederl. Courant N. 84. op eene wyze die veel al naar het dolzinnige geleek, en egter door het gros niet zodanig beschouwd wierdt: een nieuw bewysreden, van hoe treurige gevolgen de Burgertwisten zyn, en hoe zeer die vyanden van een Volk zyn, die die twisten by hetzelve stooken:

UTRECHT

AMSTELDAM.

Uittr. uit de Opr. Nederl. Cour.

UTRECHT den 5 July. Wat zullen, ja wat moeten eindelyk de Europische Mogentheden zeggen van de verraderlyke, moorddadige en barbaarsche handelwyze van *Willem den Vyfden*, met zynen goddelozen en gevloekten aanhang, zo binnen de Provintie van *Gelderland* als ook *Utrecht?* Is immer de tierannny van *Spanje*, om deze Gewesten en deszelfs Vrye Burgers, en In- en Opgezetenen te overheerschen, erger geweest, als de gruwelen die reeds in *Gelderland* gepleegd zyn, en door het gantsche Vaderland noch staan gepleegd te worden? En welk eerlyk Mensch, welk braaf Vaderlander, zal nu noch langer twyffelen aan het zo God- en Eervergeten Plan van het tegenswoordig verraderlyk Huis van Oranje, met deszelfs Staats-Cabalisten, om als openbare Tierannen en Rebellen, het Vaderland totaliter te verdelgen, en de VRYHEID den hartäder af te steken? Maar helaas! wat schiet 'er dan ook meer voor het Volk van Nederland over? als gewapend zich te vereënigen, om, voor het te laat zal zyn, den Dwingeland zodanig het hoofd te bieden, dat *Willem den Vyfden* met zynen gevloekten aanhang, even als PHILIPPUS den Geweldenaar, of aan den lyve gestraft, of het Vaderland uitgebannen word, op dat het bloed der onschuldigen niet langer moge stromen, en 's Lands Tirannen strafloos hunnen gruwelyken rol uitspeelen.

En in de Nederlandsche Courant, die by *Verlem* wordt uitgegeven, N. 81.

AMSTERDAM den 5 July. Men is thans volkomen verzekerd, dat, als het de Princesse van Oranje gelukt was om tot den *Haag* door te dringen, dat als dan die zelfde tooneelen van woede, moord en roof daar en in alle de Steeden en plaatsen van deeze Provincie ook zouden geopend

opend zyn: en, waarde Landgenooten! langs zulk een pad baant zich een weg tot den Troon een man, die, zo als de laage Vleijer en Bloemenstrooijer *Hofstede* zegt, door God op de bede der Vroomen aan Nederland is geschonken; en waarlyk men mag wel zeggen *in zyne grimmigheid geschonken*. Dat monster, gekweekt en gevoed met het beste des Lands, ontziet zich niet om door de besoldelingen van de Republiek overäl, ter eere van zynen naam, alle verfoeijing te verspreiden, en de grootste wandaaden te bedryven, waar van een Barbaar zelf zoude yzen.

AMSTELDAM.

Nog schreef de Schryver van de Opregte Nederl. Courant, *Nomsz.* in zyn N. 83. op deze buitensporige wyze, wegens de geweldenaryen in verscheidene plaatsen in Gelderland voorgevallen, en door ons hier voren reeds verhaald, in dezer voege:

Thans regeerd het Geweld, de Overheersching is op den Throon, en twee Zes Ponders zyn voor de Wagt geplant, terwyl het Gemeen alhier en op andere plaatsen den Verraderlyken *Prins van Oranje* voor *Hertog* voornemens is uit te roepen, een eer, die elk eerlyk Man van zulk een *Cartouche's* Bende hem gunt, terwyl elk braaf *Geldersman* voorzeker, voor een wyl hoe eer zo liever zyn Voorvaderlyken grond, thans verwoest, verlaaten moet, en wyken naar die plaatsen, alwaar men zich omgord en gereed staat tot een geregte wraake en schavergoeding, die niet anders dan door het doen omkomen van den *Nederlandschen Catilina* dezer Eeuw, *Willem den Vyfden* en zyne Vloekgenooten, een *Philips* en *Duc d'Alba* in Wreedheid te boven gaande kan bekomen worden, waarom ze dan ook ten spoedigsten by HOLLAND, en de overige Bondgenooten, die met hen eene lyn trekken, behoorde Vogelvry verklaard te worden.

Aan-

AM-STEL-DAM. Aanmerkelyk is ook in diezelfde Opregte Nederlandsche Courant, eene aanhitzende aanspraak, welke indien door den Schryver, of door te veel gebruik van sterken drank verhit, of door zinneloosheid ylende heeft kunnen worden geschreven; zo is het nochtans te verwonderen, dat het Publiek dezelve heeft kunnen dulden, zonder allen, van welke party of denkenswyze ook, gezamenlyk de grootste verontwaardiging openlyk te toonen tegen een stuk, 't welk de Natie, zo by vreemden, als by haare eigene Nakomelingschap moet onteeren. Maar even als in sterke drank, met welke zy, die zig daar aan verslaaven, doorgaans by kleine hoeveelheid beginnen, en zig langzaam aan grooter gewennen; zo was het ook met het buitensporig schryven, en dulden van die voortbrengzels gelegen. Voor eenige jaaren nog, zouden de braave Nederlanders van dusgelyke stukken gegruwd hebben. Nu scheen die gevoeligheid geheel verdoofd. Zommigen, van beide de partyen, verfoeiden wel dusdanige gedrogten der in zich zelve veel edeler Drukpersse; maar dezen wierden door de overmate van drift en partyzucht, geenen door vrees wederhouden, van openlyk misnoegen te toonen, en (daar thans zo veele adresfen geschieden over allerleie zaken, veelal niet van het bewind zynde van die geenen, welken die adresfen doen) hun algemeene veragting op die wyze ter kennisse van de regeering te brengen. Vooral was het te verwonderen, dat niet zo wel tegen dusdanige Nieuwspapie-

ren

ren de yver der Regeerders te Rotterdam en in 's Hage ontblaakte, zo als wy gezien hebben (bl. 1606 en 1831.) dat tegen de Gelderſche Historiſche Courant geſchied is. Dit zou geen gering bewys van onzydigheid geweest zyn, en dier onzydigheid, veel eer hebben aangedaan. Zie hier dat ſtuk, in de Opregte Nederlandſche Courant N. 83. zelve, woordelyk van dezen inhoud: AMSTELDAM.

AMSTERDAM *den 5 July*. De lieve *Oranje parthy* is toch uittermate voor de Vrolykheid, dat is voor de Vrolykheid, die aangericht word door JAN KNIP, uit de achter hoeken: Zie daar de ware geallieerden van onzen beklagenswaardigen Koning van ELBURG. Mevrouwe de *Prinſes* wil zich, om des Vredes wille, eens naar den *Haag* begeven, daar men Vier en Twintig Uuren voor haar komst, hare aankomst wist; die komst word ongelukkig genoeg voor het beraamde Plan geſtuit; maar wat gebeurt 'er? In *Gelderland* en in *Zeeland* borsten Plunderingen en Oproeren uit, (gewone hulpmiddelen van het *Oranje Huis*!) nu bidden Wy ieder die oogen heeft om te zien, om eens te overrekenen de Reis der *Princesſe*, het tydſtip dat zy in den *Haag* zou komen, (onze *Willem* was in de achterhoede,) en het tydſtip der Plundering, en besluite daar uit de Vredelievende gevoelens van Hare Koninglyke Hoogheid. *Aanhitzing in de Opr. Ned. Cour.*

Nu! de grap is weder mislukt! het Verraderlyk Plan der Ondeugenden is weder verydeld! Maar wie moet zich niet verwonderen over de twee Brieven der Princes? Zy ſpreekt daar in van het mainteneeren der Conſtitutie, dat is, om de Hollanders volſlagen ſlaven te doen zyn van eenige trotsaarts, die in *Amſterdam* en elders veinzende goe-

AM-
STEL-
DAM.

Aanhitzing in de Opr. Ned. Cour.

goede Volksvrienden te zyn, om dat zy lafhartig het Volk vrezen, (waren zy geene fchurken zy zouden het lief hebben,) heimelyk tegen het Volk maatregels nemen, om het éénmaal, met uitsluiting van den Prins te kunnen beheerfchen. En, wat noch meer verbaast, is, dat Mevrouw van Oranje juist afdaalt om dezelfde fchandelyke taal te fpreken, als de infame *Haagfche Courantier*.

Deze Vagebond, dubbeld de galg waardig, reutelt eeuwig van de *Oude Conftitutie*. Een' welbekenden Deugeniet is veel toe te geven; maar kan een Koninglyke Princes afdalen om dezelfde taal te fpreken? Nu dan, Landgenoten! daar gy opentlyk word belaagd, daar de Verraderlyke toeleg om U te Plunderen, te Verflaven of U te Vermoorden, geen geheim meer is, en daar de Prins en zyn Verraderlyke aanhang, door zulke middelen alleen zich op U kan verheffen, grypt als één enkele Man de Wapens aan: uit het Hart van HOLLAND, inzonderheid uit AMSTERDAM, moet alles wat maar gemist kan worden, en wat Wapens voert, naar UTRECHT afzakken. AMSTERDAM heeft Zestig Compagnien, rekenen Wy maar ieder op 80 Man, dan zyn 'er 4800 Mannen, die ieder één Dwingeland kunnen voor den eerloozen Kop fchieten. Houden Wy nu alleen 1500 Mannen in de Stad, deze met Gefchut en Ruitery gefterkt, zyn over genoeg om de rust in de Stad te bewaaren; als dan kunnen 'er 3300 Koppen naar UTRECHT, om de Moordenaars en Dieven, die de Prins derwaarts kan zenden, den hals te helpen breken. En hier toe zyn die 3300 Mannen verpligt; want daar het zigtbare Plan van den Dwingeland is, om, waar zyne Bende Meester zyn, de Vaderlanders door Plundering te verarmen, en de fchuldelooze Steden ARNHEM, ZUTPHEN, HATTEM en ELBURG, hier van fprekende bewyzen opleveren, wat zou het lot onzer UTRECHTSCHE Broederen zyn, en

wat

wat het onze, zo de Tiran Meester wierd? Immers is het een' Geweldenaar meer te doen om Slaven te maken, dan om als een wys bepaald Opperhoofd te leven, onder een Vry en magtig Volk. Van ouds was het stelsel der Oppermagtigste Prinsfen: AMSTELDAM.

Aanmoediging in de Opr. Ned. Cour.

't Is beter dat een Vorst, herstelà in al zyne eer,
Een overmeesterd, een elendig Volk regeer',
Dan dat hy, door met hen als Burger om te zweven,
Genoodzaakt zy de stem der Wet gehoor te geven.

Wel aan dan, moedige *Amsterdammers!* vliegt als Leeuwen ten stryde; immers hebt Gy uwe Wapenen niet alleen leeren behandelen voor *Uwe* Stad, neen! Gy hebt U geoeffend voor Uw Vaderland, en voor Uwe verdrukte Medebroeders. Reeds hebben de moedige Auxiliairen in het Cordon leggende, zich onderling verbonden om niet uit elkander te gaan, voor dat het Vaderland niet alleen gered, maar gewroken is. Ondersteunt die loffelyke, die edele wraak met geheel Uw vermogen. Vliegt naar de Wallen van *Utrecht*: Uwe val is verbonden aan den val van de *Stichtsche* Hoofdstad. Weest verzekerd, dat Hy, die de GOD der Legeren en der Overwinningen is, zyne vernielende Engelen onder Uwe Banieren zal doen stryden, en bedenkt, dat Kanon- en Musquettenvuur alleen vermeestert wie het vreest, niet den man die 't wederstreven durft.

Alhier is thands een Corps Burgers, dienstdoende te paard, tot stand gebragt, van 't welk wy bl. 1320 een woord gemeld hebben. Deszelfs Officieren zyn: *F. Beeldsnyder* en *J. H. des Villates*, Secretaris van de Desolate Boedelkamer alhier, als Ritmeesters: *J. B. F. Testart*, Vendumeester alhier, en *W. Hooghart*, als Lieutenants: *P. van Jaarsveld*,

AMSTELDAM. Adjudant met rang van Souslieutenant: *S. Wiselius Iperuszoon*, en *G. C. Thronicke*, Cornetz: *J. Tialingii* en *T. Avis*, Cornets Titulair: *J. B. Duchenois*, Piqueur met rang van Cornet, en *C. A. Nissen*, Secretaris van 't Corps.

Men las dezer dagen in de dagpapieren deze bekendmaking.

ALLE DE EXERCEERENDE LEDEN van het Genootschap van Wapenhandel *TOT NUT DER SCHUTTERY*, worden verzogt tegens Morgen den 6*den* dezer, des avonds tegen 8 uuren, te compareeren op de Groote Societeits-Kamer, in *de Stad Lion*, in de Nes, om aan te horen: *de Lecture eener allerintressanste Brief van de Commissie der Gewapende Burger-Corpsen, ter Expeditie van Burger Militaire zaken te* WOERDEN, om door de presente Leden, by meerderheid daar op een besluit te nemen, en een antwoord te helpen arresteeren.

Amsterdam, den 4 July 1787.

Uit Last van de Commissie van Directie.

JACOBUS KOK, *Secretaris.*

Den 7 July is de Verkiezing van twee nieuwe Burgemeesters, in plaats van de *geremoveerde* Heeren *Dedel* en *Beels*, op de plegtigste wyze hier geschied, onder eene toevloed van duizende van Menschen, zo op den Dam als in de Huizen aldaar rondom by een vergaderd. Ten 10 uuren vergaderde

de de Raad op het Stadhuis, het welk door ses Compagnien gewapende Burgers met hunne vaandels en muziek, benevens het Corps Ruitery, over den Dam tot langs de Waag bezet was; welken eenen grooten kring maakten, en eene groote ruimte voor het zelve vry lieten. Twee Compagnien waren op de Zaal van het Stadhuis. Vervolgens werden de Heeren Gecommitteerden uit den Grooten Krygsraad, die van het Defensiewezen, en het Collegie der Geconstitueerden, door Detachementen Burger Grenadiers, uit de Vaderlandsche Societeit afgehaald, en naar het Stadhuis geleid. De verkiezing der Heeren Burgemeesteren is toen door den Raad dezer Stad geschied, wordende ingevolge het hier voorgem. Adres verkoren, de Heeren Mr. *Willem Bakker*, en Mr. *Jan Geelvink*, Vryheer van *Bakkum*, en Heer van *Castricum*.

AMSTELDAM.

Toen deze verkiezing geschied was, en de nieuwe Burgemeesters door den Raad in den Eed genomen waren, kwamen de nieuw verkorene Burgemeesters, met den Burgemeester *Hooft* aan 't hoofd, benevens de Raden, en de Gecommitteerden uit den Krygsraad, en Geconstitueerdens van 't Stadhuis in den grooten kring, om zig aan 't volk te vertoonen in deze orde: Collonellen, Burgemeester *Hooft* met de nieuwe Burgemeesteren, de Vroedschappen, de Officieren van den Krygsraad, en de Geconstitueerdens, voorgegaan door de Bodens en door een Pelotton Grenadiers, terwyl een diergelyk

AM-STEL-DAM.

Pelotton den trein sloot. Daar wandelden zy in den kring heen en weder langs de geschaarde en gewapende reyen der gewapende Burgers, onder het presenteeren van 't geweer, het roeren der trom, het geluid der pypen, en een Militair muziek van allerlei blaastuig, dat zig beurtelings deedt hooren. Na deze korte wandeling, en ontvangene eerbewyzing, keerden bovengemelde Heeren in het Stadhuis te rug; en namen de nieuwe Burgemeesteren zitting in Burgemeesters Kamer. Ten 12 uuren zyn Burgemeesteren en Vroedschap weder vergaderd geweest, en scheidden ten een uure. De gansche plegtigheid geëindigd zynde, wierden de Heeren Burgemeesteren onder het geleide van de Burger Ruiters, alle in Uniform, met ontblote Pallasfen, voor en agter de Koetzen rydende, naar hunne Huizen gebragt; en de andere Heeren onder geleide van de Grenadiers, naar de Vaderlandsche Societeit, gelyk zy van daar waren afgehaald. Des avonds was by de nieuwe Burgemeesteren gelukwensching, als naar gewoonte.

Dien zelfden dag trok het nieuw opgerigt Corps Ruitery van den Dam naar Zeeburg, om aldaar gemonsterd te worden, en eenige wapenoeffeningen te verrigten.

Den 8 July kwam by de Commissie van den Achtb. Raad dezer Stad tot het Defensiewezen, tyding in, „ dat in den gepasseerden nagt een sterk Detachement uit „ Utrecht was uitgerukt, om het Camp te „ Zeist te ontrusten, en de voorposten te

„ lig-

„ ligten, waar onder de Lieutenants *Siburg* AM-
„ en *Hasten* en Sous Lieutenant *van der* STEL-
„ *Schroef*, zig hebben bevonden, met 30 DAM.
„ Gemeenen en twee Sergeanten van het
„ Regiment Waardgelders, welke gecom-
„ bineerd met de Jagers van den Heer
„ Rhyngrave *van Salm*, handgemeen met
„ den vyand zyn geweest, en derzelver
„ voorposten verdreven hebben; zynde by
„ die attaque één man van het Regiment
„ Waardgelders dood geschooten, en verder
„ niemand gekwest. De Lieutenant *van*
„ *Hallem*, is ook met twintig mannen en de
„ nodige Officieren buiten de Weerdpoort
„ gedetacheerd geweest."

Door eenen Uitlegger op de Zuider Zee is aangehouden en naar deze Stad gezonden, een Schip van Hasselt komende, en zynde bestemd naar Elburg; waar op 24 Soldaten waren, uit verscheidene Regimenten, de meesten uit het Cordon verlopen; gelyk ook een Burgemeester van Hasselt genaamd *Bode*. Deze Burgemeester is door het Defensiewezen op zyn woord van eer ontslagen.

Den 8 July zyn voor deze Stad twee Schepen van Harderwyk gekomen, met 80 Leden van 't Genootschap aldaar met hunne geweeren, alzo aldaar Krygsvolk verwagt wierdt: deze allen zyn terstond naar Utrecht vertrokken.

AM-STEL-DAM.

Den 9 July was het hier zeer druk onder de Burgery, die alle opgeroepen zyn op hunne Loopplaatsen, om uit ieder Compagnie 10 man te nemen, zynde dus 600 man, om naar Utrecht te vertrekken, gelyk dezelven dan ook derwaarts vertrokken zyn.

Onder alle deze gebeurtenissen wierdt men van tyd tot tyd door hoop op de hulp van het Fransche Hof aangemoedigd: zo als b. v. in de Vaderl. Courant N. 84.

AMSTERDAM *den 9 July*. In een Brief uit *Parys* van den 1 dezer word gezegd: „ Het „ is niet meer twyfelagtig, dat de Koning we„ zendlyke en kragtdaadigen bystand zal geeven „ aan de Republyk van *Holland*, indien zyne Be„ middeling niet genoegzaam zyn mogt om de ge„ schillen en Verdeeldheden van de VII Provin„ tien te doen eindigen, van welken de Staaten„ Generaal, in eene volstrekte Regeeringsloos„ heid vervallen zyn. Het Camp by *Givet* is ge„ maakt, en het is beslist dat de Graaf van *Ro„ chambeau* deeze kleine Auxiliaire Armée zal „ Commandeeren, indien Z. M. zich verplicht „ ziet, of gevraagd wordt om ze naa *Holland* te „ doen marcheeren."

Op dezen grond vuurde men teffens de drift aan tot de heftigste stappen: gelyk in de *Nederl. Cour.* van den 9 July N. 82.

Men verzekerd hier stellig, dat in dezen Week in de meeste Steden van Holland door de weldenkende Ingezetenen, by hunne BRAAVE GECONSTITUEERDENS zal worden aangedrongen, dat hun Ed. naamens hunne Constituanten, by derzelver REPRESENTANTEN, zullen eischen, dat den ONTAARTE DWIN-GE-

GELAND *WILLEM DEN* V. — Volgends inhoud van het CONCEPT DECLARATOIR DER INGEZETENEN VAN HOLLAND, ZO IN DE STEDEN ALS TEN PLATTEN LANDEN, TER STAATS-VERGADERING VAN HOLLAND beslooten worden. Doch niet alleen dien TIRAN, en zyn *gantsche Huis* geene de minste Gunste meer beweezen worde, maar voor eeuwig worde ontzet van ALLE WAARDIGHEDEN; dat hy en de zynen worden verklaard te zyn VERRADERS VAN HET VADERLAND; dat zyne goederen worden GECONFISCEERT, en uit de inkomsten van dien, en ook uit zyne Gaagien de schaadens door hem aan Land en Volk veroorzaakt, mogen geboed en gebeterd worden. Dat hy *WILLEM DEN* V. worde VOGEL VRY verklaard, en in handen van den Souverain gelevert, loon naar werken ontvange en dat al verder zyne Gemalin en Kinderen het Grondgebied der *Provintie van Holland* worde *ontzegt*, en by foute van dien, ieder Burger en Ingezetenen gemagtigt dezelve te arresteeren of te helpen arresteeren, welke magt zy ook begeeren dat aan hun verleend worde om dit te oefenen, aan alle die *fielten, die met het Huis van Oranje zaamen spannen*, om den Vryheid van den Staat, het Goed en Leven der Ingezetenen, aan hunne Heerschzugt op te offeren, op dat zo eerder zo beter den VRYEN GROND, die zy bewoonen, van deze PESTEN mag ontlast en gezuivert worden, wyl anderzints de Natie genoodzaakt zal zyn zig zelve ten behoud der Vryheid regt te verschaffen.

AMSTELDAM.

Dusdanige berigten liepen veel al de gebeurtenissen zelven vooruit: het zy om dat zy in de Burgersocieteiten verhandeld wordende, niet geheim waren, maar spoedig ter kennisse der Nieuwschryvers kwamen; het

AMSTELDAM.

zy om de gemoederen vooraf te bereiden, en de voorgenomene ſtappen te doen goedkeuren. Voorgemeld Concept Declaratoir is veel verzogt geworden, en ter Algemeene Vergadering der Burgercorpſen te Leyden gehouden, vastgeſteld op deze wyze: „Om „ *Willem den Vyfden* te ſuſpendeeren in al„ le zyne charges, met inhouding van trac„ tementen; emolumenten, en wat verder „ daar aan annex mogt zyn; voords hem „ het territoir dezer Provincie te ontzeggen, „ en zo lang de troubles mogten duuren, „ Mevrouw de Princesſe met haare kinde„ ren insgelyks:" Op deze wyze wierdt het Declaratoir ter Vergadering der Burger Corpſen te Leyden beraamd en vastgeſteld, om aan de Staten van Holland den 4 Augustus 1787 ingeleverd te worden.

Het Defenſiewezen in deze Stad hadt den 26 Juny 1787 aan den Secretaris van de Admiraliteit alhier, den Heere Mr. *C. Backer*, dezen brief geſchreven:

WEL ED. GESTR. HEER!

Op de vaste verzekering, dat op de Werf zodanige ordres waren geſteld, dat de braave en welmeenende Burgers, dewelke op de Werf werken, gerust wederom te werk konde komen, zonder vrees van geweldadige mishandelingen, van wegens zodanige mede werklieden, welker denken handelwyze alreeds de oplettendheid der Juſtitie, ofte ten minſte die van onze Commisſie had opgewekt: —— hebben wy ook aan *Jacobus Wardenaar*, Vice-Commandeur van de Loodgieters,

ters, de toezegging gedaan, dat hem geen leed zoude wedervaaren. Op die toezegging heeft hy de geheele voorweek gewerkt, niettegenstaande vecle bittere scheldwoorden en agressien hem van tyd tot tyd aangedaan, dog welke hy in hoop van betere tyden, zonder daar over te klaagen, heeft laaten voorby gaan; dog heden morgen is de gem. *Wardenaar*, eerst in de winkel door *Pieter Schensema*, Commandant van de Loodgieters, gestooten en gescholden, en by het afgaan van de Werf ten 8 uuren, buiten de Poort komende, geweldadig door den zelven aangevallen, en met slaan en trappen zoodaanig mishandelt, als de duydelyke teekens op zyn hooft, en aangezigt bewyzen, en het is alleen door zyn spoedig ontvlugten, dat hy de handen van dien, en andere geweldenaars, die dadelyk met *Schensema* mede deeden, is ontkoomen.

AMSTELDAM. *Brief van 't Defensiewezen aan de Admiraliteit.*

Wy insteeren dus met alle nadruk, dat eens eindelyk een exemepel gesteld worde, waar door werden voorgekoomen dat het naauwelyks gesmoorde vuur van oproer en geweld niet weder aanwakkere, en dat dus de gemelde *Schensema*, als een slegt subject en geweldadig faamenspanner, teegens brave, stille en welmeenende Werklieden, van de Werf ontzet werde: hierop, door UWEd. Gestr. tussenkomst, eene voor de Burgery zoo hoog nodige gunstige dispositie van het Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit, afwachtende, betuigen wy met alle achting te zyn,

WEL Ed. GESTR. HEER!

UWEd. Gest. D. W. Dienaaren,

Gecommitteerden van den Raad der stad Amsterdam tot het Defensiewezen.

AMSTELDAM.

(*was getekend*)

Amsterdam den 26 Juny 1787.

A. P. VAN LEYDEN.
B. E. ABBEMA.
J. B. BICKER.

(*opschrift was*)

Aan den Wel Ed. Gestr. Heere Mr. C. *Backer* Secretaris van 't Ed. Mog. Collegie ter Admiraliteit, resideerende te Amsterdam.

De Raad Fiscaal Mr. *J. C. van der Hoop* schreef den 9 July 1787. nopens deze zaak aan den Zeeraad dezen brief:

EDELE MOGENDE HEEREN!

Zoo dra den Onderget, ingevolge de Resol. van UEd. Mog. in dato 26 Juny laatstleden heeft geëxamineert de Missive van Heeren Gecommitteerde van den Raad der stad Amsterdam tot het Defensieweezen in dato 26 Juny, aan den Heer Secretaris *Backer* geaddresseert, byl. deezes A. — by welke gemelde Heeren voordraagen, *dat Jacobus Wardenaar Vice-Commandeur van de Lootgieters, dien ochtent eerst in de Winkel door Pieter Schensema Commandeur van de Loodgieters, is gescholden, en gestooten, en by het afgaan van de Werf ten 8 uuren buiten de Poort koomende geweldadig door den zelve aangevallen, en met slaagen en trappen, zoodanig mishandelt, als de duidelyke teekens op zyn hooft, en aangezigt bewyzen, dat het alles door zyn spoedig ontvlugten, hy de handen van hem, en andere Geweldenaars, die dadelyk met Schensema mede deede, is ontkoomen.* —— *Insteerende gemelde Heeren vervolgens met alle nadruk, dat eens eindelyk een exempel gesteld word, waar door verde voorge-*

gekoomen, dat het naauwelyks gesmoorde vuur van oproer en geweld niet weder aanwakkere, en dat dus de gem. Schensema zonder uitstel als een slegt subject en gewelddadig saamenspannen tegens brave stille en welmeenende Werklieden van de Werf ontzet worde —— welke voor de Burgery zo hoognodige gunstige dispositie van den Raad waaren afwagtende. —— heeft hy van UEd. Mog. verzogt, dat twee Heeren Commissarissen zig wilden verledigen om op de Werf te koomen, en het op neemen van den toestand van deeze klagten by te woonen.

AMSTELDAM.

Brief van den Fiscaal aan de Admiraal.

Den Ondergesch. heeft vervolgens in presentie van de Heeren *van Boetzelaar* en *van Royen* eenige persoonen van de Werf laaten verklaaren, het gunt hun van deeze twist bekend was, en vervolgens voorsch. *Jacobus Wardenaar* ontbooden, en hem gevraagt bewys van de klagten, die hy by Heeren Gecommitteerden van het Defensiewezen had ingedient, wanneer hy zig beroepen heeft op *Teunes Reynders* Commandeur van de Sjouwers, welke aanstonds geroepen zynde, in zyn presentie heeft verklaard, zoo als uit de byl. B. aan UEd. Mog. zal consteeren, *dat hy het disput tusschen den Commandeur P. Schensema en Vice-Commandeur J. Wardenaar op dingsdag den 16 Juny niet heeft gezien, maar in het voorby loopen gehoord, dat 'er wel eenige lieden zouden zyn, die verklaaren konden, dat de Vice-Commandeur slegt behandeld was, dat hy Commandeur evenwel niemand van die Lieden met kennis heeft kunnen onderscheiden.*

Vervolgens is aan voorn. *Wardenaar* gevraagt, of hy geen andere getuigen konde bybrengen, en in het byzonder is hem door den Onderget. voorgehouden, dat, in gevalle hy buiten de Werf door den Commandeur *Schensema* was aangevallen, hy tot die tyd in stilte zonder schrik van de Werf was afgegaan, en vervolgens zig wel zoude kunnen herinneren, de Persoonen die naast, om en met hem de Werf waren afgegaan, aan welke vervol-

AM-STEL-DAM.

Brief van den Fiscaal aan de Admiraliti.

volgens getuigenis der waarheid konde worden gevraagt, en dat hy de zulke dan opgeven zoude, — waarop hy geantwoord heeft, gelyk in zyn Responsive op het 14 Art. der gedaane Interrogatorien, byl. C. blykt, dat hy niemand gekent heeft: nader aan hem zynde voorgehouden, of dan niemant van de bewoonders der Huizen over de Werf dit geval gezien heeft, en bewys van zyne klagten door zyne getuigenisse zoude kunnen geeven, — heeft hy aangenoomen zig daar na te informeeren, en die bewyzen in te dienen.

Wanneer aan voorn. *Wardenaar* op den 3 July zyn voorgeleezen de Interrogatorien, en Responsiven, die hem op den 27 Juny zyn voorgehouden, en door hem gegeven, — is hem in presentie van Heeren Commissarissen de Heeren *Huygens* en *van Voorst* nader afgevraagt bewys zyner klagten, — maar ook toen is hy in gebreeken gebleeven, en hy heeft zig alleen nog op voorn. *Teunes Rynders* beroepen, of schoon zyn getuigenis zeer verre van voldoende of liever niets is.

De Onderget. die wel kent de principes van UEd. Mog. om geen klagten, ten laaten van iemand aan te neemen, dan wanneer dezelve deugdelyk beweezen zyn, zoude hier meede kunnen volstaan, en UEd. Mog. adviseeren, om de *nadrukkelyke Instantien* van de Gecommitteerden van den Raad der stad Amsterdam tot het Defensieweezen te declineeren.

Maar den Onderget. die het caracter van voorn. Wardenaar al te wel kent, die by ondervinding weet, hoe hy ieder nieuw Lid van dit Collegie, ook hem in het begin van Zyn Ministerie, en de nieuwe bedieadens van de Werf, met klagten, en onwaare klagten heeft opgehouden, — en van welk onrustig Caracter hy is, — heeft eenig vermoeden opgevat, dat hy wel gem. Hr. Commissarissen met leugens, en onwaarheeden heeft opgehouden, dezelve misschien berokkend om andere onschuldigen te benadeelen, en zig zelve zo

mo-

mogelyk te bevoorderen; — zig dus toegelegt om de waare omstandigheden van dit toeval op te spoten: in welke vermoeden hy volkoomen bevestigd is.

AMSTELDAM.

Baief van den Fiscaal aan de Admiralit.

In de eerste plaats neemt hy de vryheid UEd. Mog. te herinneren een Resolutie van Heeren Commisfarisfen van 's Lands Magazyn en Timmerwerf in dato 14 July 1785 (copielyk hier nevens sub let. D.) wanneer door welgem. Heeren in een toen voorhanden zynde geval is gebleeken, dat hy het eerste een van zyn volk had aangerand, en na zyn mes had getast, en hy vervolgens 14 daagen in 's Lands dienst is opgeschort.

Ten tweede verzoekt hy UEd. Mog. te letten op de verklaaring van den Mr. Timmerman Cornelis Mast en Mr. Smit J. Rickers in dato 3 July laastleden (byl. E. 1°.) *by welke zy verklaaren, dat Jacobus Wardenaar by hun bekent is, voor een onrustig mensch, dewelke geduurende zyn aanweezen aan 's Lands Werf dikwils rusie en verdeeldheden veroorzaakt heeft*, het welk nog getuigd word door den Commandeur van de Hout Wal Paulus Perekamp (byl. E 2°.)

Ten derde heeft hy de eer UEd. Mog. voor te draagen, dat de Corporaal van de Wacht J. van Egmond, en aan hem, en aan Heeren Commisfarisfen op den 27 Juny laastleden heeft gerapporteerd, — dat hy onlangs voor 't Magazyn door een vreemd mensch was aangevallen, die hem aanzag voor eene *Gerrit Blom*, Werkman in de Loodgieters Winkel, hem geweldig heeft gebragt na het Huis van *Jacobus Wardenaar*, en niet eer losgelaaten, voor dat de Vrouw van gemelde *Wardenaar*, en anderen daar teegenswoordig hebben verzekerd hy *Gerrit Blom* niet was, — terwyl het aan den Ondergesch. uit de op die klagten door *Jac. Wardenaar* gedaane andwoorden, Art. 17 en 18 der Interragatorie (byl. C.) is toegescheenen, dat dit geval aan hem niet onbewust

is

AMSTELDAM.

Brief van den Fiscaal aan de Admiraliteit.

is geweest, en hy wel deegelyk getragt heeft, die *Gerrit Blom* te laaten aanvallen.

Ten vierden is hy verpligt, UEd. Mog. te verzoeken, te leezen, het Rapport van de Boden *Bonnet*, op den 2 July aan den Onderget. gedaan, (byl. F.) zynde die Boden gelast geweest, om hem tegens maandag den 2 July aan het Hof te ontbieden, om de gedaane antwoorden te bekragtigen, en te onderteekenen.

Uit dat Rapport zal aan UEd. Mog. blyken, dat hy zig met zeer weinig eerbied, tegens UEd. Mog. heeft uitgelaaten, terwyl de Onderget. aan UEd. Mog. kan rapporteeren, dat, wanneer hy evenwel gecompareerd is, hem door de Heeren *Huygens* en *van Voorst* die gezegdens in presentie van de Bode *Bonnet* zyn voorgehouden, en hy dezelve genoegzaam heeft erkent.

Ten vyfden, kan de Onderget. opmerken, dat gem. *Jacobus Wardenaar* reeds agt dagen te vooren, en wel op den 19 Juny rusie gezogt en gehad heeft, met zyn Commandeur, —— hem met een mes gedreigd, — en dat mes toen in drift gebrooken heeft, waar van aan Heeren Commissarissen een stuk is overgegeven, gelyk blykt uit de verklaaring van den Commandeur *Schenseima*, (byl. G.) en uit die van *Michiel van Ryl*, (byl. H.)

Ten zesden, moet de Onderget. omtrent het geval, waar over hy klagten aan Heeren Commissarisarissen uit den Raad heeft gedaan, voordragen.

A. Dat gem. *Jacobus Wardenaar* op den 26 Juny in den ogtentstond, omtrent half zeeven uuren, van een Werkman in de Winkel heeft willen vorderen, een vat Waater voor hem naar zyn Huis te brengen, dat dezelve zulks geweigert hebbende, om dat hy zyn werk niet wilde verlaaten. hy zulks zelve gedaan heeft, — het welk beweezen word door de verklaaring van de

Com-

Commandeur *Schensema*, (byl. G.) door die van *Michel van Ryl* Loodgieter, (byl. H.) door zyn eigen antwoorden op de 6 en 9 vraag, (byl. C.)

AMSTELDAM. *Brief van den Fiscaal aan de Admiralit.*

Den Onderget. kan niet nalaaten optemerken, dat dit gedrag op zig zelve genoomen, geheel aanloopt tegens de plichten van een Onder Officier op de Werf, terwyl het hem niet gepermitteert is, onder werk tyd zonder permisfie van de Werf te gaan, veel minder een Werkman, daar toe aan te zetten, en dat tot zyn particuliere gerief.

B. Dat gem. *Jacobus Wardenaar*, na dat geval en voor agt uuren in de Winkel koomende rusie gezogt heeft, en aan zyn Commandeur, op zyn zak kloppende gezegt heeft, — *hier meede zal ik je krygen*, gelyk Manifest is uit de verklaringe van den Commandeur *Schensema*; (byl. G.) en Loodgieter *van Rys*, (byl. H.) want offschoon *Jac. Wardenaar* zulks niet in zyn antwoorden op den 5, 9 en 10 vraag, (byl. C.) heeft erkent, blykt evenwel uit dat antwoord op den 9 vraag, dat hy de eerste aanleiding tot de woorden wisselingen, die volgens zyn zeggen plaats hebben gehad, heeft gegeven, door in de Winkel koomende te zeggen, *ben ik niet een schoone Vice-Commandeur, geen mensch wil my helpen*, wanneer er eenige woorden over en weer gewisselt zyn.

C. Dat meergem. *Jacobus Wardenaar*, in 't afgaan van de Werf zeer onstuimig is geweest, en tegens den Commandeur gezegt heeft, *je zult na de Blixem, en er zullen er meer gaan.* — *Ik donder in alle de Officieren van de Werf.* Het welk blykt uit de verklaaring van de Commandeur *Schensema* (byl. G.) van *Jello Rinkes*, (byl. I.) en *Dirk Swagerman*, (byl. K.) welke gezegdens hy ook zelve heeft erkend, in het 8 Art. antwoord (byl. C.)

D. Dat hy vervolgens van de Werf komende, den Command. *Schensema* heeft aangegreepen en geslaagen, terwyl die Command. zig alleen eenigzins heeft verweerd en *niet* wederom geslagen, ge-

AMSTELDAM. gelyk voldoende blykt uit de Verklaaring van de Command. zelve, (Byl. G.) van *Dirk Swagerman* en *Pieter Plakker* (Byl. K.), *Jelle Rinkes* en *Pieter Hermans* (Byl. I.)

Brief van den Fiscaal aan de Admiraliteit.

Uit alle deze omstandigheden en faien consteert vervolgens aan den Onderget. dat gem. *Jacobus Wardenaar*, van een zeer onrustig een twistzoekend caracter is. Dat hy zeer weinig eerbied en ontzag heeft voor den Raad en de Officieren van de Werf, dat hy zig heeft schuldig gemaakt aan het inbrengen van klagten tegens zynen superieur, zonder eenig bewys te kunnen bybrengen, dat hy een werkman heeft getragt van zyn werk te verleiden, en zelfs het zelve heeft verlaaten tot particuliere gerief, dat hy rusie gemaakt heeft tegen zynen Commandeur, en dat hy dezelven heeft aangegreepen en mishandelt.

Waarom de Onderget. de vryheid neemt aan U Ed. Mog. te verzoeken, dat gem. *Jacobus Wardenaar* van de Werf worde afgezet, en op dezelve niet meer geadmitteerd, of ten minsten, dat hy van Vice-Commandeur tot jongste werkman worde gedegradeert, en dan nog, na dat hy zyn schuld zal hebben erkent, aan den Raad om inschikkelykheid en gunst gevraagd, en aan den Command. *Schensema* in presentie van twee Heeren Commisf. zyn leedwezen en berouw betuigd, en ontzag en eerbied beloofd. De Ondergeschr. heeft de eer te zyn.

(*was getekend*)

J. C. VAN DER HOOP.

Amsterdam 9 July 1787.

Ook heeft de Zee-Raad alhier aan de Algemeene Staten den 10 July dezen brief geschreven:

HOOG

HOOG MOG. HEEREN!

AMSTELDAM. *Brief der Admir. aan de Stat. Gener.*

Het heeft U Hoog Mog. behaagd, by Hoogstderzelver Resolutie en Missive van den 5 July laatstleden, aan ons over te zenden eene Missive van de Heeren Staten van Utrecht, geschreven te *Amersfoort* den 25 Juny laatstleden; mitsgaders eene Missive van Zyne Doorluchtige Hoogheid, geschreven aldaar den 28 Juny, onder adresse van den Griffier Fagel, en laatstelyk nog eene Missive van Hooggemelde Heeren Staaten geschreven te *Amersfoort* den 29 van de meergemelde maand Juny, alle in het breede houdende eene opgave van hostile ondernemingen van een Vaartuig op de Zuider Zee, onder commando van den Kapitein *van Pelt*, voerende de Wimpel van den Staat, zonder op authorisatie van U Hoog Mog., of Lettres de Marques, door den Admiraal-Generaal te zyn voorzien geweest.

Waar op U Hoog Mog. dit Collegie hebben gelieven aan te schryven, ons naar de gevallen, in de voorschreven Missive voorkomende, naauwkeuriglyk te informeeren en daar van ten spoedigste een omstandig Berigt aan U Hoog Mog. te laten toekomen.

In voldoening aan welke aanschryving wy van den Kapitein *van Pelt*, als door ons niet in Commissie gehouden, en wy dus van zyne verrigtingen onbewust zynde, by Missive gerequireerd hebben deszelfs schriftelyk berigt op de facta in Uwer Hoog Mog. Resolutie en Bylagen vermeld, hem ten dien einde Copy daar van ter hand gesteld zynde; waar op hy ons heeft ingediend een Berigt, het gunt niet detailleert bovengemelde gevallen, weshalven wy hebben gemeend hem nog nader te moeten onderhouden; het gunt, alzoo dezelve niet present is, nog niet heeft kunnen geschieden, maar wy zullen de eer hebben den uitslag daar van ten spoedigste ter kennisse van U Hoog Mog. te brengen.

AMSTELDAM.

Brief der Admir. aan de Stat. Gener.

Verder hebben wy geoordeeld hier by te moeten voegen een aaneengeschakelde opgave van het geen by ons Collegie is voorgevallen met relatie tot onderscheidene verzoeken aan ons gedaan, door de Ed. Achtb. Heeren uit den Raad der Stad Amsterdam, tot het Defensiewezen derzelve Stad, concernerende het armeren van twee Kanonneerbooten en het Commando derzelven en wat door ons in dezen is verrigt.

De bovengemelde Heeren, op den 2 Juny laatstleden, eene conferentie met ons hebbende verzogt, gaven daar in te kennen, dat de veiligheid der Stad en de geruststelling der Burgery ten hoogsten vorderden, dat aan de kant van het Y, en wel te Water, eenige armature geschiedde tegen overrompeling, welke aan die zyde konde aankomen; dat zy dierhalven meenden, uit de ampele magt hun door den Achtbaren Raad gegeven, om by der hand te nemen en zich te verzekeren van alles wat daar toe konde strekken, aan het Collegie ter Admiraliteit, in deze Stad residerende, met eenige instantien te mogen verzoeken het gebruik van de twee Kanonneerbooten, behoorlyk gearmeert, onder het Comman. van bekwame Officieren. Waar op mondeling door ons is gerepliceert, dat wy, in aanmerking van de serieusheid dezer Vragen, eene nadere Conferentie verzogten des anderendaags, als wanneer het Collegie voltalliger zoude wezen, en dat Hun Ed. Achtb. derzelver propositie en verzoek schriftlyk geliefden te doen, zoo als ook op den 3 Juny heeft plaats gehad, hebbende de Heeren *A. P. van Leyden* en *B. E. Abbema*, in een der vertrekken van den Hove, zich laten vinden, alwaar van de Leden van dit Collegie present waren de Heeren *Beeldsnyder*, *Hurgronje*, *van Boetselaar*, *Huigens*, *van Rooyen*, *van Blydenburg*, *Fiscaal* en *Secretaris*.

En hebben welgemelde Heeren eerst by monde voorgesteld en vervolgens schriftelyk overge-

ge-

geven de Propositie hier by overgelegd; het welk in rype Deliberatie genomen zynde, geoordeeld is in het Eerste Lid van deze Propositie, inhoudende: *Om ter verzekering van deze Stad en Provincie van Holland hoe eerder zoo beter te doen equipperen twee meest bekwame Vaartuigen, om te dienen tot Uitleggers, en zoodanig te worden geëmployeerd, als met gemeenzaam overleg van de Admiraliteit en Commissie van het Devensiewezen zal worden bepaald; dat die Vaartuigen mogen worden gecommandeerd door meest vertrouwde Officieren, en speciaal door Kaptein* Sels *en de Luitenant* Molenaar, *en dat aan dezelve ten dien einde, door den Raad ter Admiraliteit, eene speciale Commissie wierde verleend;* als van de uiterste bedenkelykheid zynde, en niet van de competentie van dit Collegie, volstrekt te moeten difficulteren.

AMSTERDAM.

Brief der Admir. aan de Stat. Gener.

Maar met relatie tot het tweede Point, behelzende: *dat het Collegie ter Admiraliteit aan de Stad gelieve toe te staan en te vergunnen het employ van van de twee Kanonneerbooten* La Levrette *en* La Mefiante, *elk voorzien van twee Kanonnades en 8 kor 8 ponders Kanon en de daar toe vereiste Ammunitie, ten einde daar van zoodanig employ te maken, als de Commissie ter Defensie dezer Stad ten meesten dienste zal noodig oordeelen, en dat tevens aan den Kaptein* Sels *en de Luitenant* Molenaar *gelieven te permitteren, om, ongeprajudicieert hunne verbindtenissen aan den dienst van het Ed. Mogend Collegie, onder welkers gebied gemelde Officieren ressorteren, zich te laten employeren tot het Commando van gemelde 's Lands Kanonneerbooten, ter beveiliging der Stad Amsterdam, ofte van de Provintie van Holland, zoo als de gemelde Officieren by particuliere Instructie zal worden voorgeschreven;* als zynde een verzoek van wegens de Stad der Residentie, van dit Collegie, en ter beveiliging van dezelve; hebben de presente Hollandsche Raden en Ministers geoordeeld daar in te moeten concurreren, op den voet zoo als U Hoog Mog. uit onze Resolutie zullen gelieven te

AM-STEL-DAM.

Brief der Admir. aan de Stat. Gener.

zien, en wel op menigvuldige exempelen van leeningen van Geschut en Ammunitie aan onderscheiden Steden, in de Notulen van dit Collegie gevonden wordende; als ook dat in den Jare 1673, op Requeste van Burgemeesteren dezer Stad, zonder eenige præalable authorisatie daar toe van U Hoog Mog., aan dezelve zyn gegeven gewapende Vaartuigen om op het Y te leggen; dat ook in het ongelukkig Jaar van 1650, schoon het Collegie zich niet wilde immisceren en neutraal blyven in de Binnenlandsche oneenigheden, ter dier tyd plaats hebbende, egter begrepen was, dat de Magazynen zoodanig in de magt dezer Stad waren, dat alles met geweld daar uit zoude kunnen worden genomen.

Hebbende wy, met relatie tot de verzoeken, eerst door den Luitenant *P. N. Molenaar*, en vervolgens door den Kaptein *van Pelt* gedaan, gemeend eeniglyk te moeten toestaan, het absenteren en het treden in Stads dienst, omtrent welk verzoek door den Kaptein *van Pelt* wy U Hoog Mog. nog moeten verzoeken te remarqueren, dat de Kaptein *Sels* ons eene Missive heeft gezonden, mede brengende, dat hy zich van het Commando van de Kanonneerbooten by het Defensiewezen had geëxcuseerd, waar na de Kaptein *van Pelt* in deszelfs plaats is gekomen.

Wy flatteren ons hier mede aan het van ons gerequireerde berigt en de intentie van U Hoog Mog. te hebben voldaan.

Hier mede &c.

Eenen anderen brief van den zelfden Zee-Raad, den 18 July aan de Algemeene Staten geschreven, hebben wy reeds hier voren onder 's Gravenhage medegedeeld.

Den 12 July zyn een groot getal maa-

schap-

ſchappen van de Stads Soldaten, op last van het Defenſiewezen dezer Stad uitgetrokken. De andere Poorten, behalven de Leydſche Poort en de Waag, zyn nu door Burgers bezet. De geblevene Stads Soldaten worden ook gebruikt tot het bezetten en bewaaken der Boomen. Op verſcheidene plaatſen worden Batteryen aangelegd, als aan Diemerdam en op den Amſtelveenſche Weg by de Kalfjeslaan, welke van geſchut voorzien is, en door de Burgers van den Overtoom, onder bevel van den Kaptein *De Clercq*, bewaard wordt. Men neemt ook Kanonniers aan tegen *f* 4 - 10 - : 's weeks. Door den Krygsraad zyn wederom eenige Burgerofficieren aangeſteld. AMSTELDAM.

De ondervinding leert dagelyks, hoe moeilyk het is, den grooten hoop te voldoen, wanneer dezelve mede wil beſtieren, vooral, wanneer alle vertrouwen in misvertrouwen is verkeerd geworden. Men ſcheen nu ook meer en meer ſmaak in het afzetten van Leden van Regeering en Beſtierders te krygen. Althans in de Nederl. Courant las men in een zogenaamden *Brief van een Lid der Burgerſocieteit te Amſteldam* (van welke Mr. *J. C. Hespe*, Schryver dezer Courant, Secretaris was) *aan zynen Vriend te Haarlem in dato* 12 *July*, dit volgende:

Wonderlyke redeneeringen hoort men alhier in de Societeit: Sommige ſtellen geen goed vertrouwen in eenige Heeren van het Defenſiewezen en van den Krygsraad; maar andere, die wat driftiger zyn, zeggen, dat, zo 'er eenige on-

AM-STEL-DAM.

der mogten zyn die draaiden, dezelve maar *de facto* afgezet moesten worden, dewyl het Lighaam der Burgery, waar onder 'er eenige zyn, die verstand genoeg bezitten, om hunne intrigues te kunnen bemerken, zo dezelve plaats mogten hebben, dat echter niet te denken is, daar in zal voorzien.

Men wil ook met zekerheid weeten, dat door den Wel Ed. Gestr. Heer Hoofd-Officier en het Collegie van Schepenen (except de Wel Ed. Achtb. Heeren Mr. *Cornelis van der Hoop Gysbertsz.* en Mr. *Diderik Johan van Hogendorp, van Hofwegen*,) een Protest ingeleeverd zoude zyn, waar in zy de verkiezing van Burgemeesteren, voorleeden Zaturdag door den Burger-Krygsraad, Gecommitteerdens en Geconstitueerdens, uit naam van een aanzienlyk getal Burgers deezer Stad gedaan, voor onwettig verklaaren: doch de twee bovengemelde Heeren zouden daar tegen een Contra-Protest ingeleverd hebben. Toen dit in onze Burger Societeit ruchtbaar wierdt, maakte het op de gemoederen eene groote sensatie; sommige zeiden: *vertrouwt, maar ziet toe wien gy vertrouwt; laat ons toch in Gods naam zorg dragen, dat wy door geen Sireenen gezang misleid worden; als het Protest weezenlyk gedaan is, dan is 'er geen beter middel op, als dat men die protesteerende Scheepenen, als mede de geprotesteerd hebbende Raaden, die nog aangebleeven zyn, de facto afzet, en hunne plaatsen door andere braave Vaderlanders vervult; want, zulks niet geschiedende, zullen wy de Dupes der Aristocraaten worden, en het Patriottismus zou daar door in duigen raaken.*

Veelen waren ook misnoegd over het uittrekken van een zo groot getal Burgers uit deeze Stad, zeggende: *zo raakt men de yverigste onzer Burgeren, waar op wy het meeste vertrouwen kunnen stellen, uit de Stad kwyt.*

Van de gevangene Oproermakers kan ik UEd. nog niets melden; men hoort 'er in 't geheel niet

meer

meer van spreeken: 't is of de zaak doodgebloed is: zo 'er eene reforme in de Scheepens-Bank gemaakt wordt, zou dezelve naar gedachten wel weer levendig worden. Iets naders voorvallende, zal ik UEd. berichten. Inmiddels blyve, enz. AMSTELDAM.

Den berugten Lord *Gordon*, die zo veel spels in Engeland gemaakt heeft, en van daar herwaarts was gevlugt, is door de Regeering dezer Stad aangezegd, om binnen den tyd van 24 uuren de Stad, en binnen tweemaal 24 uuren het Scheependom te verlaaten.

Zedert eenigen tyd ontdekte men by de Bewoonders van de Buitenwyk No. 1. eene meerder dan gewoone geneigdheid, om zig in den Wapenhandel te oeffenen: dit hadt ten gevolge, dat men goed vondt, om by wyze van intekening een Compagnie op te rigten, en die intekening van omtrend honderd Persoonen wierdt aan het Collegie van defensie dezer Stad overgeleverd, die daarop dezelve Compagnie met Stads geweeren heeft voorzien. Aan de zelve is den 12 July een kopere trom vereerd.

Den 15 July wierdt door een aantal Schutters buiten de Utrechtsche Poort dit navolgend papier getekend, en den Kaptein *Smit* overgegeven.

AM-STEL-DAM.

Geven Wy alle ONDERGETEEKENDE *met de schuldige Eerbied aan* U WEL EDELE MANHAFTEN *onze Waardige* KAPITEIN *te kennen.*

Dat wy met veel genoegen van *U Wel Ed. Manhaften* geconvoceert zynde, om tot dienste van ons Lieve Vaderland, de Wapenen op te vatten, en Ons in deszelfs gebruik te Exerceeren.

Dat *U Wel Ed. Manhaften* zal gezien en vernoomen hebben, onze cordaate bereidwilligheid, tot beveiliging van Ons en onze Inwoonderen, waar toe Wy ons gaarne willen laaten employeeren.

Om welke en andere redenen, Wy Ons, met alle schuldige agting en eerbied keeren tot *U Wel Ed. Manhaften*, ten einde uit ons midden te weeren die geenen, welke by een ieder, voor een blinden Yveraar van het Huis van Oranje zich vermaard ziet, volgens de publieke Nieuwspapieren, had gezegd: Hout genoeg te hebben om voor de Patriotten Galgen op te rigten.

Wy meenen, hier mede, *Wel Ed. Manhaften Heer*, een Man met name *de Ronde*, die zich een gezag over Ons als Officier aanmaatigd, en welken Wy in geenen deele kunnen dulden.

Dit Adres, het welk spoedig in de dagpapieren wierdt waereldkundig gemaakt, wierdt van den Kaptein *Smit* met veel huiverigheid ontvangen.

In de Opregte Nederlandsche Courant N. 88. las men de navolgende Waarschouwing:

Wy zyn aan ons Vaderland de volgende Waarschouwing verpligt.

Er

Er lopen alomme Zendelingen rond, die zich uitgeven voor ware Vaderlanders, en niet nalaten heimelyk op eene onbeschaamde en verregaande wyze wantrouw in te boezemen tegen den *edelen en grondeerlyken Rhyngrave* VAN SALM, Zyne Excellentie afmalende by de onnozele menigte als een ambitieuse vreemdeling, die enkel voor zich zelven werkt, en het goede Volk van *Nederland* zoekt te verschalken. Het beste middel tegen zulke Apostelen der duisternisse is, hen nadrukkelyk en krachtdadig met een gesloten vuist den loon voor hun Apostelschap te geven, waar men hen aantreft by het verspreiden van hun helsch venyn. AMSTELDAM.

Inmiddels waren nog de Vaderlandsche Societeit nog het Genootschap van Wapenhandel geenzints werkeloos, zo als blykt uit deze bekendmakingen in de dagbladen:

De HEEREN LEEDEN der VADERLANDSCHE SOCIETEIT te Amsterdam, worden verzogt te Compareeren, op eene ALGEMEENE VERGADERING, op Maandag den 16 July 1787, 's avonds ten 6 uuren, om te besoigneeren over zodanige Zaaken, waar van de Poincten op de Societeits Kamer voorhangen.

A. A. VAN DER MARCK, *Secretaris.*

En wegens het Genootschap.

Alle Exerceerende en Honoraire Leden des Genootschaps TOT NUT DER SCHUTTERY, worden verzogt te compareeren, op HEDEN, Saturdag den 14 deezer, 's avonds ten 8 uuren, op de Groote Societeits Kamer, in de stad *Lion*, in de Nes, om aan te hooren den Inhoud van

 eene

AMSTELDAM. eene ingekomene Missive, en daarop by de presente te besluiten.

AMSTERDAM, den 13 July 1787.

Uit last van de Commissie van Directie.
JACOBUS KOK, Secretaris.

Den 17 July des morgens ten 8 uuren vertrok van hier wederom naar Utrecht, een Detachement van 650 vrywillige Burgers uit de gewapende Schuttery, onder bevel van de volgende Heeren Officieren: Collonel *J. Wiselius*, Lieut. Coll. *G. N. P. Hasselaar*, Majoor *T. C. van Hersele*, Kapteins *L. G. Visscher*, *H. Melissen*, *Ab. Valentyn*, *W. D. des Ruelles*, *H. Haak van Veen*, *N. van Veen*; Lieutenants, *R. Menkema*, *J. H. Viruly*, *H. Willink*, *H. Scholte*, *C. Krull*, *H. J. Koopman*; Vaandrigs, *N. de Heus*, *T. Visscher*, *P. Craandyk*,... *van Rossen*,... *Stumphius* en *Lubelink*.

Den 19 July vertrok van hier weder 170 man uit de Burgery, naar Muyden, uitmakende met de manschap, die aldaar overblyven, het vierde Detachement. Het bevel was thands opgedragen aan de volgende Heeren Officieren: Collonel *D. J. van Hoogendorp tot Hofwegen*; Lieutenant Collonel *E. W. Boer*; Major *D. Versteeg*; Kapteins *C. L. Kolff*, *P. Boele*, *H. Croese* Edz. en *W. Lynslager*; Lieutenants *J. van den Hoedt*, *J. J. van der Meulen*, *E. Barrevelt* en *J. H. Stule*; en Vaandrigs *J. van Keyzerswaard*, *E. Stoezak*, *M. H. Ogelwight*, *H. Schallig* en *E. Lynslager*.

Dien

Dien zelfden 19 July 1787 kwamen alhier te rug die gewapende Schutters, welken te Muyden eenigen tyd hebben bezetting gehouden: zy wierden door een Detachement Ruitery, onder bevel van den Heere Ritmeester *Beeldsnyder*, van het Tolhek, buiten de Utrechtsche Poort, afgehaald, en tot op het Stads *Exercitieveld* geleid. De Schryver der Opregte Nederlandsche Courant liet zig by deze gelegenheid aldus uit: AMSTELDAM.

Zo AMSTERDAM het geluk heeft, dat zyne Burgers in den Wapenhandel niet verslaauwen, zo de Burger Compagnien van Veldstukken worden voorzien, en de Stedelyke Ruitery een vast Corps der Burgery blyft, zal het bezwaarlyk zyn, om ooit iets tegen het Grondgebied dier Stad te ondernemen, veel min loopt men 'er gevaar van *Zeeuwsche* of *Geldersche* Vrolykheden.

Verder kunnen Wy Onze brave Landgenooten geluk wenschen, met de aangenaame tyding, dat het Weldadig *Frankryk* de Mediatie heeft aangenomen, en verklaard had, dat indien zig vreemde Mogenheden geweldadig in het geschil wilden mengen, de Koning met al Zyne Magt de Souvereiniteit der STATEN van *Holland* zoude handhaven. Voorts is aan alle Admiraliteiten aangeschreven, gene Equipagien te doen op last van den *Kapitein Admiraal*.

De *Pruissische* Troepen hebben contra order bekomen; naast denkelyk zal de rechtvaardige Opvolger van den Wyzen FREDRIK, den waren staat des gevals hebben bekomen.

Het geen hier van het Pruissche Krygsvolk gemeld wordt, het zelfde is in de Vaderlandsche Courant, en andere dagbladen herhaald.

In

AMSTELDAM. In den evengemelde Opregte Nederl. Courant N. 90. las men nog deze buitenspoorige taal:

ARNHEM, *den* 20 *July.* Om het waare Caracter van den man, die tot heden noch Stadhouder genoemd word, naar waarheid op te maken, heeft men alleen van het volgende onderricht te zyn.

In het begin dezer maand trok WILLEM V. naar het Leger, tegen zyn Geboorteland by een getrokken, door eenige *Utrechtsche* en *Gelderſche* Landverraders. Hy pasſeerde deeze Stad, en zag daar met eigene oogen de rampzalige overblyfzels der vrolykheid van de Soldaten, die onder zyn bevel ſtaan. Men zal voorzeker zeggen: „ Ontwyfſelbaar was de Vorst, als een braaf man, niet „ weinig verontwaardigd wegens een zo afgryslyk „ ſchouwſpel, aangericht door 's Lands bezoldigden, aan wier hoofd Hy geſteld is, door de „ Repreſentanten van hen, die nu geplunderd en „ tot den bedelzak zyn gebragt; te meer zal die „ Prins van gramſchap gegloed hebben, op het „ denkbeeld, (en dit kon hem niet ontgaan,) „ dat die verwoeſtingen waren aangerecht Zynenthalve, en met Zyn' naam in den mond der booswichten, en dat in een land van Vrienden." Zo zal ieder denken en ſpreken, die in den Prins een grein menſchelykheid, of een druppel eerlyk bloed onderſtelt; maar Wy kunnen verzekeren, dat alles wat zodanig denkt en ſpreekt volſlagen van den weg is. WILLEM zag by zyn doortogt, alles zo koel aan, als NERO de Lyken van BRITTANNICUS, zyn' Broeder, door hem vergiftigd, en van AGRIPPINA zyn Moeder, door hem Vermoord. Geen zweem van eenig ongenoegen was op het gelaat van den Stadhouder, die overal de rol van een' yverig' Kerkganger ſpeelt. Wat moet, wat kan men van zulk een Mensch den-

denken? Is uit het lot van ARNHEM, dat hem niets misdeed, het lot van UTRECHT en HOLLAND niet op te maken, zo Hy 'er Meester wierd? en zegt men te veel, wanneer men Hem in het aangezigt aenzegt: „MOORD, VERWOESTING „ EN OPROER IS IN UW PLAN!" AMSTELDAM.

Den 19 July wierdt aan het Defensiewezen dit Adres ingeleverd, betrekkelyk het Adres aan Kaptein *Smit*, hier voren bl. 1936. medegedeeld:

Wel Ed. Gestrenge Manhâfte Heeren Gecommitteerdens tot het Defensiewezen der Stad Amsteldam, en deszelfs Jurisdictie.

WEL EDELE HEEREN!

Het was op den 29 en 30 May, wanneer onze geliefde Waereldstad in beweeging geraakte, door plundering en geweld, het geen een dag of twee later by ons buiten de Utrechtsche Poort in Wyk N°. 1, volgens berichten, mede stond te gebeuren; het geen echter door de waakzaamheid van *U Wel Ed. Manhafte Heeren!* (GOD zy dank) in tyds is voorgekomen, met herwaards te benoemen en te demanderen, eenige Heeren uit de Cavallery dezer Stad, welkers commandeerende Officier met de Bregadier de Heer DUISMITHE, my de orders gegeven hebben, om in deze buurt op te sporen zulke lieden, op wiens trouw zy Heeren en ik Ondergetekenden ons konden verlaten.

Hebbe daar op 18 brave cordate Mannen, op wier trouw men gerust staat konden maken, by een geroepen, en my van hun woord en wil verzekerd, blykens de opgave en hunne handtekening aan *U Wel Ed. Manhafte Heeren*, door

ge-

AMSTELDAM. genoemde Heeren uit de Cavallery overgegeven.

Adres aan het Defensiewezen. Het is dan *Wel Ed. Manhafte Heeren*, alles in rust en vreede gebleven, niet tegenstaande dat eenige Huizen onzer Naburen, waar onder dat van Monsieur *Hendrik de Ronde*, Timmermans Baas op 't Kuipers Pad, mede genoemd wierd, met Plundering en Geweld gedreigd wierden; welke onheilen (zo men publiek zeide en hoorde verhalen) even genoemde *de Ronde*, zich zelfs had op den hals gehaald, uit hoofde zyner verregaande parthy trekkende uitdrukkingen, voor en ten behoeven van het Huis van Oranje, als mede zyne Indecente gezegdens, tegens den ons altoos achtenswaardigen Vader, en Burger-Vriend den Heere HOOFT, en zelfs dat hy gezegd had, dat hy wenschte den grooten HOOFT in zyn deur te zien hangen, en hout te hebben om voor de Patriotten Galgen te timmeren.

Wy hebben hem, door Burgerplicht en Menschenliefde aangespoort, voor die Onheilen behoed.

Het heeft *U Wel Ed. Manhafte Heeren* behaagt, een Compagnie onder ons op te richten.

Wy zyn opgeroepen, gecompareert en hebben op *U Wel Ed.* order, by ons geëerbiedigt, ten tweedemaal bereidwillig getekend, in de Herberg *Paauwen Thuin* genaamd.

Wy hebben ons laten instrueeren in den Wapenhandel: echter moeten wy ons leedwezen te kennen geven, en met een Vaderlandsche stem zeggen, het geen ons tegen de borst stuit, dat de Heer Vaandrig onzer Wyk, de Heer *Camerling*, ik bidde *U Wel Ed. Heeren!* verschoon my de reden te zeggen, den voornoemden *de Ronden* heeft aangesteld als Officier, en dat als Sergeant, in welke qualiteit hy thans by ons fungeert, daar hy in gene delen de Exercitie verstaat.

Men zegd, hy is bekeerd, hy heeft naderhand, met voor de tweedemaal ter tekening leggend Request van Qualificatie op *U Wel Ed. Heeren Ge-*

com-

committeerdens getekend: Ja, maar wanneer? daags te voren wanneer hy, om in onze Compagnie te zyn, moest tekenen, zynde geweest den 16 Juny blykens een verklaring des noods nader te produceeren; die man is bekeerd!! die eenige weken], blykens een of twee verklaringen, des noods ook te produceren, noch een zogenaamd Oranje Request zoude getekend hebben; kan men zo *een onnozel man* (zo als de Heer *Camerling* tegens ons heeft gezegd) eene geheele buurt, als Officier, toevertrouwen; of zoude het wezen om dat hy wat Hout verslyt? Jugeerd hier over, *Wel Ed. Manhafte Heeren!* en ik bidde *U Wel Ed.* onderzoek de zaak.

AMSTELDAM.

Adres aan het Defensiewezen.

Wy hebben ons nedrigst, — volgens dit nevensgaande duplicaat, per Request aan onze Kapitein SMIT geadresseerd.

Deze Heer was niet gestigt, dat wy de belangen van het lieve Vaderland stelde voor die van zyn Hout-Negotie.

Deze Heer zyn Compagnie ging verder, op den 16*den* dezer lopende Maand July, met zich te uiten tegens HERMANUS OTTE, een Lid van de Societeit, COENRAAD HORSTMAN en LAMBERTUS SOMERS, volgens verklaringen, des noods, te produceeren, met te zeggen:

1° Zyn Ed. had met geen DEFENSIE-WEZEN te doen.
2° Dat wy geen Requesten mogten presenteren.
3° Dat wy een scheuring in onze Compagnie zochten te weeg te brengen, in schyn van Vaderlandschen yver.

Begrypende, dat wy dus van onze Kapitein niet veel goeds te hopen hebben, (*salvameliore Judicio*) terwyl zyn Compagnie zich zo Indecent uitdrukt, zo wel tegens *U Wel Ed. Heeren*, als tegens onze duurgekogte Vryheid, en tegens onze Vaderlandsche denkbeelden en Persoonen.

Om welke en andere redenen, Wy ons ootmoedigst tot *U Wel Ed. Manhafte*, keeren met

die

AM-STEL-DAM.

Adres aan het Defensiewezen.

die gepaste eerbied en serieus verzoek, van door *U Wel Ed.* vermogende Protectie, volgens ons vry en aangebooren recht, gemaintineerd te mogen hebben, alzo in ons niets anders spreekt, dan Vaderlandsche zuivere Liefde, waar mede *U Wel Ed.* alle mede bezield zyt.

Wy vertrouwen, dat *U Wel Ed.* deze onze en algemeene Zaak zult gelieven te beschouwen met die attentie, welke zy meriteerd met uit ons te weeren, niet alleen *de Randen*, maar ook de Heer *Camerling*, die zich onwaardig gemaakt heeft onze Mede-Schutter, veel minder onze Officier te zyn, des te meer, wyl zyn Ed. rond uit geweigerd heeft met cordate en wel geoeffende Mannen te trekken, na en tot assistentie van *Utrecht*.

Wy zyn des te onbeschroomder, om dat wy met gronden te recht steunen konnen, op *U Wel Ed. Manhafte* protectie, en vreezen geene looze dreigementen, *van het Geweer te moeten wedergeven, wanneer het ons zo niet aanstaat.* Dit is niet ten zynen dienst, maar wel tot dien van *U Wel Ed. Heeren*, en tot nut van ons lieve Vaderland.

Wy zullen: zo het *U Wel Ed. Manhafte Heeren* behaagd, ons Ontwapenen, en aan *U Wel Ed Heeren* voeten, de Wapenen gehoorzaam nederleggen, en dezelve uit *U Wel Ed. Heeren* Vaderlandsche handen wederom eerbiedig ontfangen, wanneer het *U Wel Ed. Manhafte* zult geraden vinden, en gaan doen en laten waar, en wat, *U Wel Ed.* van ons zult requireeren.

Laat geen Volkstem smoren, aan welke de Vaderlandsche liefde heilig is, neen! maar zuiverd ons van zulke Officieren.

't Welk doende, enz.

(*was getekend*)

Amsteldam, den 19 July 1787.

uit Naam onzer aller

G. F. DOODHAGEN.

Den

Den 21 July was omtrend het Logement *de Keizerskroon* in de Kalverstraat veel beweging. Eenige Lieden riepen, dat zy den Bloedtapper, (zo noemde men hem reeds lang in de dagpapieren) *Zuyderas* zagen: men schoot toe, begon te schelden, verhittede elkanderen, en zou aan zyne onbezonnen en dolle wraak en partyzucht hebben opgeofferd eenen Burgemeester van Haarlem *Koek* genaamd, die men voor den Heere *van Heeckeren tot Zuyderas* aanzag, en welke Heer *Koek* nooit voor een Tegenstrever der Nieuwstaatsgezinden heeft bekend gestaan. AMSTERDAM.

Men las in de dagpapieren deze uitnodiging:

ALLE DE EXERCEERENDE EN HONORAIRE LEDEN des Genootschaps van Wapenhandel *TOT NUT DER SCHUTTERY*, worden zeer instantelyk verzogt, op aanstaande Dingsdag den *24sten* dezer, des avonds ten acht uuren te compareeren, op de groote Societeits Kamer in de stad *Lion*, in de Nes, om te helpen besluiten poincten van groot aanbelang.

Amsterdam den 23 July 1787.

Op last van de Commissie van Directie.

JACOBUS KOK, *Secretaris.*

Ook is by een gedrukt Billet rondgebragt, en in de dagpapieren geplaatst, de navolgende uitnodiging:

NADIEN DE GECOMBINEERDE COMMISSIE uit den Achtb. Raad en uit den Gecommitteerden

AMSTELDAM. den Krygsraad dezer Stad, tot het DEFENSIE-WEEZEN, vernomen heeft, dat verscheide brave Ingezetenen dezer Stad te kennen hebben gegeven hunne bereidwilligheid, om, zo tot soulaas en ten behoeve van de Schutters voor hunne extraordinaire Wachten en Tochten binnen deze Stad en derzelver Jurisdictie, zedert eenige weken gedaan, en verder nog te doen; als tot goedmaking of verligting der importante extra Onkosten, welke van dezer Stads wege voor de Schutters, welke naar *Muyden* en *Utrecht* zyn uitgetrokken, en, in het vervolg moeten uittrekken, reeds zyn geïmpendeerd en nog verder geïmpendeerd mogten worden, van hunne overvloed iets toe te brengen; zo word by dezen geadverteerd, dat, ten einde tot zulk eene pryslyke mildadigheid gelegenheid gegeven worde, in het Burger Weeshuis dezer Stad, gelyk mede het Logement den Doelen op de Garnalen Markt, Kisten geplaatst zyn, op dat aldaar de Penningen tot voorschreeve eindens kunnen worden gefourneert; en welke aldus gefourneerde Penningen, door de voorsz. gecombineerde Commissie tot het DEFENSIE-WEEZEN getrouwelyk zullen worden geadministreerd, en tot voorschreeve eindens geëmployeerd.

Actum Amsterdam den 24 July 1787.

Ter Ordonnantie van de Commissie uit den Achtb. Raad dezer Stad.

H. N. HASSELAAR.

Ter Ordonnantie van de Commissie uit den Groten Krygsraad dezer Stad.

A. J. CUPERUS.

Wy hebben reeds hier voren opgemerkt, dat de smaak voor het afzetten en aanstellen van Regenten toenam, en wel meer en meer toenam, naar mate dat deze pogingen slaagden.

De

De menschen genomen zynde, zodanig als zy zyn, moest de oeffening van zo groote magt, de eigenliefde noodzakelyk streelen. Men hadt nu reeds negen Raden, vier Collonellen en vervolgens twee Burgemeesteren afgezet: en andere Raden, Collonellen en Burgemeesters in derzelver plaatsen aangesteld. Men begon nu aan de Scheepenen te denken, van welken slegts twee, naamenlyk de Heeren *C. van der Hoop* Gz. en *J. D. van Hogendorp* van Hofwegen voor Nieuwstaatsgezinden, de andere seven voor aanklevers van de Oude Constitutie bekend stonden, en onder welke laatsten de Heer Mr. *N. Calkoen*, afgezet Raad, wierdt geteld. In de Burgersocieteit zyn ook voorstellen tot het *removeeren* of afzetten van Scheepenen gedaan; 't welk al door veelen gretig wierdt aangehoord en goedgevonden. Deze tyden waren dan niet ongelyk aan die van *Cicero*, die aan zynen Vriend *Atticus* schreef *II.* Ep. 18. *Universa res eo deducta est, spes ut nulla sit, aliquando non modo privatos, verum etiam magistratus liberos fore.* „ De geheele „ staat der zaken (schreef *Cicero*) is zo ver„ re gekomen, dat 'er geen hoop meer is, „ dat niet alleen amtelozen, maar zelfs re„ genten meer vry zullen zyn."

AMSTELDAM.

Dog dit rugtbaar geworden zynde, bemoeiden zig eenigen, meer doorzigtigen, met de zaak, en hielden de gevolgen voor oogen, welke hindernissen het zouden zyn, indien men Scheepenen afzettede, en andere aanstelde, welkers wettigheid zou konnen worden in twyffel getrokken: hoe wankel-

AMSTELDAM.

baar het dan met oneindig veele zaken, rakende den Koophandel, tot welke *decreet* van den onbetwistbaar wettigen Rechter nodig zou zyn, en met de uitgesprokene vonnissen zyn zoude? Zou de gedaagde niet ligtelyk eene *exceptio non competentis judicis*, of Verzet van onbevoegden Rechter tegenwerpen? Zou den verwezene niet van Scheepenen naar het Hof beroep doen, op grond, dat het vonnis nietig was, als zynde niet door de bevoegde Regters geslagen? Zoude dan niet het Hof over de wettigheid van de af- en aanzetting der Scheepenen moeten onderzoek en uitspraak doen? Zou men op andere plaatsen de *executie* of uitvoering van het geslagen vonnis altyd en zeker kunnen verkrygen? Zou men die kunnen verkrygen op die plaatse, daar de Regeering of andersdagt, of door geene daad de regtmatigheid van die af- en aanstelling zoude willen beslissen? Zouden dus de regtsgedingen niet *na* de uitspraak der Regters even onzeker en onbeslisd zyn, als *voor* dezelve? Zouden dus niet inderdaad de geheele Justitie, en 't bestier van het regt stil staan? Het welk voorzeker het grootste ongeluk voor een Land, of Stad, vooral voor eene zo volkryke Stad, eene Stad van zo uitgestrekten Koophandel, zyn moest. Dit een en ander hadt ten minsten dien invloed, dat de afzetting van de seven Scheepenen agter bleef. Maar met den Hoofdofficier Mr. *W. C. Backer* liep het niet zo wel af. Na dat deszelfs broeder, de Heer Mr. *W. Backer* eerst tot Burgemeester was aangesteld, begreep men nu, dat twee

Broe-

Broeders niet te gelyk, de één regeerend Burgemeester, en de ander Hoofdofficier dezer Stad, konden zyn: Dog de ware reden was, dat de Hoofdofficier, niet zynde aan het Nieuwstaatsgestel toegedaan, niet in de maatregelen kwam, welke de Nieuwstaatsgezinden verlangden, nog genoeg yverde tegen die lieden, welken van de ontworpene hervorming afkeerig waren: waarom de dagpapieren den Heer Hoofdofficier reeds van *inactiviteit*, van werkeloosheid beschuldigden: en men hoopte, dat die post in handen van den Heer Mr. *C. v. d. Hoop* Gz. gesteld zynde, zulks meer vrees aan de Oranjeparty zou aanjaagen. Men zogt dan dien Heer *Backer* eerst te overreden, dat Hy zyn ontslag, al was het dan maar voor eenen tyd, zoude verzoeken, en aan den Heer President Scheepen Mr. *C. van der Hoop* Gz. de waarneming van de Hoofdofficiersplaats overlaten. Men schreef al in de dagpapieren van den 9 July, ter gelegenheid van de aanstelling der twee nieuwe Burgemeesteren, dat de Hoofdofficier *Backer* zyn ontslag verzoeken zoude; anderen, dat hy zulks reeds verzogt hadt. In de Nederlandsche Courant by *J. Verlem* wierdt onder het Artikel *Amsteldam den* 8 *July* aldus geschreven:

AMSTELDAM.

Men verneemt als dat de Heer Mr. *Willem Cornelis Bakker* Hoofd-Officier dezer Stad, aan den Ed. Achtb. Raad, een zeer Fraay en Net opgesteld Request zoude ingeleverd hebben, waar by hy verzoekt van voor de tyd van ZES MAANDEN uit de Stad te mogen gaan, en zyn Post als *Hoofd-Officier* mogt waargenomen worden

 door

AMSTELDAM, door den President Scheepen, de Ed. Achtb. Heer CORNELIS VAN DER HOOP *Gysberts.*, in wiens handen het de Burgery gaarne zou willen toevertrouwen; dog welk besluit hierop by de Raad genomen is, is nog niet bekend: men hoopt dat 't zelve zal afgeslagen zyn, wyl Myn Heer den Hoofd-officier zig niet zo verdienstelyk in het waarneemen van zyn Ampt by de Burgery gemaakt heeft, dat dezelve om zynent wil, nu, in een tyd dat men bezig is alles *grondwettig* te herstellen, van dat Plan zal afgaan, en een Familie Regeering toelaten, want de nieuw verkooren *Burgemeester* BAKKER is des Hoofd Officiers eigen Broeder, en de laatste had, zo men zegt, zich verpligt, om, wanneer zyn Broeder Burgemeester wierdt, zo als nu geschied is, dan zyn Ampt als Hoofd-Officier neder leggen (*), welke op nieuw onaangenaame gevolgen kan te weeg brengen; te meer, daar volgens de Keuren geen Broeders te gelyk Burgemeester en Hoofd-Officier zyn mogen.

Men ziet uit dit stuk, dat men, niet ten tyde, wanneer men de Heer *W. Backer* tot nieuwe Burgemeester aanstelde, maar nu eerst begon te bedenken, dat twee Broeders niet te gelyk Burgemeester en Hoofdofficier mogen zyn. Dog de Heer Mr. *W. C. Backer* liet zig dit niet gemakkelyk beduiden, maar bleef volstandig om zyn post waar te nemen, tot zodanig hem zulks verhinderd wierdt, gelyk eerstdaags geschiedde. De Krygsraad en Geconstitueerden leverden dan den 24 July een Adres in aan de Vroedschap, waar by zy verzogten, „ den Hoofdofficier dezer Stad

(*) Wy hebben egter berigten, dat dit voorgeven volkomen valsch is.

Stad Mr. *W. C. Backer* van dien post te ontslaan, en een ander kundig en actief Persoon in zyne plaats aan te stellen." Eer Heeren Burgemeesteren dit Adres in de Vroedschap bragten, ontboden zy den Hoofd-Officier in hunne Kamer, hem vermanende, om zelf zyn ontslag te verzoeken; dog hy weigerde zulks volstrekt. Hier op heeft de Vroedschap besloten, eene Commissie uit hun naar den Officier te zenden, om hem daar toe te overreeden. Daar wierdt tegen den 25 July weder Vergadering belegd, om rapport te hooren. Dog de Hoofdofficier volstandig blyvende, wierdt de zaak *commissoriaal* gemaakt, om dit af te doen. AMSTELDAM.

Den 27 July wederom Vroedschaps Vergadering zynde, is welgem. Hoofdofficier Mr. *W. C. Backer* door den Raad van deszelfs Post ontzet, en den Heer President Scheepen *van der Hoop* inmiddels daar toe aangesteld, welke Heer vervolgens aan Heeren Scheepenen als zodanig voorgesteld is, om zyn Ed. in die post te erkennen, gelyk ook daar van mede aan de Onderschouts kennis wierdt gegeven.

De Procureur *Douwes* heeft ook daarop schriftelyke last bekomen, alle papieren, die 't Officie raken, van den Procureur *Commelin* over te nemen.

In deze beroerde tyden wierdt zeer over verval van Koophandel geklaagd, het welk door hun, die der hervorming in het Staatsgestel niet waren toegedaan, aan deze bewe-

AM-STEL-DAM. gingen, poogingen, tweefpalt enz. wierdt toegefchreven. Men tragtte dan deze zwaarhoofdigheid aldus op te ruimen in de Leydfche Courant, by eenen brief uit Amfteldam aan eenen Heer in den Haag.

Brief wegens verval van Koophandel. Het is 'er verre vandaan, Wel Ed. Geb. Heer, dat in deeze toeftand van zaaken, hoe zeer ook by veele brave Burgers verflapping of totaal verval van neering en hanteering plaats heeft, hun de moed zou ontzinken, of de iever verflaauwen. —— Het tegendeel is algemeen waar. —— Ziet hier, wat ik nu zedert eenige dagen veelvuldig onder onze Burgery ontmoet heb. —— Ik zal de eigene woorden fchryven. — „ Eene menigte „ lieden hoort men zeggen: „ *Ik heb nu reeds* „ *zoo veel verlooren en ben zoo verre agter uit ge-* „ *raakt, dat het my ook ook nu verder niet fchee-* „ *len kan. Nu het zoo hoog gaat, moeten wy* „ *maar alles wagen, om alles te winnen.*" Onder anderen hoorde ik nog eergisteren eene brave Burgerwrouw zeggen: „ *In het begin zag ik er* „ *vry wat tegen aan, dat myn Man uittrok, maar* „ *ik kon hem niet overreeden: als de Vrouwen zoo* „ *doen dan gaat alles verlooren, zeide hy. Dit zie* „ *ik nu ook in, en nu zou ik er hem zelfs toe aan-* „ *moedigen, zoo hy verflaauwde!*" ——

OUDERKERK.

Ook is hier veel yver tot de wapenoeffening. Het Genootfchap alhier is vereenigd met de Buurt aan de overzyde van de Tolbrug, en voert tot Zinfpreuk: *Tot Amftels Veiligheid:* Het heeft een fraaye koperen trom tot gefchenk ontvangen.

Ro T-

ROTTERDAM.

ROTTERDAM.

Den 5 July is aan de Wethouderschap dezer Stad door Commissarissen der Vaderlandsche Burgersocieteit ingeleverd dit Adres;

Aan de Edele Groot Achtbare Heeren Schout, Burgemeesteren en Schepenen der Stad Rotterdam.

Adres der Vad. Societ. aan de Wethouderfch.

Geeven reventelyk te kennen de Ondergeteekende Commissarissen der Vaderlandsche Burger Societeit alhier, in dato 23 Mey 1787 opgeregt, onder de Spreuk:

Tot sterker steun en vaster stand
Van Vryheid, Stad en Vaderland,

Dat zy het genoegen hebben, binnen zoo korten tyd, dit lichaam te zien aangroeyen tot over de Duizend Leden, alle schoon voor een groot gedeelte uit eenen geringeren Burgerstand, dan wel die van de Vaderlandsche Societeit op de Wynhaven, nogtans niet minder welgezinde Vaderlanders, die tot behoud van Vryheid en Vaderland hun laatsten druppel bloeds veil hebben, en die daarom van den beginne af, en naar mate de dringende nood des lieven Vaderlands grooter geworden is, van tyd tot tyd sterker by de Ondergeteekende hebben aangedrongen, dat zy tog mogten in staat gesteld worden, om aan hunne verpligting, welke door de Deelgenootschap in deze Societeit groter geworden is, te kunnen voldoen, en het Vaderland WAARLYK van nut te kunnen zyn.

De Ondergeteekenden kunnen voor U Ed. Gr. Achtb. niet ontveinzen, dat zy deze edele drift in hunne Leden, die, zoo verre zy hebben kunnen naspeuren, van alle onbezonnenheid en woest-

ROTTERDAM.

Adres der Vad. Societeit aan de Wethouder∫ch.

heid vry is, blykens de ∫tille onderwerping aan de vermaningen, hen by aanhoudentheid gegeven, en waar op de Ondergeteekenden roemen kunnen, gaarne zagen aangekweekt, (te meer daar deze Stad, die anders op eene brave Schuttery roemen kan, door bezetting van Buiten-Posten, ∫terk word ontbloot, en van tyd tot tyd nog meer ∫taat ontbloot te worden) waar door dan deze Stad eene ongemeene ver∫terking wierd bezorgd; en het waarlyk niet ongegronde misnoegen dezer braven, wier Vaderland∫che zugt door eene conver∫abele byëenkomst niet kan worden verzadigd, wierde weggenomen.

Onder deze braven zyn ook ver∫cheiden, die reeds voor drie Maanden voor de Schuttery zyn opge∫chreven: deze, met verlangen het oogenblik te gemoet ziende, dat zy in den kring der Schutteren geplaatst mogen worden, zyn niet onkundig, dat de Ordonnantie op de Burger-Wagt, ∫legts éénmaal in het Jaar en wel in Augustus, eene aanneming van nieuwe Leden in de Schuttery gedoogt; maar zy meenen, dat de dringende om∫tandigheden, waar in de Republyk zich tans bevind, wel eene uitzondering requireerde, te meer, daar de Welvaart van het lieve Vaderland wel eens van een enkel verwaarloost oogenblik kan afhangen.

Het is derhalven deze zugt hunner Leden, het is de nood van het Vaderland, dat de Ondergeteekenden de vryheid nemen U Ed. Groot Achtbaarheden te adiëeren, en te ∫olliciteren, dat het U Ed. Groot Achtb. behagen moge, zoo ∫poedig mooglyk, in deliberatie te brengen, en gun∫tig te be∫luiten:

1. Dat de Opge∫chrevenen voor de Schuttery met allen ∫poed worden in den Eed genomen, en in de re∫pective Compagnien worden verdeeld.

2. Dat de verdere Leden der Vaderland∫che Burger-Societeit, die genegenheid hebben de Wapenen te dragen, worden in den Eed genomen,

om

om met Stads Geweren, het zy als een Corps de Re- ROT-
Reserve, onder discipline van den Krygsraad, of TER-
mede in de Schuttery verdeeld, tot de Exercitien DAM.
te worden toegelaten op zoodanigen voet en onder zulke bepalingen, als U Ed. Groot Achtb., naar derzelver wyze doorzigt, best en geschikts zullen oordeelen.

't Welk doende &c.

(*was getekend*)

Jan Verbou, J. Heybroek, Joh. Ph. Hildebrand,
J. P. van Heel, G. van Waart, P. de Bie.

Op dit Adres wierdt den 7 July aldus besloten.

Extract uit de Resolutien van de Ed. Groot Achtb. Heeren van de Weth der stad Rotterdam.

Saturdag den 7 July 1787.

Ingevolge de Resolutie, Commissoriaal dezer Vergadering, van den 5 dezer, in handen van de Heeren *Gevers*, Schout, *Reepmaker*, Burgemeester, *Balguerie* en *Willemsen*, Scheepenen, gesteld zynde de Requeste door Commissarissen der Vaderlandsche Burger Societeit alhier, in dato den 23 Mey 1787, opgerigt, onder de Spreuk:

Tot sterker steun en vaster stand
Van Vryheid, Stad en Vaderland.

aan deze Vergadering gepresenteerd; hebben Heeren Commissarissen voornoemd, na alvorens ingenomen te hebben de Consideratien en het Advys van den Grooten Krygsraad dezer Stad, gerapporteerd van begrip te zyn:

1. Dat voor deze reis, en zonder te praejudi-

ROTTERDAM. cieren aan het 42 Artykel van de Ordonnantie op dezer Steede Schuttery, in plaats van de eerste Saturdag in Augustus; Woensdag den 18 dezer, des morgens ten 9 uuren, zou behooren te worden bepaald tot het in den Eed nemen van die genen, die op de Omschryvings Lyst, op Dingsdag den 3 dezer, by deze Vergadering geapprobeerd, vermeld staan; blyvende voor het overige Artykel 40, 41, 42 en 43, van voornoemde Ordonnantie, in hun geheel.

Ref. op voorgem. Adres.

2. Dat met betrekking tot die Leden van voornoemde Vaderlandsche Burger Societeit, die op de gemelde Omschryvings Lyst bekend staan, de voornoemde bepaalden tyd zou kunnen worden vervroegd op aanstaande Woensdag den 11 July, des morgens ten 9 uuren, wanneer dezelven, ingevolge het 40 Artykel der Ordonnantie, zouden kunnen worden beëedigd, zonder dat hetzelve egter in consequentie zal kunnen worden getrokken, of het 9 Artykel der Ordonnantie met betrekking tot daglooners daar door worden verzwakt.

3. Dat ten aanzien van de verdere Leden van voornoemde Vaderlandsche Burger Societeit, die genegenheid hebben de Wapenen te dragen, daar van ten spoedigsten een Lyst zal moeten worden bezorgd aan den Grooten Krygsraad dezer Stad, ten einde dezelven op den 18 dezer in Eed zoude kunnen worden genomen.

4. Dat omtrent de Stads Geweeren, Burgemeesters zullen worden verzogt, om aanstaande Maandag in de Vroedschap de noodige Propositie te doen, ten einde ook in dezen aan het verzoek der Leden van voornoemde Burger Societeit te voldoen.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, Commissarissen voor derzelver genomen moeite te bedanken, en zich in alles met het voorschreven uitgebragte Rapport te conformeren.

Voorts

Voorts zyn tot Commissarissen, tegens Woensdag den 11 dezer, tot het beëedigen der Personen, Artykel 2 vermeld, benoemd de Heeren *Elsevier*, Burgemeester, *Baalde* en *van de Polder*, Scheepenen. En tot het beëedigen der Personen Artykel 1 en 3 vermeld, op den 18 dezer, de Heeren *Bichon*, Burgemeester, *Hoffman* en *Plemp*, Scheepenen; beiden die Commissien geadsisteerd met een Secretaris dezer Stad. ROTTERDAM.

Accordeert met voorſ. Reſolutien.

(*was getekend*)

A. W. BÉELAERTS.

Zie hier ook een *Declaratoir* van den Grooten Krygsraad, gedagtekend den 7 July 1787. Het welk zyne betrekking heeft op het Declaratoir der gewapende Burgercorps, 't welk wy hier na onder *Woerden* zullen mededeelen. Het zelve luidt aldus:

DE GROOTE KRYGSRAAD VAN DE SCHUTTERY TE ROTTERDAM, gezien hebbende het Declaratoir van Commandanten van uitgetrokken Burger-Corps, in dezer Stads Courant van den 5 dezer en in verſcheiden geplaatst, en in aanmerking nemende, dat de Commandanten der Rotterdamſche Schutters, ter bezetting van de Veren te Crimpen op de Lek en op den Ysſel gedetacheerd, het zelve Declaratoir niet wel mede kunnen teekenen, dewyl het aanzeggingen en voornemens vervat, welke, hoe zeer alleszins op goede gronden ſteunende en uit een loflyken yver voortſpruitende, egter van dien aart zyn, dat ze niet met effect gedaan of gepræ-

ſteerd

ROTTERDAM. Declar. van de Krygsr.

steerd kunnen worden door Detachementen, welke niet uitmaken het geheele lichaam, of immers de groote meerderheid van die Schuttery, of dat Genootschap, tot welke zy behooren, heeft noodig geoordeeld, na hier op de gevoelens van het meerdertal hunner weldenkende Schutters, door middel van de groote Vergadering der Unie, te hebben ingenomen, met volkomen en eensgezinde toestemming van dezelve, als mede van de Officiers en Schutters, de voorschreven tans uitgetrokken Detachementen composerende, deze openlyke verklaringe te doen:

Dat de Krygsraad zeer wel onderrigt is, en by vervolg onderrigt zal worden, wie binnen deze Stad met de Aucteurs, Hoofden of Medestanders der geweldige daden, welke in verscheiden Geldersche en Zeeuwsche Steden zyn ondernomen, of andere bekende vyanden van den Lande, direct of indirect, by monde of geschrifte, corresponderen en derzelver verfoeylyke raadslagen helpen bevorderen, en ten dien einde misbruik maken van het blind vertrouwen het welk door een gedeelte der kleine, eenvoudige, onkundige, of ruwe gemeente in hen word gesteld.

Dat dieshalve de Krygsraad op die bedoelde Persoonen een wakend oog zal houden en doen houden, en niet afwagten tot deze Stad zelve het tooneel word van hunne vuile inzigten, maar, zoo dra eenige Stad of Plaats, in Holland of West-Friesland, door Militaire magt geïnvadeerd, of door moord en plundering van het Gemeen ontrust word, de personen en goederen van die genen, welke de Krygsraad weet dat het in hunne magt hebben, zelven, of door hunne adhaerenten en complicen, diergelyke ondernemingen en gebeurtenissen te veroorzaken, of tegen te houden, *illico* en alom, waar die te vinden zyn, in verzekerde bewaring zal stellen of doen stellen, om die te houden tot GYZELAARS, of *Borgen* en *Onder-*

derpanden, voor al het kwaad, dat door die Party, tot welke zy door hunne daden getoond hebben te behooren, binnen deze Stad en Provincie zal worden bedreven, ten einde daar aan te verhalen alle leed en schade, welke aan eenig Regent of Medeburger, om het voorstaan onzer Vaderlandsche Vryheid en wettige Constitutie eener repræsentative Volks-Regering, zal overkomen. En dewyl de Krygsraad, hoe zeer de magt der Schuttery genoeg in staat is alle geweld, seditie en overlast, binnen deze Stad gepleegd wordende, te stuiten en tot bederf der oproerigen te doen uitvallen, egter wenscht en vertrouwd, dat deze ernstige waarschouwing het heilzaam effect zal hebben van die genen, op welke dezelve applicabel is, tot nadenken te brengen en van de bevordering der berokkende Plans te doen afzien, en dus alle bloedstorting, niet alleen van onschuldigen, maar zelfs van dezulke, die de schuldige doch onbezonnen werktuigen van zich uiterlyk stilhoudende aanstokers zouden zyn, werde voorgekomen, zal deze gedrukt en tot yders kennisse gebragt worden. ROTTERDAM. *Declar. van de Krygsr.*

Actum in Rotterdam den 7 July 1787.

Uit last van den Grooten Krygsraad.

P. Courten, *J. Penning Abrz.*, *Abm. van Rykevorsel*, *Huibert Lampsut*, *N. Mens. van Swyndregt*, *J. P. van Heel*, *J. Beeldemaker*, *Adriaen Radys*.

Men las ook in de Rotterdamsche Courant den 11 July deze bekendmaking:

De

ROTTERDAM. De Heeren REQUESTRANTEN en CONSTITUANTEN te ROTTERDAM worden verzogt tot eene algemeene Byeenkomst, in het Huis der VADERLANDSCHE SOCIETEIT op de Wynhaven, op Saturdag den 14den van July, des middags ten 12 uuren.

Op de Maas zyn verscheidene gewapende Vaartuigen gelegd. De Veeren, aan het Tolhuis, Ysselmonde, en anderen zyn met wagten bezet, die alle Schepen doorzoeken. Behalven de post te Krimpen op de Leck, is ook op *patent* van de Ed. Mog. Commissie te Woerden, het Veer van Capelle op Krimpen aan den Ysel, zedert eenige dagen, door een Detachement uit onzer Stads Schuttery, bezet geworden.

Zeker Persoon, zynde Lid van de *Opreg. Vaderlandsche* Societeit, hadt zig sterk uitgelaten voor de belangens van den Prins Erfstadhouder, en zelfs ter eere van Zyne Hoogheid geschoten. De Schuttery nam dien man gevangen, en vorderde uit enkele zucht voor vryheid en verdraagzaamheid dat den Hoofdofficier tegen denzelven eisch zoude doen van de dood. Dog deze Heer weigerde zulks, aangezien 'er bewyzen waren, dat die persoon somtyds niet wel by zyne zinnen is. Daar wierdt ook door sommige Leden van het Vrycorps gevorderd, dat de Oranjesocieteiten door de Regeering zouden gesloten worden: dog dezelve heeft zulks op voorstel van den Burgemeester *Elsevier* en den Hoofdofficier *Gevers* van de hand gewezen: welke Heeren aanmerkten,

dat zulks niet konde geschieden, ten zy alle de andere Societeiten te gelyk gesloten wierden. Deze aanmerking en handelwyze doet gem. Heeren eer aan; maar mishaagde dermate aan de driftigen, dat zy dorsten opwerpen, om gemelde twee Heeren te *removeeren* of af te zetten. ROTTERDAM.

Op *patent* van Hun Ed. Mog. de Heeren Gecommitteerden ter defensie te Woerden, zyn den 16 July van hier twee Detachementen der nieuw aangeworven Stads Burger Militie vertrokken; het eene bestaande uit een Kaptein, een Lieutenant en 50 Gemeenen, naar Moorddrecht; en het ander van 40 Gemeenen, onder een Lieutenant, naar Beyerland, zynde alvorens op de Beurs in den Eed genomen geworden.

Na dat men alhier Saturdags den 14 July tyding hadt gekregen, dat 'er op de beide Dorpen van Beyerland hevige opschuddingen ontstaan waren, en aldaar sterk geplunderd wierdt, als mede dat 'er bereids een Detachement Schutters uit Dordrecht was afgezonden, het welk op de Oudstaatsgezinde Oud-Beyerlanders aangevallen was, eenigen van dezelven gevangen genomen, en 'er verscheiden ter neder geschoten hadt; wierdt 'er des Zondags den 15 July een Detachement van 40 man onzer Stads Burger Militie, onder het bevel van een Lieutenant, derwaard afgezonden. Een der Militairen van dat Detachement, het welk aldaar des Maandags morgens ten 6 uuren

ROTTERDAM. aankwam, schreef zedert van daar den 19 dezer aldus: „ Het ziet 'er hier overal desperaat uit, en alles is nog in oproerigheid: een half uur voor onze komst is 'er nog een jong Schutter op zyn post dood geschoten: 'er zyn in de 30 Huizen geheel uitgeplunderd. Wy hebben 'er 15 gevangen genomen, die door 14 Grenadiers, met geladen geweer, naar Dordrecht gebragt zyn; van waar zy dezen morgen een galg hebben medegebragt, die sterstond in het Land is opgerigt, en waar aan men de oproermakers, welke dood geschoten zyn, met het eene been heeft opgehangen. Het getal der gevangenen beloopt 42."

De Regeering verbiedt alle oproerige geschriften, gesprekken, vertooningen van Oranjebloemen enz. met bedreiging, dat zy, die hier mede strydig doen, daar toe genoodzaakt of gestraft zullen worden. Een zeker *Maandagsgesprek* is verboden; ook een *Samenspraak tusschen* Klaartje *en* Tryntje, om dat in N. 3. aan de Nieuwstaatsgezinden de logenagtigste aantygingen gedaan worden. De Uitgevers van gemelde twee schriften zelven, heeft men met eenen Geregtsboden, des noods vergezeld met Schout en Dienaars, door de Justitie uit hunne Huizen getragt te haalen: een is werkelyk gevat, en zit nog in gevangenis; twee anderen zyn voortvlugtig: vergelyk hier mede eenige staaltjes van de *Opregte Nederlandsche Courant*

rant en andere dagpapieren, hier voren, byzonder onder het Artikel van *Amsteldam*, medegedeeld. Z. ook bl. 1831. De Couranten zyn niet verboden; maar wel de Geldersche HistorischeCourant. Z. bl. 1805 en volg. ROTTERDAM.

Den 25 July wierden de Schutters te Krimpen op de Lek afgelost door een nieuw Detachement, uitgetrokken onder bevel van de Major *du Fez*, Kapteins *L. van Zwyndregt* en *van Gennep*, Lieutenants *Buschman* en *Heynsius*, en Vaandrigs *Laregnere* en *Ter Hoeven*, nevens den Kaptein der Artillerie-Compagnie *Penning*. Den 26 July is ten zelfden einde een Detachement naar Capelle op den Ysel uitgetrokken, onder gebied van de Lieutenants *Dros* en *J. T. Vogel*, en Vaandrig *Radys*, met den Sous-Lieutenant der Artilleristen *van der Pot*.

HAASDRECHT.

Van hier zag men in de dagpapieren deze bekendmaking.

Alzoo *L. van Ledebour*, te *Rotterdam*, zig heeft durven verstouten, een Lid van ons Genootschap, dezer dagen, in die Stad zynde, by zig te ontbieden, en onder voorgeeven van veel belang te stellen, in 't welzyn van onzen Vaderlandschen Broeder, hem te onderhouden, over het gevaarlyke, van zo sterk voor de zaak der Vryheid uit te komen; maar voornamenlyk over het helpen uitvoeren, van die roemryke, en gewigtige daad, waar voor ieder Vaderlander, die wel denkt, hem de grootste dankbaarheid ver-

 schul-

HAAS-DRECHT. schuldigd is; zynde niets minder, als het voorkomen van een algemeen Bloedbad, dat voorzeker zou zyn aangericht, waren door zyn toedoen eenige hooge Persoonen niet belet geworden, onder een zoo genaamd *Incognito*, naar *'s Hage* te reizen. ———

Zo is 't dat wy ons verplicht vinden, schoon de pogingen van deezen valschen menschenvriend, eene met zyn oogmerk strydende uitwerking op het hart van ons waardig Meedelid gemaakt hebben, echter (om der zwakken wille,) alle Vaderlanders, die voor hunne rechten, de rechten der natuur yveren, allerernstigst te waarschouwen, zig door de Syreenen-Zang van deezen onzydigen man, van deezen stillen in den Lande, niet te laaten misleiden, of van het pad der deugd, het waare Vaderlandsche Geloof, te laaten aftrekken.

Haesdrecht den 28 July 1787.

Uit naam der Leeden van 't Genootschap van Wapenhandel, *voor 't Vaderland*, te Haesdrecht.

JOOST RUIGENDYK, *Secretaris.*

MOORDRECHT.

Men klaagt hier zeer over het inkwartieren van Rotterdamsch Stads Krygsvolk, op *patent* van de Heeren Gecommitteerden tot defensie van de Provincie en de stad Utrecht. Vooral waren de Ingezetenen beledigd, dat in de Couranten geschreven wierdt, als of zulks geschiedde ter beteugeling van de ongeregeldheden dezer Dorpelingen. Deze Krygsbezetting strekte ook de palen van haar gezag tegen de Ingezetenen wat te ver uit, met

met hen te gelasten om alle geele of Oranje bloemen uit hunne tuinen te moeten wegnemen. Dit stootte de Opgezetenen ten hoogsten. MOORDRECHT.

GORINCHEM.

Wy hebben in ons voorgaand stukje voor Juny gezien, wat omtrend het binnen trekken van Burger Corpsen binnen deze Stad is voorgevallen. Wanneer de Meerderheid der Vroedschap den aandrang van den Krygsraad tot het laten intrekken van Burger Corpsen hadt afgewezen, berustte de Minderheid, namenlyk de Heeren *W. H. van Barneveld*; en Mr. *Adr. Daey*, regeerende Burgemeesteren, benevens *L. van Toulon* van Wulven, *Engelbert de Gyzelaar*, *N. de Fremery*, en *Ant. Job. van Doorn*, Vroedschappen, hier in niet, maar vervoegden zig den 25 der voorledene maand Juny tot de Staten van Holland by dezen brief:

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

De beklaaglyke toestand dezer Stad, liggende aan de confinien van het naburig Gelderland, door den schandelyken uittogt der Regimenten van Waldek en Salm geheel van defensie ontbloot, en dus geexponeert aan de aanvallen van de gedeclareerde vyanden dezer Provintie, welke door de verovering dezer Stad voor den vyand open lag, alle deeze omstandigheden bewogen den Burger Krygsraad op laatstleden Maandag den 18 dezer maand, mondeling een voorstel ter Vroedschaps kamer te doen, en te verzoeken, dat de

GORIN-CHEM.

Brief der Minderheid wegens 't inlaten van Vrycorps.

versterking door middel van Auxiliaire Burger Corpsen, welke de Generaal Major van Rysfel, dewyl geene Militairen uit het Cordon konden worden gemist, had aangeboden, ten spoedigsten mogt worden aanvaart.. Hoe zeer nu de voorgem. allegatien by dat voorstel van den Krygsraad op eene overtuigende wyze wierden voorgesteld en aangedrongen, vond nogtans de groote meerderheid der Vroedschap goed, dat verzoek aftelaan, en voor de aangeboden hulp te bedanken.

Hoe strookt deze Resolutie met vorige handelingen, en hoe weinig is de meerderheid zich zelve in haar systhema gelyk? Eenige weeken geleeden, wanneer de Generaal van Rysfel patent had gezonden aan het Regiment van den Rhyngrave van Salm, om uit deze Stad te vertrekken, toen begreep men, dat deze Stad niet van Guarnisoen moest vermindert worden, maar ten minste met twee Regimenten bezet blyven, uit hoofde van haare ligging aan de Grenzen van Gelderland, en het belang dat geheel Holland aan het behoud deezer Stad heeft, en wanneer wy op den 16 dezer door de militie zoo eerloos waren verlaten, vond dezelve Vroedschap nog zoo veel noodzakelykheid in de bezetting en het behoud van deze Stad, dat er twee Expresses, een aan UEd. Gr. Mog. en een aan den Generaal van Rysfel wierden afgezonden, om bezetting uit het Cordon of uit een Hollands Garnison te bekoomen; en nu daar zedert dien tyd het gevaar altans niet was vermindert, vind men goed de aangeboden hulp van de hand te wyzen, en de geheele bewaring van het grondgebied van Holland aan deze zyde te exponeeren aan eene Burgery, welke naauwlyks twee hondert manschappen oplevert, die in staat zyn het geweer behoorlyk te behandelen.

En beschouwt men de redenen, waar op deze declinatoire Resolutie genomen is, dan moet men zich verwonderen, hoe dezelve eenige invloed op iemand kunnen maaken.

De

GORINCHEM.

Brief der Minderheid wegens 't inlaten van Vrycorps.

De eerste reden is de geänimeertheid van veele Burgers tegen de gewapende Burger Corpsen, en de vreze voor de stooring van de rust en tranquiliteit onder de Burgeren, wanneer dezelve wierden geadmitteerd, en de tweede, dat een getal van 60 of 70 manschappen, niet alleen weinig verlichting aan de wagt doende Burgeren zoude kunnen toebrengen, maar ook ingeval van attacque van buiten, altans door dit geringe detachement geene kragtdadige defensie zou kunnen worden gedaan.

Dan, hoe kan de eerste reden een gegrond motief uitleveren, om hulp te declineeren in een zo eminent gevaar, indien ieder, in zyn betrekking, waar in hy geplaatst is, alles vermyden wilde, wat aanleiding geeft om de Burgers te misleiden, en hun tot verstoring der rust en tranquiliteit aan te moedigen, en in tegendeel ieder in zyn kring die middelen gebruikte, welke hy in zyn vermogen heeft, om de rust en tranquiliteit kragtdadig te helpen bewaaren: wy durven met volle zekerheid vastStellen, dat er nimmer gegronde vrees zou zyn voor een storing der rust en tranquiliteit. Dan hier zit de knoop: men geeft den Burger de schuld; maar zy die hier in posten gesteld zyn, waar door zy de rust en tranquiliteit kunnen en moeten conserveeren, zy zouden de voornaame oorzaaken zyn van de stooring der rust. Trouwens de Advocaat van Lom, welke het Officie bedient, en Cornelis van Diepenbrugge, welke Stadhouder van den Drossaard is, komen hier openlyk uit voor hoofden dier party, welke alles aanwenden, wat geschikt is om de besluiten die UEd. Gr. Mog. tot welzyn van het Vaderland nemen, te veriedelen: zy zyn het, die de lieden zoo in deze Stad als in den omtrek op het platte Land aanzetten, ja dringen tot het tekenen, van Addresfen, strydig tegen de uitgedrukte intentie van UEd. Gr. Mog.: zy zyn het, die den haat elk ogenblik tusschen de Burgers ver-

GORINCHEM.

Brief der Minderheid wegens 's inlaten van Vrycorps.

deren, en de oorzaken zyn zullen van de akelige en rampzalige gevolgen, wanneer onverhoopt ná alles met alle mogelyk gedult te hebben verdragen, de rust en tranquiliteit eens zal gestoort worden door die Burgers, welker veiligheid door hun verwaarloosd wordt. Immers, wat kan aan de moedwil meer voedzel verschaffen, dan de verzekering, dat zy, welke geschikt zyn om haar in toom te houden, met haar dezelve party zyn toegedaan.

En wat de tweede reden, by de declinatoire Resolutie geallegueerd, aanbelangt, het komt ons voor, dat het tegen alle gezond redenkunde zou aanlopen, een aangeboden hulp, in een eminent gevaar, geheel van de hand te wyzen, en zich zonder hulp te vergenoegen; alleen daarom, om dat de aangeboden hulp niet genoegzaam zou zyn, om zich tegen een gevreesd onheil eensklaps te beschermen.

Ziet daar Ed. Gr. Mog. Heeren! de redenen, waarom wy met smerte over de breuk in de harmonie, welke zoo hoognodig is, hebben moeten dissentiëeren van de meerderheid onzer Medeleden; waarom wy ons met die genome Resolutie niet hebben kunnen conformeeren; waarom wy tegen dezelve hebben moeten protesteren, met reserve van nadere aantekening; en op welke gronden wy dan ook op gisteren onze Aantekening in de Notulen van de Vroedschap hebben laaten insereeren.

De Burger-Krygsraad ondertusschen, meer belang stellende in de veiligheid van deze Stad, en in de bescherming van het Vaderland, dan bevreest voor eene nog onzekere verstoring der rust en tranquiliteit onder de Burgers, welke toch altoos door het gebruiken van gepaste middelen spoedig kan worden hersteld, en daarenboven door een Commissie uit de gecombineerde Directien van het gelegaliseerd Genootschap en van de Burger Societeit, waar toe een groot

deel

deel van onze beste en weldenkendste Burgers behooren, ten sterkften geëxhorteerd zynde, om voort te gaan met het beramen van zulke middelen, als geschikt zullen zyn, om deze Stad niet langer ten prooy te laten, maar om dezelve te voorzien van de nodige en wel geresolveerde Manschappen, tot haare beveiliging, en tot beveiliging van deeze Provintie, heeft zig verpligt bevonden, een van deszelfs Leden te zenden naar Woerden, om aldaar by de Ed. Mog Heeren, UEd. Gr. Mog. Gecommitteerde tot Defensie van deze Provintie en de Stad Utrecht, en by den Heer Generaal Major van Rysfel te insteeren, ten einde deze Stad ten spoedigsten met behoorlyke Patenten van Gewapende Manschappen, het zy Militairen, het zy Auxiliairen, als mede van de nodige Canonniers werde voorzien; en teffens een Adres te maken aan UEd. Gr. Mog. en aan Heeren Burgemeesteren dezer Stad, om dezelve instantie van den Krygsraad, welke uit hoofde van den dringenden nood geen langer uitstel permitteert, ten spoedigsten by UEd. Gr. Mog of hoogstderzelver Geeommitteerde tot Defensie van deze Provintie, met allen aandrang te appuiëren.

GORINCHEM. *Brief der Minderheid wegens 't inlaten van Vrycorps.*

Dit Adres van den Burger Krygsraad aan Burgemeesteren dezer Stad, of schoon het zo uit hoofde van deszelfs inhoud als van de zaken daar in voorkomende, privativelyk behoorde aan de Kamer van Regerende Burgemeesteren als Gouverneurs dezer Stad, door een onwettige aangematigde en geheel inconstitutionele directie van Oud Burgemeesteren, door de Meerderheid der Vroedschap, tot bereiking van haare oogmerken om over alles te heerschen, aan Regerende Burgermeesteren geadsumeert, ter Kamere van de Vroedschap gebragt, en geheel onbevoegt in deliberatie genomen zynde, heeft ten gevolge gehad, niet alleen dat de Krygsraad, met de uitdrukkingen, welke de klaarste blyken van overheersching

en

GORINCHEM.

Brief der Minderheid wegens 't inlaten van Vrycorps.

en verkrachting van Rechten en Vryheden ten toon spreiden, is beschuldigd geworden van een gemanifesteerd disrespect voor- en verachting van het gedeclareerd goedvinden van de Vergadering der Vroedschap, en schoon op eene meer ingewikkelde wyze, ook van verzuim van dat geene, wat ieder derzelve by het aanvaarden zyner bediening by Eede plegtig heeft belooft, maar dat daar en boven de Meerderheid der Vroedschaps Vergadering ook heeft kunnen goedvinden, Brieven aan UEd. Gr. Mog. aan Hoogstderzelver Gecomm. tot Defensie van deze Provintie en van de Stad Utrecht, en aan den Heer Generaal van Rysfel af te vaardigen, ten einde die demarche van den Krygsraad, ware het mogelyk, tegen te werken.

De Meerderheid der Vroedschap geeft wel voor, dat het admitteeren van Auxiliairen zou aanlopen tegen het verlangen van verre het grootste deel, zo niet genoegzaam de geheele Burgery; doch voor deze *zo arrogante* stelling is voor als nog geen andere grond dan een Adres van meer dan 200 persoonen aan de Vroedschap gedaan, waar van de Suppliarten voor het grootste gedeelte uit de allergemeenste clasfe der Burgery en verscheide Vrouwen bestaan, en waar onder nauwlyks zoo veel ordentelyke en gequalificeerde Burgers gevonden worden, als de Leden van directie alleen van het Genootschap, en de Burger Societeit uitmaken.

Ondertusschen Ed. Gr. Mog. Heeren, om UEd. Groot-Mog. met alle de byzondere Poincten, in de Resolutie van de Vroedschap voorkomende, niet te stooren in Hoogstderzelver gewigtige deliberatien; daar dezelven toch alleen dienen, om den Burger, welke thans onder een ondragelyke bezwaar der Burgerwagt zucht, den mond te stoppen, en daar door een schynschoon voorwendsel te bekomen, om voor te geeven, dat deze last zelfs met genoegen gedragen wordt; ondertusschen,

zeg-

zeggen wy, met alle deze deliberatien, alleen dienende om het wettig Collegie van den Burger Krygsraad, 't welk zig met Eede aan de bescherming der Stad verbonden heeft, en alles zocht aan te wenden, om een geduchte en voor het Vaderland onherstelbaare slag voor te komen, in zyn wettig recht te f uiken en geheel van macht te ontblooten, wordt de defensie dezer Stad, waar op alle deliberatien moesten uitloopen, geheel uit het oog verlooren; en men wil liever het misleid genoegen der gemene Burgers, die niets te verliezen hebben, behouden, dan eene Stad van alle mogelyke hulp voorzien, en daar door eene geheele Provintie voor eene overrompeling beveiligen.

GORINCHEM. *Brief der Minderheid wegens 't inlaten van Vrycorps.*

Alle deze reedenen hebben ons bewogen, om ook onzen toevlugt te nemen tot UEd. Gr. Mog. en de deerlyke toestand van het Defensie-wezen in deze Stad aan UEd. Gr. Mog. voor te dragen. Wat kunnen wy hier meer tot aandrang byvoegen? De geruchten van aanmarsch van Infanterie en Artillerie in Gelderland, na Thiel en Bommel, doen ons vrezen, dat het doel der geweldenaren, gelyk wy reeds eenige dagen geleden by geruchten vernomen hebben, op onze Stad gemunt is, en de Meerderheid der Vroedschap mag zo veel vertrouwen stellen op onze wachtdoende Burgery, wy durven opentlyk zeggen, dat dezelve niet in staat zal zyn eene eerste schok te zullen wederstaan; maar in tegendeel, dat terstond de Poorten voor den Overwinnaar zullen geopend worden.

Wy verzoeken derhalven, dat UEd. Gr. Mog. in deze zodanige maatregulen gelieven te nemen, waar door de zo zeer gedeclineerde als waarlyk noodzakelyke stap van de Burger Krygsraad worde geapprobeerd, waar door deze Stad met behoorlyke hulp van Militaire of Auxiliairen en Cannonniers, van welke geenen in deze Stad gevonden worden, werde voorzien; en waar door 't Vaderland, in spyt van alle Machinatien der in-

GORINCHEM. in- en uitwendige Vyanden, van deze zyde werde gedekt en beveiligd tegen de aanvallen, waar voor het anders zoude bloot liggen.

Waar mede enz.

Burgemeesteren en Vroedſchappen beantwoordden bovengemelde brief den 17 Juny 1787 op deze wyze:

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

Wy hebben, by Uwer Ed. Gr. Mog. Misſive van den 26 Juny laatstleden, ontvangen, ten fine van berigt, zeker Adres door W. H. van Barneveld, en Adr. Mr. Daey, Regeerende Burgemeesteren; benevens L. van Toulon van Wulven, Engelbert de Gyſelaar, N. de Fremery en Anth. Joh. van Doorn, Vroedſchappen onzer Stad, aan Uw Ed. Gr. Mog. gemaakt, gedagtekend den 25 Juny 1787. — Het geſchiedt meer uit een gevolg van onze egards voor Uw Ed. Gr. Mog. Souveraine Vergadering, en om aan Hoogstdezelven eene gepaste gelegenheid te geeven, ten einde het beloop der zaaken te kunnen beſchouwen uit 't waare oogpunt, zeeker geheel anders geleegen als zulks by dat adres is voorgedraagen, dan wel uit noodzakelykheid, dat wy den inhoud van dien ſpeciaal rescontreeren zullen, daar tog de zaak, waar over 't zelve eigentlyk rouleerd, is afgedaan, ja Ed. Gr. Mog. Heeren! reeds was afgedaan, overeenkomſtig zelf 't verlangen van onze zes genoemde Mede-Leden op dien zelfden dag, toen men niet te min heeft kunnen goedvinden het gemelde Adres (mogelyk in 't oog der Tekenaaren al te ſolide en van te veel energie bevonden om niet openbaar gemaakt te worden) te laten afgaan, zonder dat wy daar van, voor de Receptie van welgemelde UEd. Gr. Mog. Misſive het minſte geweeten hebben) en

hier

hier door de gewigtige bezigheden Uwer Ed. Gr. Mog. Vergadering gantsch nodeloos te ftooren. Trouwens de reden, waarom men zich aan UEd. Gr. Mog. adresfeerd, bepaald zig weezentlyk tot eene klagte, over eene door ons niet geaccepteerde offerte van Auxiliairen, met een bygevoegd verzoek, om UEd. Gr. Mog. voorziening deswegens, daar we ondertusfchen op den 25 Juny 1787, en alzo ten zelven dage, waar op 't Adres ftaat getekend en ook verzonden is, de, op Patent van UEd. Gr. Mog. Gecomm. ter Defenfie van deeze Provintie, aangemarcheerde Auxiliairen, dadelyk binnen onze Stad eenpatig hebben geadmitteerd, gelyk uit een Extract van de destyds door ons genomen Refolutie, hier nevens gevoegd, nog nader blykt. —— Wy moogen met alle fiducie vast ftellen, dat UEd. Gr. Mog. Vergadering, dat een ieder die onpartydig denkt, verbaast zal ftaan over den præcipitanten iever, waarfchynelyk aangevuurd door een byna onverftaanbaar Patriottisme van onze zes voorn. Mede Leden, en nog meer over de voor ons onbegrypelyke zucht van drie derzelven tot Contradictien en Proteftatien, wanneer men flegts in aanmerking neemt, dat, hoe zeer ook de Publicatie, by opgem. onze Refolutie vermeld, en waarvan wy mede een affchrift hier nevens voegen, waarlyk gefchikt was, en ook veel gecontribueert heeft tot confervatie van de rust, en om alle moogelyke harmonie tusfen Burgery en Auxiliairen te bevorderen, men echter niet heeft kunnen van zich verkrygen in dit ons welgementioneerd befluit te berusten, maar dat men ook zelf tegen deeze rustbewarende Publicatie aantekening heeft gedaan, zo als UEd. Gr. Mog, zeeker met bevreemding reeds zullen gereflecteerd hebben, uit het bovengem. Extract onzer Notulen van den 25 Juny laastleeden. —— Hebben wy wel meer nodig om UEd. Gr. Mog, een regt bezef te doen vormen, van de denkwyze, en van de daar

GORINCHEM. *Antw. van Burgem. en Vroedsch op gem. brief.*

GORINCHEM. daar uit profiueerende daaden en handelingen onzer voorn. zes Mede Leden? Wy denken neen, en wy zouden, op deeze gronden alleen ons berigt kunnen besluiten, was het niet dat wy ons in het meergemelde Adres, op eene gantsch onverdiende wyze gesugilleerd vonden van ongelykheid in ons Systhema; — van onwettig aangematigde en geheel ineonstitutioneele directien —— van arrogante stellingen — van oogmerken om 't Collegie van den Burger Kryeraad in zyn wettig regt te fnuiken en geheel van macht te ontbloten; om kort te gaan van overleggingen en daden, die, wanneer dezelve geauthenticeert waren, door een meer duchtig bewys dan de eigendunkelyke positiven van zes dissentieerende Leden; ons zeekerlyk onwaardig zouden maaken den eerestoel, welken wy nog bezitten mogen, schoon waarlyk met verdriet en hartzeer, over zo veele irreguliere gebeurtenissen, als onder den bedriegelyken *schyn van Vaderlands Liefde en Volks Vryheid* ons dagelyks ontmoeten. — Wy zouden, wilden wy alle deeze sugillatien na verdiensten beantwoorden, ons bericht te ver moeten uitbreiden, en daarom zullen wy onze aanmerkingen zo veel mogelyk inbinden, ten einde UEd. Gr. Mog. niet te verveelen — Wat de ongelykheid in ons Systhema aanbelangt, Ed. Gr. Mog. Heeren, weeten wy niet daar van nog immer preuves gegeven te hebben: wy hebben ons altoos voorgeschreeven den regel, die aan elk Staatslid, aan elk Regent dicteert zyne verpligting, tot maintien en conservatie der gevestigde Regeeringsvorm: deezen Regel volgende zyn onze besluiten ook steeds ingerigt geweest, in 't generaal, ten einde tegen te gaan en krachtdadig te helpen weeren, alle misbruiken en usurpatien, waar door de luisterlyke Vergadering van UEd. Gr. Mog. de eenige, de wettige Souverain van deeze Provincie, in haar gezag kon worden gestoord; waar door de Uitvoerende Magt, zonder

Antw. van Burgem. en Vroedsch. op gem. brief.

on-

onderscheid of aanzien van persoonen, haare paalen te ver mogt hebben uitgebreid en buiten haaren kring gesprongen was, waar door de respective Leden van Staat te zeer afhangkelyk gesteld wierden, om als de Repræsentanten van een Vry Volk hunne Steedelyke Rechten en belangens behoorlyk te kunnen doen gelden, waar door op de Privilegien en welherbragte Voorrechten van Burger en Ingezeten mogt zyn geëmpiëteert, in eens gezegt, waar door de Constitutie onzer Republicainsche Regering in 't Saats Stadhouderlyk en Steedelyk bestier, maar eenigzints was ontaart van haare primitive inrichting; en dan ook in 't byzonder, om te gelyk met het maintien van ons gezag, als wettig verkooren Regenten en Repræsentanten der geheele Burgerye, zo veel doenlyk te bewaaren de goede Orde en Rust binnen onze Stad, in andere Plaatzen zo deerlyk verbysterd, zonder toetelaten, dat een zeer klein gedeelte van die Burgery, ondersteund door maar weinige Regenten, onder den geassumeerden titel eener Souveraine Volkstem een imperium in imperio konden oprichten, om langs dien weg ons te regeeren, en hier door, in weerwil der begrippen van een zeer groot aantal hunner Mede Burgeren, nieuwigheden te introduceeren, en alles van hunne wenk te doen vliegen. —— Hier van daan Ed. Gr. Mog. Heeren, dat wy, onverminderd de apprehensie der volstrekte noodzakelykheid tot een krachtdadige versterking onzer Stad met Guarnisoen, gelyk wy daartoe een en andermaal, speciaal ook na den onbetamelyke uitmarsch van onze laatste Militaire bezetting, instantien gedaan hebben, niet konden niet mochten resolveeren, tot het inneemen van de aan ons door den Gener. Major van Kysfel aangeboden Auxiliairen, bestaande in een getal van mogelyk 60 of 70 manschappen, Ver het grootste gedeelte onzer Burgerye, dat we dan de Volkstem mogen noemen, was er teegen, zoo ieverig teegen, dat er niet anders te voorzien was

GORINCHEM, *Antw. van Burgem. en Vroedschap op gem. brief.*

GORINCHEM.

Antw. van Burgem. en Vroedschap op gem. brief.

dan geweldige bedryven van oppositie, by aldien men aan die Auxiliairen destyds admissie had willen verleenen. Dit is geen vertelsel, maar wat men ook by het adres der 6 dissentieerende Leden daar van zeggen mag, en hoe zeer men onze stelling in dit opzigt voor arrogant verkiest te houden, niet te zyn een waaragtige waarheid, beweezen door gebeurtenissen, zo wel als door de stukken, die deswegens in onze Registers bewaard worden. —— Wy laaten het aan de beslissing van UEd. Gr. Mog. gaarne over, wy vraagen aan elk onpartydig mensch of het in deeze gesteldheid van zaaken, voor ons raadzaam was, dat wy uit eigen beweging, zonder door een Souverein gedekt te zyn, deeze weinige aangeboden Burger Manschappen, lieten binnen koomen, en tot wat einde? Om onze Stad te bewaren tegen den aanval van eenen Nabuurigen Vyand, en om in dit eminente gevaar volgens 't idée der zes dissentieerende Leden een geduchte en voor 't Vaderland onberstelbare slag voor te koomen? Wanneer wy 't niet geheel onbestaanbaar oordeelden met de eminentie van UEd. Gr. Mog. Vergaderingen ook zelf met de Agtbaarheid van ons eigen Collegie, so wel als met 't akelig tydgewricht, 't welk meer ernst vordert, zouden wy hier zekerlyk genoegzaame stoffe vinden tot satyricque reflectien, zoo over de declamatien in dat Adres voorkoomende, als in opzigt van de groote opinie, welke men zig schynt te verbeelden in de macht van zulk een klein gedeelte Burger Corpsen. Wy willen de bravoure van deeze voor 't Vaderland gewapende mannen in 't minste niet in twyffel trekken: Wy pryzen hunnen moed en vaderlandsliefde, en wy gelooven gaarne, dat zy den vyand kloekmoedig zouden durven afwachten; maar zyn dan deeze lieden boven 't menschelyke verheeven? —— is 't van hen te vergen, dat zy, die nu en dan naauwlyks een uur afzonderen van hunne dagelykschebezigheden en beroep, om zig in de manoeuvres en

Krygs-

Krygs exercitien te bekwaamen, daar in moeten uitmunten boven de zulken, welke in dienst van den Lande gesteld, daar voor hunne bezolding genieten, en daar voor alleenig geschikt zyn, is het van hen te vergen, dat zestig, zeventig of twee honderd Manschappen den vyand moeten afkeeren, en eene Stad verdeedigen, 't welk van tienmaal zoo veele Soldaten, door eene genoegzame sterkte van Artillerie ondersteund, naauwelyks te verwachten is.

GORINCHEM. Antw. van Burgem. en Vroedschappen op gem. brief.

En evenwel Ed. Gr. Mog. Heeren, is aan de eene zyde hier in de grondslag gelegen, waar op wy door onze zes Mede-Regenten worden aangeklaagt by UEd. Gr. Mog. als of wy door 't niet dadelyk voldoen aan de begeerte van den Burger Krygsraad met het admitteren van zestig of zeventig Auxiliairen de Stad en 't Vaderland hadden geëxponeerd aan 't alleréminentste gevaar, terwyl wy van den anderen kant ook daar in voor ons zelven zouden hebben moeten vinden een genoegzaam fundament, om in weerwil van het ongenoegen der groote meerderheid onzer Burgerye en ongeacht de gevolgen daar uit te duchten, de ons slechts aangebode Auxiliairen te admitteren, uit eigen beweging, zonder dat zulks door UEd. Gr. Mog. of door Hoogstdezelver Gecomm. ter Defensie van deze Provincie alzo wierd nodig geoordeeld: want, zo dra als ons vertoont waren de Patenten, door de voorsz. Commissie ter Defensie verleend aan een gedeelte van 't Haagsche Genootschap en aan de Alkmaarsche Schuttery, en wy uit eene Missive van welgem. Commissie, de noodzakelykheid van dien bespeurd hadden, zo dra als we hier voor ons zelven waren gerust gesteld, en gedechargeert van alle nadelige gevolgen, hebben wy ook niet gehaesiteerd gehad deeze Detachementen Burger Corpsen binnen onze Stad inteneemen, onze Burgers en Ingezetenen zelfs op het ernstigste vermanende tot tranquiliteit, gelyk UEd. Gr. Mog. uit de hier voor geappliqueerde

GORINCHEM. stukken reeds vernomen hebben. — Zo ongegrond derhalven als de beschuldiging van ongelykheid in ons Systhema bevonden wordt, even zo onverdiend zien we ons beticht van onwettig aangematigde en geheel inconstitutioneele directien, en dit alleenig om dat de Memorie van den Burger Krygsraad (welkers apologie tegen eene Vroedschaps Resolutie onze zes Mede-Regenten op zig neemen) door de Heeren Burgemeesteren en Oud Burgermeesteren (men lette wel op propositie zelfs van een der dissentieerende Leden ter kamere van de Vroedschap gebragt) aldaar geheel onbevoegd in deliberatie was genomen: terwyl onze zes Mede-Regenten zig verbeelden, dat dezelve Memorie privativelyk had behoord aan de kamer van de Heeren Regerende Burgermeesteren, als Gouverneurs deezer Sadt. Het bedroeft ons waarlyk Ed. Gr. Mog. Heeren, dat wy in deeze beschuldiging ten klaarsten bespeuren moeten, een voorneemen, om onze deliberatien en besluiten op allerlei manier, ook zelfs tegen de evidente waarheid aan, verdacht te maaken, en van slinksche oogmerken te doen soupçonneeren. Immers wy durven van de zoo zeer bekende kunde van de voorn. twee Regeerende Burgermeesteren en vier Vroedschappen niet verwagten, dat zy, ignoreerende de Constitutioneele ordre, waarom de voorsz. Memorie niet by Heeren Regeerende Burgemeesteren als Gouverneurs der Stad, maar by de Vroedschap in deliberatie moest komen, alzoo ter goeder trouwe zouden hebben gedwaalt, want de zaak is al te eenvouwig, al te klaar, om eene diergelyke ignorantie in zes Regenten te kunnen veronderstellen, daar de voorsz. Memorie, niet alleen op 't eigen voorstel van een dier zes Regenten, gelyk reeds gezegd is, ter Vroedschaps Kamer was gebragt, maar daar ook (en dit doet alles af) het verzoek by die Memorie vervat hier toe tendeerde, dat deezer Stads Gedeputeerdens ter Vergadering

Antw. van Burgem. en Vroedschappen op gem. brief.

dering van UEd. Gr. Mog. gelast mogten worden, om het Adres van den Krygsraad by UEd. Gr. Mog. te appuijeeren. Men vraagt slechts door wie moest deeze last gegeeven worden? *Antw.* Zeker niet door Burgemeesteren als Gouverneurs, maar door de Vroedschap als de Principaalen van Hunne Gedeputeerden, en hier uit proflueerd dan ook van zelf, zonder dat wy iet meer tot aandrang behoeven te zeggen, dat de voorsz. Memorie van den Krygsraad niet zoo onbevoegd by ons in deliberatie is gebragt en genomen als onze zes Mede-Regenten schynen te begrypen, mitsdien dat wy ons in dit opzigt ook niet vergreepen hebben, aan onwettig aangematigde en inconstitutioneele directien, zoo min als wy ons schuldig kennen aan arrogante stellingen (voor zoo verre we ons eenig idée van deeze arrogante épitête kunnen vormen) gemerkt dat het geen bloot voorgeeven, geen opgeraapt pretext geweest is, wanneer wy zeiden, dat 't admitteeren van Auxiliairen zoude aanloopen tegen 't verlangen van verre 't grootste gedeelte, zoo niet genoegzaam de geheele Burgery, maar eene waarheid aan ons gebleeken, uit authenticque berigten niet alleen, maar ook door schriftelyke Addresfen en mondeling gedaane voorstellen, waar van wy, zoo 't nodig was, de allerconvincantste bewyzen aan UEd. Gr. Mog. zouden kunnen suppediteeren. Wy vermeenen dan, op goede gronden, in den beginne, eer ons nog bekend geworden was de intentie van de Heeren Uwer Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden, ter Defensie deezer Provintie, gedifficulteerd te hebben, in de admisfie van de aan ons door den Generaal Major van Rysfel aangeboden Auxiliairen, en wy hadden zeker niet kunnen verwagten, na dat deeze onze difficulteit ter kennisse van den Burger Krygsraad was gekomen, by een Extract onzer Resolutie, dat dit Collegie, laten wy liever zeggen de Meerderheid der Leden van 't zelve, zou hebben

Gebeurtenissen, enz. — van Burgem. en Vroedschappen op gem. brief.

GOUDA CHRON. *Antw. van Burg. gem. en Vroedschappen op gem. brief.*

bestaan eene Commissie af te zenden na Woerden, en al nog aan te dringen, op dat geene, het welk wy zelfs met gedetailleerde redenen hadden afgekeurd — Ja nog minder hadden wy durven verwagten, dat die zelfde Krygsraads Leden, na een vooraf gaand beklag by UEd. Gr. Mog. over onze genomene Maatregulen, en verzoek om voorziening daar tegen, zig zouden hebben kunnen emancipeeren om een last te vragen op onze Gedeputeerden, ten einde dat verzoek tegen ons zelfs ingerigt en e diametro strydende met onze Resolutie, niet te min ter Staatsvergadering te doen appuijeeren, Wy vertrouwen dat diergelyke demarches, wat men ook in vilipendie van de auctoriteit der Stedelyke Regeeringen mogt ondernomen hebben, nog geheel zonder voorbeeld zyn, als involveerende niet een gereclameert recht van een spreekende volkstem, maar eene verregaande verachting van onze auctoriteit, door slegts veertien of vyftien Leden, uitmakende de groote meerderheid van de Burger Krygsraad, voor hun zelven privativelyk ondernomen, en geenzints als daar toe verzogt, gecommitteert, of gequalificeert door de Burgery zoo min als door de wachtdoende Burgers, waar van in tegendeel, gelyk ons zelfs is voorgekomen, veele declareerden, dat zy, als er Auxiliairen binnen kwamen, de wapenen zouden nederleggen; en evenwel kunnen onze zes Mede Regenten goedvinden, deezen stap van den Burger Krygsraad te noemen noodzakelyk, en de Resolutie, welke wy deswegens genoomen hebben, zeker met meer moderatie dan men van ons naar mate van de aan ons toegebragte lesie zou kunnen verwachten, gelyk UEd. Gr. Mog. by een Extract van dien kan blyken, te doen verdenken van oogmerken om 't Collegie van den Burger Krygsraad in zyn wettig recht te krenken, en geheel van magt te ontblooten.

Welk Regent, schoon ook de alleryverigste Voorstander van eene by ons mede zeer geësti-

meer-

meerde Volkstem; staat niet verwonderd over zulke vreemde begrippen? waar moet 't heen met de goede ordre van Regeering, met die ondergeschiktheid van byzondere departementen, en personen, welke zo noodwendig vereischt word om eene Maatschappy te doen bestaan, en niet alles in verwarring neer te storten, byaldien diergelyke begrippen en handelwyzen gelegitimeerd wierden door eene Souveraine uitspraak? Wy zyn te zeer overtuigd van 't wys, voorzigtig en Staatkundig bestier Uwer Ed. Groot Mog. Vergadering, dan dat wy voor eene dusdanige uitspraak zouden behoeven te vreezen, neen, wy verwagten niets en dat wy verzoeken op 't allerernstigste, dat, hoe zeer ook de zaak in 't Adres van onze meergemelde zes Mede-Leden vervat, eigentlyk wel is afgedaan, en alzo geen object van decisie by UEd. Gr. Mog. behoeft uit te leveren, Hoogstdezelve echter uit apprehensie van de minachting, en verkeerde beschuldigingen, die wy, een integreerend Lid der Souveraine Vergadering, hebben moeten verduuren, zoo wel als van het consecutive, 't welk daar in ligt opgesloten, aan ons niet zullen onthouden zoodanig Declaratoir of Resolutie, als 't geschiktste bevonden wordt om onze voornoemde zes Mede-Regenten te doen zien de ongegrondheid hunner klagten. Mogelyk zou langs dien weg te eerder kunnen hersteld worden de breuk in de harmonie, waar aan wy met geene mindere smerte dan onze zes Mede-Regenten steeds denken moeten; terwyl 't uitwerkzel van dien, niet anders dan ten uitterste nadeelig kan zyn, voor de deliberatien en besluiten, welken ten besten van 't zinkende Vaderland in dit akelig tydgewricht, met vereende krachten behoorden aangelegt en genomen te worden. Wy zullen in geen ampel detail treeden, omtrend de zeer ongegronde allegatien by 't Adres voorkomende, als of onze Burgery niet meer zonde kunnen fourneeren, dan

GORINCHEM.

Antw. van Burgem. en Vroedschappen op gem. brief.

GORINCHEM. naauwelyks twee hondert man, in staat om het geweer te behandelen, daar 't tog eene bewyzelyke waarheid is, dat de Wachtdoende Burgerye bestaat uit meer dan vier honderd, allen behoorlyk gewapende Manschappen, welke des tyds met allen yver en eendragt de wagt waarnamen, behalven nog een groot aantal, die, schoon in de wagt niet opgeschreeven, zig egter vrywillig aanboodden. — Wy zullen ook niet toucheeren, of het wel zeer strekken kan tot eere van onze waarlyk vigilante Burgerye, wanneer men by 't Adres poseert, dat deeze Burgery niet in staat zoude weezen den eersten schok te wederstaan van eenen aanvallenden vyand, maar dat de Poorten ten eersten voor hem zouden werden geopend. — Wy zullen al verder aan zyn plaats laaten den ophef, dien men maakt, wegens ingekomen tydingen, van den aanmarsch van Troupes uit Gelderland na deeze Stad; genoeg, dat de ondervinding des tyds de ongegrondheid dier tydingen heeft bevestigd. Wy zullen ons ook by dit berigt onthouden van een onderzoek omtrend de positiven, welke by 't Adres onzer zes Mede-Regenten gevonden worden, in opzicht der conduites en gedragingen van den Advocaat van Lom, welke 't Officie bedient, en van Cornelis van Diepenbrugge, die Stadhouder is van den Drossaard. Alleenlyk moeten wy omtrend dit laatste aanmerken, dat het zelve ons van te veel aanbelang, en van te veel invloed op 't algemeen welzyn is voorgekomen, daar in te kunnen berusten, en dat wy derhalven nodig hebben geoordeeld, een Extract Authentiek van 't gem. Adres, voor zo veel die positiven aanbelangt, te stellen in handen van François Cornelis Baron van Aersen van Sommelsdyk, als Drossaard deezer Stad en 's Lands van Arkel, ten einde daar van 't nodige gebruik te kunnen maaken. Hier mede eindigen wy ons berigt, God biddende, dat de gulde spreuk *Eendragt maakt Magt*, door

Antw. van Burgem. en Vroedschappen op gem. brief.

wel-

welkers betrachting ten tyde onzer Voorvaderen de Republiek van klein tot groot wierd, eerlang in haar volkomen werking herleven mag, om het in zyne grootheid zo zigtbaar dalende Vaderland, nog by tyds te redden, en dat daar toe de besluiten en maatregulen van UEd. Gr. Mog. krachtdadig mogen gezegend en ondersteund worden. GORINCHEM.

Wy blyven voor 't overige,

EDELE GR. MOG. HEEREN!

(*onder stond*)

Uwer Ed. Groot Mog Dienstwillige

Burgemeesteren en Vroedschappen der Stad Gorinchem.

(*Lager stond*)

Gorinchem den 17 July 1787.

Ter Ordonnantie van dezelve.

(*was getekend*)

S. G. BROUWER.

Den 5 July zyn de *Auxiliairen* van het Haagsche Genootschap van Wapenhandel, welker inlating zo veel tegenstand hadt ontmoet, op bevel van de Heeren Gecommitteerden te Woerden, weder uit deze Stad vertrokken. Zo dat thans alleen nog binnen deze Stad zyn, een Detachement van de Alkmaarsche Schuttery, en eenige manschappen van Raamsdonk.

Men ziet ook hier eene Verbintenis, door een aantal Burgers den 12 July 1787 aangegaan:

GORINCHEM.

Verbintenisse en Eed tot weerwraak.

Wy Ondergetekende, allen Burgers en Inwooners der stad *Gorinchem*, in aanmerking nemende de criticque omstandigheid, waarin het lieve Vaderland zig bevind, hoe vele van onze brave en weldenkende Landgenooten reeds het voorwerp geworden zyn van de wraak van een opgeruid en oproerig Gemeen; en hoe zig velen in deze Stad toeleggen, om het Gemeen mede tot oproerige bewegingen aan te stoken; voorziende, dat dit alléén het nog overgebleven middel is, om de bedoelingen van de vyanden van het waar belang van het Vaderland te doen gelukken, en overtuigt, dat zy, aan wien de handhaving der rust, door het mainteneeren der Wetten van den Souverein, is toevertrouwt, de oproerige bewegingen met vermaak zouden aanschouwen, in plaats van den braven Burger daar voor te beveiligen; — hebben by dezen ons plegtig verbonden, gelyk wy ons plegtig verbinden by dezen, elkander op alle wyzen en by alle voorkomende gelegenheden, te beschermen en te verdedigen tegen alle zodanigen en tegen elk en een eigelyk, welke ons of een van ons Ondergetekende, zoo in onze Persoonen, Vrouwen, Kinderen, of Bezittingen, zouden willen benadelen, jaa daar voor ons goed en bloed te zullen opofferen, zullende wy by de eerste beginselen van eenige feitelyke aanval, elkanderen tot den laatsten Man helpen verdedigen, *zonder dat wy daartoe van imand, hy zy wie hy zy, eenige beveelen zullen verwagten*; en dat wy ons daarenboven zullen *wreeken* aan hen, die op de eene of andere wyze Aanstokers of aanmoedigers zullen zyn geweest van de opkomende oproeren, of dezelve voedzel verschaft, door het misbruiken dier magt, welke hen tot stuiting derzelve is verleend. — Ter bevestiging van het bovenstaande, hebben wy deze met onze namen ondertekend, en houden het van die waarde, als of wy hetzelve voor het oog van een Alweetend God met eede hadden bekragtigt. En op dat een ieder

ieder van deze onze gevoelens en openlyke Verbintenis zoude kennis dragen, zullen wy deze door de publicque Nieuwspapieren bekend maken. GORINCHEM.

Getekend in *Gorinchem* den 12 *July* 1787, en volgende dagen.

Van wege deze Stad wierdt ter Vergaderinge der Staten voorgesteld, om zeker zogenaamd Oranje Request, dat te Hoornaar getekend was, en waar op elfmaal een en dezelfde naam zoude gevonden worden, te stellen in handen van den Bailjuw van den Lande van Arkel, om te onderzoeken, op wat wyze het met die ondertekening is toegegaan; het geen ook besloten wierdt: en op voorstel van Dordrecht, wierdt op de *extensie* nog gemelde Bailjuw gelast, in deze zaak nog den Stadhouder *van Diepenbrugge*, nog den Advocaat *van Lom*, niet te gebruiken, als die beiden onder vermoeden zouden liggen van der Oranje party te zyn toegedaan.

De Landlieden, woonende tusschen Thiel en Gorinchem, ontdekt hebbende, dat de Vrycorporisten voornemens waren, om zekere Sluis, des goedvindende, open, en hunne Landeryen onder water te zetten, hebben zig van die Sluis weeten te verzekeren: honderd mannen wel gewapend, houden daar by aanhoudend de wagt, ten einde die overstrooming te beletten.

SCHIE-

SCHIEDAM.

SCHIEDAM. In deze Stad is den 18 July, even als te Leyden en te Gorinchem, eene Acte van Verbintenis tusschen een aantal Burgers en Ingezetenen, tot onderlinge bescherming aangegaan.

BRIELLE.

Den 14 July is by Burgemeesteren en Regeerders dezer Stad de navolgende Waarschouwing gedaan:

Burgemeesteren en Regeerders der stad Brielle, in ervaringe gekomen zynde, dat zommige van hunne Burgers en Inwooners onderwonden hebben, zig zedert een geruimen tyd te voorzien van Donderbusschen en ander ongewoon Schietgeweer, als mede in hunne Huizen of andere Gebouwen binnen deeze Stad, te plaatsen zodanige kwantiteit Kruit en scherpe Patroonen, excedeerende het verbod van Hun Ed. Achtb. op den 7 Juny 1783 en 23 July 1785, by publyke omroeping gedaan, strekkende tot argwaan en sensatie onder hunne Medeburgen en Ingezetenen, en een grond opleverende tot tweespalt, oneenigheid, en andere onaangenaame gevolgen onder dezelve, waar van zig de droevige voorbeelden in andere Plaatsen, zo in als buiten deeze Provincie, maar al te zeer hebben gemanifesteerd: Behalven dat een gedeelte van deeze Stad, door het in Huis neemen van een groote kwantiteit Kruit, en het maken van scherpe Patroonen, eenige Jaaren geleden, niet weinig is geëxponeerd geweest, en welk laatstgemelde ongeval dan ook tot het doen van voorzeide verbod aanleidinge had gegeven: En de-

dewyl Hun Ed. Achtb. niets meer ter harte gaat als de Conservatie van de goede rust, onder hunne Burgers en Ingezetenen, en de goede zorg voor deeze Stad, waar voor in deeze kommerlyke tyden een dubbelde waakzaamheid word vereischt: — Zo is 't, dat Burgemeesteren en Regeerders der stad Brielle voornoemt, tot voorkoming van alle onaangenaame en schadelyke gevolgen, welke uit het bovenstaande zoude kunnnen proflueeren, by deezen allen en een iegelyk, van wat staat of rang dezelve zoude mogen weezen, op het sericuste vermaanen en waarschouwen, geene andere Wapenen, dan die tot de gewoone Wapenrusting der Schutterye worden gerequireerd, veel min eenige Donderbusschen, Granaten of ander ongewoon Schietgeweer, scherpe Patroonen of diergelyke, missgaders Kruit, excedeerende de kwantiteit, by meergemelde verbod bepaald, in hunne Huizen te neemen, of dezelve hebbende, zig daar van terstond te ontdoen; ook met ongewoon Moordgeweer, geladen Snaphanen, Pistoolen of diergelyke, langs straat te loopen, op pœne, dat die geene die bevonden zullen worden, na dato deezes, eenige van de bovengemelde verbodene Geweeren, Kruit &c. in hunne huizen te hebben, of in te nemen, of met bovengemelde ongewoone Geweeren langs straat gelopen te hebben, zullen verbeuren de somma van TWEE HONDERD CAROLIE GULDENS, ten behoeven van de groote Armen deezer Stad, en daar en boven na exigentie van zaken worden gestraft, terwyl op de minste presumptie van disobedientie, aan deeze onze heilzaame waarschouwinge alle Huizen binnen deeze Stad, zonder onderscheid door wie dezelven ook zouden worden bewoond, door of van wegens ons zullen worden gevisiteerd, belovende daar en boven een Premie van EEN HONDERD GULDENS, aan die geene, welke de overtreeders van deeze onze Waarschouwing zullen weeten aan te wyzen, en op een overtuigende

BRIELLE.

Waarschouwing tegen kruid en schietgeweer enz.

wys

BRIEL- wys bekend doen worden, zullende de naamen
LE. van de aanbrengers (des begoerende) worden gesecreteerd.

Aldus gedaan en gearresteerd by Burgemeesteren en Regoerders der stad Brielle, op het Raadhuis derzelver Stad, den 14 July 1787, en na voorgaande Klokkeslag gepubliceerd en geaffigeerd.

(*onder stond*)

In kennisse van my Secretaris,

(*was geteekend*)

C. W. HOGERWAARD.

ZWARTE WAAL.

Men heeft hier ook een Request voor de Oude Staatsgesteldheid beginnen te teekenen. De Nieuwstaatsgezinden zulks ongaarne ziende, zyn daar uit veele bewegingen ontstaan. Wy hebben verhaald, wat in de voorgaande maand in 't nabuurig Helvoetsluis is voorgevallen. Het grootste gedeelte der Opgezetenen hebben hier gem. Request getekend. Den 28 Juny begon de daadlyke tweespald hier los te breken: welks omstandigheden ons niet van eene hand, op welken wy volkomen staat kunnen maken, nog met genoegzame kenmerken van onzydigheid, berigt zyn, om die te kunnen plaatsen. Wy vreezen dus, of de Nieuwstaatsgezinden of de Oudstaatsgezinden te veel te zullen bevoordeelen of benadeelen: van 't welk beiden wy ons zorgvuldig tragten te wagten; en daar het menschelyke aan dwaa-

dwaaling onderhevig is, zyn wy bekommerd genoeg, van ook in deze of geene omstandigheden te zullen mistasten: het welk, gelyk steeds tegen onze wil en meenig zal geschieden, zo gereed zal men ons vinden, die dwaalingen, ons bescheiden medegedeeld, te verbeteren. Wy noodigen daar toe eenen iegelyk welmeenend en ernstig uit. ZWAKKE WAAL.

WOERDEN.

Wy hebben al met een woord onder het Artikel *'s Gravenhagen*, gewag gemaakt van een *Declaratoir der gewapende Burgercorpsen, tot bescherming van het Vaderland en de Vryheid uitgetrokken.* Dit Declaratoir is getekend door *de Commissie der gewapende Burger Corpsen, ter expeditie der Militaire zaken: en uit derzelver naam door* PIETER VREEDE, *Secretaris.* Het was van den 3 July 1787, en is den 4 ter kennisse van de Staten van Holland en Westfriesland gebragt, door veele Bevelhebbers van Burger Corpsen in naam van hun, en hunne manschappen getekend: over de kragt, van welke tekening de Rotterdamsche Krygsraad egter scheen te twyffelen. Zie hier voren bl. 1957. Dit Declaratoir is van dezen inhoud:

Daar de gewapende Burger in dezen hoogstdringenden nood van het lieve Vaderland uitgetrokken, ter bescherming van hetzelve en tot behoud

WOERDEN. *Declar. der gewap. Burgercorps.*

houd der Vryheid, en by zyn Have en Goederen, zyn Vrouw en Kinderen, en alles wat hem lief en dierbaarst is, heeft agtergelaaten onder de bescherming der Wetten en de handhaving der Justitie; — En daar het te vreezen is, dat zy, die tot heden hun verfoeylyk werk maakten, om het min doorzigtig gedeelte der Natie te misleiden, en tot schandelyke daaden van oproer en geweld aan te hitzen, na, geduurende hunne afwezigheid zich zouden willen bedienen, om deeze hunne vuile bedoelingen doortezetten; ZOO willen wy door dit ons Declaratoir alle onze Meede Burgers, van wat staat, rang of denkwyze, zy mogen zyn, ernstig waarschouwen, en van ons serieus voornemen berichten; en declareeren wy Ondergeteekende Commandanten van uitgetrokken Corpsen en Detachementen, met voorkennis, volkomen en éénsgezinde toestemming van onze onderhebbende Manschappen, en dus in hunnen en onzen naam, ten deezen effecten, dat wy alle insultes, oproeren, plonderingen en geweldadigheden, aan onze nagelaaten Vrouwen, Kinderen, Nabestaanden, of Goederen aangedaan wordende, zullen aanmerken, als aan onze Persoonen zelve te zyn geschied —— dat wy het zelfde zullen doen ten opzichten der Persoonen, Familien, en Goederen van zodanige onzer brave Mede Burgeren, die, offschoon niet met ons uitgetrokken, echter bekend zyn voor ware Vaderlanders, die onze goede zaak in hunne onderscheide betrekkingen met woorden en daden hebben getrouwelyk voorgestaan en aangekleefd —— dat wy vervolgens alle Staatspersoonen, Regenten van Steden en van het Platte Land, Officieren en verdere Handhavers der Justitie, die zullen blyken geeven, dat zy met *slappe handen* de Justitie handhouden tot stuiting van oproeren, geweld en plundering, of ten deezen met draijeryen en geveinsdheid te werk gaan, of hunne traagheid, onverschilligheid en on-

ofwil, met den glimp van activiteit zullen pogen te vergoelyken, zullen houden voor schuldig aan meineed en verraad aan den Lande — dat wy eindelyk ook hun, die de heimelyke roervinken en aanstokers zullen zyn, omteeven van wat staat of rang ze mogen zyn, en wy zeer wel weeten te onderkennen, zullen houden voor vyanden van het Vaderland; En dat wy, nadat wy de openbaare aanranders onzer Vryheid, onder Gods zegen, zullen hebben in hunnen evelmoed beteugeld, niet zullen uit den anderen gaan, maar dat wy zullen by een blyven, tot zoo lange, dat wy, den een voor den ander en allen gezamentlyk voor malkander, op hun, die onze Vrouwen, Kinderen, Nabestaanden of Goederen; of de Persoonen, Goederen en Familien van onze weldenkende Meede Burgeren mogten aangerand, beledigd of geplunderd hebben; ofte op hun, die by gebrek aan tydige voorzorge, of behoorlyke en pligtschuldige administratie der Justitie daartoe medegewerkt, of hetzelve heimelyk zullen hebben aangestookt, ons zullen gewroken hebben, en ons ten vollen verhaald voor alle beledigingen en schaden voorschreven op hunne Persoonen of Goederen.

WORKDEN.

Declarat der gewap. Burgercorps.

En opdat niemand dit ons voorneemen onbekend zy; maar zich wagte voor de gevolgen van onze rechtmatige gevoeligheid, hebben wy goedgevonden, dit Declaratoir in de Nieuwspapieren te doen plaatzen; hetzelve zoo voor ons als in naam van onze onderhebbende Manschap met onze naamtekening bekragtigerde, 't welk wy van de zelfde kragt en waarde houden, als of wy zulks hoofd voor hoofd met plegtigen eede hadden gestaafd.

In de *Zuidhollandsche Courant*, in deze Stad door den Heere Burgemeester *Costerus* zelven (zo ons nader berigt wordt) geschreven wordende, las men in een buitengewoon

WOERDEN. blad of extraordinaire Courant, nopens de waarschynlykheid van Fransche hulp voor de Nieuwstaatsgezinden, dit berigt.

WOERDEN *den* 4 *July*. Met een particulieren brief uit *Parys*, in dato 29 *Juny*, word ons gemeld, dat er een Corps van 12,000 Man Troepen marcheeren zoude naar *Givet*, in de nabuurschap van *Maastricht*. Men twyfelde niet, of deze Troepen waren, indien zulks nodig mogt zyn, voor *Holland* bestemd. De Graaf *de Rochambeau* zoude over dezelven het bevel voeren, en onder Zyne Excellentie zouden commandeeren de Graaf *d'Esterhazy* en de Hertog *de Laval*. —— De uitrusting van een Eskader te *Brest* was gecontramandeerd geweest; maar thans was er op nieuw bevel gegeven, om eene vloot van 16 Schepen van linie spoedig in order te brengen.

Van wegen de Commissie van gewapende Burgercorpsen, ter expeditie der Militaire zaken in Holland (zo luidt de tytel van deze Commissie), is ook het navolgende nader Declaratoir aan de Staten van Holland ingeleverd:

DE COMMISSIE van Gewapende BURGER CORPSEN, ter Expeditie der Militaire zaken in HOLLAND, door het DECLARATOIR der uitgetrokken Corpsen omtrend de schaverhaling op den 3 July, aan *U Ed. Groot Mog.* en gelyktydig aan het Publiek voorgedragen, en de intentie en begeerte van dezelve vernomen hebbende, vermeend zich verpligt, die heilzame oogmerken, zo veel in haar is, te bevorderen: zy vermeend wel te meer hier toe verpligt te zyn, daar zy het zelve Declaratoir erkend en beschouwd als een Wettig en eigenaartig gevolg, der Acte

van

van Verbintenis, onder de meeste Leden der gewapende Corpsen tot schadeloos stelling der zulken, die uit hoofde van het Patriotismus, in ongelegenheid mogten geraken, aangegaan: in deze beschouwing, en hier by in acht nemende ongeloosfelyke, ja tot GOD om wraak schreeuwende gebeurtenissen in deze Republiek, waar door zo veele ware en brave Vaderlanders van hunne Goederen beroofd, en tot de uiterste Armoede gebragt zyn, die nimmer door welgeïntentioneerde mede Vaderlanders kunnen verlaten worden, nodigd de gemelde Commissie by deze alle dezulken, die meer of min in dat rampzalig lot deelen, of door Roof en Plundering van hunne Bezittingen ten eenemaal beroofd zyn, om aan haar eene, zo veel mogelyk, specifique opgave te doen van de schade en onheilen, door de Plundering van een opgeruid woest Gemeen, of tomelooze en Eervergeetende Militairen hun aangedaan, om tot het nodig en verpligt gebruik te strekken, by de gewapende Corpsen, in gevolge het bewuste DECLARATOIR, inhoudende:

WOERDEN.

Nader Declar. der gewap. Burgercorps.

„ Dat wy, na de openbaare Aanranders onzer „ Vryheid, onder GODS Zegen, te zullen heb„ ben beteugeld in hunnen euvelmoed, niet zul„ len uit elkanderen gaan, maar by een blyven „ tot zo lange, dat zy den een voor den ander, „ en alle gezamentlyk voor malkander, op hun, „ die hun, die hunne Vrouwen, Kinderen, Na„ bestaanden of Goederen, of de Persoonen, „ Goederen of Familien van hunne Weldenken„ de Medeburgeren mogten aangerand, beledigd „ of geplunderd hebben, ofte op hun, die by ge„ brek aan tydige voorzorg, of behoorlyke en „ Plichtschuldige Administratie der Justitie, daar „ toe mede gewerkt, of het zelve heimelyk heb„ ben aangestookt, zich zullen gewroken heb„ ben, en zich ten vollen verhaald voor alle be„ ledigingen en Schaden Voorschreven op hunne „ Persoonen en Goederen."

 Uit

WOERDEN.

Uit Naam van bovengemelde Commissie,

(*geteekend*)

P. VREEDE, *Secretaris.*

De zelfde Commissie heeft nog in de dagpapieren deze bekendmaking gedaan.

De Commissie van Gewapende Burger-Corps tot expeditie der Militaire zaaken ziende, dat de Expeditien door de Burger-Corps, het zy geheel, het zy verëénigd met Militaire Detachementen, van tyd tot tyd wordende verricht, verkeerdelyk, immers niet met behoorlyke exactitude, aan de Natie bekend gemaakt, of wel geheel met stilzwygen worden voorbygegaan, heeft begrepen, en aan het billyk verlangen der Natie, die met reden het hoogste belang stelt in de Militaire verrichtingen hunner gewapende Meede-Broeders, en aan de verdiensten der brave uitgetrokken Manschappen, niet beter te konnen voldoen, dan met van elke expeditie, die zal voorvallen, en waaraan de Burger Corps, 't zy geheel 't zy gedeeltelyk, zullen deel hebben, een getrouwelyk verslag te geeven; tot het welk de Commissie zich in de gelegenheid gesteld ziet door nodige Correspondentie; van welke zy gaarne het weldenkend Publiek wil laaten jouïsseren.

En om hiervan een begin te maaken, heeft Zy het genoegen, thans te publiceeren het Rapport van de Expeditie op *Leerdam* en *Schoonderwoert*, het welk, zoo zy vertrouwt, door de Natie met dankzegging zal verstaan worden, als niet alleen met den gelukkigsten uitslag bekroond zynde; maar ook tevens het blyk opleverende, hoe veel een gelukkige en eenstemmige verëéniging van de gewaapende Burger en Militaire magt, tot afbreuk van 's Lands vyanden vermag.

Het

Het blykt uit deze bekendmaking, hoe moeilyk het is, zekere berigten van voorvallen, togten, beweegingen enz. te hebben. Het was derhalven van gewigt, dat die uit egte handen kwamen, en met kenmerken van waarheid en vooral ook naauwkeurige onzydigheid opgesteld. WOERDEN.

In gevolge dan van deze bekendmaking, en het voorgenomen Plan, wierdt in de dagpapieren dit verslag geplaatst.

Op gisteren den 9 deezer circa één uur uit *Vianen* gemarcheert zynde, naderden wy circa 4 uur *Schoonderwoert*. De Cavallerye vooruit gezonden zynde tèn einde de wegen te bezetten, arriveerden de overige Troepen aldaar. Oogenblikkelyk wierd een Detachement naar den Timmerman, welke de Vlag aldaar op den tooren gesteld had, afgezonden, en dezelve in verzekering genomen., welken Timmerman geordonneert wierd, terstond de Vlag aftehalen, het geen geschiedde. Denzelven gevraagt zynde, wie zulks geordonneerd had, wilde hy zulks eerst niet zeggen, dan liet zig eindelyk overreden, en noemde eenen *de Hartog*, Kapitein van de Schuttery aldaar, welken *de Hartog* wy aanstonds in verzekering hebben genomen. Vervolgens bragten de Ruiters een *Schoonderwoerder* Boer, met naame *Fortuin*, op, die met een Oranje Cocarde vercierd was. Welke bovengenoemde drie Perzoonen, nevens de Oranje Vlag, op een wagen geplaatst, en meede naar *Leerdam* gevoerd wierden.

Verders van *Schoonderwoerd* gemarcheerd zynde tot een quartier uurs van *Leerdam*, wierd aldaar halte gehouden. De Cavallery, die vooruit gezonden was, om te recognosceeren, en zig meester van de Poorten van *Leerdam* te maken, deed ons raport, dat de poorten gesloten, de trom geroerd,

WOERDEN. roerd, de alarmklok geluid, en de Burgery in de wapenen was, waarop door den Commandeerende Officier goedgevonden wierd, den Adjudant *Schutter* van 't eerste Battalion van *Hardenbroek*, en den Adjudant *Halthuysen* van 't Genootschap, naar *Leerdam* af te zenden, ten einde te vragen, om binnen te marcheeren. Voor de poort gekomen zynde, kwam de Drost *Boey* op de wal, vragende, of wy patent hadden, en dit met JA beantwoord zynde, kwam hy zulks in perzoon onderzoeken. 't Patent vertoond zynde, declareerde hy, dat wy konden binnen marcheeren, en dat hy de Burgery, welke genoegzaam *alle*, zoo wel als de Drossart en verdere Leden van den Magistraat, met Oranje-Cocardes verciert waren, uit de wapenen zoude doen gaan, en de alarm-klok doen ophouden. Binnen gemarcheerd zynde, zag men gene Oranje-Cocardes meer, en wierden terstond 3 Officieren gecommitteerd, om by den Magistraat informatien te nemen, wie de Aanstokers en Uitvoerders der tumulteuse beweegingen en plunderingen waren, tevens aan denzelve declareerende, dat alle schade, molest, moord of ander geweld, aan de Ingezetenen van *Leerdam* en *Schoonderwoert* al bereids overgekomen, of na dato dezes mogte wedervaren, aan de Perzonen en Goederen van dezen Magistraat, en van de aanvoerders en bewerkers van de plundering, en 't verdryven hunner Meede-Burgers op alle wyze zal worden verhaalt en geretorqueert.

Verslag van een togt der Gewap. Burger-corps.

Waarop de Magistraat declareerde, geene derzelven te kunnen aanwyzen, uit hoofde dat het grootste gedeelte der Burgery daaraan schuldig waren; dog dat men de vlaggen, zoo van den Tooren als van de Moolen, zoude afhalen, het welk wy door Detachement geëffectuëerd hebben. —— Voornoemde Heeren zig uit den Magistraat geabsenteerd hebbende, wierden wy geïnformeerd, dat de Magistraat de Burger-Societeit had verboden, en integendeel een Orange-

So-

Societeit permitteerde, alsmeede dat de Heeren Burgemeester *Kruyff* en de Schepen *de Man*, voor de voornaamste aanstokers gehouden wierden; waarop een Detachement naar den Magistraat gezonden is, 't welk bovengemelde twee Heeren in verzekering heeft genomen, en dezelve beneevens de twee Vlaggen van *Leerdam*, als mede de *Schoonderwoerdsche* Vlag en Arrestanten, mede naar *Vianen* genomen hebben, alwaar wy des avonds ten 9 uuren zyn geretourneerd. WOERDEN. *Verslag van een togt der Gewap. Burger-corps.*

Het geheele Detachement, van *Vianen* naar *Leerdam* gemarcheerd, bestond in 4 Officieren en 36 Man van 't Bataljon van *Hardenbroek*, één Officier en 24 Man Dragonders van *Hessen - Philipsthal*, één Officier en 11 Canonniers met één Veldstuk 3 pond, als mede in 5 Officieren en 56 Man van het Genootschap te *Vianen*. Alles werd gecommandeert door den Heer R. *Fritsius*, Kapitein onder *Hardenbroek*.

De Heeren Gecommitteerden tot de defensie van deze Provincie en de stad Utrecht, hebben op den 14 July 1787. dit besluit genomen:

Extract uit de Resolutien der Gecommitteerdens van de Edele Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westfriesland, ter Defensie dezer Provincie en de stad Utrecht.

De Gecommitteerdens van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westfriesland ter Defensie van deze Provincie en de stad Utrecht, in ernstige overweging genomen hebbende, dat in de tegenwoordige critique omstandigheden, de veiligheid en kragtdadige verdediging dezer Provincie en der stad Utrecht vereischt, dat de vermindering der Troupes, ter repartitie van

WOORDEN. deze Provincie staande, door het schandelyk verloop van zommige Regimenten, zoo veel mogelyk en met den meesten spoed worden geremedieerd, hebben na rype Deliberatie goedgevonden te resolveren en te arresteren:

Ref. tot redres van't verloop van Krygsvolk.

Artykel 1. Dat aan elk Deserteur, welke zal overloopen uit de Troupes die tegen deze Provincie en de Stad Utrecht byeen getrokken zyn, of zouden kunnen worden, en zich in het een of ander Regiment of Militair Corps ten dienste dezer Provincie zal laten aannemen, en aan dezelve Provincie alleen Eed doen, by provisie en tot nadere dispositie tot een Præmie zal worden gegeven de somma van 6 Dukaten.

2. Dat dezelve Præmie, by Provisie en tot nadere dispositie, mede zal worden uitgereikt, aan elken Vreemdeling, die zich op dezelve wyze en gelyke voorwaarden by het een of ander Regiment of Militair Corps ten dienste dezer Provincie zal laten aannemen.

3. Dat de respective Kapiteinen, welke de Deserteurs of Vreemdelingen, die in termen van deze uitgeloofde Præmie vallen, zullen aannemen, zullen gehouden zyn, dezelve Deserteurs of Vreemdelingen te presenteren aan de Auditeurs Militair, daar toe te Utrecht, Schoonhoven, Woerden, Heusden en Naarden, of op al zulke andere Plaatsen, als gemelde Gecommitteerdens zullen noodig oordeelen, residerende, en dat de Commandanten van yder Regiment of Corps zullen gehouden zyn, eene Lyst onder Eede over te zenden van alle de Manschappen, welken onder genot van dezelve Præmie en op de hier voorgemelde Conditien zullen zyn aangenomen.

4. Dat de Auditeurs Militair, in de verschillende Plaatsen, alwaar zoodanige Manschappen zullen zyn aangenomen, verpligt zullen zyn mede onder Eede, eene accurate Lyst van dezelven over te geven, en op dezelve Lyst insgelyks te doen plaatsen de Namen der Regimenten

en

en Compagnien; in welken de voorschreven Manschappen zullen zyn overgegaan.

WOERDEN.

5. Dat het aan de Kollonels der respective Regimenten en Corps zal vry staan, de Penningen, welke ter bereiking van het bovengemeld oogmerk zullen benoodigd zyn, te avanceren, welke Penningen dezelven binnen Woerden, op vertoon van de twee vorengemelde Lysten, zullen kunnen terug ontfangen. En zal deze Resolutie op alle mogelyke wyzen worden publyk gemaakt.

Res. tot redres van 't verloop van Krygsvolk.

Aldus geresolveerd en gearresteerd binnen Woerden den 14 July 1787, by Gecommitteerdens van de Ed. Groot Mog. Heeren Staten van Holland en Westfriesland, ter defensie van deze Provincie en de stad Utrecht.

In kennisse van my,

(*was getekend*)

H. COSTERUS.

Evengem. Heeren Gecommitteerden tot defensie der Provincie van Holland en der stad Utrecht, hebben den 15 July nog aan de Staten van Holland by eenen brief in bedenking gegeven. „ Of Hoogstdezelven „ niet zouden kunnen goedvinden, om by „ expresse Resolutie te lauderen en te ap„ proberen de pogingen der Schutteryen en „ gewapende Genootschappen in de Steden „ en op het platte Land van Holland, ter „ verdediging en beveiliging van deze Pro„ vincie en hare Bondgenooten tot dus ver„ re bewezen, met verklaring, dat Hun „ Ed. Groot Mog. daar aan, nevens de ad„ sistentie der brave en getrouwe Militairen,

 „ on-

WOORDEN. „ onder Gods Zegen, toeschryven, dat het
„ Vaderland deze Provincie en de stad U-
„ trecht, tot nog toe voor allen geweldigen
„ aanval is bevryd gebleven; als mede om
„ aan de manschappen die ten dienste van
„ het Vaderland uitgetrokken zyn, of ver-
„ der zullen uittrekken, en ter dier gele-
„ genheid mogten verminkt worden of sneu-
„ velen, als mede aan derzelver na te laten
„ Weduwen en Kinderen, toe te zeggen
„ een behoorlyk dedomagement, conform
„ het project, het geen zy de vryheid ne-
„ men, hier nevens te voegen, en het geen
„ voor een gedeelte in tyden van Oorlog
„ aan de Militie van den Staat wordt geac-
„ cordeerd; en eindelyk, om aan de Inge-
„ zetenen dezer Provincie toe te zeggen,
„ dat Hun Ed. Groot Mog. geen ander oog-
„ merk hebben, dan om, na het afkeeren
„ van het gevaar, het geen deze Provincie
„ thans dreigd, en het byleggen der gere-
„ zen geschillen in andere Provincien, den
„ invloed der Burgeryen op derzelver Re-
„ genten binnen deze Provincie zodanig vast
„ te stellen, als het beste gedeelte der Inge-
„ zetenen thans algemeen verlangt, en meest
„ dienstig kan zyn ter herstelling van de
„ rust, eendragt en vertrouwen tusschen
„ Regenten en Burgers."

Den 16 July des ochtens, wierden de Officieren van het Detachement Dragonders van *Hessen Cassel*, een half uur van deze Stad geinkwartierd, by Heeren Gecommit-

teer-

teerdens van Hunne Ed. Groot Mog. ter defensie van deze Provincie en de stad Utrecht, op 't Kasteel alhier ontboden, en dezelven, volgens Resolutie van Hunne Ed. Groot Mog. van den 10 Mey laatstleden, afgevraagd, of zy de bevelen van Hoogstdezelven ook boven die der Algemeene Staten zouden gehoorzamen? De Lieutenant *van Heylman*, en Vaandrig *de Gregoire* hebben zulks aangenomen. De Majoor *Thillen* en Vaandrig *de Bock* waren afwezig. De Majoor *Harthel*, de Kaptein tit. en Lieutenant *Bovie*, Kaptein *Ottenthael*, Lieutenants *Teevens*, *Dopff* en *Blank*, de Adjudant en Lieutenant *Bremer*, weigerden: weshalven dezelven door de Commissie, uit naam van Hunne Ed. Groot Mog., terstond wierden buiten dienst gesteld. WOERDEN.

Ingevolge eene der Resolutien van de jongste Vergadering der gewapende Burger Corpsen te Leyden, zullen in den beginnen der aanstaande maand Augustus, niet verre van hier, de Tenten worden opgeslagen tot een Veldleger van gewapende Burgers, zo te voet, als te paarde, die ten getale van eenige honderd man, aldaar zullen komen *campeeren*. „ Dit Legertje (melden ons de „ dagpapieren) zou voornamentlyk dienen, „ om de oproermakers in het oog te hou„ den, en te trekken daar het nodig is, om „ dezelven te beteugelen, en NB. *oogen„ blikkelyk te straffen*. Voorts zou dit *cam„ pement* dienen, om de Burger Corpsen

„ ver-

WOERDEN. „ verder in den Wapenhandel, en nodige „ Krygskunde te oeffenen: het zelve zou „ zodanig zyn ingerigt, dat het oogenblik- „ kelyk trekken kon, waar de nood het „ vorderde."

Gemelde Legertje zou dus *crimineele jurisdictie*, of lyfstraffelyke *regtsgebied* oeffenen; maar zou hetzelve zulks doen uit naam van den Souverein, of niet? Tegen of volgens 's Lands Privilegien, en Vryheden, voor welken de Burger Corpsen beseeden, de wapenen te hebben opgevat? met of zonder figuur van proces? Dit is niet gemeld geworden. Derhalven zullen de daaden, de zekerste bewyzen, als maar de waarheid dier daden blykbaar is, hier moeten spreken, en deze bedenkingen oplossen.

HEUSDEN.

De Magistraat dezer Stad heeft door de Leydsche Courant van den 13 July 1787 dit volgende aan de Burgers en Inwooners van de Provincie van Holland bekend gemaakt.

Aan de Burgers en Inwoonders van de Provincie Holland.

De Magistraat der stad HEUSDEN vind zig ter haarer ontschuldiging en verantwoording, verplicht, by dezen opentlyk bekend te maaken, dat zy vertrouwd, alle gepaste middelen te hebben in het werk gesteld, ten einde deze Frontier Stad, waar in de kostbaarste Magazynen en Arse-

fenaalen gevonden worden, en welkers Defensie, eeven na het sluiten der Vreede met Zyn Keizerl. Majesteit JOSEPH DE IIde, genoegzaam geheel geamoveert is, in eenen goeden staat van tegenweer zou hersteld en de Ingezetenen van het platte Land tegen eenen Overloop der Geldersche Dwingelanden zoude kunnen beveiligd worden; maar, dat alle haare daar toe aangewende pogingen van geen beter uitwerking geweest zyn, dan dat, tot hier toe, deze Stad en het Platte Land van 's Bosch af, volmaakt ten prooije legt voor alle ondernemingen, welke men daar tegen zoude willen bestaan.

HEUSDEN.

Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.

Dat dadelyk, na de uitmarsch der Militairen uit deze Stad, de Wagten en Poorten door weldenkende Burgers en Ingezetenen bezet en de Sleutels der Stads Poorten uit de banden van den Militairen Commandant in bewaring der Burgery gehouden zyn, en dat als toen de Burgery besloten heeft, voortaan geen Militairen binnen deze Stad toetelaaten, dan, na dezelve, ingevolge het zevende Artikel van het Verbond der Unie, eenen Eed van getrouwheid aan deze Stad zouden hebben afgelegd, terwyl van dit alles van wegens de Burgery terstond aan Hun Ed. Mog. kennisse gegeeven en de wettigheid daar van duidelyk betoogd is, gelyk zulks in de *Leydsche Courant* van den 15 Juny laatstleden aan een ieder blyken kan.

Dat daarop drie Compagnien Militairen, Patent ontfangen hebbende, om binnen deze Stad in bezetting te komen, geweigerd hebben den Eed van getrouwheid aan deze Stad afteleggen en dus binnen dezelve niet konden vertrouwd of toegelaaten worden,

Dat de Magistaat vervolgens aan Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staaten dezer Provincie, by Missive den gevaarlyken toestand dezer Stad gecommuniceert en het herstel der Defensie van dezelve allerernstigst verzogt heeft, insteerende daar by op provisioneele voorziening, en mitsdien

tot

HEUSDEN.

Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.

tot afgeeving van die Ammunitie uit de Magazynen, welke tot gebruik van het weinig Geschut, dat op de Wallen staat, zoude benodigd zyn; maar dat integendeel de Magistraat heeft moeten ondervinden, dat, weinige dagen daar na, van wegen Hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerde Raaden, aan den Commis van 's Lands Magazynen alhier wierd aangeschreeven om niets uit de Magazynen aan iemand af te geeven of te laaten volgen.

Dat de plunderingen en geweldenaryen tot in het gezicht dezer Stad aan de Gelderſche zyde voortgaande, en de Ingezetenen van het Land van Heusden en Altena tot het tekenen van oproerige Requesten verleid en met verkeerde denkbeelden omtrent de Regeering dezer Landen onderhouden wordende, de Magistraat, op den 7 dezer, by Missive aan Hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerdens ter Defensie der Provincie Holland en van DE STAD Utrecht, mede de hachlyke toestand van deze Stad en van het Platte Land, de bedreiging van eenen Overloop der Gelderſche Dwingelanden en de onvryheid der geheele Rivier, mitsgaders den weerlozen staat dezer Stad en Burgery hebbende opengelegt, daar by verzogt heeft, de nodige Ammunitie uit de Magazynen; het herstel der Defensie dezer Stad en de nodige voorziening aan de Veeren; dan, dat de Magistraat daar op van voorsz. Hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden in substantie in eenen *ongetekenden* Brief uit WOERDEN, gedagtekent den 8 July 1787, tot antwoord bekomen heeft: dat Hun Ed. Mog. voor zo verre 's Lands Magazynen betreft, buiten staat zyn aan het verzoek van de Magistraat te voldoen, alzo zy verplicht zyn, volgens Resolutie van Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, zich aan Heeren Gecommitteerde Raaden te adresseeren, zo wanneer zy tot Defensie van de eene of andere plaats

iets

iets uit 's Lands Magazynen benodigd zouden hebben: en dat het zenden van Trouppes binnen de Stad Heusden verydeld was, door het vorderen van den Stads Eed, *en dat zulks zoude voortduuren, zo lang de Magistraat in dat denkbeeld bleef verseeren.*

HEUSDEN.

Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.

Dat de Magistraat dezer Stad immer van oordeel geweest zynde, dat den voornaamen steun van eene Commissie van Defensie, vooral in de dispositie over 's Lands Ammunitie bestond, niet kan penetreeren, om welke redenen de voorsz. Commissie ter Defensie zig niet zo wel voor deze Stad als voor eenige andere Plaats om nodige Ammunitie aan Heeren Gecommit. Raaden zou kunnen adresseeren, ten zy men van begrip is, dat deze Stad weerloos blyven moet, of dat dezelve niet begreepen is onder de Landstreek, tot welkers Defensie de voorsz. Commissie by Hun Ed. Gr. benoemd is, terwyl de Magistraat geen reden kan uitdenken, waarom zy den gezegden Stads Eed van de Militairen, ingevolge het 7de Artikel der Unie, en naar inhoude van de Conventie tusschen Hun Ed. Groot Mog. de Staaten dezer Provincie en deze Stad subsisteerende, niet zou mogen afvorderen, ten zy men de stad Heusden aanmerkt ALS GEEN *Lid van de Unie zynde, en dus* OOK GEEN *deel aan het Verbond der Unie hebbende.*

Dat intusschen op Zondag den 8 dezer de Geldersche Dwingelanden aan welke in de stad BOMMEL en in den Bommelerwaard, volgens waarschynelyke geruchten omtrent drie duizend geweeren zyn uitgegeeven, en van welke geweeren ook reeds een aantal in den Lande van Heusden zyn overgevoert, zich gewapend aan de overzyde der Rivier by den Dorpe *Veen* vertoonden, terwyl eenige Persoonen met Oranje Leuzen voorzien in het Dorp Veen en andere rond liepen.

Dat, hoe zeer het Exercitie-Genootschap dezer

HEUS-DEN.

Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.

zer Stad van geen Geſchut voorzien is, en mitsdien de opening van 's Lands Magazynen, waar in verſcheide ligte Veldſtukken voor handen zyn, by zodanige gelegenheid allernuttigst zyn zou, een Detachement van het zelve Genootſchap het echter gewaagt heeft, op de eerſte tyding derwaards uit te rukken, en aldaar de geheelen nagt te blyven, met dat gelukkig gevolg, dat de Gelderſche Dwingelanden, ſchoon verſcheide uuren, geen Snaphaanſchoot verre van het voorſchreeve Detachement, op de Gelderſchen Bodem in Slagorde gerangeert geſtaan hebbende, eindelyk verdweenen zyn; doch dat een onderneeming van dien aart zonder eenig Geſchut ten hoogſten gevaarlyk zynde, het Genootſchap voortaan, uit hoofde der groote overmagt van de Gelderſche Dwingelanden, en van de onzekerheid op WELKE PERSOONEN in het Land van Heusden en Altena vertrouwen kan, tot zodanige Expeditie zonder Geſchut niet meer zal kunnen gepermoveerd worden.

Dat de Magiſtraat aan het oordeel van elk eerlyk Mensch overlaat, of de Burgery dezer Stad, met rede eenen eed van getrouwheid van de Militairen afvordert dan niet? en of iemand die waarheid lief heeft, met eenigen ſchyn kan ontkennen, dat deze Stad een integreerend Lid van Staat dezer Provincie is, en deel heeft aan het Verbond der Unie? en eindelyk, of niet alle de Staats-Leden volſtrekt verplicht zyn, deze Stad daar by te maintineeren, en haar van de voorhanden zynde middelen ter defenſie te doen jouisſeeren?

Dat de Magiſtraat geinformeerd is, dat de Drosſaard dezer Stad insgelyks aan de voorſz. Commisſie van Hun Ed. Gr. Mog. ter defenſie van Holland en der STAD Utrecht, per Expresſe, om adſiſtentie in Manſchappen, en vooral in Geſchut verzogt heeft, doch dat het ant-

woord

woord daar op voor deze Stad en het platte Land even onguonstig als het voorschreeve antwoord aan den Magistraat geweest is. HEUSDEN.

Dat de Magistraat al verder bewust is, dat de Burger Commissie te Woerden, aan de voorsz. Commissie van Defensie, al mede te vergeefs om het nodig geschut voor deze Stad verzogt heeft. *Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.*

En eindelyk, dat de Geldersche Landlieden, welke zich laatstleden Zondag gewapend tegen het Dorp Veen in Slagorde gesteld hadden, van eenige ligte Stukken Geschut voorzien waren.

Dat de Magistraat zich dus verplicht vind, by dezen aan een ieder te verklaaren, dat deze Stad genoegzaam weerloos, en de Burgery derzelver buiten staat is, uit gebrek, vooral van Geschut en Ammunitie, schoon al hetzelve overvloedig in 's Lands Magazynen alhier voorhanden is, om den braaven Landman tegen den overlast der Dwingelanden te beveiligen; en dat de Magistraat en Burgery dezer Stad zich onschuldig houd van alle de bedreigde rampen, welke deze Stad en het geheele district alhier zouden kunnen overkomen.

Dat de Magistraat uit dien hoofde zich bevoegt — ja genootzaakt heeft gevonden, om van Hun Ed. Gr. Mog. die adsistentie en dat mainctien te reclameeren, als waar toe zy volgens het verbond der Unie gerechtigd is: met Declaratoir, dat andersints de Magistraat zich zoude verplicht achten, die middelen in het werk te stellen, welke zy tot behoud dezer Stad en tot conservatie van deezer Stads Rechten zouden oordeelen te behooren.

Dat de Magistraat van dit alles de brave Ingezetenen dezer Provincie niet heeft mogen onkundig houden, in die hoope en in dat zeker vertrouwen, dat de weldenkende Burgeryen van dit Gewest, des noods wel zullen willen medewerken, tot het beraamen der middelen, welke onder Gods zegen zullen in staat zyn, om deze

HEUSDEN. Stad en het platte Land van dit district by derzelver voorrechten en vryheden en tegen alle vervolging der Orange Dwingelanden te bewaren.

Adres van Heusden aan de Burgers van Holl.

Actum HEUSDEN den 11 July 1787.

Ter Ordonnantie van de Magistraat der stad Heusden.

(*was getekend*)

F. C. TROMER, *Secretaris*.

NB. Het zevende Articul der Unie, luid aldus:
„ Dat de voorsz. Frontier Steden, en ook an-
„ deren als de nood vereisschen zal, te alle tyde
„ gehouden zullen wezen te ontvangen alzulke
„ Guarnisoenen enz — *en dat die Kapiteinen en de*
„ *Soldaten boven de Generaalen eed*, PARTICU-
„ LIERLYK DIE STAD *ofte Steden en de Pro-*
„ *vincie, daar inne die geleid zullen worden*, EED
„ DOEN ZULLEN, en dat het zelve te dien
„ einde in haar luiden Articul Brief gesteld zal
„ worden enz."

Den 22 July is de volgende brief door de Magistraat dezer Stad aan Hun Ed. Gr. Mog. afgezonden.

EDELE GROOT MOG. HEEREN!

Daar het besluit dezer Stad, om voortaan haare oude plaats en stemme, in de hooge Vergadering dezer Lande weder te zullen occupeeren, reeds op den 8 January dezes Jaars, ter kennisse van UEd. Gr. Mog. gebragt is, met verzoek, om ten dien einden de poincten der beschryving van de toen eerstvolgende gewoone Vergadering van Holland te mogen ontfangen; daar kunnen wy voor U Ed. Gr. Mog. niet verbergen, dat het ons ten uiterste verwonderd heeft, die poinc-

ten

ten, zo omtrend de daar op reeds gehoudene, als omtrend de aanstaande gewoone Vergadering van U Ed. Gr. Mogende, welke op Woensdag den 25 dezer zal vergaderen, tot heden niet te hebben ontfangen, en aldus buiten staat gesteld te zyn, onze Gedeputeerden tot die Vergadering behoorlyk te gelasten en te committeeren. HEUSDEN. *Brief van Heusden aan de Staten wegens zitting enz.*

Wy zouden aan het hoog wys doorzicht van U Ed. Groot Mog. te kort doen, indien wy aan de overtuiging van U Ed. Gr. Mog. van de wettigheid van het voorschreve besluit dezer Stad één ogenblik twyfelden.

DE VERKLARING van Hertog Philips van Bourgondien, op verzoek van de Staaten dezer Lande, op den 11 Juny des Jaars 1452 gedaan, en, volgens onze aantekening, geregistreerd op de Leen-Kamer van Holland, in het Register, buiten opgetekend *Privilegia diversa*, *F. i*, onder anderen inhoudende: *dat deze Stad is een Lid van Holland, zendende op de dagvaarden*, GELYK EENIGE VAN DE ANDERE LEDEN VAN HOLLAND, *en zo als zy van ouds gedaan heeft*,

DE SATISFACTIE van Heusden, waar by rondelyk aan deze Stad word toegezegt, *dat dezelve mede zal beschreven worden, en beroepen in alle gemeene Dagvaarden van Holland*, en welke Satisfactie IN ORIGINALI nog heden by ons gevonden en bewaard word, zo als dezelve door wylen zyn excellentie WILLEM VAN NASSAU, hoog loffelyker Memorie, op den 3 December des Jaars 1577 binnen Antwerpen eigenhandig ondertekend, en op den 24 daar aan volgende, door de Ridderschap, Edelen en Steden, representeerende de Staaten dezer Lande, met belofte en vaste verzekering van den inhoude derzelve, in alles te zullen volkomen en agtervolgen allezints geäggreëerd is.

DEZE VERKLARING van Hertog Philips van Bourgondien en SATISFACTIE van Heusden, door het opgevolgd VERBOND DER UNIE

HEUSDEN.

Brief van Heusden aan de Staten wegens zitting enz.

nader bevestigd, en door U EDEL GROOT MOGENDE met heiligen Eede BEZWOOREN, zyn mede de voorname gronden, waar op het meergemeld besluit dezer Stad wettig genomen is — terwyl wy — uit hoofden der æquiteit en der gemanifesteerde Vaderlandlievende Sentimenten van U Ed. Gr. Mog. by zo veele besluiten van hoogstdezelve, tot herstel van allerlei rechten en voorrechten, steeds alomme gebleken — thans met te meerder vertrouwen het onwederspreeklyk recht, ten dezen opzigten aan de Stad Heusden competerende, van U Ed. Gr. Mog. ernstig reclameerende, nogmaals verzoeken, dat de poincten van beschryving van de gewoone hooge Vergadering dezer Lande, op aanstaande Woensdag den 25 dezer, en in het vervolg zullende gehouden worden, als nog ten spoedigsten aan ons mogen worden toegezonden, op dat wy alzo in staat zouden zyn, de waare belangens van het lieve Vaderland, naar onzen plicht en naar ons vermogen te helpen bevorderen. In deze verwagting beveelen Wy U Ed. Gr. Mog. aan de bescherming van God Almachtig enz.

De Brielsche Courant gaf genoegzaam te kennen, dat de Generaal *van Rysel* de Krygsbezetting daarom uit Heusden hadt doen trekken, om deze Stad meerder gelegenheid te geven van vryelyk hare vorderingen tegen de Staten van Holland te kunnen doorzetten. Wy zyn huiverig om zulke stellingen zonder bewys zo maar aan te nemen, en laten dierhalven zulks in 't midden,

WAAL-

WAALWYK.

Den 24 July is alhier eene tweede Vergadering van Gecommitteerden der gewapende Corpsen te Heusden en eenige Dorpen, gehouden, waar in besloten is, onderling eene Verbintenis aan te gaan, ,, om, (zeggen zy) daar de Militaire magt geroepen wordt, elders der dwingelandy het hoofd te bieden, zig zelfs, en den een den anderen, kragtdadigen bystand, op het eerste Sein van allarm, met alle mogelyke magt te presteeren, daar, en wanneer het der heerschzugt en het geweld zal gelusten, een coup te wagen." Wat van deze Verbintenis zy, zal de tyd wederom het beste en onzydigste leeren. WAALWYK.

LEERDAM.

Den 6 July wierdt ook door een aantal Burgers en Schutters aan de Regeering, daar toe op verzoek dier Burgeren vergaderd, dit Request ingeleverd:

Aan de Ed. Achtb. Heeren Drossaard en die van de Magistraat van de stad en Graafschap Leerdam.

Geven met verschuldigden eerbied te kennen de Ondergeteekende alle Burgers en Schutters van de stad Leerdam voorn. zoo voor hun zelven als meede in naame van de notabelste en meeste hunner Medeburgeren en Schutteren.

Dat de Supplianten zig uit aanmerkinge van de critique tydsomstandigheden verpligt vinden aan

LEER-DAM. *Req. tot verniet. der Societeit, dragen v. Oranje enz.*

U Ed. en Achtb. eerbiedig voor te draagen, dat, hoe zeer er zeedert eenigen tyd misnoegens hebben gesubsisteerd onder sommige Leden van de Schuttery, dezelve egter alleen daar uit zyn voortgesproten, dat deeze en geene der Leden van dien in het begrip zyn gevallen, als of zy het zo noodzakelyk vertrouwen, het welk en tusschen een wettige Regeering en eene stille en gehoorzaame Burgery behoort plaats te grypen, by U Ed. en Achtb. verloren hadden, daar zy evenwel van hunnen zyde, volkomen overtuigd zyn, en U Ed. en Achtb daar van op het plegtigste verzekeren, by deezen nimmer bedoelt te hebben, om door eenige hunner daaden, in welk ligt dezelve ook van agteren zouden kunnen beschouwd worden, te manqueeren aan dat verschuldigd respect en die betaamlyke ondergeschiktheid, welke stille en bedaarde Burgers kenschetsen.

Dat ondertusschen dat ongelukkig misverstand ten gevolgen heeft gehad, dat de begonnen Exercitie in den Wapenhandel zedert dien tyd heeft stil gestaan, en alzo geheel en al verydelt is het groot oogmerk van de erectie der Schuttery, de bevordering namentlyk van de rust en eenagezindheid binnen deeze Stad, waar in de Burgery bereids lange door het oprichten en voortduuren van eene zoogenaamde Burger Societeit verdeeld was, en welke verdeeltheden thans door middel van de voorsz. discrepences wederom zo merkelyk zyn toegenomen, dat dezelve, zoo daar in niet spoedig wierd voorzien, veelligt tot onaangenaame uiterstens zouden kunnen uitbarsten.

En daar die voorzieninge naar het inzien van de Supplianten hoofdzaakelyk daar in zoude dienen te bestaan, eerstelyk dat de voorsz. zoo haatelyke Onderscheids Societeit ten spoedigste wierde geremoveerd en verboden, ten anderen dat de gestaakte Wapenhandel hoe eer zo beter wierde hervat, en eindelyk ten derden dat, ten einde

dee-

deeze Stad en de goede Ingezetenen van dien tegen allen moedwil van buiten en alle tumultueuse bewegingen van binnen, in veiligheid te stellen, de Vlaggen op de Toren en het deezer Stads Raadhuis, in navolging van de nabuurige Domainen van Buuren en Culenborg, illico uitgestoken werden, nadien de Supplianten in opzigte van dit derde poinct niet zonder grond bedugt zyn, dat, daar het nalaten van dat openlyk betoon van agtinge van de Persoon en de belangens van Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prince van Orange en Nassau, by de Ingezetenen van de aangelegen Geldersche Plaatsen, als een duidelyk bewys, dat men wars van de Oude Regeeringsvorm naar schadelyke nieuwigheden haakt, aangemerkt wordt, deeze Stad, en de Ingezetenen van dien verlies aan feitelyke invasien zouden kunnen geëxponeerd worden.

LEERDAM. *Req. tot verniet. der Societeit, dragen v. Oranje. enz.*

Zoo keeren zig de Supplianten tot Uw Ed. Achtb. ootmoedig verzoekende, dat het Uw Ed. Achtb. tot bevordering van de rust en veiligheid alhier ter Steede goedgunstig behagen moge, de meergem. zoogenaamde Burger Societeit dadelyk te disfolveeren, het uithangbord te doen intrekken, en de erectie van diergelyke rustverstoorende Conventiculen voor het vervolg te interdiceeren; voorts de Ed. Manhafte Krygsraad der deezer Stads Schuttery te auctoriseeren om de oeffening in den Wapenhandel te kunnen hervatten, en daarop zoodanige bepalingen te maken, als dezelve zal oordeelen te behooren; en eindelyk de nodige Ordres te stellen, dat de Vlaggen ter eere van onzen wettigen Heer en Graaf op den Tooren en het Raadhuis uitgestoken worden, met verdere permissie aan de In- en Opgezetenen van deze Stad en het Graafschap Leerdam, om zulks, des goedvindende, desgelyks uit hunne Huizen te mogen doen, als mede tot het dragen van Orange Linten.

't Welk doende &c.

LEER-DAM.

Hier op wierdt terstond dit *Appointement* verleend:

Appointement op gemelde Request.

Drossaard en die van de Magistraat van de Stad en het Graafschap Leerdam, gezien de inhoud van de nevenstaande Requeste, en gelet op de onderscheidene verzoeken daar by gedaan; vinden goed ten opzichte van het eerste Lid van dien, dat de zogenaamde Burger-Societeit alhier zal worden gedissolveert, het uithang bord ingetrokken, en van deze vernietiging, zo by Extract uit de Resolutie daar op genomen aan den geweezen Castelein, als by Publicatie aan de goede Ingezetenen, kennisse zal worden gegeeven; en ten reguarde van het tweede Lid, authoriseeren de Ed. Manhafte Krygsraad der Schutterye alhier, om de gestaakte oeffening in den Wapenhandel ten spoedigsten te hervatten, alles onder zodanige bepalingen als dezelve zal vermeenen te behooren; en eindelyk met betrekking tot het derde Lid, accordeeren de Supplianten en alle In- en Opgezetenen van deeze Stad en Graafschap, des goedvindende het uitsteeken van vlaggen uit hunne huizen, en het draagen van Orange-strikken, ter eere van hunnen Heer en Graaf den Heere Prince van Oranje en Nassau, en committeeren laatstelyk den President Burgermeester om de noodige orders te stellen, dat de gewoone Stads Vlaggen, zo op den Kerktoren, als op het deezer Stads Raadhuis, uitgestoken worden, alles echter onder deze speciale mits en conditie, dat de Supplianten zig hoofd voor hoofd, zo voor hun als voor hunne Constituanten engageeren, om de rust volkomen te bewaaren, en zorg te dragen, dat niemand in zyn persoon of huizen gemolesteert werde.

Actum in Collegio van Drossaard en Magistraat den 6 July 1787.

(om-

(onderstond)

Ter Ordonnantie van dezelven.

(was getekend)

AB. MUSQUETIER, Secrts.

LEERDAM.

Te gelyk wierdt deze Publicatie afgelezen:

Verbod van de Societeit.

Drossaard en die van de Magistraat der stad en Graaffschappe Leerdam, met leedwezen gezien hebbende, dat de rust en eensgezindheid binnen deeze Stad door het oprigten en voortduuren van eene zoogenaamde Burgersocieteit tot hier toe gedurig is geturbeert geworden, en dat de verdeeltheden en discrepances zoodanig zyn toegenomen, dat het uitbreeken van onaangenaame uitersten daar van het gevolg zoude kunnen zyn: Zo is 't, dat Hun Ed. Achtb. na rype deliberatien, hebben goedgevonden en verstaan, de voorsz. Societeit te vernietingen, met verbod aan alle en een ieder, die leeden van deeze Societeit zyn, dezelve te frequenteeren, of eenige Societeiten alhier, zonder voorgaande permissie van de Magistraat, op te rigten, zoo als ook niemand van de Burgers, Ingezeetenen of Herbergiers alhier aan zodanige Societeiten, kamers of huizen zullen moogen verhuuren, op poene van arbitraire straffe. En ten einde niemand hier van eenige ignorantie pretendeere, zal deeze werden gepubliceert en geaffigeert daar en zo men gewoon is zoodanige Publicatie en affictie te doen.

Actum in Collegio van Drossaard en Magistraat den 6 July 1787.

Ter ordonnantie van dezelven,

(getekend)

AB. MUSQUETIER, Secretaris.

LEER-DAM. Te gelyk wierdt afgekondigd de navolgende Publicatie, door Z. D. Hoogheid den 4 July 1787. te Amersfoort vastgesteld:

Public. van Z. H. tegen bewegingen.

WY WILLEM enz. Alle die deeze zullen zien ofte hooren leezen, salut! doen hier mede te weeten: alzoo wy, tot ons leedwezen zyn geinformeert geworden, dat zedert weinige dagen zoo in een gedeelte van Ons Graafschap Buuren, als binnen onze Stad Culenborg eenige beweegingen, commotien en combustien ontstaan, en zelfs tot dadelykheeden overgeslagen zyn, en het dierhalven alzints nodig is, dat de voortgang hier van gestuit en daarin na behoren voorzien werd, hoe zeer wy ook vertrouwen, dat in 't generaal de goede Borgeren, In- en Opgezetenen, een afkeer van zodaane en alle andere, de algemeene rust en veiligheid verstorende, onderneemingen en feytelykheeden zullen hebben, gelyk wy die ook op het sterkste disapprobeeren en detesteren.

ZO IS 'T, dat wy by deezen alle Borgeren, In- en Opgezetenen zoo van Onze Graafschappen Buuren, Leerdam en Culenborg, als van Onze Baronien Ysselstein, en Acquoy seer serieus en op het sterkste vermanen, exhorteeren en wel expresse gelasten, om zig zorgvuldig te wagten van alle onbetamelyke attrouperingen, beweegingen en combustien, mitsgaders het, zoo door woorden als, en veel weiniger, door daden, attacqueeren, beledigen en molesteeren, 't zy van elkander, 't zy van Buitengezeetenen of Vreemdelingen, wie en onder welke naam, schyn of pretext het ook zoude mogen weezen, en vooral van het plegen van gewelt, moetwil en Insolentien tegens iemants Persoon, Huizen of Gebouwen, waar in ook bestaande, en in 't generaal alle onderneemingen, waar door de publicque rust en veiligheid eenigzints zoude konnen worden gestoort, maar in tegendeel, om zig in alle opzigten, zoo tegens el-

elkander onderling, als en omtrent Buitengezeetenen en Vreemdelingen, zoodanig te gedraagen, als goede, getrouwe, vreedzame en rustbeminnende Burgeren In- en Opgezetenen betaamt en verpligt zyn, en dat zy ook daaromtrent den gedaanen Borger-Eed en die van getrouwheid zullen indagtig weezen, terwyl Dezelve wanneer en zo lange zy zulks komen te doen en te agtervolgen, zig op Onze verdere toegenegentheid, gunst en protectie kunnen verlaaten, en in tegendeel alle die geene, welke buiten verwagtinge, zig in zo verre mogten vergeeten, dat zy, tegens onze welmenende Intentie en tegens Hun Eed en verpligtinge, zig aan eenige oproerige bewegingen, combustien en rust-verstoorende onderneemingen, feitelykheden en het plegen van eenig geweld, moetwil en overlast, komen schuldig te maken, onze hoogste Indignatie hebben te verwagten, en na bevindinge van zaaken gestraft zullen worden.

LEERDAM. *Public. van Z H. tegen bewegingen.*

En zal deeze, ten einde Niemand hier van eenige ignorantie zal konnen voorwenden, alomme binnen Onze Graafschappen Buuren, Leerdam en Culenborg, nevens onze Baronien Ysselstein en Acquoy werden gepubliceerd en geaffigeert ter plaatze, alwaar men gewoon is zodaane Publicatien en affictien te doen.

Aldus gedaan en gearresteert te Amersfoort den 4 July 1787.

(*was getekend*)

W. PR. v. ORANGE.

Ter Ordonnantie van Zyne Hoogheid.

(*was getekend*)

A. ARDESCH.

Het

LEER-DAM. Het Gemeen is wuft, en slaat veel al tot buitensporigheden over; vooral wanneer het zyn zin verkrygt. Nu geslaagd zynde, wilde men dien goeden uitslag vieren: daar toe was geld noodig: eenige jongens en wyven begonden drinkgeld aan de huizen op te haalen. Hier uit ontstonden tweespald, schelden, geweld, en het inslaan van glazen, en plunderen van zommige huizen, vooral by de Leden van de vernietigde Societeit, die zig allen over die vernietiging niet even bedaard betoonden. De Kerkenleeraar *Claasson* en de Burger *Droogleever*, hebben het meest geleden. De Regeering spaarde geen moeite om het oproer te stillen. Den 7 July wierdt met een Declaratoir rond gegaan, om te teekenen, dat men alle partyschap ter weder zyde zou laaten vaaren. en eensgezind leven: en dus wierdt eenen *Floor Middelcoop*, die in het oproer was gevangen genomen, weder ontslagen en vervolgens eereboogen en eerepoorten opgerigt, en kranssen gemaakt, en aan de huizen gehangen. Dog door eenigen van de Leden dier vernietigde Societeit, aan het Genootschap te Vianen geklaagd zynde, trok het Genootschap van Vianen met eenige vrywillige Schutters, onder bevel van de Officieren *Jalubert*, *van der Vliet*, *Harmsen*, en *Zeydelaar*, en den Adjudant *Holthuizen*, ondersteund met Soldaten en Ruiters, op *patent* van Heeren Gecommitteerden te Woerden, den 9 July naar Leerdam. Gemeld Krygsvolk was daar by gevoegd, op last van gem.

gem. Gecommitteerde te Woerden, en op bevel van den Generaal Majoor *van Ryssel*, en bestondt uit een Detachement voetvolk van het Garnizoen van *Hardenbroek*, onder bevel van den Kaptein *R. Fritsius*, Lieutenant *Verspyk*, en Vaandrig *A. Schutter*, met den Adjudant *A. G. Holtkastschutter*, vervolgens een veldstuk met de nodige Artilleristen, geleid door den Onderlieutenant *van der Kreeck*; en eindelyk een Detachement Ruitery van *Hessen Philipsthall*, onder gebied van den Lieutenant *van Mark*, staande dus deze gezamentlyke Burger en Militaire magt, onder het opperbevel van den eerstgenoemden Kaptein *Fritsius*. Dit Corps trok door Heicoop over de Blaauwe Byl, naar Schoonrewoerd, terwyl nog eenige Leden van 't Genootschap, die in het veld waren geweest, agter na kwamen, en zig in de gelederen schikten. Te Schoonrewoerd gekomen zynde, deedt men de Oranjevlag van den Tooren halen door den geenen, die 'er dezelve op gezet hadt, en nam hem benevens nog twee anderen, mede gevangen naar Leerdam, alwaar op deze tyding de Poorten gesloten, de alarmklok geluid, en de Burgers in de wapenen gebragt wierden. LEERDAM.

Hier van kennis gegeeven zynde, trok het Corps, tot op een kleinen afstand, voor de Poort, en als toen wierden, met overleg van alle de Officieren, de Adjudanten *Schutter* en *Holthuizen* derwaards gezonden, om aan de Magistraat te vertoonen hunne orders: het welk van dat gevolg was, dat de Magistraat

LEER-DAM. straat besloot, om een kwartier uurs uitstel te vragen, tot het openen van de Poort, die reeds van binnen met hout gevuld was, en tot het uit de wapèn brengen van 150 Burgers, die daar gepofteerd waren, terwyl aanstonds het luidèn van de alarmklok moest ophouden. By het intrekkèn in de Stadt, wierdt niemand gewapend, en geen Oranje Cocardes wierden meer gezien. De Poorten bezet, en het gefchut geplant zynde, haalde men oogenblikiyk de vlag van den Toren en van dèn Molen; beval den Magiftraat te vergaderen, en nam den Burgemeester *Knyf* en den Scheepen *de Man*, gevangen, welken ook naar Vianen zyn overgebragt. Alle eerbogen wierden omver gefmeeten, en de kransfen weg genomen, en den Heere Drosfaard *Boey* aangezegd, dat alle fchaden, nadeelen, plunderingen, op de Magiftraat, die zulks niet belet had, zouden verhaald worden. Des avonds ten negen uuren, na een togt van ruim zes uuren, kwam men voor de Poorten van Vianen; fchikte zig aldaar in orde, gaf aan de Ruitery, aan 't Voetvolk en aan het Genootfchap, ieder een veroverde vlag, waar mede men ter Stad Vianen introk.

In de terugtogt door Schoonerwoerd nam men gevangen een Opgezeten van dat Dorp *Kees Hartog*, naar Vianen, alwaar hy zo als ook gemelde Burgemeester *Knyf* en Scheepen *de Man*, gevangen wierdt gezet. Verfcheidene Dorpen van rondsom, welken ook Oranjevlaggen op Torens en Molens geplant had-

hadden, door deze togt verschrikt, hebben die terstond afgenomen. LEERDAM.

Den 13 July kwam een brief aan den Secretaris van Leerdam, door twee Vrycorporisten dezer Stad, die zig naar Vianen begeven hadden, besteld. Deze brief hieldt in, eene eisch van het Defensiewezen te Vianen, gemagtigd (zo zy zeide) door het Hollandsch Defensiewezen, om aan gemelde Viaansche Defensiewezen terstond over te zenden de Notulen en Resolutien uit het Register van den Magistraat van Leerdam, betreffende het vernietigen van 't Genootschap, het opzetten van vlaggen, en het dragen van Oranje enz. met bedreiging, van anders dezelven te zullen komen haalen. De Secretaris hier van kennis gegeven hebbende, antwoordde, aan zodanige verging buiten kennis en bevel van de Magistraat, niet te kunnen nog te mogen voldoen. Den 14 July kwam de Secretaris van Woerden, de Heer *Spoors*, om met de Magistraat deswege in onderhandeling te treden, en de zaken met het Hollandsch Defensiewezen te willen schikken. De Heeren *de Knyf* en *de Man*, zyn van Vianen naar 's Hage overgebragt geworden.

ASPEREN.

De Heer *Ockerse*, Notaris en Procureur te Vianen, door het Defensiewezen te Woerden byzonder gemagtigd zyn tot het opligten van den Drossaard, Dykgraaf en Stadhouder van de Leenen der Stad en Baron-

AUGUSTUS. gonnie van Asperen, genaamd *van Alphen*, ging vergezeld van den Heer *L. P. Holtbuysen*, Adjudant van 't Genootschap aldaar, benevens den Heer Lieutenant *Lemker*, onder *Hessen Philipsthall*, met 40 man dier Ruitery, 's avonds ten 11 uuren uit Vianen, en kwamen, na met voordagt een grooten omweg genomen te hebben, 's morgens kwartier over 8 uuren te Asperen. Terstond wierden alle toegangen van dat Steedje, benevens de toegangen tot het voorn. Bailluw, bezet. Het huis open gedaan zynde, bezettede men hetzelve aanstonds van agteren, en doorzogt het door en door, zonder den Heer *van Alphen* te vinden, die agter uit zyn huis gevlugt was. Vervolgens doorzogt men den tuin, waarin hoog groeijende erwten geplant stonden, welke men al meede doorsnuffelde. Omtrend anderhalf uur daar na, na zeer veele huizen doorzogt te hebben, vlugtte de Heer *van Alphen* uit zyn thuin, en sprong over horden en heggen, zig in een der huizen bergende, 't welk door een Ruiter op zekeren afstand wierdt ontdekt. Terstond wierdt het voetspoor opgezogt, en men ontdekte het huis, in 't welk hy gevlugt was: waarop alle de daaromstreeks staande huizen wierden bezet, en doorzogt. Eindelyk een der Ruiters van Hessen Philipsthal in een agterhuis van een Boer doorzoekende, klom boven op een hord, op eenige staken liggende, vondt daar op liggen eenige bosschen stroo,

welke hy met zyn palles willende doorzoe- ken of doorroeren, ontdekte de Drost zig zelven, uit vreeze van gekwetst of doorsto- ten te worden, en wierdt gevat in eenen aller- beklaaglykften staat, enkel gekleed in een borstrok en broek, zonder kousfen of schoe- nen, alles even nat door het water der greb- be, waar in hy door de vlugt gevallen was, zynde zyne beenen genoegzaam van vel ont- bloot, door de heggen en struiken, waar over hy zig door de vlugt begeven hadt. Na hem in huis te rug gebragt, verbonden, ader gelaten, en gekleed te hebben, wierdt hy, benevens een koffer met papieren en brie- ven, welke insgelyks door het Defensiewe- zen te Woerden waren gevorderd, op een Boeren-Wagen geplaatst, en alzo onder ge- leide van Krygsvolk, tegen elf uuren te Via- nen binnen gebragt; van waar hy des mid- dags ten twee uren door de voorn. Heeren *Ockerse* en *Holthuyzen*, met een Sergeant en zes man van *Hardenbroek*, overgebragt is naar Woerden, en op het Kasteel gevangen gezet. ASTERS- REN.

Veele aanmerkingen zyn gemaakt, over het regtelyke en wederregtelyke van deze gebeurtenis: welke wy in het midden laten.

ALKMAAR.

De Burgerwagt trekt hier thans op, en men meent hier alles in eenen staat van te- genweer te moeten brengen. Voor de uit- getrokkene manschappen is hier 2500 gls.

ALK-MAAR. verzameld. De bruggen worden 's nachts opgehaald, en de sleutels der Poorten op het Stadhuis door de Burgerwagt bewaard.

H o o r n.

De Zee-Kapteinen *Decker*, en *Tulleken*, en de Lieutenant *van Braam*, zyn op bevel van Gecommitteerde Raden van het Noorderkwartier, door eene Commisfie van dat Collegie, bekleed door de Heeren *Kloek*, *Claus* en *Coel* benevens den Secretaris *Blok*, en verzeld van een Detachement Ruitery, om die reden naar de Helder gezonden, gevangen genomen. Deze party zegt, om dat die Heeren zig in oproerige taal zouden hebben uitgelaten:- de andere party, om dat zy als lieden van eer de bevelen van H. H. Mog. en den Admiraal Generaal zouden gehoorzaamd hebben, om de Zuiderzee van gewapende Vaartuigen, die dezelve onveilig maken, te bevryden. Gecommitteerde Raden van het Noorderkwartier scheenen te verlangen, dat het onderzoek van die zaak aan hun opgedragen wierde; schoon anderen meenen, dat zy uit haaren aart nergens kan behooren, dan by de Admiraliteit. Zie ook hier voren onder het Artykel van *'s Hage*. De schuld van den Lieutenant *van Braam* bestondt hier in, dat hy zynen gevangen Kaptein met vry wat ernst hadt te rug gevorderd.

Deze zaak is by de Staten voor als nog commissoriaal gemaakt met de Admiraliteiten,

ten. Vervolgens zyn den 30 July gemelde Hoorn. gevangen Zeeofficieren van de Helder herwaards overgebragt. De Staten hebben vervolgens het onderzoek en rechtsoeffening over gemelde Officieren opgedragen aan Gecommitteerde Raden van 't Noorderkwartier. Dezen hebben in deze zaak tot Fiscaal benoemd den Heer Mr. *H. H. Vitringa.* Opmerkelyk is het, dat die Heer *Vitringa* juist zelve uit Elburg in Gelderland gevlugt, aldaar ingedaagd en *ſub reatu* is. Z. bl. 1177. en 1178. Op *Declaratoir* van dezen Fiscaal is de Lieutenant *van Braam* onder handtasting ontſlagen en onder belofte van zig niet van het Hollandsch grondgebied te zullen verwyderen. Den 31 wierdt aan den Fiscaal verleend *authoriſatie*, om de Kapteinen *Tulleken* en *Decker* te doen brengen in beſlotene hegtenis; welke Heeren vervolgens met veel naauwkeurigheid verhoord zyn.

ZEELAND.

MIDDELBURG.

Niets is moeilyker, dan verſlag te geven van opſchuddingen en daden van geweld, die uit Burger-tweeſpalt en verdeeldheid van gevoelens over 's Lands regeerwyze hunnen oorſprong hebben. Wil men daar van overtuigd zyn, men leze ſlegts de berichten in de dag- en weekpapieren, welke onderling hemelsbreedte verſchillen. Het is eene volſtrekte onmogelykheid, om ten allen tyde, en van alle plaatſen naauwkeurige en on-

MIDDELBURG

onzydige berigten te bekomen. Egter omtrent de opschuddingen in deze Stad, hebben wy dat zonderling voorregt mogen erlangen: durvende wy ons veilig en met alle gerustheid op de Inwooners dezer Stad, de oor- en ooggetuigen, beroepen.

Berigt omtrent Veere.

Eenige Burgers, hebbende den Doctor *van der Kemp* aan het hoofd, hadden zig in den Wapenhandel geoeffend, zekerlyk, zoo als van agteren is gebleeken, met oogmerk van zommige hunner, om ook alhier den rol van gewaapende Vrycorpsen, op het voorbeeld van Holland, te speelen: Dog de Regeering ging dit by Meerderheid met alle ernst, doch met zagtzinnigheid tegen; waarop de Wapenoeffenaars er iets op uit dagten, 't welk hun byna gelukt was: zy wierden meest al Leden van eene Schutters Doelen, die voorgeeft van Keyzer *Karel* een Privilegie te hebben, zig te mogen wapenen, en de rust van de Stad gewapenderhand te mogen bewaaren, zonder daartoe eenige nader gezag nodig te hebben. Dit Privilegie is niet kunnen te borde gebragt worden; weshalven de Magistraat had goedgevonden, alle gewapende byeenkomsten van de Schuttery te verbieden: waarop dat Gezelschap antwoordde, geen bevelen van die van den Geregte deswege te zullen erkennen. De Doctor *van der Kemp* intusschen ziende, hoe die zaaken liepen, was geen Lid van die Schuttery willen worden, en hadt zyn Collonels plaats neergelegd: terwyl intusschen de Schuttery nogthans daagelyks op allerhande manieren Leden tragtte te winnen, en daar in al vry wel begon te slaagen. Maar wat gebeurt 'er? de Heer *W. B. van den Santheuvel* Burgemeester der stad Dordrecht vondt goed Walcheren eens te komen bezoeken: en begint met Vlissingen, een Stad die meestal ter Staatsvergadering heeft getoond, der Nieuwstaatgezindsheid

te

te zyn toegedaan. Hy komt aldaar op een Woensdag avond den 27 Juny, juist op laag water, zoo dat hy niet in de Stad koomen; maar aan het in koomen van de Haven moest ankeren, de Stad naar gewoonte met vyf schooten van zyn Jagt begroetende. Maar ziet, by ongeluk, (althands men heeft zo voorgegeven,) scheurde de Prince Vlag, die agter van het Paviljoen woei; waarop men die Vlag neerhaalde, en een Generaliteits Vlag, zynde rood met een geele Leeuw in het midden, by zettede. Dit wierdt in de Stad al ras gezien, en by de Gemeente, die aldaar, zoo als hier in dit Eiland overal, zeer Prinsgezind is, euvel opgenomen. Een roeyschuitje kwam naar buiten, en waarschouwde met die Vlag niet in de Stad te koomen, uit vrees voor ongemak. Hier aan schynt men zig niet te hebben gestoord: althans met het opkoomende water kwam het Jagt binnen, en het Gezelschap ging een wandeling doen, dog wierdt, by het aan de wal koomen, reeds van de vergaderde meenigte, met den tytel en geroep van *Keezen* begroed. Ondertusschen wierdt de Schipper gedwongen, wilde hy onaangenaamheden voorkoomen, die Vlag neer te haalen. Dit geschiedde: maar daar was men toen nog niet eens meede te vreeden. Het roode Vlaggetje, dat van de mast woei, moest 'er ook af, of men dreigde het 'er af te haalen: de Baillluw met Schout en Dienders, hadden egter het geluk van geweld voor te koomen: waar toe het oogenbliklyk vertrek van het Jagt niet weinig toebragt. En was hetzelve terstond naar Dordrecht vertrokken, dan was waarschynlyk alles hier in rust gebleven. Maar de Heer *van den Santheuvel* vondt goed, om naar Middelburg te koomen, alwaar hy Donderdag morgen den 28 Juny aankwam, evenwel onder Prince Vlag: maar met het roode Vlaggetje, (gemeenlyk Vleugel genoemd) van de groote mast. Hier op sloeg egter niemand agt, niet tegenstaande door verscheide Vlissingers, met de

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

MID-DEL-BURG.

Berigt omtrent oproer.

gewoone marktdag in Middelburg gekoomen, al ras het gebeurde te Vlissingen, bekend wierdt. Vrydag den 29 Juny voor den middag ging het Gezelschap een togtje door het Land ryden. Intusschen was de Knegt van de Heer *van den Santheuvel* lustig bezig met op het Jagt, zoo luidrugtig hy konde, zogenaamde Patriotsche Liedjes te zingen, waar onder nu en dan de Kamenier al vry wat bedenkelyke uitdrukkinge bezigde. Dit vergaderde een menigte Jongens en Vrouwlieden, rondsom het Jagt, en men begon op het roode Vlaggetje te schimpen, den Schipper gelastende dat af te nemen; dan hy zeide, daar geen last toe te hebben. Toen wierdt de hoop grooter, en men begon geweld te gebruiken, voorgevende: dat, daar de Prince Vlag agter van het Jagt, en het roode Vlaggetje voor de mast woei, zulks een affront voor den Prins was! De Doctor *van der Kemp* aan het Jagt koomende, tragtte de meenigte te beduiden, dat het plaatsen van die Vlaggen naar gewoonte was, dog kreeg geen gehoor. Hy kwam andermaal wederom, maar met geen beteren uitslag: en toen hy de onvoorzigtigheid hadt van ten derde maale te beproeven, of hy dien woesten hoop konde uit elkanderen krygen, kreeg men de zwarte Cocarde, op zynen hoed, in het oog; en toen was het: *val aan op die d— Patriot*; een Vrouwspersoon gaf hem een vervaarlyke slag in het aangezigt, rukte den hoed af, verscheurde de zwarte Cocarde; en 'er wierdt een Oranje in de plaats opgezet, en hy genoodzaakt op zyn knien leggende *Oranje boven* te roepen, niet tegenstaande hy meer dan eens luidkeels uitriep, dat hy geen Patriot maar een Prinsgezinde was. Dit alles kon niet helpen; hy wierdt door dien woesten hoop getrapt, geslagen, tegen den grond gesmeeten, en zoo van het Jagt tot aan zyn huis, dat 'er een heel groot eind weegs van daan is, vervolgd. Ter naauwer nood ontkwam hy levendig hunne handen; en het Gemeen nog in geheu-

gen hebbende, dat hy Collonel van het Exercitie Genootschap was geweest, was zoo woedende, dat men aanstalte maakte, om zyn huis te overweldigen. Dan de Vrouw kwam al schryende op de stoep, uitschreeuwende, dat haar man bezig was met sterven: welke list gelukte, en het Volk deedt uit elkanderen gaan, zonder eenig verder geweld aan dat huis te plegen. Ondertusschen keerde men te rug naar het Jagt, haalde de Prince Vlag van agter af, heiste dezelve aan de mast, daar het roode Vlaggetje wierdt afgescheurd, en de Generaliteits Vlag onder de Prince Vlag eenige oogenblikken opgehangen, maar ras verscheurd. Dit geschiedde alles in minder dan een kwartier uur tyds. Zoo ras de Voorzittende Burgemeester hier van kennis kreeg, zondt hy terstond den Onderschout met vier Dienders, om bezit van het Jagt te nemen, nadien de knegts en meiden en het Scheepsvolk, (een oud man, die voor Loots diende, uitgezonderd) de vlugt hadden genomen; aan welke ouden man egter geen leed geschiedde.

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

Eenige Burgers vervoegden zig by den Burgemeester, verzoekende, dat zyn Ed. bevelen geliefde te geven, dat het Jagt terstond zoude vertrekken: 't geen zyn Ed. beloofde te zullen doen, zoo ras het water maar opkwam, want het was wederom laag water. Ondertusschen liet dien Heer terstond Vroedschap beleggen, en twee Compagnien Burgers in de Wapens komen, om het Stadhuis te bezetten, en het Jagt zoo lang te beveiligen, 't geen ras geschiedde. Maar het paard was nu aan 't hollen. Men ging by verscheidene hoofden van het Genootschap van Wapenhandel aanbellen, om op de gezondheid van den Prins te drinken, By die zulks goedwillig deeden, ging alles wel, en men deedt geen ander overlast: maar een van de Leden van dat Corps plaatste zig op zyn Stoep, en den troep ziende naderen, dreigde hy 'er onder te zullen schieten,

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

waarop de glaazen by hem wierden ingeslaagen, en uit hoofde van namaagschap by zynen broeder, die eenige huizen verder woont; doch alles nog zonder plunderen: tot dat zy by een Koopman in Graanen kwamen, die Werf-Officier van het vry Corps was, en die het Gemeen zeer ruw bejeegende: en zelfs uit de bovenvensters met kookend water op hun goot. Hierop gingen daar ook de glaazen in, doch het gelukte den Scherpregter, die daar in die buurt woondt, het Volk tot bedaaren te brengen, zo dat zy ook alreeds uit elkanderen gingen. Maar toen hadt die Koornkoper de dolheid, om 'er een schoot met hagel onder te doen, waar door hy drie à vier menschen ligtelyk kwetste: het geen van dat gevolg was, dat den hoop te rug keerde, de deur openliep en het beneden huis geheel uitplunderde. Terstond wierdt alarm geslagen, en al de Burger Compagnien kwamen in de Wapenen: waarop alles in stilte kwam, en men hoop hadt, dat het daar by zoude zyn gebleeven: te meerder daar de Magistraat een Stads Bode met zyn plegtgewaad, de vier Stads Lootzen in hunne monteering, met een Detachement gewapende Burgers op het Jagt stelde, en het zoo naar buiten de Stad op de Rheede lieten brengen: alwaar het Gezelschap, dat daar in behoorde, ('t welk, voor dat het nog van zyn buiten togtje weder in de Stad te rug was gekoomen, van het aldaar voorgevallene gewaarschouwd was,) zig van Ter Veer met een Schuitje lieten brengen. De Leden van de Schuttery, van welken boven is melding gemaakt, meenden, dat nu hun tyd geboren was, om, met toestemming van de Magistraat, op de been te komen. Zo ras de beweegingen aan het Jagt begonnen, gingen drie van hunne Officieren naar den President Burgemeester, de hulp van het gewapend Corps, tot stilling van het Oproer aanbiedende; dan zy wierden door zyn Ed. vriendelyk afgewezen, met antwoord, dat hy geen gewapend Corps meer

meer kende, en zig op de hulp van de Burgery volkomen verlaten konde. Hier niet meede vergenoegd, verscheen desniettegende omtrend 70 man van dat Corps met trom en Vaandel, in volle wapenen voor het Stadhuis, alwaar reeds eenige Burger Compagnien in de wapenen waren verscheenen. Vier van hunne Officieren, verzogten binnen te staan in de Vroedschap; alwaar toegelaten zynde, herhaalde zy hun aanbod, om de rust te herstellen, alles wat 'er van zoude koomen, voor hunne reekening willende nemen. Doch de Magistraat besloot, hun eenparig te bedanken niet alleen, maar ernstig aan te maanen, zig aan de genomen Resolutie van de Magistraat te gedragen, terstond uit elkanderen te gaan, en zig een ieder te voegen, by de Burger Compagnien onder welken zy behoorden. Na een zeer hartstogtelyk antwoord van hunnen aanvoerder, ging het Corps, onder het gejoel van de onder de wapens zynde Burgers, naar hunne Doelen te rug en uit elkanderen, Het overige van de nagt was stil, en wel zoo dat de meeste Burger Compagnien wierden afgedankt, en er maar twee in de wapens bleven; zoo dat men alle reden hadt van te hoopen, dat die onweersbuy over was. Maar Saturdag den 30 Juny op den middag, liet de Dogter van de voorgemelde Graankoper zich verluiden, dat het plunderen, dat men by haar Vader hadt gedaan, niets te beduiden hadt, dat het hem nog geen knoop van de Rok deerde. Dit wierdt al ras onder het gemeen verspreid, en des middags ten twee uuren ging het Gemeen het bovenhuis eens nazien, en ruineerde al het huisraad en glazen, die des avonds te vooren overgelaten waren: doch op het aandrukken van eene Compagnie Burgers, bleef het hier ook weder by, en het zoude waarschynelyk 'er by zyn gebleven, indien niet eenen Heere *Steveninck* Med. Doctor, een zeer ervaren man in zyn kunst, en een zeer yverig Koopman, maar by een ieder bekend

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

kend voor een beethoofdige dryver der nieuwe Staatsgesteldheid, hadt goedgevonden zyn huis in staat van tegenweer te stellen, en daar mede te pronken en te zarren, door verscheiden Snaphaanen met de trompen uit de Vensters te steeken, en de Voorbygangers toeteroepen: *waar blyven die Orange bl——, ik heb ze al lang verwagt, ik wilde dat ze maar kwaamen; ik zal ze wel omvangen*, en diergelyke meer. Dit vergaderde wel veel Volk, maar niemand deedt eenig overlast, voor dat hy de ontmenschte dolheid hadt, van een Brouwers Knegt, die met leedig Vaatwerk voorby de deur ging, met Kogels door het been te schieten: en korte oogenblikken daar na, een Jongen van omtrend 12 jaar, dood te schieten, offschoon hy geen kwaad ter waereld deedt. Hier op wierdt het Gemeen woedend, en hy bleef by aanhoudendheid schieten, zodat hy nu en dan wederom de een of ander kwetste, niettegenstaande hem door een Resolutie uit de Magistraat wierdt aangezegd, dat hy van schieten zoude ophouden, dat men hem dan bescherming zoude verleenen, maar dat hy door zyn schieten, daar in hy door vier mansperfoonen en zyn twee meiden geholpen wierdt, de Burger Compagnien, die aangerukt waaren, om hem te beschermen, belettede voor zyn deur post te vatten: maar niets kon helpen; zy bleeven als onzinnige menschen by aanhoudendheid schieten, en joegen de Koogels by de overbuuren regts en lings door blinden en glaazen in de huizen. Het Gemeen wierdt raazende, haalde twee stukken Kanon van een der Scheepen, die in de Kaay lagen, en beschooten het huis met 3 ponders, den geheelen nagt, tot Sondags morgens den 1 July ten drie uuren, wanneer het vuur van Dr. *Steveninck* begon te verminderen. Dit alles ging zyn gang, niettegenstaande er 260 Zwitsers 's nagts in de Stad gerukt waren. De Magistraat beloofde een premie van *f* 1000 : : voor die *Steveninck* levendig in de han-

handen zoude leeveren van het Gerecht, om was het mogelyk hem voor vernieling te bewaaren. Maar hy heeft het middel gevonden, om na eenige Geweeren met lonten, die nu en dan nog afgingen, te hebben gesteld, te ontvlugten. Eindelyk schoot men de deur van zyn huis in stukken, maar niemand dorst er in huis gaan, nadien men *Steveninck* hadt hooren zeggen, dat als hy het niet langer konde uitstaan, hy zich dan met het huis in de lugt zoude laaten springen. De Magistraat stondt toe, dat men met Brandspuiten de Kelders vol water zoude zetten, om dien ramp voor te komen: en zodra zulks geschied was, stoof de getergde menigte naar binnen, sloeg alles kort en klein, en sloopte het huis van het dak af tot genoegzaam op de onderste verdieping. Door dit een en ander niet weinig verhit, stoof men naar de meest bekende Patriotten, en plunderde de huizen met een woede, die alles te boven gaat, zonder dat egter iemand het leeven er by verloor, tot des middags, wanneer uit het huis van een Notaris, door een daartoe gehuurde Knegt, een Boer wierdt dood geschooten. Toen was alle menschelyke vrees over, alles was woede: men stoof in huis, smeet dien Knegt uit de Zolder Venster van boven neder, en vermoorde hem yzelyk, het nog niet geheel doode lighaam langs de straaten sleepende: en dit niettegenstaande er twee Compagnien Burgers aangerukt waren om het plunderen te beletten, en een Detachement van 70 man Zwitsers er op inrukte, met de gevelde bajonetten: niemand wilde een voet verzetten: de Kaptein gaf eindelyk bevel van te vuuren; men schoot een van de plunderaars overhoop; maar niemand stoorde er zig aan, zoo dat de Commandeerende Officier aan de Magistraat liet zeggen, dat hy zonder de Stad in een bloedbad te zetten, niets kon uitvoeren. Dit huis wierdt ook genoegzaam afgebroken, en toen wierdt het oproer algemeen, zo dat er geduu-

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

ren-

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

rende dien dag en volgende nagt 23 huizen wierden geplunderd, waar by nog een Jood door het van boven neder gooyen van een Kist op zyn hoofd, het leven verloor. Onder de geplunderde Huizen zyn het huis van de Heer Predikant *de Fremery*, gehuwd met eene van de Erfgenamen van wylen den ryken Proff. *Willemsen*; in dit huis is van zyn Vorstelyken Inboedel niets overgebleeven, dan een bed en het grootste gedeelte van zyn kostbaare Bibliotheek. Dit geschiedde des Sondags namiddags, omtrend half een uur, na dat hy van de Predikstoel gekomen, en zig weder naar zyn buiten hadt begeven. De Doelen, die door het Vrycorps voor zyne Verzamelplaats en Tuighuis gebruikt wierdt, kreeg ook een beurt, en de aldaar gevondene geweeren, alle met scherp gelaaden, wierden op het Stadhuis gebragt; dan hier vondt men niet alleenlyk snaphaanen, maar ook donderbussen en gevulde granaten, patroonen met 6 tot 8 loopers, en wolve hagel gelaaden, en andere moordgeweeren; waar uit men heeft afgenomen, dat het voornemen en plan van die Lieden niet klein moet geweest zyn, indien zy een aanwezen hadden kunnen bekoomen: waar toe geld, beloften en dreigementen niet wierden gespaard. Al de Arnemuidenaars, een volk, dat zig geneerd met visschen en jaagen, en dus volmaakte Scherpschutters, vertoonden zig voor de Poort, en lieten de Magistraat hunne hulp aanbieden, om alle de Patriotten, zo als zy zeiden, den hals te breeken. Vyf of zes duizend Boeren van het platte Land, lieten het zelfde aanbieden, maar zy allen wierden wyzelyk bedankt. Des maandags morgens ten 9 uuren, liet de Magistraat een Publicatie doen, dat de Regeering met volkoome eenparigheid hadde besllooten, en zig als Lieden van eer verbonden, de Oude Constitutie met den Stadhouder, in alle deszelfs præëminentien, aan het hoofd, te zullen blyven aankleeven en handhaven; hier op wierdt de Oranjevlag van

de

de Abtdye Tooren en van het Stadhuis uitgesto- MIDDEL-
ken, waar op terstond alle plunderingen en ge- BURG.
weld ophieldt: in een oogenblik was de geheele
Stad van huis tot huis met vlaggen, en al de hui-
zen aan de knoppen van de deuren en schellen, *Berigt*
met Oranjelinten vercierd, en de Stad drie avon- *omtrent*
den na elkanderen met kaarsen verligt. *oproer.*

Dingsdag den 3 July, rukte het Bataillon Voet-
volk van *Brakel*, van Sluis in Vlaanderen, hier
binnen, en de rust scheen bestendig te zullen zyn:
offschoon het morren onder het gemeen sterk bleef
aanhouden, vooral tegen den Oud-Burgemeester
Le Sage, die, de Patriottische party zeer sterk toe-
gedaan, het Exercitie Genootschap zeer hadt
voorgestaan. Ook is zyn huis, voor het welk
het gemeen ook al een of twee stukken geschut
hadt zoeken te planten, om het in den grond
te schieten, niet dan door een sterk Deta-
chement Grenadiers, die met gevelde bajonetten
die stukken vermeesterde, bewaard gebleeven.
Zo is ook bewaard gebleven het huis van den
Oud-Burgemeester *Huisman*, die zig, naar de ge-
dagten van het volk, niet sterk genoeg tegen die
party hadde verzet. Doctor *van der Kemp* deedt
vervolgens een Advertissement in de Courant
zetten, waar by hy zyne waare gevoelens bekend
maakte, zyn leven voor het bewaaren van de
Oude Constitutie aanbiedende: en hier mede
scheen het gemeen zeer over hem voldaan te
zyn: althans hy nam zyne practyk wederom als
vooren waar, en niemand moeide hem: maar het
duurde niet lang, zo als nader zal blyken.

De Magistraat liet alle de huizen van de Schut-
ters doorzoeken, om hunne geweeren en gevulde
patroonen op te haalen, en de Kruidmolens
wierden verboden kruid af te leveren, zonder
schriftelyke toestemming van de Regeerende Bur-
gemeesteren. Weinig oogenblikken, na dat de
Oranjevlag was uitgestooken, liet de Magistraat
de vier oudste Predikanten op het Stadhuis ont-
bie-

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

bieden, en na dat door den Predikant *Boltet*, met luider stemme, een aanspraak aan de Gemeente van de puije van het Stadhuis was gedaan, die met eene ongemeene stilte wierdt aangehoord, gingen de vier Burgemeesters met de vier Predikanten, vooraf gegaan door twee Stadsbodens in hunne staatsie kleederen, eene wandeling door de Stad doen, om het volk tot stilte aan te maanen, het geen een goede uitwerking deedt. Zoo bleef het tot eene week of drie daar na, wanneer Doctor *van der Kemp* wederom, hoe wel op eene onschuldige wyze, tot nieuwe beweeging aanleiding gaf. In hoedanigheid als geweezen Collonel van het eerste *Exercitie Corps*, waren de vaandels daar van nog ten zynen huize, nadien hy dezelve niet hadde willen te rug zenden, en de Schutters, nydig, om dat hy niet meer wilde mede doen, te hoofdig waren geweest, dezelven af te laten haalen: maar liever nieuwe hadden doen maaken. *Van der Kemp* verzogt derhalven aan de Magistraat, om met een Detachement Militairen, die vaandels van zyn huis te laten afhaalen, en verkoor, dat zulks op klaaren dag zoude geschieden; zig verbeeldende daar door het volk te zullen overtuigen, dat hy geheel geen Patriot was: maar het viel juist anders uit: want het volk begreep, dat, zo hem zulks ernst was geweest, hy daar mede geen drie weeken hadde behoeven te wagten; en maakte daar uit op, dat hy verklikt was, en zulks uit vrees deedt. Des avonds begon men by hem de glaazen in te smyten, en het huis zoude 'er zekerlyk aangemoeten hebben, indien niet een Piquet van 80 Militairen den hoop, half met zagtheid, half met bedreiging hadde uit elkanderen gekregen. Aan nog twee andere huizen, wierden ook eenige glaazen ingesmeeten: doch de verdubbelde patrouilles, zoo van Militaire als Burgers, kwamen het plunderen voor: waar toe niet weinig hielp, de belofte, dat de Magistraat des anderen daags iets

iets zoude doen, dat de Gemeente zeer aangenaam zoude weezen. Dit bestond hier in: dat men de volgende dag des nademiddags, alle die tot de Schuttery hoorden, op het Stadhuis deedt komen, alwaar hun hoofd voor hoofd wierdt voorgehouden, hoe dat, door hunne halstarrig gedrag, de geheele Stad met een geheele ondergang wierdt gedreigd, weshalven hun wierdt in hunne keur gelaten, of terstond hun Burgerrecht te verliezen, en de Stad te verlaaten, of in handen van Burgemeesteren openlyk ten aanhoore van den volke, de volgende Eed te doen: het geen by alle wierdt aangenomen. Die Eed hieldt in „ Ik beloove en „ zweere, dat ik 's Lands Aloude Constitutie en „ de Regten van den Prins Erfstadhouder, zo als „ de Regeering deezer Stad, deswegens by Pu„ blicatie van den 2 deezer maand, haar gevoe„ len heeft geopenbaard, ten alle tyde zal hand„ haven, en helpen handhaven, zonder my ooit „ of ooit te bemoeijen, of in te laten, in ge„ sprekken, byeenkomsten, ongewoone wapen„ oeffeningen of andere daaden, die in de bedoe„ ling of in de gevolgen tot eenige verandering „ van deze denkenswyze zouden kunnen strek„ ken, en dat ik my voorts als een stil, vreed„ zaam, en myne Overheid in de uitvoering van „ deszelfs beveelen en ordonnantien gehoorzaam „ Burger en Inwoonder zal gedragen."

MIDDELBURG.

Berigt omtrent oproer.

Agt Compagnien Burgers, zynde een derde gedeelte van de Burgery, kwamen in de wapenen op de Markt, vormden een kring voor het Stadhuis, buiten om door het geheele Guarnizoen gedekt: binnen in de kring plaatsten zig de Kaptains met de 16 overige Burger Compagnien, met hunne Oranje Echarpes, en ontbloot zydgeweer, insgelyks een kring vormende; daar op kwamen de twee Regeerende Burgemeesters, benevens een Secretaris vooraf gegaan, door de Stads Bodens met ongedekten hoofde, en gevolgd door omtrend 80 Schutters, alle insgelyks bloodshoofds,

MID-DEL-BURG. hoofds, in de binnenste kring: den Eed wierdt hun voorgelezen, en door allen hoofd voor hoofd afgelegd: na het verrigten van deze plegtigheid, welke zeer aandoenelyk was, wierdt 'er van wegen de Magistraat een Publicatie gedaan, waar by een ieder vermaand wierdt, zig rustig en vreedzaam te gedraagen, de Schutters niet meer in hunne persoonen of goederen overlast te doen, maar als andere Burgers te behandelen, nadien zy hunne dwalingen hadden afgezworen.

Indien men dit ons toegezonden volledig, egt, naauwkeurig, onzydig en van een agtenswaardige hand afkomstig berigt, vergelyke met de dag- en weekbladen van dezen tyd, nopens deze gebeurtenissen, dan zal men daar uit het gewigtig besluit kunnen opmaken, hoe veel staat op die papieren, in verhaalen van voorvallende zaken, vooral die de partyschappen raaken, te maaken is. Na dit verhaal zullen wy de egte stukken en Publicatien, die maar even aangevoerd zyn, en die wy om het aaneengeschakeld verhaal van het voorgemeld Berigt niet te verbreken, niet hebben willen invlegten, nu laten volgen.

In dezer Stads Courant las men de volgende bekendmaking van de Wethouderschap.

BURGEMEESTERS en SCHEEPENEN der Stad MIDDELBURG, in ervaring zynde gekomen, dat LUCAS VAN STEVENINGH, Anthz., Med. Doctor, wonende binnen deze Stad, zich vehement suspect heeft gemaakt van te hebben medegewerkt tot het vermeerderen van de oproerige bewegingen, welke zedert gisteren

in

in deze Stad zyn ontstaan; *Zoo is 't*, dat Burgemeesters en Schepenen voornoemd, by dezen beloven, een Præmie van *Een Duizend Guldens*, ten behoeven van den genen, die den voornoemden *Lucas van StevENingh*, levend in handen van de Politie zal weten over te leveren, zullende des aanbrengers Naam des begeerende, worden gesecreteerd.

MIDDELBURG.

Actum in de Weth binnen Middelburg den 30 Juny dezer.

(*my present*)

M. GERNE.

Den 2 July wierdt deze Publicatie afgelezen:

BURGEMEESTERS, SCHEEPENEN en RADEN der Stad MIDDELBURG, gevoelende, dat de ongelukkige bewegingen, zoo wel elders in de Republyk, als binnen deze Stad ontstaan, haren oorsprong vinden in de verschillendheid van begrippen over de publyke zaken, en in het begrip dat de denkenswys van de Regeering ook daar omtrent niet eens zoude zyn, en voorziende, dat, zoo lang hier over geen verzekering van het tegendeel gegeven word, de gisting der gemoederen niet verminderen zal; hebben *eenparig* goedgevonden by dezen aan de gemeente bekend te maken, dat Hun Ed. Achtbare zich eenstemmig, en elk Lid van dezelve voor zich in het byzonder, hebben vereenigd, om voor hun gevoelen te verklaaren: te zullen blyven aankleven de *Staats*, *Stadhouderlyke* en *Stads Regeering*, met den *Prins Erfstadhouder*, bekleedende alle die Voorrechten en Rechten, die hem by vorige Resolutien in de jare 1747 en 1766 zyn toegekend; al het welke Hun Ed. Achtb. eenparig verklaaren bereid te zyn, ten allen tyde kragtdadig te handha-

MIDDELBURG. *Publicatie voor de Stadhouderl. Regeer.*

haven, en aan die geene, die daar toe behulpzaam willen zyn, de noodige adsistentie te verleenen.

Dat Hun Ed. Achtbare vertrouwen, dat deze Verklaaring van hun als Lieden van Eer tot genoegen van een yder strekken zal, en van die gezegende uitwerking zyn, dat een yder zich voorts stil en bedaard zal gedraagen, en zelfs het zyne toe brengen by dè geen die daar toe niet gezind zyn, om dezelve insgelyks tot bedaardheid en stilte aan te maanen, en daar door den geheelen ondergang van de Stad, en dus ook van hun, aan wien tans gesproken word, onvermydlyk zoude te weeg brengen.

Actum ten Rade der stad Middelburg den 2 July 1787.

Den 4 July wierdt nog deze Publicatie afgekondigd.

BURGEMEESTERS, SCHEEPENEN EN RADEN DER STAD MIDDELBURG, doen te weten; dat de vreugde bedryven en vrolykheid, waar mede een ieder, het zy door het opsteeken van Illuminatien, het laaten waaijen van Vlaggen of Linten aan de Huizen, het schieten met Geweer of Vuurwerken, als anderzints, zyn genoegen heeft zoeken te kennen te geven, over de onlangs door Ons gearresteerde Publicatie, tot voorstaan van 's Lands gezegende en aloude Constitutie: (by aldien dezelve langer bleven voortduuren,) niet dan tot nadeel van Onze goede Burgery kunnen strekken, en dezelve buiten staat zouden stellen om zig behoorlyk elk op zyn post te laten vinden, en voor zyn huisgezin op een ordentelyke manier de kost te winnen, en hier in willende voorzien; ZOO IS 'T dat *Burgemeesteren*, *Scheepenen* en *Raden* voornoemd; by dezen alle Onze Burgers en Ingezetenen op het ernstigste vermanen, de voren opgemelde Vreug-

Vreugdebedryven te ftaken, elk zyn beroep als vooren te gaan waarnemen, en alzo zyn genoegen en blydfchap te doen zien, door zulk een bedaarde en ftille Levenswyze, die het waare kenmerk draagt van vergenoegdheid over de handel wyze van hunne Regeering, van de deelneeming in het welzyn hunner Mede Ingezetenen, en van de verknogtheid aan de wezendlykfte belangens van de Maatfchappy, van welke zy Leden zyn. MIDDELBURG. *Publ. tot rust enz.*

Terwyl Wy voorts een iegelyk willen gewaarfchouwd hebben, van zig niet te verftouten, om dezen of geenen, tot het plegen van de voorn. Vreugdebedryven op nieuw aan te zetten; veel min aan dezulke, die daar toe onwillig mogten zyn, eenige de minfte molestie aan te doen, op pœne dat dezelve als verftoorders der publique rust, andere ten voorbeelde ftrengelyk zullen geftraft worden.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie moge pretendeeren, zal deze worden gepubliceert en geaffigeert, daar men gewoon is Publicatie en affixie te doen.

Actum ten Raade der ftad *Middelburg* den 4 1787.

(*Onderftond*)

(My Præfent)

(*was getekend*)

PL. CHANGUION.

De Ondergefchrevene by toeval niet tegenwoordig hebbende kunnen zyn, by de Refolutie op heden, door de Ed. Achtb. Heeren Burgemeefters, Scheepenen en Raaden dezer Stad genomen, betrekkelyk de handhaving der rechten van Zyne Doorluchtige Hoogheid, den Heer Prins van Oranje, als Erfftadhouder, Kaptein

MIDDELBURG.

Generaal en Admiraal, verklaart zig daar mede volkomen en in allen deele te vereenigen.

DAVID van VISVLIET.

De Heer Mr. *W. B. van den Santheuvel*, Oud-Burgemeester der stad Dordrecht, heeft in de Hollandsche Historische Courant N. 93. en andere dagpapieren, dit berigt doen plaatsen, 't welk de onzydigheid volstrekt van ons vordert om te plaatsen.

De Ondergetekende, met de uiterste bevreemding en verontwaardiging in zommige Nieuwspapieren gezien hebbende, dat men het Publiek heeft willen instigeeren, als of het geval, dat denzelven den 29 Juny dezes jaars, met het Jagt van den Heer van Dongen, in Zeeland, is bejeegent, een gevolg zoude zyn geweest, van eene Weddenschap van *f* 4000, door denzelven met eene ongenoemd Persoon aangegaan, om in de Steden van Zeeland te verschynen, met het gemelde Jagt, voerende een zogenaamde Staaten Vlag, en geinformeerd zynde, dat, hoe weinig waarschynelykheid er zig opdoet, dat een man van zyne Jaaren, vergezeld van deszelfs Vrouw en Kinderen, tot zulk een dolle stap, in staat zoude kunnen worden gereekent, en hy vertrouwt, dat zyne denkwyze daar omtrent al te zeer bekend en gemanifesteerd is, er egter eenige niet verre denkende Menschen, byzonder in Zeeland, gevonden worden, welke aan zoo een opgeraapte en verzonnen leugen geloof komen te slaan, zo is het dat de Ondergetekende, ter overtuiging van alle ligt gelovigen, en ter wegneming van alle bedenkelykheid, welke uit deszelfs stilzwygen zoude kunnen resulteeren, by deezen beloofd een

pre-

præmie van duizend Guldens te zullen betaalen aan den geenen, welke met valabele, en voor het Gerecht der ſtad Dordrecht genoegdoende bewyzen, zal kunnen aantoonen, niet alleen, dat hy die Weddenſchap heeft aangegaan, maar zelfs wanneer in voegen als boven zal kunnen worden beweezen, dat door hem eenig discours gehouden is, waar uit men met grond zoude kunnen en mogen opmaken, dat van het aangaan van een diergelyke Weddenſchap, eenige ſchyn of ſchaduwe voor handen is geweest. MIDDELBURG.

Voor het overige declareerd de Ondergeteekende, dat van alle de geinſereerde verhaalen, met betrekking tot het gansche geval met het Jacht, er hem geen met de waarheid meer overeenkomende is voorgekomen, dan dat, 't welk den 16 July, in de Zuidhollandſche Courant gevonde word, en dus, dat al wat door hem met het opzetten van de zogenaamde Staaten Vlag is geſchied, voor een toevallige en dus geenzins voor een gepraemediteerde zaak, om eenige aanſtoot te geeven, moet gehouden worden.

(*was geteekend*)

Mr. WILLEM BARTHOLOMEUS VAN DEN SANTHEUVEL.

Oud Burgemeeſter der ſtad Dordrecht.

Den 9 July wierdt wederom eene Publicatie gedaan, om de goederen, by de plundering weg geraakt, op het Stadhuis te brengen, met bedreiging van ſtrenge ſtraffe voor de geenen, die dezelven mogten verdonkerd hebben.

Van wegens de Staten van Zeeland geſchiedde den 12 July deze Publicatie:

MIDDELBURG.

Publ. tegen gewap. mansch.

De Staaten van Zeeland, allen den geenen die deezen zullen zien of hooren leezen, salut! doen te weeten: dat Wy tot gerustftelling van Onze Ingezetenen, en om andere goede redenen Ons daartoe moveerende, hebben goedgevonden te ftatueeren, gelyk Wy ftatueeren by deeze: dat geen gewapende Manfchappen, 't zy Burgers of Militairen van buiten deeze Provintie in dezelve zullen mogen trekken, doorpasfeeren, of van de eene Plaats van de Provintie naar de andere zig begeeven, zonder expresfe ordre van Ons, of Onze Gecommitteerde Raaden, of op Patent van Zyne Doorlugtige Hoogheid den Heere Prins van Orange, als Kaptein Generaal dezer Provincie, met attache van Onze Gecommitteerde Raden, op pœne, dat zoodanige Manfchappen als Vyanden zullen worden behandeld; en met de magt van het Land tegengegaan.

Dat Wy ook verbieden het vervoeren van Kanon, Wapenen, of eenige Amunitie van Oorlog, zoo binnen als naar en van buiten deeze Provintie, zonder permisfie van het Collegie ter Admiraliteit alhier refideerende, op pœne van Confiscatie.

En eindelyk, dat Wy goedgevonden hebben by Onze Refolutie van heden, het gemelde Collegie ter Admiraliteit te auctorifeeren, om op de nakominge dezes, zoo veel mogelyk, agt te geven, en ten dien einde eenige Gewapende Vaartuigen in dienst te ftellen, tot beveiliging van de Zeegaten en Stroomen dezer Provintie.

En op dat niemand eenige onweetenheid zou voorwenden, zal deze alomme worden gepubliceerd en geaffigeerd ter plaatfe, daar zulks gewoon is te gefchieden.

Aldus gedaan en gearrefteerd, in 't Hof van Zeeland te *Middelburg*, den 12 July 1787.

(Og-

(*Onderstond*)

Ter Ordonnantie van de Staaten van Zeeland. MIDDELBURG.

(*was geteekend*)

W. A. DE BEVEREN.

Van wege Gecommitteerde Raden deezer Provincie, geschiedde den 18 July deze waarschouwing.

De Gecommitteerde Raaden van Zeeland, allen den geenen, die deze zullen zien of hooren lezen, Salut! doen te weten, dat alzoo Wy tot Ons leedwezen zyn geinformeerd, dat door eenige kwalykgezinde Lieden binnen het Eiland van Zuidbeveland, uit eene verkeerden iever by de tegenswoordige tydsomstandigheden, veelerlei zeer verregaande disorders en oproerigheden zyn gepleegd, tot aanmerkelyk nadeel der goede en vreedzaame Ingezetenen, *Zoo is 't*: Dat Wy daar in willende voorzien, hebben goedgevonden, alle In- en Opgezetenen binnen het voornoemde Eiland van Zuidbeveland, op het alllerernstigste te recommandeeren en gelasten, gelyk Wy doen by dezen, om zig te onthouden van alle zamenrottingen, dreigementen en 't plegen van dadelyk molest aan eenige Persoonen, Huizen of Goederen, van wie of onder hoedanig voorwendzel zulks ook zoude mogen zyn, mitsgaders om zig in het Generaal te wagten van alles, waar door de openbaare rust in eeniger manieren zoude kunnen worden gestoord, bevelende een ieder van wat staat of conditie hy zy, zig als stille en vreedzaame Ingezetenen te gedraagen, en niemand in zyn Persoon of Goederen te beleedigen, alles op pœne, dat die zig, na het doen van deze Onze welmeenende

MIDDELBURG. en ernstige Waarschouwing, aan iets van al het bovengemelde mogten schuldig maken, als Verstoorders van de openbaare rust, op het rigoureuste en zelfs naar exigentie van zaaken, met de dood zullen worden gestraft.

Waarsch. tegen oproer enz. En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude voorwenden, zal deze binnen de stad *Goes* worden gepubliceerd, en aldaar, mitsgaders alomme ten platte Lande in het Eiland van Zuidbeveland, geaffigeerd ter plaatze, daar men gewoon is Publicatie en Affixie te doen.

Aldus gedaan en gearresteerd in 't Collegie der Heeren Gecommitteerde Raden van Zeeland; in 't Hof aldaar, te *Middelburg*, den 18 July 1787.

(*onder stond*)

Ter Ordonnantie van den welgemelden Raad.

(*was geteekend*)

W. A. DE BEVEREN.

Den 27 July 1787 des namiddags is nog deze Publicatie afgelezen:

BURGEMEESTERS, SCHEEPENEN en RADEN der STAD MIDDELBURG, in ZEELAND, doen te weten; dat Wy ten uitersten zyn aangedaan over de onrustige bewegingen, die wederom op nieuw zyn uitgeborsten, niettegenstaande alle de voorzorgen, die door ons nog kortelings zyn in 't werk gesteld, en die het blykbaar genoegen van elk Ingezetenen hebben weg gedragen, gemeent hebben andermaal te moeten nagaan de oorzaken van dezelve bewegingen, en die alleen gevonden hebben in den voortduurenden afkeer van die Persoonen, die in de voorige commotie het voorwerp van haat zyn ge-

geweest, en zedert dien tyd, niettegenstaande derzelver ontwapening tot heden gebleven zyn, waarschynelyk uit een vrees, dat hunne denkenswyze over de Constitutie van het Land, en de Rechten van den Prins Erfstadhouder verschillende was van de gevoelens van alle overige Ingezetenen, en van die geene, die Wy by Onze Publicatie van den 9 dezer eenparig verklaard hebben de Onze te zyn. Dat Wy, ten einde deze vrees weg te nemen, allen afkeer te verwydere, en door het Onze toe te brengen, om de denkenswyze over het voorsz. onderwerp, by alle de Burgers en Ingezetenen deezer Stad, zonder onderscheid, en is 't mogelyk, door de geheele Provincie eenstemmig te maken, het kwaad in den wortel aan te tasten, alle de voorsz. Persoonen voor Ons hebben ontboden, het een en ander aan hun voorgehouden, en hier van het heuglyk en bekend gevolg hebben gehad, dat dezelve de voorsz. gevoelens, onder het aanroepen van *Gods Naam*, voor de hunne hebben verklaard en aangenomen, om met agterlating van alle ongewoone byeenkomsten, Wapenoeffeningen, of andere handelingen, die in de bedoeling of gevolgen, tegen de voorsz. gevoelens zouden inlopen, zig als stille en gehoorzame Ingezetenen te gedragen; in vertrouwen met Hun Ed. Achtb. dat hier door alle verwydering zoude geweerd, en zy wederom, als voor dezen, in de Burgerlyke samenleving met genoegen ontfangen worden. Dat Wy derhalven ook dit van alle Onze overige Burgeren en Ingezetenen verwagten, en hartelyk wenschen, dat hier door de rust hersteld, de eensgezindheid herbooren, en den weg gebaand zal worden, om met vereenigde harten en handen aan den opbouw van den vervallen staat, elk in zyn kring en roeping werkzaam te zyn. Terwyl by onverhoopte ontstentenis hier van, en by erdere voortduuring der bewegingen, Wy vastelyk gezind zyn, de Persoonen en Goederen van alle

MIDDELBURG. *Aanmaning tot rust enz.*

MID-DEL-BURG.

Aanmaning tot rust enz.

alle Onze Ingezetenen, welker zorg aan Ons is aanbevolen, tegen alle Violentie, met de middelen, die Wy in handen hebben, te beschermen; en daarom, wanneer men onverhoopt tot dezelve den toevlugt mogt nemen, elk en een iegelyk, zoo Mans, Vrouwen, als Kinderen, (voor welke laatste de Ouders aansprekelyk zyn) by dezen willen gewaarschpuwd hebben, om, zoo hy niet als deelgenoot van zoodanige strafbaare bewegingen wil worden aangezien, zig van straat te begeven, en daar door zig zelfs te bevryden voor de gevaaren, die hen anderzints, met de schuldigen, ongelukkig te wagten staan; Blyvende voorts Onze voorgaande Publicatien tot Verbod van alle samenrottingen en geweld volkomen en in haar geheel.

En op dat niemand hier van eenige Ignorantie pretendeere, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd, daar men gewoon is Publicatie en Affixie te doen.

Actum ten Raade der Stad Middelburg dezen 27 July 1787.

(*Onder stond*)

My Præsent.

(*was getekend*)

PL. CHANGUION.

Den 30 July wierdt deze Publicatie der Regeering afgekondigd:

BURGEMEESTERS, SCHEEPENEN EN RAADEN der Stad *Middelburg* in *Zeeland*; vernemende, dat 'er buiten de Leden der Schuttery, die op voorleden Vrydag den bekenden Eed hebben gepresteerd, nog eenigen zyn, die door derzelver afwezigheid buiten de Stad, het zelve niet

niet hebben kunnen doen, hebben gemeend by dezen te moeten bekend maken; dat den voorsz. Eed aan dezelve absent geweest zynde Leden, insgelyks zal worden voorgehouden, en op dezelve wyze, als ten voorschreven dagen afgelegd; ten welken einden zy den agsten der aanstaanden Maand Augustus, des morgens ten elf uuren nu voor als dan, ten Stadhuize worden gedagvaard. MIDDELBURG.

Actum ten Raade der Stad Middelburg, dezen 30 July 1787.

(*Onderstond*)

My. Præsent.

(*Was getekend*)

PL. CHANGUION.

Omtrend de zaken, rakende den algemeenen staat der Republiek, is by de Staten dezer Provincie dit besluit genomen.

Extract uit het Register der Resolutien der Heeren Staten van Zeeland.
den 9 July 1787.

Is goedgevonden en verstaan te approbeeren en te laudeeren, het gedrag by de Heeren Ordinaris Gedeputeerden deezer Provintie ter Generaliteit gehouden, in het helpen neem[illegible] van eenige Resolutien in de maand Juny jongstleden, en speciaal van die van den 1 en 10, betrekkelyk tot het Militaire Weezen, vermits Hun Edele Mogende dezelve aangezien hebben, als allerheilzaamst ingerigt, tot behoud van de Constitutie, en van den band der Unie, tot bevordering van het algemeen welzyn, en tot fnuiking der kwaadwillige oogmerken, die tegen het blykbaar belang van het Bondgenootschap, en derhalven ook

MID-DEL-BURG. ook van deeze Provintie, wierden in het werk gesteld; zullende hier van by toezending van Extract Resolutie aan gemelde Heeren Ordinaris Gedeputeerden worden kennis gegeeven, ten einde met des te meerder grond en gerustheid op denzelven voet, als tot nog toe gedaan hebben, te blyven voortgaan.

(*onderstond*)
Accordeert met voorsz. Register.
(*was getekend*)
W. A. DE BEVEREN.

Op den zelfden 9 July besloten de Staten dezer Provincie aldus:

Extract uit het Register van de Resolutien der Heeren Staaten van Zeeland.

Den 9 July 1787.

BY resumtie en ter voldoening aan Hun Ed. Mog. Resolutie van den [illegible] July jongstleeden, gedelibereerd zynde, op het Rapport, den voorsz. 22 Juny ter Vergadering uitgebragt, uit naam van Heeren Commissarissen tot de Ordinaire Besognes, hebbende, ingevolge en tot genoegdoening aan Hun Ed. Mog. Resolutie Commissoriaal van den 28 daar te voren, geëxamineerd eenige stukken, betrekkelyk tot de tegenwoordige publicke zaaken, en breeder onder de voorsz. Notulen gemeld; en in agting genomen zynde, dat ten opzigt van de Commissie op naam der Staaten van Utrecht gegeeven, aan eenige Heeren, om ter Vergadering van Hun Hoog Mog. te verschynen, het een zekere waarheid is, dat Hun Hoog Mog. en de Heeren Staaten der respective Provintien, die van Holland niet uitgezondert, door menigvuldige daaden hebben erkend de wettigheid en Souvereiniteit der Vergadering van de Heeren Staten van Utrecht, welke te *Amersfoort* haare Zittingen houdt en continueert, zonder dat er iets tusschen beiden gekomen is, waar door die Ver-

ga-

gadering ten aanzien van de Generaliteit, of der andere Provintien, minder wettig zoude geworden zyn, en vermits het een absurditeit zoude zyn, twee Souveraine Vergaderingen, in één en dezelve Provintie, te erkennen, daar uit notoir volgt, dat de Vergadering, welke onder den naam van Staatan van Utrecht beschreeven is, door Hun Hoog Mog. en de Provintien, die de eerstgemelde Vergadering voor wettig gehouden hebben, niet kan worden erkend, nog de Commissie op Gedeputeerden uit dezelve kan worden aangenomen; is mitsdien, zonder te treeden in het huishoudelyke van de Provintie van *Utrecht*, goedgevonden en verstaan, volkomen te approbeeren de conduite der Heeren Ordinaris Gedeputeerden dezer Provintie ter Generaliteit, in het recuseeren van de nieuwe Gedeputeerden van Utrecht, gelyk Hun Ed. Mog. zulks approbeeren by deezen; en zullen de welgemelde Heeren ordinaire Gedeputeerden verder worden aangeschreven, om nevens die van de andere Provintien alle pogingen aan te wenden, dat dezelve nieuwe Gedeputeerden uit de Vergadering van Hun Hoog Mog. worden geweerd, op dat de verdere Verwarring in het Bondgenootschap worde gepræveniteerd; dat Hun Ed. Mog. ook volkomen approbeeren, dat zy Heeren Ordinaris Gedeputeerden, inmiddels onder protestatie tegen de presentie der onwettige Gedeputeerden van Utrecht in verwagting van spoedig redres, ter Vergadering van Hun Hoog Mog. wederom op de voorkomende zaaken hebben geadviseerd, en wyders dezelve auctoriseeren, om wanneer de Conclusie by meerderheid tegen hun Advys met de Stem der voornoemde onwettige Gedeputeerden wierd opgemaakt, alle hunne pogingen aan te wenden, zoo by den Raad van Staate, als daar het verder van vrugt zal zyn, ten einde zodanige Conclusie voor geen wettige Resolutie van Hun Hoog Mog. worde gehouden.

MIDDELBURG. *Ref. nopens zaken der Unie.*

En

MIDDELBURG.

Ref. nopens zaken der Unie.

En is wyders, hoe zeer het niet mogelyk is, de Heeren Ordinaire Gedeputeerden op alle gebeurlyke gevallen van een bepaalde Instructie te voorzien; en zulks aan de prudentie van dezelve Heeren moet worden toevertrouwd, blyvende by de intentie, door deeze Provincie op onderscheiden gelegenheden gemanifesteerd, goedgevonden en verstaan, dezelve Heeren egter nog in 't generaal aan te schryven: Dat Hun Ed. Mog. vastelyk gezind zyn, de Unie te blyven behouden met alle de Bondgenoten, zoo lang zulks eenigzints mogelyk is, en alle hunne vermogens zullen employeeren, om de Wanorden en Inconstitutioneele demarches, die tegenwoordig den Staat beroeren, te helpen tegen gaan en herstellen; dat nogthans, indien onverhoopt door een der Bondgenooten, de Unie wierd verbroken, of geweldige stappen ondernomen tegen de Vergadering van Hun Hoog Mog., eenige van derzelver wettige Leden, of andere Generaliteits Collegien, de Heeren Gedeputeerden deezer Provintie als dan zullen moeten protesteeren, tegen zulke daaden van geweld, en reserveeren aan Hun Ed. Mog., om in gemeenschap met de andere Provintien, die zig aan de Unie blyven houden, zoodanige maatregelen in 't werk te stellen, als tot afweering van alle violentie zullen dienstig geoordeeld worden. Dat ondertusschen zy Gedeputeerden dezer Provintie, zoo veel mogelyk is, met die der andere Provintien, die by de Unie blyven, hunne Vergaderingen op een veilige Plaats zullen gehouden zyn te continueeren, daar van kennis te geven, daar 't behoord, naar exigentie van omstandigheden, en met den Raad van Staate, in de eerste en voornaamste plaats zorg draagen, dat het wettig gezag en dispositie van de Generaliteit over de Troupes van den Staat, en over de Generaliteits Kas worde bewaard, en vervolgens met dezelve te overleggen, welke mesures door de Provintien zouden behooren genomen te wor-

den,

den; om de regten van het Bondgenootschap, met alle vigeur en nadruk te vindiceeren. MIDDELBURG.

Zullende Extract dezer Resolutie aan meergemelde Heeren Ordinaire Gedeputeerden deezer Provintie ter Generaliteit, tot hun informatie en narigt worden gezonden. Vervolgens by resumtie zynde gedelibereerd op de Missive van den Raad van Staate der Vereenigde Nederlanden, aan de Heeren Staaten dezer Provintie, geschreeven den 17 Juny jongstleden, den 22 daar aan volgende, alhier ingekomen, en houdende de redenen, waarom de Raad van Staate, niet had gedefereerd aan de Prætense Resolutie van Hun Hoog Mog. van de 15 daar te voren, met de Stem der nieuwe Utrechtsche Gedeputeerden genomen; om *in te trekken alle onlangs genomen Resolutiën betrekkelyk tot de Troupes ter Repartitie van Holland staande*; is goedgevonden en verstaan, dat dezelve Missive ten spoedigsten zal worden beantwoord en de Raad van Staate daar by bedankt voor deszelfs betoonden yver en standvastigheid in het bewaaren der Regten van het Bondgenootschap, met verzoek om daar in te continueeren, en verzekering dat deze Provintie niet zal nalaaten de loffelyke pogingen van den Raad eenigzints zoo veel in haar vermogen is, te seconderen,

Ref. nopens zaken der Unie

Accordeert met voorsz. Register.

De Heeren Staten dezer Provincie hebben den 16 July aan den Prins Erfstadhouder dezen brief geschreven.

DOORLUGTIG, HOOGGEBOREN VORST EN HEER!

Uit eene Missive van Uwe Doorlugtige Hoogheid, van den 29 laatstleden, en nader uit een Missive van Haare Koninglyke Hoogheid, van den 2 dezer, vernomen hebbende, dat hoogst-

Ttttt de-

MIDDELBURG.

Brief van Zeeland aan Z. D. Hoogh.

dezelve op haare reize van *Nymegen* naar *'s Hage*, door een party gewapende Manschappen, uit naam der Heeren Gecommitteerden van de Heeren Staten van Holland was opgehouden, en eenigen tyd in eene naauwe detentie bewaard, zyn wy zeer gevoelig aangedaan geweest over deze insulte; en het was ons byzonder welgevallig, dat onze Gedeputeerden ter Generaliteit, met die van Gelderland, Utrecht en Friesland hebben medegewerkt, om de kragtigste en geïtereerde instantien by hooggemelde Heeren Staaten van Holland over deeze zaak te doen.

Wy hebben ook by onze Resolutie van heden, welgemelde onze Gedeputeerden aangeschreven, om zonder ophouden te continueeren in derzelver pogingen, ten einde dit voorgevallene op eene convenable wyze te doen repareeren, en aan Haare Koninglyke Hoogheid eene behoorlyke satisfactie te doen erlangen. Hier mede

DOORLUGTIG, HOOGGEBOREN VORST EN HEER!

Zullen wy God Almagtig bidden, Uwe Hoogheid lange Jaaren by gewenschte Lyfsgezondheid en vermeerdering van allen Vorstelyken welstand en eere te willen behouden!

In 't Hof van Zeeland te *Middelburg* den 16 July 1787.

Uwe Hoogheids goede Vrienden

DE STAATEN VAN ZEELAND.

Ter Ordonnantie van dezelve.

(was getekend)

W. A. DE BEVEREN.

De

De brief aan Mevrouw de Prinses van Oranje, was aldus ingerigt. MIDDELBURG.

DOORLUGTIGSTE, KONINGLYKE PRINCESSE EN VROUWE!

Uit de Missive, welke Uwe Koninglyke Hoogheid aan ons heeft gelieven te adresseeren, uit *Nymegen* den 2 dezer, omstandig geinformeerd zynde van de zoo onaangename als onwaardige ontmoeting, aan Uwe Koninglyke Hoogheid bejegend, op hoogstderzelver voorgenomen reize naar *'s Hage*, hebben wy ons niet genoeg kunnen verwonderen over dezen violenten stap, in allen opzigte aanlopende, niet alleen tegen de égards, welke de illustre geboorte, betrekkingen en personeele hoedanigheden van Uwe Koninglyke Hoogheid regt hebben te vorderen, maar zelfs aanlopende tegen de onschendbaare Regten, aan yder particulier Ingezeten competeerende, van in een vry Land een vry een veilig transpoort van zyn Persoon en Goed te moeten hebben. *Brief van Leeland aan H. Kon. Hoogh.*

Wy hebben ondertusschen met welgevallen vernomen, dat onze Gedeputeerden ter Generaliteit aanstonds hunne pogingen hebben in 't werk gesteld, om wegens Hun Hoog Mogende gepaste instantien by de Heeren Staten van Holland over dit voorval te doen, terwyl wy verder by onze Resolutie van heden, de gemelde onze Gedeputeerden hebben aangeschreven, om te continueeren in derzelver efforts, ten einde deze zaak op eene convenabele wyze te doen repareeren en aan Uwe Koninglyke Hoogheid een behoorlyke Satisfactie te doen erlangen, Waar mede

DOORLUGTIGSTE, KONINGLYKE PRINCESSE EN VROUWE!

Zullen wy God Almagtig bidden, Uwe Koning-

MIDDELBURG. lyke Hoogheid lange Jaaren by gewenschte gezondheid en vermeerdering van allen Vorstelyken welstand en eere te willen behouden!

In 't Hof van Zeeland te *Middelburg* den 26 July 1787.

Uwe Koninglyke Hoogheid dienstwillige goede Vrienden.

De Staaten van Zeeland.

Ter Ordonnantie van dezelve,

(*was geteekend*)

W. A. DE BEVEREN.

Den 30 July namen de Staten dit gewigtig besluit:

Extract uit het Register van de Resolutien der Heeren Staaten van Zeeland.

Den 30 *July* 1787.

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan, dat de Heeren Ordinairis Gedeputeerden, dezer Provintie, zullen worden aangeschreven en geauctoriseerd, zoo als geschiedt by deeze; om ter Vergadering van Hun Hoog Mog. te declareeren: dat Hun Edel Mog. niet minder als de Heeren Staaten van Holland zyn aangedaan over het gevaar van de tegenwoordige omstandigheden, en dat zy de droevige gevolgen daar van even zeer apprehendeeren.

Dat deeze Provincie altoos genegen is geweest, om niets onbeproeft te laaten, 't geen strekken kan tot herstelling der zoo zeer gewenschte eendragt, en tot instandhouding der Unie, waar by zy plegtig verklaard volvaardig te willen blyven perseveeren.

Dat

Dat Hun Edel Mog. hartelyk wenschen, dat de dissensien en verwyderingen, dewelke in verscheide Provincien, over objecten van diversen aart zyn ontstaan, en die tot beklaaglyke uitersten, ten kosten van wettig verkregene regten, politique vryheid, en personeele veiligheid zyn geklommen, door de Bondgenooten zelfs, en zonder tussenkomst van eenige vreemde Mogendheid mogen bemiddelt en vereffend worden. Waar toe het Verbond van de Unie middelen aan de hand geeft, welke nog niet met dien ernst zyn beproefd, dat van derselver succes moet gedespereerd worden.

MIDDELBURG. *Res. van Zeeland nopens de Mediatie van Frankr.*

Dat Hun Edel Mog. mitsdien van oordeel zyn, dat de Bondgenooten eerst deeze constitutioneele middelen, en speciaal (het geene op de tegenwoordige omstandigheden van de meeste applicatie is) die van het 16 Art. van de Unie behooren by de hand te neemen; waar by duidelyk bepaald word; „ of het gebeurde (dat God verhoede) dat tus„ schen de Provintien eenig onverstand, twist „ of tweedragt geviel, daar in zy den anderen „ niet konnen verstaan, dat het zelve, *zoo verre* „ *het eenige van de Provincien in 't particulier aan*„ *gaat*, ter neder gelegt en beslist zal worden by „ de andere Provintien, of den geenen die zy daar „ toe deputeeren zullen,"

Dat vervolgens, indien dit middel kragteloos mogt bevonden worden, of na de beslissing der Bondgenooten de vrees voor een Burger Oorlog nog bleef existeeren, als dan eerst de noodzaak zoude gebooren zyn, om buitenlandsche en Vriendnabuurlyke Officien van Mediatie in te roepen, en dat als dan zelfs, nog voor af, zouden dienen bepaald te worden de poincten, welken de objecten zouden uitmaaken, waaromtrent de Mediatie der Buitenlandsche Mogendheden zoude verzogt worden.

Dat in zodanige gevallen Hun Edel Mog. ook met de Heeren Staaten van Holland in het zelve

MIDDELBURG. begrip zouden staan, dat het Hof van Frankryk, uit hoofde van deszelfs Alliantie met dezen Staat, zelfs en de gemanifesteerde deelneemingen in deszelfs welstand en belangens in de eerste plaats zoude behooren geadieerd te worden.

Res. van Zeeland nopens de Mediatie van Frankr.

Dan, dat ook gewigtige redenen zig opdoen voor de Republyk, om niet alleen den bystand van het Hof van Frankryk, maar ook van andere Mogendheden in roepen.

Dat de Republiek geduurende de tegenwoordige troubles, meermaalen het genoegen heeft gehad, om van wegens haare verdere Nabuuren Successivelyk te ontfangen de sterkste betuigingen van welmeenendheid en verlangen, om de rust en eendragt in deezen Staat wederom hersteld te zien.

Dat Zyne Pruissische Majesteit nog in de maand September van het voorleden Jaar, door een buitengewoone bezending heeft getoond, hoe zeer de bloei en welstand van dezen Staat Hoogstdezelve intresseerde; en daar by ten sterksten heeft geconfirmeert de welmeenende aanbiedingen van Mediatie door wylen den Koning zyn Voorzaat omtrent een Jaar te voren aan Hun Hoog Mog. gedaan.

Dat geen mindere verzekeringen van genegendheid en vriendschap aan de Republiek iteratively zyn gedaan geworden, van wegens Zyn Groot Brittannische Majesteit, speciaal by de Memorien op Hoogstdeszelfs ordre gepræsenteert den 20 Mey 1784, en 5 July 1786, met herrinneringen van den bystand meermaalen door de beide Natien aan elkanderen bewezen tot bewaaring van haaren Godsdienst en Vryheid.

Dat men zig ook met allen grond vleijen kan van het byzonder belang, 't geen het Hof van *Weenen* zal blyven stellen in de welstand dezer Republiek zoo wel wegens de oude Verbintenissen met hetzelve als de intressen van Nabuurschap,

en

en uit hoofde van het Tractaat, ten jaare 1785 met die Mogendheid gesflooten boven de byzondere betrekkingen, die het voorsz. Hof met Hun Hoog Mog. ten opzigte van Zyne Allerchristelykste Majesteit gemeen heeft.

MIDDELBURG.

Res. van Zeeland nopens de Mediatie van Frankr.

Dat Hun Ed. Mog. daarom begrypen, dat alvorens by Hun Hoog. Mog. finaal te resolveeren op den voorslag door de Provincie van Holland ter Generaliteit gedaan tot het inroepen der Mediatie van Frankryk, behoorde gedecideerd te zyn, of de Provincien tusschen welke de ongelukkige dissensien plaats hebben, op geenerhande Constitutioneele wyze zyn te vereenigen, en dienvolgens geen andere weg openstaat, dan de intercessie van Buitenlandsche Mogendheden te verzoeken; en dat in dien gevalle Hun Edel Mog. van oordeel zyn, dat de bovengemelde voorslag diende te worden geampliëert met het doen van gelyktydig verzoek aan de Hoven van *Weenen*, *Londen* en *Berlyn*, ten fine voorsz., wordende voorsz. Ordinaris Gedeputeerden by dezen wyders geauthoriseerd hiervan aan Hun Hoog Mog. ouverture te doen; met bygevoegd declaratoir, dat Hun Ed, Mog. op dezen en geen anderen voet, tot de geproponeerde Mediatie zullen concurreeren en by ontstentenisse van dien onaansprеekelyk willen gehouden worden voor de verdere gevolgen, welke uit de voortduuring der subsisteerende omstandigheden noodwendig moeten profluееren.

In dezer stads Courant van den 21 July las men het navolgend artykel.

Een Persoon in deze Stad woonagtig, laatstleden Zaturdag den 14 dezer, te *Givet*, en op andere plaatzen in Frankryk geweest zynde, bérigt, dat noch te *Givet*, noch op eenige andere Plaatzen, men van geen marcheeren van Regi-

MIDDELBURG. menten weet; veel minder, dat van de naamen der Regimenten, welken reeds by elkander zouden zyn; dat te *Givet*, als mede te *Maubeuge*, *Rocroy*, *Fumay* &c. alles stil, en in die plaatzen niets meer dan gewoone bezetting was.

ZIERIKZEE.

Deze Stad heeft ter Vergaderinge der Staten verklaard, met de andere Leden te willen medewerken tot de herstelling der rust in deze Provincie, maar teffens verzogt de Admiraliteit te magtigen, tot afgifte van zo veel oorlogsbehoeften als nodig is, om hunne Stad tegen allen aanval van buiten te beveiligen. Hier op is by de Staten besloten, by eenen beredeneerden brief, door den Raadpensionaris te laaten antwoorden: „ dat de „ Leden met genoegen gezien hebben, dat „ de Regeering met hun wilde concurreeren tot conservatie van de rust, maar teffens ook ernstig te adhorteeren tot dezelve declaratie, die by de andere Steden „ door de Regenten gedaan was, om namentlyk by de Constitutie, zo als in 1747 „ bepaald, en 1766 gerenoveerd was, zig „ te willen houden, en als nog met de afzending van Ammunitie te supercedeeren."

In deze Stad was besloten, de Publicatie tot handhaving van de Rechten van den Stadhouder, even als in andere Steden, te doen afkondigen. Dog naderhand aarzelde men weder, schoon alomme in het Eiland de

Prin-

Prinſevlaggen van de torens waaijen. Het Genootſchap heeft hier de Burgery ontwapend, en belet nog de Meerderheid der Regeering tot de gevoelens der andere Steden toe te treden. ZIERIKZEE.

GOES.

Den 12 July wierdt hier afgelezen deze Publicatie;

BURGEMEESTERS EN RAADEN, REGEERDERS der ſtad *Goes*, hebben noodig geoordeeld in deze conjunčture van tyden, aan de Gemeente bekend te maaken, dat de Heeren *Pieter Oſſewaarde* P. Z., Mr *Wilhelmus Christianus de Crane*, *Petrus Alexander Boreel de Mauregnault* en *Johan Hendrik Evardyk*, welke meenen in verdenking te zyn, als of Zy over de Publyke Zaaken en over de denkenswys over de Regeering 't met de overige Leden van Hun Ed. Achtbaare niet eens zyn; op heden in den Raad, daar toe extraordinair en op den Eed geconvoceerd, onbewimpeld, als Lieden van Eer en met de plegtigſte verzekeringen voor Hun gevoelen hebben verklaard: te zullen blyven aankleeven, helpen handhaven *de Staats*, *Stadhouderlyke en Stads Regeering* met den *Prins Erfſtadhouder*, bekleedende alle die Voorregten en Rechten, die Zyn Hoogheid by voorige Reſolutien in de jaaren 1747 en 1766 zyn opgedraagen.

Vertrouwende Hun Edele Achtbaare, dat deeze Verklaaring, met welk Hun Ed. Achtbaare genoegen hebben genomen, ook die gezegende uitwerking zal hebben, dat gemelde Heeren zullen blyven ondervinden de toegenegenheid, agting en eerbied van alle Burgers en Ingezetenen zonder onderſcheid, even gelyk de overige Leden van de

Goes. de Raad daar van de overtuigende blyken hebben, op dat alzoo de rust, eendragt en eensgezindheid binnen deze Stad, onder den Godlyke Zegen, mag worden bevorderd en bevestigd.

En op dat niemand hier van onwetenheid zoude hebben, zal deze worden gepubliceerd, met den druk gemeen gemaakt en allomme geaffigeerd.

Actum in den Raad der stad *Goes*, den 12 July 1787.

(onderstaat)

My Present,

(En is geteekend)

A. W. VAN CITTERS.

Ondertusschen hebben in het Land van ter Goes verregaande plunderingen plaats gehad.

VLISSINGEN.

Wat hier by gelegenheid van een Jagt van Dordrecht is voorgevalien, is reeds in het verslag hier voren onder Middelburg medegedeeld. Z. bl. 2026 en volgg. Hier wierdt eene Publicatie gedaan, dat, indien eenige misleide of baatzugtige personen, eenige overlast of geweld aan personen of goederen zouden aandoen, zulks met kragt van wapenen ten sterkste zou worden tegengegaan: wordende een iegelyk gewaarschouwd, zig van de kwaadwilligen af te zonderen, ten einde in geen gevaar te komen. De meeste Leden der Regeeringe hier der Nieuwstaatsgezindheid zynde toegedaan, waren bedugt voor een bezoek van het gemeen

meen van Middelburg, en deeden dus maan- VLISSINGEN.
dag morgen den 2 July de Poorten fluiten, en het gefchut op de Wallen brengen, en met druiventrosfen laaden. Dog de Krygsraad, door de Burgery onderfteund, eischte, dat de Magiftraat zig by de Publicatie zou voegen, en verklaaren, aan de Oude Staatsgefteldheid te willen getrouw blyven, in de zelfde bewoordingen, als te Middelburg. Zy dwongen zelfs de Regenten, die de ftukken kanon op de Wallen hadden doen brengen, dezelven in eigen perfoon daar van weder af te haalen, en op de gewoone bergplaats te brengen. De Oranjevlaggen wierden daar op, op Toren en Raadhuis geplant. Ook is het Genootfchap ontwapend, en aan het zelve zyn zyne geweeren en kanon ontnomen, en eenige Leden genoodzaakt, God en de Juftitie om vergiffenis te bidden: een voornaam Lid van dat Genootfchap is fchreilings op een ftuk kanon gezet, en alzo de Stad door omgeleid.

Te Westkapelle zyn twee huizen geplunderd en aan 13 de glazen ingeflagen. Zo aldaar als op alle andere Dorpen waaijen de Oranjevlaggen van de Torens, en niemant verfchynt zonder Oranje in 't publiek.

THOLEN.

Deze Stad heeft zig gevoegd by de andere Steden dezer Provincie, om de Oude Staatsge-

THOLEN gesteldheid en de Gerechtigheden van den Prinse Stadhouder te handhaven.

Den 28 July des avonds ten 9 uuren kwam eene postboden van den Heer *van Gaaswyk*, Heer van Poortvliet, om van dezer Stads Regeering ten spoedigsten hulp te verzoeken, aangezien een zeer talryke bende Boeren uit St. Maartensdyk, Stavenisse en Scherpenisse in aantogt was, om hem, zo hy vreesde, te plunderen, uit hoofde dat hy, Heer van Poortvliet, onder zyne *Jurisdictie* niet goed vondt toe te staan, dat eenige Liedjes-Zangsters, met Oranjelinten en strikken vercierd, zogenaamde Princeliedjes opzongen en uitventten.

Op die tyding vergaderde de Weth, en 'er wierdt besloten, den Commandant van de Militie, den Majoor *van den Santheuvel* te gelasten, één Officier, twee Sergeanten, en de nodige manschap naar Poortvliet te zenden, met schriftelyken last, om den Heer *van Gaaswyk* en verdere Inwooners tegen allen moedwil te beveiligen, en des noods geweld met geweld te keeren.

Omtrend half elf uuren wierdt de Ouderlandsche Poort geopend, en het voorsz. Detachement, uit 20 Gemeenen bestaande, uitgelaaten. Omtrend 30 Burgers, vreezende, dat deze voorzorge, ter afkeering van het gedreigde geweld, niet genoegzaam zyn mogte, tragtten mede buiten de Poort te komen, om deze togt te ondersteunen; dog zy wierden

den door den Onder-Majoor *Lugert* afgewezen, en aangeraden zig binnen de Stad te houden. Alles is in rust gebleven, en men heeft van geen plunderen of geweld tegen den Heer van Poortvliet vernomen. THOLEN

V E E R E.

Ook hier begonnen tusschen den 1 en 2 July de opschuddingen. De Regeering sprak met den Bevelhebber van de Krygsbezetting af, om by het eerste ontvonken van geweld, die geenen, die voor zogenaamde *Patriotten* bekend stonden; in bewaaring te nemen, en in veiligheid in de hoofdwagt te brengen, tot dat de opschuddingen zouden gedempt zyn. Dit wierdt zeer gelukkiglyk volbragt. Twee Leden van Regeering en drie Burgers hebben eenigen overlast geleden, eer zy de hoofdwagt konden bereiken. Aan een huis zyn eenige glazen ingesmeten. De Magistraat verscheen op de puije van het Stadhuis, bezwoer daar, op nieuw, hoofd voor hoofd, zo wel de Nieuw- als Oudstaatsgezinden, de Oude Staatsgesteldheid. Dit zelfde geschiedde door de Burgers, van beide de partyen. De Oranjevlag wierdt van de Toren en van de Kerk uitgestoken, en alles bleef still en rustig.

UTRECHT.

UTRECHT.

UTRECHT. Het Krygsvolk van en omtrend Amersfoort, is thands digt by Zeyst in de Heide gelegerd in tenten. Veele menschen van rondsom, en uit andere Provincien, komen het Kamp bezigtigen. Hier op den Domtoren is een *Teleskoop* geplaatst, door welke men al de bewegingen van dat Kamp ten duidelykste kan bespeuren. Voor een zeker klein geld wordt eenen iegelyk toegelaten om dezen toren te beklimmen, en het gezigt van het Zeyster Kamp te nemen.

De Krygsbezetting alhier, zo van eigenlyk Krygsvolk, als van Vrycorporisten, Amsteldamsche Waardgelders enz. neemt dagelyks toe, en wierdt reeds op ses duizend, en vervolgens door meerder toevoer op seven duizend koppen begroot. Men werft nog steeds voort, vooral tot het oprigten van een nieuw Regiment, welk zal staan onder bevel van den Baron *van der Borch*. Men telt hier meer dan 200 stukken geschut. Het Zeyster Kamp wordt tusschen de drie en vier duizend man begroot.

Den 3 July 1787 wierdt hier van wege Gedeputeerden der Staten, die in deze Stad vergaderen, deze Publicatie afgekondigd.

De Gedeputeerden van de STATEN 's Lands van *Utrecht*: alzo de tyd nadert, dat de *Tienden*,

den, behorende aan Hunner Ed. Mog. Conventen, zullen moeten worden verpacht; Zo is 't, dat Wy, ingevolge de de authorisatie ter beschryving op Ons verleend; by deze doen te weten: dat de Verpachtingen der respective *Tienden*, als van ouds, ter Kamere van Hun Ed. Mog. alhier *t'Utrecht* zullen worden gedaan, en dat alle an- *Verpachtingen* van voorsz. *Tienden*, als *t'Amersfoort* of elders, door wie het ook zy, mogten worden ondernomen, zullen zyn nul en van onwaarde, mitsgaders gehouden worden, als niet gedaan, met dat gevolg, dat zo wel de pretense Verkopers als Kopers in hunne personen en goederen zullen zyn aansprakelyk voor het nadeel, hetwelke aan voorsz. Conventen door zodanige elders, dan binnen *Utrecht*, en alzulks onwettig ondernomene Verpachtingen zoude kunnen worden toegebragt.

U-TRECHT *Publ. wegens verpakting.*

En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendeere, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behoren.

Gedaan te *Utrecht*, den 3 July 1787,

(*was geparapheert*)

B. GRAVE VAN BOETZELAAR, vt.

(*onder stond*)

Ter Ordonnantie van welgemelde Heeren Gedeputeerden.

(*was getekend*)

Abs Secr. H. H. WESSELING.
Gezw. Klerk.

En den 4 July nog eene Publicatie, ter vernietiging van 't Regiment van *van Efferen*, en oprichting van een ander Regiment, onder den Generaal Major *van der Borch*.

De

U-TRECHT. *Vernieti-ging van 's Regim. van van Efferen.*

De STAATEN van den Lande van UTRECHT, alzo Ons niet minder de billyke begeertens en verlangens Onzer goede en getrouwe In- en Op-gezeetenen ter harten gaan, als de zorge tot bewaring en bevordering van hunner aller welzyn, ZOO IS 'T, dat wy uit aanmerkinge van het algemeen ongenoegen over het gestorte Burgerbloed, in den Vyandlyke Aanval van de 9 *Mey* dezes Jaars, op een Detachement Burgers der Stad *Utrecht*, marcheerende naar *Vreeswyk*, door het grootste gedeelte van 't Regiment van den Colonel *Graave van Efferen* gedaan, denzelven Colonel benevens zyn geheel Regiment casseeren, gelyk Wy hem met het zelve casseeren by deezen, houdende hem en zyn Regiment, als nooit in dienst van den Lande te zyn geweest.

Met dien verstande nogthans, dat zodanige *Officieren*, *Onder Officieren* en *Gemeene Manschappen*, als tot voorgemeld Regiment hebben behoord, en voor den 16*den* deezer lopende maand *July* zich aangeeven om te dienen, in 't nieuwe Provinciaale Regiment van den *Generaal-Major* VAN DER BORCH, zullen worden geplaatst; blyvende voor 't overige het gestatueerde by Ons Placaat van den 15*den* der vorige maand *Juny* in volle kragt en waarde.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendeere, zal deeze worden gepubliceert en geaffigeerd naar behoren.

Aldus gedaan te UTRECHT, *den* 4 *July* 1787.

(was geparapheerd)

G. M. TAETS VAN AMERONGEN. vt.

(onder stond)

Ter Ordonnantie van myne voornoemde Heeren de STATEN.

Abs. Secretario

(was getekend)

H. H. WESSELING. *Gezw. Klerk.*

En

En eindelyk een verbod van toevoer naar Zeyst of Amersfoort. U-TRECHT.

De GEDEPUTEERDEN van de STATEN, 's Lands van UTRECHT, doen te weten: alzo geïnformeerd zyn, dat sommige baatzuchtige Menschen zich niet ontzien van allerhande Leevensmiddelen, ten dienste van de Vyanden, uit te voeren, ZO IS 'T, dat Wy, in gevolge van de authorisatie ter beschryvinge, op Ons verleend, verbieden zo als verboden word by deeze, dat van nu af aan niemand eenigerhande *Eetwaaren*, hoe genaamd, noch eenige *Gebrande Wynen* of *Gedistilleerde Wateren* en andere *Dranken*, als *Wyn*, *Bier* of van wat aart die ook zyn, of van waar die ook komen, zal mogen brengen of voeren, naar *Zeist*, *Amersfoort*, of verder naar eenige andere Plaatsen in 't *Over-Quartier* en *Eemland*; op poene, dat niet alleen alle zodanige *Eetwaaren*, *Gebrande Wynen* of *Gedistilleerde Wateren*, *Wynen Bieren* en andere *Dranken*, benevens *Wagens*, *Karren*, *Paarden* en ander *Vaar-* of *Rytuig*, waar mede de uitvoeringe is geschied, zullen verbeurd zyn, maar dat daar boven de overtreders van deeze Onze beveelen zullen vervallen in eene boete van HONDERD ZILVEREN DUCATONS, geheel ten behoeve van den geenen, die de aanhaaling zal hebben gedaan. *Verbod van toevoer naar Zeyst en Amersf.*

En op dat niemand hier van eenige ignorantie pretendeere, zal deeze worden gepubliceert en geaffigeerd naar behooren.

Aldus gedaan te UTRECHT, *den* 4 *July* 1787.

(*was geparapheerd*)

B. GRAVE VAN BOETZELAAR. vt.

(*onderstond*)

Ter Ordonnantie van Welgemelde HEEREN GEDEPUTEERDEN. *Abs. Secretario.*

(*was geteekend*)

H. H. WESSELING *Gezw. Klerk.*

U-TRECHT De Heeren Staten dezer Provincie hebben verscheide plaatzen begeven voor Officieren van hogeren en minderen rang in het nieuw aan te werven Regiment van den Heer Generaal *van der Borch*. Onder de begunstigden als Kapteinen in dat Regiment zyn, de Burger-Majoor by het eerste Burger-Regiment, de Heer *P. P. J. Ondaatje*, en de voor de Vroedschapsplaats dezer Stad bedankt hebbende Heer *van Mansvelt*. Ook is de Heer *Rockus*, Lieutenant by het Regiment van *Somerlatten*, maar door de Algemeene Staten buiten dienst gesteld, tot Lieutenant aangesteld.

Het Genootschap van Stichts Loenen en de Nieuwersluis, zal binnen weinige dagen door Heeren Gedeputeerden, op *authorisatie* van Hunne Ed. Mog. bevestigd worden.

Ook is *authorisatie* verleend, om by wyze van leening zo veel geweeren uit 's Lands Magazyn af te geven, als tot het nieuw aan te werven Regiment van den Heer *van der Borch* zullen vereischt worden, tot zo lange dat het zelve van zyne eigen geweeren zal voorzien zyn.

De Heeren Staten binnen deze Stad vergaderd, hebben den Predikanten ten platten Lande aangeschreven, in hunne openbare Gebeden, alleen der nieuwen Staten te gedenken, zonder de bevelen der Staten te Amersfoort vergaderd, in het minste meer

op

op te volgen. Dit brengt veele Kerkenleeraars in de uiterste verlegenheid. Zo dra hier de tyding was aangekomen, dat de Stad *Wyk by Duurstede* door Krygsvolk, op last van de Staten 's Lands van Utrecht, thands te Amersfoort vergaderende, was ingenomen; en eenige voorname hoofden van de Hervorming en aanvoerders der gebeurtenissen in die Stad, in bewaaring genomen; liet men hier aan eenige nabestaanden van de Staatsleden te Amersfoort, die nog hier in de Stad waren, als aan de Oudraden *De Joncheere* en *Voet*, aan Mevrouw van *Nyveldt* en hare Dogters, aan den Secretaris van den Leckendyk *Van Muyden*, en deszelfs Huisvrouw en Kinderen, aan de Dogter en Kleindogters van den afgezetten Burgemeester *Verbaek*, enz. huisarrest aanzeggen, en plaatste wagten voor hunne deuren, ten einde aan hen, by wedervergelding, te verhaalen, al wat tegen de gemelde gevangene hoofden te Wyk zou zyn ondernomen. UTRECHT.

Den 6 July is aan het Comptoir van den Ontvanger *Voet* een Staten-Ordonnantie van tweemaal honderd duizend guldens, by wyze van *executie*, afgehaald, en in het Comptoir van den Ontvanger *Visscher* overgebragt.

Den 7 July des nachts, na het sluiten der Poorten, wierdt aan alle de hier Guarnisoen houdende Corpsen en de Stads Schuttery, door den Opperbevelhebber, Rhyngrave *van Salm*, met goedvinden van het Defensiewezen,

U-TRECHT last gegeven, om daadlyk eenige manschap te doen uitrukken; waar op tegen half twaalf uuren, een Detachement van 600 man Ruitery, Voetvolk, Jagers en Artillery, op de Neude in de wapenen kwam, en omtrend 12 uuren de Witte Vrouwen Poort uittrok, met oogmerk, om het Kamp te Zeist by verrasfing te ontrusten, en de Voorposten te verstrooijen. Een gedeelte van het Detachement, 'dat op Bunnik was aangerukt, raakte met de aldaar geposteerde Wacht in schermutzeling. 't Gemelde Detachement is den 8 July des morgens omtrend zes uuren weder binnen getrokken, zonder iets anders te hebben uitgerigt, als dat aan wederzyden een enkel man gesneuveld is.

Den 9 July is hier deze Publicatie van Burgemeesteren en Vroedschap afgekondigd:

Burgemeesteren en Vroedschap der Stad *Utrecht*, overweegende de critique omstandigheden, waar in deeze Stad en goede Burgery zich sedert langen tyd bevind, wegens de aller wegens gemanifesteerde violente handelwyze van haare gedecideerde Vyanden, welke niet alleen de harten van alle waare Vaderlanders, maar ook van ieder een, waar in maar eenige menschelykheid plaats vind, met de smertelykste aandoeningen en rechtmaatigste afgryzen moeten vervullen, en zich dus niet zonder reden bekommerende over het Lot van hunne gevange Medebroeders binnen de Stad *Wyk by Duurstede*, hebben op verzoek van de Commissie der Officieren uit deezer Stads Stads Schuttery,

tery, en met inhæsie van de Resolutie van de Vroedschap, op den 13 September des voorleeden Jaars genomen, goedgevonden en verstaan, dat Niemand van de geremoveerde Raaden of eenige Staats-Leden, die zich tegens het Welzyn van Stad en Burgery hebben aangekant, ofte van derzelver Familien, Huisgenoten en Bediendens zich buiten deeze Stad zal mogen begeeven, zonder expresse schriftelyke permissie van den Heer Gouverneur, zullende by overtreeding van dien terstond worden gearresteerd en in verzekering genomen. U-TRECHT. *Verbod van de Stad te verlaten.*

Aldus by de Vroedschap der Stad *Utrecht* gearresteerd den 9 July 1787, en (*more solito*) van den Stadhuize gepubliceerd op den 10 July 1787.

In kennisse van my.

J. W. DE REUVER.

De stad Harderwyk, door Krygsvolk, op last der Staten van Gelderland bezet zynde, hebben veele Leden van 't Genootschap van Wapenhandel aldaar, besloten, om zig onder bevel van den Heere Mr. *J. Gelderman*, herwaards te begeven, om deze Stad te helpen verdeedigen: gelyk zy dan ook hier zyn aangekomen.

Op bekomene tydingen van vyandlyke aannaderingen, was den 9 July des avonds, en een gedeelte van den nagt, tot het aankomen van den dag, hier alles onder de wapenen, en elk op zyn aangewezen post, dog het bleek wel haast, dat die gerugten al te ruimschoots en voorbarig waren.

U-TRECHT By de Regeering en het Defensiewezen te Amsteldam is besloten, om herwaards ter hulp te zenden, 10 man uit elk der 60 Compagnien van de Schuttery, en dus een Corps van 600 man; welke nieuwe versterking men hier alle oogenblikken te gemoet ziet.

Twee Compagnien van het Regiment van Amsteldam zyn den 9 July des namiddag van hier, ter versterkinge der bezetting aan de Vaart, uitgetogen.

Den 10 July geschiedde deze Publicatie:

Public. tegens schieten enz. SCHOUT, BURGEMEESTEREN en die van den GERECHTE der Stad UTRECHT, in ervaringe gekomen zynde, dat, niet tegenstaande de iterative Publicatien, deezen aangaande, gedaan, veele, zoo *Schutters*, *Auxiliairen* en *Kannonniers*, als *Militairen*, inzonderheid by het aflossen der Posten, zich onderstaan langs de publieke Straaten te schieten, hebben goedgevonden, op speciaale authorisatie van de *Ed. Groot Achtbaare* Heeren BURGEMEESTEREN en VROEDSCHAP deezer Stad, allen en een iegelyk in 't gemeen, en in 't particulier alle van de Wachten komende *Schutters*, *Auxiliairen*, *Kannonniers* en *Militairen* by deeze wel scherpelyk te verbieden, eenige Snaphaanen, Pistoolen of ander Schietgeweer te lossen, op eene boeten van HONDERD GULDEN, by ieder Contraventeur, voor de eerste reize, te verbeuren, de eene Helfte ten behoeve van den Heere Hoofd Officier deezer Stad, en de andere Helfte ten behoeve van den geenen, die den aanbreng of verboetinge zal hebben gedaan, en, by volgende reize, op arbitraire Correctie, en zullen de onvermogende

Con-

Contraventeurs. naar exigentie van zaaken, in allen gevalle wel scherpelyk aan den Lyve worden gestraft, en, ten opzichte van de pecunieele boeten, de Ouders voor hunne Kinderen, en de Voogden voor hunne Pupillen moeten instaan en betalen. UTRECHT

En op dat niemand hier van onkundig zy, zal deeze afgekondigd, gedrukt en aangeplakt worden, naar behoren.

(*In kennisse van my*)

J. HINLOOPEN.

Aldus gepubliceerd van den Stadhuize, (*more solito*) by my ondergeschreeven Deurwaarder, den 10 July 1787.

P. VAN SCHOONHOVEN.

De Heeren Staten gaan hier steeds voort met vergaderen, raadplegen, en bevelen uit te vaardigen. Een opmerkelyk besluit is, dat geen, waar by Zy den Stadhouder aanschryven, zig met het Krygsvolk buiten de Provincie te begeven. Ook is ingekomen een brief van den Franschen Gezant, den Markgraave *De Verac*, inhoudende, dat het berigt der vermeestering van Wyk naar zyn Hof verzonden was.

De Vroedschap dezer Stad heeft den 9 July aan den Kerkenraad der Nederduitsche Gereformeerde Kerke alhier een Resolutie doen toekomen, tegen den voortgang der verandering van denzelven Kerkenraad, waar toe den voorgaande Zondag de eerste voorstelling was gedaan, en zulks by

U-TRECHT. voorraad, tot dat de Vroedschap op het rapport van eene op die zaak benoemde Commissie nader zou hebben voorzien. De reden is, dat de meeste Leden van den Kerkenraad, Oudstaatsgezinden zyn, en ook meestal zodanigen tot nieuwe Leden hadden benoemd. In 't algemeen vermoedde men, dat de Kerkenleeraar *Blank* hier in niet hadt stil gezeten, maar der Regeeringe die opschorting van de verandering des Kerkenraads aangepreekt. Den 14 July is by eene nadere resolutie verboden, af te lezen de namen der Heeren *Budding* en *De Vaal*, als Leden van den Kerkenraad, behoudende zig de Raad het regt van nog anderen te weeren. De Kerkenraad besloot daar op, de geheele aflezing van de namen van de aanblyvende en nieuw verkorene Leden na te laten, en den 17 July in eene buitengewone Vergadering nader te voorzien. In deze Vergadering hebben de Ouderling *Muller* en de Diaken *De Vaal* bedankt; en drie andere Leden gevraagd, vooraf te mogen weten, of de Regeering iets tegen hen hadt.

De Heeren Gecommitteerden van Hun Ed. Gr. Mog. tot defensie van Holland en deze Stad, hebben den 13 July een keer herwaards gedaan: en by die gelegenheid de *Parade*, welke toen op de Neude gehouden wierdt, by gewoond. Hun Ed. Mog. hielden het middagmaal by den Opperbevelhebber, den Rhyngrave *van Salm*.

Vol-

Volgens ingekomene tyding, hebben 80 man Gelderſche Militie zig te Dalem, een Utrecht Dorp digt by Gorinchem, geposteerd.

De geweldadigheden tegen die geenen, die niet voor het Nieuwſtaatsgeſtel zyn, barſten nu en dan uit, als tegen den Aanſpreker of Bidder *Palland*, den Schoolmeester *van Gorcum*, op wien geſchoten is, dog zonder treffen. Verſcheiden huizen zyn de glazen ingeſlagen; en in dezer Stads Courant is geſchreven, dat zulks uit weerwraak geſchiedde, wegens de gewelddadigheden in Gelderland en elders.

Den 16 July is van hier uitgetrokken het Schiedamſche Burger Detachement, naar Gorinchem, en den 15 het Corps van Zaandam naar de Nieuwerſluis. Daar tegen is ingekomen een Corps van 650 man Burgers uit Amſteldam, en nog omtrend 50 man van het Genootſchap van Kool, onder Rotterdam liggende.

Ook zyn hier honderd man van Zaandam aangekomen, en 25 Recruten, voor het Regiment te Amſteldam geworven wordende. Den 17 July zyn 560 man uit de Burger Compagnien der ſtad Amſteldam hier ingetrokken.

Den 17 July zyn op bevel van de Staten, de overige penningen aan 't Comptoir van den Ontvanger *Voet*, welke men gist, wel driemaal honderd duizend guldens te bedragen, verze-

U-TRECHT kerd, en na 't Comptoir van den Heer *Visscher* overgebragt. Ook zyn de Comptoiren van de Heeren *Kien* en *Woërtman* in verzekering genomen, alwaar niet min aanmerkelyke sommen berusten. Z. bl. 2080.

De Heeren Staten dezer Provincie vergaderden wederom den 18 July. By Hunne Ed. Mog. zyn aangesteld in het nieuw op te regten Regiment van den Generaal *van der Borch*, tot Majoor met een Compagnie, de Heer *A. Ribbers*, en tot Kapteinen, de Heeren *J. P. de Joncheere*, *J. L. Röckus* en *G. H. Sluisken*, tot Kapteins Commandanten by de twee Jager-Compagnien *Ph. Scheurer* en *Jac. Kehr*. De Heeren Gedeputeerden zyn gemagtigd, om de voorgedragene Officieren aan te stellen, en dezelve met de bovenstaande in den Eed te nemen.

Den 18 July wierdt dit navolgende afgekondigd:

SCHOUT, BURGEMEESTEREN en die van den GERECHTE der Stad UTRECHT, met het hoogste misnoegen vernomen hebbende, dat niettegenstaande de herhaalde ernstige Publicatien en wel inzonderheid de publicatie, by deze Ed. Achtb. Gerechte in dato den 25 Oct 1786 gearresteerd, waarby uitdrukkelyk *het pleegen van eenigen dwang, geweld of andere insolentien aan iemands perzoon, of deszelfs Huis, en Goederen* word geinterdiceerd, voor weinige dagen, eenige kwaadwillige menschen zich niet ontzien hebben, om, zoo met het inslaan van glazen als andere verscheidene baldadigheden aan Huizen van Burgers en Ingezeetenen binnen deeze stad en Vry-

heid

heid te bedryven, hebben, op speciale authorisatie van de Ed. Gr. Achtb. Heeren Burgemeesters en Vroedschap dezer Stad, goedgevonden, byzonderlyk met inhæsie der hier voren aangehaalde Publicatie, nogmaals allen en een iegelyk, zoo Burger en Ingezetenen, als Auxiliairen, Militairen en Vreemdelingen, binnen deeze Stad en derzelver Vryheid zich onthoudende, wel scherpelyk het plegen van zodanige en dergelyke moedwilligheden aan de persoonen, huizen of goederen van Burgeren en Ingezetenen dezer Stad en Vryheid te verbieden, gelyk het zelve ten ernstigsten verboden word by deze, op pœne, dat de geene, welke bevonden zullen worden zich eenigzins aan deze wanbedryven te hebben schuldig gemaakt, als Verstoorers der openbare rust en veiligheid, op welke ieder Lid van een welgeregelden vryen Burgerstaat een gelyk recht van aanspraak behoort te hebben, zonder eenige conniventie, arbitrairlyk, zelfs ook aan den Lyve, naar bevind van zaken zullen worden gestraft: Zullende alle die geene, welke eenige Stadsbedieninge bekleeden en aan de hier vorengenoemde misdaden op eenigerlei wyze schuldig mochten bevonden worden, daarenboven de facto van hun Officie verstoken worden, mitsgaders de Ouders voor hunne Kinderen in dezen verantwoordelyk zyn; En ten einde de voorgem. moedwilligheden te beter gestuit en de schuldigen gestraft en ontdekt zouden kunnen worden, beloven Hun Ed. Achtb., mede op bovengem. speciale authorisatie, een præmie van één honderd Zilveren Ducatonnen, by den Heer Thesaurier dezer Stad te betalen, aan den geene, welke de daders of aanvoerers zoo van de kortsgeleden gepleegde Insolentien als van eenige anderen, welke in vilipendie van deze nadere Publicatien, mochten worden aangericht, zulke aanwyzen, zoodanig dat dezelve in handen der Justitie geraken en van het Feit overtuigd worden.

U-TRECHT

Public. tegen geweld.

Voorts, op dat niemand hier van onkundig zy,

zal

UTRECHT zal deze worden afgekondigd, gedrukt en aangeplakt, naar behooren.

Aldus gearresteerd by myne Heeren van den Gerechte voornoemd, den 18 July 1787.

In kennisse van my,

J. HINLOPEN.

En, ten zelfden dage van den Stadhuize alhier (*more solito*) afgekondigd, by my ondergeschreven Deurwaarder,

D. J. VAN OLST.

Den 19 July wierdt het volgende afgekondigd:

De Gedeputeerde van de Staten 's Lands van *Utrecht*, doen te weeten: Dat Wy, ingevolge de authorisatie, op Ons ter Beschryvinge verleend, tot wegruiminge van eenige verkeerde begrippen, en daaruit ontstane hindernissen in de bestieringe der gemeene 'sLands penningen, goedgevonden hebben, het Comptoir van het Ander-Deel der Generale Middelen, zoo als dat tot hiertoe is gehouden by Mr. *Paul Engelbert Voet van Winssen*, dadelyk te sluiten, en by provisie over te doen brengen by M. *Bartholomeus Willem Visscher*; Als mede het Comptoir, betalende de Lyfrenten, het welk thands is by Mr. *Nicolaas Kien*, insgelyks te sluiten en te verplaatzen by *Jan Pieter van Nes*: Zynde beide evengenoemde Mr. *B. W. Visscher*, en *Jan Pieter van Nes* respectivelyk by Hun Ed. Mog. geauthoriseerd tot den ontfang der gelden, op voorn. Comptoiren geassigneerd, en teffens ook de gewoonlyke uitgaven te doen. — Lastende dienvolgens en bevelende allen en een ygelyk, die eenige Admodiatie, Collecte of andere Beheeringe en Gaderinge van 'sLands Middelen

len en ongelden mogen hebben, humne penningen voortaan, naar de verdeelinge en schikkinge daar omtrent gemaakt, aan den Comptoiren van Mr. *Barthalomeus Willem Visscher* en van *Jan Pieter van Nes* voornoemd te brengen, en te voldoen. — En opdat niemand hier van eenige ignorantie pretendere, zal deeze worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behooren. U-TRECHT

Gedaan te *Utrecht*, den 12 July 1787.

(*was geparapheerd*)

G. M. TAETS VAN AMERONGEN. vt.

(*onderstond*)

Ter Ordonnantie van Welgemelde HEEREN GEDEPUTEERDEN.

(*was geteekend*)

Abs. Secr. H. H. WESSELING.
Gezw. Klerk.

Den 19 July des nachts is, behalven de gewone wagt, de post aan de Gildbrug, ter afweering van een gevreesden aanval, gedekt geweest met 100 Huzaren en 100 Jagers van *van Salm*, en 150 man *Auxiliairen* van de Schuttery van Leyden en van 't Detachement van Bodegraven, onder bevel van den Heer *Volteelen*. Dan 'er is niets van gekomen.

Ook heeft de Vroedschap aan eenen Officier, welke in het huis van *Berkhof*, buiten de Weerdpoort, 't welk mishandeld is, huis-

ves-

U-TRECHT vestte, reeds, voor de aan hem by die gelegenheid ontnomene goederen, eene gevoegglyke vergoeding gedaan.

Op herhaalde aandrang der Burger-Officieren, op naam der Burgery en Burger-Commissien by de Vroedschap gedaan, om twee persoonen op gelyke wyze in verzekering te houden als de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* te Amersfoort is daar op by Hun Ed. Gr. Achtb. een Commissie benoemd.

Den 19 July des avonds zyn de Heeren *geremoveerde* Raden Mr. *J. A. Martens* en *P. E. Voet van Winssen*, uit hunne huizen met twee koetsen door twee Bodens en een *Piequet* Burgers, in een der vertrekken van dezer Stads Latynsche School, eertyds het St. Servaasklooster, in verzekering gebragt, alwaar zy, door een wagt van binnen en van buiten, zonder eenigen toegang, bewaard worden; op uitdrukkelyke aandrang der Burgery, ten einde, wegens het in bewaring houden van de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* te Amersfoort, verhaal te nemen. Men vergelyke omtrent den Heere *Voet van Winssen*. N. NEDERL. JAARB. 1784. bl. 218.

Den 20 July deedt een aantal van het Regiment Husaaren van *van Salm*, en van *Auxiliairen*, eenen uittogt naar Houten, bezogten het huis van *Schonauwen*, toebehoorende aan Jonkheer *van der Capellen*, beschreven in de Ridderschap dezer Provincie, en namen eenige geweeren en kanonnen en ande-

16

re goederen mede: zodanige togten zyn ook op andere Buitenplaatsen geschied. U-TRECHT

Veele gerugten waren in Couranten en andere Geschriften verspreid, wegens de slegte behandeling, die de gevangene Heeren *van der Kemp* en *de Nys* zouden zyn en nog worden aangedaan. Hieromtrend las men in de Utrechtsche Courant 21 July 1787 dit berigt van Jonkheer *J. A. Z. van Tisselmuiden tot Paarslo:*

Verklaring nopens behandel. Hr. v. d. Kemp en de Nys.

Verklare ik ondergeteekende, ter liefde der waarheid, dat ik my op Donderdag, den 19 Jongstleden, alhier te *Utrecht* bevindende, en by gerugte vernemende, dat men voornemens zoude zyn, de Persoonen van *J. A. Martens* en *P. E. van den Voet van Winssen* uit hunne respective Huizen te vervoeren en elders te arresteeren, my de opgenoemde situatie van myn Neef en Zwager heb aangetrokken, en deswegens met eenige Heeren van den Raad, aan welk Collegie het verzoek tot het arresteeren der voorn. persoonen was gedaan, heb gesproken en van hun Wel Ed. Gestr. vernomen, hetzelve arrest noch dien avond zoude worden geexecuteerd, gelyk zulks ook dadelyk heeft plaats gehad, ende dat tot represaille van de detensie, waarin de Heeren *de Nys* en *van der Kemp*, tot *Amersfoort*, wierden gehouden; dat ik vervolgens met voorkennis van hun Wel Ed. Gestr. des anderen daags, zynde Vrydags den 20 dezer, my vroegtydig heb begeven na *Amersfoort*, ten einde aan die Leden van den Raad te bezorgen een egt berigt van de wyze, op welke meergemelde Heeren te *Amersfoort* behandeld wierden, ende alzo te praevenieeren de vreemde discoursen en verkeerde geruchten, welke desaangaande wierden gedivulgeerd. Dat ik, te *Amersfoort* gearriveerd zynde, my hebbe vervoegd by den Heer *van Na-*

U-TRECHT *Verklar. nopens behandel. van den Hr. v. d. Kemp en de Nys.*

tewisch, en zyn Hoog wel Geboren verzogt, of de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* konde spreken, welk verzoek my, zonder eenige zwarigheid, is toegestaan; zo als ik my ook in presentie van zeker Heer, genaamd *Harderwyk*, by die Heeren begeeven heb en gekomen ben in een Voorhuis, waarin eenige Soldaten de Wage hielden, en vervolgens in een zeer goede en ruime kamer, het uitzigt hebbende op een tuin; dat ik, die Heeren ouverture doende van de reden van myne visite, dezelve hebben gevraagd, hoe of behandeld wierden, welke my in 't algemeen geantwoord hebben, alsints content te zyn over het goed onthaal, Hun Eds. aangedaan: dat ik al verder dezelve Heeren verzogt hebbende, om enig gedetailleerd schriftelyk berigt, ten einde zulks alhier te kunnen produceeren, de Heer *de Nys* hierop heeft geantwoord, zulks wel te willen doen, maar dat zyn Ed. onaangenaam was, op nieuw te repeteeren het geene zyn Ed. reeds in een Missive aan de Heer *Bentink* geschreeven had, met verzoek, om dezelve in de *Utrechtsche Courant* te doen insereren, tot welke Missive zyn Wel Ed. zig refereerde: dat ik daarop gerepliceerd heb, dat men hier nog onbewust was van zodanigen Brief, en ik my niet kon begrypen, waarom dezelve niet was gepubliceerd, maar dat ik daar meede te vreden was, indien zyn Ed. my een Brief aan den Heer *Bentink* geliefde mede te geven, zo als zyn Ed. aan my heeft behandigd eene opene brief aan den Heer *Bentink* van den volgende inhoud:

Aan den Heer *G. Bentink.*

Waarde Vriend!

Verzoeke de Baron van *IJsselmuiden*, toonder dezes, mynen Brief van den 17 dezer te laaten leezen, waar meede my ten sterksten zult verpligten, UE. Vriend. T. T.

(*was getekend*)

de Nys.

Zeggende de Heer *van der Kemp*, ook reeds een Brief aan zyn Huisvrouw desaangaande te hebben geschreeven, met verzoek, om dezelve mede in de *Leydsche Courant* te willen plaatzen; dat ik vervolgens, van *Amersfoort* herwaarts retourneerende, met den voorsch. Brief van den Heer *de Nys*, my heb vervoegd by den Heer *Bentink*, en, na gedane lecture, van deezen openen Brief, aan denzelven heb verzogd, om den Brief, welke zyn Ed. van den Heer *de Nys* had ontfangen, te mogen lezen; dan dat de Heer *Bentink* daar in heeft gedifficulteerd, onder pretext, dat die Brief, welke hy van de Heer *de Nys* had ontfangen, niet vry, maar, zo als hem toescheen, op inductiën van anderen, in dier voegen, geschreeven was, niettegenstaande de Heer *de Nys* my tot *Amersfoort* in Persoon heeft gezegd, *dat die Brief door zyn Ed. geheel vry en onbelemmerd geschreeven was, en na dat dezelve door den Heer* van Natewisch *was geëxamineerd, door zyn Ed. met zyn Cachet, was gezegeld, ten einde daar door te toonen, dat den Brief aan zyn Edele niet was afgeperst*; dat ik als noch insteerende, de Heer *Bentink* my heeft gezegd, den Brief niet te hebben, doch geoffreerd heeft met my te gaan na den Heer *Breton*, werwaards wy ook te saamen zyn gegaan; dat wy komende by denzelven, ik aan dien Heer de meergemelde opene Brief heb gecommuniceerd, mitsgaders verzogt, om, vermits de Brief, welke de Heer *de Nys* aan den Heer *Bentink* gezonden heeft, onder zyn Ed. berustende was, den zelven, ingevolge het verzoek van den Heer *de Nys*, aan my te doen leezen, dan dat de Heer *Breton* my ook zulks heeft geweigerd, en na herhaalde instantien gezegd den Brief uitgegeeven te hebben, en niet aan my te kunnen laten leezen, nog denzelven in de Courant te willen doen insereeren, maar dat, indien de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* losgelaten wierden, de Heeren *Mattens* en *Voet* ook wel ontslagen zouden worden. Al het

U-TRECHT.

Verklar. nopens behandel. van den Hr. v. d. Kemp en de Nys.

U-TRECHT welk de Ondergeteekende verklaart de zuivere waarheid te zyn, en ten bewyze hier van deeze eigenhandig heeft onderteekend.

Utrecht, den 21 July 1787.

J. A Z. VAN ISSELMUIDEN.
Tot Paasloo.

Den 20 July zyn de by de Heeren Staten den 18 dezer maand aangestelde Major, Kapteinen en Kapteinen Commandanten, in het Regiment van den Generaal *van der Borch*, door de Gedeputeerden in den Eed genomen, en in dezelve Vergadering de volgende begevingen van mindere Officiersplaatsen in het gemelde Regiment gedaan, en zittens Vergadering door den Eed ingehuldigd, als tot Lieutenants, *Adriaan van Kilsdonck*, *A. R. de Wolf* van Westerrode, *Albertus Verboesen*, *Anthoni Abraham Costerus*, *Dirk Anthony Reitz*, *Jan Baptist van Wintershoven* en *Isaac Hellewisch*, en tot Vaandrigs, *N. Wensch na Wensch*, *Paulus van Vlissingen*, *Abraham de Jong*, *Pieter Nicolaas Clermont*, *Hendrik Willem Brakel*, *H. A. Bosch* en *Willem Willemsen*.

Den 20 July is ook deze Publicatie afgekondigd.

De Gedeputeerde van de Staten 's Lands van *Utrecht*: Alzoo in de tegenwoordige tyds omstandigheid, alle occasiën, welke tot ongeregeldheden en rustftorende bewegingen aanleidinge konnen geven, zoo veel mogelyk, dienen te worden voorgekomen en belet, doen te weeten: Dat Wy, ingevolge de authorisatie ter Beschryvinge ver-

verleend, hebben goedgevonden, het houden van de Kermisfen, met alle daarmede doorgaans gepaard gaande ydelheden en nutteloze bedryven, hoe die ook konnen of mogen genaamd worden, in dezen lopende jare, na den dag van de Publicatie dezes invallende, ten platten Lande in de respective Dorpen dezer Provintie te verbieden; met verdere interdictie aan allen en een ygelyk van aldaar, het zy met het zetten van Kraamen of eenige andere ondernemingen, en speciaal het Spelen en Dansfen in de Herbergen, of andere Plaatzen, deze welmenende bevelen tegen te gaan op een boete van honderd Zilvere Ducatons, te appliceeren, de helfte ten behoeve van den Officier, die de Calange doen zal, en de wederhelfte ten behoeve van den Aanbrenger; wordende, ten einde deze Hunner Ed. Mog. intentie stiptelyk worde agtervolgd, de respective Maarschalken wel speciaal gelast, yder in zyn Quartier, tegens de schuldigen te procedeeren, zonder eenige conniventie; en op dat niemand hier van eenige ignorantie, zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behoren.

U-TRECHT *Public. tegen de Kermis.*

Gedaan te *Utrecht* den 20 *July* 1787, enz.

De Schuttery van Amsteldam heeft den 21 voor het eerst, en vervolgends dagelyks de *Parade* mede bygewoond, en de wagt gehad. Den 22 voerde daar over het bevel de Heer Mr. *G. N. Hasselaar*, Commissaris te Amsteldam, en onlangs aldaar door den Krygsraad aangesteld, tot Lieutenant Collonel.

Daar zyn weder als Deserteurs aangekomen, een Officier van *van Welderen*, een Wachtmeester en een Ruiter van *Thuil* met paard en wapenen; op gelyke wyze een Dragonder van *van der Hoop*, welke overlopers men hier toestaat hun paarden wape-

U-TRECHT nen voor een behoorlyke prys ten hunnen profyte hier te verkopen.

Ook kwamen eenige Jagers van Campen binnen met vier kleine ſtukjes kanon, welke zy hebben gehaald van het huis Oudwulven, behoorende aan den onlangs herſtelden Raad van Wyk by Duurſtede, den Heere *Curtius*.

Den 22 July is wederom een lading zwaar geſchut met de nodige oorlogsbehoeften voor de nieuwe Buitenwerken, uit Holland alhier over Woerden aangekomen, ook een toevoer van manſchap, ter vervulling van het nieuwe Regiment Waardgelders van Amſteldam.

Men heeft ook in de dagpapieren dit berigt gelezen.

In de Negoſiatie van Lyfrenten, ten behoeve der Burger Societeit CONCORDIA, binnen *Utrecht*, kan dagelyks deel genomen worden, ten Comptoire van Heeren Commisſarisſen derzelver Societeit, op de Breeſtraat, en by den Heer *Bentink* op de Oude Gragt, by de Hamburger Brug, by wien de Conditien meede te bekomen zyn.

In naam en laſt van Commisſarisſen voornoemt.

J. VAN LIDT DE JEUDE, Jun.
Secretaris.

UTRECHT, *den* 22 *July* 1787.

De Kaptein Ingenieur *van Helden*, thans bevorderd tot Major in het Regiment van Onderwater, ging met de Commisſie te Woerden, eenige nieuw aangelegde Werken

ken bezigtigen. Hy kreeg eenige geschil met den Heer *Okroli*, Lieutenant Collonel van het Regiment Amsteldamsche Waardgelders. Hier uit ontstondt een tweegevegt, waar in de laatstgenoemde den eerste drie wonden toebragt. De Commissie te Woerde deedt den Heer *Okroli* gevangen nemen, en zondt hem aan het Defensiewezen te Amsteldam. Dog dit Collegie, hoe het zelve ook over de uitgebreidheid van zyne magt mogt oordeelen, meende al evenwel geen rechtsgebied in Amsteldam, buiten de Scheepenen, te mogen oeffenen. Deze gevangen wierdt dan aan Scheepenen aangeboden; maar dit Collegie weigerde voor zig te doen te regt stellen iemand, die nog Burger der stad Amsteldam was, nog op het grondgebied der Stadt misdaan hadt. U-TRECHT

De Vroedschap dezer Stad, heeft besloten, om, ingevalle deze Stad vyandelyk mogt aangevallen worden, als dan geweld met geweld te keeren, en zig niet over te geven, dan met bewilliging van het Defensiewezen en de Burgery.

Het is fraay, grootmoedige besluiten te nemen, maar nog fraaijer, dezelven dadelyk uit te voeren. Het laatst zal de tyd leeren: Het eerste blykt uit het navolgend:

U-TRECHT

Extract uit de Resolutien van de Generaale Vergadering der Officieren der Stads Schuttery.

Maandag den 23 *July* 1787.

Ref. van liever de Stad in puinhoopen te zien, dan over te geven.

Is conform het voorstel goedgevonden, om by Extract deezer aan de Heeren Gecommitteerden van het Defensie-Weezen te declareeren, dat de vergadering van Officieren, hoe zeer geenzints twyffelende aan de geresolveerdheid en goede orde van het Defensie-Weezen alhier, om zodanige middelen te beramen, als dienstig zullen zyn tot het weeren van, en het hoofdbieden aan den verraderlyken Binnenlandschen Vyand, wanneer het hun gelusten moge deeze Stad te attakeeren; echter in overweeging genomen hebbende de gevaarlykheid van alle polityke menées, in tyde van generaale attaque, om dan, of door gebrek aan finaale orders en Resolutien, of door voorstellingen van Articulen tot verdrag, het zy Polityk of Militair, in zodanig een tydstip, de beste oogenblikken en kansen te verzuimen, om den Vyand 't hoofd te bieden, en waar door vervolgens of confusie of eene schandelyke Kapitulatie zoude kunnen geboren worden, ter voorkoming van dien, zo wel, als mede ter gerustftelling van de Burgery, geresolveerd hebben, gelyk zy resolveeren by deezen, om aan de Heeren van het Defensie-Weezen alhier te verzekeren, dat de vergadering van Officieren *van geene overgaaf of Kapitulatie van de Stad weeten, voor dat alles vernield en plat geschoten zal zyn, dat niets als Puinhopen voor den Vyand overblyve*: in dit vast vertrouwen, dat het Defensie-Weezen, hier toe, ook alles zal aan wenden, en in tyds werkstellig maaken, om deeze Stad en moedige Schuttery, niet alleen, maar ook alle haare brave en getrouwe Burgerlyke en Militaire Hulptroupen, aan geene onzekere Resolutien of contrary orders,

in

in zodanig een onverhoopt geval, te exponeeren; waar toe de Heeren van het Defensie-Weezen, van deeze onze Resolutie en Declaratie zodanig gebruik gelieven te maken, als hun Edelens verder zullen nodig oordeelen, ten einde 'er noch in het Polityke, noch in het Militaire, eenige bedenking meer overblyve, om deeze Stad tot het laatste oogenblik manmoedig te verdedigen, en des noods, wanneer 'er geene redding meer overblyft, dan nog liever de Stad, door de overschietende Manschappen, aan 4 hoeken in brand te steeken, eer dat men voor Binnelandsche Dwingelanden (die niets dan woede en wraak op al wat vryheid mint ademen) zoude moeten succumbeeren.

UTRECHT. *Res. van liever de Stad in puinhopen te zien, dan over te geven.*

Accordeert met voorschreve Resolutie.

In kennisse van my

(*was getekend*)

J. A. VAN DER SCHAAFF, Secretaris.

De Staten hebben den 25 July deze Publicatie vastgesteld.

De Staten van den Lande van *Utrecht*; Overmits tot onze kennisse gekomen is, dat eenige Staats-perzonen te *Amersfoort* byeenkomende, zig aldaar den naam van de Staten dezer Provintie by aanhoudenheid niet alleen aanmatigen, maar behalven zoo veele andere daden, strekkende tot nadeel van de Vryheid en welvaart van 's Lands goede In- en Opgezetenen, hebben konnen goedvinden Onze Publicatie van den 9 *February* 1785 in te trekken, hoezeer by dezelve met zoo veel vaderlyke voorzorg, in navolging van de Heeren Staten van eenige andere Gewesten, voorzien was tegen het dragen van Leuzen, ge-

 schikt

U-TRECHT

Publ. tegen 't dragen van Orange.

schikt tot aankweeken van oproerige beweegingen, en daaronder insonderheid van de zoogenaamde Oranje Couleur, waardoor toen ter tyd, zoo wel als nu, de strafbaarste oproeren wierden veroorzaakt, en dezelve in zo verre te vernietigen, dat zy, by eene gewaande Contra Publicatie, den 17 dezer lopende maand op hunnen geusurpeerden naam te *Amersfoort* uitgegeven, aan een yder de Vryheid geven, om zig van het dragen van Oranje Linten, ofte ook de gecombineerde couleuren van Oranje, wit en blauw, te mogen bedienen: — ZOO IS 'T, dat Wy, dezen onbedagten stap der voornoemde *Amersfoortsche* Staats personen, welke, zoo ongelyk aan hunne vorige principes, zoo wel ten aanzien van de wettige Constitutie dezer Landen, als anders, zoo als deze door zommigen van hen, by het Staats-rapport van den eersten *September* 1784, wegens de opgeroepen en ingeleverde bezwaaren, waren aan den dag gelegd, niet schromen, opzetlyk eene deure te openen voor de schroomlykste en landverderflykste beroerten, met zoo veel verontwaardiging als aandoening vernomen hebbende, en tevens overtuigd zynde, dat de ware liefde tot het dierbaar Vaderland, en inzonderheid tot de aloude Republikeinsche Constitutie dezer Provintie, thands meer dan ooit te voren vordert eene aanhoudende voorzorg tegen alle zoodanige daden en uiterlyke tekenen, waardoor van tyd tot tyd, vooral onder den zoo schandelyk misbruikten naam van Oranje, in veele Steden en Dorpen en andere Provintien, en ook reeds aanvanglyk op zommige Plaatzen binnen dit Gewest, hooggaande geweldenarijen, mishandelingen en de allerjammerlykste verwoestingen, zyn aangerigt; hebben goedgevonden, allen en een ygelyk te doen weten, gelyk Wy doen by deze, dat wy de zoogenaamde *Amersfoortsche* Publicatie van den 17 dezer maand aanmerken, als ingerigt tot bederf van de goede In en Opgezetenen en vernie-

nietiging der vrye Staats-Regeering binnen deze Provintie, en dat Wy ten uiterften afkerig van de denkbeelden, by dezelve gemanifesteerd, alle goede In- en Opgezetenen dezer Provintie wel uitdrukkelyk willen gewaarfchoud hebben, dat Onze Publicatie, van den 9 February 1785 wel degelyk in alle deszelfs deelen blyft in volle kragt en waarde; verbiedende daarom als nog wel fcherpelyk, dat niemand, hy zy wie hy zy, zig bedienende van de quasi verleende vryheid der meergezegde *Amersfoortsche* Staats Perzoonen, zig zal hebben te verftouten, in villipendie van evengenoemde zoo heilzaame Publicatie van 9 *February* 1785, eenigerhande bewegingen te verwekken, aldaar verboden, en bovenal, eenig gebruik te maken van Oranje Cocardes, Strikken, Linten, Papieren of andere Oranje Verçierzelen, van welken aart die ook zouden mogen wezen, en waaronder wy thands ook wel fpeciaal willen begrepen hebben de gecombineerde couleuren van Oranje, wit en blauw, waarby nimmer 's Lands of der Staten-Vlag, zoo als by dikwils gezegde Staats-perzoonen zoo zeer ten onregte word gepofeerd, maar wel eene geüfurpeerde zoogenaamde Prince-Vlag, van oude tyden of door geheel *Europa* is bekend geweest, zullende de Overtreders van meergenoemde Onze Publicatie van 9 *February* 1785, en van deze Onze andere feriense Waarfchouwing, als verftoorders van de publieke rust en veiligheid, welker bewaring Ons bovenal ter harte gaat, zonder eenige oogluiking of verfchoning, aan den lyve, en zelfs, naar bevind van zaken, aan het leven worden geftraft. — En opdat niemand hiervan eenige onwetenheid zoude kunnen voorwenden, zal deze alomme worden afgekondigd, en aangeplakt naar behoren. — Gedaan te *Utrecht* den 25 *July* 1787 enz.

U-TRECHT.
Publ. tegen 't dragen van Orange.

De

UTRECHT De Staten, alhier vergaderende, hebben op denzelfden voet als de Heeren Staten van Holland, besloten, tot het uitloven en betalen van een præmie of belooning aan alle overlopende Ruiters en Soldaten: wyders is ingekomen het protest door de Heeren *Taats van Amerongen*, *d'Averhoult* en *Strick van Linschoten*, Gecommitteerden ter Vergadering van H. H. Mog. uitgebragt. Voorts is de Heer *C. Thim*, Kaptein van de Burger Schuttery dezer Stad, aangesteld tot Kaptein in het nieuw op te regten Regiment van den Generaal *van der Borch*. Eindelyk is den 25 July door de Vroedschap dezer Stad doen afkondigen, eene Publicatie, waar by op een groote pœne verboden wordt, het geven van seinen aan den vyand, het zy door Vuurpylen, Luchtbollen, of door Muziek-Instrumenten, en anders, hoe ook: die Publicatie luidt woordelyk aldus:

Burgemeesteren en *Vroedschap* der Stad *Utrecht*, tot hun innig leedweezen in ervaring zynde gekomen, dat eenige kwaadwillige, en met den Vyand zamenspannende, Ingezetenen van Stad en Vryheid, zig niet ontzien met eenige indivueele Persoonen van de vyandlyke party, onbehoorlyke Briefwisseling te houden, en dezelven van den toedragt der zaaken binnen deeze Stad te verwittigen, ja zelfs, wanneer eenige beweegingen onder het Garnisoen alhier plaats hebben, den Vyand daar van kennis te geven, en daar door hunne braave Burgery en Hulpbenden, in een onvermydelyk gevaar te brengen en te verraden, zo door het oplaten van *Vuurpylen*, *Luchtbollen*, het uit-

nitsteken van *Lichten*, afschieten van *Geweer*, het blaazen op eenige *Instrumenten*, (het welk by deezen des avonds en 's nachts verboden word) of op eenige andere wyze, hebben goedgevonden te statueeren, gelyk hun Ed. Groot Achtb. statueeren by deezen, dat indien iemand, hy zy wie hy zy, zig aan eenige der bovengemelde verraderlyke misdaaden schuldig maakt, en op de daad word gevat, *buiten eenige forme van Proces, met de Koorde zal worden gestraft, dat 'er de dood na volgt*: zullende mede *aan den lyve* worden gestraft alle zodanigen, welke zig laten gebruiken, om mondeling, schriftelyk, of op eenige andere wyze, tot de Correspondentie met den Vyand mede te werken, zonder dat omtrent zodanige verraders eenig aanzien van Persoonen zal mogen worden gebruikt. UTRECHT *Publ. tegen seinen aan den vyand.*

Gelastende den Heer Hoofd-Officier, en die van den Edelen Achtb. Gerechte, den inhoude deezes stiptelyk te doen executeeren; belovende een Premie van *Een Duizend Zilveren Ducatons*, te betalen door den Heer Thesaurier deezer Stad, aan den geenen, die eenige Persoon ofte Persoonen kan ontdekken, welke zodanige feiten hebben bedreven, en dezelve in handen van de Justitie overleverd, zullende des aanbrengers naam (des begeerende) worden gesecreteerd.

En op dat niemand enz.

In tyden van onrust, van twist, van oorlog, van gevaar, kunnen zy, die aan het roer staan, het nimmer van pas maken aan die geenen, die stil zitten, en niets anders doen, dan over de zaken te praaten, en die gemeenlyk zig verbeelden, dat zy het duizendmaal beter zouden bestieren. Dit leert ons reeds van ouds het spreekwoord: *Wyze stuurlieden staan aan land.* Dit blykt ook uit het misnoegen, dat altyd in moeilyke

ty-

U-TRECHT tyden, in tyden van oorlog, heeft plaats gehad. In Stadhouderlyke tyden was men misnoegd op den Stadhouder, en dagt, het zou beter door de Staten bestierd worden; en in Stadhouderloze tyden, was men dan even misnoegd op de Staten, en begeerde eenen Stadhouder. De Gemeente veelal ongeduldig, en onkundig van Krygsbeleid, onkundig van de omstandigheden, voor- of nadeelen, geluk of gevaar, 't welk te vreezen of te wagten staat, wil altyd slag leveren, vegten, overwinnen, enz. klaagt dus altyd over werkeloosheid, *inactiviteit*, en talmen; 't welk zy zomtyds voor schroom, lafheid, veelal voor verradery uitkryt, terwyl zy onkundig is, hoe gevaarlyk het zomtyds is, eenen onberaden kans ontydig te waagen. Dit bleek in den laatsten Engelschen oorlog: Dit bleek ook nu. De onverduldigen betigtten, en toen, en nu, dien geenen, aan wien het beleid van den oorlog stondt, niet bedenkende, hoe onverwagt en onbereid die oorlog op ons was uitgeborsten; hoe langzaam slegts die magt konde opgerigt worden; en hoe vol gevaars het zoude geweest zyn, die kleine en even opreizende magt, ontydig en onberaden aan eene vernieling bloot te stellen; hoe menigmalen het grootste Krygsbeleid meer heeft uitgeblonken in het spaaren van eene kleine magt; en het ontwyken van eenen ontydigen en gevaarlyken slag, waar door de Romeinsche Veldheer *Fabius* eenen onsterfelyken naam verwierf, dan in het slag leveren en de overwin-

winning te bevegten. Meer kundigen wis- ten wel beter, maar zagen, en toen, en nu, voor een groot gedeelte, met vreugde dien geenen vernederd, verdagt, en in haat gebragt, wien zy gaarn verweiderd zouden zien, en beschouwden deze belastering, die zy ondershands zelfs aanstookten, als eenen geschikten weg tot hunne oogmerken. Eindelyk, deze onverduldigheid van het Gemeen, moesten ook de Nieuwstaatsgezinden zelven nu ondervinden: gelyk blykt uit dit uittrekzel uit de Utrechtsche Courant: U-TRECHT

Copy-Missive uit Leyden, gedagtekend 15 July 1787.

Te vergeefsch wagt men, van dag tot dag, de gewigtigste tydingen uit *Utrecht.* Dan het schynt, dat politieke behandeling van Militaire expeditien, nevens eene te schroomvallige verkleefdheid aan het geen men gewoon is, *Constitutioneel* te heeten (niettegenstaande de Volkonderdrukkers niet alleen alle Constitutie en Bondgenoodschappelyke verbintenis omverwerpen, maar zelfs als regtstreeksche Vyanden eeren) oorzaaken zyn, van het aanhoudend dilay van meer decisive stappen. De weldenkende Natie is te zeer verligt, om over dit alles niet deeze en geene gissingen te maken: te meer na dat men verzekerd is, dat de Commissie ter Defensie van deze Provintie en de Stad *Utrecht* te *Woerden* vergaderende, met eene onbepaalde magt was voozien, en over 's Lands penningen en Magazynen konde beschikken, 't geen de importantste gebeurtenissen deed vooruit zien.

Veelen durven, met dit alles, ten stelligste te beweren, dat men de voortdurende onzekerheid der zaken, niet zo zeer, immers niet over 't

ge-

U-TRECHT

Uittrekz. uit de Utr. Cour. no. pens inactiviteit.

gebreel, aan opgemelde Commissie te *Woerden* moet wyten, dan wel aan een ongelukkig begrip by de zulken, die het grootste belang behoorden te stellen in het aanwenden van kragtdadige maatregelen. Hoe dat ook zy, billyk mag men middelerwyl vraagen. —— Wat is 'er te wagten, zo lang de zaken op dien voet blyven? Met pen, papier en inkt, met committeeren, delibereren en besoigneren, zal men geen Leger uit deszelfs verschansing jagen: of vyandelyke kogels en bommen afkeren. Kortom, zo men nog langer voortgaat, met *zogenaamd constitutioneel* te handelen, niettegenstaande, de stap, dien men reeds *by de aanstelling van eene zo buitengewone Commissie* genomen heeft, op zig zelven *geheel en al inconstitutioneel* is, staat het te dugten, dat *Holland* en *Utrecht*, ja de geheele Republiek, op eene *constitutioneele* wyze, binnen kort, onherstelbaar verloren ga: ten zy de Natie zelve, gelyk men alle reden heeft om te wagten, zonder te delibereren wat al of niet constitutioneel is, maar lettende op het geen de nood, of liever de Natuur, de oudste Constitutie van allen, vorderd en met zig brengt, handen aan 't werk sla, en eene ulterste poging wage.

Dog hier tegen schreef men wederom in de *Opregte Nederlandsche Courant* te Amsteldam by *D. Schuurman* wordende uitgegeven, een stuk, welke te aanmerkelyk is, om het zelve hier niet te plaatsen:

UTRECHT, *den* 25 *July*. Men is, gelyk Wy vernemen, overal verwonderd, dat Wy van hier niet uittrekken, en den Vyand aangrypen; en deze verwondering is toe te geven aan menschen, die het beroep van den Oorlog niet verstaan. Wy achten ons verpligt, daar dezulken daar van meest den mond vol hebben, en de yverigste Kemphanen voor het vechten zyn, den invloed

van

van de al te Vaderlandsche gesprekken voor te komen, naar dien daar uit wantrouwe en misnoegen zouden kunnen ontstaan, die Wy maar gantsch niet moeten hebben, of Wy werken inderdaad den algemeenen Vyand in de handen.

Men gelieve dan te weten, dat onze Magt bestaat uit hoogstens 7000 Mannen, waar onder naauw' 1800 Militairen zyn: Ons Geschut is noch zwaar, noch talryk genoeg, wanneer men het vergelyke met dat des Vyands; (hoe het bykomt dat dit laatste plaats heeft, ondanks den yverigen aandrang des BRAVEN *Rhyngrave* VAN SALM, is een raadzel) maar daar het voornamelyk Ons aan ontbreekt, is aan een genoegzaam getal bekwame Artilleristen. Men begrype boven dien, dat om de wigtige Posten te *Jutphaas* en aan *de Vaart* bezet te houden, men 2000 Mannen nodig heeft, en dat men, by uittrekking, ten minsten ook 2000 Mannen binnen Onze Stad ter bezetting behoort te laten; zo dat, wanneer men uittrok, men op slechts 3000 Mannen zoude kunnen rekenen. En welk is de Vyandelyke Magt, die men daar mede zoude moeten bevechten? 8000 (*) wel Geëxerceerde, en, dat meer is, wel Gedisciplineerde Mannen, in een sterke Legerplaats, en voorzien van genoegzaam zwaar Geschut, Krygsbehoeftens, en alles wat tot een' Veldtogt word vereischt. Wy geloven niet, dat iemant ontkennen zal, dit alles waarachtig te zyn. Wanneer men Militaire zaken wil behandelen, moet men minder zyne smaak volgen, dan dat geen, waar toe de waare staat der dingen ons mogelykheid overlaat. De groote Veldheeren der Oudheid, de Meesters der Krygskunde van eeuwen nader aan Ons gelegen, en die der tyden, welke Wy hebben beleefd, stelden zich voor het leveren van een Veldslag altyd ten grondregel voor: 1 na te berekenen, hoe groot de mogelykheid was van wel te slagen, en 2°. de overrekening of de voordeelen, die de winst van den slag zou aanbrengen, het opgeofferde Bloed en

U-TRECHT

Uittrekz. uit de Opregte Nederl. Courant nopens inactiviteit.

(*) Het is bekend, dat in het Zeyster Kamp naauwlyks meer dan 4000 man is.

U-TRECHT

Uittrekz. uit de Opregte Ned Courant nopens inactiviteit.

en de onkosten, die een Veldslag altyd na zich sleept, overtroffen. Om van het laatste te zwygen, als hier ontegenspreekelyk klaar zynde, dat Wy den Vyand verslaande, veel en misschien alles zouden winnen, moeten Wy Ons tot het eerste bepalen, en vragen: „ Is het waarschynlyk, is „ het zelfs wel mogelyk, dat 3000 Mannen, „ waar van men zich zoude kunnen bedienen, genomen dat zy allen tot één toe even ongemeen „ dapper waren, maar niet allen even gedisciplineerd, gelyk hier plaats heeft, en niet van het „ nodige voorzien, 8000 Mannen, *allen* onder „ geregelde Krygstucht gebragt, en voorzien van „ alles wat tot een' Veldtogt word vereischt, op „ de vlakte, of in een wélversterkte Legerplaats, „ zullen overwinnen? Wat Overste in de Waereld, mits hy Soldaat is, zal hier op Ja durven antwoorden"?

Intusschen weten Wy wel, dat men Ons ééne gewigtige vraag kan tegen werpen, en dat is deze: „ Hoe komt het, dat Wy, daar Wy tyds genoeg „ genoeg hebben gehad, en daar de kundige *Rhyngraaf* VAN SALM, gedrongen en gebeden „ heeft om spoedig nodige versterkingen, noch zo „ onbeslagen ten Ys zyn? Alles wat Wy daar op kunnen antwoorden, is, dat Wy geen Staatkundigen zyn, dat Wy den geheimen zamenhang van zaken niet genoeg weten, en dat Wy uit eenige deelen over het geheel oordeelende, gevaar zouden lopen onrechtvaardige verdenkingen te doen geboren worden, die altyd landverderflyk zyn (*) Alles wat ons mogelyk is bestaat alleen in de beoordeeling der dingen, die Wy zien: en dezen met een krygskundig oog beschouwd, zyn van dien aart, dat Wy, naar ons gering inzien, een' aanval op den Vyand, voor het tegenwoordige, allergevaarelykst, zoo niet ondoenlyk achten.

Wy

(*) Wie herinnert zich niet volstrekt de zelfde redeneeringen, door de Stadhouderlyke party, in den Engelschen oorlog, zedert het Jaar 1780. tegen het geroep van inactiviteit gehouden? En wie zou die nu in een Nieuwstaatsgezind Dagpapier, en wel in de Opr. Ned. Courant verwagt hebben?

Wy willen, in dat gevoelen staande, niet ontveinzen, dat Wy een' eerlyken RHYNGRAVE, een' braven FEMAN, en andere eerlyke Bevelhebbers, beklagen. En dat het Ons voorkomt dat *doen* meer afdoet dan *besoigneeren*, ja dat men, zich enkel tot het laatste bepalende, den grooten Staatsregel uit het oog verliest:

U-TRECHT *Uittrekzel uit de Opregte Nederl. Courant nopens inactiviteit.*

Langwyligheid in een spoedvorderende daad,
Is doodlyk, is voor 't minst gevaarlyk voor een' Staat.

En eindelyk, dat alles zodanig kon lopen, dat men, by uitkomst van zaken, op Ons zoude kunnen toepassen: *Dum deliberant Romani, perit Saguntus*, dat is, *Terwyl de Romeinen raadpleegen, gaat Saguntus verloren.*

Dit is alles wat Wy oordeelen by deze gelegenheid Onze waarde Landgenoten te moeten, en 't geen Wy verkiezen te zeggen.

Men vergelyke hier mede het geen ten tyde van den Engelschen oorlog in Couranten, Weekbladen, De Post van den Neder-Rhyn, en andere geschriften, wegens de werkeloosheid, enz. is geschreven.

Den 27 July des nachts, toog uit deze Stad omtrend 500 man Krygsvolk, bestaande uit Cuirassiers, Hoezaren, Jagers, Scherpschutters van *van Salm*, Scherpschutters van Campen, het Amsteldamsche Regiment Waardgelders, een Compagnie van 't Voetvolk van *Pallardy*, en veele Burger-*Auxiliairen*, onder het bevel van den Lt. Collonel *Klynenberg* naar Soest, om de aldaar liggende post op te ligten. By het Dorp komende, en twee Schildwagten verrast hebbende, dreigden zy dadelyk den derden Schildwagt dood te schieten, zo hy eenige beweging maakte: dog deze antwoord-

U-TRECHT de, in het Hoogduitsch: *Ik ben een eerlyke kaerel*, en schoot zyn snaphaan af om de Zynen te waarschouwen; waar op een van de zyde van het Utrechts Krygsvolk hem ogenblikkelyk dood schoot. De Soestsche post, bestaande uit 90 man van 't Regiment van Hessendarmstad, door dit schieten ontwaakt zynde, vloog in de wapenen, de meeste in hunne hembden en onderbroeken, posteerden zig voor een hek, tot voor het welk de Utrechtschen genaderd waren, en vogten als leeuwen, zo dat de Utrechtschen, na verlies van eenige dooden en gekwetsten, de terugtogt namen. De meeste Officieren van het Utrechts volk, hebben de ongemeene moed en dapperheid van de Soestsche Krygsbezetting zo edelmoedig erkend, als veele Courantiers, alles van de goede zyde willende vertoonen, en alles in hunne tegenparty verkleinende en veragtende, die verbloemd hebben, en de ware omstandigheden met veele uitvlugten omzwagteld. Wy zullen van dit gevegt hier na onder Amersfoort en Soest nog het een en ander melden. Z. bl. 2105. en 2114.

De Heeren Gedeputeerde Staten hebben op den 27 dezer, alhier eene Publicatie vastgesteld, doen afkondigen, en vervolgens aanplakken; waar by H. Ed. Mog. „ alzo „ zy zig verzekerd houden, dat zeer ve[illegible] „ *Militaire Persoonen*, welke zig als nog „ bevinden in den dienst der *Geldersche* en „ *Amersfoortsche* Staatspersoonen, van dag „ tot dag, meer en meer beginnen te be-

„ mer-

„ merken de schadelyke oogmerken, welke U-
„ men door hen tragt te doen uitvoeren, en TRECHT
„ uit dien hoofde niets meer verlangen, dan
„ zodanigen dienst hoe eerder hoe liever te
„ kunnen verlaaten; hebben goedgevonden,
„ te arresteeren, gelyk zy arresteeren by
„ deeze, dat alle *Ruiters*, *Dragonders*, *Sol-*
„ *daaten*, en verdere *Militairen*, zo *Onder-*
„ *Officieren*, als *Gemeenen*, welke, ongé-
„ zind, om voortaan te worden gebruikt
„ tot het vergieten van het dierbaar bloed
„ van vrygebooren Burgers en Ingezetenen
„ van dit weleer gezegend Gemeene - Best,
„ en tot eene gewelddaadige overheersching
„ van het lieve Vaderland in het algemeen,
„ en van de goede Burgers en Ingezeetenen
„ van *Stad* en *Steden*, en ten platten Lande
„ dezer Provincie in 't byzonder, na de af-
„ kondiging deezer zullen overkomen, om
„ de Heeren Staten dezer Provincie, binnen
„ de Stad *Utrecht* wettig vergaderd, te die-
„ nen, boven en behalven de *Handgelden*,
„ welke zy zullen kunnen bedingen, zullen
„ genieten een Premie van *zes Gouden Du-*
„ *katen*, waar van een derde gedeelte ter-
„ stond by hunne aankomst, en de twee
„ overige deelen, van drie tot drie Maan-
„ den daar na, aan hen zullen worden be-
„ taald.

„ En worden de Respective *Kapiteinen*,
„ welke de voorgem. overkomende *Militai-*
„ *ren* zullen aanneemen, speciaal gelast, van
„ alle zulke *Manschappen*, na dat zy dezel-
„ ve aan den fungeerenden *Auditeur Mili-*
„ *tair* binnen de Stad *Utrecht* zullen hebben

U-TRECHT. „ vertoond, eene behoorlyke Lyst, onder „ presentatie van Eede, in hunne Vergadering over te leveren; gelyk ook door den „ voorn. *Auditeur Militair* eene Lyst van „ zodanige aangenomene *Manschappen*, met „ opgaave der Compagnien, in de welke „ zy zullen zyn overgegaan, onder offerte „ van Eede, als vooren, aan Hun Ed. Mog. „ zal moeten worden overgegeeven. En „ op dat, enz."

Den 28 July zyn drie Vrouwlieden op het schavot gestraft, wegens het verleiden van Krygslieden tot het weglopen. Eene wierdt gegeezeld, en twee zyn met roeden om den hals te pronk gesteld, en vervolgends in het Tugthuis gebannen. Verg. bl. 2111. en 2112.

De Staten, alhier vergaderende, hebben besloten, het voorstel, door Holland ter Generaliteit gedaan, om de *Mediatie* van Frankryk in te roepen, goed te keuren, en daar van by eenen brief aan den Markgraaf *De Verac* kennis te geven.

Wanneer men hier den 29 July tyding kreeg van de aanschryving der Staten, te Amersfoort vergaderende, aan de Gerechten van Maarsen, Maarseveen, Westbroek enz. om inkwartiering voor hunne troepen te bezorgen, trok nog dien zelfden avond een Detachement van onze Krygsbezetting uit, om de bruggen, welke het Krygsvolk van Amersfoort zou kunnen overtrekken, af te breeken.

Nopens het gevegt te Soestdyk, is een rapport van den Lieutenant Kollonel *Erpel* van het Regiment van Hessen Darmstad, aan de Staten te Amersfoort ingeleverd. Hy begroot het verlies aan zyne kant, op vier dooden, en zestien gekwetsten, waar onder hy zelve, schoon ligt, en de Majoor *Seyffart*, die een schoot door den arm heeft. Hy zegt, niet meer als 90 man sterk geweest te zyn, en het niet raadzaam te hebben gevonden, het Utrechtsch Detachement te vervolgen. UTRECHT

De gekwetsten van de Utrechtsche zyde, die te Amersfoort krygsgevangen zyn, worden wel behandeld en bezorgd. Het getal van allen is omtrend 30, en dit benevens 4 dooden op de plaats gesneuveld, die ook aldaar eenigen tyd ten toon hebben gelegen, maakt het geheel verlies uit. De gevangenen zyn veel al door de duisterheid en wanorde afgedwaald, en veelen alzo den vyand in den mond geloopen. Onder dezelven rekende men in 't eerst den Vaandrig *Geysfing* onder Pallardy, dog deze is in boeren gewaad te Woerden te regt gekomen. De Haarlemsche Courant schryft, „ dat veele zaken waren saamgelopen om deze uittogt niet van gewenschte uitslag te doen zyn; de verradery van een Tamboer, die den aanmarsch bekend maakte, het nemen van een verkeerden weg langs den Wildbaan in plaats van door het zelve, en het verlies van den gids, gevoegd by de duisterheid van den nagt en de te

U-TRECHT groote drift van ons volk, zyn wel de voornaamste daar van."

Den 31 July is deze Publicatie beraamd:

Publ. tegen moedwil enz. De Gedeputeerden van de Staten 's Lands van *Utrecht*, doen te weten: Alzoo onlangs eenige vetregaande Excesfen en Geweldenaryen onder *Oostveen*, *Werkhoyen*, *Bunnink*, en elders, zyn gepleegd, waardoor de rust en veiligheid van de goede In- en Opgezetenen, op een moedwillige en allezins strafbare wyze, is verstoord en vertreden; doen te weten, dat Wy, ingevolge van de authorisatie op Ons ter beschryvinge verleend, goedgevonden hebben, met inhæsie van Hunner Ed. Mog. Placaat van den 7 *Juny* 1759, waaraan Wy niets willen hebben gederogeerd, maar in volle krag en vigeur doen blyven, allen en een ygelyk ernstelyk by deze te vermanen, van niemand in zyne vryheid te benadelen, nog eenige molestie aan te doen, waar ter plaatze ook zig moge ophouden, wonen, of zyn verblyf, zoo voor den Zomer als Winter, hebben, op pœne, dat die daar tegen aangaat, naar den teneur van opgem. Placaat en van andere wetten, zulke misdryven verbiedende, zal worden gestrafd. — Belovende by deze aan den genen, die de bedryvers van bovengemelde begane, of nog te plegen, Excesfen en Geweldenaryen zal weten te ontdekken, zoo danig, dat in handen van de Justitie geraken, en van het fait overtuigd worden, een premie van 100 Zilveren Ducatons. — Wordende teffens alle Officieren en Justicieren, en in 't byzonder de Maarschalken van de vier Quartieren dezer *Provincie*, by deze ernstig gelast, de Overtreders van deze en alle andere ordres, tegen het plegen van excesfen ten platten Landen gesteld, zonder eenige conniventie te agtervolgen. —— En opdat niemand hiervan eenige ignorantie pretendere, zal

zal deze worden gepubliceerd en geaffigeerd naar Ubehoren. — Gedaan te *Utrecht* den 31 *July* 1787 TRECHT. enz.

Eenige Ingezetenen van Abcoude, hebben in 't laatst van July een adres aan de Staten, in deze Stad vergaderende, ingeleverd, houdende verzoek om te mogen gewapend worden, en als een *Corps* te mogen worden voor wettig verklaard. Dit adres is in handen van Gedeputeerden gesteld.

Wegens den Rhyngrave *van Salm* zyn verscheidene gerugten uitgestrooid. In eene Brielsche Courant las men het volgende:

Uit de Courier DUBAS-RHIN No. 58.

Men verzekert, dat de *Generalissimus*, te *Utrecht* gecantonneerd, door zyne goede Vrienden op het oog gehouden wordt. Als 't hem gelegen komt, volgt hy veelligt wel zyn beste Effecten, die aan de *Moerdyk* reeds zyn ingescheept, wagtende slegts op een *gunstigen* wind om te vertrekken.

Nog wierdt in die zelfde Courant geschreven.

Met veel genoegen verneemen alle weldenkende, dat het Ryk der Duisternis zich onderling verdeelt, en dat tusschen de Rhyngraaf van Salm en de opgeworpen Collonel Gordon zwaare oneenigheden zyn onstaan, dewyl de laatste in de ambitieuse oogmerken van deezen vreemden gelukzoeker niet instemt, en de Rhyngraaf steeds over gebrek aan Ammunitie, Artillery en vooral aan geld klaagt.

U-TRECHT. Men vergelyke hier mede, het geen wy hier voren uit de *Oprechte Nederlandsche Courant* hebben te borde gebragt.

Wat hier van zy, hier tegen schreef men wederom in de Vaderl. Courant N. 87. aldus:

Men verneemt, dat de Haters van het Vaderland, die den ondergang van het zelve bedoelen, niet nalaaten te woelen en aanstookingen te doen, om de onkundige en niet doordenkende Lieden, verder te misleiden; te ontrusten door allerlei valsche berichten te verspreiden; onder anderen, door eenen aanmarsch van *Pruissische* Troepen; voorgeevens, die van alle waarheid ontbloot zyn. — Onder anderen heeft die snoode Party, Zendelingen op verscheide plaatsen, om den Rhyngrave *van Salm*, de Heer *van der Borch* en andere brave Vaderlanders te doen voorkomen, als daar niet op te moeten vertrouwen: daar wy ondertusschen het Publiek kunnen verzekeren, dat men gerust het sterkste vertrouwen op gemelde Heeren en andere bekende braave Vaderlanders stellen kan, en de Vaderlandsche zaak, onder Gods Zegen, eerlang goede gevolgen hebben zal. —

Omtrend de aannadering van Pruisfisch Krygsvolk, het welk de Courantier van deze Stad, het zy uit eigen beweging, het zy op hoger bevel, verre weg hadt geworpen, schreef de Brielsche Nieuwsschryver aldus:

In de *Utrechtsche* Courant No. 86, is men stout genoeg om te zeggen „ De beweging onder de *Pruissische* Troupes, waarvan by sommige Nieuwspapieren zo veel *ophefs* gemaakt is, komt aan doorzigtige Lieden als louter *bombario* voor."

Ver-

Vergelykt men dit gezegde zo met de overgeleeverde Memoires van den Pruisſiſchen Gezant en de berichten van den Neederlandſchen Ambasſadeur aan het Pruisſiſche Hof, als met de tydingen uit Cleefsland, ziet men dan niet klaar, dat de ophef dier bedilde Nieuwspapieren geen grootſpraak is, maar geëvenmatigd aan de daadelyke verſchynſels, en dat de Nouvellist en zyne gewaande doorzigtige Lieden, zo niet moedwillig blind, ten minſten zeer kortzigtig moeten zyn, wanneer zy die houden voor, enkeld *Bombario* of ydele klanken? de Trompet zal mogelyk die klinkende geruchten eerder realizeren, als deeze bewimpelaar van dezelven wel denkt of althans wenscht. U- TRECHT

Dog de Utrechtſche Courantier ſchreef wederom deswege in dezer voege:

In weerwil van alles, 't geen men, in de publieke Nieuwspapieren, by aanhoudendheid leesd, aangaande den naderenden aanmarsch van *Pruisſiſche* Troupes, naar de Grenzen van deeze Republiek, meent men egter alle reden te hebben, om zich verzekerd te houden, dat het Hof van *Berlin* niet dan vredenlievende en vriendelyken oogmerken omtrent deezen Staat blyft koeſteren; gelyk 'er ook voor als nog zig geen den minſten ſchyn opdoet, hoe zeer ook zommigen zig zelven gaarne daar mede zouden vlyen, en anderen misleiden, dat het *Britsch* Miniſterie zig in onze inwendige geſchillen zal ſteken.

ZEYST.

Zyne Hoogheid de Prins Erfſtadhouder, en Kaptein Generaal, kwam den 2 July wederom van Nymegen hier in het Kamp aan.

In

ZEYST. In den nagt van Zondag den 8 July trok een Corps van omtrend 200 of 300 man, bestaande uit die van *van Salm*, Burgers en *Auxiliairen* naar de Bunnikse brug, met voornemen, om een Officier en 24 man, die daar geposteerd waren, op te ligten: de eene helft trok regelregt naar het Dorp, en de andere helft met schuiten over den krommen Rhyn, om die post van agteren aan te vallen, en van Zeyst af te snyden. De Officier van het Zeyster volk den grooten hoop gewaar wordende, trok in stilte terug, en vatte post eenige honderd passen rugwaards. Die van *van Salm* den Officier en het volk niet vindende, meenden, dat hy waarschynlyk in het Dorp geposteerd of terug gegaan moest zyn. Zy gingen by de brug weer over, ontmoetten hunne makkers, die zy voor de Zeyster Wagt aanzagen, en begonnen met pelottons op elkander te vuuren, met dat gevolg, dat een gedood en eenige gewond zyn. Op dat schieten wierdt van hier honderd man gezonden, tot versterking van die post, dog daar te Bunnik komende, waren de Utrechtsche al weder te rug gekeerd, na alvorens in het Dorp aan eenige huizen de glazen te hebben ingeslagen.

Een ander Corps van Utrechts Krygsvolk, trok met twee stukken kanon over de Bild. Zy hadden hunne Jagers regts en links van de weg, in de heggen en bosschen by Vollenhove, geposteerd. Eenige Hoezaren lieten zig zien by onze voorposten, die aanstonds door onze Ruiters vervolgd wierden, en

ên zo in de hinderlaag raakten, dog kwamen 'er nog gelukkig af, want hoe wel 'er byna wel 50 schooten op hun gedaan zyn, is alleen eene Ruiter aan de hak van de voet gewond, en een paard in de bil. ZEYST.

Men zondt van hier spoedig een Detachement om de voorposten te ondersteunen, die tot aan de Bild voortrukten, dog het Utrechts Krygsvolk was naar de Stad getogen.

De Utrechtsche Nieuwsschryver verhaald in zyn dagblad, dat het Zeyster Leger met veele ziekten, rode loop, gebrek aan behoeften, en andere ongemakken te worstelen hadt. Ook in andere Couranten wierdt dit verspreid, dog zonder den minsten grond van waarheid. De zelfde Courantier meldde ook nog dit volgende, het welk wy liefst uit zyn eigen dagblad verhalen, om dat, het geen daar in tot bezwaar zou kunnen strekken, of schynen te strekken, van die party, aan welke hy is toegedaan, nu althans van geene de minste eenzydigheid kan verdagt worden gehouden. Hy schryft woordelyk aldus:

Voorleden Zondag waren in het zelve (Leger te Zeyst) briefjes gestrooid, behelzende kennisgeeving van de Resolutie van Heeren Gecommitteerden ter defensie van de Provintie *Holland* en deeze Stad, betreklyk de daar by uitgeloofde premie van *Zes Dukaaten* aan ieder Deserteur, welke uit de Troupes zal overloopen, die tegen de Provintie *Holland* en deeze Stad byeengetrokken zyn, of zouden kunnen worden, en zig in het een of ander Regiment of Militair Corps van *Holland* zal laaten annneemen, en aan die Provintie alleen Eed doen. Door deeze wyze van bekendmaking is dus al-

ZEYST. altans in dit opzigt, het gemis der Couranten, welke de manschap worden onthouden vergoed geworden.

WERKHOVEN.

Den nacht van den 11 July zyn alhier eenige Dragonders geweest, die eenig geweld aan het Roomsch Kerkhuis hebben gepleegd, en den Pastoor geld wilden afpersfen. Een naburig huisman zulks vernemende, liep naar het Dorp, men trok de alarmklok, en de roovers zogten een goed heen komen. Zie hier tegen eene Publicatie onder Utrecht, bl. 2106.

AMERSFOORT.

Den 17 July 1787 is alhier eene Publicatie gedaan en afgekondigd, tot het draagen van Oranje; welke Publicatie aan de Staten, die te Utrecht vergaderen, gelegenheid heeft gegeven om dien dragt te verbieden: Zie bl. 2091 en volg.

De Staten van den Lande van *Utrecht*, doen te weten: Alzoo wy, ten einde alle partyschappen, indien zulks mogelyk geweest ware, in de beginzelen te stuiten, en alle desordres voortekomen, ons genoodzaakt gevonden hebben, na ingenomen advis van den Hove Provintiaal, by Publicatie van den 9 *February* 1785, te verbieden het dragen van eenige leuzen of tekenen, hoe genaamd, en van welke couleur dezelven zouden mogen wezen; byzonder ook het dragen van Orange Cocarkes, Strikken, Linten, Papieren, mitsgaders alle Orange verçierselen van dien aart: En wy thans bespeuren, dat by de goede In- en Opgezetenen dezer Provintie, ten bewyze van hunne

ver-

verkleefdheid aan de vastgestelde Staats-Stadhouderlyke Regeerings Constitutie, *die wy voor de eenige wettige Constitutie dezer Landen houden en erkennen, en voornemens zyn met alle onze magt te maintineeren, en te handhaven*, eene vrye algemeene geneigdheid gevonden word; om zulks, op het voetspoor van het geen in andere Provintien thands plaats heeft, ook met het dragen van eenige uiterlyke tekenen te betonen: En daar benevens gezien en gelezen de Requesten van verscheide Burgers en Ingezetenen der Stad *Rheenen*, en van veele Opgezetenen van *Amerongen* en *Venendal*, ter onzer laatste Vergadering ingeleverd, en allen ten zelven einde dienende: — ZOO IS 'T, dat wy, hoe zeer overtuigd, dat de ware liefde tot het Vaderland en tot de gezegende Constitutie, waarby deze Republiek en Provintie tot eene groote hoogte van bloei en welvaren geklommen, dog door welker fundamenten te willen roeren en renversseren, dezelven tot op den oever van derzelver ondergang genaderd zyn, in het herte, en niet in uiterlyke tekenen gevestigd moet zyn, nogthans altoos genegen, aan het verlangen onzer goede In- en Opgezetenen, zoo wanneer hetzelve met de bewaring der ruste en goede order maar eenigzins bestaanbaar is, te voldoen; goedgevonden hebben, de hier voren gemelde Publicatie, voor zoo verre het dragen van Orange Linten, ofte ook de gecombineerde couleuren van *Orange*, *Wit* en *Blaauw*, WAARBY 'SLANDS VLAG VAN OUDE TYDEN AF DOOR GEHEEL EUROPA IS BEKEND GEWEEST, betreft, inte trekken en te annulleeren, gelyk wy doen by dezen; willende, dat een yder volkomen vryheid hebbe, in dezen te handelen naar welgevallen, zonder door de hier voren gemelde prohibitoire wet zig daarvan te laten weerhouden, ofte in regten betrokken te kunnen worden. Blyvende voor het overige dezelve Publicatie van den 9 *February* 1785, in volle kragt en waarde. Dan alzoo onze ernstige

AMERSFOORT.

Publ. tot het dragen van Oranje.

AMERSFOORT.

Publ. tot het dragen van Oranje.

ge meninge is, dat in dezen ook eene volkome vryheid plaats hebbe, en niemand genoodzaakt of te gedwongen worde anders te handelen, dan zyn goeden raad gedragen zal, zoo verbiede wy wel scherpelyk, alle en een ygelyk, 't zy Burger of Militair, ymand dien aangaande te miszeggen of misdoen, veel min overlast of mishandelingen van deszelfs Perzoon of goederen, de rust en goede order te storen, op pœne van onze hoogste indignatie, en om naar de wetten van den Lande als rustverstoorders en overtreders van Onze Souveraine Beveelen gecorrigeerd en gestraft te worden, — En op dat niemand enz. ——

Gedaan te *Amersfoort* den 17 *July* 1787 enz.

Van den bevelvoerende Officier te Soestdyk, is een rapport binnen gekomen, welk wy geven, voor het geen het is, houdende de hoofdzakelyk: „ dat de Collonel *Erpel*, op den 26 July verwittigd zynde, dat een Corps van ruim 500 man, dien zelfden nagt eenen aanval op *Soestdyk* zoude doen, gemelde Collonel zyn Detachement, bestaande uit 90 man, binnen den Voorhof van het Kasteel liet trekken, en zig verschanste, agter de yzeren barriere, zo goed de tyd het toeliet. De aanval begon in het duistere van den nagt, een kwartier na 12 uuren. De aanval was vrugteloos; want het Krygsvolk van Utrecht toog af zonder muziek: men dagt toen, dat die 500 man voor de 90 reeds vlugtende waren; dog zy kwamen kort daar na weder eenen tweeden aanval doen, welke voor hun nog slegter uitviel, wyl zy op de eerste *decharge* geheel uit elkander raakten, en dus zeer verstrooid weer de vlugt namen."

Na

Na den aftogt van de Stads troepen heeft men vier dooden gevonden. Een Grenadier van het Detachement van Soestdyk, en nog drie zyn gesneuveld; de Collonel *Erpel*, een Majoor en 9 Soldaaten zyn gekwetst. AMERSFOORT.

S O E 'S T.

Alhier is eene aanval van het Utrechts Krygsvolk en Burger *Auxiliairen* op de hier liggende bezetting geschied, van welken wy al het een en ander reeds onder Utrecht en Amersfoort hebben gemeld. Wy hebben onder Amersfoort den korten inhoud van het raport van den Bevelhebber, den Lt. Collonel *F. W. Erpel*, medegedeeld. Hoe wel een verhaal van een Courantier niet meer uit doet dan een raport van een Officier, die het bevel gevoerd heeft, zullen wy egter, ter behartiging van alle onzydigheid, van welke die Lezers, die zelven niet onzydig zyn, eenen Geschiedschryver ligt verdenken, het verhaal mededeelen van den Haarlemschen Nieuwsschryver.

UTRECHT den 29 July. Donderdag avond trokken weder twee Detachementen van hier uit, het eerste op den weg naar Zeist, het geen 's nachts retourneerde; het andere bestaande samen uit ruim 300 Man, zynde gedeeltelyk van het Legioen van Salm, 1 Comp. van Pallardy, 1 dito van het Amsterdamsche Regiment, mitsgaders de Utrechtse, en eenige Geldersche en Gamper Scherpschutters. Het oogmerk was de gecantonneerde Militie, zynde het Regiment van Hessen Darmstad te Zoestdyk te verrassen. Men

SOEST. kwam ten 12 uur daar aan, en ligte de eerste post, maar de tweede vuurde, en schoon overmeesterd wordende, bragt dit alles in beweeging. De vyand posteerde zich toen achter het yzer hek en palissaden, en vervolgens zeer voordeelig achter een muur voor 't Prinsen Jagthuis te Soestdyk, en 'er wierd van weerskanten een hevig vuur gemaakt. Daar men nu het oogmerk niet kon bereiken, en de duisterheid des nachts eenige verwarring onder ons Volk te weeg bragt, en men ook gegronde vrees had, dat de vyand uit het Camp zou versterkt worden, besloot men tot de retraite, die volgens ordre over Hilversum, Vreeland en de Nieuwersluis geschiedde. Een Officier en een Sergeant van Pallardy zyn gesneuveld, de Kapitein de Heide van het Amsterdamsche Regiment is gekwest, en de Ritmeester Ryks van de Hussaren heeft twee kogels in den arm. In 't geheel worden circa 30 Man van ons vermist, waarvan de meesten door den duister afgedwaald zyn en van tyd tot tyd terug komen. Een particulier bericht uit Amersfoort meldt, dat aldaar 27 zo gekwetste als gezonde Krygsgevangenen zouden binnen gebragt zyn. Ons Detachement heeft ook nog eenige Gevangenen en drie Paarden medegebragt. Het mislukken van deezen aanslag heeft hier echter geen de minste verslagenheid veroorzaakt; integendeel is de drift tot het doen eener nieuwe pooging 'er te sterker door aangezet.

Ons is nog een ander berigt toegezonden, het welk wy geen reden hebben te verdenken, waar by het getal der Utrechtschen tusschen de 400 en 500 wordt begroot, bestaande uit Cuirassiers, Hoezaaren, Jagers, en Vrycorporisten, en eenige Soldaaten van *Pallardy*. „ Zy wierden eerst door die van Heesendarmstad te rug geslagen; dog waag-

den

den eenen tweeden aanval, by welken de Soestdyksche bezetting, zeer bedaard, onverzaagd, en in volkomen orde vuurende, hen uit elkanderen joeg, en ten eenemale verstrooide. Dat zy niet in geregelde orde zyn te rug gekeerd, blykt daar uit, dat veelen vermist zyn, die hier en daar weder zyn komen opdaagen. Eenige Dragonders en Ruiters, ter versterking uit Amersfoort gezonden naar deze plaats, hebben veelen der gevlugten in 't koorn, in heggen en struiken gevonden; seven man van die van *van Salm*, een van *Pallardy*, en een *Auxiliair*, zyn reeds naar Amersfoort opgezonden." Soest.

Wyk by Duurstede.

In den nagt tusschen Donderdag en Vrydag, den 5 en 6 dezer maand July, des morgens ten twee uuren, kwam een Bode met een brief aan den Commandant voor deze Stad, op welken brief binnen een kwartier uurs antwoord moest gegeven worden, en inhoudende een *patent* van den Prins Erfstadhouder, met attache van de Staten 's Lands van Utrecht, te Amersfoort vergaderende, voor den Bevelhebber van het aannaderend Krygsvolk, den Collonel *Quadt*, om met zyne onderhebbende manschap binnen Wyk te trekken. De Regeering dien brief terstond in overweeging genomen hebbende, besloot eindelyk de Stad over te geven, waar op dat Krygsvolk des morgens ten half 6 uuren, binnen dezelve trok. Den Commandant

WYK BY DUURSTEDE. *de Nys* en de Heer *de la Faille*, benevens den Kerkenleeraar der Mennoosgezinde Gemeente te Leyden, de Heer *van der Kemp*, zyn in bewaring genomen.

De Heer *Schilge*, die ontkomen en naar Utrecht gevlugt was, heeft aan de Staten, aldaar vergaderende, dit raport wegens de inneming van deze Stad gedaan:

Rapport van den Heer Burgemeester SCHILGE *aan de Heeren Staaten van* UTRECHT, *omtrent de inneeming der Stad* WYK BY DUURSTEDE.

EDELE MOGENDE HEEREN!

'T Was laatstleden Vrydag den 6 deezer in den morgenstond omtrent kwartier na twee uuren, dat de Luitenant *Pröbsting*, wagthebbend Officier, rapport bekwam aan de Veldpoort, dat een expresse aldaar verzogt binnen gelaten worden, by zich hebbende een brief aan den Heer Commandant *de Nys*. — Aanstonds gaf gemelde Officier ordre aan vier man en een Corporaal van zyne wagt hem te volgen. — Aan de Poort gekomen zynde, begaf zich eerst op den Wal om te zien, of 'er niet meer manschappen voor de Poort waaren, en ondekte by het schemer morgenlicht eene groote menigte gewapende Militairen, en eenig Geschut, *staande op een Musketschoot van de Stads Poort*. —— Op het roepen van den Officier der wagt, wie daar! trad een Officier, die zich digter aan de Poort gesteld had te rug, houdende een papier, welke zeide dat hy begeerde binnen gelaaten te worden, — dat hy den Commandant moest spreeken, — dat hy een brief aan denzelven had, dien hy hem moest overgeven; — waar op de Officier repliceerde, dat hy rapport daar

van

van zoude doen maaken, —— dat hy zoo lang diende te wagten tot ordre bekomen had, hoe te handelen, 't geen beantwoord wierd met te zeggen, dat men wat haast moest maaken, wyl men niet lang tyd had om te vertoeven; vervolgens deed de Officier rapport maken aan den Commandans tesfens ordre gevende, dat nog eenige manschappen van de wagt tot adsisftentie aan de Poort zouden koomen, en dat men illico de allarmtrom zoude roeren, welk een en ander oogenblikkelyk verricht wierd. — Na korten tyd verscheen de Heer *de Nys* aan de Poort, die gesloten bleef, sprak met den Officier, en gelaste hem den brief onder de Poort door te steeken, dat door hem gedaan wierd; by het openen van den zelve bleek het te zyn een patent van zyne Hoogheid in ordinaire forma met attache van de Amersfoortsche Staatsleden, om den Collonel *Quadt* met zyn onderhebbende manschappen (zonder quantiteit of namen der Battaillons te beschryven) *binnen Wyk in Guarnizoen* te ontvangen, voegende de gemelde Officier by het doorsteeken van het patent onder de Poort, nog deeze of soortgelyke woorden daar by; *dat indien men weigeren mogt, hy dan wel gelegenheid zoude vinden binnen te koomen, en dan niemand spaaren.* —— Aanstonds verzogt de Commandant, dat de Vroedschap vergaderen mogt; 't welk geschiedde, bragt het patent in dezelve, en verzogt de Resolutien van den Raad daarop te mogen verstaan. — Intusschen kwamen de zoo Wyksche als Auxiliaire manschappen met alle de Officieren met volle wapenen op de loopplaats van het Raadhuis, en wierden onder geleide van Officieren ieder na hunne posten gebragt, waar heen zy kloekmoedig aftrokken. — Korte oogenblikken daar na vernam men met de uiterste ontroering, dat by de meerderheid des Raads besloten was om eene Commissie naar buiten te zenden, bestaande uit den Heer Commandant en Secretaris der Stad, om te verneemen, op

WYK BY DUURSTEDE.

Raport wegens 't innemen van Wyk.

WYK BY DUURSTEDE. *wat voet hy Commandant wilde in de stad trekken? Waar op den* Commandant der Troepes geantwoord heeft, *dat hy zich daar niet konde inlaaten, maar wel konde verzekeren, dat 'er geen molest of*

Rapport overlast aan iemand zoude gedaan worden, en eindeWyk. wegens 't delyk, dat hy tot nadere deliberatie toestond den tyd innamen van vyftien minuten, dat hy na dien tyd zyn Volk vanWyk. MET GEWELD ZOUDE BINNEN VOEREN, *en dan* GEENE DE MINSTE MENAGEMENTEN GEBRUIKEN; —— met welk antwoord de Gecomm. weder in den Raad kwamen, en het zelve ter kennis van Hun Ed. Achtb. bragten; waar op, na eenige deliberatien en debatten, by de meerderheid geresolveerd wierd, dat men de poorten zoude openen, en de Troepes, *mits geen molest of overlast doende*, zoude laaten binnen koomen; tegens welke Resolutie de Ondergeteekende zich met alle vermogen verzet, en getragt heeft zyne Medemaaden van die, naar zyn inzien, voor Stad en Burgery zoo verderflyke conclusie af te brengen, te meer daar de Ondergeteekende in het algemeen onder de Burgeren en Auxiliairen en alle de Officieren van den hoogsten tot den laagsten eene brandende begeerte vernomen had, om met den vyand handgemeen te mogen raaken, en hunnen moed en kragten tegens de Dwingelanden te beproeven. Doch hier niet in kunnende slagen, heeft hy zich gedrongen gevonden, hier tegen ten sterksten te protesteeren, met verzoek het zelve tot zyne decharge in de Notulen der Stad te insereeren. Hier op wierden de Commandant en Secretaris der Stad ilico gelast de genomene Resolutie van den Raad aan den Commandant der Troepes te communiceeren, en de poorten tot den inmarsch open te stellen; dan den Commandant *de Nys* difficulteerde hier in te bewilligen, ten zy aan hem door den Secretaris Copie van deeze Resolutie tot inmarsch wierde ter hand gesteld, om zich des noods ten allen tyden en alom te kunnen verantwoorden,

het

het welk by de genoemde meerderheid wierd toegestaan en door den Secretaris de Copie oogenblikkelyk aan den Heer *de Nys*, ter hand gesteld, terwyl vervolgens de Vergadering een einde nam. Wyk by Duurstede.

Deeze eindelyke Resolutie den Volke bekend wordende, wierd door het grootste gedeelte dezelve met veragting en ontroering vernomen, zoo dat zy hun geweer en wapenen van zich en voor het Raadhuis weg wierpen, om zich, met agterlating van alles, zoo veel mogelyk, door de vlugt te sauveeren. *Raport wegens 't innemen van Wyk.*

Waarin bynaalle hun oogmerk bereikt hebben, hoe zeer de Stad aan alle kanten van buiten bezet was, en de vyandelyke Troepes reeds bezig waren om binnen te trekken: behalven (zoo als daar na gebleken is) dat de Heeren *de Nys*, *Dellafaille*, *van der Kemp* en *de Wys*, ongelukkige slagtoffers geworden zyn, en door den Commandant *van Quadt* in het Huis van den Heer *Dellafaille* zyn opgesloten, en op de omzigtigste wyze bewaard en Krygsgevangen gehouden.

Ziet daar Edele Mogende Heeren! zoo kort mogelyk het gebeurde myner nu beklagenswaardige Stad en Burgery naar waarheid ter nedergesteld. Recommanderende dezelve aan de byzondere attentie en protectie van U Edele Mogende en na U Edele Mogende in de bescherming van God Almachtig aanbevolen te hebben, heb ik de eer te zyn.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Uwer Ed. Mog. Dw. Dienaar,

Utrecht den 12 *July* 1787.

(Was geteekend)

HENDRIK SCHILGE.

WYK BY DUUR-STEDE. De Gelderſche Hiſtoriſche Courant verhaalt deze inneming op zyne wyze aldus:

WYCK BY DUURSTEDE *den* 7. *July*. Wy zyn tot onze hoogſte blydſchap alhier van het juk van overheerſching verlost. Eergister ogtend omtrent half drie uuren, arriveerde voor de Stad het Regiment van Baden-Dourlach, met vier Compagnien van Stuart, den wakkeren Balneavis aan hun hoofd hebbende, benevens een detachement Artilleristen en twaalf Dragonders met een Wagtmeeſter, welke troupen om een uur van Neêrlandsbroek waren opgebroken, onder bevel van den Collonel Commandant UADT, en voorzien van enige ſtukken geſchut en twee bomketels, ten einde alhier garniſoen te houden tot nader ordre der Heeren Staaten. Het openen der poort geëischt zynde, ging de Majoor de Nys naar buiten en verzogt een uur uitſtel, waarop drie quartiers vergund wierdt. Men boodt vervolgens de Stad over te geven, onder voorwaarde, dat de burgermilitie zoude uittrekken met hun geweeren, vliegende vaendels en ſlaande trommen. Dit geweigerd zynde, en onze onderdrukkers niet verkiezende eenigen tegenſtand te bieden, is dit Corps zonder ſlag of ſchoot de Stad ingetrokken. De Ruitery rende aanſtonds naar de poorten en bezette dezelve van binnen, zoo dat al wat vlugten wilde, door de Gragt moest. Eenige zyn krygsgevangen gemaakt, waar onder DE NYS, LA FAILLE en de zo berugte Meniste Oproerprediker FRANCISCUS ADRIANUS VAN DER KEMP. Deze worden onder de bewaaring van twee Sergeanten in arrest gehouden, voor als nog in een kamer van een particulier huis. De gevonden voorraad van krygsbehoeften, beſtaat in 6 a 700 geweeren, 18 ſtukjes geſchut waarvan 2 bruikbaar, 3 vaendels, waar onder het bloedvaendel, benevens eenige quantiteit kruid enz. Gisteravond

eene

eene Commissie van de Heeren Staaten zynde aangekomen, heeft dezelve de geweeren geëxamineerd, en de oude Regeering weder hersteld en beëdigd, Men kan niet genoeg de discipline der troupen pryzen, zynde door de goede ordres der Officieren geene plundering hoe genaamd geschied De Orange-blanche-bleu vlag is overal uitgestoken, en alles dankt den Hemel en *draagt* ORANJE *in* WYCK. WYK BY DUUR-STEDE.

Den zelfden 6 July wierdt uit naam der Staten 's Lands van Utrecht deze Publicatie afgelezen:

De STATEN VAN DEN LANDE VAN UTRECHT, doen te weten: Alzo tot ons leedwezen en grievende smerte, gedurende eenen geruimen tyd, hooggaande ongeregeldheden en wanorder binnen de Stad *Wyck by Duurstede* hebben plaats gehad, zo dat een opgeruid, maar misleid gedeelte der Ingezetenen, aangezet door eenige weinige Vreemdelingen, geene betrekking tot die Stad hebbende, zich niet ontzagen, onderscheide reizen, den wettigen Magistraat te dwingen tot het nemen van zodanige besluiten, als hunne verkeerde begrippen van het nut der Maatschappy, en het belang van de Stad mede bragten, maar vervolgens eerst twee, en daarna zes wettige Raden der evengemelde Stad, feitelyk van hunne Raadsplaatzen ontzet, en, eigener authoriteit, anderen in derzelver plaatzen, op een by hun zelfs ontworpen zogenaamde Stedelyk Regeerings-Reglement, hebben aangesteld; en niettegenstaande wy by onze Publicatie van den 12 April des vorigen Jaars de uitzettinge van die Raden, en de aanstellinge van anderen, hadden gecasseerd, en verklaard te houden voor geheel wederregtelyk, nul en van onwaarde, met verbod aan de Persoonen, in hunne plaatze in den Raad ge-

WYK BY DUURSTEDE.

Publ. ter herstelling te Wyk.

gesteld, eenige acte van Magistrature, te executeeren, nogtans zyn voortgegaan, zich opentlyk tegen onze rechtmatige bevelen te verzetten, de Justitie te stremmen, en eenen onschuldigen Pander, in Officio verserende, maanden lang, gevangen te houden, zich tegen ons te wapenen, 's Lands penningen te roven, en onnuttelyk te verspillen, de goede Ingezetenen te onderdrukken, de Landen met alles vernielende Inundatien te bedreigen, en alzo geweld en onrecht ten top te voeren, waardoor wy dan eindelyk, hoe zeer alle onze handelingen steeds het kenmerk van gematigdheid en toegevendheid droegen, onzes ondanks genoodzaakt zyn geworden, op middelen bedacht te wezen, om de onderdrukte Ingezetenen te verlossen, de rust en goede orde dadelyk te herstellen, het revolteerend gedeelte der Burgeren en Ingezetenen tot de gehoorzaamheid van 's Lands Wetten, weder te brengen, en die vryheid en veiligheid aan een jeder te doen genieten, op welke, elk Lid der Maatschappy, eene onwegenzeggelyke aanspraak heeft;

ZO IS 'T, dat wy Geëligeerde Raden, Edelen en Ridderschap benevens de Gecommitteerden van de Steden *Utrecht*, *Amersfoort* en *Rheenen*, als by eigenwillige absentie van Gecommitteerden van de Steden *Wyk by Duurstede* en *Montfoort*, representeerende den eenigen en wettigen Souverain over de Stad, Steden en Landen van Utrecht, om tot die heilzaame eindens te geraken, en eenmaal paalen aan het geweld en de onderdrukking te stellen, tot voorkoming van het totaal bederf der Stad *Wyk by Duurstede*, hebbende goedgevonden Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heer Prins Erfstadhouder dezer Provincie te verzoeken, die Stad van eene behoorlyke bezettinge te voorzien, en eene Commissie uit ons midden te benoemen, om de wettige Regeering te herstellen, en den loop der Justitie wederom in activiteit te brengen, by dezen andermaal verklaren te casseeren en te annul-

len-

heeren de wederrechtelyke uitzettinge der Raden, *de Jonckheere*, *Curtius*, *Verhel*, *Frykenius*, *Bruin*, *van Mierloo*, *van Bern* en *de Ruiter*, en de onwettige aanstellinge van zodanige Personen, als in derzelver Plaatzen mochten zyn aangesteld, benevens al het gene door hun in die qualiteit onwettig is geresolveerd en gedaan, dezelve Persoonen, gelyk ook alle zodanige der Burgers en Ingezetenen, welke in hunne onwettige aanstelling deel genomen hebben, van een prætenselyk gedanen Eed ontslaande, met ernstige vermaninge aan hun, en allen anderen Burgeren en Ingezetenen, geene andere voor wettige Raden der Stad *Wyck by Duurstede* te erkennen, dan de Heeren *Verhel*, *Frykenius*, *de Jonckheere*, *Bruin*, *Curtius*, *van Bern*, en *de Ruiter*, als de eenige, welke op den constituoneelen voet gecontinueert zyn, mitsgaders verder de zulke, die op eene wettige wyze tot Raden zullen worden aangesteld; gelyk wy al verder ieder en een iegelyk willen gewaarschouwd hebben, en op het ernstigste gelasten, zich als stille en vreedzaame Ingezetenen te gedragen, den behoorlyken eerbied aan de wettige Magistraat te bewyzen, en tot de observatie en gehoorzaamheid aan 's Lands Wetten weder te keeren, op pœne van by overtredinge, zonder eenige conniventie, ingevolge van de Placaaten van den Lande gestraft te zullen worden.

WYK BY DUURSTEDE. *Publ. ter herstelling te Wyk.*

En op dat niemand hier van eenige onwetenheid voorwende, zal deeze worden gedrukt, afgekondigd, en aangeplakt naar behooren.

Aldus gedaan te *Amersfoort* den 6 July 1787.

(*was geparapheerd*)

J. A. VAN WESTRENEN. vt.

(*Onderstond*)

Ter Ordonnantie van myne voorn. Heeren de Staten.

DE

WYK BY DUURSTEDE. De Commandant van het Amersfoort Genootschap thans te Wyk zynde, genaamd *De Wys*, was ook gevangen genomen, maar wierdt spoedig op zyn woord van eer ontslagen. Eene menigte verzwarende omstandigheden en gewelddadigheden, zyn in veele dagpapieren verhaald, maar vervolgens meestal herroepen. De inneming is zonder slag of stoot geschied; aan geen mensch, behalven de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* en *de la Faille*, die in bewaaring zyn genomen, is eenig leed, zelfs geen zuur gezigt wedervaaren. Het volk, zo spoedig niet kunnende geinkwartierd worden, was door de Stad op de straaten tegen de huizen en in de stoepen verspreid. De Heeren Raden *Osschenberg* en *Beerenburg* waren door het vlugten in een sloot geraakt, dog zyn daar uit gered. De Burger *Auxiliairen* hunne wapenen weg geworpen hebbende, vlugtten over de muuren en door de gragten der Stad. Om alle wanorde des Krygsvolk voor te komen, was aan het zelven, zo zy zig stil en betamelyk gedroegen, een maand soldy tot eene belooning toegezegd, het welk hun ook is geworden, zynde geen een glasruit gebroken. De vreugde was hier algemeen, en op dezen 6 July hadt het meer het aanzien van eene Stad, alwaar het kermis was, dan die tegen wil en dank ware ingenomen. Wy verzekeren dit op de trouw van de alleregtste berigten. Want het was 'er verre van daar, dat alle de Burgers in het voorgevallene hadden toegestemd, of dat allen met bemoeijenisse van den Predi-

kant te Leyden, den Heere *van der Kemp*, die hier de post van Kaptein bekleedde, en de grootste oorzaak van al het gebeurde geweest is, te vrede waren. Maar de ongewapenden konden het gewapend gedeelte, het welk ook door *Auxiliairen* van buiten ondersteund wierdt, niet wederstreven. Onze onzydigheid en pligt gebiedt ons deze omstandigheden niet te verzwygen nog te verbloemen. Men oordeele dus over de Opregte Nederlandsche Courant, welke het publiek door deze valsche tydingen misleidde.

WYK BY DUURSTEDE.

NADERE BRIEF *uit* UTRECHT *van den* 7 *July*.

Tot nu tot is de Rhyngraaf niet uitgetrokken, maar de *Vaart* is versterkt: men vreest, dat *Willem van Oranje*, die Maandag in zyn Camp te *Zeyst* zal Commandeeren, nu op *Vianen* zal afgaan; zo hy geene andere Desseinen in den zin heeft.

Men verneemt verders, dat de Burgemeester *Ossenberg* van *Wyk* op zyn vlugt ontdekt, aangehouden, en terug gebragt is, en onder bewaring zit: De Heeren *de Nys*, *van der Kemp*, *de la Faille* en *de Wys*, de laatste een *Amersfoorder*, die, reeds voor lange van daar had moeten vlugten, alle zeer naauwkeurig bewaard worden en zeer zeker deezen Namiddag na *Amersfoort* zouden vervoerd worden: welk hun Lot zyn zal, is ligt te denken. Intusschen worden de Burgers ook het vlugten zo veel mogelyk belet, vier derzelver, welke zich retireerden, zyn door de Militairen agterhaald, en alle onder de voet geschoten: het Zoontje van den Heer *van Kesteren*, een Knaapje van omtrent 9 Jaren, zich willende Sauveeren, en zich ten dien

WYK BY DUURSTEDE. dien einde van een Muur laatende afgleiden, is, ô Gruwel! het Hoofd afgehouwen. Het effective plunderen had nog wel geen plaats, maar men was echter druk bezig met de Burgers, Geld, Zilver, en diergelyke zaaken af te dwingen. Hollanders! zult gy nog uwe Mede Vaderlanders niet wreeken, en U verzekeren van hem, die in 't openbaar en in 't geheim met zulk een vervloekt Moordrot zaamenspant? laat hunnen Persoonen verantwoordelyk zyn voor 't Leven van zo veele Braven, die nu na 't Moordschavot gesleept zullen worden; en moeten die sneeven, laaten zy dan ook sneuvelen.

By het innemen dezer Stad, heeft men alhier gevonden, twee metaalen en agt yzeren stukken kanon, zeer veele patronen, druiven, blikken doozen enz. 100 groote geweeren, patroontassen enz. welken op het Stadhuis gebragt zyn, en vervolgens nog 256 geheel nieuwe geweeren, die in het Gasthuis in bewaring stonden.

Ook zyn drie vaandels gevonden; het eerste is wit met drie leliën, en het devies *Pro his morimur*, dat is: *Voor dezen sterven wy.*

Het tweede groen, het devies *Terror Tirannidis*, dat is: *de Schrik der Dwinge-landy.*

Het derde rood, het devies *Handvesten en Privilegien*, ook *Majestas Populi.*

Den 7 July is, op last der Staten, thands te Amersfoort vergaderende, de Regeering alhier veranderd; zynde door een gedeelte der Burgery weder afgezette Regenten in hunne posten her-

herſteld, en tot Burgemeesteren benoemd, WYK BY
A. de Joncheere en *Ysbrand Bruin*, en tot DUUR-
Vroedſchappen uit de afgezette Raden, de STEDE.
Heeren *Verbell*, *Frykenius*, *van Bern*, *de Ruiter*, en *Curtius*, en nieuw aangeſteld de Secretaris *van Schaik*, *Koningsfelt*, *Maas Hey*, *J. du Bois*, en *Dirk Bonsbakker*. Na deze aanſtelling wierdt 'er terſtond eene Publicatie afgekondigd, om de voorn. perſoonen als de wettige Magiſtraat te erkennen, met afſchaffing en vernietiging van het by de vorige Regeering vastgeſteld Stedelyk Reglement voor deze Stad. Dien zelfden avond kwam alhier eene Commisſie van hooggemelde Heeren Staten, beſtaande uit de Heeren *van Westrenen*, *van Sterkenburg*, *Lynden van Lunenburg*, en den, door de Burgery van Utrecht afgezetten, Raad *Verſchoor*, vergezeld door den Ridderſchaps Secretaris *Gobius*.

Den 8 July is ook aan de Predikanten een Formulier van voorbidding ter hand geſteld, waar by zy gelast zyn te bidden voor de Staten 's Lands van Utrecht, thands te Amersfoort vergaderende, als den alleen wettigen Souverein dezer Provincie, voor de Perſoon en belangens van *Willem den V*, als Erfſtadhouder, en voor de thands aangeſtelde wettige Magiſtraat dezer Stad. Ook is hun tevens gelast, eene dankzegging te doen voor de herſtelling der rust alhier: het welk een en ander door de Heeren Predikanten is volvoerd.

Men is hier ook druk bezig met het ma-

ken

WYK BY DUURSTEDE. ken van eene verschansing, ten einde deze Stad te dekken, en voor overstroming te beveiligen. Ook heeft men de Burgery ontwapend. De gevangen genomen Heeren worden nog ten naauwste bewaard.

Den 10 July zyn de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* van hier naar Amersfoort in een koets overgebragt, onder geleide van eenige Dragonders. Vervolgens is eene algemeene *amnestie* of kwytschelding afgelezen, uit welken niemant, zelfs niet de Heeren *de Nys* en *van der Kemp* zyn uitgesloten, die egter in *civile* bewaaring zullen gehouden worden tot verhaal der schadens, die mogten blyken door hun gedrag aan de stad Wyk te zyn toegebragt. De Heer *de la Faille* is volkomen op vrye voeten gesteld. Zie hier de Publicatie zelve.

DE STAATEN VAN DEN LANDE van UTRECHT, doen te weeten, alzo zederd eenen geruimen tyd verregaande Ongeregeldheden, Geweldenaryen en oproerige Bewegingen binnen de STAD WYK BY DUURSTEDE hebben plaats gehad, zo dat eenige Burgers en Ingezetenen, gehoorgevende aan de verderfelyke inblazingen en opruijingen van eenige ambitieuse Vreemdelingen, zich niet ontzagen, de pligtmatige *gehoorzaamheid* en den verschuldigden *eerbied* aan den *wettigen* Magistraat te ontzeggen, het grootste gedeelte van den Raad feitelyk van hunne Raadplaatsen te ontzetten; daar na eene geheel nieuwe Regeeringswyze, ingevolge van een by hun, door *inductie van die Vreemdelingen, met verkeerde inzichten ontworpen*, Regerings-Reglement te intro-

troduceeren; het zelve plegtig te beëedigen en *zich zelven eenen nieuwen Magistraat* te verkiezen; maar ook boven dien, *niettegenstaande onze herhaalde* LANDSVADERLYKE *vermaningen en waarschouwingen*, in Vilipendie van 's Lands Wetten en onze BILLYKE SOUVERAINE BEVEELEN, zyn voortgegaan zich opentlyk tegen onze *wettige Authoriteit* en *de uitoeffening eener* ONZYDIGE JUSTITIE te verzetten, hunne goede Medeburgeren te helpen onderdrukken en GEWELD en ONRECHT ten top te voeren: waar tegen Wy eindelyk, na alles vergeefsch te hebben beproefd, genoodzaakt zyn geworden tot voorkominge van het totaal bederf van de Stad en ruine van zo veele andere goede Ingezetenen van dien, *toereikende Middelen* te emploiëeren, ten einde de verdrukte Ingezetenen te verlossen; het gezag der Wetten te herstellen en ieder by zyne Voorrechten en Vryheden te bewaren, en den weg der Justitie wederom te openen, gelyk wy dan nu ook die Vreemdelingen en Ingezetenen aan de *wederverdiende* straffen van REBELLIE, SEDITIE en andere Misdaden, waar aan dezelve zich hebben schuldig gemaakt, billyk zouden kunnen overlaten, indien wy tegen hen, na rigeur der Wetten, wilden doen procederen.

WYK BY DUURSTEDE.

Publ. tot amnestie enz.

ZO IS 'T, nochtans, dat Wy in aanmerking neemende, hoe veelen van hun bereids aan onze Gecommitteerden hebben doen blyken van haar oprecht berouw en leedwezen, met belofte van haare gehoorzaamheid en getrouwigheid aan de Regeeringe volgens haaren *schuldigen pligt* te zullen bewyzen, daarby overwegende, dat velen van hun in het ter uitvoerbrengen van voorschreeve onwettige veränderingen, door de aanstooking van Vreemdelingen, onder valsche voorwendselen zich hebben laaten misleiden, en alzo *schier onwetend* tot eenen opstand tegen de hooge Overheid en het plegen van enorme misdaden zich hebben laten vervoeren, en boven dien considereerende, hoe Wy,

WYK BY DUURSTEDE.

Publ. tot amnestie enz.

alleenlyk 's VOLKS WAARAGTIG WELZYN en DUURZAAM GELUK *bedoelende*, geen ander oogmerk hebben, dan de HERSTELLINGE DER RUST EN GOEDE ORDER en het Maintien van de Hoogheid der Provintie, benevens het gezag der Wetten; hebben goedgevonden den weg van *Clementie* en *Gratie*, boven die van rigeur van Justitie te præfereeren, en alle en een iegelyk te vergunnen en te accordeeren eene GENERAALE AMNESTIE, KWYTSCHELDINGE en REMISSIE van al het geen ter gelegenheid van de voorschreeve Troubles in oproerige bewegingen binnen de Stad WYK BY DUURSTEDE eenigzins is bedreven of misdaan, zo wel als van zodanige Actiën, als ter zake van dien bereids door het Officie-Fiscaal geinstitueerd en als nog aanhangelyk zyn, gelyk Wy dezelve *Amnestie*, *Kwytscheldinge* en *Remissie* uit ZONDERLINGE GRATIE, accordeeren mits dezen, *niet willende*, dat iemand daar over in Rechten of daar buiten zal worden vervolgd, en onder welke *Amnestie* Wy ook willen begrepen hebben de personen van ADRIAAN DE NYS en FRANCOIS VAN DER KEMP, thans *Gearresteerden* binnen de Stad WYK BY DUURSTEEDE, niet tegenstaande dezelve zich, door alle hunne gedragingen, en door de Ingezetenen tegen derzelver wettige Overheid op te stooken, en tot eenen openbaaren tegenstand te animeren, deeze *Hunner Ed Mog*. gratie *het allerminst waardig* gemaakt hebben, OM WELKE REDEN *Hun Ed. Mog zich ook verplicht oordeelen zorge te dragen, dat immers gedurende de tegenwoordige Troubles, geene meerdere dergelyke Misdryven, door dezelve gepleegd kunnen worden*, en ten dien einde hun provisioneel in *secuure bewaringe te houden*.

Doch van welke Amnestie Wy nogthans uitgezonderd willen hebben alle die genen, welke zich na dato deezes aan eenige dergelyke Misdryven van OPSTAND *tegen* DE HOOGE EN WET-

TI-

TIGE OVERHEID of MAGISTRAAT der Stad zullen schuldig maaken, voor welke Wy het willen gehouden hebben, als of deeze Acte van *Remissie* en *Amnestie* nooit geëxteerd hadde, gelyk wy dan ook boven dien verklaren, dat van deeze ONZE GRATIEUSE CONCESSIE zullen worden geëximeerd en uitgesloten, alle zodanige Burgeren en Inwoonderen der Stad WYK BY DUURSTEEDE, welke uit vreeze van rechterlyke vervolginge als andersins gevlugt zynde, zich binnen den tyd van 14 dagen, na het afkondigen deezes, niet weder binnen de Stad by hunne Huisgezinnen begeven, hoedanige wy zullen aanmerken, als ONZE CLEMENTIE te hebben VERSMAAD, en willen, dat dezulke over de begaane Misdaden naar de Wetten van den Lande in rechten betrokken en vervolgd zullen worden, ten waare dezelve konden doen blyken van deeze Amnestie geene kennisse gehad te hebben.

WYK BY DUURSTEDE. *Publ. tot amnestie enz.*

Blyvende nochtans ongepræjudicieerd en gereserveerd alle civiele Actien tot recuperatie der Schade en Nadeelen, welke bevonden zullen worden aan 's Lands Kasse, aan de Stad, ofte aan particuliere Ingezetenen door deeze of geene te zyn toegebragt.

En op dat een iegelyk hier van naar behoren kennisse moge bekomen, zal deeze worden gedrukt, en binnen de voorschreeve Stad WYK BY DUURSTEEDE worden afgekondigd en aangeplakt, ter plaatze alwaar zulks te geschieden gebruikelyk is.

Aldus gedaan te AMERSFOORT, den 9 July 1787.

(*was geparapheerd*)

J. A. VAN WESTRENEN. vt.

(*onder stond*)

Ter Ordonnantie van Welgemelde HEEREN GEDEPUTEERDEN.

WYK BY DUURSTEDE.

(*was getekend*)

Abs. Secr. PH. RAM.

Hebbende op 't Spatium gedrukt het Cachet van Welgemelde Heeren Gedeputeerden in een Roode Ouwel, met een Papiere ruite overdekt.

MONTFOORT.

Een aantal Burgers, verkleefd aan de Oude Staatsgesteldheid, heeft in het laatst van July geweigerd den nieuwen Schutters Eed af te leggen. Dus heeft de Regeering bystand verzogt van de Staten, te Utrecht vergaderende. Hier op is een Detachement van 15 Dragonders met een Officier en een Corporaal naar deze Stad gezonden. Niet te min blyven de weigerende by hunne weigering volharden. Ondertusschen blykt weer, dat, ten minsten in dit geval, geen zwarigheid gemaakt is, om besoldigd Krygsvolk tegen Burgers af te zenden.

FRIESLAND.

LEEUWARDEN.

Den 28 July heeft de Raad ter Admiraliteit, met eenparigheid van stemmen, besloten, eenen brief aan Hun Hoog Mog. af te zenden, houdende voorslag van eene Nominatie van twee Heeren tot eenen tweeden Secretaris, by wege van *adjunctie* aan den Heere

Heere Secretaris *van Beyma thoe Kingma*; LEEU-
daar toe voorstellende de beide Heeren *L. van* WAR-
Beyma en *E. M. van Beyma*, Zoonen van DEN.
den gemelden Heer Secretaris.

De Grietman van Leeuwarderadeel, *Albo van Burmania*, heeft by Memorie aan den Hove Provinciaal te kennen gegeven, dat de Genootschappen van Wapenhandel te Steins, Hyum, Finkum en de Leye, niettegenstaande zyn uitdrukkelyk verbod, gegrond op de Placaaten van September 1786, zich niet ontzien hadden van op Zondag den . . Juny te vuuren, en dat hy Grietman nu verzogt te mogen weten, wat hy moest doen. Waar op hy ten antwoord ontvangen heeft, *dat het Hof deze zaak beschouwde van zodanige natuur, dat zeer wel by het Nedergericht kan worden afgedaan, aan 't welk overgelaten wierdt, om daar in naar goeder Justitie te handelen.*

Den 29 July, des namiddags, is de sententie tegens *Jan Zweerus*, Landbaas op de Admiraliteits Werf te Harlingen, en zedert 18 maanden alhier gevangen, by den Hove van Friesland uitgesproken, zynde dezelve gebannen 6 Jaaren in het Tugthuis en 25 Jaaren het Land uit, met verwyzing in de kosten en misen van de Justitie en den Procesfe.

Wy zullen eenige verrigtingen van den

LEEU WAR-DEN. Landdag in deze maand July hier gehouden, mededeelen.

Op het vierde point, rakende eenen brief van beklag der Staten van Utrecht, over het gedrag der Heeren Gedeputeerden wegens deze Provincie ter Generaliteit, heeft het Kwartier van Oostergoo het navolgend advys uitgebragt.

ADVYS van OOSTERGOO, op 't vierde poinct.

By Resolutie ter Generaliteit in te trekken het advys, door de Meerderheid der toenmaals præsente Gecommitt. wegens deeze Provintie, ter vergadering van H. H. Mog. uitgebragt den 11*de* der vorige maand, op eene ter Generaliteit ontfangen Missive van de Heeren Gedeputeerden Staaten van de Provincie van *Utrecht*, geschr. te *Amersfoort*, den 9, daar te vooren; gelyk mede het advys, door dezelve Gecommitteerde uitgebragt den 14*den* derzelve maand, houdende provisioneele admissien der Heeren *T. v. Amerongen*, *d'Averhould* en *Strick van Linschoten*, breeder in de Notulen van die daagen voor handen; en wyders ter Generaliteit te declareeren, dat Hun. Ed. Mog. geene Staaten van den Lande van *Utrecht*, erkend hebben, en nog erkennen voor wettig, dan de Heeren Staaten, thans nog en eenigen tyd te *Amersfoort* vergaderd; wordende de Gecommitteerden weegens deeze provintie gelast, om, met concurrentie der anderen Provincien, op de geschikste wyze te maaken, dat de onwettig gecompareerde Leeden uit eene zig opgeworpen hebbende Staats vergadering, binnen *Utrecht* gehouden, de deliberatien van Hun Hoog. Mog. niet koomen te stooren, nog daar aan eenig deel hebben.

Wy-

Wyders by Resolutie te approbeeren de gehoudene conduite der extraord. Gecommitt. wegens deeze Provincie, *Grovesteins* en *v. Haaren*, op den 18 derzelver maand gehouden, door zig eene gelyke Stem als ordinaire Gecomm. ter vergadering aan te maatigen, waar door eene nieuwe admissie van andere onwettige Leeden, uit de prætense Staats vergadering binen *Utrecht*, ten tweedemaal geten teerd, is tegengehouden, tot dadelyke voorkoming van de grootste verwarringen en nadeelen, den Lande daar door gedreigd wordende.

LEEUWARDEN.

Advys van Oostergoo.

Zynde het Quartier voorts van oordeel, dat om alle onzekerheid in het vervolg omtrent de computatie der Stemming van extraord. Gecomm. ter Generaliteit verschynende, weg te neemen, by die zelfde Resolutie, behoord bepaald en vast gesteld te worden, dat in het algemeen extraord. Gecommitteerden wegens deeze Provintie ter vergadering van H. H. Mog. wel toe komt, een adviseerende, maar geene concludeerende stem; wordende egter aan de tegenwoordige Heeren, wegens deeze Provincie Gecommitteerd tot regulеering der Quotaas en Defensie-Weezen, in 's *Hage* sittende, zoo lange die Commissien duuren, toegestaan, rang, sessie en eene concludeerende stem ter Generaliteit, in alle voorkomende zaaken, ook geduurende de recessen hunner Commissien, op den zelfden voet als de ordinaris Gecommitteerden.

Het zelfde Kwartier heeft het verrigte by den Raad van State, in het niet ter uitvoer brengen van het onlangs by Hun Hoog Mog. beslotene, nopens de Militie, *geapprobeerd* en *gelaudeerd*: „ verwagtende voorts van „ de cordaatheid der Vaderlandsliefde van „ dat Collegie, om ten allen tyde, het be„ houd en de ware belangens van de Repu-

 „ bliek,

LEEU-WAR-DEN. „ bliek, in deze kommer volle dagen te „ blyven bewaren en behartigen, advyserende, om zulks by Missive aan welgemelden Raad, in gepaste termen te communiceren."

Daarentegen is de brief van de Staten van Utrecht, te Utrecht vergaderende, houdende verzoek om de brieven enz. vervolgens aan Hun Ed. Mog. te zenden binnen Utrecht, by alle de vier Kwartieren, *geseponeerd*.

Ook is op den brief van de Heeren van *Haarsma* en *Kuffler*, ter verdeediging van derzelver gedrag ter Generaliteit, door Oostergoo *geadvyseerd*, „ om de aanschryving van „ het Collegie aan Gecommitteerden ter Generaliteit, ten einde zig te gedragen naar „ de gemanifesteerde denkwyze van de Heeren Staten, derzelver Principalen, te approberen, en voorts by Missive te disapproberen het gedrag der voornoemde Heeren *van Haarsma* en *Kuffler*, omtrent dat „ subject gehouden, met Commissie op het „ minder getal tot de extensie: in welk advys „ de drie overige Kwartieren ingestemd hebben."

Den 10 July 1787. is by de Staten dit besluit genomen:

Extract uit het Resolutieboek der Ed. Mog. Heeren Staten van Friesland.

Door den Heer *van Aylva*, mede Gecommitteerde wegens deze Provincie, ter Vergadering van

LEEUWARDEN. *Res. van Friesl. nopens de Afgevaard. uit Utr.*

van H. H. Mog. per Expresse Copielyk overgezonden zynde een Missive van de Heeren Gedeputeerden Staten van *Utrecht*, geschreeven te *Amersfoort* den 9 Juny laatstleden, als mede een Extract uit het Register der Resolutien van H. H. Mog. de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, van den 11 daar aan volgende, beide concerneerende eene beschryving by Missive van den 9 voorschreeven, op naam van Burgemeesteren en Vroedschap der Stad *Utrecht*, aan alle de Staatsleden, Ministers en Bediendens in die Provincie gedaan, om te compareeren in de Heeren Staten Kamer binnen voorn. Stad, op Maandag den 11. daar aan volgende: is daar op en verders gedelibereerd zynde, op het voorgevallen ter Vergadering van H. H. Mog. op den 14 van meergem. maand Juny, aangaande de Admissie van de Heeren *J. Taats van Amerongen*, *J. A. d'Averhoult*, en *A. J. Strik van Linschoten*, wegens opged. Provincie door voorsz. Vergadering in de Stad *Utrecht* gehouden, ter Generaliteit gecommitteert, mitsgaders op de Advisen door de meerderheid der Heeren deezer Provincie Gecommitteerden ter Generaliteit, den 11 en 14 Juny vooren gedagt, respectivelyk daar op uitgebragt, en breeder in de Missive van de Heeren *Haarsma* en *Johan Kuyler*, en van den Heer *van Sylva*, over dat onderwerp aan Hun Ed. Mog. geschreeven, en voorts in de Notulen van H. H. Mog. voorkomende, en wyders overwogen zynde den inhoud van de Missive by de Heeren Staaten van den Lande van *Utrecht*, den 12 en 16 dier maand, rakende het voorzende uit *Amersfoort* aan Hun Ed. Mog. afgezonden, en vervolgens ter Vergadering van Hoogstdezelven ingekomen, geleezen, en in deliberatie gelegd, goedgevonden en verstaan ter Vergadering van H. H. Mog. in te trekken, gelyk Hun Ed. Mog. doen door dezen, het advys door de meerderheid der toenmaals presente Gecommitteerden, wegens deze Provin-

 cie

LEEUWARDEN. Res. van Friesl. wegens de Afgevaard. uit Utr.

cie ter Generaliteit uitgebragt, den 11 Juny voorsz. op de voorengedagte Missive van de Heeren Gedeputeerde Staaten van de Provincie van *Utrecht*, geschreeven te *Amersfoort* den 9 daar te vooren; gelyk mede het advis door dezelve Gecommitteerdens uitgebragt den 14 daar aan volgende, houdende de provisioneele Admissie der gemelde Heeren *Taats van Amerongen*, *d'Averhoult* en *Strik van Linschoten*, breeder in de Notulen van H. H. Mog. van die dagen voorhanden.

En is wyders geresolveert ter Generaliteit te declareeren, zoo als H. Ed. Mog. verklaaren by dezen, dat dezelve geene Staaten van den Lande van *Utrecht* erkend hebben, nog erkennen voor wettig, dan de Heeren Staaten thans nog en zedert eenigen tyd te *Amersfoort* vergadert, met last aan de Heeren dezer Provincie Gecommitteerden ter Vergadering van H. H. Mog. om met concurrentie der andere Provincien, op de geschikste wyze te waaken, dat de onwettig gecompareerde Leden, uit eene zig opgeworpen hebbende Staatsvergaderinge binnen *Utrecht* gehouden, de deliberatien van gedagte H. H. Mog. niet komen te stooren, nog daar aan eenig deel hebben. En zal Extract deezes aan de Heeren H. Ed. Mog. Gecommitteerden ter Generaliteit worden gezonden, om ten spoedigsten ter Vergadering in te brengen.

Aldus geresolveert op 't Landschaps Huis den 10 July 1787.

(*onder stond*)

Accordeert met voorsz. Boek.

In kennisse van My

(*was geteekend*)

J. VAN IDSINGA.

Ook

Ook is nog, omtrend de Afgevaardigden van deze Provincie ter Vergaderinge der Algemeene Staten, aldus besloten: LEEUWARDEN.

Extract uit het Resolutieboek der Ed. Mog. Heeren Staaten van Friesland.

Door de Heeren *van Haarsma* en *Johan van Kuffler*, dezer Provintie Gedeputeerden ter Vergadering van Hun Hoog. Mog., de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, ter kennisse van de Heeren Hun Ed. Mog Gedeputeerden gebragt, en voorts aan Hun Ed. Mog. voorgedraagen zynde, dat op den 18 July ter hooggem. Vergadering waren gelezen vier Credentiaalen op naam van de Staaten van den Lande van *Utrecht* te *Utrecht* vergaderd, op de Heeren *de Ridder*, *Pronkert*, *van Dam* en *Ossenburg*, om ter Vergadering van Hun Hoog Mog. sessie te nemen; dat zy Heeren Gecommitteerden by die gelegenheid, ten blyke van hunne cordaatheid, van hunne onpartydigheid en van hunne waare zugt om alles te contribueeren, om zo veel in hun was, concorrant met hunne Mede Gecommitteerden te binderen, en zo het eenigzins mogelyk was, met unanimiteit de stem van de Provintie uit te brengen, zy Heeren Gecommitteerden aan de Heeren Extraordinaris Gecommitteerden *Grovestins* en *van Haaren*, op hun verzoek eene concludeerende stem hadden geaccordeerd, en hunne naamen nevens de hunnen in de Notulen doen plaatzen, waar op geëffectueerd was; dat wegens deze Provintie voor Advis was uitgebragt, *dat zy Heeren Gedeputeerden wegens de Provincie van Friesland, schoon zy de Heeren Gedeputeerde wegens de Staaten van* Utrecht *te* Utrecht *vergaderd, op den gepasseerden Donderdag ter Vergadering van H. H. Mog. hadden geadmitteerd, op den voet als by hun Advis* Res. nopens de Gedeput. van Haarsma en van Kufler.

ten

LEEUWARDEN. Resumpens de Gedeput. van Haarsma en van Kuffler.

ten zelve dage in de Notulen geinsereert, gementioneerd stond, der meerderheid egter van de aanweezende Heeren Gedeputeerden van deeze Provincie verklaarden, de Admisfie der Leden uit die Provincie op bovengem. dag gedaan, te laaten voor rekening van die Gedeputeerden, welke daar toe hadden ingestemd; met verder Declaratoir dat zy zo lange de Heeren Staaten hunne Principaalen, de Staaten van Utrecht *te* Amersfoort *vergaderd, erkende voor de wettige Souverain van dat gewest; zy geene Gecommitteerden wegens die Provincie konden admitteeren, dan de zulke, welkers Commisfien uit den boezem der Gedeputr. Staaten van* Utrecht *te* Amersfoort *vergadert, zouden zyn gepresfteert.*

Alles breder in gem. Misfive van den 18 July voorkomende.

Is na deliberatie goedgevonden en verstaan de conduiten te approbeeren der Extraordinaire Gedeputeerden wegens deeze Provintie, *van Grovesteins*, en *van Haaren*, op dien dag gehouden, door zig een gelyke stem als ordinaris Gecommitteerden ter Vergadering van H. H. Mog. aan te maatigen; waar door eene nieuwe Admisfie van andere onwettige Leden uit de pretense Staatsvergadering binnen *Utrecht* ten tweeden maalen getenteerd, is tegen gehouden, tot dadelyke voorkoming van de grootste verwarringen, ten nadeelen van den Lande daar door gedreigt wordende; en is wyders om alle onzekerheid in het vervolg omtrent eene computatie der stemmen van extra Gecommitteerden ter Generaliteit verschynende, weg te nemen, geresolveerd en vast gesteld, dat in het gemeen Extraordinaris Gecommitteerden uit deezer Provintie, ter Vergadering van H. H. Mog. wel een adviseerende, maar geen concludeerende stem toekomt, wordende echter aan de tegenwoordige Heeren wegens de Provintie gecommitteerd tot reguleering der quotas het Defensie-weezen in 's Hage zittende, zo lang die Commisfien duuren, toegestaan rang, seasie, en een concludeerende stem

stem ter Generaliteit, in alle voorkomende zaken, ook geduurende de recesse hunner Commissie op den zelfden voet, als de Heeren Ordinaris Gecommitteerden, wegens deze Provinsie. LEEUWARDEN.

De Staten van Overysfel hadden eenen brief geschreven aan de Staten dezer Provincie, om voorziening en medewerking tegen de mishandelingen der Gelderfche Soldaten: welken brief wy hier na onder het Artikel van *Campen* zullen mededeelen.

Eenige Volmagten hebben daaromtrend den 11 July 1787 aldus geadviseerd:

Advis en Propositie, gedaan door de Ondergetekende Volmachten op het 36ste Point van den Extraordinairis Landdag van den 2 July 1787, zo uit de Adelyken als eigen Erfden Staat wegens de Grieteny, Hemelumer Oldevaert en Noordwolde, ten einde deze Propositie een Kwartiers Propositie konde worden, om aan de drie andere Kwartieren voor te draagen.

EDELE MOGENDE HEEREN!

De Ondergetekende VOLMACHTEN, thans ter dezer Vergadering representeerende de *Grieterye*, *Heemelumer Oldevaert* en *Noordwolde*, vinden zig nogmaals gedrongen ter Tafel onder het oog van *U. Ed. Mog.* te moeten brengen, terwyl de zaken thans tot die hoogte gerezen zyn, ja zelfs door eene Missive der Heeren Staaten van *Overysfel* aan ons is gecommuniceert, waar in dezelve Heeren Staaten kragtdadig onze Adsistentie verzoeken, en met duidelyke woorden daar

LEEUWARDEN. daar in zeggen, dat de Troepen ter onzer Repartitie staande. zich schuldig maken, aan Plunderingen en het plegen van verregaande *Excesfen*, en al het welke ook steeds is gepleegd in den voorledene Jaare, by het innemen der Steden *Hattem* en *Elburg*, waar op tot heden toe nog geen het minste onderzoek nog Orders door *Hun. Ed. Mog.* de Heeren Staaten dezer Provintie, aan zodanigen Militie gesteld zyn, ja zelfs, *Ed. Mog. Heeren!* MAKEN WY ONS SCHULDIG STIL ZITTENDE DEEL TE NEMEN IN DIE PLUNDERINGEN EN VERWOESTINGEN, *welke door onze Militie ter onze Repartitie staande gepleegd worden*. Om alle deze redenen, *Ed. Mog. Heeren*, vinden de Ondergetekenden Volmachten, zich gedrongen aan *U. Ed. Mog.* rondborstig te moeten declareeren en te insteren. „ Om aan de Troepen ter onzer Repartitie staande, *provisioneel* te „ gelasten, en te ordonneren, van gene Orders „ hoe genaamd te obedieeren, dewelke zullen „ strekken tot het innemen van eenige Steden of „ Landen van dien, van wie dezelve ook mogen „ worden gegeven, en verders ter Generaliteit onze „ Gecommitteerdens te gelasten, om die Troupes, „ die zich thans in de Provintie van *Gelderland* en „ *Utrecht* bevinden, en ter Repartitie van onze „ Provintie staande, dadelyk te doen marcheren „ naar de Generaliteits Landen, waar dezelve „ thans meer dan ooit nodig zyn, als ook van „ dezen onze Resolutie Copia over te zenden aan „ zyn D. H. als *Kapitein Generaal*, tot zyn narigt." En by aldien onverhoopt deze onze Propositie mogte worden gedeclineerd, zo refereeren de Ondergetekenden dezelve in het Kwartiers Resolutieboek *Westergo*, ter hunner decharge te doen insereren, met zodanig Protest en Aantekening daar benevens, als dezelve ter hunner verantwoording, wegens hunne Committenten, dienstig zullen oordeelen.

Advys nopens den brief van Overysfel.

Actum *den* 11 *July* 1787.

(*was*

(*was getekend*)

A. J. C. DE BERE, A. VRISE.

De Ondergetekende VOLMAGTEN van de Grietenye *'t Bild*, zich met bovenstaande Propositie in alle dele met 't daar by gedane Protest, en gereserveerde Aantekeningen geconformeerd hebbende, ingevalle die Propositie by de Meerderheid des Kwartiers gedeclineerd en verworpen wierde, zullen deze tot hunne decharge en ten geblyke daar van, in 't Kamerboek van *Westergo* doen aantekenen. *Adrys nopens de brief van Overysfel.*

Actum *den* 11 *July* 1787.

(*was geteekend*)

E. F. VAN AYLVA, R. SMITH.
J. ROORDA.

Dog dit advys en voorstel is afgeslagen, en besloten eenen brief aan de Staten van Gelderland, wegens de geweldenaryen van het Krygsvolk te schryven. De Grietman *Bere* heeft daar op in de Vergadering van Westergo voorgedragen, dat hy aan het hoofd van 2000 Friesen, die zig zouden hebben aangeboden, zou uittrekken, tot dekking van Overysfel. De Opregte Nederlandsche Courant N. 92. drukte zig omtrend de raadplegingen en besluiten der meerderheid der Staten van deze Provincie, aldus uit.

LEEUWARDEN *den* 20 *July*. Onze Aristocraten blyven hier by aanhoudendheid, dezelfde rol speelen, als de Geweldhebbers van *Amers-* *Leeuwarden.*

LEEUWARDEN *Amersfoort* en *Gelderland*, hoe zeer op eene meer listige en even zo onverdragelyke wyze, en deze Geweldenary kan in vryen *Friesfen*, zo naauw gezet op hunne Vryheid, en op hunne Rechten, niet anders dan van dag tot dag het billyk verlangen doen toenemen, om by gelegenheid, zich billyke wraak te verschaffen. Men hoort reeds in de monden van eenige Boeren, wanneer de Aristocraten niet inbinden, het mogelyk is, dat de ingezetenen zich liever voor *Oranje* zullen verklaren, en dan mogen de Aristocraten beven, hoe zeer men ook deze latere uitspoorigheid by het goede Volk ook wel zal voorkomen. De ware Republikain, en byzonder DE VRYE FRIES, moet zich zo min aan één als tien of meer verslaven; hy moet waarlyk *Vry* zyn, en volgens zyne wettige Constitutie, het genot zyner Vryheid hebben; besloten de Hollanders slegts al wat zy van ons moeten hebben, dadelyk op te eisschen, en daar boven het lang reeds geprojecteerde Verbod ter uitvoer te brengen, onze Provintie was ras gereed, en de Tirannen zouden zulk één rol niet spelen, waar van dezen wederom een nieuw staaltje zal bybrengen; Weet dan dat door eenige beproefde Volksvrienden ten Landsdage is ingebragt, en gedaan het volgende: enz.

Hy voegt 'er nog in dat zelfde N. 92. nader by:

Intusschen kan elk zien, dat de VRYE FRIES weer begint te ontwaken, en wee, nogmaals, de Dwingelanden, als het Volk eens klaar derzelver verleiding en bedrog bemerkt; het is reeds wonder, dat zy niet reeds lang de wraak des Volks ondervonden hebben, want het geweld is hier ten top, even zo erg als te *Amersfoort* en in *Gelderland*: dan een geluk, de oude moed begint te herleven, en het Volk zal zyn verslapte veerkragt wederom wel ras hersteld hebben.

Men kan uit dusdanige staaltjes den aart dezer tyden kennen: vooral indien men in aanmerking neemt, dat aan de Courantiers veelal door de driftigste dryvers wierdt opgegeven, het geen zy moesten schreven. LEEUWARDEN

Den 11 July 1787 is nog by de Staten dit besluit beraamd.

Extract uit het Resolutie-Boek der Ed. Mog. Heeren Gedeputeerde Staaten van Vriesland.

Woensdag den 11 July 1787.

Is ter Vergaderinge ontvangen en geleezen, de Requeste van de Commandanten van de Regimenten Cavallery en Infantery, en van de Commandeerende Officier van de Compagnye Artilleristen, in deeze Provincie Guarnizoen houdende, te kennen gevende, dat de Desertie, onder de gemelde Troupes binnen korten zeer merkelyk was toegenomen, veroorzaakt, waarschynelyk, om redenen daar by ter nedergestelt, oordeelende dat het kwaad na maate de aanlokzelen en verleidingen vermeerderen, ook met te meerder yver en waakzaamheid moet worden tegen gegaan, hadden goedgevonden een Præmie te stellen van 50 guldens voor ieder Deserteur die ontdekt, en in handen van de Militaire Justitie gestelt word. *Resol. tegen desertie.*

Addresseerende zig ten deezen opzigte aan Onzen Collegie, ten einde door het zelve, zodanige Ordres moogen worden gestelt, dewelke ter bevordering van derzelver oogmerk, en ter weeringe van de Desertie nodig en dienstig zullen worden geoordeelt.

Waar op gedelibereerd zynde, is goedgevonden en verstaan, aan alle Gerechten binnen deeze Provincie aan te schryven, om alle Onder Officiers

LEEU- WARDEN

Resol. tegen desertie.

en Gemeenen, zoo Ruyters, Soldaten als Canonniers tot de gemelde Regimenten en Compagnye Artilleristen behorende, die meer dan twee uuren gaans van derzelver Respective Guarnizoenen zonder verlofs Pas op hun Territoir gevonden worden, te doen Arresteeren, en na Leeuwarden, op het Gewaldige Logement te doen overbrengen, hebbende de Supplianten aangenomen om de kosten van het transport, als na gewoonte te voldoen, en daar te boven voor ieder Perzoon, die als zodanig overgebragt word, te betaalen een Præmie van 50 guldens, om door 't Gerechte van die Plaats bekeert te worden, zoo als door het zelve zal worden goedgevonden.

Wordende wyders 's Lands Opzigters op de havens en grenzen deezer Provincie, op 't ernstigste gelast, om geene van de vorengemelde Militaire Onder Officieren en Gemeenen, dan na vertoning van hun Verlofs Pas, buiten de Provincie te laten vertrekken, en dezulke, die daar van niet voorzien zyn, aan het Gerechte aan te geeven, om by het zelve gearresteerd en overgebragt te worden, met bepalinge, dat in dat geval, de gemelde Præmie, by de Opzigters, die de ontdekkinge gedaan zullen hebben, genooten zal worden. En zal Extract deezes per Missive, aan alle Gerechten van Grietenyen en Steeden worden toegezonden, en wyders een diergelyk Extract uit te geeven, aan de Adjunct Hoofd Commis en Quartiers Commisen, met last om de Opzigters in deezen niet alleen tot hun pligt te houden, maar ook de nodige ordre te stellen, ten einde deeze Onze genomene Resolutie ten stricsten worde geëxecuteerd, zullende eindelyk een Extract deezes aan de Supplianten tot narigt worden uitgegeven.

Accordeert met voorschreven Boek.

In kennisse van my,

J. B. VITRINGA.

Den

Den 14 July 1787. hebben de Staten van Friesland wegens de aanhouding van Hare Koninglyke Hoogheid, Mevrouwe de Princesse van Oranje, dezen brief aan de Staten van Holland en Westfriesland geschreven: LEEUWARDEN

EDELE MOGENDE HEEREN!

Door eene Misfive van Z. H. den Heere Prince van Oranje en Nassau, en eene daar op volgende Misfive van Hare Koningl. Hoogheit Mevrouwe de Princesse, Hoogstdeszelvs Gemalinne, gelyk mede door het geresolveerde betrekkelyk dat zelve onderwerp ter Vergaderinge van Hun Hoog Mog. ter Onzer kennis gekomen zynde, dat bovengedagte Hare Kon. Hoogheit in Hare voorgenomene reise van Nimmegen naar 'sHage by en omtrent de Stad Schoonhoven door een aantal gewapende Burgers en Militairen is opgehouden, en dadelyk verhinderd deze Haare reise te voltrekken, hebben Wy niet willen afzyn dezen aan U Edel. Mog. aftevaardigen, en te betuigen Onze bevreemding over het gebeurde, en tevens Ons leedwesen over zulk een behandelinge, als Hare Kon. Hoogheit op Uwer Edele Mog. territoir heeft moeten ondergaan. *Brief aan Holl. wegens de aanhoud. van de Princes.*

Nimmer Edele Mogende Heeren hadden Wy kunnen denken, dat binnen deze Republicq aan een Persoon van zulk een hoogen afkomst, aan een Persoon, waar toe de Staat zulk een nauwe betrekking heeft, aan een Persoon, die op Haar Koninglyk woord verzekerde, geene dan Vredelievende, den Lande heilzaame, en Haarer verhevene hoedanigheden waardige oogmerken in Hare reise te bedoelen, zodanige læsive belemmeringen zouden zyn toegebragt, als Hoogstdezelve in Uwer Ed. Mog. Provintie heeft ondervonden; waar van ook het gevolg is geweest, dat Hare

LEEUWARDEN. *Brief aan Holl. wegens de aanhoud. van de Princes.*

Kon Hoogheit deze reise heeft moeten staken, en naar Nimmegen terug gekeert is.

Deze daad kan niet dan de diepste impressie by ieder bedaard en weldenkend mensch maken, terwyl hy hier uit ziet, dat de goede orde, rust, en veiligheid (waar op deze Gewesten onder het gezag en de geregelde bestieringe Hunner Overheden, en de voortreffelyke handhaving van billyke Wetten zo lange hebben mogen roemen, en den Nabuuren ten voorbeelde strekken) tans in sommige oorden van Nederland helaas! zo verre geweken zyn, dat aan de Gemalinne van den Erfstadhouder der zeven Provintien binnen dezelve gewapender hand belet word die vryheid te oeffenen, welke aan ieder individueel Persoon toekomt.

Niet minder gevoelig moet dit aan ieder der Bondgenoten zyn, wanneer zy aan de eene zyde nagaan, welk een effect zulk een eclante gebeurtenisse by vreemde Mogentheden moet doen, en dat aan den anderen kant veelligt door dit voorval de weg tot bemiddeling der verdeeltheden, die de Republicq zo ongelukkig verscheuren, en derzelver ondergang zoo baarblykelyk dreigen, hoe langer hoe meer verwyderd, en moeylyk gemaakt moet worden.

Wy bidden derhalven UEd. Mog., om met al dien ernst, welke de zaak in haren aart, en met opzigt tot de daar uit mogelyke gevolgen beschouwd, vereischt, het voorengemelde in serieuse overweging te nemen; en vervolgens alle zulke maatregulen te beramen en te werk te stellen, dat Hare Kon. Hoogheit behoorlyke reparatie voor 't voorledene ontvange, en Hoogstdezelve voor het vervolg bevryd blyve van ontmoetingen, welke ten eenemaal onbestaanbaar zyn, zo wel met de goede orde, die in een vry Land behoort plaats te hebben, als met de hoogagtinge en consideratie aan Haare Illustre Persoon allesins verschuldigt; ten einde ook daar door de middelen

ter

ter onderlinge bevrediginge gefaciliteerd, en afweeringe van verdere onheilen, en verwyderingen met vrugt bevorderc mogen worden. Waar mede &c. LEEUWARDEN.

Ook nog aan den Prinse Erfstadhouder dezen brief:

DOORLUGSTIGSTE VORST EN HEER!

Het onaangenaamste voorval van Haar Koningl. Hoogheid op Hoogstderzelver voorgenomene reise naar 's Hage bejegend met leedwesen gezien, en daaromtrent de by Ons ontvangene Missive van Uwe Hoogheid mede overwogen hebbende, is by Ons geresolveert daar over in gepaste termen aan de Heeren Staten van Holland en West-Vriesland te schryven, van welke Missive Wy by dezen Copia aan U Hoogheid toezenden. *Brief deswegen aan Z. Hoogh.*

Wy vleyen Ons, dat deze Onze instantien by welgemelde Heeren Staten eenen behoorlyken ingang zullen maaken, en dat de voorzieningen dien conform, als dan door dezelve te nemen, contribueren mogen, om alle verdere verwyderingen te voorkomen, en den weg te baanen ter byegginge van alle onenigheden, en herstellinge van rust in den Lande. Waar mede &c.

En eindelyk aan de Princesse van Oranje zelve:

DOORL. KONINGLYKE PRINCES!

Wy hebben wel ontvangen Uw. Kon. Hoogheids Missive geschreven aan Ons uit Nimmegen den 2 dezer lopende Maand benevens de Stukken daarbygaande.

Daar wy niet onverschillig kunnen of mogen zyn

 om-

LEEUWARDEN.

Brief der Staten aan de Princes.

omtrent het geen Persoonen, waar toe den Staat zulke aldernaauwste betrekkinge heeft, wedervaart, zo kan Uwe Kon Hoogheit ligtelyk bezeffen, hoe onaangenaam, en gevoelig Ons het voorval, dat Hoogstdezelve op Haare voorgenomene reise naar 'sHage in de Provintie van Holland bejegend is, wezen moet.

En het is uit aanmerkinge daar van, dat Wy Onze bedenkingen, en ernstige instantien aan de Heeren Staten van die Provintie met opzigt tot deze zaak gevoegd hebben by die van H. H. Mog in eene Missive, waar van wy by dezen Copia aan Uwe Kon. Hoogheit toezenden.

Wy wenschen van harten, dat welgemelde Heeren Staten niet in gebreke zullen blyven het voorledene behoorlyk te repareren, en in vervolg voor zoortgelyke ontmoetingen en verhinderingen in alle opzigten zorgvuldig te waken, en wy vleyen Ons dat deze ontmoetinge Uwe Kon. Hoogheid in alle gevallen nimmer zal afschrikken die vredelievende oogmerken ter herstel van rust, en harmonie, welke Hoogstdezelven zo plegtig betuigt heeft alleen te beoogen; op alle gepaste wyze te willen emploieren, en behartigen, ten einde eens eindelyk alle verwyderingen weggenomen, alle oneenigheden bygelegd, en alle onheilen, 'sLands gewissen ondergang, indien die blyven voortduuren, aankondigende, nog onder Gods Zegen, voorgekomen mogen worden.

Waar mede, Doorlugstigste Koninglyke Princes, wy Uwe Koninglyke Hoogheid beveelen in de bescherming van God Almagtig.

Leeuwarden den 14 July 1787.

Uwe Koninglyke Hoogheids Goede Vrienden.

De STATEN *van Vriesland*,

(*was geparapheerd*)

J. C. BERGSMA, vt.

Ter Ordonnantie van Hun Ed. Mog.

(*was getekend*)

A. J. V. SMINIA.

Voorts

Voorts is op de ingeleverde Memorie van den Pruisischen Gezant *Thulemeyer*, besloten: „ namens deze Provincie ter Generali„ teit te declareren, dat aan den Heer *Thu„ lemeyer* op deszelfs Memorie zoude beho„ ren te worden toegevoegd: dat H. Hoog „ Mog. by iterative Missives, de sterkste „ instantien aan de Heeren Staten van *Hol„ land* hebben gedaan, in hope van een ge„ wenscht succes; dan daar zulks, tot leed„ wezen van H. Hoog Mog. nog niet is ge„ reussеerd, mitsdien de gevolgen, welken „ uit dit geval kunnen profiueren, geheel te „ laten voor rekening van de Heeren Staten „ van *Holland*, en daar van geenzints ver„ antwoordelyk te zyn." LEEUWARDEN

Door een aantal Boeren, wel omtrend 60 sterk in Wymbritseradeel, is by Requeste verzogt, om zig te mogen in den Wapenhandel oeffenen. Voor als nog egter is op dit Adres geen antwoord gekomen.

Nopens de klagten van de Staten van Utrecht, te Amersfoort vergaderende, over de Wagtschepen van het Defensiewezen te Amsteldam, in de Zuiderzee, is by de Staten van Friesland goedgevonden: by H. H. Mog. voor te dragen „ om de Admiraliteiten te gelasten, eenige welgearmeerde Schepen in Zee te zenden, om die Kanonneerboten te vervolgen, en de Zuiderzee wederom veilig te maaken."

LEEUWARDEN. Eindelyk is toegestemd in de *petitie* van tweemaal honderd duizend guldens, voor de Officieren, welke aan Holland weigerende den Eed aan de Generaliteit te verlaten, om die reden door die Provincie van hunne posten ontzet zyn.

Omtrend de bemiddeling van Frankryk, door de Provincie van Holland, op voorslag van Amsteldam, en goedkeuring der meerderheid der Hollandsche Staatsleden, ter Vergaderinge der Algemeene Staten voorgeslagen, is by de Staten van Friesland den 21 July 1787 dit besluit genomen:

Door de Heeren deezer Provincie Gecommitteerden ter Generaliteit Copielyk overgenomen en ter deliberatie van H. Ed. Mog. gezonden zynde de Propositie, by de Heeren Gedeputeerden van de Provincie van Holland en West-Vriesland, op naam en expresse last van de Heeren Staaten hunner Principalen ter Vergaderinge van H. Ed. Mog. gedaan, houdende, dat de verdeeldheden onder de respective Bondgenooten thans tot die hoogte waren gereesen, dat tusschen dezelve, zonder de vriendelyke tusschenkomst van iemand, die een Bondgenoot van alle dezelve was, de heilzame Eendracht niet zoude kunnen worden hersteld, maar dat in het tegenovergestelde geval, door eene verdere verwydering der gemoederen het te dugten was, dat mogelyk wel binnen korten tyd de wederzydsche verschillen, zoo al niet eene geheele scheuring der Unie ten gevolge zouden hebben, ten minsten dezelve niet anders, dan ten koste van stromen Bloed vereffend zouden kunnen worden, terwyl men door de inroeping van de Mediatie van zyner Aller-

Chris-

Christelykste Majesteit als Bondgenoot der Republicq, onder den Zeegen van God Almachtig, met grond de heilzaamste gevolgen voor dit Gemeenebest konde verwagten, daar Hoogstgedagte Zyne Majesteit in den jongsten Oorlog met Engeland, zoo wel als in de geschillen met Zyne Keizerlyke Majesteit, Zyne welmeenendheid voor deeze Republicq met uitneemende bewysen had gemanifesteerd, en derhalven ook van eene Bemiddeling van Zyne Aller-Christelykste Majesteit, de eenige Bondgenoot van de geheele Republicq, de conservatie van de zoo zeer gewenschte Unie mogte verwagt worden, te meer, daar de Bondgenootschappelyke betrekking tusschen meergemelde Vorsten en dit Gemeenebest volstrekt vorderde, dat de wederzydsche Partyen van die zoo gelukkige Alliantie over en weder elkanders belang, bloey en welvaart op alle mogelyke wyzen tragten te bevorderen en voor te staan: en dat zy Heeren Gedeputeerden op de voorsz. gronden door hoog gemelde Heeren Staaten hunne Principalen gelast waren, aan H. H. Mog. voor te slaan, om ter bemiddeling der plaats hebbende geschillen tusschen de respective Provincien van deeze Republicq de Mediatie van Zyne Aller-Christelykste Majesteit, als Bondgenoot van 't geheele Gemeenebest, Staats wyze in te roepen, en Hoogstdezelven te verzoeken, dat het Zyne Majesteit mogte behagen Zyne goede diensten te willen aanwenden en interponeeren om de geschillen, tusschen de respective Bondgenooten subsisteerende, door hoogst dezelve bemiddeling by te leggen tot herstel van de zoo zeer gewenschte Eendracht en instandhouding van de voor alle de Provincien zoo belangryke Unie; insteerende welgemelde Heeren Gedeputeerden ten einde by H. H. M. dien conform, hoe eer zoo beter, en zoo draa doenlyk mogte worden geresolveerd.

Leeuwarden Besl. nopens de Mediatie van Frankryk.

Is gehoord het Rapport, door de Heeren H. E. M. Gecommitteerden in het Mindergetal, de

voor-

LEEU-WAR-DEN. voorschr. Propositie geëxamineerd hebbende, ter Vergaderinge uitgebragt goedgevonden en verstaan, de welgemelde Heeren hun Edele Mogende Gecommitteerden ter Generaliteit te authoriseeren en te gelasten, gelyk dezelve worden geauthoriseert en gelast by deezen, om aangaande het voorschr. onderwerp ter Vergaderinge van H. H. Mog. weegens deeze Provintie voor advis uit te brengen, dat H. E. Mog. considereerende de zorgelykste toestand, in welke de Republicq zig door inwendige verdeeldheden bevind, waar door te dugten staat, dat zoo 'er niet spoedig zodanige middelen worden by der hand genomen, als onder Gods Zeegen geschikt kunnen worden geagt, om de schromelyke gevolgen daar van voor te komen, de onstelde gemoederen tot bedaaren te brengen, en de twistende Parthyen te vereenigen, die verdeeldheden niets minder ten gevolge staan te hebben, dan de verbreekinge der Unie onder de Bondgenooten en de totaale ondergang van dit wel eer zoo zeer gezegend en gelukkig gemeene best; dewyl de aart der Burger twisten meede brengt, en de ondervindinge van deeze ongelukkige dagen bevestigd, dat wat de verdeeltheden langer aanhouden, wat de parthyen zig meer verwyderen en de haat en verbittering meer toeneemen: En dat men derhalven niet genoeg kan aandringen, om ten allerspoedigsten naar zodanige middelen om te zien en dezelve daar te stellen, ook geredelyk toe stemmen, dat onder die middelen met reden in aanmerking koomt de voorenstaande Propositie tot inroeping van de Mediatie van Zyne Allerchristelykste Majesteit en Bondgenoot van de Republyk, bovenal in gavalle de litigeerende parthyen in dezelve hunne keuze daar toe mogten vereenigen, hoogstgedagte Zyne Majesteit zig dat aanzoek liet welgevallen, en dat lastig en omslagtig werk wilde op zig neemen.

Besl. nopens de Mediatie van Frankryk.

Dan dat (behalven dat die onderlinge saamenstemming moet geconsidereert worden als een zo-

zodanig essentieel vereiste, dat die Mediatie zonder dezelve in dier voegen niet wel in aanmerking kan komen, daar dezelve aan geene daar by geconcerneerde Parthyen kan af behoort opgedrongen te worden) aan Hun E. M. in de deliberatien over deze Materie meer dan eene gewigtige bedenkinge is voorgekomen tegen het inroepen van eene magtige Nabuur tot bemiddeling van inwendige geschillen, bedenkingen van dien Aart, dat dezelve zonder nadere herrinneringe aan het doorzigt oog van H. H. Mog. niet zullen echappeeren, dat H. Ed. M. ondertusschen niet voorby kunnen aan de serieuse overweginge van H. E. Mog. voor te dragen, dat hoe zeer de Heeren Staaten van Holland en West Vriesland by voorengemelde hunne Propositie te rechte verheffen de blyken van welmeenendheid door 't Hof van Vrankryk aan de Republyk betoond, 't echter als zeker mag gesteld worden, dat ook andere naburige Mogendheden, met welke de Republyk in Vreede en Vriendschap is, even zeer 't oog gevestigd houden op den tegenwoordigen toestand van deeze onze Gewesten, en niet onverschillig zyn omtrent den uitslag van de daar in thans sweevende oneenigheden; nademaal dezelve ten geblyke daar van, gedurende de tegenwoordige troubles, meermalen het genoegen hebben gehad, om van wegens hare andere Naburen successivelyk te ontvangen de sterkste betuigingen van welmeenendheid en van verlangen, om de rust en eendragt in deezen Staat, wederom hersteld te zien: Dat het daarom (naar inzien) niet buiten alle bedenking is of 't wel raadsaam zoude zyn, ingevalle men tot inroepen van buitenlandsche Mediatie overging, zig in dat aanzoek alleen tot Zyne Allerchristelykste Majesteit met uitsluiting van alle andere naburige Mogendheden te bepalen.

LEEUWARDEN.

Besluit nopens de Mediatie van Frankryk.

Dat deeze en meer andere gewigtige Considera-tien hun verhinderen om zig voor als nog voor een Mediatie van buiten 's Lands te declareeren, zon-

LEEU-WAR-DEN.

Besluit nopens de Mediatie van Frankryk,

zonder vooraf te beproeven, of 'er nog geene middelen inwendig en meer gegrond op de Constitutie van de Republyk voor handen zyn, door welke deselve onder den Zeegen van God Almagtig, nog zoude kunnen worden gered, waar toe dan in aanmerking konde koomen het benoemen van een klein getal van de geaccrediteerste Persoonen uit de hoge Bondgenooten, met genoegzame authoriteit en vertrouwen voorzien, om in de eerste plaats by onderlinge schikking, zoo na mogelyk te reguleeren de geschillen tusschen de Provintien ontrosen, en verder die zaaken, waar over men niet zal kunnen Convenieeren, te submitteren aan eene Arbritage van Persoonen wederzyds te benoemen, en om in de tweede plaats, 't zy by onderlinge inschikkinge en tusschenspraak, of wel by submissie aan arbitrage, te bepalen de geschikste wegen en middelen, om de oneenigheden in de Provincien inwendig, waar en tusschen wien ook ontstaan, te assopieeren en by te leggen. En dat nadien deeze Provintie zig door Gods groote goedheid in die gelukkige Situatie bevind van tot nog toe onafgebrooken te hebben mogen genieten inwendige rust en Vrede, als mede van bevrydte zyn gebleeven van zodanige verregaande verwyderinge met hare Bondgenoten, dat tot vereffening daar van tot buiten gewone middelen toevlugt zoude moeten genomen worden, H. E. M. is voorgekomen dat die gelukkige toestand hun allezins bevoegd maakt, om by de twistende parthyen aan te dringen, om op 't amplecteeren van dergelyke middelen bedagt te zyn met aanbod, om, zoo dezelve eenigen ingang mogten vinden, zig over de wyze van invoering nader en breder uit te laten: Te gelyk in dien gevalle, deeze Provintie als door deszelfs inwendige rust en neutraliteit daar toe meest geschikt tot het houden dier Conferentien offereerende.

Dat in zulken gevalle H. E. M. dan voorts zouden vermeenen, dat ook die naburige Mogentheden

heden, welke door derzelver aanbod van Mediatie als anderzins blyken hebben gegeven van derzelver belang in de herstelling der rust binnen de Republyk, zouden behoren te worden verzogt, om den invloed en het vertrouwen, dat dezelve op deeze of geene der Bondgenoten, of op notabele Persoonen in de Republyk mogten hebben, te willen in het werk stellen, om dezelve te disponeeren tot onderlinge toegevendheid, en om af te zien, van alle zodanige gedragingen als geschikt zouden zyn, om de gemoederen meer en meer te verwyderen en alle middelen van verzoeninge onvrugtbaar te maken.

En zal ten voorschr. einde Extract deezes aan meergedagte Heeren Gedeputeerden dezer Provincie ter Vergaderinge van Hun Hoog Mog. worden toegezonden.

Aldus enz. den 21sten July 1787.

LAND-WAARDEN. *Besluit nopens de Mediatie van Frankryk.*

Zie hier nog eindelyk het protest van eenige Volmagten, van den 26 July 1787.

EDELE MOGENDE HEEREN!

De ondergetekende Volmagt van Westdongeradeel, alleen wegens de voorz. Grieteny ter Staats Vergadering præsent geweest zynde, by de deliberatien over de propositie van de Heeren Gedeputeerden van de Provincie Holland en Westvriesland, ter vergadering van Hun Hoog Mogende gedaan, tot het verzoeken van de Mediatie van zyne Allerchristelykste Majesteit, ter bylegging van de hoog gerezene geschillen in de Republicq, heeft tegen de conclusie by het Quartier, conform het uitgebragt rapport van het Mindergetal gevallen, geprotesteerd, reserverende zyne aantekening ten Quartiersboek, en zoodanige verdere demarches en maatregulen, als de ondergetekende als repræsentant der Grieteny, of des-

LEEUWARDEN. deszelfs Committenten in tyd en wyle nodig mogten vinden.

Protest van eenige Volmagten. En daar te boven op gelyke wyze geprotesteerd hebbende, tegen de conclusie gevallen op het 39 Poinct van dezen Extraord. Landsdag, rakende het arresteren van de Gemalin van den Stadhouder dezer Provincie, onder dezelve referves.

Zoo verklaart de ondergetekende van dit zyn gereserveerd Recht, in zoo verre thands en dus nog maar gedeeltelyk, gebruik te maken, met alhier aan te tekenen:

Dat de ondergetekende zich met de conclusie gevallen op het poinct der geproponeerde Mediatie, in het geheel niet kan conformeren, om redenen van welke de ondergetekende eenige, roerende sommige hoofdtrekken in het rapport van het Mindergetal aangevoerd, alhier zal noteeren.

De ondergetekende kan nimmer als eene zwarigheid tegen het vragen der Mediatie van zyne Allerchristelykste Majesteit erkennen, *dat andere naburige Mogenheden, met welke de Republicq* IN VREDE EN VRIENDSCHAP LEEFT, *even zeer als zyne Allerchristelykste Majesteit het oog gevestigd houden op deze Republicq*, vermits, zonder in te treden in eenige tauxatie der sentimenten, omtrent de Republicq by die naburige Mogenheden (in het rapport, schoon zoo het schynt om redenen niet genoemd, egter duidelyk genoeg aangewezen) gevestigd, het evident is, dat men niet zonder de grootste injustitie zoude kunnen denken, dat die Mogenheden even zoo weinig kennis van de Situatie van zaken zouden hebben, of zich in zaken zoodanig door woorden verwarren, als de Heeren van het Mindergetal by derzelver rapport doen, dat dezelve uit het oog zouden verliezen, het oneindig onderscheid, dat 'er is tusschen het *in vrede en vriendschap zyn*, en de naauwe betrekking van eene zoo intime alliantie als allergelukkigst tusschen de Kroon van Vrankryk en deze Republicq thans subsisteert.

In-

Integendeel geloofs de ondergetekende, dat deze passage in het rapport van het Mindergetal gebragt, en in de Staats Resolutie overgenomen, aan Zyne Allerchristelykste Majesteit de wettigste redenen van offensie en wantrouwen zoude moeten geven, ware het niet dat de ondergetekende uit de zoo menigvuldige alleredelmoedigste daden van Zyne Majesteit, en uit de kennis, die hoogstdezelve van de situatie van zaken alhier heeft, hoop had, dat Zyne Allerchristelykste Majesteit ook deze alleronvoorzigtigste uitdrukking liever aan onkunde, dan aan eenig kwaad oogmerk zal willen toeschryven, ten minsten verwagt de ondergetekende van de bekende nooit genoeg geroemde Edelmoedigheid van den Koning, dat dezelve nimmer aan de Vriesche Natie, als welke het allergrootst vertrouwen op zyne Majesteit heeft, als een schuld zal geattribueerd worden.

LEEUWARDEN.

Protest van eenige Volmagten.

De ondergetekende kan veel minder avoueren, dat eenige andere binnenlandsche middelen nog zouden behoren te worden beproeft, vermits de ondergetekende in gemoede overtuigd is, dat het Volk in andere Provincien, maar voor al in deze Provincie, zoodanig een gevestigd wantrouwen heeft op haare Regeering, dat men geene personen binnenlands zoude kunnen vinden, genoegzaam GEACCREDITEERT om 'er eenig succes van te wagten. De ondergetekende billykt voor al het wantrouwen, dat in deze Provincie by de Natie gevestigd is. Zy tog, die zig nog onlangs in verscheidene Staatsstukken, boven mate zelve, door UEd. Mog. hoorde verheffen, toen het op het verdryven van eenen gehaatten Hertog van Brunswyk aankwam; zy, die zich tegen den heerschzugtigen Stadhouder, die haar de stem van een dom en onkundig gemeen dorfde noemen, door UEd. Mog. zag verdedigen; zy, die toen haare stem, de stem van UEd. Mog. Committenten hoorde noemen; zy, die men toen op alle mooglyke wyzen tot de wapening hoorde uit-

LEEUWARDEN. Protest van eenige Volmagten.

lokken; zy ziet zich thans, nu UEd. Mog. het door haare hulp en steun, ja daar door alleen, zoo verre gebragt hebben, dat de toen der wet ontwasfene Stadhouder, onder UEd. Mog. bewind is te rug gebragt, op het vernederendst veragt; ja zoo verre zelfs dat niet slegts haare byeenkomsten van Genoodschappen, tegen welke zelfs de kundigste trekken en lagen van den Accusator Publicus, geene beschuldiging konden inbrengen, op eene politicque, op eene ongehoorde wyze verboden zyn.

Zy ziet thans haare wapening op alle mooglyke wyze onderhands en van ter zyden tegen gaan, zy ziet zich zelve door een ander Placaat van den 25 Sept, 1786, beneden de dieven vernederd: zy ziet zich verhinderd, om, wanneer zy getrapt en vertreden wordt, haare klagten daar over aan UEd. Mog. in te brengen; zy ziet zich dus versteken van een Regt, dat het eerste geregeld middel is om redres van wettige bezwaren op eene bescheidene en vriendelyke wyze te erlangen; zy ziet zich een regt van klagen ontzegd, dat indien het hunne Voorouders onder de Spaansche Regeering was benomen geweest, het Request der verbondene Edelen aan de Gouvernante, en daar door het ontluiken der Nederlandsche vryheid zoude verhinderd geworden zyn.

Dit groot Contrast in UEd. Mog. handelingen gevoegd by de kennis die de Natie heeft, dat de betragting der constitutie, dat is der fundamentele wetten (in complexu beschouwd) hier zeer mank gaat; waar door alles, zelfs hare bezittingen en levens onveilig worden; by de bewustheid, dat wy eenen Stadhouder en Capitein Generaal dezer Provincie hebben, die geweigerd heeft, aan de by UEd. Mog. hem voorschrevene instructie zich te verbinden; dat die zelve Stadhouder onderneemend genoeg is om de fundamentele wetten des Lands, naar zyn zin en believen willekeurig te veranderen, dit alles geeft met den hoogsten grond, reden tot

wan-

wantrouwen; En het is alleen aan het bedaard, vredelievend, en niet dan in den nood werkend Character onzer brave Ingezetenen toe te schryven, dat men ons niet al voor lange rekenschap onzer betragting hebbe afgevraagd. LEEUWARDEN.

Gene Placaaten tog hoe voorzigtig, hoe landvaderlyk ook met bannissement en Galg dreigende, zullen op den duur de Vriesche Natie dwingen, om haare Rechten lydzaam te zien wankelen of verloren gaan. Kon geen PHILIPS van Spanje met zyne buitenlandsche magt, geen ALBA met al zyne wreedheid en plunderzieke Militairen dit Volk ten onder te brengen, dan zullen ten minsten geene hedendaagsche Volmagten, geen Prince van Oranje haar doen zwygen, als zy wil spreken. *Protest van eenigen volmagten.*

De ondergetekende is dus wel verre 'er af om deze Provintie als geheel buiten alle geschillen zynde, te beschouwen, integendeel gelooft hy, dat 'er misschien niet eene Provincie onder alle is, waar de tusschenkomst van eene buitenlandsche Mediatie meer nodig is, dan hier, en speciaal *voor UEd. Mog.* op dat door dezelve, de zaken, zoo mooglyk, zoodanig wierden bestierd, dat de Natie aan de overtreders der fundamentele wetten eene behoorlyke abolitie, waar toe zy alleen geregtigd is, verleende; en dat voor het toekomstige de Constitutie zoodanig wierd geschikt, dat 'er eene genoegzame verzekering ware voor de duurzame onderhouding.

En wat betreft de verschillen tusschen deeze Provincie en andere, welke in het rapport van het Mindergetal gezegd worden *geene verregaande verwyderingen* te zyn, zoo zal de ondergetekende zonder te onderzoeken, wat door de onbepaalde en relative uitdrukking van *verregaande verwydering* moet verstaan worden, om vele andere voorbeelden van partydigheid dezer Provincie en de differenten van andere Bondgenoten in dezen tyd, waar van de registers van Staat helaas! vol zyn,

LEEUWARDEN, niet op te halen, zich alleen bepalen tot de conclusie op het 39 Poinct gevallen, waar tegen deze zyne aantekening ook gerigt is.

Protest van eenigen volmagten. In die conclusie tog worden de gevolgen van het arrêteren der vrouwe van den Stadhouder, met relatie tot buitenlandsche Mogenheden, gelaten voor rekening van Holland.

Dit betekend *iets* of *niets*; zoo het *iets* betekend, dan is het ongetwyffeld, dat indien eenige buitenlandsche Mogenheid Holland vyandelyk aanvalt wegens het verhinderen der reis van de Vrouw van haren eersten Minister, deze Provincie Holland niet zal helpen verdedigen, En dan kan de ondergetekende niet anders zien, of deze Resolutie stryd tegen den geest van de zoo geroemde Unie van Utrecht, en speciaal tegen den letter van het derde Art. luidende: *Dat die voorschreven Provincien ook gehouden zullen wezen in gelyke maniere* (dat is met lyf, goed en bloed) *malkanderen te assisteren en helpen defenderen, tegen alle uitheemsche en inheemsche Heeren, Vorsten ofte Princen, Landen, Provintien, Steden ofte Leden van dien, die hun in het generaal ofte* PARTICULIER *enige fortsen, gewelden ofte ongelyk zouden willen aandoen, ofte Oorlogen maken* &c.

Dus dan houd deze Resolutie naar het inzien van den onderget. niet minder in dan eene verzaking van de Unie van Utrecht, van welke dus deze Provincie of wel die Leden, die zich daar by gevoegd hebben, zouden zyn verstoken.

En om dat de ondergetekende in qualiteit als Volmagt van Westdongeradeel zich ongequalificeerd houd, ook geenzins gezind is, de Unie van Utrecht te verbreeken, en zulks van het hoogste belang is voor zyne Committenten, zoo protesteert de ondergeteekende tegen de genomene Conclusie, houdende dezelve voor de Grietenye van Westdongeradeel, als mede lid der Unie, onschadelyk, en blyvende reclameeren de rechten der Unie van die Bondgenoten, die genegen zyn zich aan dezelve Unie te blyven houden. De

De ondergetekende persisteert al mede by zyn gegeven advies op het 34 poinct, en verzoekt als nog wegens Westdongeradeel de Mediatie van Zyne Allerchristelykste Majesteit op dezelve wyze en voet als door Gedeputeerden van Holland en Westvriesland ter Vergadering van Hun Hoog Mogende is voorgesteld, protesterende op gronden voorschreeven van onschadelykheid tegen de gevallen Conclusie ter contrarie, reserveerende zig en Zyne Committenten zoodanige nadere demarches, als dezelve of hy tot maintien van hun of zyn recht zullen nodig oordeelen. LEEUWARDEN. *Protest van eenige Volmagten.*

Aldus aangetekend den 26 July 1787.

C. L. VAN BEYMA.

De Ondergetekende Volmagt van Ferwerderadeel, conformeert zich met het bovenstaande Protest, en Aantekening. Actum ut supra.

H. A. H. VAN KNYFF.

Dit zelfde protest is alleen met eene kleine verandering ook gedaan in het Quartier van Westergo door A. J. C. DE BERE, E. F. VAN AYLVA, en J. ROORDA wegens Hemelumer Oldephert en Noordwolde, en het Bildt.

In het Quartier der Zevenwouden door A. VAN BOELENS wegens Ooostftellingwerf.

In het Quartier der Steden door B. FEENSTRA, H. Z. ATTAMA en W. HOGENBURCH wegens Sneek en P. BREUGEMAN en R. VAN KLEPPENS wegens de Stad Dockum.

OVERYSSEL.

DEVENTER.

DEVENTER. De omwenteling van zaken in het nabuurig Gelderland, het ontwapenen aldaar van Genootschappen en Schutteryen, het doorbreken van het dragen van Oranjestrikken enz. dit een en ander maakte de Nieuwstaatsgezinden hier zo veel te meer op hunne hoede, als zodanige omwending ook ligt in deze Stad zoude kunnen worden doorgedrongen, doordien hier zeer veele Ingezetenen aan de Oude Staatsgesteldheid gehegt zyn. De Nieuwstaatsgezinden, voor de overmagt van hunne party vreezende, hadden dus van de Zwollenaars hulp verzogt, op voorgeven, dat 'er gerugten waren en vrees, dat het Krygsvolk, het welk te Zutphen in bezetting ligt, deze Stad zoude aanvallen, en innemen. Dus kwamen reeds den 28 der afgelopene maand Juny, omtrend 150 Schutters en Kanonniers van Zwolle aan. Een aantal van deze Zwolsche Schutters den 29 Juny 's morgens vroeg voorby het huis gaande, alwaar de Oudstaatsgezinden hunne Societeit of Vergaderingplaats hebben, lazen boven de deur van dat huis het opschrift: *Burger Societeit*, traden binnen, en vroegen morgendrank. De Kastelein antwoordde, dat dit geen publique plaats was, maar alleen toebehoorende aan eene Societeit; dat ook voor tien uuren niet getapt wierdt: waar op de Zwollenaars hervatteden,

den, van ten tien uuren dan te zullen wederkomen. De Kastelein vermoeden hebbende, deedt het voorgevallene aan de Leden weten; welken daar op wierden by een geroepen op eene boeten van 3 guldens. De Zwollenaars kwamen ten tien uuren weder, en eischten volstrekt morgendrank, het welk de Kastelein hen op last van de Societeit weigerde, en teffens hen verzogt, het huis te willen verlaten. Hier op ontstondt vry wat woordenwisseling en opschudding, en zelfs geweld, tegen het welk de Leden der Societeit, zo goed zy konden, zig verdeedigden. Het zy deze zaak, (zo als veelen verhaalen) eene afspraak was tusschen de Zwollenaars, en het Genootschap alhier, het zy eene loutere toevalligheid; de Leden van het Burger-Corps begaven zig in alleryl, zonder tromslag, naar de alarmplaats, en van hier begaf zich een Officier met eenige gewapende manschappen naar de Societeit, deedt daar op vuuren, zo dat ogenblikkelyk 3 Leden der Societeit sneuvelden, en eenige anderen gekwetst wierden, van welken twee ook spoedig stierven. Door de verdeediging van de Leden der Societeit zyn ook drie of vier van de Nieuwstaatsgezinden gekwetst. Men deedt verders de toegangen tot het huis bezetten, en de Poorten der Stad sluiten. De Leden der Societeit ongewapend zynde, vlooden door het dak van het huis, of over de muuren, en zogten aldus hun leven te redden. Men doorzogt de nabuurige huizen, om dezelven te vatten, gelyk men dan ook nog ruim 20 in

DEVENTER.

DEVENTER. in het huis, de kelder en ſtal van den Bakker *Nyland*, vondt, welke men egter, na hunne namen te hebben opgeſchreven, weder ontſloeg. Het Gerecht kwam vervolgens het Societeitshuis doorzoeken, en bragt de papieren der Societeit naar het Raadhuis over. Men nam eenen *S. van Brakel*, Voorzanger in de Kerk, en eenen *Leiderma*, in hegtenis; men verklaarde drie Officieren der Burgery, onbekwaam om deze Stad te dienen, ter oorzake, dat zy Leden van gemelde Societeit geweest waren. Vervolgens deedt men hier nog 60 gewapende Schutters uit *Brathmer*, en 100 uit *Ryſſen* intrekken, naardien men voor het groot aantal Ingezetenen, die Oudſtaatsgezind, en wegens het voorgevallene geenzints vergenoegd waren, bedugt was. Om de zelfde reden vondt de Regeering goed, de geheele Burgery te ontwapenen en te ontſlaan, en de geweeren alleen aan die geenen te rug te geven, die of tot het Burger-Corps behooren, of bereid waren eene nieuwe verklaaring af te leggen: gelyk zulks blykt uit de navolgende Publicatie van den 30 Juny 1787. aldus luidende:

WY Burgemeeſteren, Schepenen en Raaden der Stad *Deventer* doen te weeten: dat Wy, met gevolg van de Gezworen Gemeente, uit aanmerkinge van het gevaar, welke 'er voor deze Stad zoude kunnen te dugten zyn, indien langer de Wapenen gelaaten wierden in de handen van zodanige perſoonen, welken openbaar in alle hunne handelingen toonen, gezind te zyn, om het hunne toe te brengen, ten einde deze Stad wederom onder het voorige Stadhouderlyke juk gebragt

wor-

worde, waar van niets anders als een gevolg te verwagten zou zyn, dan dat de versegaande mishandelingen, die de goede Burgery van andere Plaatzen door de Militaire overheersching thans te lei den heeft, mede in deeze Stad ingevoerd zoude worden; en wel op speciale begeerte van een goed aantal uit de Wagtdoende Burgery, als meede van veele anderen Burgeren en Ingezetenen dezer Stad, goedgevonden hebben, de Burger-wagten, zo als dezelve tot hier toe door de agt Burger Vaandelen geschied zyn, afteschaffen, en de Officieren, Onder-Officieren, Rotsgezellen, en verdere Wagtdoende Lieden van hunnen dienst provisioneel te ontslaan, gelyk dezelven daar van alzo ontslagen worden by dezen. Ten anderen alle de Leden van dezelve Burger Vaandelen op het ernstigste te verbieden, van, na Publicatie dezes, met eenig schietgeweer buiten hunne deure te komen, op Poene van, hier tegen doende, na exigentie van zaken, ook als Geweldenaars gestraft te worden. Ten derden, alle dezelve Leden van de Burger-Vaandelen te gelasten, om hunne Wapenen by zig, ieder in zyn huis te houden, en dezelve aan niemand over te geeven, of zig die, onder eenig prætext, weerloos te maaken, dan alleen aan die geenen, die daar toe door Schepenen en Raad zullen worden gemagtigd, aan welken zodanige Leden dan ook aanstonds, daar toe aangemaand wordende, de Wapenen zullen moeten uitreiken.

DEVENTER.

Publ. tot ontwap. nieuwe verklaar. rust enz.

Zo egter, dat hier van zullen uitgezonderd zyn alle die Officieren en verdere Leden van de Burger-Vaandelen, die tevens onder het Corps Vrye Burger Militie dienst doen, als welke volkomen byvoegd blyven, om hunne Wapenen even als te voren te dragen, en ter verdediging van Stads Vryheid en Onafhangelykheid te gebruiken.

Terwyl tevens aan alle die Leden uit de voorschr. Burger-Vaandelen, die, schoon niet

DEVENTER. Publ. tot ontwap. nieuwe verklaar. rust enz.

onder het Corps Vrye Burger-Militie behoorende, egter gezind mogen zyn, om de Stad en het Vaderland onder de bevelen van de Magistraat, of die genen, welken Haar Wel. Ed. Hoog Agtb. daar toe zullen Committeeren, tegen de Stadhouderlyke Overheersching en Militaire Dwingelandy te helpen beschermen, zig van stonden aan zullen kunnen begeven op het Raadhuis, by eene daartoe benoemde Commissie; ten einde als dan daar af te leggen, de navolgende Verklaringe.

„ Ik belove en zekere, dat ik deze Stad, „ naar myn beste vermogen, *tegen de wederinvoering van den VORIGEN STADHOUDERLYKEN INVLOED*, en tegen alle geweld van deszelfs Voorstanders getrouwelyk „ zal helpen beschermen; en dat ik daar toe „ de bevelen van de Regeeringe behoorlyke gehoorzaamheid zal bewyzen."

Zullende alle die genen, die deze Verklaringe afleggen, hunne Geweeren behouden, of dezelve, indien die reeds afgehaald moeten zyn, aan hun weder gegeven worden.

Terwyl dan Schepenen en Raad, by deze gelegenheid meenen niet te kunnen nalaten, alle hunne goede Burgeren en Ingezetenen, op het plegtigste en ernstigste te vermanen, van zig tog niet door schroomschynende discoursen en beloften te laten misleiden, maar liever het oog te vestigen op die onderdrukkingen, welke een Militaire Regeering, zo als thans elders in deze Landen plaats heeft, en die men zelfs hier ter Stede te voren, ook al in zekere mate beproefd heeft, noodwendig moet na zig slepen, en dien ten gevolge alles, met opoffering van alle uitzigten van particulier belang, in 't werk te stellen, om de duurgekogte Vryheid te bewaaren, en verder ten algemeen genoegen van allen, die dezelve hoogschatten, te bevestigen. Ita Publicatum Coss: Weerts Thuler DD. den 30 July 1787."

Dit

Dit was van dit gevolg, dat het grootste gedeelte der Burgery, ten getale van ruim 400 man, is ontwapend geworden: gelyk men te *Epse* de Boeren insgelyks heeft ontwapend. Men heeft de wagten nog verdubbeld, en het kanon voor het Raadhuis geplant, uit vrees voor weerwraak der Oudstaatsgezinden. Gemelde Societeit, welken dan nu gestoord en vernietigd is, bestondt uit ruim 400 en zelfs wel by de 500 Leden. Verscheiden Ingezetenen de gevolgen van Burgertwist en partyschap vreezende, zyn van hier naar elders gevlugt. DEVENTER.

Den 3 July heeft de Regeering by eene Publicatie de gemelde Societeit, welke in de Groote Overstraat in het huis *het Dorstige Hart* was opgerigt, vernietigd, verbiedende dezelve, waar het ook zyn mogte, vergadering te houden, onder bedreiging van als verstoorders der rust gestraft te zullen worden.

De Staten dezer Provincie, hebben den Heere Prinse van Oranje en Nassau, Erfstadhouder, Erfkaptein, Generaal en Admiraal dezer Provincie, *gesuspendeerd*, als Kaptein Generaal van deze Provincie.

Het tweede Bataillon van *Suljard*, en 40 Ruiters van het Gelders Krygsvolk, hebben post gevat by de Herberg *Den Dood*; een half kwartier uur gaans van deze Stad, egter op Geldersch grondgebied. Men heeft hier op terstond den schipbrug over den Ys-

sel

DEVENTER. sel weg genomen. Maar de Regeering was nog bekommerd, dat, uit hoofde van de verregaande drift en verbittering, zomtyds zommige Nieuwstaatsgezinden eenige geweldadigheden van schieten als anderzints op het Geldersch Krygsvolk mogt ondernemen; het welk welligt van gedugte gevolgen voor deze geheele Stad zoude kunnen zyn. Weshalven om zulke onberaade daden voor te komen, den 7 July alhier is afgelezen het navolgend

Extract, uit het Boek van Resolutien der Stad Deventer, Saturni den 7 July 1787.

Alzo de Heeren Staaten van *Gelderland* hebben kunnen goedvinden, om op de uiterste Grenzen dier Provincie, in de Nabuurschap deezer Stad, eenige Militairen te doen cantonneeren, zonder ons van derzelver oogmerk te doen blyken, en het te duchten zy, dat, wanneer daar in niet ten spoedigsten worde voorzien, ligtelyk dadelykheden tusschen gemelde Militairen en onze Burger-Militie en Auxiliairen, ter defensie deezer Stad gedestineerd, zouden kunnen ontstaan; zoo hebben Schepenen en Raad, tot voorkominge van dien, goedgevonden, derzelve Mede-Raads Vrienden, de Heeren *G. J. Dumbar*, *G. J. Jacobsen* en *A. G. Besier*, als aangestelde Commandanten deezer Stad, te qualificeeren, om wel tot defensie deezer Stad, ten spoedigsten de nodige middelen in 't werk te stellen, doch teffens gemelde Heeren te injungeeren, om die voorzieninge te doen, dat, zo lang 'er geen attacque op deeze Stad gedaan, of zulke daaden gepleegd worden, waar uit genoegzaam blykt, dat het oogmerk der voornoemde Militie zoude zyn, om dee-

deeze Stad vyandelyk te attaqueren, aan onze Burger-Militie en Auxiliairen worden geordonneerd, hoegenaamd geen feitelykheden of middelen van geweld te employeeren, offchoon zelfs de Militie op ons Territoir, over den *Yssel* gelegen, onvermoedelyk, mogte verschynen, of ook eenige insulten door dezelve aan hun mogen worden aangedaan, of door dezelve eenige andere onbehoorlyke daden gepleegd, waar van op eene andere wyze, dan door middelen van geweld, satisfactie konde bekomen worden, maar daar van ten spoedigsten te rapporteeren, wanneer daar omtrent de nodige voorzieninge zal gedaan worden. En ten einde alle ongeregeldheden, zoo veel mogelyk, worden geprævenieerd, worden Gemelde Heeren Commandanten verzogd en gequalificeerd, om de nodige orders te depecheeren, dat, zo lang die Militairen aldaar gecantonneerd blyven, onze Burger-Militie en Auxiliairen zich onthouden, om op het Territoir van *Gelderland*, als mede op 't Territoir deezer Provintie, over den *Yssel* gelegen, met Zydgeweer of andere Wapenen te verschynen, met waarschouwinge, dat alle die geene, welke hier tegens mogten pecceeren, en teffens aanleidinge tot 't pleegen van eenige vyandelykheden geven, naar vereisch van zaaken, rigoreuselyk, zullen worden gestraft.

DEVENTER. *Res tot defensie, en verbod van feitelykheden enz.*

Pro vero Extractu

GERH. DUMBAR, *Secretaris*, 1787.

Veele buitenhuizen en hoven, tegen over deze Stad op Geldersch grondgebied gelegen, maar aan Nieuwstaatsgezinde Ingezetenen dezer Stad toebehoorende, zyn door het Geldersch Krygsvolk en ook eenige uitgeweekene Ingezetenen dezer Stad zeer mishandeld. Deze Stad wierdt meer en meer versterkt, en van geschut voorzien. Voor reekening van eeni-

DEVENTER. eenige gegoede Nieuwstaatsgezinden in Gelderland, wordt hier een Corps van 40 Jagers, en voor reekening van Ridderschap en Steden van Overysfel, een Corps ligt Krygsvolk opgerigt. Ook komen hier veele gewapende manschappen uit Drenthe aan. Jonkheer *van der Capellen tot de Marsch*, is met zyn geheel huisgezin, na de omwending in Gelderland, van daar herwaards overgekomen, gelyk ook Jonkheer *van der Capellen tot Rysselt*, Burgemeester te Zutphen.

In Twenthe heeft men ook veele Ingezetenen gewapend, de loopplaatsen bepaald, om op het trekken van den alarmklok terstond in de wapenen te verschynen.

De Regeering dezer Stad heeft den 9 July aan de Staten van Gelderland dezen brief geschreven.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Wy agten het, ten einde ons vóór onze goede Burgeren en Ingezetenen onverantwoordelyk te stellen, van onzen pligt niet langer te zwygen, maar UEd. Mog. te kennen te geeven, dat Wy, vernomen hebbende, hoe UEd. Mog. goedgevonden hadden, een Corps Troupes op de Grenzen van dezer Stads Jurisdictie, en als onder den rook der Stad, te doen cantonneeren, al aanstonds bedugt zyn geweest, dat eene Militie, die binnen de eigen Steden van UEd. Mog. Provincie zo weinig in discipline gehouden word, en de grootste baldadigheden pleegde, op het Platte Land gelegd, en dus nog minder in bedwang zynde,

zig

zig voor al aan geene minder geweldenaryen schuldig zoude maaken.

Brief van Deventer aan de Stat. van Gelderl. DEVENTER.

Ook heeft de uitkomst deze onze vrees ten vollen bevestigd: want, om nu niet eens te spreeken van de werkelyke violatie van ons Territoir, waar op zig ook van die manschappen reeds eenigen gewapend vertoond hebben, zyn Wy in 't zekere onderrigt, dat de Hoven van onze Ingezetenen, die hier op *Veluwsch* Territoir voor onze Stad liggen, als meede derzelver Buitenplaatzen verder op in *Veluwe* gelegen, dagelyksch op de brutaalste wyze worden geplonderd en geruïneerd. Immers, hoewel Wy niet willen affirmeeren, dat al dit geweld door de Militairen alleen gepleegd word, maar zelfs reden hebben, om vast te stellen, dat dezelven door eenige kwaadaartige uitgeweeken Ingezetenen onzer Stad, als ook waarschynlyk door Opgezetenen van UEd. Mog. Provintie, werden geholpen, is het egter zeker, dat het liggen van die Militie daar ter plaatze, als de eenige oorzaak van alles, moet aangemerkt worden.

Misschien zullen UEd. Mog. reeds onderrigt zyn van de zorgvuldige maatregelen, die wy hebben in 't werk gesteld, zo door het afneemen van onze Ysselbrug, als anders, op dat onze Ingezetenen, wier Goederen geene beter behandeling ondergaan, dan of dezelven door gedeclareerde Vyanden overweldigd waaren, en die voor hunne Persoonen zelven geene veiligheid verwagten kunnen, indien zy, ter bezorging van hunne zaaken, zich op UEd. Mog. Territoir begeeven wilden, ja die zig op den grond van onze eigen Jurisdictie geene genoegzaame zekerheid belooven durven, door eene regtmaatige verontwaardiging gedreeven, de Verstoorers van hunne rust, en vernielers van hunne Have, niet met geweld te keer gaan en van hun Eigendommelyk Land afdryven; dan Wy willen niet onderstellen, dat UEd. Mog. van alles een getrouw en onzydig verslag

DEVENTER. Brief van Deventer aan de Stat. van Gelderl.

slag bekomen, dewyl Wy het onmogelyk agten, dat UEd. Mog. dan niet aanstonds ordre zouden stellen, ten einde niet alleen de schuldigen te doen straffen, maar ook de Officieren, zo Politiek als Militaire, onder wier oog alle deze gruwelen, zonder tegenstand gepleegd worden, tot hun pligt te doen wederkeeren: en die bedenking is het, welke ons heeft doen besluiten, UEd. Mog. dit egte narigt te doen toekomen.

Geenzins hebben Wy voor te ontveinzen (want waar toe zouden zodanige omwegen langer dienen?) dat de politique denkwyze der Staaten van onze respective Provincien thans zeer verre uit elkander loopt: doch daar Ridderschap en Steden altoos getoond hebben, niets meer ter harte te neemen, dan dat alle dissensien door Bondgenootschappelyke schikkingen mogten worden getermineerd, en daar Wy al nog opregtelyk betuigen voor ons in die zelve denkwyze te continueeren, meenen Wy met regt te moogen verwagten, dat UEd. Mog. thans naar waarheid onderrigt, wel ten eersten ordres gelieven te stellen, dat de boveng. Troupes ten minsten zo verre van onze Jurisdictie geëloigneerd worden, dat onze Ingezetenen veilig kunnen uit en ingaan, en hunne Goederen, die zy zig, in vertrouwen op de protectie van den Souverain, op UEd. Mog. grondgebied geacquireerd hebben, gebruiken.

Wy meenen in deezen niets te vorderen, dan het geene, naar de sterkste regels van billykheid, niet geweigerd zal kunnen worden: dan zo nog andere motiven noodig waren, om UEd. Mog. te persuadeeren, zouden Wy 'er konnen byvoegen, dat, daar alle deeze baldadigheden, onder het draagen van Oranje Leuzen, het geschreeuw van Oranje, en het speelen van Oranje Deuntjes, gepleegd worden, het zeer te dugten is, dat hier door onze Ingezetenen, ja onder de geheele Natie het denkbeeld zal gevoed worden, dat het Huis van Oranje niet beter dan met schending van de

de geheiligste Regten der Ingezetenen kan worden gediend; als mede, dat het nalaaten van zodanige mesures het aanzien moet hebben, als of UEd. Mog. Troupes het voornemen hadden van onze Ingezetenen zo lang te tergen, tot dat het uitgeputte geduld tot wederwraak oversloeg, en dan daar uit een prætext te neemen, om op ons Territoir in te breeken, en daar insgelyks hunne roof en plonderzugt den teugel te vieren. DEVENTER. *Brief van Deventer aan de Stat. van Gelderl.*

Alles wat Wy verlangen is, dat UEd. Mog. dan met daaden mogen toonen, de aanleidingen tot eenen Burgerkryg te willen vermyden, terwyl Wy van onzen kant voor de geheele Waereld kunnen betuigen, daar toe het onze gedaan te hebben, en, wat ook gebeurde, op de regtmaatigheid van onze zaak vertrouwende, alles zullen aanwenden, om onze Vryheid en onafhangelykheid te bewaaren, en vastelyk staat maaken, van alle weldenkenden onder de gantsche Natie te zullen worden ondersteund.

Hier mede bevelen Wy UEd. Mog. in Godes Heilige protectie en verblyven.

EDELE MOGENDE HEEREN!

UEd. Mog. goede Vrienden

Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad *Deventer*.

Ter Ord. van dezelven.

Deventer *den* 9 *July* 1787. GERH. DUMBAR. *Secret.* 1787.

De Provinciaale Commissie van het Defensiewezen, onlangs verstaan hebbende, dat de Kaptein Ingenieur *Wolland*, te Holten,

DEVENTER. een Dorp vier uuren van hier gelegen, bezig was met een naauwkeurige Kaart te maken van dit Frontier, op bevel van den Raad van State, deedt dit werk staken, en de kaarten en papieren van gemelden Ingenieur in beslag nemen. De Heer *Wolland* maakte zwarigheid om aan dezen eisch te voldoen, gevende tot reden, dat zulks streedt met zynen Eed, aan den Raad van Staten gedaan. Daar op gelastte de Commissie een der Provinciale Klerken, om zig, ondersteund van een Detachement van 12 Schutters, met een Officier van 't Garnizoen dezer Stad, naar Holten te begeven, om andermaal de gemelde kaarten en papieren van den Kaptein *Wolland* af te eisschen, en des noods, by weigering, hem tot de overgifte met geweld te noodzaken, gelyk geschiedde. De Heer *Wolland* bleef eerst wel by zyne weigering, maar vondt zig genoodzaakt de kaarten en papieren over te geven, welke vervolgens ook door het Detachement in deze Stad gebragt zyn.

De Regeering dezer Stad heeft wederom den 16 July 1787. aan het Hof van Gelderland over het schenden van haar grondgebied aldus geklaagd.

EDELE MOGENDE HEEREN!

Uit onze Missive, van den 9den dezer, aan de Staaten van UEd. Mog. Provincie geaddresseerd, zullen UEd. Mog. hebben kunnen verneemen de verregaande geweldenaryen, die toen

toen ter tyd door de Militie, op de Grenzen van ons Territoir gecantonneerd, aan de Bezittingen onzer Burgeren en Ingezetenen, op *Veluwen* gelegen, reeds waren gepleegd. Wy hadden dien ten gevolge vastelyk verwagt, dat, wanneer de Staaten niet mogen zy vergaderen, UEd. Mog., dien de zorg voor het behoud der goede order is opgedragen, die provisioneele maatregelen zouden hebben genomen, waar door wy voor verder geweld en overlast der Militie beveiligd zouden zyn geworden. Dan, tot ons leedweezen, deze gewenschte gevolgen niet hebbende mogen ondervinden, zyn Wy andermaal genoodzaakt, onze billyke klagten onder het oog van UEd. Mog. te brengen, en kennis te geeven, hoe dat gisteren avond, circa half agt uuren, de jongste Zoon van den Overften *Plettenberg*, en een Ingenieur, naar gissing *Rappert* genaamd, beide in UEd. Mog. Provincie Guarnisoen houdende, hebben kunnen goedvinden, om op ons Territoir, in de Herberg *de Oude Strookap*, door *Gerrit Tempelman* bewoond wordende, te komen, denzelven, nevens nog een ander persoon, *Jan Rekes* genaamd, te dwingen, om Oranje aan de hoeden te doen, en hun, op de gedane verweigering, met geweld daartoe te willen noodzaaken.

Deventer.

Klagten van Deventer aan Gelderland.

Dat vervolgens gemelde *Plettenberg* en de Ingenieur de Glazen en alle de Meubels, zo beneden als boven in Huis, aan stukken geslagen, de Bedden doorsheeden, en alles zodanig hebben verwoest, dat men zulks van de Barbaarste Volken niet erger zoude kunnen verwagten; zo als dit een en ander uit de hier bygevoegde informatien aan UEd. Mog. zal kunnen geblyken: waarbuit U. Ed. Mog. teffens zullen kunnen verneemen, dat, na dat *Plettenberg* en de Ingenieur de Glazen hadden ingeslagen, eenige Boeren uit UEd. Mog. Provincie, die, even gelyk de genoemde Officieren, de Oranje Lens droegen, zig by hun ver-

 voegd,

DEVENTER. voegd, en dezelven in de verder gedane plunderingen geholpen hebben.

Klagten van Deventer aan Gelderland. Daaden, die Wy niet anders als eene vyandelyke aggressie en schendingen van ons Souverain Territoir kunnen nog mogen beschouwen, en die ons dus volkomen regt geven, om daadelyk tot geweldige maatregelen, ter beveiliging onzer Ingezetenen, en ter bewaaring van ons gezag, toevlugt te neemen, en dus te voldoen aan de begeerte onzer Ingezetenen, die, alle deze geweldenaryen onder hun oog gepleegd ziende, ten einde van hun geduld raakten, en zig tot de billykste wederwraak zagen aangespoord.

Daar Wy egter gelukkig zyn geslaagd, om de gistende gemoedeten tot bedaaren te brengen, zullen UEd. Mog. in ons gehouden gedrag een nieuw bewys vinden, dat by aanhoudentheid ons niets meer ter harte gaat als om zagte middelen in het werk te stellen, en dusdoende het schromelyke van eene Burgerkryg voortekomen.

Het is dan ook ten dien gevolge, dat Wy verkoren hebben, om alzo volgens onze informatien de Staaten van UEd. Mog. Provincie niet zyn vergaderd, ons aan UEd Mog. te addresseeren, met allerernstigst verzoek, om door eene regtmatige strafoeffening over die genoemde Officiers, en verdere aggressseurs, ons eene spoedige, eclatante, en met den aart der zaak, overeenkomstige satisfactie te bezorgen, en den gemelden *Gerrit Tempelman*, wiens Goederen zyn geruïneerd, schadeloos te stellen.

Verders met allen aandrang blyvende insteeren op de verwydering der Militie van ons Territoir, vermits Wy anders niet kunnen instaan voor de gevolgen, die hieruit zullen profluceren, en de akeligste Toneelen opleveren, waaraan Wy, en zo Wy veronderstellen, UEd. Mog. met ons, niet dan met aandoening en afgryzen kunnen denken; terwyl Wy, zo dezelven onverhoopt mogten

ten komen te exteeren, ons altoos by de geheele Waereld zullen kunnen verontschuldigen, van, tot voorkominge derzelve, alles in het werk gesteld, en UEd. Mog. in tyds aangemaand te hebben, om, ter bereikinge onzer heilzaame oogmerken, te willen medewerken.

DEVENTER. *Klagten van Deventer aan Gelderland.*

En alzo diergelyke vyandelyke aggressien door de Bondgenooten met geen onverschilligheid kunnen worden aangezien, hebben Wy goedgevonden, onze Gecommitteerden ten Landdage te authoriseeren, om het ter Tafel van de Staaten dezer Provincie, die op morgen zullen vergaderen, daar heenen te dirigeeren, dat de Staaten der respective Provincien, zo van deze, als van de by onze voorige Missive vermelde, geweldenaryen door de in de nabyheid dezer Stad gecantonneerde Militie gepleegd, worden geinformeerd, en van onze denk- en handelwyze, die Wy gerustelyk ter beoordeeling van een ieder durven openteleggen, kennis bekomen.

Hier mede beveelen Wy UEd. Mog. in Godes Heilige protectie en verblyven.

EDELE MOGENDE HEEREN!

UEd. Mog. goede Vrienden

Deventer, den 16 July 1786.

Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad Deventer.

Ter Ordonnantie van dezelven

A. H. CRAMER, *Secret.* 1787.

By dezen brief waren eenige Bylagen gevoegd, als voor eerst deze verklaaring.

DEVENTER.

BYLAGEN No. 1.

Solis den 15 *July* 1787.

Cuss. | *Weerts* / *Tichler* DD.

Bylagen No. 1.

HENDRIK RIGTERS, Knegt van de Weduwe *van Keulen*, zegt, heden avond, circa half zeven uuren, over den *Ysfel* naar het Hooyland, en van daar naar de Herberg de *Strookap*, door *Colmscate* bewoond, gegaan te zyn, om een mengelen Bier te drinken; dat hy toen gezien heeft, dat een Officier, die, volgens het zeggen van de aldaar zig bevindende persoonen, de jongste Zoon van den Oversten *Plettenberg* is geweest, eerst met een Degen van buiten door het Glas van de Herberg de *Oude Strookap* stootte, en dat hy vervolgens uit de Stal van *Tempelman*, in de *Oude Strookap*, een platte Schuppe haalde, en daar mede, neffens nog een ander Officier, de Glazen en Meubels in de *Oude Strookap* aan stukken sloeg; en dat zy, beneden alles aan stukken geslaagen hebbende, *Plettenberg* gezegt hadde, *nu zal het 'er boven ook aan*; dat de Beddens ook aan stukken waren gesneeden, en met eenige Meubels naar buiten op den weg gesmeeten, zynde hy hier in door eenige Boeren, met Oranje strikken aan de hoeden, geholpen.

Aldus door Getuige gedeponeerd, en, na voorleezinge van de waarschouwinge des meineeds, met Eede God Almagtig bekragtigd. Coram de Heeren en Mrs. *van Duren*, *Hagedoorn*, loco *Weerts*; *Tichler*, Schepenen. Binnen *Deventer*, *den* 16 *July* 1787.

in fidem

A: H. CRAMER, *Secret.* 1787.

BR-

BEREND JAN VAN BAAK en JAN VAN DER HAAR, Dienaaren der Stad *Deventer*, des avonds van den 15*den* July 1787, door de Heeren van de Magistraat zynde gezonden naar de Herberg, de *Oude Strookap* genaamd, om te zien, wat aldaar was geschied, hebben gerelateerd. DEVENTER. *Bylagen* No. 1.

Dat agter in 't Huis gegaan zyn, waar bevonden, dat de Koe uit de Stal en het touw, waar aan dezelve gestaan hadt, in stukken was:

Dat voorts agter in de groote Kamer gegaan zyn, waar in bevonden, dat alle de Meubilen waren aan stukken geslagen;

Dat in 't Voorhuis ook alles in stukken was geslagen, uitgezonderd een groote lange Tafel en Banken;

Dat in het buiten Kamertje de Glazenkast en al wat 'er verder in was, ook in stukken was;

Dat al de Glazen van 't gantsche Huis, zo boven als beneden, waren ingeslagen, en dat de Vensters ten deele op de weg lagen, zo wel als de Veeren uit de Bedden;

Dat in de Melkkamer ook alles was in stukken geslagen, dat de Melk op de weg was gegooten, en dat het Genever Vaatje ook op de weg lag;

Dat ook boven het buiten Kamertje de Pannen, voor het grootste gedeelte, van 't Huis waren gesmeeten.

Aldus gerelateerd, den 16 July 1787.

in fidem

A. H. CRAMER, *Secret.* 1787.

Nog ten tweede een andere verklaaring van dezen indoud:

DEVEN-TER.

BYLAGEN No. 2.

Luna den 16 *July* 1787.

Coss. | *Van Duren* loco *Weerts* / *Tichler*. | *DD*.

Bylagen No. 2.

GERRIT TEMPELMAN, Hospes in de *Oude Strookap*, zegt, dat gisteren avond, circa half agt uuren, aan zyn huis waaren gekomen twee Officieren, waar van een de jongste Zoon was van den Oversten *Plettenberg*, en de andere, naar gedagten van Comparant, een Ingenieur; dat, terwyl die Officieren met Comparant en zyn Huisvrouw stonden te praaten, de zwager van Comparant *Cornelis Albers* en *Jan Reekes*, uit het huis van *Colmschate*, in het huis van hem Comparant waaren gekomen; dat die beide Officieren aan hem Comparant en aan *Jan Rekes*, gevraagd hadden; *Of zy geen Oranje hadden*; dat Comparant en de andere persoon daarop geantwoord hebbende van *neen*: *Plettenberg* gezegd hadde, *Oranje moet gy dragen*, zeggende tegens den Ingenieur, *doet uwe Cocarde van den hoed, en doet die aan den hoed van den persoon* (op *Jan Rekes* wyzende), dat *Jan Rekes* daarop gezegd hadde, dat hy die Cocarde 'er niet wilde aan hebben) terwyl Comparants Huisvrouw gezegd hadde, *Myn Heer, Gy moet U niet vergissen, Gy zyt hier op* OVERYSSLELSCHEN *Bodem*; dat *Plettenberg* hierop gezegt hadde, *wy liggen hier met ons Volk in Guarnisoen, en hier zult gy Oranje draagen*; wordende genoemden *Jan Rekes* door den Ingenieur voor in den rok aangegreepen, en uit het huis tot aan de rikkinge voor Comparants Huis getrokken; dat Comparant en zyn Huisvrouw zulks ziende, waren toegeschoten, en *Jan Rekes* wederom in het huis hadden getrokken, wanneer hy Comparant door *Plettenberg* een slag met den Rotting over de hand bekwam; terwyl vervolgens

door

door *Plettenberg*, toen hy in het huis was, tegens den Ingenieur was gezegt: *Myn Heer trekt Uw Degen, en vermoord maar alles*; waarop Comparant ter zyner defensie een Stoel hadde opgenomen, door welke de Ingenieur met den Degen hadden gestoken; dat *Plettenberg* naar de Schuure van Comparant zynde gelopen en een platte Schuppe gehaald hebbende, met dien Ingenieur vervolgens de Glazen hadden ingeslagen, waarop hy Comparant en *Jan Rekes* de vlugt hadden genomen; hebbende Comparants Huisvrouw met een kind, ruim vyf Weken oud, als ook *Cornelis Albers*, toen reeds het huis verlaten: dat Comparant zig naar de Stad hadde begeeven, om te klagen; dat hy, vervolgens met twee Stads Boden wederom naar huis zynde gegaan, al zyn Goed, zo boven als beneden, geruïneerd hadde gevonden, leggende de Bedden, aan stukken gesneeden, voor de deur; dat hy Comparant zyn Koebeest zelfs niet op Stal hadde bevonden, en ook tot heden toe nog niet te rug bekomen.

DEVENTER. *Bylagen* No. 2.

EODEM.

Erscheenen JANNA ALBERS, Huisvrouw van *Gerrit Tempelman*, zeggende, dat het afgeeven van haar man, het geen haar van woord tot woord is voorgeleezen, de zuivere waarheid behelsd, egter met deze byvoeging, dat *Plettenberg* tegens haar Comparante ook gezegt hadde, *dat zy Oranje moest dragen*, waarop zy tot driemaalen toe geantwoord hadde, dat zy zulks niet durfde te doen; hebbende Comparante 'er eindelyk bygevoegd, *of hy zig ook vergiste, en wel wist, dat hy op het* OVERYSSELSCHE *was*; dat *Plettenberg* hierop geantwoord hadde, *ik ben* PLETTENBERG *en ligge hier met myn Volk; Oranje zult gy dragen, of ik vermoorde alles.*

Zeggende Comparante verders, dat op het trekken van den Degen door den Ingenieur, en toen

DEVEN- TER. ficieren een flag met de Rotting over het hoofd bekwam, en door den anderen Officier met een blanken Degen op de borst werd gestooten.

Bylagen No. 3. Aldus door Comparanten gedeponeerd en voor bovengenoemde Heeren Schepenen, na gedaane voorleezinge van de waarfchouwinge voor den meineed, met Eede tot God Almagtig bekragtigd.

in fidem

A. H. CRAMER, *Secret.* 1787.

De Officieren *van Plettenberg* en *Rappart*, van welker moedwil uit bovengem. brief van de ftad Deventer en de Bylagen gebleken is; zyn in bewaaring genomen en gevangelyk naar Zutphen overgebragt.

Den 18 July kwamen hier 116 Drentfche Auxiliairen wel gewapend aan.

Den 24 July des avonds zyn hier aangekomen de Heeren van het Provinciale Defenfiewezen, met den Ridder *Du Ternau*, Generaal over deze Provincie, om hier alles na te zien. Den zelfden dage is hier een gewapend fchip, voorzien van 4 draaibasfen en verfcheiden gewapende manfchappen, op den Ysfel gezonden, om aldaar te kruisfen. Hier zyn eenige Overlopers van het Regiment van *Suljard* aangekomen, die uit Zutphen, Twello, en aan De Dood by Deventer, weg gelopen waren; dezelve worden van hier over Zwolle, naar hunne Regimenten gezonden.

CAM-

CAMPEN.

Op het vernemen van de opschuddingen in Gelderland; het uitbarsten van dadelykheden tusschen Nieuwstaatsgezinde Burgers en Krygslieden; het ontwapenen van Genootschappen en Burgers; het planten van Oranjevaandels op Torens, Kerken en Stedelyke Gebouwen; en het draagen van Oranjestrikken, als teekens der bovendryvende party der Oudstaats- en Oranjegezinden, op dit alles was in de Steden Campen, Deventer en Zwolle, sterke beweeging. De Nieuwstaatsgezinden vreesden voor diergelyke omwending in deze Provincie, alwaar, schoon hun getal en hun yver groot was, egter nog veelen der Oude Staatsgesteldheid waren toegedaan, vooral te Deventer, voor welke Stad men dus het meeste bekommerd was, en waarom dan ook 120 of 130 gewapende manschappen van het Zwolsche Genootschap, met eenige Kanonniers derwaards waren getogen, om de Oranje Societeit te vernietigen, en alle pogingen van die party te beteugelen, zo als wy te voren onder het Artykel van *Deventer* reeds gezien hebben. Op deze tydingen dan, liet de Regeering dezer Stad, voor het grootste gedeelte Nieuwstaatsgezind, op voordragt van het Defensiewezen dezer Provincie, by trommelslag, oproepen al wat wapenen kon voeren, om deze omwenteling van zaken van den bodem dezer Provincie te verwyderen. CAMPEN.

De

CAMPEN. De Staten dezer Provincie, in deze Stad vergaderd, hebben den Franschen Ridder *Du Ternant*, hoe wel eenen Vreemdeling, even gelyk den Rhyngraaf *van Salm*, tot *Commandant en Chef*, of Hoofdgebieder over alle de Burgercorpsen in deze geheele Provincie aangesteld.

Ook hebben de Staten van Overysfel in het begin dezer maand aan die van Friesland, Groningen, en het Landschap Drenthe, den navolgende brief verzonden: in welken, het geen tusschen twee haakjes geplaatst is, in den brief aan Stad en Lande niet wordt gevonden, en het geen tusschen twee boogjes vervat en met een kruisje is aangewezen, alleenlyk in den brief aan de Staten van 't Landschap Drenthe, gelezen wordt. Die brief dan luidt aldus:

EDELE MOGENDE HEEREN!

De zorgelyke omstandigheden, waar in het lieve Vaderland in 't algemeen, en onze Provincie zig in 't byzonder, tegenwoordig bevind, dringen ons, om UEd. Mog. daarvan by deezen, vooral, voor zo verre ons aangaat, eenige ouverture te doen.

Het is UEd. Mog. bekend, dat bereids zedert eenigen tyd een groot deel der Militie van den Staat in de Provintien van *Gelderland* en *Utrecht* zig bevinden, en dat dit getal nog kortelings is vermeerderd door een aantal Militairen, welke hebben kunnen goedvinden, de Provincie van Holland te verlaten, en zig aan de gehoorzaamheid van Hare Ed. Groot Mog. hunne Betaalsheeren, tegen derzelver gedaane redelyke beloften, te onttrekken, die zig voor een groot deel na *Gelderland* hebben begeven. En het zal, zo

wy

wy vertrouwen UEd. Mog. al verder niet onbewust zyn, hoe op diverse Plaatzen het Krygsvolk in *Gelderland* niet in behoorlyke discipline gehouden word, maar, onder het draagen van leuzen en een woest geschreeuw, de goede Ingezetenen veelvuldigen overlast en schade toebrengen. CAMPEN. *Brief van Overyssel aan Friesl. Gron., en Drenthe.*

[Waaromtrent ook byzonder een groot aantal van het Regiment van den Collonel van *Plettenberg* op repartitie van UEd. Mog. Provincie, mag geteld worden, als hetwelk nu wederom zo te *Zutphen*, als in de nabuurschap van *Elburg*, diverse ongeregeldheden gepleegt, en de goede Ingezetenen in derzelver bezittingen aangetast en geplunderd heeft, zonder dat dezelve, voor zo verre ons is bewust, daaromtrent *zo min als van wegens derzelver plunderingen te HATTEM, in den voorleden Jaare gepleegt*, nog eenige straffe ondergaan hebben. (†)].

En gemerkt nu van wegens de Heeren Staten van *Gelderland* een aantal van de Militie, aldaar zig bevindende, op de confinien van onze Provincie, in de Nabuurschap van *Deventer* gelegerd is, zo zullen UEd. Mog. wel met ons apprehendeeren, hoe zorgelyk zulks voor onze Ingezetenen te houden is, als dewelke daardoor niet zonder reden voor vexes en incursien van die Militie beducht zyn.

Waarby komt, dat men thands binnen onze Provincie ons schynt te belaagen, daar de Stad *Hasselt* heeft kunnen goedvinden, om zonder ons consent Militairen en Oorlogs Ammunitie in onze Provintie in te voeren, en waaromtrent ons uit twee onderschepte Missives, door de Secretaris van *Hasselt* geschreeven, respectivelyk aan den Heer *van Zuideras* te *Zutphen*, en aan *Colbom*, Quartiermeester te *Elburg*, waar van wy Copiën hier nevens voegen, is voorgekoomen, dat dezelve daaromtrent gevaarlyke Correspondentie houdt; zo dat wy, (na die Stad tot reden gebracht te hebben,

CAMPEN.

Brief van Overysfel aan Friesl., Gron., en Drenthe.

ben) verder verplicht worden, om ter conservatie van onze Hoogheid, Vryheid en Veiligheid, onzer Ingezetenen, met alle onze magt, tegen zulke insidieuse machinatien, en een gedreigt geweld met nadruk te voorzien: En vermist wy ons verzekert houden, dat de Hoogheid en Vryheid der respective Provincien, daar onze Voorvaderen derzelver goed en bloed voor hebben opgeöfferd, UEd. Mog. zo wel als ons ter harte gaat, en dat UEd. Mog. wel zullen beseffen, dat het fort, het geen onverhoopt ons mogt overkoomen, ook de andere Provintien zullen moeten ondergaan, vertrouwen wy ook van UEd. Mog. te mogen verwachten, dat dezelve ons in deeze onze te neemene maatregulen wel zullen gelieven te secondeeren (en ons wel ten goeden houden, dat wy op derzelver vriendelyk aanbod, bereids eenig gebruik van de Gewapende Corpsen in de Landschap, gemaakt hebben (*)) en neevens de Heeren Staten van *Stad en Lande*, mitsgaders van *Drenthe*, aan welke wy mede hierover schryven, met ons zodane maatregulen gelieven te neemen, dat wederzydsche Ingezetenen van vexes en overlast bevryd, en de byzondere Gewesten niet door Militairen, die tot gemeene Defensie tegen In- en Buiten Lands geweld betaald worden, van hare Rechten en Vryheden berooft worden: zo als wy dan ook dien ten gevolge op het instantelykst verzoeken; dat UEd. Mog. by de te dugtene incursien of aggressien van Troepes, in *Gelderland* gelegen, ons kragtdadig gelieven te adsisteeren, op dat met gemeene magt de gemeene Vryheid beveiligt, en onder de Zeegen van God Almachtig bestendig zyn moge! Waarmede enz.

Reeds te voren bl. 1725 en volg. is gebleken, dat de stad Hasselt geenzints de Nieuwstaatsgezindheid goedkeurde, en beweerde, dat het Regeerings-Reglement, zonder dat zy wierdt opge-

geroepen, en toestemde, niet kon worden afgeschaft. Geen gehoor verkrygende, heeft zy eenen brief aan de Staten geschreven, en verklaard zig tot de Bondgenoten volgens de Unie, te zullen keeren en hulp verzoeken. In der daad, de stad Hasselt hadt al eenig Krygsvolk van Elburg ontvangen, en in den Eed genomen, 't welk de Staten van Overyssel vervolgens beweerden, zonder hunne toestemming, wederregtelyk gescheid te zyn. Ook wierdt spoedig door het Defensiewezen dezer Provincie eene gewapende Uitlegger, beneden Hasselt, op het Zwarte Water, geplaatst, om verder toevoer voor te komen, welke Uitlegger dan ook een Vaartuig van Elburg noodzaakte te rug te keeren. Ook wierdt een sterk Detachement Vollenhoofsche Auxiliairen en Kanonniers op de Zwarte Sluis geplaatst. Wy hebben ook reeds te voren onder *'s Gravenhage* bl. 1726 en volg. eenen brief van de Regeering van Hasselt, door den Secretaris *d'Almaras* ondertekend, medegedeeld, welke by eenen misslag in eenen brief aan de Algemeene Staten was ingesloten. Deze brief door de Afgevaardigden dezer Provincie in 's Hage gevorderd, en ter kennis der Staten van deze Provincie gebragt zynde, wierdt op den Landdag, alhier gehouden, den 4 July 1787 aldus besloten: „ 1.) om de Secretaris der stad Hasselt Mr. *d'Almaras*, in crimineele Detensie te neemen, dewyl verraderlyke brieven van denzelven ontdekt en in goede handen zouden zyn. 2.) Om de Magistraat derzelver Stad te gelasten, zig niet te ver- CAMPEN.

CAMPEN. zetten tegen de Resolutie der Commissie ter Defensie, betrekkelyk het Magazyn en Geschut. 3) De Militairen terstond te Water te rug te zenden, naar de plaats van waar zy gekomen zyn. 4.) Op een en ander de volgende morgen, zynde den 5 July, voor elf uuren raport te doen, of men aan dit alles zal voldoen, en ingevalle *geen* of *weigerend* of *difficulteerend antwoord* ontvangende, zo zal 'er door de Provincie direct zodanige maatregelen werden te werk gesteld, dat zy genoodzaakt zullen zyn, de stem hunner Souverainen te gehoorzamen."

Tot beter verstand van dit alles, dient men te vergelyken de stappen van de Geldersche Staten tegen de steden Hattem en Elburg in September 1786. welken van zo veele gevolgen geweest zyn.

Voorgem. voorwaarden wierden aan de Regeering van Hasselt voorgedragen by dezen brief.

ERENTFESTE, VROOME, DISCRETE, GOEDE VRIENDEN!

Wy hebben niet willen afzyn UEd. te communiceeren, de Copia van twee Missiven, door den Verwalter Hoofdschout van *Hasselt* en Secretaris van UEd. Stad *A. Exalto d'Almaras* geschreeven: de eerste geadresseerd aan den Heer *van Heekeren tot Zuideras* te *Zutphen*, en te *Deventer* aangehouden: en de andere geadresseert aan *Colhout*, Quartiermeester, in Guarnisoen te *Elburg*, en by toeval ter vergadering van Hun Hoog Mog. gekomen en aldaar geopend, beide in dato den 30 der voorleeden maand: alzo uit beide een duide-

delykften blykt, dat de Staaten dezer Provincie door den Schryver *als Vyanden* worden aangemerkt, en dat door denzelven mesures worden genomen, om geweld tegens Ons te gebruiken.

Wy vertrouwen, dat UEd. van de voorschreve ne Missiven geene kennisse zullen dragen, waaromtrent UEd. ons volkomen gerust zullen stellen, door de volgende maatregulen te neemen; te weeten in de eerste plaars, door den Secretaris *d'Almaras* aanstonds in crimineele detentie te neemen, ten einde tegen denzelven zodanig kan worden geprocedeerd, als na rechten bevonden zal worden te behooren.

In de tweede plaats, door geenerhande oppositie te doen tegen den uitmarsch van de Detachementen van *d'Envie* en van de Artillery, thans nog in UEd. Stad Guarnisoen houdende, waartoe de patenten na bekoomen rescriptie van UE. ten eersten door de Heeren Ordinaris Gedeputeerden zullen worden gedepecheerd.

Ten derden, door zodanige Militie als ingevolge de Missive van *d'Almaras* door UEd. onder de benaming van Waerdgelders mogten zyn aangegenoomen, aanstonds wederom te ontwapenen, en alzo ongewapend te water wederom te laaten vertrekken.

En eindelyk ten vierden, door mede generhande oppositie te doen tegen zodanige orders, als de door ons benoemde Commissie tot Defensie dezer Provincie zal goedvinden, ten aanzien van het Magazyn, binnen UEd. Stad berustende, te stellen.

En zullen wy hierop UEd. antwoord met brenger deezer, of wel uiterlyk morgen ogtend voor 12 uuren, verwachten, met serieuse inthimatie, dat ingevalle UEd. mochten goedvinden, om ons in plaats van voldoend en Cathegorisch antwoord te geeven, nogmaals op eene honende wyze (gelyk by de laatste door ons van UEd. ontfangene Missive van den 30 Juny) af te zetten, of

CAMPEN.

Brief der Stat. aan de Stad Hasselt.

 die

CAMPEN.

Brief der Stat. aan de Stad Hasselt.

die zig niet duidelyk over derzelver intentie te verklaren, wy dan geresolveerd zyn alle communicatie met UEd. af te breken, en zodanige verdere maatregulen te neemen; als wy tot maintien van onze authoriteit, en tot bewaring van de veiligheid deezer Provincie, tegen alle verraderlyke aanslagen zoo van binnen als van buiten zullen vermeinen te behooren; terwyl wy dan de verandwoording van alle, wat UEd. Stad en derzelver goede Burgery daar door mogt overkomen, aan UEd. zullen overlaten.

Wy verwachten van hierop zodanig antwoord te zullen bekoomen, als ieder, dien het welzyn der Provincie en het behoud van de zaak onzer Vryheid en onafhangelykheid ter harte gaat, hoopen kan; terwyl wy in zulken gevalle zorge zullen dragen voor de veiligheid van de Burgeren en Ingezetenen in Uwe Stad: en opdat hier van een ieder in UEd. Stad kennisse draage, hebben wy goedgevonden nevensgaande Publicatie te zenden, met verzoek, om dezelve ten spoedigsten nog huiden te doen afkondigen en affigeeren, daar zulks by Uwlieden gewoonlyk is, en beveelen Uwlieden immiddels in Godes heilige protectie.

UI. goede Vrienden.

Campen, den 4 July. 1787.

Ridderschap en Steeden, de Staten van OVERYSSEL.

Ter Ordonn. van dezelve

(*Was getekend*)

D. DUMBAR.

Ook moest te Hasselt deze Publicatie worden afgekondigd:

Rid-

Ridderschap en Steden, de Staaten van *Overyssel*, doen te weeten: Dat aan Hun Ed. Mogende zyn ter kennisse gekomen twee Brieven, door den Secretaris der Stad *Hasselt*, *A. Exalto d'Almaras* geschreeven, een aan een Heer uit de Regeering der Stad *Zutphen*, en een aan een Quartiermeester *Colhout* te *Elburg* in Guarnisoen, waar by ons, als zyne Vyanden verklaart, en van dezelve hulp en geld verzoekt, en de weg aanwyst, hoe die hulpe thans best binnen *Hasselt* te krygen, terwyl de gewoone weg daar toe geslooten was; —— Dat wy niet hebben kunnen nalaaten, daaromtrent onze uiterste verwondering en indignatie by Missive te betuig n en betoonen aan de Magistraat der Stad *Hasselt*, waar op wy ten eersten een voldoend antwoord afwagten. —— dog, dat inmiddels niet hebben kunnen of willen afzyn, by deezen aan de goede Burgery der Stad *Hasselt* op het serieuste te betuigen, dat, ingevalle aan den inhoud van onze voorsch. Missive word voldaan, geenzints van intentie zyn, om dezelve op eenige wyze overlast te doen of te bezwaaren, maar veel eer teegen alle geweld te beschermen op de meest voegelyke wyze: —— En op dat niemand hier van eenige ignorantie prætendere, zal deeze te *Hasselt* tot een ieders narigt worden gepubliceerd en geaffigeerd naar behoren.

CAMPEN.

Publ. van geen overlast enz.

Campen, den 4den July 1787.

Ter Ordonnantie van welgemelde Staten.

Aan den Hasseltschen Beurtschipper is, gelyk te Amsteldam, zo ook te Zwolle de steiger verboden. Wanneer bovengemelde brief der Staten aan de Regeering wierdt overhandigd, kwamen aldaar ook de Heeren *Thiessing*, *Tegelaer*, en *Schepman*, Officieren van het Zwolsche Genootschap, met ee-

CAMPEN. nige afdrukzels van bovengem. Publicatie, om dezelven onder de Ingezetenen uit te deelen; gelyk door hen ook geschied is. Hier op wierdt aldaar eene algemeene Vergadering der Ingezeetenen, in de Kerk, 's morgens van 4 tot 7 uuren gehouden, die een uitstel van 8 dagen verzogten, dog zulks wierdt afgeslagen, en slegts 24 uuren toegestaan. Men vroeg dan vry geleide voor Gecommitteerden uit de Regeering te Hasselt, welken dan ook naar Campen vertrokken, en aldaar den 6 July in onderhandeling traden, met dit gevolg, dat de zaak met de stad Hasselt op deze voorwaarden geschikt wierde.

I. Verklaarden de Afgevaardigden onbewus te zyn, van de Brieven, door den Secretaris *d'Almaras* geschreven, en dat de Regeering aan dezelve, ofte aan de verzoeken daar by gedaan, onschuldig was. Verzogten voorts Amnestie en impuniteit voor het geen misdreven mogte zyn. Dit is by de Staaten geaccordeerd, met uitzondering van *d'Almaras*.

II. De Regeering verzogt verders, het Garnisoen van *d'Envie*, en de Kannonniers, die 'er reeds eenigen tyd voor deeze laatste gebeurtenissen in Garnisoen hebben gelegen, te mogen houden. Dit verzoek is van de hand geweezen, en zal het Garnisoen op Patent der Heeren Staaten, ofte der Heeren Ordinaris Gedeputeerden, moeten uitmarcheeren. — Een

III. Hielt verzoek in, dat Ridderschap en Steden aan de Stad *Hasselt* brieven van voorschryving aan de Regeering van *Amsterdam* geliefde te accordeeren, om 't vrye gebruik van de Styger, en de Vaart vice versa weder te krygen: 't welk geaccordeerd is, zo dra de Stad tot haaren plicht zal weder gekeerd zyn.

IV.

IV. Voorts deed men aanbod, om de by hun aangenomene zoogenaamde Waardgelders wederom te laten vertrekken, mits met vry geleide der Heeren Staaten van het Territoir deezer Provincie wierden verzonden. Geaccordeerd: als mede **CAMPEN.**

V. Aanbod, om tegens de vervoering van het Magazyn of Arsenaal geene oppositie te maaken, mits de Stad met inlegering van Guarnisoen, van gewapende Burger-Corpsen niet werde bezwaard. *Voorwaarden met de stad Hasselt.*

Ridderschap en Steden laten de vervoering van het Magazyn over aan de Provinciaale Commissie tot het Defensie-Weezen, en zullen de Heeren dieswegens naar *Hasselt* gecommitteerd, voorzien zyn van een convenabel escorte, 't welk met de Commissie 'er wederom zal uittrekken, alles buiten eenig bezwaar voor de Stad. —— Eindelyk

VI. Verzoek, dat de differente Posten rondsom *Hasselt*, en speciaal ook op *Zwartsluis* gedetacheerd liggende, mogen weggenomen worden. Geaccordeerd, met uitzondering van *Zwartsluis*, alwaar eene bezetting uit de Brigades noodzakelyk werdt geoordeeld.

Het Geldersch Krygsvolk te Hasselt was niet geneigd om zig te laten ontwapenen; maar op last evenwel van de Regeering dier Stad, trokken zy den 7 July, met eenig reisgeld buiten de Stad: vervolgens reisde eene Commissie uit de Staten naar Hasselt, om aldaar de noodige schikkingen te maken. De Secretaris Mr. *Aäron d'Exalto d'Almaras* is gevlugt, gelyk ook de Burgemeester *Boede*, welke met de Waardgelders op de Zuiderzee genomen, te Amsteldam is opgebragt, en aldaar ontslagen is, zo als wy onder *Amsteldam* gemeld hebben. Men heeft in

CAMPEN. in Hasselt een metaalen stuk geschut, een 12 ponder, en 3 yzeren stukken 6 ponders, eenige draaibassen, kruid, kogels enz. gevonden. De sleutels van de magazynen zyn aan de Gecommitteerdens van het Defensiewezen overhandigd. De stad Amsteldam heeft veel toegebragt tot het onderbrengen van Hasselt, met een Kotter naby Schokland te leggen.

ZWOLLE.

Den 28 July vertrok van het gewapend Genootschap alhier 120 of 130 man naar Deventer, op verzoek der Nieuwstaatsgezinden van die Stad.

Den 3 July wierdt de Ontvanger over Hasselt, de Heer *Waterham*, die naar Zutphen reisde, door de Auxiliairen gevat en hier binnen gebragt.

Men heeft hier een Brigade willen oprigten. Verscheidene Ingezetenen te Deventer en Campen, hebben daar in getekend. Dog hier te Zwolle vreesde men, dat zulks den luister van het gewapend Genootschap zou verdooven.

De Burger-Commissie heeft den 5 July dit tekenblad ontworpen, het welk alle de Leden van de Burger-Commissie met derzelver drie consulenten getekend hebben.

Ik

Ik Ondergeteekende verbinde my uit kragt deezer myne handteekening, om tot den laatsten December 1788, als Schutter, tot verdeediging onzer Vryheid en Voorrechten, onder het Commando van den Collonel *G. J. Byman*, of van zodanige Officieren als Ridderschap en Steden in het vervolg zullen goedvinden aan te stellen, het zy tot defensie van deeze Stad of elders, waar het noodig mogte geöordeeld worden, onder de Brigade, die nu door den voornoemden Collonel alhier wordt opgericht, als een braaf Schutter te dienen, en ten dien einde de ordres van bovengenoemden Collonel, en van myne verdere Commandanten, in alles zoo veel mogelyk te gehoorzamen, onder die voorwaarde nogthans, dat ik, in dienst zynde, my onder eene bepaalde en behoorlyke discipline zal onderwerpen, en dat, wanneer ik in dienst van deeze Provintie tegen den Vyand zodanig geblesseerd mogte worden, dat ik na myne geneezing, die op kosten van de Provintie zal moeten geschieden, buiten staat mogte zyn geraakt, om myne kost te winnen, de Provintie voor myn onderhoud, of indien ik, gehuwd zynde, sneuvelen mogte, voor het onderhoud van myn na te latene Vrouw en Kinderen zal zorgen, alles ingevolge Resolutie van Ridderschap en Steden van den 15 Juny 1787, met relatie tot de betaalingen belooning daar in vermeld, en dat wyders voor ieder Exercitie per Man zes stuivers zal worden gegeeven. ZWOLLE.

Men tragt ook een Corps Ruitery op te rigten, in plaats van het Regiment van den Generaal *v. d. Hoop*, 't welk buiten soldy is gesteld.

Den 12 July des namiddags, trokken de twee eerste Battaillons der nieuw opgerigte

ZWOLLE Zwolsche Brigade van vrywillige Burgeren; in volle staatsie, en onder een veldmusiek, naar de gewoone plaats van wapenoeffening, aan de Spoolderberg, alwaar des voormiddags reeds de tenten voor dezelve opgeslagen, en een soort van kamp gemaakt was. Na eenige oeffeningen verrigt te hebben, kwamen de Heeren Baron *van Palland tot Zuithem* en *van der Wyck*, Burgemeester dezer Stad, als Gedeputeerden van de Commissie van 't Defensiewezen, om de schouw daar over te doen, en de aangestelde Officieren in den Eed te nemen. Deze Heeren wierden by hunnen aankomst met zeven eereschoten begroet, en betuigden hun genoegen over de fraaiheid van dit Corps, 't welk tot drie Battaillons, ieder van vier Compagnien Muskettiers, en één Compagnie Artilleristen, zal vermeerderd worden.

Te Deventer en hier wordt ook een Corps Hoezaaren opgerigt, zynde in de eerstgenoemde Stad, even als te Campen, reeds een Compagnie Scherpschutters, van omtrend vyftig man. De Nieuwstaatsgezinden vleijen zig, dat Overysfel binnen korte dagen een Legertje van tusschen de drie en vier duizend geoeffende manschappen te velde zou kunnen brengen.

Den 17 July des namiddags omtrend zes uuren, trok hier binnen een Detachement Vrywilligers van ruim honderd man, zynde genomen uit onderscheidene Genootschappen

pen in Drenthe, en waar onder veertig man van Meppel. *Zy* komen op last van het Defensiewezen in Overysſel, om te Deventer eenigen tyd bezetting te houden, werwaards deze manſchappen den 18 July de verdere marsch aan namen. Het Detachement van ons Genootſchap, dat te Deventer voornoemd eenigen tyd geweest is, is van daar reeds te rug gekomen, behalven 56 man, die aldaar gebleven zyn. Zwolle.

Deze maatregelen allen zaamgenomen, duiden een beſluit en overleg aan, om gezamenlyk met de Heeren Staten van Holland, en de ſtad Utrecht, ook met Groningen, (indien de Omlanden zulks aldaar niet beletten) de overige Bondgenoten ten ſterkſte te overreeden of te noodzaken tot de voorgenomene ſchikkingen en het afſchaffen van de Regeeringsreglementen; althands, zo het niet mogte lukken, van door kragt van wapenen dit uit te werken, dan althans zulks te verkrygen door de voorgeſlagene mediatie of bemiddeling van het Hof van Frankryk, tot welken reeds de Provincien Holland en Overysſel, en de Staten te Utrecht vergaderd, hebben ingeſtemd. In deze Stad worden ook alle Woensdags avonden van 7 tot 8 uuren openbare Bedeſtonden gehouden.

VOLLENHOVEN.

Half Juny hebben twintig manſchappen, nevens twee Officieren en 15 van het Zwolſche

VOLLENHOVEN. ſche Genootſchap, de Ommerſchans, 10 uuren van hier gelegen, ingenomen. Die manſchappen te rug gekeerd zynde, kwam den 29 Juny des nagts, de Kaptein van ons Genootſchap, de Baron *Vos* van Steenwyk hier; liet de manſchap 's morgens ten half 9 uuren by een komen, om met 40 Schutters, 2 Tamboers, 2 Sergeanten en 2 Officieren naar *Zwartſluis* te trekken, een groot Dorp, een uur van Hasſelt gelegen, en zulks om de ſtad Hasſelt van dezen kant in te ſluiten, en alle toevoer te beletten; gelyk 'er ook tydig een Uitlegger, met geſchut en manſchappen voorzien, in 't Zwarte Water, van Campen gekomen is.

ZWARTE SLUIS.

De manſchappen met twee ſtukken kanon, hier aangekomen, zyn den 29 der afgelopene maand Juny door Gecommitteerden van Ridderſchap en Steden in den Eed genomen.

Een Bode is den zelfden dag door Ridderſchap en Steden naar Hasſelt gezonden, met last, dat het aldaar liggend Krygsvolk binnen 24 uuren uit die Stad moest vertrekken, of dat het voor vyand verklaard, en als zodanig behandeld zoude worden.

Den zelfden avond zag de Uitlegger een ſchip opkomen; dewyl hy zyne Battery nog niet klaar hadt, zo riep hy den Schipper toe om by te draaijen; maar deze ſcheen zig

daar

daar aan niet te ſtooren; waar op de Uitlegger met een musket op hem liet ſchieten; de Stuurman dook voor over, het ſchip wendde en nam de vlugt, zonder dat de Uitlegger hem kon inhaalen. ZWARTE SLUIS

Den 30 Juny des namiddags, heeft het Defenſiewezen uit Campen een wagen met kruid, kogels enz., 50 geweeren, ten dienſten onzer op te regtene Schuttery gezonden; ook Konſtapels en nog meer manſchappen.

OMMEN.

Wegens deze plaats las men in de Zuidhollandſche Courant het navolgende:

OMMEN *in Overysſel den* 13 *July*. Op onze Jaarmarkt, of de zoogenaamde *Ommer Biesing*, die jaarlyks den tweeden Dingsdag in *July* word gehouden, en op welke gemeenlyk een verbazende toevloed is van Menſchen uit alle Kwartieren van *Overysſel*, *Drenthe*, *Vriesland*, en elder, verſcheen voor eergisteren, de gewone dag dat dezelve word gehouden, de Huisvrouw van den berugten *Overysſelſchen* Baron *Pallandt tot den Beerſe*, by zig hebbende haar Dogtertje, omtrent elf of twaalf jaaren oud, dat met twee extra groote Oranje ſtrikken op yder arm pronkte, gelyk ook een van haare Meiden met zoortgelyke leuze op de borst verçierd was, niettegenſtaande zulke Oranje-verçierzelen, volgens reſolutie van Ridderſchap en Steden, voor oproer-leuzen verklaard, en als zoodanig ten ſtrengſten verboden zyn. Een van onze Burgeren, hierover ten hoogſten verontwaardigt, rukte de ſtrik van de Meid haar borst, en ſmeet dezelve in het water; dog de Dogter van

OMMEN. van den Baron ging daarmede verscheidenmalen de markt rond, en droeg zorg, om haare leuzen zeer duidelyk aan het Volk te vertoonen, 't welk met geen ander oogmerk kan geschied zyn, dan om, waar het mogelyk oproer te verwekken, te meer, alzoo nog andere Dames, die in haar gezelschap waren, linten van dezelve kleur, dog meer bedekt, op haare hoeden hadden.

Jonkheer *A. V. van Pallandt* schreef daar op aan den Burgemeester *Costerus* te Woerden, Schryver van de Zuidhollandsche Courant; dat dit berigt leugenachtig was. Dog deze Schryver antwoordde alleenlyk in zyn N. 91 dit navolgende:

WOERDEN *den* 28 *July*. In een brief van den Heer Baron *A. V. van Pallandt*, gedateerd: EERDE *den* 25 *July*, word ons gemeld, dat het artykel uit OMMEN, in onze Courant van den 13 dezer (moest zekerlyk zyn den 20 dezer) voor zoo verre deszelfs Ehe-Vrouw, Dogtertje en Dienstmeid betreft, een aaneenschakeling is van onwaarheid, —— Tot narigt van Zyn Hoog Wel Geb. is dienende, dat een zoortgelyk verhaal, als in onze Courant van den 20 dezer, onder 't artykel van *Ommen* gegeven is, reeds in een ander geloofwaardig Nieuwspapier van den 18 dezer, in een Brief uit *Zwoll*, is geplaatst geweest.

Waar op Jonkheer *van Pallandt* te rade wierdt in de Haagsche Courant dit navolgend tegenberigt te plaatsen:

Schoon de ondergetekende voorgenoomen hadt nimmer eenigen leugen en laster door naamloze Schryvers in Couranten of andere tydschriften tegens hem uitgebraakt, te wederleggen of tegen te

spre-

spreken, maar met verachting en billyke verontwaardiging alle zulke laage handelwyzen te passeeren, vindt hy egter het articul uit Ommen van den 13 July laatstleden in de Zuid Hollandsche Courant No. 87 geplaatst van die natuur, dat hy, om het vuile kwaadaartige oogmerk van dien Schryver voor te komen, en 't Publiecq te desabuseeren, zig verpligt vind by dezen voor de eerste en laatstemaal te declareeren, dat alle de pointen in gem. articul vervat, en in 't byzonder die, welke hem, zyne echte Vrouw, Dogtertje en Dienstmeid betreffen, eene aan een schakelig van Helsche leugens en kwaadaardige vuile verdigtzels behelzen, verklaarende den Schryver te houden voor eene infame leugenaar en eerloze Schurk, welke hy nimmer met een nader antwoord zal verwaardigen, maar denzelven en een ieder, welke tegens zyne naam en handelwyze iets kan of weet in te brengen, in goeden regten zal inwagten, Actum Eerde den 25 July 1787. *A. V. van Pallandt.*

Ommen Tegenberigt van Jr. van Pallandt.

STAD EN LANDEN.

GRONINGEN.

Daar ook in deze Provincie veele Ingezetenen zyn, die aan de Oude Staatsgesteldheid verkleefd blyven, zo is het minder te verwonderen, en niet dan een natuurlyk gevolg, dat deze Ingezetenen verlangden eene regeeringwyze te behouden, by dewelke zy oordeelden geen ongelukkig leven geleid te hebben: en even natuurlyk was het, dat zy zo wel hunne pogingen aanwendden om die regeeringwyze te bewaaren, als anderen om die te veranderen. Men heeft dan ook hier

Re-

GRONINGEN. Requesten ontworpen en getekend voor de Oude Staatsgesteldheid, en byzonder tegen de gewapende Genootschappen, welken de Teekenaars beschouwden, als geschikt, om aan de andere ongewapende Ingezetenen de wet voor te schryven, en hunne gevoelens door kragt van wapenen op te dringen, en daar door als de twistappel, en voornaame oorzaak van de Burger verdeeldheden. Het zy te regt, of ten onregte, dit aldus beschouwd wierde, het teekenen van Requesten voor de Oude Staatsgesteldheid wierdt yverig doorgezet, en de Nieuwstaatsgezinden zig daar tegen verzettende, ontstonden uit deze samenbotzing verscheidene beweegingen, die de gemoederen geenzints bedaarden, maar ieder voor zyne party, heftiger deedt ontvlammen. Vooral vielen eenige opschuddingen voor op den laatsten Sondag der afgelopene maand Juny te *Randeweer*, in het Fidelingokwartier, wanneer de Gerechts Wedman, en de Kaptein van een gewapend Genootschapje *H J. van Sysen*, eenige lieden in de Kerk wilden noodzaken, om geele en Oranjebloemen, die zy droegen, af te leggen, naardien zy dezelven als leuzen beschouwden: waar op de anderen hun toeduwden, dat de zwarte kokardes van den Kaptein en Genootschappers veel eer leuzen waren, dan bloemen. Deze wilden den alarmklok luiden, om de Oudstaatsgezinden van de vier Buurten en andere Dorpen, tegen de overheersching van de gewapende Genootschappers te hulp te roepen: Dog

Dog zulks wierdt hun door het Genootschap belet, 't welk inmiddels om hulp zondt naar de nabuurige Genootschappen, met dat gevolg, dat tegen den avond van *Middelstum* en *Onder den Dam*, van *Uitbuizen*, *Eenrum*, en *Baslo*, veele gewapende Genootschappers te *Randweer* aankwamen. Eene Commissie uit den Hove Provinciaal, bestaande uit eenen Raadsheer, Secretaris, Procureur Generaal, verzeld van Drossaard en Dienders, kwam laat in den avond aan, om de beweegingen te stillen. Zy verzogten de vergaderde Heeren Officieren van de Genootschappen de kamer voor hun te ontruimen, het welk dezen kwalyk opnamen; verders eischte de Commissie de scherpe patroonen van de Genootschappen op, om geweldadigheden te verhoeden; dog zulks wierdt zo euvel opgenomen, dat de Commissie, ziende de overmagt, raadzaam vondt, die patroonen, welken zy reeds van een Genootschap bekomen hadden, en van de andere zo ligt niet zouden hebben verkregen, te rug te geven. In den nacht lieten de Genootschappen de Heeren van de Commissie opwekken, om aan dezelven een Request aan te bieden, ter betoog, *dat zy te Randweer ter adsistentie der bedreigden waren, en de Justitie wilden sterken; dat de Commissie op hunne trouw konde staat maken, en aan hun het commando moeste opdragen* enz. Twee van de Oudstaatsgezinden zyn in bewaaring genomen, om verhoord te worden.

GRONINGEN.

 De

GRONINGEN. De Heeren Burgemeesteren en Raad, Oud en Nieuw, sampt Taalmannen, en Gezworen Meente dezer Stad, hebben aan de Heeren van de Ommelanden op den Landdag, den 29 Juny laatstleden, deze verklaaring gedaan.

Declaratoir der Stad aan de Ommelanden.

De Heeren van de Stad gedelibereerd hebbende over het voorgedragene der Heeren van *de Ommelanden* by het 2*de* Art. van de Propositie, op den Landdag van den 13 deezer, nopens eene Missive, met eenige secreete stukken, aan de beide Syndiken, ingekomen van de HH. Gedeputeerden ter Generaliteit, betuigen even zeer begaan en met kommer vervult te zyn over den ongelukkigen toestand van het lieve Vaderland: wenschende hartelyk, dat door vriendelyke schikkingen deszelfs ondergang werde voorgekomen, en met aflegging van alle vooroordeel, partyzugt en eigenbelang het waare welzyn behartigd.

Dan dat de Heeren van de Stad, in geen afzonderlyk detail van zaaken treedende, nog de eerste oorzaak der verwyderingen nagaande, als te zeer bekend, hun oog hebben gevestigd op het geen zedert korten ter Generaliteit by alle de Hooge Collegien is verrigt, alwaar een Principe word geadopteerd, het geen de Bondgenooten ten alle tyden als het gevaarlykste voor hunne Vryheid hebben geconsidereerd, dat namenlyk by meerderheid van stemmen by H. H. Mog. het bewind over alle de Provintien kan gevoerd worden, en de Militie, door afzonderlyke Provintien wordende betaald, en op derzelver Souverain Territoir liggende, ordres gegeeven, regtstreeks aanlopende tegens die van den Territoriaalen Souverain. —— Dat uit dat gelief koosd grondbeginzel H. H. Mog. de Militie hebben aangezet, om de Staaten der Provintie, van wien zy betaald worden, en

GRONINGEN.

Declaratoir der Stad aan de Ommelanden.

en op welkers Souverainen grond zy liggen, en aan wien alleen zy trouwe (uitgenomen tegen een algemeenen Vyand) gezworen hebben, te verlaaten, en zig te begeeven in Provintien, alwaar zy ſtaan gebruikt te worden tegens die Provintie, die hun ware Souverain is, zo ſtrydig met het geen, in vroegere dagen, by *Friesland*, *Overysſel* en deze Provintie in 't byzonder is begreepen, en ook effective geëxecureerd, als uit de Regiſters ten overvloede geblykt. —— Dat deeze Reſolutien dikwyls nog genomen worden by meerderheid van ſtemmen, zomwylen met drie en een halve, ja met twee, en waar onder de zulken, die zig zedert een geruimen tyd eigendunkelyk van een goed deel der hun incumbeerende Laſten ontrokken hebben, of op een voorgeeven van armoede geſoulageerd zyn, of betwistbaare ſtemmen uitbrengen. — Dat door zulke onregelmatigheden alle banden worden verbrooken, en de Militie ten eene maale onbruikbaar gemaakt en bedorven, zonder ſubordinatie, dat voornaam poinct in het Militaire, en waartoe niet weinig gecontribueerd heeft de ordre van Hun Hoog Mog. de eenigſte in hun zoort, om hunne genomene Reſolutie aan alle Gemeenen voorteleezen.

Dat de Raad van Staate zig een vryheid reſerveerd, niet beſtaanbaar met een afhanglyk Collegie, en dan verkiesd Reſolutien met alle promptitude uittevoeren, tegen het Protest van de Meerderheid der Provintien doorgedrongen; en op andere tyden weigerd executie te geeven aan die, welke met vier Provintien zyn geconcludeerd; aan deeze Provintie 'sLands Ammunitie uitlangt, en een ander Bondgenoot het noodzakelyke onthoud; en dat alles ingerigt word tegens de Provintie van *Holland*, op welkers ondergang het ſchynt gerigt te zyn, en welke Provintie de Heeren van de Stad conſidereeren, en altyd conſidereeren zullen moeten van dat gewigt, dat derzelver val de Ruïne van 't geheele Bondgenootſchap ten gevolge moet hebben, en alzo vreezen, wanneer de tot

 be-

GRONINGEN.

Declaratoir der Stad aan de Ommelanden.

heden genomene maatregelen by de Generaliteit verder worden doordrongen, dat de eerste en magtigste Bondgenoot, en die alleen meer tot de gemeene Lasten contribueerd, dan alle zes overigen te zamen, en die zulks niet alleen van ouds her en tot hiertoe gepresteerd, maar die daarenboven, in en zedert den laatsten *Engelschen* Oorlog, meer dan drie vierde tot verdediging en behoud van 't Vaderland gefurneerd heeft, zulk een band eens moede zal worden, en aanleiding vinden, om zig van het Bondgenoodschap af te scheiden en de Unie optezeggen, het welk alzo het gansch Gebouw, thans op haare Grondvesten, waggelende zal doen instorten, waardoor als dan de minvermogende Gewesten, waar onder deze zeker te tellen is, op haar zelve staande, zonder hulp en steun, ten prooy zullen worden van elk, ook van de kleinste nabuurige Staaten, wien het maar gelusten zal, haar te overweldigen; — zonder te melden, tot welke laagte onze Negotie, onzen Boerenstand, die derwaards het meeste vertier hebben gebragt zullen worden; en zig door alle takken zal verspreiden.

Zaaken en Uitkomsten, die op zig zelven zo veele akelyke en nadeelige gevolgen voor 't Vaderland, en ieder deel van 't zelve, als ook voor het Doorlugtig Stadhouderlyk Huis, voor oogen vertoonen, dat elk onbevooroordeeld en gevoelig mensch, en veel meer dan elk cordaat en Vaderlandlievend Regent, daarvoor moet schrikken, en in welker bewerking de Heeren van de Stad nooit eenig deel zullen neemen, en de rampzalige verantwoording daarvan voor God en het Volk, verblyven hun, die dezelven mogen veroorzaakt hebben.

Dat de Heeren van de Stad, uit consideratie van dit alles, van Advys zouden zyn, dat de Heeren Gedeputeerden ter Vergadering van H. H. M. behoorden te worden aangeschreeven, om de hier voorengestelde maatregelen ten sterksten tegentegaan, en tegens diergelyke onwettige Conclusien

te

te protesteeren, en gevolglyk in zaaken, het emploi van de Militie en Ammunitie van Oorlog enz. betreffende, zig by de Provintie van *Holland* te voegen, en speciaal opzigtelyk de Provintie van *Utrecht*, dewelke de Heeren van de Stad niet kunnen considereeren als wettige stem te kunnen uitbrengen, neen, maar als party moet worden gehouden, te meer daar de Gecommitteerden van de Staaten van die zelve Provintie, binnen *Utrecht* vergaderd, op derzelver getoonde Credityf, ter Algemeene Staatsvergadering, als wettig zyn geadmitteerd, en door de Gedeputeerden van drie Provintien aldaar plegtelyk geinstalleerd, en alzoo de wederzydsche partyen elkanderen ten minsten doen zwygen, zal niet die hoogste Vergadering van 't Bondgenootschap by alle weldenkenden binnen en buiten 'sLands, allen zweem van Achtbaarheid onherstelbaar verliezen.

GRONINGEN.

Declaratoir der Stad aan de Ommelanden.

Men is in deze Stad voor eene omwending en gebeurtenissen, niet ongelyk aan die van Gelderland en Zeeland, bedugt. Een groot aantal Leden van het Genootschap heeft getekend, tot het houden van een Piketwagt. De Burgerwagt bestaat thans uit 24 Schutters, 4 man uit iedere Compagnie; uit de Grenadiers, Muskettiers, en Kanonniers, 2 Officieren, 2 Onderofficieren, 1 Bombardier, 1 Tamboer en 1 Pyper. Daar wordt ook veel gesproken van het vermeerderen van het Genootschap tot 1000 man, en het oprigten van een Corps Burgers, dienstdoende te paard, voor deze Stad. De Heeren van het Groninger Defensiewezen zyn zeer werkzaam, en hebben de Officieren van het Garnizoen voor zig ontboden, dog van welken niet dan één Ritmeester is verscheenen. Vooral zyn de Nieuwstaatsge-

GRONINGEN. zinden voor het platte Land bekommerd; alwaar het getal der Oudstaatsgezinden zeer groot is, en dat van hunne party verre overtreft; dog de laatsten zyn meestal gewapend. Den 18 July was in de *Boven Pekel* veel beweeging, en de Verbitterden dreigden eenige huizen van Officieren van 't Genootschap. De Drost en het Genootschap hebben evenwel de misnoegden beteugeld. Waar uit byzonderlyk die misnoeging en beweeging ontstaan is, wordt ons niet naauwkeurig genoeg opgegeven, om het te kunnen melden. Alleenlyk is eenen *Klaas Oldenborger*, zynde een der misnoegden tegen het Genootschap, gevangen genomen.

'T LANDSCHAP DRENTHE.

MEPPEL.

Den 2 July kwamen hier 20 Vrycorporisten aan, met twee sesponders stukken kanon. De manschap uit Dalsfen, en het kanon uit Zwolle.

Den 13 July hebben twee Gedeputeerden van de Commissie van het Defensiewezen de wapenschouw gedaan over de nieuw opgerigte Brigade van vrywillige Burgers, bestaande reeds, zo als wordt opgegeven, uit twee Bataillons, ieder van 300 man, onder bevel van *G. J. Pyman*: de verdere Officieren zyn door gemelde Gedeputeerden in den Eed genomen, buiten de Stad, op de gewoo-

woone plaats van wapenoeffening. Zo hier Meppel als te Deventer wordt een Corps Husfaren opgerigt.

Op aanschryving van het Defensiewezen in Overysfel, om honderd man uit Drenthe tot hulp van Deventer te hebben, zyn 36 man van het Genootschap alhier, onder bevel van den Major *A. Meursinge*, derwaards vertrokken.

GENERALITEITS LANDEN.

'sHERTOGENBOSCH.

Schepenen, Gezworens en Raden dezer Stad, hebben by eenen brief den 17 der afgelopene maand Juny aan de Algemeene Staten te kennen gegeven: „ dat zy, in navolging van hunne Voorzaten, in de voorgaande Eeuw, zig opgewekt en verpligt gevonden hadden, by eene ampele Missive van den 24 September 1785, niet alleen aan Hunne Hoog Mogende, maar ook by eene circulaire Missive, aan de Heeren Staten van de respective Provincien te verzoeken, dat eenmaal, op fundament der onwederspreeklyke en erkende Privilegien, welkers behoud zoo aan voornoemde Stad als aan andere Steden van Braband, zoo plegtig en menigmaal was toegezegd, voor het toekomende geene personen zouden mogten worden aangesteld tot Raadsheeren in den Raad

 „ van

'S HERTOGENBOSCH.

„ van Braband, of andere Beampten van
„ denzelven, dan die niet alleen in Braband
„ geboren, maar die ook aldaar woonagtig
„ en gegoed zyn, gelyk mede volgens de
„ blyde inkomsten van dezelve Hertogen,
„ speciaal die van den 5 July 1549 Art. 37,
„ de Officiers als Hoog Schouten en Quar-
„ tier-Schouten in Braband moeten zyn ge-
„ boren, en niemand van hun, van wat
„ staat of conditie hy zy, onder anderen,
„ volgens *Edict van Koning Philips van den*
„ *26 Maart* 1576, derzelver Officiers van
„ Justitie mogen bedienen in pagt, pand-
„ schap of beleening, op pœne van nulliteit,
„ maar integendeel de Officiers dezelve in
„ persoon moeten waarnemen.

„ Dat, nadien, des avonds te voren, by
„ hun de tyding was gekomen, dat *Willem*
„ *Baron van Lynden*, Hoog- en Laag-Schout
„ der voornoemde Stad en Meijery van dien,
„ was komen te overlyden, en deze bedie-
„ ning weder by Hunne Hoog Mog. stond
„ te worden vergeven, zy de vryheid na-
„ men Hunne Hoog Mogende dat verzoek
„ te herinneren en te imploreren, dat Hun-
„ ne Hoog Mogende, in de aanstelling van
„ een anderen Hoog en Laag-Schout, toch
„ gelieven reguard te neemen op de inge-
„ roepen Privilegien als Lands Wetten van
„ Braband en redenen van billykheid, en
„ dus geen andere Persoon met die bedie-
„ ning te begunstigen, dan die niet alleen
„ in Braband *geboren, gegoed en woonagtig*
„ *zyn, maar ook zyne bediening in Persoon*

„ zal

" *zal waarnemen, ten minsten in de voor-* 's HER-
" *noemde Stad fixum domicilium houden.* TOGEN-
" Dat Hunne Hoog Mogende, daar door, BOSCH.
" voor het oog van Staats-Braband, ja voor
" de geheele Natie, een openbaar bewys
" zouden geven, hoe zeer al nog Hunne
" Hoog Mogende ter harte gaat het behoud
" der Privilegien, zonder welk een Land
" moet verloren gaan, en zy dus om dezel-
" ven, op fundament van Hunner Hoog Mo-
" gende toezegging, by de capitulatie der
" gemelde Stad, niet te vergeefs hadden ge-
" smeekt, ja dat langs dien weg ook van
" zelfs zoude worden weggenomen die in-
" convenienten, welke zy te meermalen in
" de administratie van de Crimineele Justi-
" tie ondervonden hadden, wanneer die be-
" diening, gelyk doorgaans, aan een Lid
" van Hunne Hoog Mog. word opgedragen,
" gelyk daarom ook, by de aanstelling van
" den Heer *Willem van Raadsfelt*, Gedepu-
" teerde in Hunner Hoog Mogende Verga-
" dering van wegens de Provincie Gelder-
" land, door drie Provincien ten sterksten
" was geprotesteerd, als te zien is in Hun-
" ner Hoog Mogende Resolutie van den 29
" October 1666, wanneer hunne Voorzaten
" een gelyk Adres aan Hunne Hoog Mogen-
" den hadden gedaan."

Van hier zyn ook eenige Burger jonge lui-
den naar Utrecht en Woerden vertrokken,
om daar als Auxiliairen dienst te doen. Hier
toe schynen zy door eenige Auxiliairen van

'S HER-TOGEN-BOSCH. 's Hage, die te Gorinchem bezetting houden, aangemoedigd te zyn. Onderwyl heeft het gezigt van die Gorinchemsche Auxiliairen, en hunne zwarte kokardes, panages enz. sommige Officieren, van de Krygsbezetting alhier in het oog gelopen, welken daar op Oranje kokardes hebben beginnen te draagen. Dit gaf eenige aanleiding tot opschuddinge, die egter van geen gevolg zyn geweest, en de Hoofdofficieren hebben de andere Officieren het dragen van Oranje kokardes, tot voorkoming van beweegingen, verboden.

B R E D A.

Op Zondag den 24 Juny laatstleden, kwam alhier *Jan Kips*, 's Lands Bode van H. Ed. Gr. Mog., met *Authorisatie* van Hun Ed. Mog. de Heeren Gecommitteerdens van hoogstgedagte Heeren Staten ter defensie van die Provincie en de stad Utrecht, welke Boden den 25 Juny in beslag nam de goederen van het weggetrokken Volk van 't Regiment van den Generaal Major van *Hessen Philipsthall*, alhier bezetting gehouden hebbende, dog onlangs uitgetrokken uit het Cordon, in het Gooiland, ingevolge de acte van bezetting, aldus luidende:

Jan Kips, 's Lands Bode van Hun Ed. Gr. Mog. de Heeren STAATEN van *Holland* en *West-Vriesland*, doet, uit kragte van de authorisatie van Hun Ed. Mog. de Heeren Gecommitteerdens van Hoogstgedagte Heeren Staaten ter defensie van zoo evengemelde Provintie en de Stad *Utrecht*, by deezen met Recht bezetten alle zodanige Montuu-

tuuren. Geweeren, Tenten, Hooy, en andere Goederen van het Regiment van den Generaal Major van *Hessen-Philipsthal*, als eenigzins in deze Stad van *Breda*, en onder de Jurisdictie van die bevonden worden, en speciatim die, welke ten Huize van den Kleermaaker *Johannis van der Ven* — van den Kleermaaker *Rudolph Smits* — van den Timmerman *Nicolaas van den Corput* — van *Johannis Cornelissen*, Huisvrouw van den Wagtmeester *W. Breepoel*, en onder de bewaaring van *Ary Huyssers*, Borger, en M. Metzelaar, binnen deeze Stad zyn berustende: En zulks (onverminderd alle zodanige andere en verdere actien, als aan Hooggedagte Hun Ed. Mog. tegens dat Regiment, en de Leeden van dien bevonden zullen worden te competeeren) om aan het bezettene te bekomen securiteit, en (voor zoo verre strekken kan) vergoeding van al zulke schadens, als aan de Provintie van *Holland* en *West-Vriesland* zyn toegebragt daar door, dat een groot gedeelte van voorsz. Regiment van *Hessen-Philipsthal*, zoo Officieren als Gemeenen, zich uit het Cordon in het *Gooyland*, *Hollands* Territoir, en dus aan de ordres van Hoogstgedagte Heeren Staaten en derzelver Gecommitteerdens ter defensie onttrokken hebben; verzoekende dat al het hier voorgenoemde, zoo generaal als speciaal bezettene, voor gemelde schadens, en de kosten van Recht, daar omme gedaan, zal worden verklaard verbonden, en Executabel *pro ut latius in libello* ten dage dienende in cas van behoorlyke en suffisante ontzetting. BREDA. *Acte van Arrest.*

Actum Breda den 25 *Juny* 1787.

(*was getekend*)

Jan Kips, Bode van Hun Ed. Gr. Mog.
W. Holswilder, Junior, Procureur.
Lagerstond)

Deeze uitgegeeven voor Copie by my ondergeschreevene Gerechtsbode der Stad *Breda* den 25 Juny 1787.

(*was geteekend*)

J. GROOTEBOER.

Den

BREDA. Den zelfden 24 Juny ontſtondt, by het inkomen aan de Antwerpſche Poort, eenigen twist tusſchen eenige Burgers, en de aldaar wagthoudende Soldaten van het Regiment, van den Generaal *d'Envie*, welke egter door tusſchenkomst der Officieren is gedempt. De Officieren hebben ſtrikte bevelen tot rust aan de Soldaaten gegeven, en de taptoe wordt een halfuur vroeger als gewoonlyk geſlagen. Evenwel ontvonkte wederom het ſmeulend vuur van tweeſpalt: en aan eenige huizen van Nieuwſtaatsgezinden wierden door Soldaten de glazen ingeſlagen, De Regeering heeft terſtond de Burgers tot rust, ſtilte en eendragt by eene Publicatie aangemaand; heeft ook de geheele Schuttery, met hare Kapteinen, in de wapenen geroepen, en verzogt allen te willen Oranje Strikken dragen, het welk geſchiedde. En dus is nog de rust verders behouden. Nogthans is een Burger, genaamd *van den Osſenblok*, dood geſchoten, en een ander gevaarlyk gekwetst. Omtrend de beweegingen in deze Stad waren veele valſche gerugten verſpreid in de *Opregte Nederlandſche Courant*, aan wiens Schryver een Kaptein dezen brief ſchreef, welke de Courantier ook geplaatst heeft. Dien brief kunnen wy eenigzints als een publiek ſtuk beſchouwen, en oordeelen daarom denzelven te moeten plaatſen.

MYN HEER!

In UEd. Courant van den 17den dezer, met de grootſte verwondering gezien hebbende, een Ar-

Artikel geplaatst, van de droevige gebeurtenissen te *Breda*, waar in UEd. schrikkelyk misleid is, en waar door de thans in rust schynende geesten, wederom tot misschien grootere buitensporigheden, dan tot dus verre voorgevallen zyn, konden in beweging gebragt worden. *Daar is God dank, in plaats van 80 of 100, geen een Huis geplunderd:* wel is waar, dat 'er aan verscheide Huizen glazen ingeslagen zyn, ook dat 'er geld onder de Militairen uitgedeeld is, volgens hun eigen gezegde, ook zyn 'er uit *vrees* verscheiden personen uit de Stad gegaan, om de ontsteltenis voor te komen, die heel ligtelyk byzonder de Vrouwen bevangt. BREDA.

Maar ook moet ik UEd. teffens, om der waarheid hulde te doen, melden, dat de Officieren van 't Battaillon van *d'Envie*. hun uiterste devoir gedaan hebben, om het misleide gemeen, door Geld en Drank in beweeging gebragt, op de best mogelykste wyze, zo wel door zagtheid als uitoeffening van straf, niet alleen te beteugelen, maar tot stilstand gebragt hebben, die wy alle wenschen en bidden dat mag blyven voortduuren.

De twee alhier in Guarnisoen liggende Compagnien Artillerie waren ook in gisting, maar zyn door de influentie der Officieren bedaard. Ik zoude tot getuigen der waarheid van het bovenstaande, honderde Ondertekenaren kunnen vinden, die alle eenparig, zonder in particuliere detaille te treden, UEd. dezelfde instructien zouden willen geven. Om niet te kort te doen aan de Activiteit der Officieren, en door overhaaste mededeeling van berichten, die niet naar waarheid zweemende, somtyds zouden de zaken van kwaad tot erger brengen, wil UEd. deeze geheele Brief of een Uittreksel van dien, in UEd. eerstvolgende N°. plaatzen, zult zeer verpligten die geene, die niet schroomt, in soortgelyke gevalle UEd. van de waarheid te onderrigten; waar mede verblyve

MYNHEER,

UEd. D. W. Dienaar,

A. C. RAHTKE, *von Altenburscheln*; *Kapt.*

VERAN-

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAAGE AMTENAARS ENZ.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAAGE AMTENAARS ENZ.

DELFT. Door Hoofd-Ingelanden van *Delfland* is ter vervulling van de openstaande plaats voorgedragen, de Heeren *van Wassenaar Catwyk* en *van Boetzelaar Kyfhoek*. Waar uit by Hun Ed. Gr. Mog. den 18 July, de eerste verkoren is.

LEYDEN. Den 25 July zyn tot *Scheepenen* dezer Stad beëedigd, ingevolge de verkiezing door de Staten, en niet door den Stadhouder, aan welke de Nominatie niet is toegezonden, gedaan, de Heeren Mr. *Johan Andreas Cunæus*, Mr. *Jacob Balthazar Douw*, Mr. *Diderik van Leyden*. Mr. *Joost Romswinckel*, Mr. *Pieter Vromans*, Mr. *Cornelis Adriaan van Hoogstraaten*, *Pieter van Lelyveld* en Mr. *Nicolaas Hartingh*, zynde de zes laatstgenoemde Heeren tot Scheepenen Commissarissen van Gemeenelands Middelen aangesteld.

AMSTELDAM. Z. D. Hoogheid de Prins van Oranje heeft, als Opper-Bewindhebber, uit eene, door Bewindhebberen gemaakte Nominatie, op welke de Heeren *Meerman van der Goes*, derde Pensionaris dezer stad, en den Heer *Nederburg* tweede Advocaat van de O. I. Comp. geplaatst waren, tot eerste Advocaat van de Generaale Nederl. O. I. Compagnie, benoemd, den Heer Mr. *Sebastiaan Cornelis Nederburg*: en zulks in plaatse van den Heer Mr. *F. W. Boers*, welke zyn ontslag verzogt en bekomen hadt.

De Ed. Heeren Bewindhebberen van de Geoctroyeerde Oost Indische Compagnie dezer Landen, hebben in de Vergadering van Zeventienen ter presidiale Kamer alhier, met goedkeuring van Zyne Doorluchtige Hoogheid den Prins Erf Stadhou-

houder, aangesteld als Raad Ordinair van Neerlands-Indiën, den Heer WILLEM JACOB DE GRAAFF, Gouverneur van Ceylon, in plaats van wylen den Heer Jacob Pelters; tot Raad Extraordinair den Heer Mr. ISAAC TITSING, directeur van Bengalen: en tot Raad van Justitie des Kasteels te Batavia, den Heer Mr. PAULUS ROSS.

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAGE AMTENAARS ENZ.

GOUDA. Den 16 July is door Zyne Doorl. Hoogh. den Heere Prins Erfstadhouder uit eene overgeleeverde Nominatie tot Burgemeester dezer Stad verkoren den Heer Mr. HUYBERT VAN EYCK, in plaatse van wylen den Heer *Jacob Boon van Ostade.*

ENKHUISEN. Den 9 July is alhier in den ouderdom van 57 Jaaren overleden, de Heer Mr. *Jan Lambertus Appelman*, in zyn leven Raad en Oud Burgemeester, mitsgaders Bewindhebber van de Generaale Nederlandsche Geoctroyeerde Oost-Indische Compagnie ter Kamer alhier.

MONNIKKENDAM. Uit eene overgeleverde Nominatie van Burgemeesteren en Vroedschappen dezer Stad, zyn by hunne Ed. Groot Mog. tot Scheepenen verkoren de Heeren, *J. M. Boon*, *C. Gaeffen*, *J. Engel*, *D. Keyser*, *A. Gonsewyn* *D. Mark*, en *W. van Dalen*.

MIDDELBURG. Den 18 July is alhier, in den ouderdom van ruim 63 Jaren, overleden de Heer Mr. *Willem Hendrik Turcq*, Oud-Burgemeester der Stad Tholen en wegens dezelve Gecommitteerde Raad en Raad ter Admiraliteit in Zeeland.

GOES. Zyne Doorluchtige Hoogheid den Heere Prins Erf-stadhouder heeft uit eene overgeleverde Nominatie, in de plaats van de

VERANDERING ONDER DE HOOGE EN LAAGE AMTENAARS ENZ.

de Heeren, die den 24 July van hunnen tweejarigen dienst zyn ontslagen, verkoren tot Burgemeester, den Heer M. WILLEM CORNELIS, tot Scheepenen de Heeren *C. van Citters van Bruelis*, *J. H. Everedyk*, *L. J. van de Spiegel*, *Jan Dominicus* en *M. Slabber*.

GRONINGEN. Zyne Doorl. Hoogheid, benevens de Heeren Curatoren, hebben tot Professor Extraordinarius Medicinæ, Therapiæ & Pharmaciæ aangesteld den Heer PETRUS DRIESSEN, Med. Doct. en Lector aan deze Universiteit.

LYST DER PRYZEN VAN VERSCHEIDE PRODUCTEN ONZES LANDS.

Rotterdam den 23 July	*Rotterdam den 23 July.*
by de Z. Zak.	PAARDEBOONEN 22 a 23 £
TARW nieuwe *Zeeuws* 17 a 21 S	DUIVEBOONEN 23 a 25 £
—— blauwe 15 a 18 S	KOOLZAAD nieuw 40 a 45 £
by 't Last.	MOUTWYN 58 £ de 30 Vt.
BOEKWEIT op 152 ℔ a 22 £	by den Steen
MOUT Inlands 17 a 18 £	VLAS Allerbest 54 a 56 st.
HAVER. Vriesse Brouw- 15 a 18 £	—— Best 46 a 48 st.
—— dito Groninger. 13 a 15 £	—— Middelbest 36 a 38 st.
—— dito, de Groen. Voor 12 a 14 £	—— Gemeen 28 a 30 st.
—— Zeeuwse enz. 13 a 14 £	—— Allergemeenst 23 a 26 st.